Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM TESTAMENTUM,

CUM VERSIONE LATINA

ARIÆ MONTANI,

QUO TUM SELECTI VERSICULI 1900, QUIBUS OMNES NOVI TESTAMENTI VOCES CONTINENTUR, ASTERISCIS NOTANTUR;

Tum omnes et singulæ voces, semel vel sæpius occurrentes, peculiari nota distinguuntur.

AUCTORE

JOHANNE LEUSDEN,

PROFESSORE.

NOVI-EBORACI:
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII LONG,
NO. 71, PEARL-STREET.

1821.

JOHANNES LEUSDEN

LECTORI BENEVOLO

SALUTEM.

Do tibi hic Novum Testamentum Græcum nitidissimè et correctissimè impressum, sine ullis litterarum compendiis, quæ vulgo abbreviaturæ dicuntur. Hæ sæpius tyronibus, et quandoque etiam doctioribus, molestias facessere et remoram injicere solent.

Versibus *mille* et *nongentis* [1900] cum omnes versiculi Novi Testamenti sint *septies mille, nongenti* et *quinquaginta novem* [7959], præfixi asteriscum* : quia omnes et singulæ voces totius Novi Testamenti, quæ sunt *quater mille, nongentæ* et *quinquaginta sex* [4956], in annotatis versiculis continentur.

Omnibus et singulis illis vocibus Novi Testamenti, sive semel sive sæpius occurrentibus, distinctam notulam præposui. Vocibus unicâ vice, vel unico tantùm loco extantibus, quales in Novo Testamento occurrunt *mille, sexcentæ* et *octoginta sex* [1686], præfixi talem notulam (†). Sed voces bis vel sæpius in Novo Testamento occurrentes, quales sunt *ter mille, ducentæ* et *septuaginta* [3270], tali notulâ (‡) ab aliis distinxi.

Præterea in fine singulorum Capitum expressi duplices notulas numericas, quarum priores exprimunt in genere numerum vocum illo Capite annotatarum, et semel vel sæpius ibidem occurrentium ; posteriores verò, quibus semper hæc notula (†) præponitur, denotant voces semel tantùm extantes.

extantes. Exempli gratia: In fine Capitis decimi-quinti Matthæi extant hæ notæ numericæ, 16. † 2. cùm in illo Capite annotatæ sint voces sexdecim, et inter has duæ, semel tantùm in Novo Testamento atque hoc ipso loco, occurrentes.

Mediante hoc Testamento Græco quivis brevi tempore poterit percurrere omnes voces Novi Testamenti Græci.

Si petas harum omnium [4956] vocum, vel semel aut sæpius occurrentium, et in his *mille* et *nongentis* versibus annotatarum *analysin* et *resolutionem*, adeas COMPENDIUM nostrum GRÆCUM, in quo invenies omnium harum vocum, eodem ordine, quo sese in ipso textu Novi Testamenti sequuntur (in Nominibus) Nominativos, Genitivos et Genera: et (in Verbis) primas personas Præsentis Indicativi, Tempora et Modos; adeo ut aperiens juxta Te hoc Compendium, sine ulla molestia, imò sine Lexico, inventurus sis Nomina et Verba, eorumque Tempora et Modos.

Si hæc superiora desideres, et præterea etiam *Themata* et *significationem* omnium et singularum vocum, ut et *Loca* S. Scripturæ, in quibus quælibet vox extat, inspice meum COMPENDIOLUM, quod jam simul cum Novo Testamento Græco, cum Græco-Latino et cum Græco-Belgico, iisdem typis Wetstenianis, et eadem forma in lucem emittitur.

Latinam addo hic Versionem Ariæ Montani, quæ fere omnibus Christianis, cujuscunque professionis, placet: nam est adstricta verbis, et verbotenus fere cùm Textu Græco convenit. Benedictus Arias Montanus, Hispalensis, missus à Philippo II. Hispaniarum Rege, ut Antverpiæ editioni Bibliorum Regiorum præesset, Versionem Vulgatam emendavit, ejectis ex eadem ad marginem multis vocibus, et substitutis aliis, quas judicabat melius

cum

cum Textu Græco convenire. Hæc igitur Versio Latina Ariæ Montani non est planè nova, sed antiqua Vulgata, ab ipso sic interpolata ut verbis Græcis Latina responderent. Sic enim in titulo libri: *Novum Testamentum Græcè, cum Vulgata Interpretatione Latina, Græci Contextus lineis inserta; quæ quidem interpretatio, cum à Græcarum dictionum proprietate discedit, sensum, videlicet, magis quam verba exprimens, in margine libri est collocata: atque alia* Benedicti Ariæ Montani *Hispalensis opera è verbo reddita, ac diverso characterum genere distincta, in ejus est substituta locum.* Hæc Versio Ariæ anno 1571. approbata fuit à Facultate Theologica in Academia Lovaniensi; prout videre est in fine Novi Testamenti interlinearis.

Dices: Multa in Versione Ariæ occurrunt, quæ Latinis auribus sunt ingrata.

Resp. Arias id agens ut Textum Græcum verbotenus redderet, et singulis vocibus Græcis voces Latinas superponeret, non potuit non sæpissimè Græcismos exprimere. Latinis auribus ingratos, Latinitate neglectâ. Arias igitur, hos considerans Græcismos, expressis verbis monet ne aliquis Versionem ita interpolatam separatim sine Contextu Græco in lucem edat. Sic enim ille, in fine præfationis: *Ea vero mente non sumus, ut nostra hæc Latina Interpretatio separata à Græco contextu, in cujus gratiam à nobis elaborata est, ab aliquo unquam excudatur.* Nos ergo Versionem ejus Interlinearem, facientes collateralem, quali modo ea nunquam est edita, non peccamus contra ejus intentionem. Sicut ante hos LXX. annos fecit *Jo. Keerbergius*, qui illam tribus aliis, Vulgatæ scil. Syriacæ ac Erasmianæ, junctam, at Græco textu destitutam, Antverpiæ expressit.

Ut Doctorum judicia super hoc N. Test. Græco-Latino Ariæ intelligerem, placuit Specimen aliquod hujus novæ Editionis publico Examini Academico subjicere, quod insignis Juvenis BERNARDUS BROUWER, Amstelodamensis die xx. Novemb. an. 1695. publicè defendit. Vale Lector amice, et laboribus meis fave.

Dabam Ultrajecti ipsis Kal. Martiis 1698.

ΤΟ ΚΑΤΑ

ΑΤΘΑΙΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

Κεφ. α'. 1.

ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ
Ἀβραάμ.

Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσα-
Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰα-
. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν
δαν, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ.

Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φα-
καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ·
ρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ·
ρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ.

Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμι-
άβ· Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε
Ναασσών· Ναασσὼν δὲ ἐγέν-
ε τὸν Σαλμών.

Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ
τῆς Ῥαχάβ· Βοὸζ δὲ ἐγέννησε
Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὠβὴδ δὲ
ννησε τὸν Ἰεσσαί.

Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δα-
τὸν βασιλέα· Δαβὶδ δὲ ὁ βα-
εὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα
τῆς τοῦ Οὐρίου.

Σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν
βοάμ· Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν
ιά· Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά.

Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσα-
· Ἰωσαφατ δὲ ἐγέννησε τὸν
ράμ· Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν
ίαν.

Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωά-
· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν
χαζ· Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν
εκίαν.

0 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν
νασσῆ· Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε
Ἀμών· Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε
Ἰωσίαν.

1 Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχο·

EUANGELIUM

SECUNDUM

MATTHÆUM.

CAPUT I.

1 LIBER generationis Je-
su Christi, filii David,
filii Abraham.

2 Abraham genuit Isaac.
Isaac autem genuit Jacob. Ja-
cob autem genuit Judam et
fratres ejus.

3 Judas autem genuit Pha-
res et Zaram ex Thamar.
Phares autem genuit Esrom.
Esrom autem genuit Aram.

4 Aram autem genuit Ami-
nadab. Aminadab autem ge-
nuit Naason. Naason autem
genuit Salmon.

5 Salmon autem genuit Booz
ex Rachab. Booz autem genuit
Obed ex Ruth. Obed autem
genuit Jesse.

6 Jesse autem genuit David
regem. David autem rex genuit
Solomonem ex Uriæ.

7 Solomon autem genuit Ro-
boam. Roboam autem genuit A-
biam. Abia autem genuit Asa.

8 Asa autem genuit Josaphat.
Josaphat autem genuit Joram.
Joram autem genuit Oziam.

9 Ozias autem genuit Joa-
tham. Joatham autem genuit
Achaz. Achaz autem genuit
Ezeciam.

10 Ezecias autem genuit Ma-
nassen. Manasses autem genuit
Amon. Amon autem genuit
Josiam.

11 Josias autem genuit Jecho-

νίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ.

13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ.

14 Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ· Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ.

15 Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν· Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ.

16 Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

* 17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαβὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς ‡ μετοικεσίας Βαβυλῶνος, ‡ γενεαὶ ‡ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. Μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου.

* 19 Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὤν, καὶ μὴ ‡ θέλων αὐτὴν ‡ παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη ‡ λάθρα ‡ ἀπολῦσαι αὐτήν.

* 20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ‡ ἐνθυμηθέντος, ἰδού, ἄγγελος Κυρίου κατ' ‡ ὄναρ ‡ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων· Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβίδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου.

21 Τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΝ· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

niam et fratres ejus, in tr[ans]migratione Babylonis.

12 Post autem transmi[gra]tionem Babylonis, Jecho[nias] genuit Salathiel. Salathiel [au]tem genuit Zorobabel.

13 Zorobabel autem ge[nuit] Abiud. Abiud autem ge[nuit] Eliacim. Eliacim autem [ge]nuit Azor.

14 Azor autem genuit Sa[doc.] Sadoc autem genuit Ach[im.] Achim autem genuit Eliud.

15 Eliud autem genuit E[lea]zar. Eleazar autem genuit M[at]than. Matthan autem ge[nuit] Jacob.

16 Jacob autem genuit Jos[eph] virum Mariæ, de qua natus [est] Jesus, dictus Christus.

17 Omnes itaque genera[tio]nes ab Abraham usque ad [Da]vid, generationes quatuor[de]cim: et à David usque ad tr[ans]migrationem Babylonis, ge[ne]rationes quatuordecim: e[t à] transmigratione Babylonis [us]que ad Christum, generatio[nes] quatuordecim.

18 At Jesu Christi nativ[itas] sic erat: Desponsata enim [ma]tre ejus Maria Joseph, a[nte]quam convenire ipsos, inventa es[t in] utero habens de Spiritu sanc[to.]

19 Joseph autem vir e[jus] justus existens, et non vol[ens] eam exemplum facere, vo[luit] occultè dimittere eam.

20 Hæc autem eo cogitan[te,] ecce Angelus Domini per so[m]nium apparuit ei, dicens: [Jo]seph fili David, ne timeas [ac]cipere Mariam conjugem [tu]am, nam in ea genitum, [de] Spiritu est sancto.

21 Pariet autem filium, [et] vocabis nomen ejus JESU[M:] Ipse enim salvabit populum [su]um à peccatis eorum.

22 (H

(Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα
ωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου
οῦ προφήτου, λέγοντος·
'Ιδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαςρὶ
ξ τέξεται υἱόν, ξ καλέσουσι
ομα αὐτοῦ 'ΕΜΜΑΝΟΥΗ'Λ·
μεθερμηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν
ός.)
Διεγερθεὶς δὲ ὁ 'Ιωσὴφ ἀπὸ
ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν
ὁ ἄγγελ☉ Κυρίου, ξ παρέλαβε
γυναῖκα αὐτοῦ.
Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν, ἕως
εκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτό-
, ξ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ΟΥ͂Ν. 10. † 10.

Κεφ. β'. 2.

ΤΟῦ δὲ 'Ιησοῦ γεννηθέντος, ἐν
Βηθλεὲμ τῆς 'Ιουδαίας, ἐν
αις 'Ηρώδου τοῦ βασιλέως,
μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρε-
το εἰς 'Ιεροσόλυμα, λέγοντες.
Ποῦ ἐςιν ὁ τεχθεὶς Βασιλεὺς
'Ιουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ
ςέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθο-
ροσκυνῆσαι αὐτῷ.
'Ακούσας δὲ 'Ηρώδης ὁ βα-
ς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα 'Ιερο-
μα μετ' αὐτοῦ.
Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς
ερεῖς ξ Γραμματεῖς τοῦ λαοῦ,
άνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριςὸς
ᾶται.
Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· 'Εν Βηθ-
τῆς 'Ιουδαίας· οὕτω γὰρ γέ-
ται διὰ τοῦ προφήτου·
Καὶ σὺ Βεθλεὲμ, γῆ 'Ιούδα,
αμῶς ‡ ἐλαχίςη εἶ ἐν τοῖς
μόσιν 'Ιούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξ-
εται ἡγούμενος, ὅςις ποιμανεῖ
αόν μου τὸν 'Ισραήλ.
Τότε 'Ηρώδης λάθρα καλέσας
άγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν
ρόνον τοῦ φαινομένου ἀςέρος.
Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βη-
εἶπε· Πορευθέντες, ἀκριβῶς
σατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν
ητε ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως
ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

22 (Hoc autem totum factum
est ut adimpleretur dictum à Do-
mino per Prophetam, dicentem:
23 Ecce virgo in utero ha-
bebit, et pariet filium, et vo-
cabunt nomen ejus Emmanuël;
quod est interpretatum, Nobis-
cum Deus.)
24 Excitatus autem Joseph
è somno, fecit sicut præcepit ei
angelus Domini, et accepit con-
jugem suam.
25 Et non cognoscebat eam,
donec peperit filium suum pri-
mogenitum, et vocavit nomen
ejus Jesum.

CAPUT II.

1 AT Jesu nato in Bethle-
hem Judææ, in diebus
Herodis regis, ecce Magi ab
Orientibus accesserunt in Hie-
rosolymam, dicentes:
2 Ubi est natus rex Judæo-
rum? vidimus enim ejus stel-
lam in Oriente, et venimus
adorare eum.
3 Audiens autem Herodes
rex, turbatus est, et omnis Hie-
rosolyma cum illo.
4 Et congregans omnes prin-
cipes Sacerdotum et Scribas
populi, sciscitabatur ab eis ubi
Christus nasceretur.
5 At illi dixerunt ei: In
Bethlehem Judææ: sic enim
scriptum est per Prophetam:
6 Et tu Bethlehem, terra Juda,
nequaquam minima es in duci-
bus Juda: ex te enim exibit dux,
qui regat populum meum Israël.
7 Tunc Herodes clam vo-
cans Magos, perquisivit ab eis
tempus apparentis stellæ.
8 Et mittens eos in Bethle-
hem, dixit: Euntes diligenter
explorate de puero; cum au-
tem inveneritis, renunciate mihi
ut et ego veniens adorem eum.

9 Illi

9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· ϗ ἰδοὺ, ὁ ἀςὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔςη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον.

10 Ἰδόντες δὲ τὸν ἀςέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

11 Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· ϗ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ· ϗ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, ϗ λίβανον, ϗ σμύρναν.

12 Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον ϗ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ϗ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον· ϗ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.

14 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον ϗ την μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, ϗ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον·

* 15 ‡ Καὶ ἦν ἐκεῖ ‡ ἕως τῆς † τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

* 16 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, † ἐθυμώθη ‡ λίαν· ϗ ἀποςείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ, ϗ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ † διετοῦς ϗ † κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ‡ ἠκρίβωσε ‡ παρὰ τῶν ‡ μάγων.

17 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος.

* 18 ‡ Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, † θρῆνος ϗ ‡ κλαυθμὸς ϗ ‡ ὀδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκ-

9 Illi autem audientes reg
profecti sunt, et ecce, ste
quam viderant in Oriente,
tecedebat eos, usque dum
niens staret suprà ubi erat pu

10 Videntes autem stella
gavisi sunt gaudio mag
valde.

11 Et venientes in domu
invenerunt puerum cum Ma
matre ejus. Et prociden
adoraverunt eum, et aperien
thesauros suos, obtulerunt
munera, aurum, et thus,
myrrham.

12 Et responsi secundi
somnium, non reflectere
Herodem, per aliam viam
cesserunt in regionem suam

13 Recessis autem ipsis, e
angelus Domini apparet
somnium Joseph, dicens: Ex
tatus accipe puerum et matr
ejus, et fuge in Ægyptum:
esto ibi usque dum dicam t
Futurus est enim Herodes qu
rere puerum ad perdend
eum.

14 Is autem excitatus acce
puerum et matrem ejus no
et secessit in Ægyptum:

15 Et erat ibi usque ad
tum Herodis: ut adimplere
dictum à Domino per Prop
tam, dicentem: Ex Ægy
vocavi filium meum.

16 Tunc Herodes videns q
niam illusus esset à Magis, ir
est valde: et mittens occ
omnes pueros qui in Bethleh
et omnibus finibus ejus, à
matu et infra, secundum t
pus quod perquisivit à Ma

17 Tunc adimpletum est
tum per Jeremiam prophet
dicentem:

18 Vox in Rama audita
ploratus et ululatus et ejul
multus: Rachel plorans n

αὐτῆς· ϗ οὐκ ἤθελε παρακληθῆ-
ὅτι οὐκ εἰσί.
9 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώ-
ιδου, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ
εται τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ,
) Λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε
ταιδίον ϗ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ϗ
ύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι
οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ
ίου.
1 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ
ίον ϗ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ϗ ἦλθεν
ῆν Ἰσραήλ.
2 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος
ιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ
ώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη
ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ'
, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς
ιλαίας.
3 Καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς
ν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως
ωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προ-
ῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσε-
17. † 6.

Κεφ. γ'. 3.

ΕΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
παραγίνεται Ἰωάννης ὁ
τιστὴς, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ
Ἰουδαίας,
Καὶ λέγων· Μετανοεῖτε· ἤγ-
γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
3 Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς
Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγον-
Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐ-
ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.
Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ
μα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου,
νην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν
· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες
ι ἄγριον.
Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν
σαλημα, ϗ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, ϗ
α ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου.
Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορ-
ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς
τίας αὐτῶν.
Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρι-

suos, et noluit consolari, quia non sunt.

19 Desinente autem Herode, ecce angelus Domini secundùm somnium apparet Joseph in Ægypto.

20 Dicens: Excitatus accipe puerum, et matrem ejus, et vade in terram Israël: mortui sunt enim quærentes animam pueri.

21 Ille autem excitatus accepit puerum et matrem ejus, et venit in terram Israël.

22 Audiens autem quod Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit illo ire. Responsus autem secundùm somnium, secessit in partes Galilææ.

23 Et veniens commigravit in civitatem dictam Nazaret: ut impleretur dictum per Prophetas, Quòd Nazoræus vocabitur.

CAPUT III.

1 IN autem diebus illis accedit Joannes Baptista, prædicans in deserto Judææ.

2 Et dicens: Pœnitemini, appropinquavit enim regnum cælorum.

3 Hic enim est pronunciatus ab Esaia Propheta, dicente: Vox clamantis in deserto: Expedite viam Domini, rectas facite semitas ejus.

4 Ipse autem Joannes habebat indumentum suum è pilis cameli, et zonam pelliceam circa lumbum suum: esca autem ejus erat locustæ & mel silvestre.

5 Tunc exibat ad eum Hierosolyma, et omnis Judæa, et omnis circum vicinia Jordanis.

6 Et baptizabantur in Jordane ab eo, confitentes peccata sua.

7 Videns autem multos Pharisæ-

σαίων ϗ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

8 Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας.

9 Καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

10 Ἤδη δὲ ϗ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, ϗ εἰς πῦρ βάλλεται.

11 Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ ϗ πυρί.

12 Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ϗ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, ϗ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ.

* 14 Ὁ δὲ Ἰωάννης † διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι ϗ σὺ ἔρχῃ πρός με;

15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν.

16 Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· ϗ ἰδοὺ, ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, ϗ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, ϗ ἐρχόμενον ἐπ᾽ αὐτόν.

17 Καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

2. † 1.

risæorum et Sadducæorum ve nientes ad baptismum suun dixit eis: Genimina viperarun quis demonstravit vobis fuger à futura ira?

8 Facite ergo fructus dign pœnitentiæ.

9 Et ne arbitremini dicer in vobis ipsis: Patrem habem Abraham; dico enim vobi quoniam potest Deus de lapid bus istis suscitare natos Abrah

10 Jam vero et securis ad r dicem arborum adjacet. Or nis ergo arbor non faciens fru tum bonum, exciditur, et in i nem jacitur.

11 Ego quidem baptizo vos aqua in pœnitentiam, qui a tem post me veniens, fortior n est: cujus non sum idoneus c ceamenta portare, ipse vos ba tizabit in Spiritu sancto et ign

12 Cujus ventilabrum in m nu sua, et permundabit area suam, et congregabit triticu suum in horreum: at palea comburet igni inextinguibili.

13 Tunc accedit Jesus à G lilæa ad Jordanem ad Joanne baptizari ab eo.

14 At Joannes prohibel eum, dicens: Ego usum habe te baptizari, et tu venis ad m

15 Respondens autem Je dixit ad eum, Sine interim: enim decens est nobis imple omnem justificationem. Tu dimittit eum.

16 Et baptizatus Jesus, scendit statim de aqua: Et ce aperti sunt ei cæli, et vi Spiritum Dei descendent sicut columbam, et venient super eum.

17 Et ecce vox de cælis, cens: Hic est filius meus di tus, in quo complacui.

Κεφ. δ'. 4.

1 ΤΟτε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν
ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος,
ιρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.
2 Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσα-
άκοντα ϗ νύκτας τεσσαράκοντα,
τερον ἐπείνασε.
3 Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειρά-
ων, εἶπεν· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ
α οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.
4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε· Γέ-
γραπται· Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζή-
εται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ
ήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος
Θεοῦ.
5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ
ιάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, ϗ ἵστη-
ιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ.
6 Καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ
οῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέ-
γραπται γάρ· Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις
ὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, ϗ ἐπὶ
χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσ-
όψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
7 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν
γέγραπται· Οὐκ ἐκπειράσεις Κύ-
ριον τὸν Θεόν σου.
8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ
διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, ϗ
δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλεί-
ας τοῦ κόσμου ϗ τὴν δόξαν αὐτῶν.
9 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ταῦτα πάν-
τα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνή-
σῃς μοι.
10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
Ὕπαγε σατανᾶ· γέγραπται γάρ·
Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις,
ϗ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
11 Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβο-
λος· ϗ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσῆλθον, ϗ
διηκόνουν αὐτῷ.
12 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι
Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς
τὴν Γαλιλαίαν.
13 Καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζα-
ρὲτ, ἐλθὼν ‡ κατῴκησεν εἰς Καπερ-
ναοὺμ τὴν † παραθαλασσίαν, ἐν ‡
ὁρίοις Ζαβουλὼν ϗ Νεφθαλείμ.

CAPUT IV.

1 TUnc Jesus actus est in
desertum à Spiritu,
tentari à diabolo.
2 Et jejunans dies quadra-
ginta, et noctes quadraginta,
postremùm esuriit.
3 Et accedens ei tentator,
dixit : Si filius es Dei, dic ut
lapides isti panes fiant.
4 Ille autem respondens, dix-
it : Scriptum est, Non in pane
solo vivet homo, sed in omni
verbo exeunte per os Dei.
5 Tunc assumit eum diabo-
lus in sanctam civitatem, et
statuit eum super pinnaculum
templi.
6 Et dicit ei : Si filius es
Dei, dejice teipsum deorsum.
Scriptum est enim, Quia ange-
lis suis mandabit de te, et in
manibus tollent te, ne forte im-
pingas ad lapidem pedem tuum.
7 Ait illi Jesus : Rursum
scriptum est : Non tentabis
Dominum Deum tuum.
8 Iterum assumit eum dia-
bolus in montem excelsum
valde, et ostendit ei omnia reg-
na mundi, et gloriam eorum.
9 Et dicit ei : Hæc omnia
tibi dabo, si cadens adoraveris
me.
10 Tunc dicit ei Jesus : A-
bi Satana ; scriptum est enim,
Dominum Deum tuum adora-
bis, & illi soli servies.
11 Tunc dimittit eum dia-
bolus : et ecce angeli accesse-
runt, et ministrabant ei.
12 Audiens autem Jesus quod
Joannes traditus esset, secessit
in Galilæam :
13 Et relinquens Nazaret,
veniens commigravit in Caper-
naum maritimam : in finibus
Zabulon et Nephthalim.

14 Ut

14 Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος.

15 Γῆ Ζαβουλὼν ϗ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν.

16 Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα, ϗ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ ϗ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν, ϗ λέγειν· Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, ϗ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· (ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς·)

19 Καί λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου, ϗ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21 Καὶ, προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς· Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, ϗ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν· καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· ϗ ἐκάλεσεν αὐτούς.

22 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον ϗ τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

* 23 Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, ϗ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ ‡ θεραπεύων πᾶσαν νόσον ϗ πᾶσαν ‡ μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

* 24 Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ‡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· ϗ ‡ προσήνεγκαν ‡ αὐτῷ πάντας τοὺς ‡ κακῶς ἔχοντας, ‡ ποικίλαις ‡ νόσοις ϗ ‡ βασάνοις ‡ συνεχομένους, ϗ ‡ δαιμονιζομένους, ϗ ‡ σεληνιαζομένους, ϗ ‡ παραλυτικούς· ϗ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

25 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι

14 Ut adimpleretur pronunciatum per Isaiam Prophetam dicentem :

15 Terra Zabulon, et terra Nephthali, viam maris ultra Jordanem, Galilæa gentium.

16 Populus sedens in tenebris, videns lucem magnam, et sedentibus in regione et umbra mortis, lux orta est eis.

17 Ex tunc cœpit Jesus prædicare, et dicere : Pœnitemini : appropinquavit enim regnum cælorum.

18 Circumambulans autem Jesus juxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem dictum Petrum, et Andream fratrem ejus, mittentes verriculum in mare; (erant enim piscatores.)

19 Et ait illis : Venite post me, et faciam vos piscatores hominum.

20 Illi autem continuò dimittentes retia, secuti sunt eum.

21 Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, et Joannem fratrem ejus in navi cum Zebedæo patre eorum, resarcientes retia sua : et vocavit eos.

22 Illi autem statim dimittentes naviculam et patrem suum, secuti sunt eum.

23 Et circuibat totam Galilæam Jesus, docens in synagogis eorum, et prædicans euangelium regni, et sanans omnem morbum, et omnem infirmitatem in populo.

24 Et abiit auditio ejus in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes malè habentes variis morbis, et torminibus comprehensos, et dæmoniacos, et lunaticos et paralyticos : et curavit eos.

25 Et secutæ sunt eum turbæ

λλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ϗ Δεκα-
λεως ϗ Ἱεροσολύμων ϗ Ἰουδαίας,
ρέραν τοῦ Ἰορδάνου. 16. † 1.

Κεφ. έ. 5.

Ἰ Δὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη
εἰς τὸ ὄρος· ϗ καθίσαντος
τοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
τοῦ·
2 Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ,
δασκεν αὐτοὺς, λέγων·
3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύ-
τι· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία
ν οὐρανῶν.
4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι
τοὶ παρακληθήσονται.
5 Μακάριοι οἱ πραεῖς· ὅτι αὐτοὶ
ηρονομήσουσι τὴν γῆν.
6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες ϗ διψῶν-
ς τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορ-
σθήσονται.
7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι
τοὶ ἐλεηθήσονται.
8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρ-
ᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.
* 9 ‡ Μακάριοι οἱ + εἰρηνοποιοί·
ι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.
10 Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι
εκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστιν
βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
11 Μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσω-
ν ὑμᾶς ϗ διώξωσι, ϗ εἴπωσι πᾶν
νηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν, ψευδόμε-
ι, ἕνεκεν ἐμοῦ.
12 Χαίρετε ϗ ἀγαλλιᾶσθε· ὅτι
μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
τω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας
ὺς πρὸ ὑμῶν.
13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς·
ν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι
λισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι,
μὴ βληθῆναι ἔξω, ϗ καταπατεῖσ-
ι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.
14 Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου.
ὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω
ρους κειμένη.
15 Οὐδὲ καίουσι λύχνον, ϗ τι-
έασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ'
ὶ τὴν λυχνίαν, ϗ λάμπει πᾶσι τοῖς
τῇ οἰκίᾳ.

bæ multæ de Galilæa, et De-
capoli, et Hierosolymis, et Ju-
dæ, et trans Jordanem.

CAPUT V.

1 Videns autem turbas, as-
cendit in montem: et
sedente eo, advenerunt illi dis-
cipuli ejus.
2 Et apierens os suum, doce-
bat eos, dicens:
3 Beati pauperes spiritu, quoni-
am ipsorum est regnum cælorum.
4 Beati lugentes, quia ipsi
consolabuntur.
5 Beati mites, quoniam ipsi
hæreditabunt terram.
6 Beati esurientes et sitien-
tes justitiam, quoniam ipsi sa-
turabuntur.
7 Beati misericordes, quoni-
am ipsi misericordiâ afficientur.
8 Beati mundi corde, quo-
niam ipsi Deum videbunt.
9 Beati pacifici, quoniam
ipsi filii Dei vocabuntur.
10 Beati persecutione affecti
propter justitiam, quoniam ip-
sorum est regnum cælorum.
11 Beati estis quum maledix-
erint vos, et persequuti fuerint,
et dixerint omne malum ver-
bum adversum vos, mentientes,
propter me.
12 Gaudete et exultate,
quoniam merces vestra multa
in cælis, sic enim persequuti
sunt Prophetas qui ante vos.
13 Vos estis sal terræ; si
autem sal infatuatum sit, in
quo salietur? ad nihilum valet
ultra, si non ejici foras, et con-
culcari ab hominibus.
14 Vos estis lux mundi: non
potest civitas abscondi supra
montem posita.
15 Neque accendunt lucer-
nam, et ponunt eam sub mo-
dio, sed super candelabrum, et
lucet omnibus in domo.

16 Sic

16 Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, ϗ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἢ τὰς προφήτας· ὀκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι.

* 18 ‡ Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς ϗ ἡ γῆ, † ἰῶτα ‡ ἓν ‡ ἢ μία ‡ κεραία οὐ μὴ ‡ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ ‡ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται.

19 Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, ϗ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ ϗ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

20 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν Γραμματέων ϗ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ φονεύσεις· ὃς ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσαι τῇ κρίσει.

* 22 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ‡ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ‡ εἰκῆ, ἔνοχος ἔσαι τῇ κρίσει. ὃς δ' ἂν ‡ εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ † ῥακὰ, ἔνοχος ἔσαι τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ ‡ μωρὲ, ‡ ἔνοχος ἔσαι εἰς τὴν ‡ γέενναν τοῦ ‡ πυρός.

23 Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ.

* 24 Ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, ϗ ὕπαγε, πρῶτον † διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, ϗ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ ‡ δῶρόν σου.

* 25 Ἴσθι † εὐνοῶν τῷ ‡ ἀντιδίκῳ σου ‡ ταχὺ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ ‡ κριτῇ, ϗ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, ϗ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ.

16 Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant vestra pulchra opera, et glorificent Patrem vestrum qui in cælis.

17 Ne putetis quod veni dissolvere legem, aut Prophetas non veni dissolvere, sed adimplere.

18 Amen quippe dico vobis donec prætereat cælum et terra, jota unum, aut unus apex non præteribit à lege, donec omnia fiant.

19 Qui ergo solverit unum mandatorum istorum minimorum, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cælorum: qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum.

20 Dico enim vobis, quòd si non abundaverit justitia vestra plus Scribarum et Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum.

21 Audistis quia pronunciatum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, obnoxius erit judicio.

22 Ego autem dico vobis, quia omnis irascens fratri suo immeritò, obnoxius erit judicio: qui autem dixerit fratri suo Raca, obnoxius erit consessui: qui autem dixerit fatue, obnoxius erit in gehennam ignis.

23 Si ergo offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te,

24 Relinque ibi munus tuum ante altare, et vade, prius reconciliare fratri tuo, et tunc veniens offer munus tuum.

25 Esto bene sentiens adversario tuo cito, dum es in via cum eo: ne forte te tradat adversarius judici, et judex te tradat ministro, et in custodiam conjiciaris.

26 Amen

26 Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξ-
ῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσ-
τον κοδράντην.
27 Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς
χαίοις· Οὐ μοιχεύσεις.
28 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς
βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυ-
σαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν
τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
29 Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δε-
ς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ
λε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι,
ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ
ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς
ενναν.
30 Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκαν-
λίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν, καὶ βάλε
ὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀ-
ληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ
ον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέ-
[illegible]
31 Ἐῤῥέθη δὲ ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ
ν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀ-
στάσιον.
32 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν
ολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκ-
ς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοι-
ᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γα-
σῃ μοιχᾶται.
* 33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ‡ ἐῤῥέ-
τοῖς ‡ ἀρχαίοις· Οὐκ † ἐπιορ-
σεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς
ους σου.
34 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὀμόσαι
ως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρό-
ἐστὶ τοῦ Θεοῦ·
35 Μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν
τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱερο-
λυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου
σιλέως·
36 Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμό-
ς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα
κὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.
37 Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, Ναὶ
, Οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων,
τοῦ πονηροῦ ἐστιν.
38 Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη· Ὀφ-
μὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα
ὀδόντος.

26 Amen dico tibi, non exies
inde, donec reddas novissimum
quadrantem.
27 Audistis quia pronunciatum
est antiquis: Non mœchaberis.
28 Ego autem dico vobis, quia
omnis conspiciens mulierem ad
concupiscendum eam, jam mœ-
chatus est eam in corde suo.
29 Si autem oculus tuus dex-
ter scandalizat te, erue eum, et
projice abs te: confert enim ti-
bi ut pereat unum membrorum
tuorum, et non totum corpus
tuum conjiciatur in gehennam.
30 Et si dextera tua manus
scandalizat te, abscinde eam, et
projice abs te: confert enim tibi
ut pereat unum membrorum
tuorum, et non totum corpus
tuum conjiciatur in gehennam.
31 Pronunciatum est autem,
quod quicumque absolverit ux-
orem suam, det ei repudium.
32 Ego autem dico vobis, quia
quicunque absolverit uxorem
suam, exceptâ ratione fornica-
tionis, facit eam mœchari: et qui
absolutam duxerit, adulterat.
33 Iterum audistis quia pro-
nunciatum est antiquis: Non
perjurabis: reddes autem Do-
mino juramenta tua.
34 Ego autem dico vobis,
non jurare omninò, neque in
cælo, quia thronus est Dei:
35 Neque in terra, quia sca-
bellum est pedum ejus: neque
in Hierosolyma, quia civitas est
magni regis:
36 Neque in capite tuo jura-
veris, quia non potes unum capil-
lum album aut nigrum facere.
37 Sit autem sermo vester,
Etiam, etiam, Non. non: quod
autem abundans his à malo est.
38 Audistis quia pronuncia-
tum est: Oculum pro oculo,
et dentem pro dente.

39 Ego

39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ ϗ τὴν ἄλλην.

40 Καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, ϗ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ ϗ τὸ ἱμάτιον.

* 41 Καὶ ‡ ὅστις σε ‡ ἀγγαρεύσει + μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο.

42 Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· ϗ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς.

43 Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, ϗ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.

44 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, ϗ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς ϗ διωκόντων ὑμᾶς·

45 Ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς ϗ ἀγαθούς, ϗ βρέχει ἐπὶ δικαίους ϗ ἀδίκους.

46 Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ ϗ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι;

47 Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ ϗ οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσιν;

48 Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι. 29. † 7.

Κεφ. ϛ'. 6.

1 Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·

2 Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς ϗ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

39 Ego autem dico vobis, obsistere malo: sed quicum te percusserit in dexteram tu maxillam, verte illi et alian

40 Et volenti tibi judici parari, et tunicam tuam to re, dimitte ei et pallium.

41 Et quicunque te anga verit milliare unum, vade c illo duo.

42 Petenti te, da: et vol tem à te mutuare, ne averta

43 Audistis quia pronun tum est, Diliges proximum tu et odio habebis inimicum tu

44 Ego autem dico vo Diligite inimicos vestros, be dicite maledicentes vos: be facite odientibus vos, et or pro infestantibus vos, et ins tantibus vos.

45 Ut sitis filii Patris ve qui in cælis, quia solem su producit super malos et bo et pluit super justos et injus

46 Si enim dilexeritis gentes vos, quam merced habetis? nonne et public idem faciunt?

47 Et si salutaveritis frat vestros tantum, quid abund facitis? nonne et publicani faciunt?

48 Estote ergo vos perf sicut Pater vester qui in cæ perfectus est.

CAPUT VI.

1 Attendite misericordi vestram non facere a homines, ad spectari eis: autem non, mercedem non betis apud Patrem vestrum in cælis.

2 Cum ergo facis eleëmo nam, ne tubâ clanxeris ante sicut hypocritæ faciunt in sy gogis et in vicis, ut glorificen ab hominibus: amen dico vo excipiunt mercedem suam.

Σοῦ δὲ ποιοῦντ☉ ἐλεημοσύνην,
νώτω ἡ ἀρισερά σου τί ποιεῖ ἡ
ὰ σου·
Ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν
ρυπτῷ· ϗ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
ῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι
ῷ φανερῷ.
Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
ερ οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν
συναγωγαῖς ϗ ἐν ταῖς γωνίαις
πλατειῶν ἑςῶτες προσεύχεσθαι,
ς ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις.
ὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν
ὸν αὐτῶν.
Σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε
ὸ ταμιεῖον σου, ϗ κλείσας τὴν
αν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου
ἐν τῷ κρυπτῷ· ϗ ὁ πατήρ σου ὁ
πων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει
ἐν τῷ φανερῷ.
7 ‡ Προσευχόμενοι δὲ μὴ †
τολογήσητε, ὥσπερ οἱ ‡ ἐθ-
ί· ‡ δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ †
λογίᾳ αὐτῶν ‡ εἰσακουσθή-
ται.
Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς·
ε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὧν χρείαν
ε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐ-
Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς·
ΤΕΡ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
ασθήτω τὸ ὄνομά σου·
0 Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου·
ηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν
ανῷ, ϗ ἐπὶ τῆς γῆς.
1 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιού-
ν δὸς ἡμῖν σήμερον.
2 Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλή-
α ἡμῶν, ὡς ϗ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς
ιλέταις ἡμῶν.
3 Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς
ρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ
πονηροῦ· ὅτι σοῦ ἐςιν ἡ βασι-
α, ϗ ἡ δύναμις, ϗ ἡ δόξα εἰς τοὺς
ῶνας· ἀμήν.
14 Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώ-
ς τὰ παραπτώματα αὐτῶν,
ήσει ϗ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐ-
νιος·

3 Te autem faciente eleëmo-
synam, nesciat sinistra tua quid
faciat dextera tua.
4 Ut sit tua eleëmosyna in
secreto: et Pater tuus videns
in secreto, ipse reddet tibi in
manifesto.
5 Et quum ores, non eris si-
cut hypocritæ: quia amant in
synagogis, et in angulis platea-
rum stantes orare, ut appa-
reant hominibus, amen dico vo-
bis, quod excipiunt mercedem
suam.
6 Tu autem cum ores, intra
in cubiculum tuum, et claudens
ostium tuum, ora Patrem tuum
qui in secreto: et Pater tuus
conspiciens in secreto, reddet
tibi in apparenti.
7 Orantes autem ne inania
loquamini, sicut ethnici, arbi-
trantur enim quod in multilo-
quio suo exaudientur.

8 Ne igitur assimilemini eis:
novit enim Pater vester quo-
rum usum habetis, ante vos
petere eum.
9 Sic ergo orate vos: Pater
noster qui in cælis, sanctifice-
tur nomen tuum.
10 Adveniat regnum tuum:
Fiat voluntas tua, sicut in cælo,
et in terra.
11 Panem nostrum super-
substantialem da nobis hodie.
12 Et dimitte nobis debita
nostra, sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris.
13 Et ne inferas nos in tenta-
tionem, sed libera nos à malo
Quoniam tuum est regnum, et
potentia, et gloria in secula.
Amen.
14 Si enim dimiseritis homi-
nibus lapsus eorum, dimittet
et vobis Pater vester cælestis.

15 Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτων, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

17 Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, ϗ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι·

18 Ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· ϗ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

* 19 Μὴ ‡ θησαυρίζετε ὑμῖν ‡ θησαυροὺς ἐπὶ τῆς ‡ γῆς, ὅπου ‡ σὴς ϗ ‡ βρῶσις ‡ ἀφανίζει, ϗ ὅπου ‡ κλέπται ‡ διορύσσουσι ϗ ‡ κλέπτουσι·

20 Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, ϗ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.

21 Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται ϗ ἡ καρδία ὑμῶν.

22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται.

23 Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον;

24 Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, ϗ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, ϗ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν ϗ μαμμωνᾷ.

25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε ϗ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, ϗ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;

15 Si autem non dimise hominibus lapsus ipsorum, Pater vester dimittet la vestros.

16 Quum autem jejun ne fiatis sicut hypocritæ, ob tati; obscurant enim facies as, ut appareant hominibus junantes, amen dico vobis, recipiunt mercedem suam.

17 Tu autem jejunans, u tuum caput, et faciem tuum l

18 Ut ne appareas hom bus jejunans, sed Patri tuo in secreto: Pater tuus vid in secreto, reddet tibi in m festo.

19 Ne thesaurizate vobis t sauros in terra, ubi ærugo tinea exterminat, et ubi fu perfodiunt, et furantur.

20 Thesaurizate autem v thesauros in cælo, ubi ne ærugo, neque tinea exter nat, et ubi fures non effodit nec furantur.

21 Ubi enim est thesau vester, ibi erit et cor vestr

22 Lucerna corporis est o lus: si igitur oculus tuus si plex fuerit, totum corpus tu lucidum erit.

23 Si autem oculus tuus n lus fuerit, totum corpus tu tenebrosum erit: si ergo men quod in te, tenebræ su tenebræ quantæ?

24 Nemo potest duobus minis servire: aut enim un oderit, et alterum diliget: unum amplexabitur, et al rum despiciet, non potestis I servire et mammonæ.

25 Propter hoc dico vobis, anxie mini animæ vestræ, q manducetis, et quid bibatis: que corpori vestro, quid ind mini. nonne anima plus est es et corpus indumento?

'Εμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ
ρανοῦ, ὅτι ἐ σπείρουσιν, οὐδὲ
ζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀπο-
ς, ϗ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος
ει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον δια-
τε αὐτῶν;

Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν
ται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
ῦ πῆχυν ἕνα;

28 Καὶ περὶ ‡ ἐνδύματος τί
μνᾶτε; † καταμάθετε τὰ ‡ κρίνα
‡ ἀγροῦ ‡ πῶς ‡ αὐξάνει· οὐ ‡
ᾶ, ‡ οὐδὲ ‡ νήθει·

Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολο-
ὲν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιε-
ετο ὡς ἓν τούτων.

30 Εἰ δὲ τὸν ‡ χόρτον τοῦ ἀγ-
σήμερον ὄντα, ϗ ‡ αὔριον εἰς ‡
ίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς ‡ οὕ-
‡ ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλ-
ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;

1 Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγον-
Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν,
περιβαλώμεθα;

2 Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη
ζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ
νιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάν-
.

3 Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασι-
ν τοῦ Θεοῦ, ϗ τὴν δικαιοσύνην
οῦ, ϗ ταῦτα πάντα προςεθήσεται
.

4 Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν
ον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει
ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ
ία αὐτῆς· 29. † 3.

Κεφ. ζ'. 7.

ΜΗ' κρίνετε, ἵνα μὴ κρι-
θῆτε.

Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε,
ήσεσθε· ϗ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε,
μετρηθήσεται ὑμῖν.

Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ
ῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ
ανοεῖς;

Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου.
ες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ

26 Inspicite in volatilia cæli, quoniam non seminant, neque metunt, neque congregant in horrea, et Pater vester cælestis pascit illa, nonne vos magis excellitis illis?

27 Quis autem ex vobis anxiatus potest adjicere ad staturam suam cubitum unum?

28 Et circa vestimentum quid anxiamini? Observate lilia agri quomodo augentur; non fatigantur, neque nent.

29 Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua amictus est sicut unum istorum.

30 Si autem fœnum agri hodie existens, et cras in clibanum injectum, Deus sic circumornat non multò magis vos, exiguæ fidei?

31 Ne igitur anxiemini, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quid circumamiciemur?

32 Omnia enim hæc gentes inquirunt. Novit enim Pater vester cælestis quod opus habetis horum omnium.

33 Quærite autem primùm regnum Dei, et justitiam ejus, et hæc omnia adponentur vobis.

34 Ne igitur anxiemini in cras: nam cras curabit sua ipsius: sufficiens diei malitia sua.

CAPUT VII.

1 NE judicate, ut non judicemini.

2 In quo enim judicio judicaveritis, judicabimini: et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.

3 Quid autem intueris festucam quæ in oculo fratris tui, at in tuo oculo trabem non animadvertis?

4 Aut quomodo dices fratri tuo: Sine ejiciam festucam de oculo

ὀφθαλμοῦ σου· ϗ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;

* 5 ‡ Ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν ‡ δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, ϗ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ ‡ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

6 Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων· μή ποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, ϗ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

7 Αἰτεῖτε, ϗ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, ϗ εὑρήσετε· κρούετε, ϗ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

8 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, ϗ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, ϗ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

9 Ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;

10 Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

* 11 Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, ‡ οἴδατε ‡ δόματα ‡ ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

12 Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω ϗ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος ϗ οἱ προφῆται.

* 13 ‡ Εἰσέλθετε διὰ τῆς ‡ στενῆς πύλης· ὅτι † πλατεῖα ἡ ‡ πύλη, ϗ † εὐρύχωρος ἡ ‡ ὁδὸς ἡ ‡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ‡ ἀπώλειαν, ϗ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς.

14 Ὅτι στενὴ ἡ πύλη, ϗ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, ϗ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

15 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες.

16 Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Μήτι συλλέ-

oculo tuo, et ecce trabs in oc
lo tuo?

5 Hypocrita, ejice primù
trabem de oculo tuo, et tu
intueberis ejicere festucam
oculo fratris tui.

6 Ne detis sanctum canib
neque mittatis margaritas v
tras ante porcos, ne forte cc
culcent eas in pedibus suis,
conversi dirumpant vos.

7 Petite, et dabitur vobi
quærite, et invenietis: pulsat
et aperietur vobis.

8 Omnis enim petens ac
pit: et quærens invenit,
pulsanti aperietur.

9 Aut quis est ex vobis h
mo, quem si petierit filius su
panem, nunquid lapidem dal
ei?

10 Et si piscem petierit, nu
quid serpentem dabit ei?

11 Si ergo vos mali existe
tes, nôstis data bona dare fil
vestris, quanto magis Pater v
ster qui in cælis, dabit bo
petentibus se?

12 Omnia ergo quæcumq
vultis ut faciant vobis homine
ita et vos facite illis. Hæc eni
est Lex et Prophetæ.

13 Intrate per angustam po
tam, quia lata porta et spati
sa via ducens ad perditione
et multi sunt ingredientes p
eam.

14 Quia angusta porta,
stricta via ducens ad vitam,
pauci sunt invenientes eam.

15 Attendite verò à fal
prophetis, qui veniunt ad v
in indumentis ovium, intr
secùs autem sunt lupi rapac

16 A fructibus eorum agr
scetis eos. Nunquid colligun
spi

ουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν ςαφυλὴν, ἢ
πὸ τριβόλων σῦκα;

17 Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν
αρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν
ένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ.

18 Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν
αρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δέν-
ρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν.

19 Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρ-
ὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, ϗ εἰς πῦρ
άλλεται.

20 Ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν
ὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε
ύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασι-
είαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ
έλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρα-
οῖς.

22 Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ
ῇ ἡμέρᾳ· Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ
νόματι προεφητεύσαμεν ϗ τῷ σῷ
νόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, ϗ
ῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς
οιήσαμεν;

23 Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς,
ι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχω-
εῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν
νομίαν.

24 Πᾶς οὖν ὅςις ἀκούει μου τοὺς
όγους τούτους, ϗ ποιεῖ αὐτοὺς, ὁ-
οιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅςις
κοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
τραν.

25 Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, ϗ ἦλ-
ον οἱ ποταμοὶ, ϗ ἔπνευσαν οἱ ἄνε-
οι, ϗ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ,
οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ
ν πέτραν.

26 Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς
όγους τούτους, ϗ μὴ ποιῶν αὐτοὺς
οιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅςις
κοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
μμον·

* 27 Καὶ ‡ κατέβη ἡ ‡ βροχὴ,
ἦλθον οἱ ποταμοὶ, ϗ ‡ ἔπνευσαν οἱ
ἄνεμοι. ϗ ‡ προσέκοψαν τῇ ‡ οἰ-
ᾳ ἐκείνῃ· ϗ ἔπεσε, ϗ ἦν ἡ ‡ πτῶ-
ς αὐτῆς μεγάλη.

spinis uvam, aut de tribulis ficum?

17 Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: at cariosa arbor fructus malos facit.

18 Non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor cariosa fructus pulchros facere.

19 Omnis arbor non faciens fructum pulchrum, exscinditur et in ignem injicitur.

20 Itaque ex fructibus eorum agnoscetis eos.

21 Non omnis dicens mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed faciens voluntatem Patris mei, qui in cælis.

22 Multi dicent mihi in illâ die: Domine, Domine, nonne tuo nomine prophetavimus, et tuo nomine dæmonia ejecimus, et tuo nomine efficientias multas fecimus?

23 Et tunc confitebor illis, Quòd nunquam novi vos; abscedite à me omnes operantes iniquitatem.

24 Omnis ergo quicunque audit mea verba hæc, et facit ea, assimilabo illum viro prudenti, qui ædificavit domum suam super petram.

25 Et descendit pluvia et venerunt flumina, et flaverunt venti, et procubuerunt domui illi, et non cecidit: fundata erat enim super petram.

26 Et omnis audiens mea verba hæc, et non faciens ea, assimilabitur viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam:

27 Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et proruerunt domui illi, et cecidit, et fuit casus illius magnus.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·

29 Ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. 22 † 2.

Κεφ. η΄. 8.

1 ΚΑταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί.

2 Καὶ ἰδοὺ λεπρὸς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι.

* 3 Καὶ ‡ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ‡ ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ ‡ λέπρα.

* 4 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον, ὃ ‡ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

5 Εἰσελθόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτόν.

6 Καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος.

7 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν.

8 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγον, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

9 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.

11 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ

28 Et factum est, quum con summasset Jesus sermones ho stupebant illum turbæ supe doctrina ejus.

29 Erat enim docens eos t auctoritatem habens, et no sicut Scribæ.

CAPUT VIII.

1 DEscendente autem e de monte, secutæ sun eum turbæ multæ.

2 Et ecce leprosus veniens adorabat eum, dicens: Domine si velis, efficax es me mundare

3 Et extendens manum, teti git eum Jesus, dicens: Volo mundare. Et confestim mun data est ejus lepra.

4 Et ait illi Jesus: Vide, ne mini dixeris: sed abi, teipsum ostende sacerdoti, et offer mu nus quod præcepit Moyses, i testimonium illis.

5 Introeunte autem Jesu i Capernaum, accessit ad eu Centurio, appellans eum.

6 Et dicens: Domine, pue meus jacet in domo paralyt cus, vehementer discruciatus.

7 Et ait illi Jesus: Ego v niens curabo eum.

8 Et respondens Centuri ait: Domine, non sum idone ut meum sub tectum intres sed tantùm dic verbum, sanabitur puer meus.

9 Etenim ego homo su sub auctoritatem, habens su meipsum milites: et dico hu Vade, et vadit: et alii, Ven et venit: et servo meo, F hoc, et facit.

10 Audiens autem Jesus, m ratus est: et ait sequentibus Amen dico vobis, neque in I raël tantam fidem inveni.

11 Dico autem vobis, qu multi ab orientibus et occide

ανακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

12 Οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

13 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῳ· ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι· Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

14 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν.

15 Καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

16 Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν·

17 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν.

19 Καὶ προσελθὼν εἷς Γραμματεὺς, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.

20 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.

21 Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

24 Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας

tibus venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno cælorum.

12 Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erint fletus, et fremitus dentium.

13 Et dixit Jesus Centurioni: Abi, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer ejus in hora illa.

14 Et ingressus Jesus in domum Petri, vidit socrum ejus jacentem et febricitantem:

15 Et tetigit manum ejus, et dimisit eam febris: et surrexit, et ministrabat eis.

16 Vespere autem facto, obtulerunt ei dæmoniacos multos: et ejiciebit spiritus verbo, et omnes malè habentes sanabat:

17 Ut adimpleretur dictum per Isaiam Prophetam, dicentem: Ipse infirmitates nostras accepit, et ægrotationes portavit.

18 Videns autem Jesus multas turbas circum se, jussit abire in ulterius.

19 Et accedens unus Scriba, ait illi: Magister, sequar te quocumque ieris.

20 Et dicit ei Jesus: Vulpes foveas habent, et volucres cæli umbracula: Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.

21 Alius autem discipulorum ejus ait illi: Domine, permitte mihi primùm abire, et sepelire patrem meum.

22 At Jesus ait illi: Sequere me, et dimitte mortuos sepelire suos mortuos.

23 Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus.

24 Et ecce motus magnus factus

ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥςε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε.

25 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες· Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα.

26 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐςε, ὀλιγόπιςοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις ϗ τῇ θαλάσσῃ· ϗ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

27 Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες· Ποταπός ἐςιν οὗτος, ὅτι ϗ οἱ ἄνεμοι ϗ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι, ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥςε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.

29 Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν, λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

30 Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη.

31 Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. Καὶ ἰδοὺ, ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ϗ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.

33 Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, ϗ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, ϗ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.

* 34 Καὶ ἰδοὺ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς † συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· ϗ ἰδόντες αὐτὸν, ‡ παρεκάλεσαν ὅπως ‡ μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. 7. † 1

factus est in mari, ita ut naviculam operiri sub fluctibus: ipse verò dormiebat.

25 Et accedentes discipuli ejus, suscitaverunt eum, dicentes: Domine, salva nos, perimus.

26 Et dicit eis: Quid timidi estis, exiguæ fidei? Tunc surgens imperavit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna.

27 At homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic, quia et venti et mare obediunt ei?

28 Et venienti ipsi in ulteriorem regionem Gergesenorum, occurrerunt ei duo dæmoniaci de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut non valere quemquam transire per viam illam.

29 Et ecce clamaverunt, dicentes: Quid nobis et tibi, Jesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos?

30 Erat autem longè ab illis grex porcorum multorum pascens.

31 Verum dæmones appellabant eum, dicentes: Si ejicis nos, permitte nobis abire in gregem porcorum.

32 Et ait illis, Abite. Illi autem exeuntes abierunt in gregem porcorum. Et ecce irruit totus grex porcorum per præceps in mare, et mortui sunt in aquis.

33 Pastores autem fugerunt, et venientes in civitatem, nunciaverunt omnia, et illa quæ dæmoniacorum.

34 Et ecce tota civitas exiit in occursum Jesu. Et videntes eum, rogabant ut transiret à finibus eorum.

C

Κεφ. θ'. 9.

ΚΑὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, ϗ ἦλθεν εἰς τὴν
αν πόλιν.

2 Καὶ ἰδοὺ, προσέφερον αὐτῷ ραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημέν· ϗ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐ, εἶπε τῷ παραλυτικῷ· Θάρι τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁρτίαι σου.

3 Καὶ ἰδοὺ, τινὲς τῶν Γραμμαων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος λασφημεῖ.

4 Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυήσεις αὐτῶν, εἶπεν, Ἱνατί ὑμεῖς θυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδαις ὑμῶν;

5 Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰεῖν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· εἰπεῖν, Ἔγειραι ϗ περιπάτει;

6 Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς ῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· (τότε λέει τῷ παραλυτικῷ,) Ἐγερθεὶς ἆρόν υ τὴν κλίνην, ϗ ὕπαγε εἰς τὸν κόν σου.

7 Καὶ ἐγερθεὶς, ἀπῆλθεν εἰς τὸν κον αὐτοῦ.

8 Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμααν, ϗ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, τὸν δόνα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώις.

9 Καὶ ‡ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄνθρωπον ‡ καθήνον ἐπὶ τὸ ‡ τελώνιον, Ματθαῖον γόμενον· ϗ λέγει αὐτῷ, Ἀκοούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς, ἠκολούσεν αὐτῷ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, ϗ ἰδοὺ, πολλοὶ λῶναι ϗ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες, ανέκειντο τῷ Ἰησοῦ ϗ τοῖς ματαῖς αὐτοῦ.

11 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, πον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διατί τὰ τῶν τελωνῶν ϗ ἁμαρτωλῶν θίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

12 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, εἶπεν

CAPUT IX.

1 ET ascendens in naviculam, trajecit, et venit in propriam civitatem.

2 Et ecce offerebant ei paralyticum in lecto jacentem: et videns Jesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.

3 Et ecce quidam Scribarum dixerunt in seipsis: Hic blasphemat.

4 Et videns Jesus cogitationes eorum, dixit, Ut quid vos cogitatis mala in cordibus vestris?

5 Quid enim est facilius, dicere: Dimittuntur tibi peccata: an dicere, Erigere, et ambula?

6 Ut autem sciatis quòd auctoritatem habet filius hominis in terra remittere peccata: tunc ait paralytico: Erectus tolle tuum lectum, et abi in domum tuam.

7 Et erectus abiit in domum suam.

8 Videntes autem turbæ, timuerunt, et glorificaverunt Deum, dantem auctoritatem talem hominibus.

9 Et præteriens Jesus inde, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum dictum: et ait illi: Sequere me: et surgens sequutus est eum.

10 Et factum est eo discumbente in domo, et ecce multi publicani et peccatores venientes, discumbebant cum Jesu et discipulis ejus.

11 Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis ejus: Quare cum publicanis et peccatoribus manducat Magister vester?

12 At Jesus audiens, ait illis:

Non

αὐτοῖς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν· Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες· Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι;

* 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ ‡ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ‡ ὅταν ‡ ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ ‡ νυμφίος, καὶ ‡ τότε ‡ νηστεύσουσιν.

16 Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.

* 17 Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον ‡ νέον εἰς ‡ ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ‡ ἀμφότερα ‡ συντηροῦνται.

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ, ἄρχων ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· Ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν, ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν, καὶ ζήσεται.

19 Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

* 20 Καὶ ἰδοὺ, ‡ γυνὴ † αἱμοῤῥοοῦσα ‡ δώδεκα ‡ ἔτη, ‡ προσελθοῦσα ‡ ὄπισθεν, ‡ ἥψατο τοῦ ‡ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

21 Ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ· Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.

22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε· Θάρσει θύγατερ·

Non usum habent valentes medico, sed malè habentes.

13 Euntes autem discite quic est, Misericordiam volo, et nor sacrificium. Non enim ven vocare justos, sed peccatore ad pœnitentiam.

14 Tunc adeunt eum discipuli Joannis, dicentes: Quar nos et Pharisæi jejunamus frequenter, discipuli autem tu non jejunant?

15 Et ait illis Jesus, Nunquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus Venient autem dies, quum auferetur ab eis sponsus, et tun jejunabunt.

16 Nemo autem injicit injectionem panni rudis in vestimentum vetus: aufert enin plenitudinem ejus à vestimento, et pejor scissura fit.

17 Neque mittunt vinum novum in utres veteres: si autem minus, rumpuntur utres et vinum effluit, et utres pereunt: sed mittunt vinum novun in utres novos, et ambo conservantur.

18 Hæc illo loquente eis, ecce princeps veniens, adoraba eum dicens: Quòd filia me modò defuncta est: sed venien impone manum tuam supe eam, et vivet.

19 Et surgens Jesus sequebatur eum, et discipuli ejus.

20 Et ecce mulier sanguiflu duodecim annis, accedens retr tetigit fimbriam vestimenti eju

21 Dicebat enim in seipsâ Si tantùm tetigero vestimentum ejus, servabor.

22 At Jesus conversus, et v dens eam, dixit: Confide fili fid

πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ ἐσώθη γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

23 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς, καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον,

24 Λέγει αὐτοῖς· Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει· Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.

25 Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον.

* 26 Καὶ ἐξῆλθεν ἡ ‡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες, καὶ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβίδ.

28 Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ Κύριε.

29 Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων· Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.

30 Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω.

31 Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον·

33 Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· Ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον. Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχ-

fides tua servavit te. Et servata est mulier ab hora illa.

23 Et veniens Jesus in domum Principis, et videns tibicines et turbam tumultuantem,

24 Dicit illis: Recedite: non enim mortua est puella, sed dormit. Et deridebant eum.

25 Quum verò ejecta esset turba, ingressus apprehendit manum ejus, et surrexit puella.

26 Et exiit fama hæc in universam terram illam.

27 Et transeunte inde Jesu, sequuti sunt eum duo cæci, clamantes, et dicentes: Miserere nostri, fili David.

28 Venienti autem in domum, accesserunt ad eum cæci. Et dicit eis Jesus: Creditis quòd possum hoc facere? Dicunt ei: Utique Domine.

29 Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundùm fidem vestram fiat vobis.

30 Et aperti sunt eorum oculi: et comminatus est illis Jesus, dicens: Videte ne quis sciat:

31 Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa

32 Illis autem egressis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmoniacum.

33 Et ejecto dæmonio, locutus est mutus, et miratæ sunt turbæ, dicentes, Nunquam apparuit sic in Israël.

34 Pharisæi autem dicebant: In principe dæmoniorum ejicit dæmones.

35 Et circumibat Jesus civitates omnes, et castella, docens in synagogis eorum, et prædicans evangelium regni, et curans omnem languorem, et omnem infirmitatem in populo.

36 Videns autem turbas, misertus

νίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι ϗ ἐῤῥιμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.

37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι.

38 Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. 23. †. 1.

Κεφ. ί. 10.

1 ΚΑΙ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, ϗ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον ϗ πᾶσαν μαλακίαν.

2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, ϗ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, ϗ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ.

3 Φίλιππος, ϗ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, ϗ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, ϗ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος.

4 Σίμων ὁ Κανανίτης, ϗ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ ϗ παραδοὺς αὐτόν.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, ϗ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε·

6 Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.

7 Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες· Ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

8 Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

9 Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν.

* 10 Μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργά-

sertus est de eis, quia eran vexati, et dispersi sicut ove non habentes pastorem.

37 Tunc dicit discipulis suis Messis quidem multa, operari autem pauci.

38 Supplicate ergo domin messis, ut emittat operarios in messem suam.

CAPUT X.

1 ET advocans duodecim discipulos suos, dedi illis potestatem spirituum im mundorum, ut ejicerent eos, e curarent omnem languorem, e omnem infirmitatem.

2 Duodecim autem Aposto lorum nomina sunt hæc: Pri mus, Simon, dictus Petrus, e Andreas frater ejus: Jacobu Zebedæi, et Joannes frater eju

3 Philippus et Bartholomæ us: Thomas et Matthæus pub licanus: Jacobus Alphæi, e Lebbæus cognominatus Thad dæus:

4 Simon Chananites, et Juda Iscariotes, qui et tradens eum

5 Hos duodecim legavit Je sus, denuncians eis, dicens: I viam gentium ne abieritis, in civitatem Samaritanorum ne intraveritis.

6 Ite autem magis ad ove perditas domus Israël.

7 Euntes autem prædicate dicentes: Quia appropinquav regnum cælorum.

8 Infirmos curate, leprosc mundate, mortuos suscitate dæmones ejicite. gratis acce pistis, gratis date.

9 Ne possideatis aurum, ne que argentum, neque æs in zo nis vestris:

10 Non peram in viam, nequ duas tunicas neque calceamen ta, neque virgam: dignus enim op

τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐςιν.

11 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην
ἰέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ
ιός ἐςι· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν
λθητε.

12 Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰ-
ν, ἀσπάσασθε αὐτήν.

13 Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία,
θέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν·
ν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν
ὸς ὑμᾶς ἐπιςραφήτω.

14 Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς,
δὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν,
ερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πό-
ως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κο-
ρτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότε-
ν ἔςαι γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων
ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐ-
νῃ.

16 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποςέλλω ὑμᾶς
πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γί-
σθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ
έραιοι ὡς αἱ περιςεραί.

17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀν-
ώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς
συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς
τῶν μαςιγώσουσιν ὑμᾶς.

18 Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βα-
λεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς
ρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

19 Ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς,
μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε·
θήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ
ρᾳ τί λαλήσετε.

20 Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐςε οἱ λαλοῦν-
ς, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς
ῶν, τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.

21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελ-
ὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον·
ἐπαναςήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς,
θανατώσουσιν αὐτούς.

22 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ
ντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπο-
ίνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσε-
ι.

23 Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν
ῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν

operarius alimento suo est.

11 In quamcunque autem civitatem aut castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit: et ibi manete donec exeatis.

12 Intrantes autem in domum, salutate eam.

13 Et si quidem fuerit domus digna, ingrediatur pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra ad vos convertatur.

14 Et qui non receperit vos neque audierit sermones vestros, exeuntes domo vel civitate illa, excutite pulverem pedum vestrorum.

15 Amen dico vobis, Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die judicii, quam civitati illi.

16 Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.

17 Cavete autem ab hominibus: Tradent enim vos in consessus, et in synagogis suis flagellabunt vos.

18 Et ad præsides autem et reges agemini propter me, in testimonium illis, et gentibus,

19 Quum autem tradent vos, ne anxiemini quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquemini.

20 Non enim vos estis loquentes, sed spiritus Patris vestri loquens in vobis.

21 Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et insurgent nati in parentes, et morte afficient eos.

22 Et eritis invisi ab omnibus propter nomen meum: Verum permanens in finem, hic servabitur.

23 Quum autem insequentur vos in civitate ista, fugite in a-

ἄλλην· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ȣ̓ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τȣ̃ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τȣ̃ ἀνθρώπȣ.

24 Οὐκ ἔςι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλ☉ ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.

* 25 Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλ☉ αὐτοῦ· ϗ ὁ δοῦλ☉ ὡς ὁ κύρι☉ αὐτοῦ· εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν, ‡ πόσῳ ‡ μᾶλλον τοὺς ‡ οἰκιακοὺς αὐτοῦ;

26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐςι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, ϗ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.

27 Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· ϗ ὃ εἰς τὸ ȣ̓̃ς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

28 Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον ϗ ψυχὴν ϗ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.

* 29 Οὐχὶ δύο ‡ ςρουθία ‡ ἀσσαρίου ‡ πωλεῖται, ϗ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν, ‡ ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν;

30 Ὑμῶν δὲ ϗ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί.

31 Μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν ςρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

32 Πᾶς ȣ̓̃ν ὅςις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τȣ̃ πατρός μȣ τȣ̃ ἐν ȣ̓ρανοῖς.

33 Ὅςις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ανθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· ȣ̓κ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.

* 35 ‡ Ἦλθον ‡ γὰρ ‡ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ϗ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς,

liam. Amen enim dico vobi non finietis civitates Israël, d nec veniat Filius hominis.

24 Non est discipulus sup magistrum, nec servus sup dominum suum.

25 Sufficit discipulo ut sicut magister ejus, et serv sicut dominus ejus Si patren familias Beelzebub vocaverun quanto magis domesticos eju

26 Ne ergo timueritis e Nihil enim est occultum, quo non revelabitur, et abditun quod non scietur.

27 Quod dico vobis in ten bris, dicite in lumine: et quo in aurem auditis, prædica super domos.

28 Et ne timeatis ab occide tibus corpus, at animam n valentibus occidere: timete a tem magis potentem et anima et corpus perdere in gehenn

29 Nonne duo passeres as veneunt? & unus ex illis n cadet super terram, sine Pat vestro.

30 Vestri autem et capil capitis omnes numerati sunt.

31 Ne ergo timeatis: mult passeribus præstatis vos.

32 Omnis ergo qui confite bitur in me coram hominibu confitebor et ego in eo cora Patre meo qui in cælis.

33 Qui autem negaverit m coram hominibus, negabo eu et ego coram Patre meo qui i cælis.

34 Ne arbitremini quòd ve jacere pacem in terram: no veni jacere pacem, sed gladiun

35 Veni enim dividere hom nem adversus patrem suum, filiam adversus matrem sua

‡ νύμφην κατὰ τῆς ‡ πενθερᾶς
ῆς.
36 Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ
ακοὶ αὐτοῦ.
37 Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα
ρ ἐμὲ, οὐκ ἔςι μου ἄξιος· καὶ
ιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ,
ἔςι μου ἄξιος.
38 Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν ςαυ-
αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου,
ἔςι μου ἄξιος:
39 Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ,
λέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας
ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρή-
αὐτήν.
40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχ-
ι· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται
ἀποςείλαντά με.
41 Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς
μα προφήτου, μισθὸν προφήτου
ψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον
ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου
ψεται
42 Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν
ρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μό-
, εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω
ῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
οῦ. 13. † I.

Κεφ. ιά. 11.

ΚΑὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ
Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώ-
α μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖ-
, τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν
ῖς πόλεσιν αὐτῶν.
2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ
σμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριςοῦ,
ψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
3 Εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμε-
, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;
4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶ-
ν αὐτοῖς. Πορευθέντες ἀπαγ-
ίλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε ϗ βλέ-
τε.
5 Τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, ϗ χω-
ὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρί-
ονται, ϗ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ
γείρονται, ϗ πτωχοὶ εὐαγγελί-
ονται.

et nurum adversus socrum suam :
36 Et inimici hominis, domestici ejus :
37 Diligens patrem aut matrem super me, non est me dignus : et amans filium aut filiam super me, non est me dignus.
38 Et qui non capit crucem suam, & sequitur post me, non est me dignus.
39 Inveniens animam suam, perdet illam : et perdens animam suam propter me, inveniet eam.
40 Suscipiens vos, me suscipit : et me suscipiens, suscipit mittentem me.
41 Recipiens Prophetam in nomen Prophetæ, mercedem Prophetæ capiet : et recipiens justum in nomen justi, mercedem justi capiet.
42 Et quicumque potaverit unum minimorum istorum poculum frigidæ tantum in nomen discipuli, Amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

CAPUT XI.

1 ET factum est quum finiisset Jesus constituens duodecim discipulis suis, transiit inde docere et prædicare in civitatibus eorum.
2 At Joannes audiens in carcere opera Christi, mittens duos discipulorum suorum,
3 Ait illi : Tu es veniens, an alium exspectamus ?
4 Et respondens Jesus ait illis : Euntes renunciate Joanni quæ auditis et videtis :
5 Cæci vident, et claudi circumambulant, leprosi mundantur, et surdi audiunt, mortui resurgunt, et pauperes euangelizantur.

6 Et

6 Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

7 Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;

8 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδού, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν.

9 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

10 Οὗτος γάρ ἐστι, περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστιν.

* 12 Ἀπὸ δὲ τῶν ‡ ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ ‡ Βαπτιστοῦ ἕως ‡ ἄρτι ἡ ‡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν † βιάζεται, καὶ † βιασταὶ ‡ ἁρπάζουσιν αὐτήν.

13 Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν.

14 Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.

15 Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις ἐν ἀγοραῖς καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν,

17 Καὶ λέγουσιν· Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.

18 Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων· καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει.

19 Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου

6 Et beatus est qui non fu rit scandalizatus in me.

7 His autem euntibus, cœp Jesus dicere turbis de Joanne Quid existis in desertum spe tare? arundinem à vento ag tatam?

8 Sed quid existis videre? h minem in mollibus vestiment circumamictum? Ecce molli ferentes in domibus regu sunt.

9 Sed quid existis videre Prophetam? Utique, dico v bis, et abundantius Propheta.

10 Hic enim est de qu scriptum est: Ecce ego mitt angelum meum ante facie tuam, qui præparabit viam t am ante te.

11 Amen dico vobis, n excitatus est in natis mulieru major Joanne Baptista. V rum minor in regno cælorun major illo est.

12 A verò diebus Joann Baptistæ usque nunc, regnu cælorum vim patitur, et vi lenti rapiunt illud.

13 Omnes enim Prophet et Lex usque ad Joannem pr phetaverunt.

14 Et si vultis recipere, ip est Elias futurus venire.

15 Habens aures audire, a diat.

16 Cui autem assimulabo g nerationem istam? Similis e pueris in foris sedentibus, acclamantibus sociis suis,

17 Et dicentibus, Tibia s nuimus vobis, et non saltastis lamentavimus vobis, et n planxistis.

18 Venit enim Joannes n que manducans, neque bibens et dicunt, Dæmonium habet.

19 Venit filius hominis ma duca

-θίων ϗ πίνων· ϗ λέγουσιν· Ἰδοῦ ἄνθρωπος φάγος ϗ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλ@ ϗ ἁμαρτωλῶν ϗ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.

20 Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν.

21 Οὐαί σοι Χοραζίν, οὐαί σοι Βηθσαϊδάν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ ϗ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ ϗ σποδῷ μετενόησαν.

22 Πλὴν λέγω ὑμῖν· Τύρῳ ϗ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσαι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν.

23 Καὶ σὺ Καπερναοὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον.

24 Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσαι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί.

25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν. Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ ϗ τῆς γῆς, ὅτι ‡ ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ ‡ σοφῶν ϗ ‡ συνετῶν, ϗ ἀπεκάλυψας αὐτὰ ‡ νηπίοις.

26 Ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.

27 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· ϗ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, ϗ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες ϗ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.

* 29 ‡ Ἄρατε τὸν ‡ ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, ϗ ‡ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι † πρᾶός ‡ εἰμι, ϗ ‡ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· ϗ εὑρήσετε ‡ ἀνάπαυσιν ταῖς ‡ ψυχαῖς ὑμῶν.

30 Ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς, ϗ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν. 20. † 2.

ducans et bibens, et dicunt, Ecce homo edax et vinipotator, publicanorum amicus et peccatorum, et justificata est sapientia à filiis ipsius.

20 Tunc cœpit exprobrare civitates, in quibus factæ sunt plurimæ efficacitates ejus, quia non pœnituissent.

21 Væ tibi Chorazin, væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro et Sidone factæ essent efficacitates factæ in vobis, olim in sacco et cinere pœnituissent.

22 Cæterùm dico vobis, Tyro et Sidoni remissius erit in die judicii, quàm vobis.

23 Et tu Capernaum, quæ usque cælum alte posita, usque infernum dimitteris. quia si in Sodomis factæ fuissent efficacitates factæ in te, mansissent usque hodie.

24 Cæterùm dico vobis quòd terræ Sodomorum remissius erit in die judicii, quàm tibi.

25 In illo tempore respondens Jesus, dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine cæli et terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus et intelligentibus, et revelasti ea imbecillis.

26 Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te.

27 Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et nemo agnoscit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis agnoscit, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare.

28 Venite ad me omnes laborantes, et onerati, et ego recreabo vos.

29 Tollite jugum meum super vos, et discite à me, quia mitis sum, et humilis corde: et invenietis requiem animabus vestris.

30 Nam jugum meum blandum, et onus meum leve est.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 ΈΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, ϗ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας, ϗ ἐσθίειν.

2 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες, εἶπον αὐτῷ· Ἰδοὺ, οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.

3 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς, ϗ οἱ μετ' αὐτοῦ;

4 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ϗ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις;

5 Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, ϗ ἀναίτιοί εἰσι;

6 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε.

7 Εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν· Ἔλεον θέλω ϗ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους·

8 Κύριος γάρ ἐστι ϗ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

9 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν.

10 Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν, ϗ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, ϗ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ ϗ ἐγερεῖ;

12 Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν.

13 Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου, ϗ ἐξέτεινε· ϗ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς, ὡς ἡ ἄλλη.

CAPUT XII.

1 IN illo tempore abiit Jesu Sabbatis per sata: at disc puli ejus esurierunt, et cœperun vellere spicas, et manducare.

2 Verum Pharisæi videnter dixerunt ei: Ecce discipuli tu faciunt quod non licet facer in Sabbato.

3 Ille verò dixit eis: Non le gistis quid fecerit David, quan do esuriit ipse et qui cum eo

4 Quomodo intravit in do mum Dei, et panes propositio nis comedit, quos non licitum erat ei edere, neque his qui cum eo, nisi Sacerdotibus solis?

5 Aut non legistis in lege quia Sabbatis Sacerdotes in sa cro Sabbatum violant, et incul pati sunt?

6 Dico autem vobis, quo sacro major est hic.

7 Si autem sciretis quid es Misericordiam volo, et non sa crificium, non condemnasset inculpatos.

8 Dominus enim est et Sab bati Filius hominis.

9 Et transiens inde, venit i synagogam eorum.

10 Et ecce homo erat ma num habens aridam, et interro gabant eum, dicentes, Si lice Sabbatis curare? ut accusaren eum.

11 Ipse autem dixit illis, Qu erit ex vobis homo qui habeb ovem unam, et si ceciderit hæ Sabbatis in foveam, nonne ap prehendet eam et eriget?

12 Quanto igitur præstat ho mo ove? Itaque licet Sabbati bene facere.

13 Tunc ait homini exsicca tam habenti manum: Extend manum tuam, et extendit: e restituta est sana, sicut alter

14 A

14 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβέλιον ἔλαβον κατ' αὐτȣ̃ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

15 Ὁ δὲ Ἰησȣ̃ς γνὲς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· ϗ ἠκολέθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, ϗ ἐθεράπευσεν αὐτὲς πάντας.

16 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν.

17 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐȣ τȣ̃ προφήτȣ, λέγοντ☉.

* 18 ‡ Ἰδȣ̀, ὁ ‡ παῖς μȣ, ‡ ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός μȣ, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μȣ· θήσω τὸ πνεῦμά μȣ ἐπ' αὐτὸν, ϗ ‡ κρίσιν τοῖς ‡ ἔθνεσιν ‡ ἀπαγγελεῖ.

* 19 ‡ Οὐκ † ἐρίσει, ȣ̓δὲ ‡ κραυγάσει, ȣ̓δὲ ἀκέσει τις ἐν ταῖς ‡ πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτȣ̃.

* 20 ‡ Κάλαμον ‡ συντετριμμένον ȣ̓ ‡ κατεάξει, ϗ ‡ λίνον † τυφόμενον ‡ ȣ̓ ‡ σβέσει· ἕως ἂν ‡ ἐκβάλῃ εἰς ‡ νῖκ☉ τὴν κρίσιν.

21 Καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτȣ̃ ἔθνη ἐλπιȣ̃σι.

22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμεν☉, τυφλὸς ϗ κωφός· ϗ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν ϗ κωφὸν ϗ λαλεῖν ϗ βλέπειν.

23 Καὶ ἐξίσαντο πάντες οἱ ὄχλοι, ϗ ἔλεγον· Μήτι ȣ̃τός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς Δαβὶδ;

24 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκȣ́σαντες, εἶπον· Οὗτ☉ ȣ̓κ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβὲλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.

25 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησȣ̃ς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημȣ̃ται· ϗ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ȣ̓ σταθήσεται.

26 Καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς ȣ̃ν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτȣ̃;

27 Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβὲλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν

14 At Pharisæi consilium ceperunt adversus eum, exeuntes, ut eum perderent.

15 At Jesus cognoscens, recessit inde: et sequutæ sunt eum turbæ multæ, et curavit eos omnes:

16 Et increpavit eos ut ne manifestum eum facerent:

17 Ut adimpleretur pronunciatum per Esaiam Prophetam, dicentem:

18 Ecce puer meus, quem elegi: dilectus meus, in quo delectata est anima mea. Ponam Spiritum meum super eum, et judicium gentibus annunciabit.

19 Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus.

20 Calamum contritum non confringet, et linum fumigans non extinguet, donec ejiciat in victoriam judicium.

21 Et in nomine ejus gentes sperabunt.

22 Tunc allatus est ei dæmoniacus, cæcus et mutus: et curavit eum, ita ut cæcum et mutum et loqui et videre.

23 Et stupebant omnes turbæ, et dicebant: Numquid hic est ille Christus filius David?

24 At Pharisæi audientes, dixerunt, Hic non ejicit dæmones, si non in Beelzebub principe dæmoniorum.

25 Sciens autem Jesus cogitationes eorum, dixit eis: omne regnum divisum contra se, desolabitur: et omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit.

26 Et si satanas satanam ejicit, in seipsum divisus erit: quomodo ergo stabit regnum ejus?

27 Et si ego in Beelzebub ejicio dæmones, filii vestri in quo ejiciunt?

ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί.

28 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

* 29 Ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, ϗ τὰ ‡ σκεύη αὐτοῦ ‡ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, ϗ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει;

30 Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· ϗ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει.

31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· Πᾶσα ἁμαρτία ϗ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις.

32 Καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

33 Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, ϗ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, ϗ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται.

34 Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ.

35 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· ϗ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά.

36 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.

37 Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, ϗ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

38 Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν Γραμματέων ϗ Φαρισαίων, λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.

ejiciunt? Propter hoc ipsi v
tri erunt judices.
28 Si autem ego in Spiri
Dei ejicio dæmones, igitur p
venit in vos regnum Dei.
29 Aut quomodo potest qu
quam intrare in domum fort
et vasa ejus diripere, si non p
mùm alligaverit fortem, et tu
domum illius diripiet?
30 Non existens mecu
contra me est: et qui n
congregat mecum, spargit.
31 Propter hoc dico vobi
Omne peccatum, et blasphen
remittetur hominibus: verù
Spiritûs blasphemia non rem
tetur hominibus.
32 Et quicumque dixerit ve
bum contra Filium homin
remittetur ei: qui autem di
erit contra Spiritum sanctu
non remittetur ei, neque in h
sæculo, neque in futuro.
33 Aut facite arborem pu
chram, et fructum ejus pu
chrum: aut facite arborem c
riosam, et fructum ejus cari
sum: ex enim fructu arb
agnoscitur.
34 Progenies viperarum, qu
modo potestis bona loqui m
existentes? ex enim abunda
tia cordis os loquitur.
35 Bonus homo de bono th
sauro cordis ejicit bona:
malus homo de malo thesau
ejicit mala.
36 Dico autem vobis, qu
omne verbum otiosum quod l
quuti fuerint homines, redde
de eo rationem in die judicii.
37 Ex enim verbis tuis jus
ficaberis, et ex verbis tuis co
demnaberis.
38 Tunc responderunt q
dam Scribarum et Pharisæ
rum, dicentes: Magister, vol
mus à te signum videre.

39 I

39 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐ-
ῖς· Γενεὰ πονηρὰ ϗ μοιχαλὶς
ημεῖον ἐπιζητεῖ· ϗ σημεῖον οὐ δο-
σεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον
ωνᾶ τȣ͂ προφήτȣ.
* 40 Ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς † ἐν
‡ κοιλίᾳ τȣ͂ † κήτȣς τρεῖς ἡμέρας
τρεῖς νύκτας οὕτως ἔσαι ὁ υἱὸς τȣ͂
θρώπȣ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς
έρας ϗ τρεῖς νύκτας.
41 Ἄνδρες Νινευῖται ἀναςήσον-
ι ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς
ύτης, ϗ κατακρινȣ͂σιν αὐτήν· ὅτι
ενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ·
ἰδȣ̀, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.
42 Βασίλισσα νότȣ ἐγερθήσεται
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης,
αταχρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν
ράτων τῆς γῆς ἀκȣ͂σαι τὴν σοφίαν
λομῶντ☉· ϗ ἰδȣ̀, πλεῖον Σολομῶν-
ὧδε.
43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦ-
ἐξέλθῃ ἀπὸ τȣ͂ ἀνθρώπȣ, διέρ-
αι δι' ἀνύδρων τόπων, ζητȣ͂ν
ἀπαυσιν, ϗ οὐχ εὑρίσκει.
44 Τότε λέγει· Ἐπιςρέψω εἰς
οἶκόν μȣ, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ
ὸν, εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσα-
μένον, ϗ κεκοσμημένον.
45 Τότε πορεύεται, ϗ παραλαμ-
νει μεθ' ἑαυτȣ͂ ἑπτὰ ἕτερα πνεύ-
τα πονηρότερα ἑαυτȣ͂, ϗ εἰσελ-
τα κατοικεῖ ἐκεῖ· ϗ γίνεται τὰ
ατα τȣ͂ ἀνθρώπȣ ἐκείνȣ χείρονα
πρώτων· Οὕτως ἔσαι ϗ τῇ γενεᾷ
τῃ τῇ πονηρᾷ.
46 Ἔτι δὲ αὐτȣ͂ λαλȣ͂ντος τοῖς
λοις, ἰδȣ̀, ἡ μήτηρ ϗ οἱ ἀδελ-
αὐτȣ͂ εἱςήκεισαν ἔξω, ζητȣ͂ν-
αὐτῷ λαλῆσαι.
47 Εἶπε δέ τις αὐτῷ· Ἰδȣ̀, ἡ
τηρ σȣ ϗ οἱ ἀδελφοί σȣ ἔξω
κασι, ζητȣ͂ντές σοι λαλῆσαι.
48 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε τῷ
όντι αὐτῷ· Τίς ἐςιν ἡ μήτηρ
ϗ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μȣ;
49 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐ-
ἐπὶ τȣ̀ς μαθητὰς αὐτȣ͂, εἶπεν·
ἡ μήτηρ μȣ, ϗ οἱ ἀδελφοί μȣ.

39 Ille autem respondens ait
illis: Generatio mala et adul-
tera signum appetit: et signum
non dabitur ei, si non signum
Jonæ Prophetæ.
40 Sicut enim fuit Jonas in
ventre ceti tres dies et tres noc-
tes: sic erit Filius hominis in cor-
de terræ tres dies et tres noctes.
41 Viri Ninivitæ resurgent in
judicio cum generatione ista, et
condemnabunt eam: quia pœ-
nituerunt in prædicationem Jo-
næ: et ecce plus Jona hîc.
42 Regina Austri excitabitur
in judicio cum generatione ista,
& condemnabit eam: quia ve-
nit à finibus terræ audire sa-
pientiam Solomonis: et ecce
plus Solomon hîc.
43 Quum autem immundus
spiritus exierit ab homine, am-
bulat per inaquosa loca, quæ-
rens requiem, et non invenit.
44 Tunc dicit: Revertar in
domum meam unde exivi. Et
veniens invenit vacantem, sco-
pis purgatam, et ornatam.
45 Tunc vadit, et assumit
cum ipso septem alios spiritus
nequiores seipso, et intrantes
habitant ibi: et fiunt novissima
hominis illius pejora prioribus.
Sic erit et generationi huic ne-
quam.
46 Adhuc autem eo loquen-
te turbis, ecce mater et fratres
ejus stabant foris, quærentes
ei loqui.
47 Dixit autem quidam ei:
Ecce mater tua, et fratres tui
foris stant, quærentes tibi loqui.
48 At ipse respondens ait di-
centi sibi, Quæ est mater mea,
et qui sunt fratres mei?
49 Et extendens manum su-
am in discipulos suos, dixit:
Ecce mater mea et fratres mei.
50 Qui-

50 Ὅςις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τȣ̃ πατρός μȣ τȣ̃ ἐν ȣ̓ρανοῖς, αὐτός μȣ ἀδελφὸς, ϗ ἀδελφὴ, ϗ μήτηρ ἐςίν. 28. † 4.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 ΕΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησȣ̃ς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθηλο παρὰ τὴν θάλασσαν.

2 Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοὶ, ὥςε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάνλα καθῆσθαι· ϗ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱςήκει.

3 Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων· Ἰδȣ̀, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τȣ̃ σπείρειν.

4 Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· ϗ ἦλθε τὰ πέλεινὰ, ϗ κατέφαγεν αὐτά.

5 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπȣ ȣ̓κ εἶχε γῆν πολλήν· ϗ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς.

6 Ἡλίȣ δὲ ἀναλείλανλος ἐκαυμαλίσθη ϗ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη.

7 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, ϗ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, ϗ ἀπέπνιξαν αὐτά.

8 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, ϗ ἐδίδȣ καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἑξήκονλα, ὃ δὲ τριάκονλα.

9 Ὁ ἔχων ὦτα ἀκȣ́ειν, ἀκȣέτω.

10 Καὶ προσελθόνλες οἱ μαθηλαὶ, εἶπον αὐτῷ· Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;

11 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. Ὅτι ὑμῖν δέδολαι γνῶναι τὰ μυςήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδολαι.

12 Ὅςις γὰρ ἔχει, δοθήσελαι αὐτῷ, ϗ περισσευθήσελαι· ὅςις δὲ οὐκ ἔχει, ϗ ὃ ἔχει, ἀρθήσελαι ἀπ' αὐτȣ̃.

13 Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπȣσι, ϗ ἀκȣ́ονλες ȣ̓κ ἀκούȣσιν,

50 Quicumque enim feceri[t] voluntatem Patris mei qui i[n] cælis, ipse meus frater, et so[ror], et mater est.

CAPUT XIII.

1 IN verò die illo exiens Je[sus] de domo, sedebat se[cundum] mare.

2 Et congregatæ sunt ad eu[m] turbæ multæ, ita ut ipse in na[viculam] ascendens sederet: e[t] omnis turba in littore stabat.

3 Et locutus est eis multa i[n] parabolis, dicens, Ecce exiit se[minator] seminare.

4 Et in seminare ipsum, hæ[c] quidem ceciderunt secus viam et venerunt volucres et come[derunt] ea.

5 Alia autem ceciderunt i[n] petrosa, ubi non habebant ter[ram] multam: et continuò ex[orta] sunt, propter non haber[e] altitudinem terræ.

6 Sole autem orto, æstuave[runt], et propter non haber[e] radicem, exaruerunt.

7 Alia autem ceciderunt i[n] spinas, et insurrexerunt spinæ et suffocaverunt ea.

8 Alia autem ceciderunt i[n] terram bonam, et dabant fru[c]tum, hoc centum, hoc auten sexaginta, hoc autem triginta.

9 Habens aures audire, audia[t].

10 Et accedentes discipul[i] dixerunt ei: Quare in paraboli[s] loqueris eis?

11 Ille autem respondens a[it] illis: Quia vobis datum est no[s]se mysteria regni cælorum, illis autem non est datum.

12 Quisquis enim habet, d[a]bitur ei, et abundabit; qui au[tem] non habet, et quod hab[et] auferetur ab eo.

13 Propter hoc in parabol[is] eis loquor, quòd videntes no[n] vident, et audientes non aud[i]unt

δὲ συνιῶσι.

14 Καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα· Ἀκοῇ ἀκούσετε, ϗ ὀ μὴ συνῆτε· ϗ βλέποντες βλέψετε, ϗ ὀ μὴ ἴδητε.

15 Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, ϗ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, ϗ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ϗ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, ϗ τῇ καρδίᾳ συνιῶσι, ϗ ἐπιστρέψωσι, ϗ ἰάσωμαι αὐτούς.

16 Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσι· ϗ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.

17 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται ϗ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, ϗ οὐκ εἶδον· ϗ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, ϗ οὐκ ἤκουσαν.

18 Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος.

19 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας, ϗ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρός, ϗ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς.

20 Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, ϗ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν·

21 Οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται.

22 Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων· ϗ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, ϗ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, ϗ ἄκαρπος γίνεται.

23 Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, ϗ συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, ϗ ποιεῖ, ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέ-

unt, neque intelligunt:

14 Et adimpletur eis prophetia Esaiæ, dicens: Auditu audietis, et non intelligetis: et intuentes intuebimini, et non videbitis

15 Incrassatum est enim cor populi hujus, et auribus graviter audierunt, et oculo suos clauserunt, nequando videant oculis, et auribus audiant, et corde intelligant, et convertantur, et sanem eos.

16 Vestri autem beati oculi, quia intuentur, et aures vestræ, quia audiunt.

17 Amen quippe dico vobis, quia multi Prophetæ et justi cupierunt intueri quæ intuemini, et non viderunt; et audire quæ auditis, et non audierunt.

18 Vos ergo audite parabolam seminantis.

19 Omnis audientis verbum regni, et non intelligentis, venit malus, et rapit seminatum in corde ejus: hic est qui secus viam seminatus.

20 Qui autem super petrosa seminatus, hic est qui verbum audiens, et continuò cum gaudio sumens illud:

21 Non habet autem radicem in se ipso, sed temporalis est; facta autem tribulatione aut persequutione propter verbum, statim scandalizatur.

22 Qui autem in spinas seminatus, hic est qui verbum audiens, et anxietas seculi istius, et deceptio divitiarum suffocat verbum, et infructuosum fit.

23 Qui verò in terram pulchram seminatus, hic est qui verbum audiens et intelligens: quique fructum fert, et facit, hoc quidem centum, hoc autem sexaginta, hoc verò triginta.

24 Aliam parabolam propo-

mit

θηκεν αὐτοῖς, λέγων· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.

25 Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς, ϗ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου· ϗ ἀπῆλθεν.

26 Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, ϗ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη ϗ τὰ ζιζάνια.

27 Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια;

28 Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν· Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ· Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά;

29 Ὁ δὲ ἔφη· Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον·

* 30 ‡ Ἄφετε + συναυξάνεσθαι ἀμφότερα ‡ μέχρι τοῦ ‡ θερισμοῦ ϗ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ‡ ἐρῶ τοῖς ‡ θερισταῖς· ‡ Συλλέξατε ‡ πρῶτον τὰ ‡ ζιζάνια, ϗ ‡ δήσατε αὐτὰ ‡ εἰς ‡ δέσμας, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ ‡ σῖτον ‡ συναγάγετε εἰς τὴν ‡ ἀποθήκην μου.

31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.

32 Ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστί· ϗ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ϗ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

suit illis, dicens: Assimilatu est regnum cælorum homi seminanti pulchrum semen agro suo.

25 In verò dormire homin venit ejus inimicus, et semin vit zizania in medio tritici, abiit.

26 Quum autem crevit he ba, et fructum fecit, tunc app ruerunt et zizania.

27 Accedentes autem ser patris familias dixerunt ei: D mine, nonne pulchrum sem seminasti in tuo agro? Un ergò habet zizania?

28 Ille verò ait illis: Inim eus homo hoc fecit. At ser dixerunt ei: Vis igitur abeu tes colligamus ea?

29 Ille verò ait; Non: forte colligentes zizania, era cetis simul eis triticum.

30 Sinite crescere utraq usque ad messem: et in ter pore messis dicam messoribu Colligite primùm zizania, et ligate ea in fasciculos, ad cor burendum ea: at triticum co gregate in horreum meum.

31 Aliam parabolam prop suit eis, dicens: Simile est re num cælorum grano sinapi quod accipiens homo seminav in agro suo.

32 Quod minus quidem e omnium seminum: quum a tem, creverit majus omnib oleribus est, et fit arbor, ita venire voluores cæli, et u bracula facere in ramis ejus.

33 Aliam parabolam loqu tus est eis: Simile est regnu cælorum fermento, quod acc piens mulier abscondit in fa næ satis tribus usquequo fe mentatum est totum.

34 Hæ

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ
ησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις,
χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐ-
ς.

34 Hæc omnia loquutus est Jesus in parabolis turbis; et sine parabola non loquebatur eis :

* 35 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν
τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἀνοί-
ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου· †
ύξομαι ‡ κεκρυμμένα ‡ ἀπὸ ‡
αβολῆς ‡ κόσμου.

35 Ut impleretur pronunciatum per Prophetam, dicentem: Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita à constitutione mundi.

36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλ-
εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προ-
λθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέ-
ντες· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβο-
ν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ.

36 Tunc dimittens turbas, venit in domum Jesus : et accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes : Explica nobis parabolam zizaniorum agri.

37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς·
σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ
ὸς τοῦ ἀνθρώπου.

37 Ille verò respondens ait illis : Seminans pulchrum semen, est Filius hominis.

38 Ὁ δὲ ἀγρὸς ἐστὶν ὁ κόσμος·
δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ
οὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια,
σὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ.

38 At ager est mundus. Verum pulchrum semen, hi sunt filii regni. At zizania, sunt filii mali.

* 39 Ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας
τὰ, ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισ-
ς, ‡ συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ
θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν.

39 At inimicus seminans ea, est diabolus. At messis, consummatio seculi est. At messores, angeli sunt.

40 Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ
ζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕ-
ς ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος
του.

40 Sicut ergo colliguntur zizania, et igni comburuntur : sic erit in consummatione seculi.

41 Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ
ς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάν-
λα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν.

41 Mittet Filius hominis angelos suos, et colligent de regno ejus omnia scandala, et facientes iniquitatem :

42 Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν
μινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθ-
ς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

42 Et mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus et fremitus dentium.

* 43 Τότε οἱ ‡ δίκαιοι † ἐκλάμ-
ουσιν ‡ ὡς ὁ ‡ ἥλιος, ἐν τῇ βασι-
ίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων
τα ἀκούειν, ἀκουέτω.

43 Tunc justi fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum. Habens aures audire, audiat.

44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασι-
ία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμ-
νῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρω-
ος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐ-
, ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει,
ωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκ-
νον.

44 Iterum simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro: quem inveniens homo abscondit, et præ gaudio illius vadit, et universa quæ habet vendit, et emit agrum illum.

45 Πάλιν ὁμοία ἐςὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας.

46 Ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν, πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, ϗ ἠγόρασεν αὐτόν.

* 47 ‡ Πάλιν ‡ ὁμοία ἐςὶν ἡ βασιλεία τῶν ‡ οὐρανῶν † σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ϗ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ.

* 48 Ἣν, ‡ ὅτε ἐπληρώθη, † ἀναβιβάσαντες ‡ ἐπὶ τὸν ‡ αἰγιαλὸν, ϗ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ‡ ἀγγεῖα, τὰ δὲ ‡ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον.

49 Οὕτως ἔςαι ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, ϗ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων·

50 Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔςαι ὁ κλαυθμὸς ϗ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

51 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ· Ναὶ Κύριε.

52 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅμοιός ἐςιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅςτις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ ϗ παλαιά.

53 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν.

* 54 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν ‡ πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν· ὥςε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς, ϗ λέγειν· Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη, ϗ αἱ δυνάμεις;

55 Οὐχ οὗτός ἐςιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ, ϗ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος, ϗ Ἰωσῆς, ϗ Σίμων, ϗ Ἰούδας;

56 Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν

45 Iterum simile est regnu
cælorum homini negotiator
quærenti bonas margaritas :

46 Qui inveniens unam pr
tiosam margaritam, abiens ver
didit omnia quæ habuit,
emit eam

47 Iterum simile est regnu
cælorum sagenæ jactæ in mar
et ex omni genere cogenti.

48 Quam, quum impleta e
set, producentes super littus,
sedentes, collegerunt pulchr
in receptacula, at vitiosa fors
ejecerunt.

49 Sic erit in consummation
seculi : exibunt angeli, et segre
gabunt malos de medio justo
rum :

50 Et projicient eos in cami
num ignis : ibi erit fletus e
fremitus dentium.

51 Dicit illis Jesus : Intelle
istis hæc omnia ? Dicunt ei
utique Domine.

52 Is autem dixit illis : Prop
ter hoc omnis Scriba doctus i
regnum cælorum, similis est ho
mini patrifamilias, qui ejicit d
thesauro suo nova et vetera.

53 Et factum est, quum con
summasset Jesus parabolas ista
transiit inde.

54 Et veniens in patriam su
am, docebat eos in synagoga eo
rum, ita ut obstupefieri ipsos
et dicere : Unde huic sapienti
hæc, et efficacitates ?

55 Nonne hic est fabri filius
Nonne mater ejus dicitur Ma
ria, et fratres ejus Jacobus, e
Joses, et Simon, et Judas ?

56 Et sorores ejus, nonne om
nes apud nos sunt ? unde erg
hui

τῳ ταῦτα πάντα;
57 Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐ-
ῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
ὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ
τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ
ὐτοῦ.
58 Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνά-
εις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐ-
ῶν. 36. † 6.

Κεφ. ιδ'. 14.

ΕΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν
Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν
οὴν Ἰησοῦ.
2 Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ·
ὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής·
τὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
ὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν
τῷ.
3 Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας
ν Ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν, καὶ ἔθετο
φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυ-
ῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
4 Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης·
ὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν.
5 Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι,
οβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην
τὸν εἶχον.
* 6 Γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ
ρώδου, ‡ ὠρχήσατο ἡ ‡ θυγάτηρ
ς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ
εσε τῷ Ἡρώδῃ.
7 Ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν
τῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται.
* 8 Ἡ δὲ, ‡ προβιβασθεῖσα ὑπὸ
ς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, ‡ φησὶν,
ὧδε ἐπὶ ‡ πίνακι τὴν κεφαλὴν
άννου τοῦ Βαπτιστοῦ.
9 Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς· διὰ
τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους,
λευσε δοθῆναι.
10 Καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν
άννην ἐν τῇ φυλακῇ.
11 Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ
πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ
εγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς.
12 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ
τοῦ, ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν
ὸ· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ
σοῦ.

huic illa omnia?
57 Et scandalizabantur in eo. At Jesus dixit eis; non est Propheta inhonoratus, si non in patria sua, et in domo sua.

58 Et non fecit ibi efficacias multas, propter incredulitatem illorum.

CAPUT XIV.

1 IN illo tempore audivit Herodes Tetrarcha famam Jesu.
2 Et ait pueris suis: Hic est Joannes Baptista: ipse surrexit à mortuis, et propter hoc efficaciæ operantur in eo.

3 Nam Herodes apprehendens Joannem, vinxit eum, et posuit in custodia, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui.
4 Dicebat enim illi Joannes: Non licet tibi habere eam.
5 Et volens illum occidere, timuit turbam; quia sicut Prophetam eum habebant.
6 Natalitiis autem agendis Herodis, saltavit filia Herodiadis in medio, et placuit Herodi.

7 Unde cum juramento spopondit ei dare quodcumque postulasset.
8 Illa verò præinstructa à matre sua: Da mihi, inquit, hic in disco caput Joannis Baptistæ.
9 Et contristatus est rex; propter verò juramenta, et simul accumbentes, jussit dari.
10 Et mittens decapitavit Joannem in custodia.
11 Et allatum est caput ejus in disco, et datum est puellæ: et attulit matri suæ.
12 Et accedentes discipuli ejus, tulerunt corpus, et sepelierunt illud; et venientes nunciaverunt Jesu.

13 Et

* 13 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ‡ ἠκολούθησαν αὐτῷ ‡ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς, εἶδε πολὺν ὄχλον· ϗ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς, ϗ ἐθεράπευσε τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν·

15 Ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες. Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, ϗ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.

17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους ϗ δύο ἰχθύας.

18 Ὁ δὲ εἶπε· Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε·

19 Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, ϗ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους ϗ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· ϗ κλάσας, ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.

20 Καὶ ἔφαγον πάντες, ϗ ἐχορτάσθησαν· ϗ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις.

21 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν ϗ παιδίων.

22 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, ϗ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.

23 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ.

13 Et audiens Jesus secess
inde in navicula in desertum l
cum privatim, et audientes tu
bæ sequutæ sunt eum pedib
de civitatibus.

14 Et exiens Jesus vidit mu
tam turbam, et visceribus affe
tus est erga eos, et curavit ægr
tos eorum.

15 Vespere autem facto, a
cesserunt ad eum discipuli eju
dicentes. Solitarius est locus,
hora jam præteriit; absolve tu
bas, ut abeuntes in vicos, me
centur sibi escas.

16 At Jesus dixit eis: No
usum habent abire: date ill
vos manducare.

17 Illi autem dicunt ei: No
habemus hic si non quinque pa
nes, et duos pisces.

18 Ille autem ait: Affert
mihi illos huc.

19 Et jubens turbas discum
bere super fœna, accipiensque
que panes et duos pisces, susp
ciens in cœlum, benedixit: e
frangens dedit discipulis panes
at discipuli turbis.

20 Et manducaverunt omne
et saturati sunt et tulerunt re
dundans fragmentorum duode
cim cophinos plenos.

21 At edentes fuerunt vi
ferè quinque millia, præter mu
lieres et pueros.

22 Et statim compulit Jes
discipulos suos ascendere in na
viculam, et præcedere eum
ulteriora, usquequo absolven
turbas.

23 Et absolvens turbas, a
cendit in montem privatim or
re. Vespere autem facto, s
lus erat ibi:

24 Verù

24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς
ϑαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ
τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ
ἄνεμος.

25 Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκ-
τὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς,
περιπατῶν ἐπὶ τῆς ϑαλάσσης.

26 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ
ἐπὶ τὴν ϑάλασσαν περιπατοῦντα,
ἐταράχθησαν, λέγοντες, Ὅτι φάν-
τασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκρα-
ξαν.

27 Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Θαρσεῖτε· ἐγώ
εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.

28 Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέ-
τρος, εἶπε· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέ-
λευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ
ὕδατα.

29 Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐλθέ. Καὶ
καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν
πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

30 Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυ-
ρὸν, ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος κατα-
ποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων, Κύριε,
σῶσόν με.

31 Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας
τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει
αὐτῷ· ‡ Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ‡ ἐδί-
στασας;

32 Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ
πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

33 Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες
προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀ-
ληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.

34 Καὶ διαπεράσαντες, ἦλθον εἰς
τὴν γῆν Γεννησαρέτ.

35 Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ
ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν
εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ
προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς
ἔχοντας.

36 Καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα
μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διε-
σώθησαν. 11. + 0.

24 Verùm navicula jam medium maris erat, vexata à fluctibus: erat enim contrarius ventus.

25 Quarta autem vigilia noctis, abiit ad eos Jesus circumambulans super mare.

26 Et videntes eum discipuli super mare circumambulantem, turbati sunt, dicentes: Quod phantasma est, et præ timore clamaverunt.

27 Statim autem loquutus est eis Jesus, dicens: Confidite, ego sum: ne metuatis.

28 Respondens autem ei Petrus, dixit: Domine, si tu es, jube me ad te venire super aquas

29 Ipse verò ait: Veni, et descendens de navicula Petrus, ambulabat super aquam, venire ad Jesum.

30 Intuitus verò ventum validum, timuit: et incipiens demergi, clamavit, dicens: Domine, serva me.

31 Et continuò Jesus extendens manum, excepit eum, et ait illi: Exiguæ fidei, ad quid dubitasti?

32 Et inscendentibus illis in navigium, quievit ventus.

33 Qui autem in navigio, venientes adoraverunt eum, dicentes: Verè Dei Filius es.

34 Et transfretantes venerunt in terram Gennesaret.

35 Et cognoscentes eum viri loci illius, miserunt in universam circumviciniam illam: et attulerunt ei omnes malè habentes.

36 Et appellabant eum, ut vel solùm tangerent fimbriam vestimenti ejus. Et quicumque tetigerunt, preservati sunt.

Κεφ. ιε'. 15.

1 ΤΌτε προσέρχονται τῷ Ἰησȣ̃ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι, λέγοντες·

* 2 Διατί οἱ μαθηταί σȣ ‡ παραβαίνȣσι τὴν ‡ παράδοσιν τῶν ‡ πρεσβυτέρων; ȣ̓ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν.

3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Διατί ϗ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τȣ̃ Θεȣ̃, διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;

4 Ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέγων· Τίμα τὸν πατέρα σȣ, ϗ τὴν μητέρα· καὶ, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

5 Ὑμεῖς δὲ λέγετε. Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμȣ̃, ὠφεληθῇς· ϗ ȣ̓ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτȣ̃, ἢ τὴν μητέρα αὐτȣ̃.

6 Καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τȣ̃ Θεȣ̃, διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.

7 Ὑποκριταὶ, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων·

8 Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς ȣ̃τος τῷ σόματι αὐτῶν, ϗ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμȣ̃.

9 Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκȣ́ετε ϗ συνίετε.

11 Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ σόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τȣ̃ σόματος, τȣ̃το κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

12 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτȣ̃, εἶπον αὐτῷ· Οἶδας, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκȣ́σαντες τὸν λόγον, ἐσκανδαλίσθησαν;

13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε· ‡ Πᾶσα † φυτεία, ἣν ȣ̓κ ‡ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μȣ ὁ ‡ ȣ̓ράνιος, ‡ ἐκριζωθήσεται.

CAPUT XV.

1 TUnc accedunt Jesu a Hierosolymis Scribæ e Pharisæi, dicentes:

2 Quare discipuli tui tran grediuntur traditionem senior um? non enim lavant manu suas, quum panem manducan

3 Ipse autem respondens ai illis: Quare et vos transgred mini mandatum Dei, propte traditionem vestram?

4 Nam Deus mandavit, di cens: Honora patrem tuum e matrem: et, maledicens patr vel matri, morte finiatur.

5 Vos autem dicitis: Qui cumque dixerit patri vel matr munus quod si ex me, juveri: Et non honorificabit patren suum aut matrem suam:

6 Et irritum fecistis manda tum Dei propter traditionen vestram.

7 Hypocritæ, pulchrè pro phetavit de vobis Esaias, dicens

8 Appropinquat mihi popu lus hic ore suo, et labiis me ho norat: at cor eorum longè abes à me.

9 Frustra autem colunt me docentes doctrinas, mandat hominum.

10 Et advocans turbam, dix it eis: Audite et intelligite:

11 Non intrans in os com munem facit hominem: sed egressum ex ore, hoc commu nem facit hominem.

12 Tunc accedentes discipul ejus, dixerunt ei: Scis quò Pharisæi audientes sermonem scandalizati sunt?

13 Ille autem responden ait: Omnis plantatio, quan non plantavit Pater meus cæ lestis, eradicabitur.

14 Si

* 14 Ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ‡ ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς ‡ βόθυνον πεσοῦνται.

* 15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ‡ Φράσον ἡμῖν τὴν ‡ παραβολὴν ταύτην.

* 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· † Ἀκμὴν ϗ ὑμεῖς ‡ ἀσύνετοί ἐστε;

17 Οὔπω νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, ϗ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται;

18 Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

19 Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαὶ, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι.

20 Ταῦτα ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου ϗ Σιδῶνος.

22 Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν, αὐτῷ λέγουσα· Ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ Δαβὶδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται.

23 Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν.

24 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.

25 Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι.

* 26 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, ϗ βαλεῖν τοῖς ‡ κυναρίοις.

27 Ἡ δὲ εἶπε· Ναὶ Κύριε· ϗ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.

14 Sinite illos; duces sunt cæci cæcorum, cæcus autem cæcum si per viam ducat, ambo in foveam cadent.

15 Respondens autem Petrus, dixit ei: Explica nobis parabolam istam.

16 At Jesus dixit: Adhuc et vos non-intelligentes estis?

17 Nondum consideratis quod omne ingrediens in os, in ventrem cedit, et in secessum ejicitur?

18 At exeuntia de ore, de corde prodeunt, et illa communem faciunt hominem.

19 De enim corde exeunt ratiocinationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ.

20 Hæc sunt communem facientia hominem. Verùm illotis manibus manducare, non communem facit hominem.

21 Et egressus inde Jesus, secessit in partes Tyri et Sidonis.

22 Et ecce mulier quædam Chananæa à finibus illis egressa, clamavit ei, dicens: Miserere mei, Domine, fili David: filia mea malè dæmonizatur.

23 Ille autem non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli ejus rogabant eum, dicentes, Absolve eam, quia clamat post nos.

24 Ipse autem respondens, ait: Non legatus sum si non ad oves perditas domûs Israël.

25 Illa autem veniens adorabat eum, dicens: Domine, succurre mihi.

26 Qui verò respondens, ait: Non est pulchrum sumere panem filiorum, et jacere catellis.

27 Illa autem ait: utique Domine: etenim catelli edunt de micis cadentibus de mensa dominorum suorum.

28 Tunc

28 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῇ. Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ.

30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἑτέρους πολλοὺς· καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

31 Ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ.

32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπε· Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ.

33 Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον;

34 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.

35 Καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν.

36 Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας, ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.

* 37 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ ‡ σπυρίδας πλήρεις.

38 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

39 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους,

28 Tunc respondens Jesus, ait illi: O mulier, magna tua fides; fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia ejus ab hora illa.

29 Et transiens inde Jesus, venit juxta mare Galilææ. Et ascendens in montem, sedebat ibi.

30 Et adierunt eum turbæ multæ, habentes cum seipsis claudos, cæcos, mutos, mancos, et alios multos, et projecerunt eos ad pedes Jesu, et curavit eos.

31 Ita ut turbas mirari aspicientes mutos loquentes, debiles sanos, claudos ambulantes, et cæcos aspicientes, et glorificabant Deum Israël.

32 At Jesus advocans discipulos suos, ait: Visceribus commovcor super turbam: quia jam dies tres admanent mihi, et non habent quid manducent: et absolvere eos jejunos non volo, nequando deficiant in via.

33 Et dicunt ei discipuli ejus, Unde nobis in deserto panes tot, ut saturare turbam tantam?

34 Et ait illis Jesus: Quot panes habetis? Illi autem dixerunt: Septem, et paucos pisciculos.

35 Et præcepit turbis recumbere super terram.

36 Et accipiens septem panes et pisces, gratias agens fregit, et dedit discipulis suis, at discipuli turbæ:

37 Et comederunt omnes, et saturati sunt: et tulerunt redundantiam fragmentorum, septem sportas plenas:

38 At vescentes erant quatuor mille homines, præter mulieres et pueros.

39 Et absolvens turbas, in-

scendit

ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, ϗ ἦλθεν εἰς τὰ
ὅρια Μαγδαλά. 16. † 2.

Κεφ. ιϛ'. 16.

1 ΚΑὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι ϗ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς.

* 2 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· ‡ Ὀψίας γενομένης λέγετε, † Εὐδία· ‡ πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός.

3 Καὶ πρωΐ. Σήμερον χειμών· πυῤῥάζει γὰρ συγνάζων ὁ οὐρανός. Ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε.

4 Γενεὰ πονηρὰ ϗ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· ϗ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε.

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.

6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁρᾶτε ϗ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων ϗ Σαδδουκαίων.

7 Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες· Ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν.

8 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε;

9 Οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, ϗ πόσους κοφίνους ἐλάβετε;

10 Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, ϗ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε;

11 Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων ϗ Σαδδουκαίων;

12 Τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων ϗ Σαδδουκαίων.

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ

scendit in navigium, et venit in
fines Magdala.

CAPUT XVI.

1 ET accedentes Pharisæi et Sadducæi tentantes, rogaverunt eum signum de cælo ostendere eis.

2 Is autem, respondens, ait illis: Vespere facto, dicitis: Serenitas: rubet enim cælum

3 Et manè, Hodie tempestas: rubet enim triste cælum. Hypocritæ, illam quidem faciem cæli nostis dijudicare: at signa temporum non potestis?

4 Generatio mala et adultera signum inquirit: et signum non dabitur ei, si non signum Jonæ Prophetæ: et relinquens eos, abiit.

5 Et venientes discipuli ejus in ulterius littus, obliti sunt panes sumere.

6 At Jesus dixit illis: Intuemini et attendite à fermento Pharisæorum et Sadducæorum.

7 Illi verò ratiocinabantur in seipsis, dicentes: Quia panes non accepimus.

8 Sciens autem, Jesus, dixit illis: Quid ratiocinamini in vobis ipsis, exignæ fidei, quia panes non sumpsistis?

9 Nondum intelligitis neque recordamini quinque panes quinque millium, et quot cophinos sumpsistis?

10 Neque septem panes quatuor millium, et quot sportas sumpsistis?

11 Quomodo non intelligitis quia non de pane dixi vobis attendere à fermento Pharisæorum et Sadducæorum?

12 Tunc intellexerunt, quia non dixerit attendere à fermento panis, sed à doctrina Phraisæorum et Sadducæorum.

13 Veniens autem Jesus in partes

μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τὰς μαθητὰς αὐτȣ̃, λέγων· Τίνα με λέγȣσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τȣ̃ ἀνθρώπȣ;

14 Οἱ δὲ εἶπον· Οἱ μὲν, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ, Ἡλίαν. ἕτεροι δὲ, Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν.

15 Λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;

16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος, εἶπε· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τȣ̃ Θεȣ̃ τȣ̃ ζῶντος.

17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησȣ̃ς, εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος εἶ Σίμων βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα ȣ̓κ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μȣ, ὁ ἐν τοῖς ȣ̓ρανοῖς.

18 Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μȣ τὴν ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ᾅδȣ ȣ̓ κατισχύσȣσιν αὐτῆς.

19 Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν ȣ̓ρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσαι δεδεμένον ἐν τοῖς ȣ̓ρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσαι λελυμένον ἐν τοῖς ȣ̓ρανοῖς.

20 Τότε διεςείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτȣ̃, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν, ὅτι αὐτός ἐσιν Ἰησȣ̃ς ὁ Χριςός.

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησȣ̃ς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτȣ̃, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

22 Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ, λέγων· Ἵλεώς σοι Κύριε· ȣ̓ μὴ ἔσαι σοι τȣ̃το.

23 Ὁ δὲ σραφεὶς, εἶπε τῷ Πέτρῳ· Ὕπαγε ὀπίσω μȣ Σατανᾶ, σκάνδαλόν μȣ εἶ· ὅτι ȣ̓ φρονεῖς τὰ τȣ̃ Θεȣ̃, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

partes Cæsareæ Philippi, interrogabat discipulos suos, dicens: Quem me dicunt homines esse, filium hominis?

14 Illi verò dixerunt: Hi quidem Joannem Baptistam; alii autem Eliam: alii verò Hieremiam, aut unum Prophetarum.

15 Dicit illis: Vos autem quem me dicitis esse?

16 Respondens autem Simon Petrus, dixit: Tu es Christus filius Dei vivi.

17 Et respondens Jesus, dixit ei: Beatus es Simon Barjona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in cælis.

18 Et ego autem tibi dico, quia tu es Petrus, et super hac pætra ædificabo meam ecclesiam: et portæ inferi non prævalebunt ei.

19 Et dabo tibi claves regni cælorum: Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum in cælis: et quodcumque solveris super terram, erit solutum in cælis.

20 Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini dicerent quia ipse esset Jesus Christus.

21 Ex tunc cœpit Jesus ostendere discipulis suis, quia oporteret eum abire in Hierosolyma, et multa pati à Senioribus, et principibus Sacerdotum, et Scribis, et occidi, et tertiâ die excitari.

22 Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum, dicens: Clemens tibi Domine: non erit tibi hoc.

23 Is vero conversus, dixit Petro: Vade post me Satana, scandalum mihi es: quia non sapis ea quæ Dei, sed ea quæ hominum.

24 Tun

24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι·

25 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν.

* 26 Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ‡ ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

27 Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ.

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. 4. † 1.

Κεφ. ιζ'. 17.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν.

2 Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς.

* 3 Καὶ ἰδοὺ, ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας, μετ' αὐτοῦ ‡ συλλαλοῦντες.

4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ.

5 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε.

24 Tunc Jesus dixit discipulis suis : Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me.

25 Qui enim voluerit animam suam servare, perdet eam : qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.

26 Quid enim juvatur homo, si mundum universum lucretur at animam suam mulctetur ? Aut quam dabit homo permutationem animæ suæ ?

27 Futurus est enim Filius hominis venire in gloria Patris sui cum angelis suis : et tunc reddet unicuique secundum actionem ejus.

28 Amen dico vobis, sunt quidam hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

CAPUT XVII.

1 ET post dies sex assumit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem fratrem ejus : et ducit illos in montem excelsum privatè :

2 Et transfiguratus est ante eos, et resplenduit facies ejus sicut Sol, at vestimenta ejus facta sunt candida ut lux.

3 Et ecce apparuerunt illis Moses et Elias, cum eo colloquentes.

4 Respondens autem Petrus, dixit Jesu : Domine, pulchrum est nos hic esse : si vis, faciamus hic tria umbracula, tibi unum, et Mosi unum, et unum Eliæ.

5 Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens : Hic est filius meus dilectus, in quo benè acquievi : ipsum audite.

6 Et

6 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ, ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.

7 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἥψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν· Ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε.

8 Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

10 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα.

12 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθε· καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν· ἀλλ᾽ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ, ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ᾽ αὐτῶν.

13 Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

14 Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος, γονυπετῶν αὐτῷ.

15 Καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ.

16 Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη. ἕως πότε ἔσομαι μεθ᾽ ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.

18 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ

6 Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, et timuerunt valde.

7 Et accedens Jesus, tetigit eos, et ait: Surgite, et ne metuite.

8 Levantes autem oculos suos, neminem viderunt, si non Jesum solum;

9 Et descendentibus illis de monte, præcepit illis Jesus, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis à mortuis resurgat.

10 Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Quid ergo Scribæ dicunt, quod Eliam oporteat venire primùm?

11 At Jesus respondens, ait eis: Elias quidem venit primùm, et instaurabit omnia.

12 Dico autem vobis, quia Elias jam venit, et non cognoverunt eum: sed fecerunt in eo quæcunque voluerunt. Sic et filius hominis futurus est pati ab eis.

13 Tunc intellexerunt discipuli, quia de Joanne Baptista dixit eis.

14 Et venientibus eis ad turbam, accessit ad eum homo adgeniculatus ipsi.

15 Et dicens: Domine, miserere meo filio, quia lunaticus est et malè patitur, sæpè enim cadit in ignem, et crebrò in aquam.

16 Et attuli eum discipulis tuis, et non potuerunt eum curare.

17 Respondens autem Jesus, ait: O generatio incredula et perversa: usque quando ero cum vobis? usque quando tolerabo vos? Ferte mihi illum huc.

18 Et increpavit illum Jesus, et exiit ab eo dæmonium, et curatus

ῆς ὥρας ἐκείνης.
19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθη-
αὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον·
ιατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβα-
εῖν αὐτό;
* 20 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
ιὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ
έγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς
κκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει
τῳ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ
εταβήσεται· καὶ οὐδὲν ‡ ἀδυνατήσει
ῖν.
21 Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπο-
εύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νη-
ία.
22 Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν
ν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
ῦς· Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
αραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώ-
ων.
23 Καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ
ῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. Καὶ
λυπήθησαν σφόδρα.
* 24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς
απερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ †
ίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ,
εἶπον· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ
λεῖ τὰ δίδραχμα;
* 25 Λέγει ‡ Ναί. Καὶ ὅτε εἰ-
ῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, † προέφθα-
εν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Τί σοι
οκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς
ῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ
ῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ
ὸ τῶν ἀλλοτρίων;
26 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Ἀ-
ὸ τῶν ἀλλοτρίων· Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰη-
ῦς· Ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.
* 27 Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν
ὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν
άλε † ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα
ῶτον ἰχθὺν ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ
όμα αὐτοῦ, ‡ εὑρήσεις † στατῆρα·
εῖνον λαβών, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ
σοῦ. 9. + 4.

Κεφ. ιη'. 18.

ἘΝ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον
οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέ-

ratus est puer ex hora illa.
19 Tunc accedentes discipuli
Jesu privatim, dixerunt : Prop-
ter quid nos non potuimus eji-
cere illum ?
20 At Jesus dixit illis: Prop-
ter incredulitatem vestram. A-
men quippe dico vobis, si habue-
ritis fidem sicut granum sinapis
denunciabitis monti huic, Tran-
si hinc illuc, et transibit : et
nihil impossibile erit vobis
21 Hoc autem genus non
ejicitur, si non in oratione et
jejunio.
22 Versantibus autem eis in
Galilæa, dixit illis Jesus : Fu-
turus est Filius hominis tradi in
manus hominum.
23 Et occident eum, et ter-
tia die excitabitur. Et contristati
sunt vehementer.
24 Venientibus autem illis
in Capernaum, accesserunt di-
drachma sumentes Petro, et
dixerunt : Magister vester non
solvit didrachma ?
25 Ait, Etiam. Et quum in-
trasset in domum, prævenit eum
Jesus, dicens : Quid tibi videtur
Simon ? reges terræ à quibus
accipiunt tributa vel censum ?
à filiis suis, an ab alienis ?
26 Dicit ei Petrus : Ab alie-
nis. Dixit illi Jesus : Ergo li-
beri sunt filii.
27 Ut autem non scandalize-
mus eos, Vadens ad mare, mitte
hamum : et ascendentem pri-
mum piscem tolle : et aperiens
os ejus, invenies staterem : illum
sumens, da eis pro me et te.

CAPUT XVIII.

1 IN illa hora accesserunt di-
scipuli Jesu, dicentes :

γοντες· Τίς ἄρα μείζων ἐςὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

2 Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔςησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν,

3 Καὶ εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ςραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

4 Ὅςις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐςιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

5 Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

* 6 Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιςευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ‡ καταποντισθῇ ἐν τῷ ‡ πελάγει τῆς θαλάσσης.

7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐςιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

8 Εἰ δὲ ἡ χείρ σου, ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐςὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ κυλλὸν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

9 Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐςὶ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

10 Ὁρᾶτε, μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

11 Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

* 12 Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένη-

Quisnam major est in regno cælorum?

2 Et advocans Jesus puerulum, statuit eum in medio eorum?

3 Et dixit: Amen dico vobis, si non conversi fueritis, et efficiamini sicut pueruli, nequaquam intrabitis in regnum cælorum.

4 Quicumque ergo humiliaverit seipsum ut puerulus iste, hic est major in regno cælorum.

5 Et qui susceperit puerulum talem unum in nomine meo, me suscipit:

6 Qui autem scandalizaverit unum parvorum horum, credentium in me, confert ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, et demergatur in pelago maris.

7 Væ mundo à scandalis. Necesse enim est venire scandala: verum tamen væ homini illi per quem scandalum venit.

8 Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscinde ea. et jace abs te: pulchrum tibi est ingredi ad vitam claudum vel mancum, quam duas manus vel duos pedes habentem, jaci in ignem æternum.

9 Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, et jace abs te: pulchrum tibi est unoculum in vitam intrare, quam duos oculos habentem jaci in gehennam ignis.

10 Attendite ne despiciatis unum parvulorum horum: dico enim vobis quia angeli eorum in cælis per omne aspiciunt faciem Patris mei, qui in cælis.

11 Venit enim Filius hominis salvare perditum.

12 Quid vobis videtur? si fuerint

ταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, ϗ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ‡ ἐννενηκονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς, ζητεῖ τὸ πλανώμενον;

fuerint alicui homini centum oves, et erraverit una ex eis: nonne relinquens nonaginta novem, in montes vadens quærit errantem?

13 Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα, τοῖς μὴ πεπλανημένοις.

13 Et si fiat invenire eam, amen dico vobis, quia gaudet super ea magis, quam super nonaginta novem non aberrantibus.

14 Οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν, τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

14 Sic non est voluntas ante Patrem vestrum qui in cælis, ut pereat unus parvulorum horum.

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, ϗ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξύ σου ϗ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου.

15 Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, et corripe eum inter te et ipsum solum: Si te audierit, lucratus es fratrem tuum.

16 Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο· ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα.

16 Si autem non audierit, assume cum te adhuc unum vel duos, ut in ore duorum testium vel trium stet omne verbum.

* 17 Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ ϗ τῆς ‡ ἐκκλησίας ‡ παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς ϗ ὁ τελώνης.

17 Si autem neglexerit eos, dic ecclesiæ: si autem et ecclesiam neglexerit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus.

18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· ϗ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ.

18 Amen dico vobis, quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata in cælo: te quæcumque solveritis super terram, erunt soluta in cælo.

19 Πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

19 Iterum dico vobis, quia si duo vestrum consenserint super terram de omni re quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo qui in cælis.

20 Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

20 Ubi enim sunt duo vel tres coacti in meo nomine, ibi sum in medio eorum.

21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ϗ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις;

21 Tunc accedens ad eum Petrus, dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei? usque septies?

* 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι, ἕως ‡ ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως † ἑβδομηκοντάκις ‡ ἑπτά.

22 Dicit illi Jesus: Non dico tibi, usque septies, sed usque septuagies septem.

23 Prop-

23 Διὰ τῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν ὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δύλων αὐτῦ.

* 24 ‡ Ἀρξαμένυ δὲ αὐτῦ ‡ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ‡ ὀφειλέτης ‡ μυρίων ‡ ταλάντων·

25 Μὴ ἔχοντ☉ δὲ αὐτῦ ἀποδῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύρι☉ αὐτῦ πραθῆναι, ϗ τὴν γυναῖκα αὐτῦ, ϗ τὰ τέκνα, ϗ πάντα ὅσα εἶχε, ϗ ἀποδοθῆναι.

26 Πεσὼν ὖν ὁ δῦλ☉ προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, ϗ πάντα σοι ἀποδώσω.

✝ 27 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύρι☉ τῦ δύλυ ἐκείνυ, ἀπέλυσεν αὐτὸν, ϗ τὸ ‡ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δῦλ☉ ἐκεῖν☉, εὗρεν ἕνα τῶν συνδύλων αὐτῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· ϗ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων· Ἀπόδ☉ μοι, ὅ, τι ὀφείλεις.

29 Πεσὼν ὖν ὁ σύνδυλ☉ αὐτῦ εἰς τὺς πόδας αὐτῦ, παρεκάλει αὐτὸν, λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, ϗ πάντα ἀποδώσω σοι.

30 Ὁ δὲ ὐκ ἤθελεν· ἀλλ' ἀπελθὼν, ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως ὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.

* 31 Ἰδόντες δὲ οἱ ‡ σύνδυλοι αὐτῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα· ϗ ἐλθόντες ✝ διεσάφησαν τῷ ‡ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα.

32 Τότε προσκαλεσάμεν☉ αὐτὸν ὁ κύρι☉ αὐτῦ, λέγει αὐτῷ· δῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με·

33 Οὐκ ἔδει καί σε ἐλεῆσαι τὸν σύνδυλόν σῦ, ὡς ϗ ἐγώ σε ἠλέησα;

* 34 Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύρι☉ αὐτῦ ‡ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς ✝ βασανισταῖς, ἕως ὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.

23 Propter hoc assimilatu[m] est regnum cælorum homi[ni] regi, qui voluit conferre ratio[nem] nem cum servis suis.

24 Incipiente verò ipso con[-] ferre, oblatus est ei unus debi[-] tor decies mille talentorum.

25 Non habente autem ill[o] reddere, jussit eum dominu[s] ejus venundari, et uxorem eju[s] et filios, et omnia quæ habeba[t] et reddi.

26 Procidens autem servu[s] adorabat eum, dicens: Domine longanimis esto erga me, e[t] omnia tibi reddam.

27 Commotus visceribus au[-] tem dominus servi illius, absol[-] vit eum, et mutuum dimisit e[i].

28 Egressus autem servu[s] ille, invenit unum conservorum suorum, qui debebat ei cen[-] tum denarios: et appreben[-] dens eum suffocabat, dicens[:] Redde mihi quod debes.

29 Procidens ergo conservu[s] ejus ad pedes ejus, rogaba[t] eum, dicens: Longanimis est[o] in me, et omnia reddam tibi.

30 Ille autem noluit: se[d] abiens conjecit eum in custo[-] diam, donec redderet debitum.

31 Videntes autem conserv[i] ejus facta, contristati sunt va[l-] de: et venientes declaraverun[t] domino suo omnia facta.

32 Tunc advocans illum do[-] minus suus dicit illi: Serve ne[-] quam, omne debitum illud d[i-] misi tibi, quoniam advocasti m[e].

33 Nonne oportuit et te m[i-] sereri conservi tui, sicut et eg[o] tui, misertus sum?

34 Et iratus dominus eju[s] tradidit eum tortoribus, quoa[d] usque redderet universum de[-] bitum ei.

35 Si

35 Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπου-
ράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε
ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐ-
τῶν. 19. † 5.

Κεφ. ιθ'. 19.

1 ΚΑὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν
ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τού-
τους, ‡ μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας,
ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας,
πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

2 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι
πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φα-
ρισαῖοι, πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέ-
γοντες αὐτῷ· Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ
ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ
πᾶσαν αἰτίαν;

* 4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐ-
τοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ ποιή-
σας ἀπ' ἀρχῆς, ‡ ἄρσεν καὶ ‡ θῆλυ
ἐποίησεν αὐτούς;

5 Καὶ εἶπεν· Ἕνεκεν τούτου κα-
ταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ
τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο
εἰς σάρκα μίαν.

6 Ὥστε οὐκ ἔτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ
σὰρξ μία· ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν,
ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

7 Λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωσῆς
ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου,
καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν;

* 8 Λέγει αὐτοῖς· Ὅτι Μωσῆς
πρὸς τὴν ‡ σκληροκαρδίαν ὑμῶν ‡
ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖ-
κας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν
οὕτω.

9 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπο-
λύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ
πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶ-
ται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας,
μοιχᾶται.

10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ
ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικὸς, οὐ συμ-
φέρει γαμῆσαι.

11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ πάν-

35 Sic et Pater meus cælestis
faciet vobis, si non remiseritis
unusquisque fratri suo de cordi-
bus vestris lapsus eorum.

CAPUT XIX.

1 ET factum est quum con-
summasset Jesus ser-
mones istos, transtulit se à Ga-
lilæâ, et venit in fines Judææ
trans Jordanem.

2 Et sequutæ sunt eum tur-
bæ multæ : et curavit eos ibi.

3 Et accesserunt ad eum Pha-
risæi, tentantes eum, et dicentes
ei: Si licet homini absolvere
uxorem suam juxta omnem cau-
sam ?

4 Qui verò respondens ait eis:
Non legistis, quia faciens ab ini-
tio, masculum et fœminam fecit
eos ?

5 Et dixit: Propter hoc di-
mittet homo patrem, et matrem
et adherebit uxori suæ : et erunt
duo in carnem unam.

6 Itaque non amplius sunt
duo, sed caro una. Quod ergo
Deus conjunxit, homo non se-
paret.

7 Dicunt illi : Quid ergo Mo-
ses mandavit dare libellum dis-
cessionis, et absolvere eam ?

8 Ait illis: Quòd Moses ad
duritiem cordis vestri permisit
vobis absolvere uxores vestras :
ab initio autem non factum est
ita

9 Dico autem vobis, Quia
quicumque absolverit uxorem
suam, nisi super fornicatione, et
duxerit aliam, mœchatur : et di-
missam ducens, mœchatur.

10 Dicunt ei discipuli ejus :
Si ita est causa hominis cum
uxore, non confert nubere.

11 Ille verò dixit illis : Non

τες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται.

* 12 Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες † εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω.

13 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

14 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· *Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

15 Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

16 Καὶ ἰδοὺ, εἷς προσελθὼν, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;

17 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός· εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς.

18 Λέγει αὐτῷ· Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· Τό· Οὐ φονεύσεις· Οὐ μοιχεύσεις· Οὐ κλέψεις· Οὐ ψευδομαρτυρήσεις·

19 Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα· καί· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ;

21 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς· καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.

22 Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μα-

omnes capiunt verbum istud sed quibus datum est.

12 Sunt enim eunuchi, qu de utero matris nati sunt sic; c sunt eunuchi, qui castrati sun ab hominibus: et sunt eunuchi qui castraverunt seipsos propte regnum cælorum. potens ca pere, capiat.

13 Tunc oblati sunt ei pue ruli, ut manus imponeret eis, e oraret: At discipuli increpa bant eos.

14 At Jesus ait; Sinite pue rulos, et ne prohibete eos ve nire ad me; nam talium es regnum cælorum.

15 Et imponens eis manus abiit inde.

16 Et ecce unus accedens ait, illi; Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitan æternam?

17 Ipse verò dixit ei; Quid me dicis bonum? nemo bonu si non unus, Deus. Si auten vis ingredi ad vitam, serva man data.

18 Dicit illi; Quæ? At Je sus dixit; hoc, Non occides Non adulterabis; Non furabe ris; Non falsò testaberis;

19 Honora patrem tuum e matrem: et: Diliges proximun tuum sicut teipsum.

20 Dicit illi adolescens: Om nia hæc custodivi à juventute mea: quid adhuc deficio?

21 Ait illi Jesus: Si vis per fectus esse, vade, vende tuan substantiam, et da pauperibus et habebis thesaurum in cælo et veni, sequere me.

22 Audiens autem adolescens verbum, abiit tristis; erat enim habens possessiones multas.

23 At Jesus dixit discipulis suis:

ηταῖς αὐτȣ̑· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
υσκόλως πλȣ́σιος εἰσελεύσεται εἰς
ὴν βασιλείαν τῶν ȣ̓ρανῶν.

* 24 Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, ‡ εὐ-
οπώτερόν ἐςι ‡ κάμηλον ‡ διὰ †
ρυπήματος ‡ ῥαφίδος ‡ διελθεῖν, ἢ
λȣ́σιον εἰς τὴν βασιλείαν τȣ̑ Θεȣ̑
σελθεῖν.

25 Ἀκȣ́σαντες δὲ οἱ μαθηταὶ
ὐτȣ̑, ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγον-
ες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι;

26 Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησȣ̑ς, εἶ-
εν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τȣ̑το
δύνατόν ἐςι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα
νατά ἐςι.

27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος,
ἶπεν αὐτῷ. Ἰδȣ̀, ἡμεῖς ἀφήκαμεν
άντα, καὶ ἠκολȣθήσαμέν σοι· τί ἄρα
ται ἡμῖν;

28 Ὁ δὲ Ἰησȣ̑ς εἶπεν αὐτοῖς·
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀ-
ολȣθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγε-
εσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τȣ̑ ἀν-
ρώπȣ ἐπὶ θρόνȣ δόξης αὐτȣ̑, κα-
ίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρό-
ȣς, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς
ȣ̑ Ἰσραήλ.

* 29 Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίας,
ἀδελφȣ̀ς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ
ητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρȣ̀ς,
νεκεν τȣ̑ ὀνόματός μȣ, ‡ ἑκατονταπ-
ασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον
ληρονομήσει.

30 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι,
σχατοι· καὶ ἔσχατοι, πρῶτοι. 13.
† 2.

Κεφ. κʹ. 20.

1 Ὁμοία γάρ ἐςιν ἡ βασιλεία
τῶν ȣ̓ρανῶν ἀνθρώπῳ οἰ-
οδεσπότῃ, ὅςις ‡ ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ
μισθώσασθαι ‡ ἐργάτας εἰς τὸν
ἀμπελῶνα αὐτȣ̑.

2 Συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐρ-
ατῶν ἐκ δηναρίȣ τὴν ἡμέραν, ἀπέ-
ειλεν αὐτȣ̀ς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτȣ̑.

3 Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην

suis: Amen dico vobis, quia
difficile dives intrabit in reg-
num cælorum.

24 Iterum autem dico vobis,
facilius est camelum per fora-
men acus transire, quam divi-
tem in regnum Dei intrare.

25 Audientes autem discipu-
li ejus, mirabantur valde, dicen-
tes: Quis ergo potest servari?

26 Aspiciens autem Jesus,
dixit illis: Apud homines hoc
impossibile est, apud autem
Deum omnia possibilia sunt.

27 Tunc respondens Petrus,
dixit ei: Ecce nos reliquimus
omnia, et sequuti sumus te:
quid ergo erit nobis?

28 At Jesus dixit illis: Amen
dico vobis, quod vos sequuti me,
in regeneratione, quum sederit
Filius hominis in throno gloriæ
suæ, sedebitis et vos super duo-
decim thronos, judicantes duo-
decim tribus Israël.

29 Et omnis qui reliquerit
domos, vel fratres, aut sorores
aut patrem, aut matrem, aut
uxorem, aut natos, aut agros,
propter nomen meum, centu-
plum accipiet, et vitam æter-
nam hæreditabit.

30 Multi autem erunt primi,
novissimi; et novissimi, primi.

CAPUT XX.

1 Simile enim est regnum
cælorum homini patrifa-
milias, qui exiit cum diluculo
conducere operarios in vineam
suam.

2 Conveniens autem cum
operariis ex denario diem,
misit eos in vineam suam.

3 Et egressus circa tertiam
horam,

ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς·

4 Κἀκείνοις εἶπεν· Ὑπάγετε ϗ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα· ϗ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν.

5 Οἱ δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην ϗ ἐννάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως.

6 Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργοὺς, ϗ λέγει αὐτοῖς· Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;

7 Λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε ϗ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, ϗ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, λήψεσθε.

8 Ὀψίας δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, ϗ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, ἕως τῶν πρώτων.

9 Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.

10 Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι, ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται· ϗ ἔλαβον ϗ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον.

11 Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου,

12 Λέγοντες· Ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, ϗ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας, ϗ τὸν καύσωνα.

* 13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν· ‡ Ἑταῖρε, οὐκ ‡ ἀδικῶ σε· οὐχὶ ‡ δηναρίου ‡ συνεφώνησάς μοι;

14 Ἆρον τὸ σὸν, ϗ ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί.

15 Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;

* 16 Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι. ϗ οἱ πρῶτοι, ἔσχα-

horam, vidit alios stantes in foro otiosos :

4 Et illis dixit : Abite et vos in vineam : et quod fuerit justum dabo vobis.

5 Illi autem abierunt.Iterum exiens circa sextam et nonam horam, fecit similiter.

6 Circa verò undecimam horam exiens, invenit alios stantes otiosos, et dicit illis ; Quid hic statis totam diem otiosi ?

7 Dicunt ei : Quia nemo nos mercede conduxit. Dicit eis : Ite et vos in vineam, et quod fuerit justum, sumetis.

8 Vespere autem facto, dicit dominus vineæ procuratori suo; Voca operarios et redde illis mercedem, incipiens à novissimis usque ad primos.

9 Et venientes qui circa undeciman horam, acceperuut singuli denarium.

10 Venientes autem primi, arbitrati sunt quòd plus essent accepturi ; et acceperunt et ipsi singuli denarium.

11 Accipientes autem murmurabant adversus patrem-familias,

12 Dicentes ; Quòd hi novissimi unam horam fecerunt, et pares nobis illos fecisti, portantibus pondus diei, et æstum.

13 Ille verò respondens dixit uni eorum ; Amice,non facio injuriam tibi ; nonne denario convenisti mecum ?

14 Tolle quod tuum, et abi, volo autem huic novissimo dare sicut et tibi.

15 Aut non licet mihi facere quod volo in meis? an oculus tuus malus est, quia ego bonus sum ?

16 Sic erunt novissimi, primi ; et primi, novissimi. Multi

ν· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι
ἐκλεκτοί.
17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς
Ἱεροσόλυμα, παρέλαβε τοὺς δώδεκα
αθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ εἶπεν
ὐτοῖς·
18 Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερο-
όλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παρα-
οθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμ-
ατεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θα-
άτῳ·
19 Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς
θνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι, καὶ μαστιγῶσαι
σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνα-
στήσεται.
20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ
ῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μετὰ τῶν υἱῶν
τῆς, προσκυνοῦσα, καὶ αἰτοῦσά τι παρ'
ὐτοῦ.
21 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις;
έγει αὐτῷ· Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν
ὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου,
εἷς ἐξ εὐωνύμων, ἐν τῇ βασι-
είᾳ σου.
22 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶ-
εν· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύ-
ασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω
ίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτί-
ομαι, βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ·
υνάμεθα.
23 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν
οτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα,
ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε·
δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ
ὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι,
λλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός
.
24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἠ-
γανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελ-
ῶν.
25 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσά-
ενος αὐτοὺς, εἶπεν· Οἴδατε, ὅτι
ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύου-
αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιά-
ουσιν αὐτῶν.
26 Οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν·
λλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας
γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος·

ti enim sunt vocati, pauci verò
electi.
17 Et ascendens Jesus in Hie-
rosolymam, assumpsit duode-
cim discipulos privatim in via,
et ait illis:
18 Ecce ascendimus in Hie-
rosolyma, et Filius hominis tra-
detur principibus Sacerdotum
et Scribis, et condemnabunt
eum morte:
19 Et tradent eum Gentibus
ad illudendum, et flagellandum,
et crucifigendum: et tertiâ die
resurget.
20 Tunc accessit ad eum ma-
ter filiorum Zebedæi, cum fi-
liis suis, adorans et petens ali-
quid ab eo.
21 Ille verò dixit ei: Quid vis?
Ait illi: Dic ut sedeant hi duo
filii mei, unus à dextris tuis, et
unus à sinistris in regno tuo.
22 Respondens autem Jesus,
dixit: Nescitis quid petatis. Po-
testis bibere calicem, quem ego
futurus sum bibere, et baptis-
ma, quo ego baptizor, bapti-
zari? Dicunt ei: Possumus.
23 Et ait illis: Quidem cali-
cem meum bibetis, et baptisma
quo ego baptizor, baptizabimini:
at sedere à dextris meis et
à sinistris meis, non est meum
dare, sed quibus paratum est à
Patre meo.
24 Et audientes decem, in-
dignati sunt de duobus fratri-
bus.
25 Verùm Jesus advocans
eos, ait: Scitis quia principes
Gentium dominantur eorum,
et magni potestatem exercent
eorum.
26 Non ita verò erit in vo-
bis: sed quicumque voluerit in
vobis magnus fieri, sit vester
minister.

27 Et

27 Καὶ ὃς ἐὰν θέλη ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτ☉, ἔσω ὑμῶν δȣ̃λ☉.

28 Ὥσπερ ὁ υἱὸς τȣ̃ ἀνθρώπȣ οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, ϗ δȣ̃ναι τὴν ψυχὴν αὐτȣ̃ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχὼ, ἠκολȣ́θησεν αὐτῷ ὄχλ☉ πολύς.

30 Καὶ ἰδȣ̀ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκȣ́σαντες ὅτι Ἰησȣ̃ς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ.

* 31 Ὁ δὲ ὄχλ☉ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν, οἱ δὲ † μεῖζον ‡ ἔκραζον, λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ.

32 Καὶ ςὰς ὁ Ἰησȣ̃ς ἐφώνησεν αὐτȣ̀ς, ϗ εἶπε· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;

33 Λέγȣσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί.

34 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησȣ̃ς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· ϗ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, ϗ ἠκολȣ́θησαν αὐτῷ. 10. † 1.

Κεφ. κα. 21.

1 ΚΑὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, ϗ ἦλθον εἰς Βηθφαγῆ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησȣ̃ς ἀπέςειλε δύο μαθητὰς, λέγων αὐτοῖς·

2 Πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν· ϗ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην, ϗ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι.

3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ Κύρι☉ αὐτῶν χρείαν ἔχει. εὐθέως δὲ ἀποςελεῖ αὐτȣ́ς.

4 Τȣ̃το δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τȣ̃ προφήτȣ, λέγοντ☉·

* 5 Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδȣ̀, ὁ βασιλεύς σȣ ἔρχεταί σοι ‡ πραῢς, ϗ ‡ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ‡ ὄνον, ϗ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίȣ.

6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ, ϗ

27 Et qui voluerit in vob esse primus, sit vester servu

28 Sicut Filius hominis n venit ministrari, sed ministrar et dare animam suam pretiu redemptionis pro multis.

29 Et egredientibus illis Jericho, sequuta est eum turl multa.

30 Et ecce duo cæci sedent secus viam, audientes quod J sus præteriret, clamaverun dicentes; Miserere nostri D mine, fili David.

31 At turba increpabat e ut tacerent. Illi vero magis cl mabant, dicentes; Misere nostri Domine, fili David.

32 Et stans Jesus vocavit eo et ait; Quid vultis faciam vobi

33 Dicunt illi; Domine, aperiantur nostri oculi.

34 Visceribus commotus a tem Jesus, tetigit oculos eorur Et confestim respexerunt e rum oculi, et sequuti sunt eur

CAPUT XXI.

1 ET quum appropinqua sent in Hierosolyma, venissent in Bethphage ad mo tem Olivarum, tunc Jesus mis duos discipulos, dicens eis;

2 Ite in vicum qui adversu vos; et statim invenietis asina alligatam, et pullum cum ea solventes adducite mihi.

3 Et si quis vobis dixerit al quid, dicite, quia Dominus e rum usum habet; statim auter dimittet eos.

4 Hoc autem totum factur est, ut adimpleretur effatur per Prophetam, dicentem;

5 Dicite filiæ Sion; Ecce re tuus venit tibi mansuetus, et in sidens super asinam, et pullur filium subjugalis.

6 Euntes autem discipuli e fa

ήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς,

7 Ἤγαγον τὴν ὄνον ϗ τὸν πῶ-
λον, ϗ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ
ἱμάτια αὐτῶν, ϗ † ἐπεκάθισαν ‡
ἐπάνω αὐτῶν.

8 Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν
ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλ-
λοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δέν-
δρων, ϗ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ.

9 Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες ϗ
οἱ ἀκολουθοῦντες, ἔκραζον, λέγοντες·
Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ· εὐλογη-
μένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυ-
ρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς
Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις,
λέγουσα· Τίς ἐστιν οὗτος;

11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός
ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ
Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς
τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, ϗ ἐξέβαλε πάν-
τας τοὺς πωλοῦντας ϗ ἀγοράζοντας
ἐν τῷ ἱερῷ, ϗ τὰς † τραπέζας τῶν
κολλυβιστῶν ‡ κατέστρεψε, ϗ τὰς
καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περι-
στεράς.

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπ-
ται· Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσ-
ευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν
ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.

14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ
ϗ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· ϗ ἐθεράπευσεν
αὐτούς.

15 † Ἰδόντες δὲ οἱ ‡ ἀρχιε-
ρεῖς ϗ οἱ ‡ γραμματεῖς τὰ † θαυ-
μάσια ἃ ἐποίησε, ϗ τοὺς παῖδας
κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, λέγοντας·
Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, ἠγανάκ-
τησαν.

16 Καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀκούεις
τί οὗτοι λέγουσι; Ὁ δὲ Ἰησοῦς
λέγει αὐτοῖς. Ναί· † οὐδέποτε ‡
ἀνέγνωτε, Ὅτι ἐκ † στόματος νηπίων
ϗ θηλαζόντων ‡ κατηρτίσω ‡
αἶνον;

17 Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἐξ-

facientes sicut mandavit illis
Jesus,

7 Adduxerunt asinam, et pullum, et imposuerunt super eos
vestimenta sua, et collocarunt
eum desuper eos.

8 At plurima turba straverunt sua vestimenta in via: alii
autem cædebant ramos de arboribus, et sternebant in via.

9 At turbæ præcedentes et
sequentes clamabant, dicentes:
Hosanna filio David: benedictus veniens in nomine Domini:
Hosanna in altissimis.

10 Et intrante eo in Hierosolyma, commota est universa
civitas, dicens: Quis est hic?

11 At turbæ dicebant. Hic
est Jesus Propheta, qui à Nazaret Galilææ.

12 Et intravit Jesus in templum Dei, et ejiciebat omnes
vendentes et mercantes in templo, et mensas numulariorum
evertit, et cathedras vendentium columbas.

13 Et dicit eis: Scriptum est:
Domus mea domus orationis
vocabitur: vos autem illam fecistis speluncam latronum.

14 Et accesserunt ad eum
cæci et claudi in templo: et sanavit eos.

15 Videntes autem principes
Sacerdotum et Scribæ mirabilia
quæ fecit, et pueros clamantes
in templo, et dicentes; Hosanna filio David, indignati sunt.

16 Et dixerunt ei: Audis
quid isti dicunt? At Jesus dicit
eis; Utique. nunquam legistis,
Quia ex ore infantium, et lactantium perfecisti laudem?

17 Et relinquens ipsos, abiit
extra

ῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν· ϗ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

18 Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε.

19 Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, ϗ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· ϗ λέγει αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ.

20 Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ, ἐθαύμασαν, λέγοντες. Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;

21 'Αποκριθεὶς δὲ ὁ 'Ιησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς. 'Αμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, ϗ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· Ἄρθητι. ϗ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται.

22 Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψεσθε.

23 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ϗ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

24 'Αποκριθεὶς δὲ ὁ 'Ιησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· 'Ερωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα· ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

25 Τὸ βάπτισμα 'Ιωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

26 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν 'Ιωάννην ὡς προφήτην.

27 Καὶ ἀποκριθέντες τῷ 'Ιησοῦ, εἶπον· Οὐκ οἴδαμεν· Ἔφη αὐτοῖς ϗ αὐτός· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

extra civitatem in Bethaniam et diversatus est ibi.

18 Manè autem revertens i[n] civitatem, esuriit.

19 Et videns ficum unam se[cus] viam, venit ad eam; [et] nihil invenit in ea; si non fol[ia] tantum; et ait illi; Nunqua[m] ex te fructus fiat in sæculum et arefacta est continuò ficulne[a].

20 Et videntes discipuli, m[i]rati sunt, dicentes; Quomod[o] continuò aruit ficus?

21 Respondens autem Jesu[s] ait eis; Amen dico vobis, [si] habueritis fidem, et non hæsit[a]veritis, non solum quod fic[ui] facietis, sed et si monti hu[ic] dixeritis; Tollere, et jactare i[n] mare, fiet.

22 Et omnia quæcumque p[e]tieritis in oratione credente[s] accipietis.

23 Et venienti ipsi in tem[]plum, accesserunt ei docen[ti] principes Sacerdotum, et seni[o]res populi, dicentes; In qu[a] auctoritate hæc facis? et qu[is] tibi dedit auctoritatem hanc?

24 Respondens autem Jesu[s] dixit eis; Interrogabo vos et eg[o] sermonem unum; quem si di[x]eritis mihi, et ego vobis dica[m] in qua auctoritate hæc facio.

25 Baptismus Joannis und[e] erat? è cælo, an ex hominibu[s]? Illi autem ratiocinabantur apu[d] seipsos, dicentes; Si dixerimu[s] è cælo; dicet nobis; Qua[re] ergò non credidistis illi?

26 Si autem dixerimus, e[x] hominibus; timemus turba[m] omnes enim habent Joanne[m] sicut Prophetam.

27 Et respondentes Jesu, di[x]erunt; Nescimus. Ait illis [et] ipse; Nec ego dico vobis in qu[a] auctoritate hæc facio.

28 Qui[]

28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρω-
 εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν
 πρώτῳ, εἶπε· Τέκνον, ὕπαγε,
μερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί
.

29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Οὐ
λω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς,
ῆλθε.

30 Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ,
πεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς,
πεν· Ἐγὼ κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε.

31 Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ
λημα τοῦ πατρός; Λέγουσιν αὐτῷ·
 πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰη-
ς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τε-
ναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς
 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

32 Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάν-
ς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπι-
ύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ
όρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ
όντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ
στεῦσαι αὐτῷ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε.
Ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης,
ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγ-
ὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν
ὐτῷ ληνόν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον,
 ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή-
ησεν.

34 Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν
αρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ
ρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν τοὺς καρ-
οὺς αὐτοῦ.

35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς
ούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ
ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.

36 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους
πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν
αὐτοῖς ὡσαύτως.

37 Ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς
τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· Ἐντραπή-
σονται τὸν υἱόν μου.

38 Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν
υἱὸν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν
 κληρονόμος, δεῦτε, ἀποκτείνωμεν
αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονο-
μίαν αὐτοῦ.

28 Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat natos duos: et accedens primo, dixit: Fili, vade, hodie operare in vinea mea.

29 Ille autem respondens, ait: Nolo, Postea autem pœnitentiâ affectus, abiit.

30 Et accedens alteri, dixit similiter. Ille verò respondens, ait: Ego Domine, et non abiit

31 Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit illis Jesus; Amen dico vobis, quod publicaui et meretrices præeunt vobis in regnum Dei.

32 Venit enim ad vos Joannes in via justitiæ: et non credidistis ei: At publicani et meretrices crediderunt ei: vos autem videntes non pœnituistis postea, ad credendum ei.

33 Aliam parabolam audite, Homo quidam erat paterfamilias, qui plantavit vineam, et sepem ei circumposuit, et fodit in ea torcular, et ædificavit turrim, et locavit eam agricolis, et peregrè profectus est.

34 Quum autem appropinquasset tempus fructuum, legavit servos suos ad agricolas accipere fructus ejus.

35 Et accipientes agricolæ servos ejus, hunc quidem ceciderunt, hunc verò occiderunt, illum verò lapidaverunt.

36 Rursum legavit alios servos plures prioribus: et fecerunt illis similiter.

37 Posteriùs autem misit ad eos filium suum, dicens; Verebuntur filium meum.

38 At agricolæ videntes filium, dixerunt in seipsis; Hic est hæres, venite, occidamus eum et obtineamus hæreditatem ejus.

39 Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τȣ̃ ἀμπελῶνος, ϗ ἀπέκτειναν.

40 Ὅταν ȣ̃ν ἔλθῃ ὁ κύριος τȣ̃ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις;

41 Λέγȣσιν αὐτῷ· Κακȣ̀ς κακῶς ἀπολέσει αὐτȣ́ς· ϗ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσȣσιν αὐτῷ τȣ̀ς καρπȣ̀ς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

* 42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ̃ς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομȣ̃ντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς ‡ κεφαλὴν ‡ γωνίας· παρὰ Κυρίȣ ἐγένετο αὕτη, ϗ ἔστι ‡ θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

43 Διὰ τȣ̃το λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τȣ̃ Θεȣ̃, ϗ δοθήσεται ἔθνει ποιȣ̃ντι τȣ̀ς καρπȣ̀ς αὐτῆς.

44 Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τȣ̃τον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

45 Καὶ ἀκȣ́σαντες οἱ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτȣ̃, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει.

46 Καὶ ζητȣ̃ντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τȣ̀ς ὄχλȣς, ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. 4. † 2.

Κεφ. κβ'. 22.

1 ΚΑὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησȣ̃ς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων·

2 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν ȣ̓ρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμȣς τῷ υἱῷ αὐτȣ̃·

3 Καὶ ἀπέστειλε τȣ̀ς δȣ́λȣς αὐτȣ̃ καλέσαι τȣ̀ς κεκλημένȣς εἰς τȣ̀ς γάμȣς· ϗ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν.

* 4 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλȣς δȣ́λȣς, λέγων· Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἰδȣ̀, τὸ † ἄριστόν μȣ ‡ ἡτοίμασα, οἱ ‡ ταῦροί μȣ ϗ τὰ ‡ σιτιστὰ ‡ τεθυμένα, ϗ πάντα ‡ ἕτοιμα· ‡ δεῦτε εἰς τȣ̀ς ‡ γάμȣς.

39 Et sumentes ejecerunt eu[m] extra vineam, et occiderunt.

40 Quum ergò venerit dom[i]nus vineæ, quid faciet agicoli[s] illis?

41 Aiunt illi; Malos mal[e] perdet ipsos, et vineam locab[it] aliis agricolis, qui reddent e[i] fructus in temporibus suis.

42 Dicit illis Jesus; Nun[-]quam legistis in Scripturis; la[-]pidem quem reprobaverunt æ[-]dificantes, hic factus est in ca[-]put anguli? à Domino factun[m] est istud; et est mirabile in ocu[-]lis nostris.

43 Propter hoc dico vobis quod tolletur à vobis regnum Dei, et dabitur genti facient[i] fructus ejus.

44 Et cadens super lapidem istum, conquassabitur; supe[r] quem verò ceciderit, commi[-]nuet eum.

45 Et audientes principes Sa[-]cerdotum et Pharisæi parabola[s] ejus, cognoverunt quod de ip[-]sis diceret.

46 Et quærentes eum pre[-]hendere, timuerunt turbas, quo[-]niam sicut Prophetam eum ha[-]bebant.

CAPUT XXII.

1 ET respondens Jesus, ite[-]rum dixit eis in parabo[-]lis, dicens;

2 Simile factum est regnum cœlorum homini regi, qui feci[t] nuptias filio suo;

3 Et misit servos suos voca[-]re vocatos ad nuptias; et nole[-]bant venire.

4 Iterum misit alios servos, dicens; Dicite vocatis; Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa, et om[-]nia expedita; venite ad nup[-]tias. 5 Illi

5 Οἱ δὲ ‡ ἀμελήσαντες, ἀπῆλ-
ν· ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ
τὴν † ἐμπορίαν αὐτοῦ.

6 Οἱ δὲ λοιποὶ, κρατήσαντες
ς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν ϗ ἀπέκ-
ναν.

7 Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς
γίσθη· ϗ πέμψας τὰ στρατεύματα
τοῦ, ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκεί-
, ϗ τὴν ‡ πόλιν αὐτῶν † ἐνέπ-
σε.

8 Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ·
μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ
λημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι.

9 ‡ Πορεύεσθε ‡ οὖν ἐπὶ τὰς
διεξόδους τῶν ὁδῶν, ϗ ὅσους ἂν
ητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.

10 Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι
τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον πάντας
ους εὗρον, πονηρούς τε ϗ ἀγαθούς·
πλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.

11 Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεά-
σθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν ἐκεῖ
ρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα
ου.

12 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἑταῖρε,
εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα
ου; Ὁ δὲ ἐφιμώθη.

13 Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς
κόνοις· Δήσαντες αὐτοῦ πόδας ϗ
ρας, ἄρατε αὐτὸν, ϗ ἐκβάλετε
τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ
ὁ κλαυθμὸς ϗ ὁ βρυγμὸς τῶν
ντων.

14 Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ,
γοι δὲ ἐκλεκτοί.

15 Τότε πορευθέντες οἱ Φα-
ισαῖοι, ‡ συμβούλιον ἔλαβον ὅπως
ὸν † παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.

16 Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς
ητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρω-
ῶν, λέγοντες· Διδάσκαλε, οἴ-
εν ὅτι ἀληθὴς εἶ, ϗ τὴν ὁδὸν τοῦ
ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, ϗ οὐ μέλει
περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς
ωπον ἀνθρώπων.

17 Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δο-

5 Illi autem negligentes abie-
runt; ille quidem in proprium
agrum, ille verò ad mercatu-
ram suam.

6 At reliqui prehendentes
servos ejus, contumeliis affece-
runt, et occiderunt.

7 Audiens autem rex ille,
iratus est; et mittens exercitus
suos, perdidit homicidas illos,
et civitatem illorum incendit.

8 Tunc ait servis suis; Qui-
dem nuptiæ expeditæ sunt; qui
autem vocati non fuerunt digni.

9 Ite ergo ad compitaviarum,
et quoscumque inveneritis, vo-
cate ad nuptias

10 Et egressi servi illi in vias
congregaverunt omnes quos
invenerunt, malosque et bonos;
et impletæ sunt nuptiæ dis-
cumbentium.

11 Ingressus autem rex spec-
tare discumbentes, vidit ibi ho-
minem non vestitum indumen-
tum nuptiarum.

12 Et ait illi; Amice, quo-
modo intrasti huc, non habens
vestem nuptialem? Ille verò
ore occlusus est.

13 Tunc dixit rex ministris;
Ligantes ejus pedes et manus,
tollite eum, et ejicite in tene-
bras exteriores; ibi erit fletus
et fremitus dentium.

14 Multi enim sunt vocati
pauci verò electi.

15 Tunc abeuntes Pharisæi,
consilium sumpserunt ut eum
illaquearent in sermone.

16 Et mittunt ei discipulos
suos cum Herodianis, dicentes;
Magister scimus quia verax es,
et viam Dei in veritate doces;
et non est cura tibi de aliquo;
non enim respicis in faciem
hominum.

17 Dic ergò nobis, quid tibi
videtur?

κεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ;

18 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπε· Τί με πειράζετε ὑποκριταί;

* 19 ‡ Ἐπιδείξατέ μοι τὸ ‡ νόμισμα τοῦ ‡ κήνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.

* 20 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ‡ ἐπιγραφή;

21 Λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ.

22 Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν,

* 24 Λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, † ἐπιγαμβρεύσει ὁ ‡ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

25 Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος, γαμήσας, ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

26 Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά.

27 Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

28 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ.

30 Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι.

31 Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος·

videtur ? Licet dare censum Cæsari, an non ?

18 Cognoscens autem Jesu nequitiam eorum, ait ; Quid me tentatis hypocritæ ?

19 Ostendite mihi numisma census. Illi verò obtulerunt e denarium.

20 Et ait illis ; Cujus imag hæc, et superscriptio ?

21 Dicunt ei ; Cæsaris.Tun ait illis ; Reddite ergò quæ Cæsaris Cæsari ; et quæ Dei, Deo

22 Et audientes mirati sunt et relinquentes eum abierunt.

23 In illo die accesserun ad eum Sadducæi, dicentes no esse resurrectionem ; et interrogaverunt eum.

24 Dicentes ; Magister, Moses dixit ; Si quis mortuus fuerit non habens genitos, ob affnitatem ducet frater ejus uxorem illius, et suscitabit seme fratri suo.

25 Erant autem apud n septem fratres ; et primus uxore ducta, obiit ; et non haben semen, reliquit uxorem suam fratri suo.

26 Similiter et secundus, tertius usque ad septem.

27 Postremum autem omnum defuncta est et mulier.

28 In ergò resurrection cujus septem erit uxor ? omne enim habuerunt eam.

29 Respondens autem Jesu ait illis ; Erratis, nescient Scripturas, neque efficaciam Dei.

30 In enim resurrection neque nubent, neque dantu nuptui, sed sicut angeli Dei cœlo sunt.

31 De autem resurrection mortuorum, non legistis effatu vobis à Deo, dicente :

32 E

32 Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς, Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων.

33 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό.

35 Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, πειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων·

36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;

37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου·

38 Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή.

39 Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

40 Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται.

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς,

42 Λέγων· Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ, τοῦ Δαβίδ.

43 Λέγει αὐτοῖς. Πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέγων·

44 Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

45 Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι;

46 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι. 22. † 7.

Κεφ. κγ'. 23.

1 ΤΟτε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,

32 Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob. Non est Deus, Deus mortuorum, sed viventium.

33 Et audientes turbæ, percellebantur in doctrina ejus.

34 At Pharasæi audientes quod occlusit os Sadducæis, coacti, sunt in idipsum.

35 Et interrogavit unus ex eis Legis doctor, tentans eum, et dicens;

36 Magister, quod mandatum magnum in Lege?

37 At Jesus ait illi; Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota cogitatione tua.

38 Hoc est primum et magnum mandatum.

39 Secundum autem simile huic; Diliges proximum tuum sicut teipsum.

40 In his duobus mandatis universa Lex et Prophetæ pendent.

41 Coactis autem Pharisæis, interrogavit eos Jesus,

42 Dicens; Quid vobis videtur de Christo? cujus filius est? dicunt ei, David.

43 Ait illis; Quomodo ergò David inspiritu Dominum eum vocat? dicens;

44 Dixit Dominus Domino meo; Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

45 Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius ejus est?

46 Et nemo poterat ei respondere verbum; neque ausus fuit quisquam ex illa die interrogare eum amplius

CAPUT XXIII.

1 TUnc Jesus loquutus est turbis, et discipulis suis,

2 Λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι·

3 Πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ, καὶ οὐ ποιοῦσι.

4 Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά.

* 5 Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ ‡ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. ‡ πλατύνουσι δὲ τὰ † φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ ‡ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν.

* 6 ‡ Φιλοῦσι ‡ τε τὴν † πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς ‡ δείπνοις, καὶ τὰς ‡ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς,

7 Καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ῥαββὶ, ῥαββί.

8 Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς, ἀδελφοί ἐστε.

9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

* 10 Μηδὲ ‡ κληθῆτε ‡ καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός.

11 Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσται ὑμῶν διάκονος.

12 Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

14 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κατεσθίετε

2 Dicens; Super Mosi cathedram sederunt Scribæ et Pharisæi;

3 Omnia ergò quæcumque dixerint vobis servare, servate et facite; secundùm verò opera eorum ne facite; dicunt enim, et non faciunt.

4 Alligant enim onera gravia et importabilia, et imponunt in humeros hominum; at digito suo non volunt movere ea.

5 Omnia verò opera sua faciunt adspectari hominibus, dilatant verò phylacteria sua, et magnificant fimbrias vestimentorum suorum.

6 Amantque primos recubitus in cœnis, et primas cathedras in Synagogis.

7 Et salutationes in foris, et vocari ab hominibus, Rabbi, Rabbi.

8 Vos autem ne vocemini Rabbi; unus enim est vester doctor, Christus; omnes autem vos fratres estis.

9 Et patrem ne vocetis vestrum super terram; unus enim est Pater vester qui in cælis.

10 Nec vocemini doctores; unus enim vester est doctor, Christus.

11 Qui verò major vestrûm erit vester minister.

12 Qui autem exaltaverit seipsum, humiliabitur; et qui humiliaverit seipsum, exaltabitur.

13 Væ autem vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, quia clauditis regnum cælorum ante homines; vos enim non intratis, nec introëuntes sinitis intrare.

14 Væ vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, quia comeditis domos

τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, ϗ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.

domos viduarum, et prætextu prolixa orantes; propter hoc accipietis abundantius judicium.

* 15 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι ‡ περιάγετε τὴν θάλασσαν ϗ τὴν ‡ ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα ‡ προσήλυτον· ϗ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

15 Væ vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, quia circuitis mare et aridam, facere unum proselytum; et quum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ, dupliciorem vobis.

16 Οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες· Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.

16 Væ vobis duces cæci, dicentes; Quicumque juraverit in templo, nihil est; qui autem juraverit in auro templi, debet.

17 Μωροὶ ϗ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν;

17 Stulti et cæci; quid enim majus est, aurum, aut templum sanctificans aurum?

18 Καί· Ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει.

18 Et quicumque juraverit in altari, nihil est; quicumque autem juraverit in dono quod super illud, debet.

19 Μωροὶ ϗ τυφλοὶ, τί γὰρ μεῖζον; τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;

19 Stulti et cæci; quid enim majus, donum, an altare sanctificans donum?

20 Ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ ϗ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ·

20 Ergo jurans in altari, jurat in eo, et in omnibus quæ super illud.

21 Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ ϗ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν.

21 Et jurans in templo, jurat in illo, et in habitante illud.

22 Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ ϗ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

22 Et jurans in cælo, jurat in throno Dei, et in sedente super eum.

* 23 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι ‡ ἀποδεκατοῦτε τὸ ‡ ἡδύοσμον ϗ τὸ † ἄνηθον ϗ τὸ † κύμινον, ϗ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν, ϗ τὸν ἔλεον ϗ τὴν πίστιν· Ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.

23 Væ vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, quia decimatis mentham, et anethum, et cyminum, et reliquistis graviora Legis, judicium, et misericordiam, et fidem, hæc oportuit facere. et illa non omittere.

* 24 ‡ Ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ † διϋλίζοντες τὸν † κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον ‡ καταπίνοντες.

24 Duces cæci, excolantes culicem, at camelum glutientes.

* 25 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου ϗ

25 Væ vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, quia mundatis quod deforis poculi et patinæ,

intus

τῆς ‡ παροψίδ☉, ἔσωθεν δὲ ‡ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς ϗ ‡ ἀκρασίας.

intus autem plena sunt ex rapina et intemperantia.

26 Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ϗ τῆς παροψίδ☉, ἵνα γένηται ϗ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

26 Pharisæe cæce, munda prius quod intus poculi, et patinæ, ut fiat et quod deforis ipsorum mundum.

* 27 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι † παρομοιάζετε ‡ τάφοις ‡ κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ‡ ὡραῖοι, ‡ ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ‡ ὀστέων νεκρῶν ϗ πάσης ἀκαθαρσίας.

27 Væ vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, quia adsimilamini sepulchris dealbatis, quæ à foris quidem apparent speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, et omni immunditia.

28 Οὕτω ϗ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως ϗ ἀνομίας.

28 Sic et vos à foris quidem paretis hominibus justi; intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate.

29 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, ϗ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων·

29 Væ vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, quia ædificatis sepulchra Prophetarum, et ornatis monumenta justorum:

30 Καὶ λέγετε· Εἰ ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν.

30 Et dicitis; quod si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non essemus communicatores eorum in sanguine Prophetarum.

31 Ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας.

31 Itaque testamini vobis metipsis, quia filii estis occidentium Prophetas.

32 Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.

32 Et vos implete mensuram patrum vestrorum.

* 33 Ὄφεις, ‡ γεννήματα ‡ ἐχιδνῶν, πῶς ‡ φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;

33 Serpentes, genimina viperarum, quomodo fugietis à judicio gehennæ?

34 Διὰ τοῦτο, ἰδὲ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας, ϗ σοφοὺς, ϗ γραμματεῖς· ϗ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε ϗ σταυρώσετε, ϗ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, ϗ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν.

34 Propter hoc ecce ego mitto ad vos Prophetas, et sapientes, et Scribas: et ex illis occidetis, et crucifigetis, et ex illis flagellabitis in synagogis vestris, et persequemini de civitate in civitatem:

35 Ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματ☉ Ἄβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματ☉ Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ ϗ τοῦ θυσιαστηρίου.

35 Ut veniat super vos omnis sanguis justus, effusus super terram, à sanguine Abel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ, quem occidistis inter templum et altare.

36 Amen

36 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

* 37 Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν, ‡ ποσάκις ἠθέλησα ‡ ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν ‡ τρόπον ἐπισυνάγει ‡ ὄρνις τὰ † νοσσία ἑαυτῆς ‡ ὑπὸ τὰς ‡ πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;

38 Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.

39 Λέγω γὰρ ὑμῖν· Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. 43. † 7.

Κεφ. κδ'. 24.

1 ΚΑὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ.

2 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται.

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες· Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος;

4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ.

5 Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι.

* 6 Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων· ‡ ὁρᾶτε μὴ ‡ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι· ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος.

7 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους.

36 Amen dico vobis, quod venient hæc omnia super generationem istam.

37 Hierusalem, Hierusalem, occidens Prophetas, et lapidans legatos ad ipsam, quoties volui supercongregare filios tuos, quemadmodum congregat gallina pullos suos sub alas, et non voluistis?

38 Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.

39 Dico enim vobis; Non me videbitis à nunc, donec dicatis; Benedictus veniens in nomine Domini.

CAPUT XXIV.

1 ET egressus Jesus ibat de templo; et accesserunt discipuli ejus ostendere ei ædificationes templi.

2 At Jesus dixit illis; Non intuemini hæc omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hîc lapis super lapidem, qui non dissolvetur.

3 Sedente autem eo super montem Olivarum accesserunt ad eum discipuli privatim, dicentes; Dic nobis, quando hæc erunt, et quod signum tuæ præsentiæ et consummationis seculi?

4 Et respondens Jesus, dixit eis; Videte ne quis vos seducat.

5 Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Ego sum Christus; et multos seducent.

6 Futuri estis autem audire bella, et auditiones bellorum; Videte ne turbemini; oportet enim omnia fieri, sed nondum est finis.

7 Excitabitur enim gens in gentem, et regnum in regnum; et erunt fames, et pestilentiæ, et terræmotus secundum loca.

8 Omnia

8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων.

9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν, ϗ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· ϗ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου.

10 Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί· ϗ ἀλλήλους παραδώσουσι, ϗ μισήσουσιν ἀλλήλους.

11 Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται, ϗ πλανήσουσι πολλούς.

* 12 Καὶ διὰ τὸ ‡ πληθυνθῆναι τὴν ‡ ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ‡ ἀγάπη τῶν ‡ πολλῶν.

13 Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

14 Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· ϗ τότε ἥξει τὸ τέλος.

15 Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·)

16 Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη.

17 Ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβαινέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ.

18 Καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

19 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις ϗ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

20 Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ.

21 Ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται.

* 22 Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ‡ ἐκλεκτοὺς ‡ κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι.

8 Omnia autem hæc initium dolorum.

9 Tunc tradent vos in tribulationem, et occident vos; et eritis odio habiti ab omnibus gentibus, propter nomen meum.

10 Et tunc offendentur multi; et invicem tradent, et odio habebunt invicem.

11 Et multi pseudoprophetæ excitabuntur, et seducent multos.

12 Et propter multiplicari iniquitatem, refrigescet charitas multorum.

13 Qui autem permanens in finem, hic servabitur.

14 Et prædicabitur hoc Euangelium regni in universa habitata, in testimonium omnibus gentibus; et tunc veniet finis.

15 Quum ergo videritis abominationem desolationis, effatam à Daniele Propheta, stans in loco sancto; (legens intelligat;)

16 Tunc qui in Judæa fugiant ad montes.

17 Qui super domum, non descendat tollere quid de æde sua.

18 Et qui in agro, non revertatur retrò tollere vestem suam.

19 Væ autem in utero habentibus, et lactantibus in illis diebus.

20 Orate autem ut non fiat fuga vestra hyeme, neque in Sabbato.

21 Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi, usque modo, neque non fiet.

22 Et si non contracti fuissent dies illi, non esset servata omnis caro; propter autem electos contrahentur dies illi.

23 Tunc

23 Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ·
ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ὧδε· μὴ
πιστεύσητε.

24 Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

25 Ἰδοὺ, προείρηκα ὑμῖν.

26 Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί· μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ, ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ πιστεύσητε.

27 Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

28 Ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ † πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ † ἀετοί.

29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

30 Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

31 Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης· καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν.

32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος.

33 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

34 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρ-

23 Tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic Christus, aut illic; ne credatis.

24 Excitabuntur enim pseudochristi et pseudoprophetæ, et dabunt signa magna et prodigia, ita ut seducere, si possibile, et electos.

25 Ecce prædixi vobis.

26 Si ergo dixerint vobis; Ecce in deserto est, ne exeatis; ecce in conclavibus, ne credatis.

27 Sicut enim fulgur exit ab Orientibus, et apparet usque Occidentes, ita erit et præsentia filii hominis.

28 Ubicumque enim fuerit cadaver, illuc congregabuntur aquilæ.

29 Statim autem post tribulationem dierum illorum Sol obscurabitur, et Luna non dabit lumen suum, et stellæ cadent de cælo, et efficaciæ cælorum concutientur.

30 Et tunc parebit signum filii hominis in cælo; et tunc plangent omnes tribus terræ, et videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli, cum efficacia et gloria multa.

31 Et legabit angelos suos cum tuba vocis magnæ; et congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis cælorum usque extrema eorum.

32 A verò ficu discite parabolam; quum jam ramus ejus fuerit tener, et folia germinaverint, scitis quia prope æstas.

33 Ita et vos, quum videritis hæc omnia, scitote quia prope est in januis.

34 Amen dico, vobis non præ-

ρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται.

35 Ὁ οὐρανὸς ϗ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ϗ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος.

37 Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ϗ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

38 Ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες ϗ πίνοντες, γαμοῦντες ϗ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν·

39 Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, ϗ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται ϗ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

40 Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραλαμβάνεται ϗ ὁ εἷς ἀφίεται.

* 41 ‡ Δύο ‡ ἀλήθουσαι ἐν τῷ † μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, ϗ μία ἀφίεται.

42 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.

43 Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, ϗ οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

44 Διὰ τοῦτο ϗ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι, ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος ϗ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ;

46 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.

47 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ

præteribit generatio hæc do nec omnia ista fiant.

35 Cœlum et terra præteri bunt; verùm verba mea no præteribunt.

36 De autem die illa et hor nemo scit, neque angeli cælo rum, si non Pater meus solus

37 Sicut autem dies Noë ita erit et adventus Filii ho minis.

38 Sicut enim erant in die bus ante diluvium, comedente et bibentes, nubentes et nupti tradentes, usque quo die intra vit Noë in arcam;

39 Et non cognoverunt d nec venit diluvium, et tulit om nes; ita erit et præsentia Fil hominis.

40 Tunc duo erunt in agro unus assumitur, et unus reli quitur.

41 Duæ molentes in mola una assumetur, et una relı quetur.

42 Vigilate ergo, quia n scitis quâ horâ Dominus vest venit.

43 Illud autem scitote, qu niam si sciret paterfamilias qu custodiâ fur venit, vigilaret tique, et non sineret perfo domum suam.

44 Propter hoc et vos esto parati, quia quâ horâ non p tatis, Filius hominis ventur est.

45 Quis putas est fidelis se vus et prudens, quem constitu dominus suus super familia suam, ad dandum illis cibum tempore?

46 Beatus servus ille, que veniens dominus ejus invene facientem sic.

47 Amen dico vobis, qu nia

σι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ κατα-σει αὐτόν.

48 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλ⊕ ἐῖν⊕ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρο-ζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν·

49 Καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συν-ύλους, ἐσθίειν δὲ ϗ πίνειν μετὰ τῶν θυόντων·

50 Ἥξει ὁ κύρι⊕ τοῦ δούλου εἰνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, ϗ ἐν ρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει.

51 Καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, ϗ τὸ ἐρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν ήσει· ἐκεῖ ἔσαι ὁ κλαυθμὸς ϗ ὁ βρυγ-ὸς τῶν ὀδόντων. 14. ‡ 2.

Κεφ. κέ. 25.

ΤΟ'τε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρ-ένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμ-άδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ῦ νυμφίου.

2 Πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρό-μοι, ϗ πέντε μωραί.

3 Αἵτινες μωραὶ, λαβοῦσαι τὰς αμπάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' αυτῶν ἔλαιον.

4 Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν αμπάδων αὐτῶν.

5 Χρονίζοντ⊕ δὲ τοῦ νυμφίου, ύσαξαν πᾶσαι, ϗ ἐκάθευδον.

6 Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γί-ονεν· Ἰδοὺ, ὁ νυμφί⊕ ἔρχεται, ξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.

7 Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρ-ένοι ἐκεῖναι, ϗ ἐκόσμησαν τὰς λαμ-άδας αὐτῶν.

8 Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις ἶπον· Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου μῶν· ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέν-νυνται.

9 Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, γουσαι· Μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ μῖν ϗ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον ὸς τοὺς πωλοῦντας, ϗ ἀγοράσατε υταῖς.

10 Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγο-

niam super omnibus substantiis suis constituet eum.

48 Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: Tardat dominus meus venire.

49 Et cœperit percutere conservos, edere autem et bibere cum ebriosis:

50 Veniet dominus servi illius in die quâ non expectat, et in hora quâ non scit.

51 Et dividet eum, et partem ejus cum hypocritis ponet: illic erit fletus, et stridor dentium.

CAPUT XXV.

1 TUnc similabitur regnum cælorum decem virginibus, quæ accipientes lampadas suas, exierunt in occursum sponsi.

2 Quinque autem erant ex eis prudentes, et quinque fatuæ.

3 Quæ fatuæ sumentes lampadas suas, non sumpserunt secum oleum.

4 Verùm prudentes acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus suis.

5 Tardante autem sponso dormitaverunt omnes, et dormierunt.

6 Mediá autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exite in occursum ejus.

7 Tunc surrexerunt omnes virgines illæ: et ornaverunt lampadas suas.

8 At fatuæ sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur.

9 Responderunt autem prudentes, dicentes: Ne forte non sufficiat nobis, et vobis: ite autem potiùs ad vendentes, et emite vobis ipsis.

10 Abeuntibus autem illis

ράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· ϗ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, ϗ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

11 Ὕστερον δὲ ἔρχονται ϗ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι· Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.

12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

13 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

14 Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, ϗ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.

15 Καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· ϗ ἀπεδήμησεν εὐθέως.

16 Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, ϗ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.

17 Ὡσαύτως ϗ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε ϗ αὐτὸς ἄλλα δύο.

18 Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, ϗ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

19 Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, ϗ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον.

20 Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

21 Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ ϗ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

22 Προσελθὼν δὲ ϗ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν, εἶπε· Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

mercari, venit sponsus: et expeditæ intraverunt cum eo ad nuptias, et clausa est janua.

11 Posteriùs verò veniunt et reliquæ virgines, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis.

12 Ille verò respondens, ait: Amen dico vobis, non novi vos.

13 Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam, in quâ Filius hominis veniet.

14 Sicut enim homo peregrè proficiscens, vocavit proprios servos, et tradidit illis substantias suas:

15 Et huic quidem dedit quinque talenta, illi autem duo, illi verò unum: unicuique secundùm propriam facultatem: et peregrè profectus est statim.

16 Profectus autem quinque talenta accipiens, operatus est in eis, et fecit alia quinque talenta.

17 Similiter et qui duo, lucratus est et ipse alia duo.

18 Verùm unum accipiens, abiens fodit in terra, et abscondit pecuniam domini sui.

19 Post verò tempus multum venit dominus servorum illorum, et confert rationem cum eis.

20 Et accedens quinque talenta accipiens, attulit alia quinque talenta, dicens; Domine, quinque talenta mihi tradidisti; ecce alia quinque talenta lucratus sum super illis.

21 Ait verò illi dominus ejus; Benè, serve bone et fidelis, super pauca fuisti fidelis; super multa te constituam; ingredere in gaudium domini tui.

22 Accedens autem et qui duo talenta accipiens, dixit; Domine, duo talenta mihi tradidisti; ecce alia duo talenta lucratus sum super illis.

23 Ait

23 Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ ϗ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

24 Προσελθὼν δὲ ϗ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς, εἶπε· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, ϗ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας·

25 Καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν.

26 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ δοῦλε ϗ ὀκνηρὲ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, ϗ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα·

27 ‡ Ἔδει οὖν ‡ σε βαλεῖν τὸ ‡ ἀργύριόν μου τοῖς † τραπεζίταις· ϗ ἐλθὼν ‡ ἐγὼ ‡ ἐκομισάμην ‡ ἂν ‡ τὸ ‡ ἐμὸν σὺν ‡ τόκῳ.

28 Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, ϗ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.

29 (Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, ϗ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, ϗ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.)

* 30 Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ ‡ σκότος τὸ ‡ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς ϗ ὁ ‡ βρυγμὸς τῶν ‡ ὀδόντων.

31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, ϗ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ.

32 Καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη· ϗ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων.

* 33 Καὶ ‡ στήσει τὰ μὲν ‡ πρόβατα ‡ ἐκ ‡ δεξιῶν ‡ αὐτοῦ, τὰ ‡ δὲ ἐρίφια ‡ ἐξ ‡ εὐωνύμων.

34 Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι

23 Ait illi dominus ejus; Benè, serve bone et fidelis; super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam; ingredere in gaudium domini tui.

24 Accedens autem et unum talentum sumens, ait; Domine, scio et quia durus es homo, metens ubi non seminasti, et congregans unde non sparsisti;

25 Et timore perculsus, abiens abscondi talentum tuum in terra; ecce habes tuum.

26 Respondens autum dominus ejus, dixit ei; Male serve et piger, sciebas quia meto ubi non seminavi, et congrego unde non sparsi.

27 Oportuit ergo te jacere argentum meum mensariis; et veniens ego recepissem utique meum cum usura.

28 Tollite itaque ab eo talentum, et date habenti decem talenta.

29 (Nam habenti omni dabitur et augebitur; à verò non habente, et quod videtur habere, auferetur ab eo.)

30 Et inutilem servum ejicite in tenebras exteriores; illic erit fletus et fremitus dentium.

31 Quum autum venerit Filius hominis in gloriâ suâ, et omnes sancti angeli cum eo, tunc sedebit super throno gloriæ suæ;

32 Et cogentur ante eum omnes gentes, et separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab hœdis.

33 Et statuet quidem oves à dexteris suis, at hœdos a sinistris.

34 Tunc dicet rex his qui à dextris ejus; Venite benedicti

τοῦ πατρός μου· κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

35 Ἐπείνασα γάρ, ϗ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, ϗ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, ϗ συνηγάγετέ με·

36 Γυμνός, ϗ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, ϗ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, ϗ ἤλθετε πρός με.

37 Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, ϗ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, ϗ ἐποτίσαμεν;

38 Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, ϗ συνηγάγομεν; ἢ γυμνόν, ϗ περιεβάλομεν;

39 Πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, ϗ ἤλθομεν πρός σε;

40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεύς, ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

41 Τότε ἐρεῖ ϗ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ ϗ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ·

42 Ἐπείνασα γάρ, ϗ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, ϗ οὐκ ἐποτίσατέ με.

43 Ξένος ἤμην, ϗ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, ϗ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς ϗ ἐν φυλακῇ, ϗ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.

44 Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ ϗ αὐτοί, λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἴδομεν, πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, ϗ οὐ διηκονήσαμέν σοι;

45 Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.

46 Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. 24. † 2.

ti Patris mei, possidete para- tum vobis regnum à funda- mento mundi.

35 Esurivi enim, et dedisti mihi manducare; sitivi, et po- tastis me; hospes eram, e collegistis me;

36 Nudus, et amicivistis me ægrotavi, et visitastis me; in carcere eram, et venistis ad me

37 Tunc respondebunt ei justi dicentes; Domine, quando te vidimus esurientem, et aluimus vel sitientem, et potavimus?

38 Quando autem, te vidimu hospitem, et collegimus? au nudum, et amicivimus?

39 Quando verò te vidimu infirmum, aut in carcere, e venimús ad te?

40 Et respondens rex dice illis; Amen dico vobis, quate nus fecistis uni horum fratrun meorum minimorum, mihi fe cistis.

41 Tunc dicet et his qui sinistris; Ite à me maledicti i ignem æternum, præparatun diabolo et angelis ejus.

42 Esurivi enim, et non de distis mihi manducare; sitivi et non potastis me;

43 Hospes eram, et non col legistis me; nudus, et non a micivistis me; infirmus, et i carcere, et non visitastis me.

44 Tunc respondebunt ei e ipsi, dicentes; Domine, quand te vidimus esurientem, aut si tientem, aut hospitem, aut nu dum, aut infirmum, aut in ca cere, et non ministravimus tib

45 Tunc respondebit illi dicens; Amen dico vobis, qua tenus non fecistis uni horun minimorum, nec mihi fecisti

46 Et ibunt hi in suppliciu æternum; at justi in vitam a ternam.

CAPU

Κεφ. κϛ'. 26.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·

2 Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

3 Τότε συνήχθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα.

4 Καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλῳ, καὶ ἀποκτείνωσιν.

5 Ἔλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ,

* 7 Προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ‡ ἀλάβαστρον ‡ μύρου ‡ ἔχουσα † βαρυτίμου, καὶ ‡ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ‡ ἀνακειμένου.

8 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη;

9 Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι πτωχοῖς.

10 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ.

11 Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

12 Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν.

* 13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, εἰς ‡ μνημόσυνον αὐτῆς.

14 Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώ-

CAPUT XXVI.

1 ET factum est, quum consummasset Jesus omnes sermones hos, dixit discipulis suis;

2 Scitis quia post duos dies Pascha fit, et Filius hominis traditur ad crucifigendum.

3 Tunc congregati sunt principes Sacerdotum et Scribæ, et seniores populi in atrium principis Sacerdotum, dicti Caiaphas;

4 Et consultaverunt ut Jesum apprehenderent dolo, et occiderent.

5 Dicebant autem: Non in festo, ut ne tumultus fiat in populo.

6 At Jesu existente in Bethania, in domo Simonis leprosi,

7 Accessit ad eum mulier alabastrum unguenti habens pretiosi, et effudit super caput ipsius recumbentis.

8 Videntes autem discipuli ejus, indignati sunt, dicentes; Ad quid perditio hæc?

9 Potuit enim istud unguentum vænundari multo, et dari pauperibus.

10 Sciens autem Jesus, ait illis; quid molestias exhibetis mulieri? opus enim bonum operata est in me.

11 Semper enim pauperes habetis cum vobis, me autem non semper habetis.

12 Jaciens autem hæc unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit.

13 Amen dico vobis, ubicumque prædicatum fuerit euangelium hoc in toto mundo, dicetur et quòd fecit hæc in memoriam ejus.

14 Tunc vadens unus duode-

 cim,

δεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς,

15 Εἶπε· Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια.

16 Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;

18 Ὁ δὲ εἶπεν· ‡ Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν ‡ πρὸς τὸν † δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ· Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν, πρός σε ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.

19 Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα.

21 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.

22 Καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν· Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε;

23 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει.

24 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

25 Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, εἶπε· Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; Λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶπας.

26 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.

27 Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ

cim, dictus Judas Iscariotes, ad principes Sacerdotum,

15 Ait: Quid vultis mihi dare, et ego vobis tradam eum? Illi verò constituerunt ei triginta argenteos.

16 Et exinde quærebat opportunitatem ut eum traderet.

17 At primâ Azymorum accesserunt discipuli Jesu, dicentes ei. Ubi vis paremus tibi comedere Pascha?

18 Ille autem dixit: Ite in civitatem ad quendam, et dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis.

19 Et fecerunt discipuli sicut ordinaverat illis Jesus, et paraverunt Pascha.

20 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim.

21 Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia unus ex vobis traditurus est me.

22 Et contristati valdè, cœperunt dicere ei unusquisque eorum: Nunquid ego sum, Domine?

23 Is verò respondens, ait: Intingens cum me in catino manum, hic me tradet.

24 Quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem homini illi, per quem filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non natus fuisset homo ille.

25 Respondens autem Judas, tradens eum, dixit: Nunquid ego sum, Rabbi? Ait illi: Tu dixisti.

26 Edentibus autem eis, accipiens Jesus panem, et benedicens, fregit, et dedit discipulis, et ait: Accipite, comedite: Hoc est corpus meum.

27 Et accipiens calicem, et gratiis

εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες·

28 Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

29 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

30 Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης·

32 Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

33 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ· Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι.

* 34 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ‡ ἀπαρνήσῃ με.

35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. Ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ·

* 37 Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ‡ ἀδημονεῖν.

38 Τότε λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.

39 Καὶ προελθὼν μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, προσευ-

gratiis actis, dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes.

28 Hic enim est sanguis meus qui novi testamenti, qui pro multis effusus in remissionem peccatorum.

29 Dico autem vobis, quod non bibam a modò de hoc genimine vitis, usque in diem illum, quum illud bibam cum vobis novum in regno Patris mei.

30 Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum.

31 Tunc dicit illis Jesus: Omnes vos offendemini in me in nocte istâ. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis.

32 Post autem excitari me, præcedam vos in Galilæam.

33 Respondens autem Petrus, ait illi: Si et omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor.

34 Ait illi Jesus: Amen dico tibi, quia in hac nocte, ante gallum vociferari, ter abnegabis me.

35 Ait illi Petrus: Etiam si oportuerit me cum te mori, non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt.

36 Tunc venit cum illis Jesus in villam dictam Gethsemani, et dicit discipulis: Sedete hic, usquequò vadens orem illic.

37 Et assumens Petrum, et duos filios Zebedæi, cœpit contristari et gravissimè angi.

38 Tunc ait illis: Undique tristis est anima mea usque ad mortem. Manete hic, et vigilate cum me.

39 Et progressus pusillùm, procidit in faciem suam, orans, et

χόμενος, καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς· καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;

41 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

42 Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων· Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.

43 Καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι.

44 Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἀπελθὼν πάλιν, προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.

44 Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.

46 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

48 Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων· Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν.

49 Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ, εἶπε· Χαῖρε ῥαββί. Καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει; Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

et dicens: Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste, veruntamen non sicut ego volo sed sicut tu.

40 Et venit ad discipulos, et invenit eos dormientes: et dicit Petro: Sic non potuistis una hora vigilare cum me?

41 Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem: Quidem spiritus promptus, verùm caro infirma.

42 Iterum ex secundo abiens oravit dicens: Pater mi, si non potest hic calix transire à me, si non illum bibam, fiat voluntas tua.

43 Et veniens invenit eos rursus dormientes: erant enim eorum oculi gravati.

44 Et relinquens illos, abiens iterum, oravit ex tertio, eundem sermonem dicens.

45 Tunc venit ad discipulos suos, et dicit illis: Dormite cæterum, et requiescite: ecce, appropinquavit hora, et Filius hominis tradetur in manus peccatorum.

46 Excitamini, eamus: ecce appropinquavit tradens me.

47 Et adhuc eo loquente, ecce Judas unus duodecim venit, et cum eo turba multa cum gladiis et lignis, a principibus Sacerdotum et senioribus populi.

48 At tradens eum, dedit illis signum, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est: prehendite eum.

49 Et confestim accedens ad Jesum, dixit: Gaude Rabbi. Et osculatus est eum.

50 At Jesus ait illi, Amice, in quo ades? Tunc accedentes injecerunt manus in Jesum, et prehenderunt eum.

51 Et

51 Καὶ ἰδὲ, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ· ϗ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

52 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται.

* 53 Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, ϗ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα ‡ λεγεῶνας ἀγγέλων;

54 Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι;

55 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν ϗ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, ϗ οὐκ ἐκρατήσατέ με.

56 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες, ἀφέντες αὐτὸν, ἔφυγον.

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς ϗ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν.

58 Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως· ϗ εἰσελθὼν ἔσω, ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.

* 59 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ πρεσβύτεροι ϗ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ‡ ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι·

* 60 Καὶ οὐχ εὗρον· ϗ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὗρον. ‡ Ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ‡ ψευδομάρτυρες,

61 Εἶπον· Οὗτος ἔφη· Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ,

51 Et ecce unus eorum qui cum Jesu, extendens manum exemit gladium suum: et percutiens servum principis sacerdotum, amputavit ejus auriculam.

52 Tunc ait illi Jesus, Converte tuum gladium in locum suum: omnes enim accipientes gladium, in gladio peribunt.

53 An putas quia non possum nunc advocare Patrem meum, et exhibebit mihi plus quàm duodecim legiones angelorum?

54 Quomodo ergo implebuntur, Scripturæ, quia sic oportet fieri?

55 In illa hora dixit Jesus turbis: Tanquam ad latronem existis cum gladiis et lignis, comprehendere me: quotidie apud vos sedebam docens in templo, et non prehendistis me.

56 Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ Prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo, fugerunt.

57 Illi verò tenentes Jesum, adduxerunt ad Caipham principem Sacerdotum, ubi Scribæ, et seniores convenerant.

58 At Petrus sequebatur eum à longè, usque aulam principis Sacerdotum: et ingressus intro, sedebat cum ministris, videre finem.

59 At principes Sacerdotum, et seniores, et consessus omnis, quærebant falsum testimonium contra Jesum, ut eum morte afficerent:

60 Et non invenerunt, et multis falsis testibus accedentibus, non invenerunt. Postrèmo autem advenientes duo falsi testes,

61 Dixerunt: Hic effatus est: Possum dissolvere templum

ϗ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν.

* 62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ· Οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί ‡ οὗτοί σου ‡ καταμαρτυροῦσιν;

* 63 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα· Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ· † Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

64 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, ϗ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων· Ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ.

66 Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Ἔνοχος θανάτου ἐστί.

* 67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ϗ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ‡ ἐῤῥάπισαν,

68 Λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε.

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· ϗ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα· Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.

70 Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων, λέγων· Οὐκ οἶδα τί λέγεις.

71 Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη· ϗ λέγει τοῖς ἐκεῖ· Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου.

72 Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.

* 73 Μετὰ ‡ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες, εἶπον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς ϗ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· ϗ γὰρ ἡ λαλιά σου ‡ δῆλόν σε ποιεῖ.

* 74 Τότε ἤρξατο † καταναplum Dei, et per tres dies reædificare illud.

62 Et surgens princeps Sacerdotum, ait illi: Nihil respondes? quid isti te contra testificantur?

63 At Jesus tacebat: Et respondens princeps Sacerdotum, ait illi: Adjuro te per Deum vivum, ut nobis dicas si tu es Christus filius Dei.

64 Dicit illi Jesus: Tu dixisti, veruntamen dico vobis, à modo videbitis Filium hominis sedentem à dextris efficacitatis, et venientem in nubibus cæli.

65 Tunc princeps Sacerdotum disrupit vestimenta sua, dicens, quod blasphemavit, quid adhuc usum habemus testium? Ecce, nunc audistis blasphemiam ejus.

66 Quid vobis videtur? Illi verò respondentes dixerunt, Reus mortis est.

67 Tunc inspuerunt in faciem ejus, et colaphizaverunt eum: alii autem percusserunt,

68 Dicentes: Prophetiza nobis Christe, quis est percutiens te?

69 At Petrus foris sedebat in atrio: et accessit ad eum una ancilla, dicens: Et tu eras cum Jesu Galilæo.

70 Ille verò negavit coram omnibus, dicens: Nescio quid dicis.

71 Exeuntem autem illum in vestibulum, vidit eum alia, et ait his qui ibi: Et hic erat cum Jesu Nazareno.

72 Et iterum negavit cum juramento; quia non novi hominem.

73 Post paulum autem accedentes stantes, dixerunt Petro: Verè et tu ex illis es: etenim loquutio tua manifestum te facit.

74 Tunc cœpit devovere et jurare,

θεματίζειν, ϗ ‡ ὀμνύειν· Ὅτι οὐκ
οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ‡ εὐθέως ‡
ἀλέκτωρ ἐφώνησε.
75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ
ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ, εἰρηκότος αὐ-
τῷ· Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι,
τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν
ἔξω, ἔκλαυσε πικρῶς. 26. † 4.

Κεφ. κζ'. 27.

1 ΠΡωΐας δὲ γενομένης, συμ-
βούλιον ἔλαβον πάντες οἱ
ἀρχιερεῖς ϗ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ
λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶ-
σαι αὐτόν.
2 Καὶ δήσαντες αὐτὸν, ἀπήγα-
γον, ϗ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ
Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.
3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παρα-
διδοὺς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μετα-
μεληθεὶς, ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα
ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι ϗ τοῖς
πρεσβυτέροις,
4 Λέγων· Ἥμαρτον, παραδοὺς
αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ εἶπον· Τί πρὸς
ἡμᾶς; σὺ ὄψει.
* 5 Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν
τῷ ναῷ, ‡ ἀνεχώρησε· ϗ ἀπελθὼν,
ἀπήγξατο.
6 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ
ἀργύρια, εἶπον· Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν
αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν· ἐπεὶ τιμὴ
αἵματός ἐστι.
* 7 Συμβούλιον δὲ λαβόντες,
ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν
τοῦ ‡ κεραμέως, εἰς † ταφὴν τοῖς ‡
ξένοις.
8 Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος,
ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον.
9 (Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ
Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος·
Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια,
τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμή-
σαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ·
* 10 Καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν
ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, † καθὰ ‡ συ-
νέταξέ μοι Κύριος.)
11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν
τοῦ ἡγεμόνος· ϗ ἐπηρώτησεν αὐ-

jurare, quia non novi hominem.
Et continuò gallus vociferatus
est.
75 Et recordatus est Petrus
verbi Jesu, dicentis ei: Quod
ante gallum vociferari, ter ab-
negabis me. Et egressus foras,
flevit amarè.

CAPUT XXVII.

1 MAne autem facto, con-
silium sumpserunt om-
nes principes Sacerdotum et
seniores populi adversus Jesum,
ut morti traderent eum.
2 Et ligantes eum, abduxe-
runt, et tradiderunt eum Pontio
Pilato præsidi.
3 Tunc videns Judas qui tra-
dens [fuit] eum, quod damnatus
esset, pœnitens, retulit triginta
argenteos principibus Sacerdo-
tum, et senioribus,
4 Dicens, Peccavi, tradens san-
guinem innoxium. Ille verò dix-
erunt, Quid ad nos? tu videris.
5 Et projiciens argenteos in
templo, recessist: et abiens, se
strangulavit.
6 At principes Sacerdotum
accipientes argenteos, dixerunt:
Non licet injicere eos in corba-
nam: quia pretium sanguinis est.
7 Consilium autem sumentes,
mercati sunt ex illis agrum figu-
li in sepulturam peregrinis.
8 Qua propter vocatus est ager
ille, Ager sanguinis, usque hodie.
9 (Tunc impletum est effa-
tum per Jeremiam Prophetam,
dicentem: Et acceperunt tri-
ginta argenteos, pretium appre-
tiati, quem appretiaverunt à
filiis Israël.
10 Et dederunt eos in agrum
figuli, sicut constituit mihi Do-
minus.)
11 At Jesus stetit ante præ-
sidem, et interrogavit eum præ-
ses,

τὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· Σὺ λέγεις.

12 Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων ϗ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

13 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι.

14 Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα· ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον.

16 Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον Βαραββᾶν.

17 Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν;

18 Ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.

19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα· Μηδέν σοι ϗ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.

21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν, εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν.

22 Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον Χριστόν; Λέγουσιν αὐτῷ πάντες· Σταυρωθήτω.

23 Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες· Σταυρωθήτω.

* 24 Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ‡ ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον ‡ θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ‡ ἀπενίψατο τὰς ‡ χεῖρας ‡ ἀπέ-

ses, dicens: Tu es rex Judæorum? At Jesus dixit illi: Tu dicis.

12 Et in accusari ipsum à principibus Sacerdotum et senioribus nihil respondit.

13 Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta te contra testantur?

14 Et non respondit ei ad ullum verbum: ita ut mirari præsidem vehementer.

15 Per autem festum consueverat præses absolvere unum vinctumturbæ,quem voluissent.

16 Habebant autem tunc vinctuminsignem,dictumBarabbam

17 Coactis ergo illis, dixit illis Pilatus: Quem vultis absolvam vobis? Barabbam, an Jesum dictum Christum?

18 Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum.

19 Sedente autem illo super tribunali, misit ad eum uxor ejus, dicens: Nihil tibi et justo illi: multa enim passa sum hodie per somnium propter eum.

20 At principes Sacerdotum et seniores persuaserunt turbis, ut peterent Barabbam, at Jesum perderent.

21 Respondens autem præses ait illis: Quem vultis de duobus absolvam vobis? Illi verò dixerunt: Barabbam.

22 Dicit ergo illis Pilatus: Quid igitur faciam Jesum dictum Christum? dicunt ei omnes: Crucifigatur.

23 At præses ait: Quid enim mali fecit? Illi autem magis clamabant, dicentes: Crucifigatur.

24 Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, sumens aquam, lavit manus coram turba, dicens:

αὐτὶ τῦ ‡ ὄχλυ, λέγων· ‡ Ἀ-
θῶός εἰμι ἀπὸ τῦ αἵματ@· τῦ δικαίυ
τύτυ· ὑμεῖς ὄψεσθε.
25 Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς,
εἶπε· Τὸ αἷμα αὐτῦ ἐφ' ἡμᾶς,
ϗ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.
26 Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν
Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησῦν φραγελ-
λώσας παρέδωκεν ἵνα ςαυρωθῇ.
27 Τότε οἱ ςρατιῶται τῦ ἡγε-
μόν@·, παραλαβόντες τὸν Ἰησῦν
εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ'
αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν.
28 Καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, πε-
ριέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην.
* 29 Καὶ ‡ πλέξαντες ‡ ςέφα-
νον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτῦ· ϗ κάλαμον ἐπὶ
τὴν δεξιὰν αὐτῦ· ϗ ‡ γονυπετή-
σαντες ἔμπροσθεν αὐτῦ, ‡ ἐνέ-
παιζον αὐτῷ, λέγοντες· Χαῖρε ὁ
βασιλεὺς τῶν Ἰυδαίων.
30 Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν,
ἔλαβον τὸν κάλαμον, ϗ ἔτυπτον εἰς
τὴν κεφαλὴν αὐτῦ.
* 31 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ,
‡ ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν ‡ χλαμύ-
δα, ϗ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια
αὐτῦ· ϗ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ
ςαυρῶσαι.
32 Ἐξερχόμενοι δὲ, εὗρον ἄν-
θρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμω-
να· τῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν
ςαυρὸν αὐτῦ.
33 Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγό-
μενον Γολγοθᾶ, ὅς ἐςι λεγόμεν@·
κρανίυ τόπ@·,
* 34 Ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ‡ ὄξ@·
μετὰ ‡ χολῆς ‡ μεμιγμένον· ϗ
‡ γευσάμεν@· ὐκ ‡ ἤθελε πιεῖν.
35 Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διε-
μερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτῦ, βάλ-
λοντες κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ
ῥηθὲν ὑπὸ τῦ προφήτυ· Διεμερίσαν-
το τὰ ἱμάτιά μυ ἑαυτοῖς, ϗ ἐπὶ τὸν
ἱματισμόν μυ ἔβαλον κλῆρον.
36 Καὶ καθήμενοι, ἐτήρυν αὐτὸν
ἐκεῖ.

cens: Innocens sum à sanguine
justi hujus: vos videritis.
25 Et respondens universus
populus, dixit: Sanguis ejus su-
per nos, et super natos nostros.
26 Tunc absolvit illis Barab-
bam: At Jesum flagellans, tra-
didit ut crucifigeretur.
27 Tunc milites præsidis as-
sumentes Jesum in prætorium,
coëgerunt ad eum universam
cohortem.
28 Et exuentes eum, circum-
dederunt ei chlamydem cocci-
neam:
29 Et plectentes coronam de
spinis, imposuerunt super caput
ejus, et arundinem in dextera
ejus: et genu flectentes ante
eum, illudebant ei, dicentes:
Gaude rex Judæorum.
30 Et inspuentes in eum, ac-
ceperunt arundinem, et percu-
tiebant in caput ejus.
31 Et postquam illuserunt
ei, exuerunt eum chlamydem,
et induerunt eum vestimentis
ejus: et abduxerunt eum ad
crucifigendum.
32 Exeuntes autem invene-
runt hominem Cyrenæum, no-
mine Simonem: hunc angaria-
verunt, ut tolleret crucem ejus.
33 Et venientes in locum
dictum Golgotha, qui est dictus
calvariæ locus,
34 Dederunt ei bibere ace-
tum cum felle mixtum, et gu-
stans noluit bibere.
35 Crucifigentes verò eum,
diviserunt vestimenta ejus, jaci-
entes sortem; ut impleretur ef-
fatum à Propheta: Dispertiti
sunt vestimenta mea sibi ipsis,
et super vestem meam jecerunt
sortem.
36 Et sedentes servabant eum
illic.

37 Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτȣ̃ τὴν αἰτίαν αὐτȣ̃ γεγραμμένην· ΟΥ῝ΤΟΣ 'ΕΣΤΙΝ 'ΙΗΣΟΥ῝Σ 'Ο ΒΑΣΙΛΕΥ῝Σ ΤΩ῀Ν 'ΙΟΥΔΑΙ'ΩΝ.

37 Et imposuerunt super caput ejus causam ipsius scriptam; HIC EST JESUS REX JUDÆORUM.

38 Τότε ςαυρȣ̃νλαι σὺν αὐτῷ δύο λῃςαί· εἷς ἐκ δεξιῶν, ϗ εἷς ἐξ εὐωνύμων.

38 Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus à dexteris, et unus à sinistris.

39 Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμȣν αὐτὸν, κινȣ̃νλες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν,

39 At prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua,

40 Καὶ λέγονλες. 'Ο καλαλύων τὸν ναὸν ϗ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τȣ̃ Θεȣ̃, καλάϐηθι ἀπὸ τȣ̃ ςαυρȣ̃.

40 Et dicentes: Dissolvens templum, et in tribus diebus ædificans, serva teipsum. Si filius es Dei, descende de cruce.

41 'Ομοίως δὲ ϗ οἱ ἀρχιερεῖς, ἐμπαίζονλες μετὰ τῶν γραμματέων ϗ πρεσϐυλέρων, ἔλεγον·

41 Similiter verò et principes Sacerdotum illudentes cum Scribis, et senioribus, dicebant:

42 Ἄλλȣς ἔσωσεν, ἑαυτὸν ȣ̓ δύναλαι σῶσαι· εἰ βασιλεὺς 'Ισραὴλ ἐςι, καλαϐάτω νῦν ἀπὸ τȣ̃ ςαυρȣ̃, ϗ πιςεύσομεν αὐτῷ.

42 Alios servavit, seipsum non potest servare: Si rex Israël est, descendat nunc de cruce, et credemus ei.

43 Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε γάρ· Ὅτι Θεȣ̃ εἰμι υἱός.

43 Confidit in Deo, liberet nunc eum, si vult eum; dixit enim: Quia Dei sum filius.

* 44 Τὸ δ' αὐτὸ ϗ οἱ λῃςαὶ, οἱ ‡ συςαυρωθένλες αὐτῷ, ὠνείδιζον αὐτῷ.

44 Id verò ipsum et latrones concrucifixi ipsi, exprobrabant ei.

45 'Απὸ δὲ ἕκλης ὥρας σκότ☉ ἐγένελο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης.

45 Ab autem sexta hora tenebræ factæ sunt super universam terram, usque ad horam nonam.

46 Περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεϐόησεν ὁ 'Ιησȣ̃ς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων 'Ηλὶ, 'Ηλὶ, λαμὰ σαϐαχθανί; τȣ̃τ' ἔςι, Θεέ μȣ, Θεέ μȣ, ἱνατί με ἐγκατέλιπες;

46 Circa veró nonam horam clamavit Jesus voce magna, dicens: Eli, Eli, lama sabachthani? hoc est, Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti;

47 Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑςώτων ἀκȣ́σανλες, ἔλεγον· Ὅτι 'Ηλίαν φωνεῖ ȣ̃τ☉.

47 Quidam autem illic stantium, audientes, dicebant, Quod Eliam vocat iste.

* 48 Καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, ϗ λαϐὼν ‡ σπόγγον, πλήσας τε ὄξȣς, ϗ ‡ περιθεὶς καλάμῳ, ‡ ἐπότιζεν αὐτόν.

48 Et continuò currens unus ex eis, et accipiens spongiam, implensque aceti et circumponens arundini potabat eum.

49 Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχελαι 'Ηλίας σώσων αὐτόν.

49 Verùm cæteri dicebant: Sine, videamus an veniat Elias liberaturus eum.

50 'Ο δὲ 'Ιησȣ̃ς, πάλιν κρά-

50 At Jesus iterum clamans

ξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα.

mans voce magna, emisit spiritum.

51 Καὶ ἰδοὺ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· ϗ ἡ γῆ ἐσείσθη· ϗ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν.

51 Et ecce interexpansum templi fissum est in duo, à sursum usque deorsum; et terra mota est, et petræ fissæ sunt.

52 Καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν· ϗ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη·

52 Et monumenta aperta sunt; et multa corpora dormientium sanctorum excitata sunt.

* 53 Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν † ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, ϗ ‡ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

53 Et exeuntes de monumentis post excitationem ejus, venerunt in sanctam civitatem, et apparuerunt multis.

54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος ϗ οἱ μετ' αὐτοῦ, τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν ϗ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες. Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.

54 At Centurio, et qui cum eo servantes Jesum, videntes terræmotum, et facta, timuerunt valde, dicentes; Verè Dei filius erat iste.

55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ, ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι· αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ.

55 Erant autem ibi mulieres multæ à longè spectantes, quæ sequutæ erant Jesum à Galilæa, ministrantes ei;

56 Ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ϗ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου ϗ Ἰωσῆ μήτηρ, ϗ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

56 In quibus erat Maria Magdalene, et Maria Jacobi et Jose mater, et mater filiorum Zebedæi.

* 57 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ‡ τοὔνομα Ἰωσὴφ, ὃς ϗ αὐτὸς ‡ ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ.

57 Sero autem facto, venit homo dives ab Arimathæa, nomine Joseph, qui et ipse discipulus erat Jesu.

58 Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα.

58 Hic accedens Pilato, petiit corpus Jesu. Tunc Pilatus jussit reddi corpus.

59 Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ.

59 Et accipiens corpus Joseph involvit illud sindone mundâ.

60 Καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· ϗ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν.

60 Et posuit illud in novo suo monumento, quod exciderat in petra; et advolvens lapidem magnum ostio monumenti, abiit.

61 Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ϗ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

61 Erat autem ibi Maria Magdalene, et altera Maria, sedentes contra sepulchrum.

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχ-

62 Verùm postera die, quæ est post Parasceven, coacti sunt

prin-

θησαν οἱ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον,

63 Λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν, ἔτι ζῶν. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι.

64 Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν αὐτόν, ϗ εἴπωσι τῷ λαῷ· Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· ϗ ἔσαι ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης.

65 Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Ἔχετε κουσωδίαν· ὑπάγετε· ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε.

* 66 Οἱ δὲ πορευθέντες ‡ ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, ‡ σφραγίσαντες τὸν λίθον, μετὰ τῆς ‡ κουσωδίας. 37. † 6.

Κεφ. κη'. 28.

1 Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνή, ϗ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον·

2 Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, ϗ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ.

* 3 Ἦν δὲ ἡ † ἰδέα αὐτοῦ ὡς ‡ ἀστραπὴ, ϗ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών.

4 Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, ϗ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί.

5 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος, εἶπε ταῖς γυναιξί· Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσαυρωμένον ζητεῖτε.

6 Οὐκ ἔσιν ὧδε· ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπε· δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος.

7 Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· ϗ ἰδοὺ,

principes Sacerdotum et Pharisæi ad Pilatum,

63 Dicentes: Domine, meminimus quia ille seductor dixit adhuc vivens: Post tres dies excitor.

64 Jube ergo muniri sepulchrum, usque in tertium diem: ne quando venientes discipuli ejus nocte, furentur eum, et dicant plebi: Excitatus est à mortuis: et erit novissimus error pejor priore.

65 Ait vero illis Pilatus, Habetis custodiam: abite, munite sicut scitis.

66 Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum, signantes lapidem cum custodia.

CAPUT XXVIII.

1 Vespere autem Sabbatorum lucescenti in unam Sabbatorum, venit Maria Magdalene, et altera Maria, spectare sepulchrum.

2 Et ecce terræmotus factu[s] est magnus: Angelus enim Domini descendens de cælo, accedens revolvit lapidem ab ostio et sedebat super eum.

3 Erat autem aspectus eju[s] sicut fulgur, et vestimentu[m] ejus candidum sicut nix.

4 Præ autem timore eju[s] concussi sunt servantes, et fact[i] sunt velut mortui.

5 Respondens autem angelus, dixit mulieribus: Ne metuite vos: scio enim quod Jesum crucifixum quæritis:

6 Non est hic: Excitatus est enim, sicut dixit. venite, videte locum ubi jacebat Dominus.

7 Et citò euntes dicite discipulis ejus, quia surrexit [a] mortuis: et ecce præit vos i[n] Gal[ilæam]

προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. Ἰδοὺ, εἶπον ὑμῖν.

8 Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

9 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων· Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.

10 Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.

12 Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις,

13 Λέγοντες· Εἴπατε, Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.

14 Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.

15 Οἱ δὲ, λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.

16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.

17 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν.

18 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.

19 Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε

Galilæam; ibi eum videbitis. ecce dixi vobis.

8 Et exeuntes cito de monumento cum timore et gaudio magno, cucurrerunt nunciare discipulis ejus.

9 Quum autem irent renunciare discipulis ejus, et ecce Jesus occurrit illis, dicens; Gaudete. Illæ autem accedentes, prehenderunt ejus pedes, et adoraverunt eum.

10 Tunc ait illis Jesus: Ne timete; ite, nunciate fratribus meis, ut abeant in Galilæam, et ibi me videbunt.

11 Euntibus autem illis, ecce quidam custodiæ venientes in urbem, nunciaverunt principibus Sacerdotum omnia facta.

12 Et congregati cum senioribus, consiliumque accipientes, argenteos sufficientes dederunt militibus,

13 Dicentes; Dicite quia discipuli ejus nocte venientes furati sunt eum nobis dormientibus.

14 Et si auditum fuerit hoc à præside, nos suadebimus ei, et vos securos faciemus.

15 Illi autem accipientes argenteos, fecerunt sicut erant edocti, et divulgatum est verbum istud apud Judæos, usque hodie.

16 At undecim discipuli profecti sunt in Galilæam in montem ubi constituerat illis Jesus.

17 Et videntes eum adoraverunt eum: quidam autem dubitaverunt.

18 Et accedens Jesus loquutus est eis, dicens; Data est mihi omnis auctoritas in cælo, et in terra.

19 Euntes ergo docete omnes

 gentes,

πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος·

20 Διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν. 2. † 1.

gentes, baptizantes eos in nomen Patris, et Filii, et sancti Spiritus;

20 Docentes eos servare omnia quæcumque mandavi vobis. Et ecce, ego cum vobis sum omnes dies, usque ad consummationem seculi. Amen.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

EUANGELIUM SECUNDUM MARCUM.

Κεφ. α'. 1.

1 ἈΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

2 Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις· Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

3 Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

5 Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται· καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

* 6 Ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ † ζώνην † δερματίνην περὶ τὴν † ὀσφὺν αὐτοῦ·

CAPUT I.

1 INITIUM Euangelii Jesu Christi, Filii Dei.

2 Sicut scriptum est in Prophetis; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

3 Vox clamantis in deserto; Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.

4 Fuit Joannes baptizans in deserto, et prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.

5 Et egrediebatur ad eum omnis Judæa regio, et Hierosolymitæ; et baptizabantur omnes in Jordane flumine ab illo, confitentes peccata sua.

6 Erat autem Joannes vestitus pilis cameli, et zonam coriaceam circa lumbos ejus;

καὶ ‡ ἐσθίων ‡ ἀκρίδας καὶ ‡ μέλι ‡ ἄγριον.

* 7 Καὶ ἐκήρυσσε, λέγων· Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ‡ κύψας λῦσαι τὸν ‡ ἱμάντα τῶν ‡ ὑποδημάτων αὐτοῦ.

8 Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.

9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην.

10 Καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ Πνεῦμα ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν.

11 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

12 Καὶ εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον.

13 Καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

15 Καὶ λέγων· Ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

* 16 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βάλλοντας ‡ ἀμφίβληστρον ἐν τῇ ‡ θαλάσσῃ· (ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.)

17 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

18 Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

19 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον,

et edens locustas et mel silvestre.

7 Et prædicabat, dicens; Venit fortior me post me, cujus non sum dignus curvatus solvere corrigiam calceamentorum ejus.

8 Ego quidem baptizavi vos in aqua; ille verò baptizabit vos in Spiritu sancto.

9 Et factum est in illis diebus, venit Jesus à Nazaret Galilææ et baptizatus est à Joanne in Jordane.

10 Et statim ascendens de aqua, vidit scissos cælos, et Spiritum tanquam columbam descendentem super eum.

11 Et vox facta est de cælis; Tu es filius meus dilectus, in quo complacui.

12 Et statim spiritus eum ejicit in desertum.

13 Et erat illic in deserto dies quadraginta, tentatus à Satana. Et erat cum feris; et angeli ministrabant illi.

14 Post autem traditum esse Joannem, venit Jesus in Galilæam, prædicans Euangelium regni Dei;

15 Et dicens; Quoniam impletum est tempus, et appropinquavit regnum Dei; pœnitemini, et credite in Euangelio.

16 Deambulans autem juxta mare Galilææ vidit Simonem et Andream fratrem ejus mittentes vericulum in mari; (erant enim piscatores.)

17 Et dixit eis Jesus; Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum.

18 Et protinus relinquentes retia sua, sequuti sunt eum.

19 Et progressus inde pusillum,

εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, ϗ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ϗ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.

20 Καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· ϗ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· ϗ εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγήν, ἐδίδασκε.

22 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, ϗ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

23 Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ ϗ ἀνέκραξε,

24 Λέγων· Ἔα, τί ἡμῖν ϗ σοὶ Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

25 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Φιμώθητι, ϗ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ.

26 Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ϗ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.

* 27 Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε ‡ συζητεῖν πρὸς αὐτούς, λέγοντας· Τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξουσίαν ϗ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, ϗ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

28 Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος ϗ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου ϗ Ἰωάννου.

* 30 Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος ‡ κατέκειτο ‡ πυρέσσουσα· ϗ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.

31 Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς·

lum, vidit Jacobum Zebedæi, et Joannem fratrem ejus, et ipsos in navigio componentes retia.

20 Et statim vocavit illos; Et relinquentes patrem suum Zebedæum in navigio cum mercenariis, abierunt post eum.

21 Et ingrediuntur in Capernaum; et statim Sabbatis ingressus in synagogam, docebat.

22 Et percellebantur super doctrina ejus; Erat enim docens eos quasi auctoritatem habens, et non sicut Scribæ.

23 Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo, et exclamavit.

24 Dicens Ah, Quid nobis et tibi Jesu Nazarene? venisti perdere nos? novi te qui es, sanctus Dei.

25 Et comminatus est ei Jesus, dicens; Obmutesce, et exi ex eo.

26 Et discerpens eum spiritus immundus, et exclamans voce magnâ, exiit ab eo.

27 Et expaverunt omnes, ita ut conquirerent apud se ipsos, dicentes; Quid est hoc? quæ doctrina nova hæc, quia per auctoritatem et spiritibus immundis imperat, et obediunt ei?

28 Exiit autem fama ejus statim in omnem regionem Galilææ.

29 Et protinus ex synagoga egredientes, venerunt in domum Simonis et Andreæ, cum Jacobo et Joanne.

30 At socrus Simonis decumbebat febricitans; et statim dicunt ei de illa.

31 Et accedens excitavit eam, apprehendens manum ejus; et

dimisit

ϗ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως· ϗ διηκόνει αὐτοῖς.

32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ϗ τοὺς δαιμονιζομένους.

33 Καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν.

34 Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· ϗ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε, ϗ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν.

* 35 Καὶ ‡ πρωῒ † ἔννυχον λίαν ἀναστὰς, ἐξῆλθε· ϗ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, ‡ κἀκεῖ προσηύχετο.

* 36 Καὶ † κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων ϗ οἱ μετ' αὐτοῦ.

37 Καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι πάντες ζητοῦσί σε.

* 38 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας † κωμοπόλεις, ἵνα κἀκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα.

39 Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, ϗ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς, παρακαλῶν αὐτὸν, ϗ γονυπετῶν αὐτὸν, ϗ λέγων αὐτῷ· Ὅτι, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.

41 Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, ϗ λέγει αὐτῷ· Θέλω, καθαρίσθητι.

42 Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, ϗ ἐκαθαρίσθη.

* 43 Καὶ ‡ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν·

44 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, ϗ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, ἃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

dimisit eam febris continuò: et ministrabat eis.

32 Vespere autem facto, quum occidisset Sol, afferebant ad eum omnes malè habentes, et dæmoniacos.

33 Et civitas tota coacta erat ad januam.

34 Et curavit multos malè habentes variis morbis: et dæmonia multa ejiciebat: et non sinebat loqui dæmonia, quod nossent eum.

35 Et mane noctu valdè surgens egressus est, et abiit Jesus in desertum locum, ibique orabat.

36 Et prosequuti sunt eum Simon et qui cum illo.

37 Et invenientes eum, dicunt ei: Quia omnes quærunt te.

38 Et ait illis: Eamus in contigua oppidula, ut et ibi prædicem: ad hoc enim egressus sum.

39 Et erat prædicans in synagogis eorum, in omnem Galilæam, et dæmonia ejiciens.

40 Et venit ad eum leprosus deprecans eum, et genupetens eum, et dicens ei: Quod si velis potes me mundare.

41 At Jesus visceribus commotus, extendens manum, tetigit eum, et ait illi: Volo, mundare.

42 Et dicente eo, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est.

43 Et comminatus ei, statim ejecit illum.

44 Et dicit ei: Vide nemini dixeris: sed vade, teipsum ostende Sacerdoti, et offer pro emundatione tua quæ præcepit Moyses, in testimonium illis.

45 Ille

* 45 Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ ‡ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι ‡ φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν † πανταχόθεν. 24. † 4.

45 Ille verò egressus cœpit prædicare multa, et diffamare sermonem, ita ut non ampliùs ipsum posse manifestè in civitatem introire, sed foris in desertis locis erat, et conveniebant ad eum undique.

Κεφ. β'. 2.

1 ΚΑὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν. καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι.

2 Καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί· ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον.

3 Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων.

* 4 Καὶ ‡ μὴ ‡ δυνάμενοι † προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, † ἀπεστέγασαν τὴν ‡ στέγην ‡ ὅπου ἦν· καὶ ‡ ἐξορύξαντες ‡ χαλῶσι τὸν ‡ κράββατον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο.

5 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

6 Ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν·

7 Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός;

8 Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

9 Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἔγειραι, καὶ ἆρόν σου τὸν κράββατον, καὶ περιπάτει;

10 Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας· (λέγει τῷ παραλυτικῷ·)

CAPUT II.

1 ET iterum intravit in Capernaum per dies; et auditum est quod in domum esset.

2 Et confestim coacti sunt multi, ut non ampliùs capere neque quæ ad januam; et loquebatur eis verbum.

3 Et veniunt ad eum, paralyticum ferentes, sublatum à quatuor.

4 Et non valentes appropinquare ei propter turbam, detexerunt tectum ubi erat, et perfodientes submiserunt grabatum, in quo paralyticus jacebat.

5 Videns autem Jesus fidem illorum, ait paralytico; Fili, dimittuntur tibi peccata tua.

6 Erant autem quidam Scribarum illic sedentes, et ratiocinantes in cordibus suis;

7 Quid hic sic loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, si non unus Deus;

8 Et statim agnoscens Jesus spiritu suo, quia sic ratiocinantur in seipsis, dixit illis; Quid ista ratiocinamini in cordibus vestris;

9 Quid est facilius, dicere paralytico; Dimittuntur tibi peccata; an dicere; Surge, et tolle tuum grabatum, et deambula;

10 Ut autem sciatis quia auctoritatem habet Filius hominis dimittendi in terra peccata; (ait paralytico;)

11 Σοὶ λέγω, ἔγειραι, ϗ ἆρον τὸν κράββατόν σȣ, ϗ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σȣ.

12 Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, ϗ ἄρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, ϗ δοξάζειν τὸν Θεὸν, λέγοντας· Ὅτι ȣ̓δέποτε ȣ̔́τως εἴδομεν.

13 Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· ϗ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, ϗ ἐδίδασκεν αὐτȣ́ς.

14 Καὶ παράγων εἶδε Λευῒν τὸν τȣ͂ Ἀλφαίȣ, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· ϗ λέγει αὐτῷ· Ἀκολȣ́θει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολȣ́θησεν αὐτῷ.

15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτȣ͂, ϗ πολλοὶ τελῶναι ϗ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησȣ͂ ϗ τοῖς μαθηταῖς αὐτȣ͂· ἦσαν γὰρ πολλοὶ, ϗ ἠκολȣ́θησαν αὐτῷ.

16 Καὶ οἱ γραμματεῖς ϗ οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν ϗ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτȣ͂· Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν ϗ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ϗ πίνει;

17 Καὶ ἀκȣ́σας ὁ Ἰησȣ͂ς, λέγει αὐτοῖς· Οὐ χρείαν ἔχȣσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατρȣ͂, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίȣς, ἀλλὰ ἁμαρτωλȣ̀ς εἰς μετάνοιαν.

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννȣ ϗ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες· ἔρχονται, ϗ λέγȣσιν αὐτῷ· Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννȣ ϗ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύȣσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύȣσι;

19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ͂ς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τȣ͂ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχȣσι τὸν νυμφίον, ȣ̓ δύνανται νηστεύειν.

20 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, ϗ

11 Tibi dico, Surge, et tolle grabatum tuum, et vade in domum tuam.

12 Et statim surrexit, et tollens grabatum, egressus est coram omnibus: ita ut obstupescere omnes, et glorificare Deum dicentes: Quia nunquam sic vidimus.

13 Et egressus est rursus secus mare: et omnis turba veniebat ad eum; et docebat eos.

14 Et prætergrediens vidit Levi Alphæi, sedentem ad telonium: et ait illi: Sequere me: Et surgens sequutus est eum.

15 Et factum est in accumbere ipsum in domo illius, et multi publicani et peccatores simul discumbebant Jesu, et discipulis ejus: erant enim multi, et sequebantur eum.

16 Et Scribæ et Pharisæi videntes eum edentem cum publicanis et peccatoribus, dicebant discipulis ejus: Quid, quod cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit?

17 Et audiens Jesus, ait illis: Non usum habent valentes medico, sed malè habentes, non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam.

18 Et erant discipuli Joannis, et illi Pharisæorum jejunantes: et veniunt, et dicunt illi: Quare discipuli Joannis, et illi Pharisæorum jejunant: at tui discipuli non jejunant?

19 Et ait illis Jesus: Num possunt filii nuptiarum, in quo sponsus cum illis est, jejunare? Quantum tempus cum seipsis habent sponsum, non possunt jejunare.

20 Veniet autem dies, quum auferetur ab eis sponsus, et tunc

τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

* 21 Καὶ ‡ οὐδεὶς ‡ ἐπίβλημα ‡ ῥάκους ‡ ἀγνάφου † ἐπιῤῥάπτει ἐπὶ ‡ ἱματίῳ ‡ παλαιῷ· εἰ δὲ μὴ, αἴρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, ϗ ‡ χεῖρον ‡ σχίσμα γίνεται.

22 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς, ϗ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, ϗ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.

23 Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων, ϗ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας.

24 Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· Ἴδε, τί ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστι;

25 Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε χρείαν ἔσχε, ϗ ἐπείνασεν αὐτὸς ϗ οἱ μετ' αὐτοῦ;

26 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ Ἀρχιερέως, ϗ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, ϗ ἔδωκε ϗ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι;

27 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον.

28 Ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ϗ τοῦ σαββάτου. 18. † 3.

Κεφ. γ΄. 3.

1 ΚΑὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν· ϗ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα.

2 Καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασι θεραπεύσει αὐτὸν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

3 Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα· Ἔγειραι εἰς τὸ μέσον.

tunc jejunabunt in illis diebus.

21 Et nemo additamentum panni impoliti assuit in vestimento veteri: si verò non, aufert supplementum ipsius novum veteris, et pejor scissura fit.

22 Et nemo injicit vinum novum in utres veteres: si verò non, dirumpit vinum novum utres, et vinum effunditur, et utres pereunt: sed vinum novum in utres novos injiciendum.

23 Et factum est prætervadere eum in Sabbatis per sata, et cœperunt discipuli ejus iter facere vellentes spicas.

24 Et Pharisæi dicebant ei: Ecce quid faciunt in Sabbatis, quod non licet?

25 Et ipse ait illis: Nunquam legistis quid fecerit David, quando usum habuit, et esuriit ipse, ét qui cum eo?

26 Quomodo introivit in domum Dei sub Abiathar principe Sacerdotum, et panes propositionis manducavit, quos non licet manducare si non Sacerdotibus, et dedit et iis cum eo existentibus?

27 Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem factum est, non homo propter Sabbatum.

28 Itaque Dominus est Filius hominis et Sabbati.

CAPUT III.

1 ET introivit iterum in synagogam, et erat ibi homo arefactam habens manum.

2 Et observabant eum si Sabbatis curraret eum, ut accusarent illum.

3 Et ait homini arefactam habenti manum: Surge in medium.

4 Et

4 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; Οἱ δὲ ἐσιώπων.

4 Et dicit eis: Licet Sabbatis benefacere, an malefacere? animam servare, an perdere? Illi verò tacebant.

* 5 Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, † συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ ‡ πωρώσει τῆς ‡ καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ ἐξέτεινε· καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

5 Et circumspiciens eos cum ira, contristatus super callo cordis eorum, dicit homini: Extende manum tuam: Et extendit, et restituta est manus illius sana ut altera.

6 Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι, εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.

6 Et exeuntes Pharisæi, statim cum Herodianis consilium faciebant adversus eum, ut eum perderent.

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας,

7 Et Jesus secessit cum discipulis suis ad mare: et multa turba à Galilæa sequuta est eum, et à Judæa,

8 Καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν.

8 Et ab Hierosolymis, et ab Idumæa, et trans Jordanem, et qui circa Tyrum et Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum.

9 Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν.

9 Et dixit discipulis suis, ut navicula adsisteret sibi, propter turbam, ut ne comprimerent eum.

10 Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν· ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας.

10 Multos enim sanaverat, ita ut irruere ei, ut illum tangerent, quotquot habebant flagella.

* 11 Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, ‡ προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε, λέγοντα· Ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

11 Et spiritus immundi quum illum spectabant, accedebant ei et clamabant, dicentes: Quod tu es filius Dei.

12 Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι.

12 Et multa comminabatur eis, ut ne manifestum illum facerent.

13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν.

13 Et adscendit in montem, et advocat quos voluit ipse: et venerunt ad eum.

14 Καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν,

14 Et fecit duodecim, ut essent cum illo, et ut mitteret eos prædicare:

15 Καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια.

15 Et habere auctoritatem curare infirmitates, et ejicere dæmonia.

16 Καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον·

17 Καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, ϗ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· (ϗ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργὲς, ὅ ἐστιν, υἱοὶ βροντῆς·)

18 Καὶ Ἀνδρέαν, ϗ Φίλιππον, ϗ Βαρθολομαῖον, ϗ Ματθαῖον, ϗ Θωμᾶν, ϗ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, ϗ Θαδδαῖον, ϗ Σίμωνα τὸν Κανανίτην,

19 Καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς ϗ παρέδωκεν αὐτόν· ϗ ἔρχονται εἰς οἶκον.

20 Καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν.

21 Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γάρ· Ὅτι ἐξέστη.

22 Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον· Ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, ϗ, ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

23 Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν;

24 Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη·

25 Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη·

26 Καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν, μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει.

27 Οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ· ϗ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ϗ βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν·

16 Et imposuit Simoni no-men Petrum:

17 Et Jacobum Zebedæi, et Joannem fratrem Jacobi: (et imposuit eis nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui:)

18 Et Andream, et Philippum, et Bartholomæum, et Matthæum, et Thomam, et Jacobum Alphæi, et Thaddæum, et Simonem Cananitem

19 Et Judam Iscariotem, qui et tradidit illum: et veniunt ad domum:

20 Et convenit iterum turba ita ut non posse ipsos neque panem manducare.

21 Et audientes qui ad ipsum exierunt prehendere eum: dicebant enim, Quod extra se esset.

22 Et Scribæ qui ab Hierosolymis descendentes, dicebant Quoniam Beelzebul habet, et quia in principe dæmoniorum ejicit dæmonia.

23 Et advocans eos, in parabolis dicebat illis: Quomodo potest satanas satanam ejicere?

24 Et si regnum in seipsum dividatur, non potest stare regnum illud:

25 Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest stare domus illa:

26 Et si satanas consurrexerit in semetipsum, dispertitus est, non potest stare, sed finem habet.

27 Nemo potest vasa fortis, ingressus in domum ejus, diripere, si non prius fortem alliget: et tunc domum ejus diripiet.

28 Amen dico vobis: Quoniam omnia dimittentur peccata filiis hominum, et blasphemiæ quascunque blasphemaverint:

29 Qui

29 Ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως.

30 Ὅτι ἔλεγον· Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ ϗ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· ϗ ἔξω ἑστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν, φωνοῦντες αὐτόν.

32 Καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν· εἶπον δὲ αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου ϗ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσί σε.

33 Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων· Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, ἢ οἱ ἀδελφοί μου;

34 Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους, λέγει· Ἴδε ἡ μήτηρ μου ϗ οἱ ἀδελφοί μου.

35 Ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου ϗ ἀδελφή μου ϗ μήτηρ ἐστί. 4. † 1.

Κεφ. δ'. 4.

1 ΚΑὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν· ϗ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολὺς ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· ϗ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν.

2 Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλὰ, ϗ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·

3 Ἀκούετε· Ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι.

4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, ϗ ἦλθε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ϗ κατέφαγεν αὐτό.

* 5 Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· ϗ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς.

6 Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, ϗ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη.

29 Qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed obnoxius est æterni judicii.

30 Quoniam dicebant: Spiritum immundum habet.

31 Veniunt igitur fratres et mater ejus: et foris stantes, miserunt ad eum, vocantes eum.

32 Et sedebat turba circum eum: dicebant verò ei: Ecce mater tua, et fratres tui, foris quærunt te.

33 Et respondit eis, dicens: Quæ est mater mea, aut fratres mei?

34 Et circumspiciens circulo circa se sedentes, ait: Ecce mater mea, et fratres mei.

35 Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, et soror mea, et mater est.

CAPUT IV.

1 ET iterum cœpit docere juxta mare, et coacta est ad eum turba multa, ita ut ipsum ascendentem in navigium sedere in mari: et omnis turba ad mare super terram erat.

2 Et docebat eos in parabolis multa, et dicebat illis in doctrina sua:

3 Audite: Ecce exiit seminans seminare.

4 Et factum est in seminando, hoc quidem cecidit circa viam, et venerunt volucres cæli, et devoraverunt illud.

5 Aliud verò cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam: et statim exortum est, propter non habere profunditatem terræ.

6 Sole autem exoriente æstuavit: et ob non habere radicem, exaruit.

7 Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας· ϗ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, ϗ συνέπνιξαν αὐτὸ, ϗ καρπὸν ἐκ ἔδωκε.

8 Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν· ϗ ἐδίδȣ καρπὸν ἀναβαίνοντα ϗ αὐξάνοντα· ϗ ἔφερεν, ἓν τριάκοντα, ϗ ἓν ἑξήκοντα, ϗ ἓν ἑκατόν.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκȣ́ειν, ἀκȣέτω.

10 Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν.

11 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τȣ̃ Θεȣ̃· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται.

12 Ἵνα βλέποντες βλέπωσι, ϗ μὴ ἴδωσι· ϗ ἀκȣ́οντες ἀκȣ́ωσι ϗ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιςρέψωσι, ϗ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα.

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; ϗ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε;

14 Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει.

15 Οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπȣ σπείρεται ὁ λόγᴓ. ϗ ὅταν ἀκȣ́σωσιν· εὐθέως ἔρχεται ὁ σατανᾶς, ϗ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.

16 Καὶ ȣ̃τοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκȣ́σωσι τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνȣσιν αὐτόν.

17 Καὶ ȣ̓κ ἔχȣσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμȣ̃ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζονται.

18 Καὶ ȣ̃τοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, ȣ̃τοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκȣ́οντες.

19 Καὶ αἱ μέριμναι τȣ̃ αἰῶνᴓ

7 Et aliud cecidit in spinas et ascenderunt spinæ, et suffocaverunt illud, et fructum non dedit.

8 Et aliud cecidit in terram pulchram: et dabat fructum ascendentem et crescentem, et afferebat unum triginta, et unum sexaginta, et unum centum.

9 Et dicebat illis: Habens aures audire, audiat.

10 Quum autem factus esset solus interrogaverunt eum qui circa eum cum duodecim parabolam.

11 Et dicebat eis: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei: illis autem foris, in parabolis omnia fiunt.

12 Ut aspicientes aspiciant, et non videant: et audientes audiant, et non intelligant: ne quando convertantur, et dimittantur eis peccata.

13 Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? et quomodo omnes parabolas cognoscetis?

14 Seminans, verbum seminat.

15 Hi autem sunt qui circa viam, ubi seminatur verbum: et quum audierint, confestim venit satanas, et aufert verbum seminatum in cordibus eorum.

16 Et hi sunt similiter in petrosa seminati, qui quum audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud.

17 Et non habent radicem in se ipsis, sed temporarii sunt: deinde ortâ tribulatione, aut persequutione propter verbum, confestim scandalizantur.

18 Et hi sunt qui in spinas seminati, hi sunt, qui verbum audientes.

19 Et curæ seculi hujus, et de-

ȣτȣ, ϗ ἡ ἀπάτη τȣ̃ πλȣ́τȣ, ϗ αἱ περὶ
ὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι
υμπνίγȣσι τὸν λόγον, ϗ ἄκαρπ⊕
ίνεται.

20 Καὶ ȣ̃τοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν
ὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκȣ́ȣσι
ὸν λόγον ϗ παραδέχονται· ϗ καρπο-
ορȣ̃σιν, ἓν τριάκοντα, ϗ ἓν ἑξήκοντα,
ἓν ἑκατόν·

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Μήτι ὁ
ύχν⊕ ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον
εθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; ȣ̓χ ἵνα ἐπὶ
ὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ;

* 22 Οὐ γάρ ἐςί τι κρυπτὸν ὃ
ὰν μὴ φανερωθῇ· ȣ̓δὲ ἐγένετο ‡
πόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν
λθῃ.

23 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκȣ́ειν, ἀκȣέ-
ω.

24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Βλέ-
ετε τί ἀκȣ́ετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖ-
ε, μετρηθήσεται ὑμῖν, ϗ προςεθήσε-
αι ὑμῖν τοῖς ἀκȣ́ȣσιν·

25 Ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται
ὐτῷ· ϗ ὃς ȣ̓κ ἔχει, ϗ ὃ ἔχει ἀρθή-
εται ἀπ' αὐτȣ̃.

26 Καὶ ἔλεγεν· Οὕτως ἐςὶν ἡ
ασιλεία τȣ̃ Θεȣ̃, ὡς ἐὰν ἄνθρωπ⊕
άλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς,

* 27 Καὶ καθεύδῃ, ϗ ἐγείρηται
ύκτα ϗ ἡμέραν· ϗ ὁ ‡ σπόρ⊕ ‡
λαςάνῃ, ϗ † μηκύνηται, ὡς ȣ̓κ οἶδεν
ὐτός.

* 28 ‡ Αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ ‡
αρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, ‡ εἶτα
ςάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ
άχυϊ.

29 Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπός,
ὐθέως ἀποςέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι
αρέςηκεν ὁ θερισμός.

30 Καὶ ἔλεγε· Τίνι ὁμοιώσω-
εν τὴν βασιλείαν τȣ̃ Θεȣ̃; ἢ ἐν
ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐ-
ήν;

31 Ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὃς, ὅταν
παρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερ⊕
άντων τῶν σπερμάτων ἐςὶ τῶν ἐπὶ
ῆς γῆς·

deceptio divitiarum, et circa
reliqua cupiditates introeuntes
suffocant verbum, et infructuo-
sum efficitur.

20 Et hi sunt in terram pul-
chram seminati, qui audiunt
verbum, et suscipiunt, et fruc-
tum ferunt, unum triginta, et u-
num sexaginta, et unum cen-
tum.

21 Et dicebat illis: Nunquid
lucerna venit, ut sub modio po-
natur, aut sub lecto? nonne ut
supra candelabrum imponatur?

22 Non enim est aliquid ab-
sconditum, quod non manifeste-
tur: nec factum est occultum,
sed ut in palam veniat.

23 Si quis habet aures audire,
audiat.

24 Et dicebat illis: Videte
quid audiatis. In qua mensura
mensi fueritis, remetietur vobis,
et adjicietur vobis audientibus:

25 Qui enim habet, dabitur
illi: et qui non habet, et quod
habet auferetur ab eo.

26 Et dicebat: Sic est reg-
num Dei, quemadmodum si
homo jaciat sementem in ter-
ram:

27 Et dormiat, et excitetur
nocte et die: et semen germi-
net et augeatur ut nescit ille.

28 Spontanea enim terra
fructum fert, primùm herbam,
deinde spicam, deinde plenum
frumentum in spica.

29 Quum verò ediderit fruc-
tus, statim mittit falcem, quo-
niam adest messis.

30 Et dicebat: Cui assimila-
bimus regnum Dei? aut in qua
parabola comparabimus illud?

31 Sicut grano sinapis, quod,
quum seminatum fuerit in ter-
ra, minus omnibus seminibus
est quæ in terra:

32 Et

32 Καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, ϗ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων, ϗ ποιεῖ κλάδες μεγάλες, ὥςε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτῦ τὰ πετεινὰ τῦ ὀρανῦ κατασκηνῦν.

33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκέειν.

34 Χωρὶς δὲ παραβολῆς ὀκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτῦ ἐπέλυε πάντα.

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν.

36 Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνεσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· ϗ ἄλλα δὲ πλοιάρια ἦν μετ' αὐτῦ.

37 Καὶ γίνεται λαίλαψ ἀνέμε μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥςε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι.

* 38 Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ † προσκεφάλαιον ‡ καθεύδων· ϗ διεγείρεσιν αὐτὸν, ϗ λέγεσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ὀ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;

* 39 Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, ϗ εἶπε τῇ θαλάσσῃ· ‡ Σιώπα, ‡ πεφίμωσο· Καὶ ‡ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, ϗ ἐγένετο ‡ γαλήνη μεγάλη.

40 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐςε ὅτω; πῶς ὀκ ἔχετε πίςιν;

41 Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, ϗ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλες· Τίς ἄρα ὅτός ἐςιν, ὅτι ϗ ὁ ἄνεμος ϗ ἡ θάλασσα ὑπακέεσιν αὐτῷ; 16. † 2.

Κεφ. ε'. 5.

1 ΚΑὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν.

2 Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τῦ πλοίε, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ.

32 Et quum seminatum fuerit, ascendit, et fit omnibus oleribus majus, et facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra ejus volatilia cæli nidulari.

33 Et talibus parabolis multis loquebatur eis sermonem, prout poterant audire.

34 Sine autem parabola non loquebatur eis: privatim autem discipulis suis solvebat omnia.

35 Et ait illis in illa die, sero facto: Transeamus in ulterius.

36 Et dimittentes turbam, assumunt eum ut erat in navigio: et alia verò navigiola erant cum illo.

37 Et facta est procella venti magna: at fluctus injiciebant in navigium, ut ipsum jam impleretur.

38 Et erat ipse in puppi, super cervical dormiens: et excitant eum, et dicunt illi: Magister, non curæ est tibi quia perimus?

39 Et excitatus objurgavit ventum, et dixit mari: Sile, obmutesce. Et quievit ventus, et facta est tranquillitas magna.

40 Et ait illis: Quid timidi estis ita? quomodo non habetis fidem?

41 Et timuerunt timorem magnum, et dicebant ad invicem: Quisnam iste est, quia et ventus et mare obediunt ei?

CAPUT V.

1 ET venerunt in ulterius maris, in regionem Gadarenorum.

2 Et exeunti ei ex navigio, statim occurrit ei ex monumentis homo in spiritu immundo;

3 Qui

* 3 Ὃς τὴν † κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς ‡ μνημείοις, καὶ οὔτε ἁλύσεσιν οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι·

4 Διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι.

* 5 Καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων, καὶ † κατακόπτων ‡ ἑαυτὸν ‡ λίθοις.

6 Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

7 Καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ, εἶπε· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεόν, μή με βασανίσῃς.

8 (Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ· Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.)

9 Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· Τί σοι ὄνομα; Καὶ ἀπεκρίθη, λέγων· Λεγεὼν ὄνομά μοι· ὅτι πολλοί ἐσμεν.

10 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.

11 Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τὰ ὄρη ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη.

12 Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν.

* 13 Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· Καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, (ἦσαν δὲ ὡς † δισχίλιοι) καὶ ‡ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ.

14 Οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός.

15 Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰη-

3 Qui domicilium habebat in monumentis, et neque catenis nemo poterat eum ligare:

4 Propter eum sæpe compedibus et catenis ligatum esse, et disruptas esse ab eo catenas, et pedicas contritas esse: et nemo eum poterat domare.

5 Et per omnem noctem et diem in montibus et in monumentis erat clamans, et concidens seipsum lapidibus.

6 Videns autem Jesum à longè, cucurrit, et adoravit eum:

7 Et clamans voce magnâ, dixit: Quid mihi et tibi, Jesu fili Dei altissimi? adjuro te Deum, ne me torqueas.

8 (Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine.)

9 Et interrogabat eum: Quod tibi nomen? Et respondit dicens: Legio nomen mihi: quia multi sumus.

10 Et adpellabat eum multa ut ne se mittat extra regionem

11 Erat autem ibi ad montem grex porcorum magnus pascens.

12 Et adpellabant eum omnes dæmones, dicentes: Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus.

13 Et concessit eis statim Jesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos: et irruit grex per præcipitium in mare (erant enim ut duo millia) et suffocati sunt in mari.

14 At pascentes porcos fugerunt, et nuntiaverunt in civitatem, et in agros: et egressi sunt videre quid esset factum.

15 Et veniunt ad Jesum, et spectant

σοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα· καὶ ἐφοβήθησαν.

16 Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων.

17 Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

18 Καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς, ἵνα ᾖ μετ' αὐτοῦ.

19 Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς, ὅσα σοι ὁ Κύριος ἐποίησε, καὶ ἠλέησέ σε.

20 Καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν.

22 Καὶ ἰδοὺ, ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ.

* 23 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων· Ὅτι τὸ ‡ θυγάτριόν μου † ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ· καὶ ζήσεται.

24 Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 (Καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα,

26 Καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα·

27 Ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·

spectant dæmoniacum sedentem et vestitum, et sanæ mentis, eum qui habuerat legionem, et timuerunt.

16 Narraverunt autem illis videntes,quomodo factum esset dæmoniaco, et de porcis.

17 Et cœperunt rogare eum abire de finibus eorum.

18 Et ascendente ipso in navigium, rogabat illum dæmoniacus, ut esset cum illo.

19 At Jesus non admisit eum, sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos, et annuncia illis quanta tibi Dominus fecit, et misertus est tui.

20 Et abiit, et cœpit prædicare in Decapoli, quanta fecisset ei Jesus: et omnes mirabantur.

21 Et trajiciente Jesu in navigio rursum in ulterius, coacta est turba multa ad eum, et erat juxta mare.

22 Et ecce venit unus Archisynagogorum, nomine Jairus, et videns eum, procidit ad pedes ejus;

23 Et rogabat eum multum, dicens; Quoniam filiola mea extreme habet, ut veniens imponas ei manus, ut servetur, et vivet.

24 Et abiit cum illo, et sequebatur eum turba multa, et comprimebant eum.

25 (Et mulier quædam existens in fluxione sanguinis annos duodecim,

26 Et multa perpessa à multis medicis, et insumptis quæ apud se omnibus, et nihil adjuta, sed magis in deterius veniens;

27 Audiens de Jesu, veniens in turba retro, tetigit vestimentum ejus.

28 Di-

28 Ἔλεγε γάρ· Ὅτι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι.

29 Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς· ϗ ἔγνω τῷ σώματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος.

30 Καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε· Τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων;

* 31 Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ‡ Βλέπεις τὸν ὄχλον ‡ συνθλίβοντά σε, ϗ λέγεις· Τίς μου ἥψατο;

32 Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν.

33 Ἡ δὲ γυνὴ, φοβηθεῖσα ϗ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε ϗ προσέπεσεν αὐτῷ, ϗ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

34 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, ϗ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.)

* 35 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ‡ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες· Ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ‡ ἔτι ‡ σκύλλεις τὸν διδάσκαλον;

36 Ὁ δὲ Ἰησοῦς, εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε.

37 Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον ϗ Ἰάκωβον ϗ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.

38 Καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, ϗ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας ϗ ἀλαλάζοντας πολλά.

39 Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· Τί θορυβεῖσθε ϗ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

* 40 Καὶ ‡ κατεγέλων αὐτοῦ·

28 Dicebat enim, Quia si vel vestimenta ejus tetigero, servabor.

29 Et confestim siccatus est fons sanguinis ejus, et sensit corpore, quia sanata est à flagello.

30 Et statim Jesus cognoscens in semetipso ex se efficacitatem profectam, conversus in turba, aiebat; Quis mea tetigit vestimenta?

31 Et dicebant ei discipuli sui; Aspicis turbam comprimentem te, et dicis; Quis me tetigit?

32 Et circumspiciebat videre hoc facientem.

33 At mulier timens et tremens, sciens quod factum esset in se, venit et procidit ei, et dixit ei omnem veritatem.

34 Ille autem dixit ei; Filia, fides tua servavit te; vade in pace, et esto sana à flagello tuo.)

35 Adhuc eo loquente, veniunt ab Archisynagogo, dicentes; Quia filia tua mortua est; quid adhuc vexas magistrum?

36 At Jesus statim audiens sermomen dictum, ait Archisynagogo; Ne metue, solùm crede.

37 Et non admisit quenquam se consequi, si non Petrum, et Jacobum, et Joannem fratrem Jacobi.

38 Et venit in domum Archisynagogi, et vidit tumultum, flentes et ejulantes multum.

39 Et ingressus ait illis; Quid tumultuamini et ploratis? puella non mortua est, sed dormit.

40 Et irridebant eum; Ipse verò

Ὁ δὲ, ἐκβαλὼν ἅπαντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον.

...rò ejectis omnibus, assumit patrem puellæ, et matrem, et qui cum se, et ingreditur ubi erat puella jacens;

* 41 Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ· † Ταλιθὰ † κοῦμι· ὅ ἐστι ‡ μεθερμηνευόμενον· Τὸ ‡ κοράσιον (σοὶ λέγω) ‡ ἔγειραι.

41 Et prehendens manum puellæ, ait illi; Talitha cumi, quod est interpretatum; Puella, tibi dico, excitare.

42 Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον, καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ.

42 Et confestim surrexit puella, et deambulabat; erat enim annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno.

43 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν. 20. † 6.

43 Et præcepit illis multa, ut nemo sciret id; et dixit dari illi manducare.

Κεφ. ϛʹ. 6.

CAPUT VI.

1 ΚΑὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ. καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

1 ET egressus est inde, et venit in patriam suam; et sequuntur eum discipuli sui.

2 Καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν. καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ, ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται;

2 Et facto Sabbato, cœpit in Synagoga docere; et multi audientes percellebantur, dicentes; Unde huic hæc? et quæ sapientia data illi, quod et efficacitates tales per manus ejus efficiuntur?

* 3 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ ‡ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.

3 Nonne hic est faber, filius Mariæ, frater verò Jacobi et Jose, et Judæ, et Simonis; Et non sunt sorores ejus hic apud nos? Et scandalizabantur in illo.

4 Ἔλεγε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

4 Dicebat autem illis Jesus; Quia non est Propheta inhonoratus, si non in patria sua, et in cognatis, et in domo sua.

5 Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀῤῥώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσε.

5 Et non poterat ibi ullam efficacitatem facere, si non paucis infirmis imponens manus, curavit.

6 Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. Καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ, διδάσκων.

6 Et mirabatur propter incredulitatem eorum; et circuibat vicos in urbem, docens.

7 Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώ-

7 Et advocat duodecim; et cœpit

ἔκα, ϗ ἤρξαλο αὐτȣ̃ς ἀποςέλ-
ειν δύο δύο· ϗ ἐδίδȣ αὐτοῖς
ἐξȣσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκα-
θάρ]ων.

8 Καὶ παρήγ]ειλεν αὐτοῖς ἵνα
μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβ-
δον μόνον, μὴ πήραν, μὴ ἄρ]ον, μὴ
εἰς τὴν ζώνην χαλκόν.

* 9 Ἀλλ' ‡ ὑποδεδεμένȣς ‡
σανδάλια· ϗ μὴ ἐνδύσασθαι δύο
χιτῶνας.

10 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅπȣ
ἂν εἰσέλθηλε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένελε
ἕως ἂν ἐξέλθηλε ἐκεῖθεν.

* 11 Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνλαι
ὑμᾶς, μηδὲ ἀκȣ́σωσιν ὑμῶν, ἐκ-
πορευόμενοι ἐκεῖθεν, ‡ ἐκλινάξαλε
τὸν ‡ χȣ̃ν τὸν ‡ ὑποκάτω τῶν
ποδῶν ὑμῶν, εἰς ‡ μαρ]ύριον αὐ-
τοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ‡ ἀνεκτότερον
ἔσαι Σοδόμοις ἢ Γομόῤῥοις ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

12 Καὶ ἐξελθόνλες ἐκήρυσσον,
ἵνα μελανοήσωσι·

13 Καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέ-
βαλλον· ϗ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλȣ̀ς
ἀῤῥώσȣς, ϗ ἐθεράπευον.

14 Καὶ ἤκȣσεν ὁ βασιλεὺς
Ἡρώδης, (φανερὸν γαρ ἐγένελο τὸ
ὄνομα αὐτȣ̃) ϗ ἔλεγεν· Ὅτι Ἰωάν-
νης ὁ βαπ]ίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη,
ϗ διὰ τȣ̃το ἐνεργȣ̃σιν αἱ δυνάμεις ἐν
αὐτῷ.

15 Ἄλλοι ἔλεγον· Ὅτι Ἠ-
λίας ἐςίν· Ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Ὅτι
προφήτης ἐςίν, ἢ ὡς εἷς τῶν προφη-
τῶν.

16 Ἀκȣ́σας δὲ ὁ Ἡρώδης, εἶ-
πεν· Ὅτι ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα
Ἰωάννην, ȣ̃τός ἐςιν, αὐτὸς ἠγέρθη
ἐκ νεκρῶν·

17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης, ἀ-
ποςείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην,
ϗ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ,
διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φι-
λίππȣ τȣ̃ ἀδελφȣ̃ αὐτȣ̃, ὅτι αὐτὴν
ἐγάμησεν.

cœpit eos mittere duos duos, et
dabat illis auctoritatem spiri-
tuum immundorum.

8 Et præcepit eis ut nihil
tollerent ad viam, si non virgam
tantum: non peram, non pa-
nem, non in zona æs.

9 Sed calceatos sandaliis; et
non induere duas tunicas.

10 Et dicebat eis; Quocum-
que introieritis in domum, illic
manete, donec exeatis inde.

11 Et quicumque non rece-
perint vos, nec audierint vos,
exeuntes inde, excutite pulver-
em inferne pedum vestrorum,
in testimonium illis; Amen di-
co vobis, tolerabilius erit Sodo-
mis aut Gomorris in die judicii,
quam civitati illi.

12 Et exeuntes prædicabant
ut pœniterent.

13 Et dæmonia multa ejici-
ebant; et ungebant oleo multos
ægros, et sanabant.

14 Et audivit rex Herodes,
(manifestum enim factum erat
nomen ejus) et dicebat: Quia
Joannes baptizans à mortuis
excitatus est, et propter hoc
operantur efficacitates in illo.

15 Alii dicebant: Quia Elias
est; Ali vero dicebant: Quia
Propheta est, aut quasi unus
Prophetarum.

16 Audiens autem Herodes,
ait; Quia quem ego decollavi
Joannem, hic est, ipse excitatus
est ex mortuis.

17 Ipse enim Herodes mit-
tens prehendit Joannem, et
vinxit eum in custodia, propter
Herodiadem uxorem Philippi
fratris sui, quia eam duxerat.

18 Di-

18 Ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ· Ὅτι οὐκ ἔξεσί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.

19 Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο·

20 Ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον· καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.

21 Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ, καὶ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας,

22 Καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί.

23 Καὶ ὤμοσεν αὐτῇ· Ὅτι ὃ ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοὶ, ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου.

24 Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί αἰτήσομαι; Ἡ δὲ εἶπε· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

25 Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ᾐτήσατο, λέγουσα. Θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

26 Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι.

* 27 Καὶ εὐθέως ‡ ἀποστείλας ὁ ‡ βασιλεὺς, † σπεκουλάτωρα, ‡ ἐπέταξεν ‡ ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

* 28 Ὁ δὲ ἀπελθὼν ‡ ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

18 Dicebat enim Joannes Herodi; Quod non licet tibi habere uxorem fratris tui.

19 At Herodias insidiabatur illi: et volebat eum occidere, et non poterat:

20 Nam Herodes metuebat Joannem, sciens eum virum justum et sanctum; et conservabat eum, et audiens eum, multa faciebat, et suaviter eum audiebat.

21 Et facta die opportuna, quum Herodes natalitiis suis cœnam faciebat principibus suis, et tribunis, et primis Galilææ;

22 Et ingressa filia ipsius Herodiadis, et saltante, et placente Herodi et unà recumbentibus, ait rex puellæ; Pete à me quicquid velis, et dabo tibi.

23 Et juravit illi; Quia quicquid petieris, dabo tibi, usque dimidium regni mei.

24 Illa verò egressa, dixit matri suæ; Quid petam? Illa verò dixit; Caput Joannis Baptistæ.

25 Et ingressa statim cum studio ad regem, petivit, dicens; Volo ut mihi des ex ipsa in disco caput Joannis Baptistæ.

26 Et contristatus factus rex propter juramenta, et simul discumbentes, non voluit eam rejicere.

27 Et statim mittens rex speculatorem, injunxit afferri caput ejus. Ille autem abiens decollavit eum in carcere;

28 Et attulit caput ejus in disco, et dedit illud puellæ, et puella dedit illud matri suæ.

29 Et

29 Καὶ ἀκέσαντες οἱ μαθηταὶ
ὑτῦ, ἦλθον ϗ ἦραν τὸ πτῶμα
ὑτῦ, ϗ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν τῷ μνη-
είῳ.

29 Et audientes discipuli ejus
venerunt, et tulerunt cadaver
ejus, et posuerunt illud in mo-
numento.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι
ρὸς τὸν Ἰησῦν, ϗ ἀπήγγειλαν αὐ-
ῷ πάντα, ϗ ὅσα ἐποίησαν, ϗ ὅσα
ίδαξαν.

30 Et coguntur Apostoli ad
Jesum, et renuntiaverunt ei om
nia, et quanta egerant et quanta
docuerant.

* 31 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Δεῦτε
μεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον
όπον, ϗ ‡ ἀναπαύεσθε ὀλίγον·
Ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι ϗ οἱ ὑπά-
οντες πολλοί· ϗ ὐδὲ φαγεῖν ‡
ὐκαίρυν.

31 Et ait illis: Venite vos
ipsi privatim in desertum locum,
et requiescite pusillum ; Erant
enim venientes et redeuntes
multi, et nec edere opportuni-
tatem habebant.

32 Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον
ῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν.

32 Et abierunt in desertum
locum navigio seorsum.

33 Καὶ εἶδον αὐτὺς ὑπάγον-
ας οἱ ὄχλοι· ϗ ἐπέγνωσαν αὐ-
όν πολλοί· ϗ πεζῇ ἀπὸ πασῶν
ῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ, ϗ
ροῆλθον αὐτὺς, ϗ συνῆλθον πρὸς
ὐτόν.

33 Et viderunt eos abeuntes,
et cognoverunt eum multi, et
pedestres de omnibus civitati-
bus concurrerunt illuc, et præ ve-
nerunt eos, et venerunt ad eum.

34 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ Ἰησῦς
ολὺν ὄχλον, ϗ ἐσπλαγχνίσθη
π' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα
ὴ ἔχοντα ποιμένα· ϗ ἤρξατο διδάσ-
ειν αὐτὺς πολλά.

34 Et exiens vidit Jesus mul-
tam turbam, et visceribus com-
motus est super eos, quia erant
sicut oves non habentes pasto-
rem ; et cœpit docere illos
multa.

35 Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γε-
ομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ
αθηταὶ αὐτῦ, λέγυσιν· Ὅτι
ρημός ἐςιν ὁ τόπος, ϗ ἤδη ὥρα
ολλή.

35 Et jam hora multa facta,
advenientes ei discipuli ejus,
dicunt ; Quod desertus est lo-
cus, et jam hora multa :

36 Ἀπόλυσον αὐτῦς, ἵνα ἀ-
ελθόντες εἰς τὺς κύκλῳ ἀγρὺς ϗ κώ-
ας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτυς· τί
ὰρ φάγωσιν ὐκ ἔχυσιν.

36 Absolve eos, ut abeuntes
in per gyrum agros et vicos,
mercentur sibi panes ; quid
enim edant non habent.

37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν
ὐτοῖς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φα-
εῖν· Καὶ λέγυσιν αὐτῷ· Ἀπ-
λθόντες ἀγοράσωμεν διακοσίων
ηναρίων ἄρτυς, ϗ δῶμεν αὐτοῖς φα-
εῖν;

37 Ille verò respondens ait
illis ; Date illis vos manducare.
Et dicunt ei ; Euntes mercemur
ducentorum denariorum panes,
et demus illis manducare ?

38 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Πό-
υς ἄρτυς ἔχετε ; ὑπάγετε ϗ ἴδετε·
αὶ γνόντες, λέγυσι· Πέντε, ϗ δύο
χθύας.

38 Ille autem dicit eis ; Quot
panes habetis ? abite et videte.
Et cognoscentes, dicunt ; Quin-
que, et duos pisces.

* 39 Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς

39 Et mandavit eis recum-

 bere

ἀνακλῖναι πάντας † συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ ‡ χλωρῷ χόρτῳ.

* 40 Καὶ ‡ ἀνέπεσον † πρασιαὶ πρασιαὶ, ἀνὰ ἑκατὸν ϗ ἀνὰ πεντήκοντα.

41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους ϗ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε, ϗ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, ϗ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς· ϗ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι.

42 Καὶ ἔφαγον πάντες, ϗ ἐχορτάσθησαν.

43 Καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, ϗ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.

44 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους, ὡσεὶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

45 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, ϗ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδὰν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον.

46 Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

47 Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, ϗ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.

48 Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· (ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς·) ϗ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· ϗ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς.

* 49 Οἱ δὲ, ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν ‡ φάντασμα εἶναι, ϗ ἀνέκραξαν.

50 (Πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, ϗ ἐταράχθησαν.) Καὶ εὐθέως ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, ϗ λέγει αὐτοῖς· Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

51 Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς

bere omnes convivia convivi
super viridi fœno.

40 Et discubuerunt areæ a
reæ, per centum et per quin
quaginta.

41 Et accipiens quinque pa
nes et duos pisces, respiciens i
cælum benedixit et fregit panes
et dedit discipulis suis, ut ad
ponerent eis; et duos pisce
divisit omnibus.

42 Et manducaverunt om
nes saturati sunt.

43 Et sustulerunt fragmen
torum duodecim cophinos ple
nos, et de piscibus.

44 Et erant edentes pane
quasi quinquies mille viri.

45 Et statim coëgit discipu
los suos ascendere in navigium
et præcedere in ulterius a
Bethsaïdam, donec ipse abso
veret turbam.

46 Et dimittens eos, abiit i
montem orare.

47 Et sero facto, erat nav
gium in medio mari, et ip
solus in terra.

48 Et vidit eos laborantes i
remigando; (erat enim vent
contrarius eis;) et circa qua
tam custodiam noctis ven
ad eos, circumambulans sup
mare; et volebat præteri
eos.

49 Illi verò videntes eum ci
cumambulantem super mar
putaverunt phantasma esse,
exclamaverunt.

50 (Omnes enim eum vid
runt, et conturbati sunt.)
statim loquutus est cum eis,
dixit eis; Confidite, ego su
ne metuite.

51 Et ascendit ad illos in n
vigium

τὸ πλοῖον· ϗ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμ⊕· ϗ
λίαν ἐκ περισσȣ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίςαντο,
ϗ ἐθαύμαζον.

52 Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς
ἄρτοις· ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν
πεπωρωμένη.

* 53 Καὶ ‡ διαπεράσαντες ἦλθον
ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρέτ· ϗ † προσ-
ωρμίσθησαν.

54 Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ
τȣ πλοίȣ, εὐθέως ἐπιγνόντες αὐ-
τὸν,

* 55 † Περιδραμόντες ‡ ὅλην
τὴν ‡ περίχωρον ‡ ἐκείνην, ἤρ-
ξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τȣς
κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπȣ ἤκȣον
ὅτι ἐκεῖ ἐςι.

56 Καὶ ὅπȣ ἂν εἰσεπορεύετο
εἰς κώμας, ἢ πόλεις, ἢ ἀγρȣς,
ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθȣν τȣς ἀσθε-
νȣ̃ντας, ϗ παρεκάλȣν αὐτὸν ἵνα κἂν
τȣ̃ κρασπέδȣ τȣ̃ ἱματίȣ αὐτȣ̃
ἅψωνται· ϗ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτȣ̃,
ἐσώζοντο. 27. † 5.

Κεφ. ζ. 7.

ΚΑὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν
οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν
γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσο-
λύμων.

* 2 Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθη-
τῶν αὐτȣ̃ ‡ κοιναῖς χερσὶ (τȣ̃τ' ἔςιν
ἀνίπτοις) ἐσθίοντας ἄρτȣς. ‡ ἐμέμ-
ψαντο.

* 3 (Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι ϗ πάν-
τες οἱ Ἰȣδαῖοι, ‡ ἐὰν μὴ † πυγμῇ
νίψωνται τὰς χεῖρας, ȣ̓κ ἐσθίȣσι,
κρατȣ̃ντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσ-
βυτέρων.

4 Καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν
μὴ βαπτίσωνται, ȣ̓κ ἐσθίȣσι· ϗ
ἄλλα πολλά ἐςιν, ἃ ‡ παρέ-
λαβον ‡ κρατεῖν, ‡ βαπτισμȣς ‡ πο-
τηρίων ϗ ‡ ξεςῶν ϗ † χαλκίων ϗ ‡
κλινῶν.)

5 Ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν
οἱ Φαρισαῖοι ϗ οἱ Γραμματεῖς·
Διατί οἱ μαθηταί σȣ ȣ̓ περιπα-
τȣ̃σι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν

vigium; et quievit ventus. Et
valde ex abundanti in seipsis
stupebant, et mirabantur.

52 Non enim intellexerunt
de panibus; erat enim cor eo-
rum obcæcatum.

53 Et pertranseuntes vene-
runt in terram Genesaret; et
applicuerunt.

54 Et exeuntibus illis è na-
vigio, continuò cognoscentes
eum,

55 Circumcurrentes omnem
circumviciniam illam, cœpe-
runt in grabatis malè habentes
circumferre, ubi audiebant
quòd illic esset.

56 Et quocumque introibat
in vicos, vel urbes, vel agros,
in plateis ponebant infirmos,
et rogabant eum, ut vel fim-
briam vestimenti ejus tange-
rent; et quotquot tangebant
eum, servabantur.

CAPUT VII.

1 ET conveniunt ad eum
Pharisæi, et quidam
Scribarum venientes ab Hiero-
solymis

2 Et videntes quosdam dis-
cipulorum ejus communibus
manibus (hoc est, illotis) eden-
tes panes, incusarunt.

3 Nam Pharisæi et omnes
Judæi, si non pugillatim lave-
rint manus, non manducant,
tenentes traditionem senio-
rum;

4 Et à foro, si non baptizen-
tur, non comedunt; et alia
multa sunt, quæ assumpserunt
tenere, lotiones poculorum et
sextariorum, et æramentorum
et lectorum.

5 Deinde interrogant eum
Pharisæi et Scribæ; Quare dis-
cipuli tui non ambulant juxta
traditionem seniorum, sed il-
lotis

πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;

6 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι καλῶς προεφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν· ὡς γέγραπται· Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.

* 7 ‡ Μάτην δὲ ‡ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.

8 Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεστῶν ϗ ποτηρίων ϗ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε.

10 Μωσῆς γὰρ εἶπε· Τίμα τὸν πατέρα σου, ϗ τὴν μητέρα σου· ϗ· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

11 Ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· Κορβᾶν (ὅ ἐστι, δῶρον) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς.

12 Καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

* 13 Ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν, ᾗ παρεδώκατε· ϗ ‡ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

14 Καὶ προσκαλεσάμενος παντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀκούετέ μου πάντες, ϗ συνίετε.

15 Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.

16 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς.

lotis manibus manducant panem?

6 Ille verò respondens, dixit eis; Quod pulchre prophetarit Esaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est; Hic populus labiis me honorat, at cor eorum longe abest à me.

7 Frustra autem colunt me, docentes doctrinas, præcepta hominum.

8 Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum, lotiones sextariorum et poculorum; et alia similia ejusmodi multa facitis.

9 Et dicebat illis; Pulchre abrogatis mandatum Dei, ut traditionem vestram servetis.

10 Moses enim dixit; Honora patrem tuum, et matrem tuam; et maledicens patri vel matri, morte moriatur.

11 Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri vel matri; Corban, (quod est, donum) quod si ex me juvaberis.

12 Et non amplius sinitis eum quicquam facere patri suo, aut matri suæ.

13 Irritum facientes verbum Dei traditione vestra quam tradidistis: Et similia hujusmodi multa facitis.

14 Et advocans omnem turbam, dicebat illis: Audite me omnes, et intelligite:

15 Nihil est extra hominem introiens in eum, quod potest eum communicare: sed exeuntia ab eo, illa sunt communicantia hominem.

16 Si quis habet aures ad audiendum, audiat.

17 Et quum introisset in domum à turba, interrogabant eum discipuli ejus de parabola.

18 Et

18 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὕτω
; ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε
τι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον
ἰς τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν
οινῶσαι;

* 19 Ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται
ὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς
ὴν κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ‡ ἀφεδρῶνα
ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ
ρώματα.

20 Ἔλεγε δὲ, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώ-
ου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν
ἄνθρωπον.

21 Ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρ-
ίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ
ἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορ-
εῖαι, φόνοι,

* 22 ‡ Κλοπαὶ, ‡ πλεονεξίαι, ‡
ονηρίαι, ‡ δόλος, ‡ ἀσέλγεια, ὀφ-
αλμὸς πονηρὸς, ‡ βλασφημία, †
περηφανία, ‡ ἀφροσύνη.

23 Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ
σωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄν-
θρωπον.

* 24 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀ-
ῆλθεν εἰς τὰ † μεθόρια Τύρου
; Σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν,
δένα ἤθελε γνῶναι· καὶ οὐκ ἠδυνήθη
λαθεῖν.

25 Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ
ὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐ-
ῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσ-
πεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ.

26 (Ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς.
υροφοίνισσα τῷ γένει) καὶ ἠρώτα αὐ-
ὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς
υγατρὸς αὐτῆς.

27 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ·
Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ
ἐκνα· Οὐ γάρ καλόν ἐστι λαβεῖν
ὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς
υναρίοις.

28 Ἡ δὲ ἀπεκρίθη, καὶ λέγει
ὐτῷ· Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυ-
άρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης
σθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παι-
ίων.

29 Καὶ εἶπεν αὐτῇ· Διὰ τοῦ-

18 Et ait illis; Sic et vos imprudentes estis? Non consideratis, quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum communicare?

19 Quia non intrat ejus in cor, sed in ventrem, et in secessum exit: purgans omnes escas.

20 Dicebat autem, quod ex homine egressum, illud communicat hominem.

21 Intus enim, de corde hominum ratiocinationes malæ egrediuntur, adulteria, fornicationes, cædes,

22 Furta, avaritiæ, malitiæ, dolus, lascivia, oculus malus, blasphemia, superbia, amentia.

23 Omnia hæc mala abintus egrediuntur, et communicant hominem.

24 Et inde surgens, abiit in confinia Tyri et Sidonis: et ingressus in domum, neminem voluit scire, et non potuit latere.

25 Audiens enim mulier de eo, cujus habebat filiola spiritum immundum, intrans procidit ad pedes ejus.

26 (Erat autem mulier Græca, Syrophœnissa genere) Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia ejus.

27 At Jesus ait ei; Sine prius saturari filios; non enim pulchrum est sumere panem filiorum, et mittere catellis.

28 Illa vero respondit, et dicit illi; Utique Domine; etenim catelli sub mensa comedunt de micis puerorum.

29 Et ait illi; Propter hunc ser-

τον τὸν λόγον ὕπαγε· ἐξελήλυθε τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου.

30 Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.

31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.

* 32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ ‡ κωφὸν † μογιλάλον· καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν, ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα.

33 Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ· καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ.

34 Καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε. καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐφφαθὰ, ὅ ἐστι, διανοίχθητι.

35 Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.

36 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.

* 37 Καὶ † ὑπερπερισσῶς ‡ ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν. 32. † 6.

Κεφ. η'. 8.

* 1 ἘΝ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, † παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς.

2 Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι.

* 3 Καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς ‡ νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἥκουσι.

sermonem vade; exiit dæmonium à filia tua.

30 Et abiens in domum suam, invenit dæmonium egressum, et filiam conjectam super lectum.

31 Et iterum exiens de finibus Tyri et Sidonis, venit ad mare Galilææ, per medium finium Decapoleos.

32 Et ferunt ei surdum ægre loquentem; et invocant eum, ut imponat illi manum.

33 Et assumens eum de turba privatim, jecit digitos suos in auriculas ejus; et expuens tetigit linguam ejus.

34 Et suspiciens in cælum, ingemuit, et ait illi; Ephphatha, quod est, Adaperire.

35 Et statim adapertæ sunt ejus aures; et solutum est vinculum linguæ ejus, et loquebatur recte.

36 Et præcepit illis ut nemini dicerent; Quanto autem ille eis præcipiebat, magis amplius prædicabant.

37 Et supra modum percellebantur, dicentes; Pulchre omnia fecit; et surdos facit audire, et mutos loqui.

CAPUT VIII.

1 IN illis diebus omnino multa turba existente, et non habentibus quid comederent, advocans Jesus discipulos suos, dicit illis;

2 Visceribus commoveor super turbam; quia jam dies tres manent apud me, et non habent quid manducent.

3 Et si absolvam eos jejunos in domum suam, deficient in via; quidam enim eorum de longe venerunt.

4 Et

4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;

5 Καὶ ἐπηρώτα αὐτούς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτά.

6 Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· ϗ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε, ϗ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραθῶσι· ϗ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ.

* 7 Καὶ εἶχον ‡ ἰχθύδια ὀλίγα· ϗ ‡ εὐλογήσας, εἶπε παραθεῖναι ϗ αὐτά.

8 Ἔφαγον δὲ, ϗ ἐχορτάσθησαν· ϗ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας.

9 Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες, ὡς τετρακισχίλιοι· ϗ ἀπέλυσεν αὐτούς.

10 Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, ϗ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

* 12 Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ‡ λέγει· Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ‡ ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.

13 Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, ϗ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.

15 Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων· Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων ϗ τῆς ζύμης Ἡρώδου.

16 Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν.

17 Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγει

4 Et responderunt ei discipuli sui; Unde illos poterit quis hic saturare panibus in solitudine?

5 Et interrogavit eos; Quot habetis panes? Illi verò dixerunt; Septem.

6 Et præcepit turbæ discumbere super terram; Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, et dabat discipulis suis ut apponerent; et apposuerunt turbæ.

7 Et habebant pisciculos paucos, et benedicens, ait apponi et ipsos.

8 Comederunt autem, et saturati sunt; et sustulerunt redundantia fragmentorum septem sportas.

9 Erant autem comedentes quasi quatuor millia; et absolvit eos.

10 Et statim ascendens in navigium cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha.

11 Et exierunt Pharisæi, et cœperunt contendere cum eo; quærentes ab illo signum de cælo, tentantes eum.

12 Et ingemiscens spiritu suo, ait; Quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum.

13 Et dimittens eos, ascendens rursum in navigium, abiit in ulterius.

14 Et obliti sunt sumere panes; et si non unum panem non habebant cum se in navigio.

15 Et præcipiebat eis dicens; Videte, cavete a fermento Pharisæorum, et fermento Herodis.

16 Et ratiocinabantur ad invicem dicentes; Quia panes non habemus.

17 Et cognoscens Jesus, ait illis;

αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;

18 Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε;

19 Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; Λέγουσιν αὐτῷ· Δώδεκα.

20 Ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτά.

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς οὐ συνίετε;

22 Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται.

* 23 Καὶ ‡ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ· ‡ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ ‡ πτύσας εἰς τὰ † ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ‡ ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει.

24 Καὶ ἀναβλέψας, ἔλεγε· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας.

* 25 Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ‡ ἀποκατεστάθη καὶ ‡ ἐνέβλεψε † τηλαυγῶς ‡ ἅπαντας.

26 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, λέγων· Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;

28 Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν· Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· καὶ ἄλλοι, Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ, ἕνα τῶν προφητῶν.

illis; Quid cogitatis, quia panes non habetis? Nondum cognoscitis nec intelligitis? adhuc callosum habetis cor vestrum?

18 Oculos habentes non aspicitis? et aures habentes non auditis? Et non recordamini?

19 Quando quinque panes fregi in quinquies mille, quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei; Duodecim.

20 Quando autem septem in quater mille, quot sportarum complementa fragmentorum tulistis? Illi verò dixerunt; Septem.

21 Et dicebat eis; Quomodo non intelligitis?

22 Et venit in Bethsaïdam, et ferunt ei cæcum, et rogabant eum ut illum tangeret.

23 Et adprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum; et expuens in oculos ejus, imponens manus ei, interrogavit eum si quid videret.

24 Et suspiciens ait; Video homines velut arbores ambulantes.

25 Deinde iterum imposuit manus super oculos ejus, et fecit ipsum videre; et restitutus est, et aspexit perlucidè omnes.

26 Et misit illum in domum suam, dicens; Neque in vicum ingrediaris, neque dixeris cuipiam in vico.

27 Et egressus est Jesus et discipuli ejus in vicos Cæsareæ Philippi; et in via interrogabat discipulos suos, dicens eis; Quem me dicunt homines esse?

28 Illi verò responderunt; Joannem Baptistam; et alii, Eliam; alii verò, unum Prophetarum.

29 Et

29 Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ Χριστός.

30 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ.

31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, ϗ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ϗ ἀρχιερέων ϗ γραμματέων, ϗ ἀποκτανθῆναι· ϗ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι.

32 Καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει· Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ.

33 Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, ϗ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, λέγων· Ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, ϗ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ϗ ἀκολουθείτω μοι.

35 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ ϗ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτην.

36 Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, ϗ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;

37 Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

38 Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με ϗ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι ϗ ἁμαρτωλῷ, ϗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. 16. ‡ 4.

Κεφ. θ'. 9.

1 ΚΑὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσί τινες

29 Et ipse dicit illis; Vos verò quem me dicitis esse? Respondens autem Petrus, ait ei; Tu es Christus.

30 Et comminatus est eis, ut nemini dicerent de eo.

31 Et cœpit docere eos, quoniam oportet filium hominis multa pati, et reprobari à senioribus, et summis Sacerdotibus, et Scribis, et occidi, et post tres dies resurgere.

32 Et libertate verbum loquebatur; Et assumens eum Petrus, cœpit increpare eum.

33 Ille vero conversus, et videns discipulos suos, increpavit Petrum, dicens; Vade post me satana, quoniam non sapis quæ Dei, sed quæ hominum.

34 Et advocans turbam cum discipulis suis, dixit eis; Quicumque vult post me sequi, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me.

35 Qui enim voluerit animam suam servare, perdet eam; qui autem perdiderit animam suam causa mei et Euangelii, hic servabit eam.

36 Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, et multetur animam suam?

37 Aut quid dabit homo compensationem animæ suæ?

38 Qui enim erubuerit me, et meos sermones in generatione ista adultera et peccatrice, et filius hominis erubescet eum, quum venerit in gloria Patris sui cum angelis sanctis.

CAPUT IX.

1 ET dicebat illis; Amen dico vobis, quia sunt quidam

τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες ἐ μὴ γεύσωνται θανάτε, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τε Θεε ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησε̃ς τὸν Πέτρον ϗ τὸν Ἰάκωβον ϗ τὸν Ἰωάννην, ϗ ἀναφέρει αὐτὲς εἰς ὄρ@ ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνες· ϗ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν.

* 3 Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτε̃ ἐγένετο † στίλβοντα, ‡ λευκὰ λίαν ὡς ‡ χιὼν, ἷα † γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἐ δύναται ‡ λευκᾶναι.

4 Καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωσεῖ· ϗ ἦσαν συλλαλε̃ντες τῷ Ἰησε̃.

5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρ@, λέγει τῷ Ἰησε̃. Ῥαββὶ, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· ϗ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, ϗ Μωσεῖ μίαν, ϗ Ἠλίᾳ μίαν.

6 Οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι.

7 Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζεσα αὐτοῖς ϗ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγεσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός με ὁ ἀγαπητὸς, αὐτε̃ ἀκέετε.

* 8 Καὶ † ἐξάπινα ‡ περιβλεψάμενοι, ἐκέτι ἐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησε̃ν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τε̃ ὄρες, διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τε̃ ἀνθρώπε ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

10 Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτὲς, συζητε̃ντες τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.

11 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Ὅτι λέγεσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

* 12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ πάντα· ϗ πῶς

dam hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in efficacia.

2 Et post dies sex, assumit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem, et ducit illos in montem excelsum privatim solos; et transfiguratus est coram ipsis.

3 Et vestimenta ejus facta sunt coruscantia, candida valde velut nix, qualia fullo super terram non potest dealbare.

4 Et apparuit illis Elias cum Mose, et erant colloquentes Jesu.

5 Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, pulchrum est nos hic esse; et faciamus umbracula tria, tibi unum, et Mosi unum, et Eliæ unum.

6 Non enim sciebat quid diceret; erant enim exterriti.

7 Et facta est nubes obumbrans eos; et venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus, illum audite.

8 Et statim circumspicientes, amplius neminem viderunt, si non Jesum tantum cum se.

9 Descendentibus autem illis de monte, cavit illis, ut nemini narrarent quæ viderunt, si non quum filius hominis ex mortuis resurrexerit.

10 Et verbum continuerunt apud se conquirentes, quid est, ex mortuis resurgere?

11 Et interrogabant eum, dicentes; Quid dicunt Scribæ, quia Eliam oporteat venire primum?

12 Ille autem respondens, ait illis; Elias quidem veniens primum, restituit omnia, et quomodo

γέγραπλαι ἐπὶ τὸν υἱὸν τȣ͂ ἀνθρώπȣ, ἵνα πολλὰ πάθῃ, ϗ † ἐξȣδενωθῇ.

13 Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι ϗ Ἠλίας ἐλήλυθε, ϗ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ᾽ αὐτόν.

14 Καὶ ἐλθὼν πρὸς τȣ̀ς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτȣ̀ς, ϗ γραμματεῖς συζητȣ͂ντας αὐτοῖς.

* 15 Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ‡ ἐξεθαμβήθη, ϗ ‡ προστρέχοντες ‡ ἠσπάζοντο αὐτόν.

16 Καὶ ἐπηρώτησε τȣ̀ς γραμματεῖς. Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτȣ́ς;

17 Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τȣ͂ ὄχλȣ, εἶπε· Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μȣ πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον.

* 18 Καὶ ὅπȣ ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· ϗ ἀφρίζει, ϗ ‡ τρίζει τȣ̀ς ὀδόντας αὐτȣ͂, ϗ ‡ ξηραίνεται· ϗ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σȣ ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, ϗ ὐκ ἴσχυσαν.

19 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, λέγει· Ὦ γενεὰ ἄπιςος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με.

* 20 Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· ϗ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· ϗ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, † ἐκυλίετο ‡ ἀφρίζων.

* 21 Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτȣ͂· Πόσος χρόνος ἐςὶν, ὡς τȣ͂το γέγονεν αὐτῷ; Ὁ δὲ εἶπε † Παιδιόθεν.

22 Καὶ πολλάκις αὐτὸν ϗ εἰς πῦρ ἔβαλε ϗ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ᾽ εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ᾽ ἡμᾶς.

23 Ὁ δὲ Ἰησȣ͂ς εἶπεν αὐτῷ· Τὸ, εἰ δύνασαι πιςεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιςεύοντι.

modo scriptum est in filium hominis, ut multa patiatur, et nihili fiat.

13 Sed dico vobis, quia et Elias venit, et fecerunt illi quæcunque voluerunt, sicut scriptum est de eo.

14 Et veniens ad discipulos, vidit turbam magnam circa eos, et Scribas conquirentes illis.

15 Et confestim omnis turba videns eum expavit, et accurentes salutabant eum.

16 Et interrogavit Scribas; Quid conquiritis apud vos ipsos?

17 Et respondens unus de turba, dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum sine loquutione;

18 Et ubicumque eum apprehenderit, lacerat illum, et spumat, et stridet dentes suos, et arescit; et dixi discipulis tuis ut illum ejicerent, et non potuerunt.

19 Ille autem respondens ei, dixit; O generatio incredula, quousque apud vos ero? quousque tolerabo vos? ferte ipsum ad me.

20 Et attulerunt eum ad ipsum; Et videns eum, statim spiritus convulsit illum; et cadens in terram, volutabatur spumans.

21 Et interrogavit patrem ejus, quantum temporis est, ut hoc factum est ei? Ille verò ait; Ab infantia.

22 Et frequenter eum et in ignem jecit, et in aquam, ut perderet eum; sed si quid potes, succurre nobis visceribus commotus super nos.

23 At Jesus ait illi: Illud si potes credere, omnia possibilia credenti.

24 Et

24 Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύων ἔλεγε· Πιστεύω Κύριε· Βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ.

* 25 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι † ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ· Τὸ πνεῦμα τὸ ‡ ἄλαλον ϗ κωφὸν, ἐγώ σοι ἐπιτάσσω· Ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, ϗ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.

26 Καὶ κράξαν, ϗ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε. ϗ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.

27 Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐτόν· ϗ ἀνέστη.

28 Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν· Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

29 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ ϗ νηστείᾳ.

30 Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· ϗ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ.

31 Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ϗ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, ϗ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· ϗ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

32 Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, ϗ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

33 Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ· ϗ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτούς· Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;

34 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων.

35 Καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, ϗ λέγει αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, ϗ πάντων διάκονος.

36 Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστη-

24 Et continuo exclamans pater pueri cum lacrymis aiebat; Credo Domine; succurre meæ incredulitati.

25 Videns autem Jesus, quod concurreret turba, increpavit spiritum immundum, dicens illi; Spiritus sine loquutione et surde, ego tibi impero; exi ex eo, et ne amplius introeas in eum.

26 Et exclamans, et multum discerpens eum, exiit: et factus est sicut mortuus, ut multos dicere; Quia mortuus est.

27 At Jesus prehendens manum ejus, excitavit eum, et surrexit.

28 Et introeuntem eum in domum discipuli ejus interrogabant eum privatim; Quia nos non potuimus ejicere eum?

29 Et dixit illis; Hoc genus in nullo potest exire, si non in oratione et jejunio.

30 Et inde exeuntes prætergrediebantur per Galilæam; et non voluit ut quis sciret.

31 Docebat enim discipulos suos, et dicebat illis; Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum, et occident eum; et occisus, tertiâ die resurget.

32 Illi vero ignorabant verbum, et timebant eum interrogare.

33 Et venit ad Capernaum; et in domo factus, interrogabat eos; Quid in via ad vos ipsos ratiocinabamini?

34 Illi autem tacebant: ad invicem enim ratiocinati erant in via, quis major.

35 Et sedens vocavit duodecim, et ait illis; Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus, et omnium minister.

36 Et accipiens puerum, statuit

σεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκα-
λισάμενος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς.

37 Ὃς ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παι-
δίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
μὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται,
ὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαν-
τά με.

38 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάν-
νης, λέγων· Διδάσκαλε, εἴδομέν
τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα
δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ
ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
ἡμῖν.

39 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· Μὴ
κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς
ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί
μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί
με.

40 Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν,
ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν.

41 Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς
ποτήριον ὕδατος ἐν τῷ ὀνόματί
μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστὲ, ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐ-
τοῦ.

* 42 Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα
τῶν ‡ μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ,
καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον ‡ εἰ ‡ περί-
κειται λίθος † μυλικὸς περὶ τὸν ‡
τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν
θάλασσαν.

* 43 Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε
ἡ χείρ σου, ‡ ἀπόκοψον αὐτήν·
καλόν σοι ἐστὶ ‡ κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν
εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα
ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ
τὸ ἄσβεστον·

* 44 Ὅπου ὁ ‡ σκώληξ αὐτῶν
‡ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέν-
νυται.

45 Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδα-
λίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν
ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χω-
λὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆ-
ναι εἰς τὴν γέενναν εἰς τὸ πῦρ τὸ
ἄσβεστον·

46 Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ
τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

tuit eum in medio eorum, et
ulnis continens eum, ait illis;

37 Quisquis unum hujusmodi
puerulorum exceperit in no-
mine meo, me excipit; et qui-
cunque me exceperit, non me
excipit, sed legantem me.

38 Respondit verò illi Joan-
nes, dicens; Magister, vidi-
mus quendam nomine tuo eji-
cientem dæmonia, qui non se-
quitur nos; et prohibuimus
eum, quia non sequitur nos.

39 At Jesus ait; Ne prohi-
bete eum; Nemo enim est qui
faciat efficaciam in nomine
meo, et possit cito maledicere
mihi.

40 Qui enim non est adver-
sum nos, pro nobis est.

41 Qui enim potaverit vos
poculum aquæ in nomine meo,
quia Christi estis; Amen dico
vobis, non perdiderit merce-
dem suam.

42 Et quisquis scandalizave-
rit unum pusillorum creden-
tium in me, pulchrum est ei
magis, si circumponeretur la-
pis molaris circa collum ejus,
et jaceretur in mare.

43 Et si scandalizet te manus
tua, abscinde illam; pulchrum
tibi est mancum in vitam in-
troire, quam duas manus ha-
bentem abire in gehennam, in
ignem inextinguibilem;

44 Ubi vermis eorum non
moritur, et ignis non extin-
guitur.

45 Et si pes tuus scandalizet
te, amputa illum; pulchrum
est tibi introire in vitam clau-
dum, quam duos pedes haben-
tem jaci in gehennam, in ignem
inextinguibilem;

46 Ubi vermis eorum non mo-
ritur, et ignis non extinguitur.

* 47 Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοι ἐςὶ ‡ μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός·

48 Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, ϗ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

* 49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται· ϗ πᾶσα ‡ θυσία † ἁλὶ ‡ ἁλισθήσεται.

* 50 Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ‡ ἅλας † ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ‡ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, ϗ ‡ εἰρηνεύετε ἐν ‡ ἀλλήλοις. 38. † 10.

Κεφ. ι'. 10.

* 1 ‡ Κἀκεῖθεν ἀναςὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· ϗ ‡ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· ϗ, ὡς ‡ εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.

2 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι, ἐπηρώτησαν αὐτόν, εἰ ἔξεςιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι· πειράζοντες αὐτόν.

3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς;

* 4 Οἱ δὲ εἶπον· Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ‡ ἀποςασίου ‡ γράψαι, ϗ ἀπολῦσαι,

5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην.

6 Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν ϗ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός.

7 Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ, ϗ τὴν μητέρα, ϗ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·

8 Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥςε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σάρξ.

* 9 Ὃ οὖν ὁ Θεὸς ‡ συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

47 Et si oculus tuus scandalizet te, ejice eum; pulchrum tibi est unoculum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem jaci in gehennam ignis.

48 Ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur.

49 Omnis enim igne salietur; et omnis victima sale salietur.

50 Pulchrum sal; si verò sal insulsum fiat, in quo illud condietis? Habete in vobis sal, et pacem habete in invicem.

CAPUT X.

1 ET inde exurgens venit in fines Judææ, per ulterius Jordanis; et conveniunt iterum turbæ ad eum; et, sicut consueverat, iterum docebat illos.

2 Et accedentes Pharisæi interrogabant eum, Si licet viro uxorem dimittere? tentantes eum.

3 Ille autem respondens dixit eis; Quid vobis præcepit Moses?

4 Illi verò dixerunt; Moses permisit libellum abscessionis scribere, et dimittere.

5 Et respondens Jesus, ait eis; Ad duritiem cordis vestri scripsit vobis præceptum istud.

6 Ab autem initio creationis, masculum et feminam fecit eos Deus.

7 Causa hujus relinquet homo patrem suum, et matrem, et adglutinabitur ad uxorem suam;

8 Et erunt duo in carnem unam; Itaque non amplius sunt duo, sed una caro.

9 Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.

10 Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν.

* 11 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, ‡ μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν.

12 Καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται.

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν.

14 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

* 16 Καὶ ‡ ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά, ηὐλόγει αὐτά.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτόν, ἐπηρώτα αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

18 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός.

19 Τὰς ἐντολὰς οἶδας· Μὴ μοιχεύσῃς· Μὴ φονεύσῃς· Μὴ κλέψῃς· Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· Μὴ ἀποστερήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.

20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.

21 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἕν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν.

10 Et in domo iterum discipuli ejus de eodem interrogaverunt eum.

11 Et ait illis; Quicumque dimiserit uxorem suam, et duxerit aliam, adulterat in eam.

12 Et si uxor dimiserit virum suum, et nupserit alii, mœchatur.

13 Et offerebant illi puerulos, ut tangeret illos; Verùm discipuli increpabant offerentes.

14 Videns verò Jesus indignatus est, et ait illis; Sinite puerulos venire ad me, et ne prohibueritis eos; nam talium est regnum Dei.

15 Amen dico vobis, quisquis non receperit regnum Dei velut puerulus, non intrabit in illud.

16 Et ulnis complexus eos, imponens manus super illos, benedicebat eos.

17 Et egrediente eo in viam, adcurrens quidam et genupetens eum, rogabat eum, Magister bone, quid faciam ut vitam æternam possideam?

18 At Jesus dixit ei; Quid me dicis bonum? Nemo bonus, si non unus, Deus.

19 Præcepta nosti; Ne adulteres; ne occidas; ne fureris; ne falso testeris; ne damnum dederis; honora patrem tuum et matrem.

20 Ille autem respondens ait illi; Magister, hæc omnia observavi à juventute mea.

21 At Jesus intuitus eum, dilexit eum, et dixit ei; Unum tibi deest; Vade, quæcumque habes vende, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cælo; et veni, sequere me, tollens crucem.

22 Ille

• 22 Ὁ δὲ, ‡ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων ‡ κτήματα πολλά.

22 Ille verò mœstus in verbo, abiit contristatus; erat enim habens facultates multas.

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται;

23 Et circumspiciens Jesus ait discipulis suis; Quam difficile opes habentes in regnum Dei introibunt!

• 24 Οἱ δὲ ‡ μαθηταὶ ‡ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ· Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτοῖς· Τέκνα, πῶς † δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν;

24 At discipuli expaverunt in verbis ejus. At Jesus rursus respondens, ait illis; Nati, quomodo difficile est confidentes in opibus, in regnum Dei introire!

25 Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

25 Facilius enim est camelum per foramen acus transire, quàm divitem in regnum Dei intrare.

26 Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι

26 Illi verò abundanter percellebantur, dicentes ad semetipsos; et quis potest servari?

27 Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγει· Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ.

27 Intuens autem illos Jesus, ait; Apud homines impossibile, sed non apud Deum; Omnia enim possibilia sunt apud Deum.

28 Καὶ ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι.

28 Cœpit autem Petrus dicere ei; Ecce nos reliquimus omnia, et sequuti sumus te.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου,

29 Et respondens Jesus, ait; Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, causa mei et causa Euangelii,

30 Ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς, καὶ μητέρας καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

30 Si non accipiet centuplicia nunc in tempore hoc, domos, et fratres, et sorores, et matres, et filios, et agros, cum persequutionibus, et in seculo venturo vitam æternam.

31 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι.

31 Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi, primi.

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο.

32 Erant autem in via ascendentes in Hierosolyma, et erat præcedens eos Jesus, et mirabantur; et sequentes expavescebant.

Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώ-
δεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλ-
λοντα αὐτῷ συμβαίνειν.

33 Ὅτι ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς
Ἱεροσόλυμα, ϗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι ϗ
τοῖς γραμματεῦσι, ϗ κατακρινοῦσιν
αὐτὸν θανάτῳ, ϗ παραδώσουσιν αὐ-
τὸν τοῖς ἔθνεσι.

34 Καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, ϗ
μαστιγώσουσιν αὐτὸν, ϗ ἐμπτύ-
σουσιν αὐτῷ, ϗ ἀποκτενοῦσιν αὐ-
τόν· ϗ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστή-
σεται.

35 Καὶ † προσπορεύονται
αὐτῷ Ἰάκωβος ϗ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ
Ζεβεδαίου, λέγοντες· Διδάσκαλε,
θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν ποιή-
σῃς ἡμῖν.

36 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τί θέλετε
ποιῆσαί με ὑμῖν;

37 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Δὸς ἡ-
μῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου ϗ εἷς
ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ
δόξῃ σου.

38 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε
πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ϗ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπ-
τισθῆναι;

39 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Δυνάμεθα.
Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὸ μὲν
ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε· ϗ τὸ
βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπ-
τισθήσεσθε.

40 Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ϗ
ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι,
ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται.

41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα,
ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου ϗ
Ἰωάννου.

* 42 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ‡ προσκα-
λεσάμενος αὐτοὺς, λέγει αὐτοῖς·
Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ‡ ἄρχειν
τῶν ἐθνῶν, ‡ κατακυριεύουσιν αὐτῶν·
καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν, ‡ κατεξουσιάζου-
σιν αὐτῶν.

43 Οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν·

cebant. Et assumens iterum
duodecim, cœpit eis dicere fu-
tura ipsi evenire.

33 Quia ecce ascendimus in
Hierosolyma, et filius homi-
nis tradetur principibus Sacer-
dotum, et Scribis, et damna-
bunt eum morte, et tradent
eum gentibus.

34 Et illudent ei, et flagel-
labunt eum, et inspuent ei, et
occident eum, et tertia die re-
surget.

35 Et accedunt ad eum Ja-
cobus et Joannes, filii Zebedæi,
dicentes; Magister, volumus,
ut quodcumque petierimus fa-
cias nobis.

36 Ille verò dixit eis; Quid
vultis facere me vobis?

37 Illi autem dixerunt ei;
Da nobis, ut unus ex dexteris
tuis, et unus ex sinistris tuis
sedeamus in gloria tua.

38 At Jesus ait eis; Nescitis
quid petatis; potestis bibere
poculum quod ego bibo, et
baptismo quo ego baptizor, bap-
tizari?

39 Illi autem dixerunt ei;
Possumus. At Jesus ait eis;
Quidem calicem quem ego bi-
bo, bibetis, et baptismo quo
ego baptizor, baptizabimini;

40 At sedere ex dexteris
meis, et ex sinistris meis, non
est meum dare, sed quibus pa-
ratum est.

41 Et audientes decem, cœ-
perunt indignari de Jacobo et
Joanne.

42 At Jesus advocans eos,
ait illis; Scitis quia existiman-
tes imperare gentibus domi-
nantur eorum, et magni eorum
licentia utuntur in eos.

43 Non ita autem erit in vo-
bis;

ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλη γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσαι διάκονος ὑμῶν·

44 Καὶ ὃς ἂν θέλη ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσαι πάντων δοῦλος.

* 45 Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

* 46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.

47 Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν, καὶ λέγειν· Ὁ υἱὸς Δαβὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με.

48 Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με.

49 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε.

50 Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

51 Καὶ ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί θέλεις ποιήσω σοι; Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββονὶ, ἵνα ἀναβλέψω.

52 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. 21. † 2.

Κεφ. ια΄. 11.

1 ΚΑὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,

2 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι

bis; sed quicunque voluerit fieri magnus in vobis, erit vester minister.

44 Et quicunque voluerit vestrum fieri primus, erit omnium servus.

45 Etenim filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, et dare animam suam solutionem pro multis.

46 Et veniunt in Hiericho; et proficiscente eo de Hiericho, et discipulis ejus, et turba copiosa, filius Timæi Bartimæus cæcus sedebat juxta viam mendicans.

47 Et audiens quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare et dicere; Fili David Jesu, miserere mei.

48 Et objurgabant eum multi ut taceret; Ille autem multo magis clamabat; Fili David, miserere mei.

49 Et stans Jesus, ait illum vocari; Et vocant cæcum, dicentes ei; Confide, surge: vocat te.

50 Ille autem abjiciens pallium suum, surgens venit ad Jesum.

51 Et respondens dicit ei Jesus; Quid vis faciam tibi? At cæcus dixit ei; Rabboni, ut videam.

52 At Jesus ait illi; Vade: fides tua servavit te; et confestim vidit, et sequebatur Jesum in via.

CAPUT XI.

1 ET quum appropinquarent ad Hierosolymam, ad Bethphage et Bethaniam ad montem Olivarum, mittit duos discipulorum suorum,

2 Et dicit illis; Abite in vicum contra vos; et statim introeuntes in eum, invenietis pullum

εἰς αὐτὴν, εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.

3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε· Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστελεῖ ὧδε.

* 4 Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον τὸν ‡ πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ † ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν.

5 Καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον;

6 Οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς.

7 Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτῷ.

* 8 Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ‡ ἄλλοι δὲ † στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν ‡ δένδρων, καὶ ‡ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν.

9 Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

10 Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου, τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπείνασε.

13 Καὶ ἰδὼν συκῆν μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὑρήσει τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ᾽ αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων.

14 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς

pullum ligatum, super quem nullus hominum sedit: solventes illum adducite.

3 Et si quis vobis dixerit, Quid facitis hoc? dicite; Quia Dominus eo opus habet; et continuo illum dimittet huc.

4 Abierunt autem et invenerunt pullum ligatum ad januam foris in bivio, et solvunt eum.

5 Et quidam illic stantium dicebant illis; Quid facitis solventes pullum?

6 Illi verò dixerunt eis sicut præceperat Jesus; et dimiserunt eos.

7 Et duxerunt pullum ad Jesum, et superinjecerunt illi vestimenta sua; et sedit super eum.

8 Multi autem vestimenta sua straverunt in viam; alii autem frondes cædebant ex arboribus, et sternebant in viam.

9 Et præeuntes et sequentes clamabant, dicentes; Hosanna, benedictus veniens in nomine Domini.

10 Benedictum veniens regnum in nomine Domini, patris nostri David; Hosanna in altissimis.

11 Et introivit in Hierosolyma Jesus, et in templum; et circumspiciens omnia, vespere jam existente horâ, exiit in Bethaniam cum duodecim.

12 Et posterâ die exeuntibus illis de Bethania, esuriit.

13 Et videns ficum à longè habentem folia, venit, si fortè inveniret quid in ea; Et veniens ad eam, nihil invenit si non folia; non enim erat tempus ficorum.

14 Et respondens Jesus dixit ei;

εἶπεν αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα ὐδεὶς καρπὸν φάγοι· ϗ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· ϗ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ϗ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· ϗ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, ϗ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψε.

16 Καὶ ὐκ ἤφιεν ἵνα τὶς διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ.

17 Καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς· Οὐ γέγραπται· Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν.

18 Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς ϗ οἱ ἀρχιερεῖς, ϗ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

19 Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως.

20 Καὶ πρωῒ παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν.

21 Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει αὐτῷ· Ῥαββὶ, ἴδε, ἡ συκῆ ἣν κατηράσω, ἐξήρανται.

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς· Ἔχετε πίστιν Θεοῦ.

23 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἄρθητι, ϗ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν· ϗ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἃ λέγει γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ.

24 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε· ϗ ἔσται ὑμῖν.

25 Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος· ἵνα ϗ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ

ei; Non amplius ex te in æternum nemo fructum manducet. Et audiebant discipuli ejus.

15 Et veniunt in Hierosolyma; et ingressus Jesus in templum, cœpit ejicere vendentes et ementes in templo; et mensas nummulariorum, et cathedras vendentium columbas evertit.

16 Et non sinebat ut quisquam transferret vas per templum.

17 Et docebat, dicens eis; Nonne scriptum est, Quia domus mea, domus orationis vocatur omnibus gentibus? vos autem fecistis eam speluncam latronum.

18 Et audierunt Scribæ, et principes Sacerdotum, et quærebant quomodo eum perderent; timebant enim eum, quia omnis turba admirabatur super doctrina ejus.

19 Et quum vespera facta esset; egrediebatur ex civitate.

20 Et mane adambulantes, viderunt ficum arefactam à radicibus.

21 Et recordatus Petrus, dicit ei, Rabbi, ecce ficus cui maledixisti, aruit.

22 Et respondens Jesus, ait illis; Habete fidem Dei.

23 Amen enim dico vobis, quia quicunque dixerit monti huic; Tollere, et mittere in mare; et non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit quia quæ dicit fiant, fiet ei quod dixerit.

24 Propter hoc dico vobis, Omnia quæcumque orantes petitis, credite quia accipitis, et erunt vobis.

25 Et quum stabitis orantes, dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut et pater vester qui

ν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

26 Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι.

28 Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῇς;

29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπερωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον· καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

30 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι.

31 Καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

32 Ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων· ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν.

33 Καὶ ἀποκριθέντες, λέγουσι τῷ Ἰησοῦ· Οὐκ οἴδαμεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 7. † 2.

Κεφ. ιβ'. 12.

* 1 ΚΑὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν· ‡ Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε ‡ φραγμὸν, καὶ ‡ ὤρυξεν † ὑπολήνιον, καὶ ‡ ᾠκοδόμησε ‡ πύργον, καὶ ‡ ἐξέδοτο αὐτὸν ‡ γεωργοῖς· καὶ ἀπεδήμησε.

2 Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος.

3 Οἱ δὲ, λαβόντες αὐτὸν, ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν.

qui in cælis, dimittat vobis lapsus vestros.

26 Si verò vos non dimiseritis, nec Pater vester qui in cælis, dimittet lapsus vestros.

27 Et veniunt rursus in Hierosolymam; Et in templo deambulante ipso, accedunt ad eum summi sacerdotes, et Scribæ, et seniores.

28 Et dicunt ei; In qua auctoritate hæc facis? et quis tibi auctoritatem hanc dedit, ut ista facias?

29 At Jesus respondens, ait illis; Interrogabo vos et ego unum verbum; et respondete mihi, et dicam vobis in qua auctoritate hæc faciam.

30 Baptismus Joannis de cælo erat, an ex hominibus? Respondete mihi.

31 Et ratiocinabantur apud seipsos dicentes; Si dixerimus, de cælo, dicet; propter quid ergo non credidistis ei?

32 Sed si dicamus ex hominibus, timebant populum; Omnes enim habebant Joannem quia vere Propheta erat.

33 Et respondentes dicunt Jesu; Nescimus. Et Jesus respondens, ait illis; Neque ego dico vobis in qua auctoritate hæc faciam.

CAPUT XII.

1 ET cœpit illis in parabolis dicere; Vineam plantavit homo, et circumposuit sepem, et fodit lacum, et ædificavit turrim, et elocavit eam agricolis, et peregre profectus est.

2 Et misit ad agricolas tempore servum, ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ.

3 Illi autem sumentes eum ceciderunt, et dimiserunt vacuum.

4 Et

4 Καὶ πάλιν ἀπέςειλε πρὸς αὐτὲς ἄλλον δᾶλον· ‡ κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες † ἐκεφαλαίωσαν, ȣ ἀπέςειλαν † ἠτιμωμένον.

5 Καὶ πάλιν ἄλλον ἀπέςειλε· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν· ȣ πολλὲς ἄλλες, τὲς μὲν δέροντες, τὲς δὲ ἀποκτείνοντες.

6 Ἔτι ἒν ἕνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτᾶ, ἀπέςειλε ȣ αὐτὸν πρὸς αὐτὲς ἔσχατον, λέγων· Ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μȣ.

7 Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτές· Ὅτι ἧτός ἐςιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ȣ ἡμῶν ἔςαι ἡ κληρονομία.

8 Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἀπέκτειναν, ȣ ἐξέβαλον ἔξω τᾶ ἀμπελῶνος.

9 Τί ἒν ποιήσει ὁ κύριος τᾶ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται ȣ ἀπολέσει τὲς γεωργὲς, ȣ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.

10 Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομᾶντες, ἧτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.

11 Παρὰ Κυρίε ἐγένετο αὕτη· ȣ ἔςι θαυμαςὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.

12 Καὶ ἐζήτεν αὐτὸν κρατῆσαι, ȣ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτὲς τὴν παραβολὴν εἶπε· ȣ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

* 13 Καὶ ἀποςέλλεσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων ȣ τῶν Ἡρωδιανῶν, ‡ ἵνα αὐτὸν † ἀγρεύσωσι ‡ λόγῳ.

14 Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγεσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, ȣ ὁ μέλει σοι περὶ ἐδενός· ὁ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας την ὁδὸν τᾶ Θεᾶ διδάσκεις· Ἔξεςι κῆνσον Καίσαρι δᾶναι, ἢ ὄ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν;

4 Et iterum misit ad illos alium servum; et illum lapidantes in capite vulneraverunt, et ablegaverunt inhonoratum.

5 Et rursum alium misit; et illum occiderunt, et plures alios, hos quidem cædentes, hos verò occidentes.

6 Adhuc ergo unum filium habens dilectum suum, misit et illum ad eos novissimum, dicens; Quia reverebuntur filium meum.

7 Illi verò agricolæ dixerunt apud seipsos; Quod hic est hæres; venite occidamus eum, et nostra erit hæreditas.

8 Et apprehendentes eum, occiderunt, et ejecerunt extra vineam.

9 Quid ergo faciet dominus vineæ? Veniet, et perdet colonos, et dabit vineam aliis.

10 Nec scripturam hanc legistis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli.

11 A Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris.

12 Et quærebant eum prehendere, et timuerunt turbam; cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam dixit; Et sinentes eum abierunt.

13 Et mittunt ad eum quosdam Pharisæorum et Herodianorum, ut eum captarent sermone.

14 Illi autem venientes dicunt ei; Magister, scimus quia verax es, et non cura est tibi de nullo; non enim aspicis in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces; Licet censum Cæsari dare, an non; demus, an non demus?

15 Ille

15 Ὁ δὲ, εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν, εἶπεν αὐτοῖς· Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω.

16 Οἱ δὲ ἤνεγκαν· Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Καίσαρος.

17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες.

19 Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

20 Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα.

21 Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως.

22 Καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτὰ καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα· ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

23 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

24 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ;

* 25 Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, ‡ οὔτε ‡ γαμοῦσιν, οὔτε † γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

26 Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τῆς βάτου,

15 Ille verò sciens eorum hypocrisin, ait illis; Quid me tentatis? Afferte mihi denarium, ut videam,

16 Illi autem attulerunt; Et ait illis; Cujus imago hæc, et inscriptio; Illi autem dixerunt ei; Cæsaris.

17 Et respondens Jesus, dixit illis; Reddite quæ Cæsaris, Cæsari; et quæ Dei, Deo; Et mirabantur super eo.

18 Et veniunt Sadducæi ad eum, qui dicunt resurrectionem non esse; et interrogabant eum dicentes;

19 Magister, Moses scripsit nobis, quod si cujus frater mortuus fuerit, et dimiserit uxorem, et natos non reliquerit, ut accipiat frater ejus uxorem ipsius, et resuscitet semen fratri suo.

20 Septem fratres erant; et primus accepit uxorem, et moriens non reliquit semen.

21 Et secundus accepit eam, et mortuus est, et nec iste reliquit semen; et tertius similiter.

22 Et acceperunt eam septem, et non reliquerunt semen; Novissima omnium defuncta est et mulier.

23 In ergo resurrectione, quum resurrexerint, cujus eorum erit uxor? nam septem habuerunt eam uxorem.

24 Et respondens Jesus, ait illis; Non propter hoc erratis, non scientes scripturas, neque efficaciam Dei?

25 Quum enim a mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubuntur, sed sunt sicut angeli qui in cælis.

26 De autem mortuis, quod excitantur, non legistis in libro Mosis, super rubum, quomodo

ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, λέγων· Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ;

27 Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ Θεὸς ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.

28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτόν· Ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή;

29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· Ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν· Ἄκουε Ἰσραήλ, Κύριος, ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστι.

30 Καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου· αὕτη πρώτη ἐντολή.

31 Καὶ δευτέρα ὁμοία, αὕτη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι.

32 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς ἐστι Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ.

33 Καὶ τὸ ἀγαπᾷν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾷν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν.

* 34 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι † νουνεχῶς ‡ ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· Οὐ ‡ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱός ἐστι Δαβίδ;

36 Αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· Εἶπεν ὁ

modo dixerit illi Deus, inquiens; Ego Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob?

27 Non est Deus mortuorum, sed Deus vivorum; vos ergo multum erratis.

28 Et accedens unus Scribarum, audiens illos conquirentes, videns quod pulchre illis responderit, interrogavit eum; quod esset primum omnium mandatum?

29 At Jesus respondit ei, quia primum omnium mandatorum; Audi Israel, Dominus Deus noster, Dominus unus est.

30 Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, ex tota cogitatione tua, et ex tota virtute tua. Hoc primum mandatum.

31 Et secundum simile huic; Diliges proximum tuum ut teipsum. Majus horum aliud mandatum non est.

32 Et ait illi Scriba; Pulchre Magister in veritate dixisti. quia unus est Deus, et non est alius præter eum.

33 Et diligere eum ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex tota anima, et ex tota fortitudine; et diligere proximum ut seipsum, plus est omnibus holocautomatibus, et sacrificiis.

34 Et Jesus videns eum quod cordate respondisset, dixit illi; Non longe es à regno Dei. Et nemo non amplius audebat eum interrogare.

35 Et respondens Jesus, dicebat, docens in templo; Quomodo dicunt Scribæ, quod Christus filius est David?

36 Ipse enim David dicit in Spiritu sancto; Dixit Dominus domino

Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

37 Αὐτὸς οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως·

38 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς.

39 Καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις·

40 Οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα.

• 41 Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς ‡ κατέναντι τοῦ ‡ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά.

• 42 Καὶ ἐλθοῦσα μία ‡ χήρα πτωχὴ ἔβαλε ‡ λεπτὰ δυο, ὅ ἐστι ‡ κοδράντης.

43 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.

44 Πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς. 25. † 6.

Κεφ. ιγ΄. 13.

1 ΚΑὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί.

2 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ· Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ.

domino meo; Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

37 Ipse ergo David dicit eum Dominum; et unde filius ejus est? Et multa turba audiebat eum libenter.

38 Et dicebat eis in doctrina sua; Respicite à Scribis volentibus in stolis deambulare, et salutationes in foris.

39 Et præsessiones in synagogis, et præcubitus in cœnis;

40 Devorantes domos viduarum, et specie longâ orantes; hi accipient abundantius judicium.

41 Et sedens Jesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba jactaret æs in gazophylacium; et multi divites jactabant multa.

42 Et veniens una vidua pauper, injecit minuta duo, quod est quadrans.

43 Et advocans discipulos suos, ait illis; Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus injecit injicientibus in gazophylacium.

44 Omnes enim ex redundante sibi injecerunt; hæc verò ex penuria sua omnia quæ habuit jecit, totum victum suum.

CAPUT XIII.

1 ET egrediente illo ex templo, ait illi unus ex discipulis suis; Magister, aspice quales lapides, et qualia ædificia.

2 Et Jesus respondens ait illi; Vides hæc magna ædificia? Non relinquetur lapis super lapidem, qui non dissolvatur.

3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος ϗ Ἰάκωβος ϗ Ἰωάννης ϗ Ἀνδρέας·

3 Et sedente ipso in mont Olivarum contra templum, interrogabant eum privatim Petrus et Jacobus, et Joannes, e Andreas;

4 Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, ϗ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι;

4 Dic nobis quando ista erunt, et quod signum quand futurum est hæc omnia consummari?

5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ.

5 At Jesus respondens illis cœpit dicere, Aspicite ne qui vos seducat.

6 Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Ὅτι ἐγώ εἰμι· ϗ πολλοὺς πλανήσουσιν.

6 Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia eg sum; et multos seducent.

7 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους ϗ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι· ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος.

7 Quum autem audieriti bella et auditiones bellorum, n turbemini; oportet enim fieri sed nondum finis.

8 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, ϗ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· ϗ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, ϗ ἔσονται λιμοὶ ϗ ταραχαί.

8 Excitabitur enim gens i gentem, et regnum super regnum; et erunt terræmotus pe loca et erunt fames et turbæ.

9 Ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα· Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια ϗ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε, ϗ ἐπὶ ἡγεμόνων ϗ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

9 Initia dolorum hæc. Aspicite autem vosmetipsos; tradent enim vos ad consessus, e in synagogas; cædemini, et ad duces et reges sistemini causa mei, in testimonium illis.

10 Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον.

10 Et in omnes gentes oportet primùm prædicari Euangelium.

* 11 Ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ † προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, μηδὲ ‡ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

11 Quum autem duxerint vos tradentes, ne præanxiemini quid loquamini, nec præmeditemini; sed quod datum fuerit vobis in illa hora, id loquimini; non enim estis vos loquentes, sed Spiritus sanctus.

* 12 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, ϗ πατὴρ τέκνον· ϗ ‡ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, ϗ ‡ θανατώσουσιν αὐτούς.

12 Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater natum; et insurgent nati in parentes, et morte afficient eos.

13 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

13 Et eritis exosi ab omnibus propter nomen meum; autem permanens in finem, hic salvus erit.

14 Quum

14 Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ὅπου οὐ δεῖ, (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη.

14 Quum autem videritis abominationem desolationis prolatam à Daniele Propheta, stantem ubi non oportet, (legens intelligat) tunc qui in Judæa fugiant in montes.

15 Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ.

15 Qui autem super tectum, ne descendat in domum nec introeat tollere quid de domo sua.

16 Καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.

16 Et qui in agrum existens, non revertatur in quæ post, tollere vestimentum suum.

17 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

17 Væ autem in utero habentibus et nutrientibus in illis diebus.

* 18 Προσεύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος.

18 Orate verò, ut non fiat fuga vestra hyeme.

19 Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψις, οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται.

19 Erunt enim dies illi tribulatio, qualis non facta est talis ab initio conditionis, quam condidit Deus, usque nunc, et non fiet.

20 Καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας.

20 Et si non Dominus contraxisset dies, non servaretur omnis caro; sed propter electos, quos elegit, contraxit dies.

21 Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χριστὸς· ἤ· Ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ πιστεύσητε.

21 Et tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic Christus, aut, ecce illic, ne credideritis.

* 22 Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται· καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾷν, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

22 Excitabuntur enim pseudochristi et pseudoprophetæ, et dabunt signa et portenta, ad seducendos, si possibile, et electos.

23 Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ, προείρηκα ὑμῖν πάντα.

23 Vos autem aspicite; ecce prædixi vobis omnia.

24 Ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς·

24 Sed in illis diebus, post tribulationem illam sol contenebrabitur, et luna non dabit splendorem suum;

25 Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.

25 Et stellæ cæli erunt decidentes, et efficaciæ quæ in cælis concutientur.

26 Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νε-

26 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubi-

bus

φέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς ϗ δόξης.

27 Καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, ϗ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

* 28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ‡ ἁπαλὸς γένηται, ϗ ‡ ἐκφύῃ τὰ ‡ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ‡ ἐγγὺς τὸ ‡ θέρος ἐστίν.

29 Οὕτω ϗ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

30 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται.

31 Ὁ οὐρανὸς ϗ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ϗ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ.

33 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε ϗ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν.

34 Ὡς ἄνθρωπος † ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ϗ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ϗ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ϗ τῷ ‡ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα ‡ γρηγορῇ·

* 35 Γρηγορεῖτε οὖν, (οὐκ οἴδατε γὰρ ‡ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ‡ ὀψὲ, ἢ ‡ μεσονυκτίου, ἢ ‡ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ.)

36 Μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας.

37 Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω· Γρηγορεῖτε. 21. † 3.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 Ἦν δὲ τὸ πάσχα ϗ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· ϗ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν.

bus cum efficacia multa et gloria.

27 Et tunc mittet angelos suos, et congregabit electos suos à quatuor ventis, ab extremo terræ usque extremum cœli.

28 Ab autem ficu discite parabolam; Quum jam ramus ejus tener fuerit, et germinet folia, cognoscitis quia prope æstas est;

29 Sic et vos, quum hæc videritis facta, cognoscite quod prope est ad fores.

30 Amen dico vobis, quoniam non præteribit generatio hæc, usque quo omnia ista fiant.

31 Cælum et terra præteribunt, at verba mea non præteribunt.

32 De autem die illo et hora nemo scit, neque angeli qui in cælo, neque Filius, si non Pater.

33 Aspicite, vigilate, et orate; nescitis enim quando tempus est.

34 Sicut homo peregre profectus relinquens domum suam, et dans servis suis auctoritatem et cuique opus suum, et janitori præcepit ut vigilet.

35 Vigilate ergo, (nescitis enim quando dominus domus veniat, vespere. an media nocte, an galli cantu, an mane.)

36 Ne veniens repentè, inveniat vos dormientes.

37 Quæ autem vobis dico, omnibus dico; Vigilate.

CAPUT XIV.

1 Erat autem Pascha, et Azyma post duos dies; et quærebant summi Sacerdotes et Scribæ quomodo eum dolo prehendentes occiderent

2 Dice

2 *Ἔλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ.

* 3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ ‡ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου, ‡ νάρδου ‡ πιστικῆς ‡ πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς.

4 *Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν;

5 Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. Καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.

6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· *Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο εἰς ἐμέ.

7 Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

* 8 *Ὃ εἶχεν αὕτη, ἐποίησε· ‡ προέλαβε † μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ‡ ἐνταφιασμόν.

9 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

10 Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς.

11 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν· καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ.

12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα;

13 Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς·

2 Dicebant autem; non in festo, ne quando tumultus sit populi.

3 Et existente eo in Bethania, in domo Simonis leprosi, accumbente eo, venit mulier habens alabastrum unguenti, nardi probati multi pretii: et confringens alabastrum, effudit ei juxta caput.

4 Erant autem quidam indignati apud semetipsos, et dicentes; Ad quid perditio ista unguenti facta est?

5 Poterat enim istud venundari super trecentis denariis, et dari pauperibus. Et fremebant ei.

6 At Jesus dixit; Sinite eam; Quid illi molestias exhibetis? Pulchrum opus operata est in me.

7 Semper enim pauperes habetis cum vobis, et quum volueritis potestis illis benefacere; me autem non semper habetis.

8 Quod habuit hæc, fecit; præoccupavit ungere meum corpus in sepulturam.

9 Amen dico vobis, ubicunque prædicatum fuerit Euangelium istud in totum mundum, et quod fecit hæc, narrabitur in memoriam ejus.

10 Et Judas Iscariotes, unus duodecim, abiit ad principes Sacerdotum, ut proderet eum illis.

11 Ii verò audientes gavisi sunt; et polliciti sunt ei argentum dare. Et quærebat quomodo opportune illum traderet.

12 Et primo die Azymorum, quando Pascha mactabant dicunt ei discipuli ejus; Quo vis abeuntes paremus ut manduces Pascha?

13 Et mittit duos discipulorum suorum, et dicit eis; Ite in

Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν· ϗ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ.

14 Καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ· Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;

15 Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον, ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν.

16 Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ϗ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, ϗ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· ϗ ἑτοίμασαν τὸ πάσχα.

17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα.

18 Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν, ϗ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ.

19 Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, ϗ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς· Μή τι ἐγώ; ϗ ἄλλος· Μή τι ἐγώ;

* 20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ‡ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ‡ τρύβλιον.

21 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε· ϗ ἔδωκεν αὐτοῖς, ϗ εἶπε Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.

23 Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· ϗ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες.

24 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον.

25 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκ-

in civitatem, et occurret vobis homo lagenam aquæ bajulans; sequimini eum.

14 Et quocumque introierit, dicite domus domino; quia Magister dicit; Ubi est diversorium ubi Pascha cum discipulis meis manducem?

15 Et ipse vobis demonstrabit cœnaculum grande stratum, paratum; illic parate nobis.

16 Et exierunt discipuli ejus, et venerunt in civitatem; et invenerunt sicut dixerat illis, et paraverunt Pascha.

17 Et vespere facto, venit cum duodecim.

18 Et discumbentibus illis et manducantibus, ait Jesus; Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me, manducans cum me.

19 Illi autem cœperunt contristari, et dicere ei unus ad unum; Numquid ego? et alius; Numquid ego?

20 Ipse autem respondens, ait illis; Unus ex duodecim intingens cum me in catinum.

21 Ipse quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de eo; Væ autem homini illi per quem Filius hominis traditur; Pulchrum erat ei, si non natus esset homo iste.

22 Et manducantibus illis sumens Jesus panem, et benedicens fregit, et dedit eis; et ait, Sumite, comedite; hoc est corpus meum.

23 Et accipiens calicem, gratias agens dedit eis; et biberunt ex illo omnes.

24 Et ait illis; Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effusus.

25 Amen dico vobis, quia non

ἔτι ȣ̓ μὴ πίω ἐκ τȣ̃ γεννήματος τῆς ἀμπέλȣ, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τȣ̃ Θεȣ̃.

26 Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ̃ς· Ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται· Πατάξω τὸν ποιμένα, ϗ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα.

28 Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

29 Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· Καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' ȣ̓κ ἐγώ.

30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς· Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.

31 Ὁ δὲ ἐκ περισσȣ̃ ἔλεγε μᾶλλον· Ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, ȣ̓ μή σε ἀπαρνήσομαι. Ὡσαύτως δὲ ϗ πάντες ἔλεγον.

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον ȣ̃ τὸ ὄνομα Γεθσημανῆ· ϗ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτȣ̃· Καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι.

33 Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον ϗ τὸν Ἰάκωβον ϗ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτȣ̃· ϗ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι ϗ ἀδημονεῖν.

34 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μȣ ἕως θανάτȣ· μείνατε ὧδε, ϗ γρηγορεῖτε.

35 Καὶ προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς· ϗ προσηύχετο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτȣ̃ ἡ ὥρα.

* 36 Καὶ ἔλεγεν· † Ἀββᾶ ὁ πατὴρ, πάντα δυνατά σοι· † παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμȣ̃ τȣ̃το· ἀλλ' ȣ̓ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ.

37 Καὶ ἔρχεται, ϗ εὑρίσκει αὐτȣ̀ς καθεύδοντας· ϗ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; ȣ̓κ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι;

non amplius bibam de genimine vitis, usque in diem illum, quum illud bibam novum in regno Dei.

26 Et hymno dicto exierunt in montem Olivarum.

27 Et ait eis Jesus; Quod omnes scandalizabimini in me in nocte ista, quia scriptum est; Percutiam pastorem, et dispergentur oves.

28 Sed post resurrexisse me, præcedam vos in Galilæam.

29 At Petrus ait illi; Etsi omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego.

30 Et ait illi Jesus; Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, priusquam bis gallum vociferari, ter negabis me

31 Ille autem ex abundanti dicebat magis; Si me oportuerit commori tibi, non te negabo. Similiter autem et omnes dicebant.

32 Et veniunt in locum cui nomen Gethsemane; et ait discipulis suis; Sedete hic, donec orem.

33 Et assumit Petrum et Jacobum et Joannem cum se, et cœpit expavescere et angi.

34 Et ait illis; undiquaque tristis est anima mea usque ad mortem; manete hic, et vigilate cum me.

35 Et progressus paululum, procidit super terram, et orabat, ut si possibile est, transiret ab eo hora.

36 Et dixit; Abba Pater, omnia possibilia tibi; transfer calicem à me hunc; sed non quid ego volo, sed quid tu.

37 Et venit, et invenit eos dormientes; Et ait Petro; Simon, dormis? non potuisti unam horam vigilare?

38 Vigi-

38 Γρηγορεῖτε ϗ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

39 Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.

40 Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας, (ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι) ϗ οὐκ ᾔδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι.

* 41 Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, ϗ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ ‡ λοιπὸν ϗ ἀναπαύεσθε· † ἀπέχει, ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν.

42 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ὁ παραδιδούς με ἤγγικε.

43 Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰούδας, εἷς ὢν τῶν δώδεκα, ϗ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν ϗ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων ϗ τῶν γραμματέων ϗ τῶν πρεσβυτέρων.

* 44 ‡ Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν † σύσσημον αὐτοῖς, λέγων· Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν, ϗ ἀπαγάγετε ‡ ἀσφαλῶς.

45 Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ, λέγει· Ῥαββὶ, ῥαββί· ϗ κατεφίλησεν αὐτόν.

46 Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν, ϗ ἐκράτησαν αὐτόν.

47 Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ϗ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν ϗ ξύλων συλλαβεῖν με;

49 Καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, ϗ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί.

38 Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem; ipse quidem spiritus promptus, at caro infirma.

39 Et iterum abiens oravit, sermonem eundem dicens.

40 Et reversus invenit eos denuo dormientes, (erant enim oculi eorum gravati;) et non sciebant quid ei responderent.

41 Et venit tertio, et ait illis; Dormitis reliquum et requiescitis; Sufficit, venit hora; ecce traditur filius hominis in manus peccatorum.

42 Surgite, eamus; ecce tradens me appropinquavit.

43 Et statim adhuc eo loquente, adest Judas unus existens duodecim, et cum eo turba multa cum gladiis et lignis, à summis Sacerdotibus et Scribis et senioribus.

44 Dederat autem tradens eum signum eis, dicens; Quemcumque osculatus fuero, ipse est; prehendite eum, et abducite tuto.

45 Et veniens, statim accedens ad eum, ait; Rabbi, Rabbi; et osculatus est eum.

46 Illi verò injecerunt in eum manus suas, et prehenderunt eum.

47 Unus autem quidam astantium exerens gladium, percussit servum summi Sacerdotis, et abstulit illius auriculam.

48 Et respondens Jesus, ait illis; Tamquam ad latronem existis cum gladiis et lignis comprehendere me?

49 Quotidie eram apud vos in templo docens, et non prehendistis me; sed ut impleantur Scripturæ.

50 Et

50 Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον.

51 Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι.

52 Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς.

54 Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς.

55 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὕρισκον.

56 Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ· καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν.

57 Καί τινες ἀναστάντες, ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες·

* 58 Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος· Ὅτι ἐγὼ ‡ καταλύσω τὸν ‡ ναὸν τοῦτον τὸν ‡ χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω.

59 Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

60 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν, λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;

61 Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο· Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ;

62 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐγώ εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς

50 Et relinquentes eum omnes fugerunt.

51 Et unus quidam juvenis sequebatur eum amictus sindone super nudo; et tenent eum juvenes.

52 Ille autem relinquens sindonem, nudus profugit ab eis.

53 Et abduxerunt Jesum ad summum sacerdotem, et conveniunt eo omnes summi Sacerdotes, et seniores, et Scribæ.

54 Et Petrus à longè sequutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis, et erat considens cum ministris, et calefaciens se ad lumen.

55 At summi Sacerdotes, et omnis consessus quærebant adversus Jesus testimonium, ad morte afficiendum eum, et non inveniebant.

56 Multi enim testimonium falsum dicebant adversus eum, et paria testimonia non erant.

57 Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant adversus eum dicentes;

58 Quoniam nos audivimus eum dicentem; Quod ego dissolvam templum hoc manufactum, et per tres dies aliud non manufactum ædificabo.

59 Et nec sic par erat testimonium illorum.

60 Et exurgens summus Sacerdos in medium, interrogavit Jesum, dicens; Non respondes quicquam quid hi te adversum testantur?

61 Ille autem tacebat, et nihil respondit. Rursum summus Sacerdos interrogabat eum, et dicit ei; Tu es Christus filius benedicti?

62 At Jesus dixit; Ego sum; et videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis,

δυνάμεως, ϗ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

63 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, διαῤῥήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ, λέγει· Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων;

64 Ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου.

* 65 Καὶ ἤρξαντό τινες ‡ ἐμπτύειν αὐτῷ, ϗ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ϗ ‡ κολαφίζειν αὐτὸν, ϗ λέγειν αὐτῷ· Προφήτευσον· ϗ οἱ ὑπηρέται ‡ ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον.

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως.

67 Καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει· Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα.

* 68 Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων· Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν ‡ ἔξω εἰς τὸ ‡ προαύλιον· ϗ ἀλέκτωρ ἐφώνησε.

69 Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν· Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν.

* 70 Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· ‡ Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· ϗ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, ϗ ἡ ‡ λαλιά σου † ὁμοιάζει.

71 Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν ϗ ὀμνύειν· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὃν λέγετε.

72 Καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε· ϗ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος οὗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς ἀπαρνήσῃ με τρίς· Καὶ ἐπιβαλὼν, ἔκλαιε. 27. †5.

Κεφ. ιε'. 15.

1 ΚΑὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων

tutis, et venientem eum nubibus cæli.

63 At summus Sacerdos disrumpens vestes suas, ait; Quid adhuc usum habemus testium?

64 Audistis blasphemiam? quid vobis videtur? Ii autem omnes condemnaverunt eum obnoxium esse mortis.

65 Et cœperunt quidam conspuere eum, et velare faciem ejus, et colaphizare eum, et dicere ei; Prophetiza, et ministri alapis eum impetebant.

66 Et existente Petro in aula inferius, venit una ancillarum summi Sacerdotis.

67 Et videns Petrum calefacientem se, intuita illum, ait; Et tu cum Nazareno Jesu eras.

68 Ille autem negavit, dicens; Non novi, neque scio quid tu dicis. Et exiit foras in vestibulum; et gallus cantavit.

69 Et ancilla videns eum rursum, cœpit dicere astantibus; Quia hic ex illis est.

70 Ille autem iterum negavit. Et post pusillum rursus adstantes dicebant Petro; Verè ex illis es; Etenim Galilæus es, et loquutio tua similat.

71 Ille autem cœpit anathematizare et jurare; Quia non novi hominem istum, quem dicitis.

72 Et ex secundo gallus cantavit; Et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Jesus; Quod ante gallum vociferari bis, negabis me ter. Et adjiciens flevit.

CAPUT XV.

1 ET confestim in mane consilium facientes summi Sacerdotes cum senioribus et Scribis,

ϗ γραμματέων, ϗ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, ϗ παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ.

2 Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος· Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ· Σὺ λέγεις.

3 Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά.

4 Ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσιν.

5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὅνπερ ᾐτοῦντο.

* 7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς ‡ μετὰ τῶν † συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν.

8 Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς.

9 Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων· Θέλετε, ἀπολύσω ὑμῖν τὸν Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

10 (Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.)

11 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς.

12 Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

13 Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν.

14 Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν.

* 15 Ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι

Scribis, et universus consessus, vincientes Jesum abduxerunt, et tradiderunt Pilato.

2 Et interrogavit eum Pilatus; Tu es rex Judæorum? Ille autem respondens ait illi; Tu dicis.

3 Et accusabant eum summi Sacerdotes multa.

4 At Pilatus rursum interrogavit eum, dicens; Non respondes quicquam? vide quanta te adversum testantur.

5 At Jesus amplius nihil respondit; ita ut miraretur Pilatus.

6 Juxta verò festum solvebat illis unum vinctum, quemcumque petiissent.

7 Erat autem dictus Barabbas cum seditiosis vinctus, qui in seditione homicidium fecerant.

8 Et vociferata turba, cœpit postulare, sicut semper faciebat illis.

9 At Pilatus respondit eis, dicens; Vultis absolvam vobis regem Judæorum?

10 Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eam summi Sacerdotes.

11 At summi Sacerdotes concitaverunt turbam, ut magis Barabbam absolveret eis.

12 At Pilatus respondens iterum ait illis; Quid ergo vultis faciam quem dicitis regem Judæorum?

13 Illi autem iterum clamaverunt; Crucifige eum.

14 At Pilatus dicebat illis; Quid enim malum fecit? Illi autem abundantius clamabant; Crucifige eum.

15 At Pilatus volens populo sufficiens facere, absolvit illis Ba-

ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, ϗ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν ‡ φραγελλώσας, ἵνα ςαυρωθῇ.

16 Οἱ δὲ ςρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐςι πραιτώριον· ϗ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν.

17 Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, ϗ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον ςέφανον.

18 Καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· Χαῖρε βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων.

19 Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, ϗ ἐνέπτυον αὐτῷ, ϗ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.

20 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, ϗ ἐνέδυσαν αὐτὸν, τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια· ϗ ἐξάγουσιν αὐτὸν, ἵνα ςαυρώσωσιν αὐτόν.

21 Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου ϗ Ῥούφου ἵνα ἄρῃ τὸν ςαυρὸν αὐτοῦ.

22 Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον· ὅ ἐςι μεθερμηνευόμενον, κρανίου τόπος.

• 23 Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν † ἐσμυρνισμένον ‡ οἶνον· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε.

24 Καὶ ςαυρώσαντες αὐτὸν, διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ.

25 Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, ϗ ἐςαύρωσαν αὐτόν.

26 Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩ͂Ν ἸΟΥΔΑΙΩΝ.

27 Καὶ σὺν αὐτῷ ςαυροῦσι δύο λῃςάς· ἕνα ἐκ δεξιῶν, ϗ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ.

28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ

Barabbam, et tradidit Jesum flagellans, ut crucifigeretur.

16 At milites abduxerunt eum intra aulam, quod est prætorium; et convocant totam cohortem;

17 Et induunt eum purpuram, et circumponunt ei plectentes spineam coronam.

18 Et cœperunt salutare eum, et dicere; Gaude rex Judæorum.

19 Et percutiebant ejus caput arundine, et conspuebant eum, et ponentes genua adorabant eum.

20 Et post quam illuserunt ei, exuerunt illum purpuram, et induerunt eum vestimenta propria; et educunt illum, ut crucifigerent eum.

21 Et angariant prætereuntem quempiam Simonen Cyrenæum, venientem ex agro, patrem Alexandri et Rufi, ut portaret crucem ejus.

22 Et perducunt illum in Golgotha locum; quod est interpretatum, Calvariæ locus.

23 Et dabant ei bibere myrrhatum vinum; is verò non accepit.

24 Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, quis quid tolleret.

25 Erat autem hora tertia, et crucifixerunt eum.

26 Et erat inscriptio causæ ejus inscripta; REX JUDÆORUM.

27 Et cum eo crucifigunt duos latrones; unum à dextris, et unum à sinistris ejus.

28 Et impleta est scriptura di-

ἡ λέγουσα· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.

* 29 Καὶ οἱ ‡ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες· † Οὐὰ, ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν·

30 Σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

31 Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων, ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι.

32 Ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐννάτης.

34 Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐννάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· Ἐλωῒ Ἐλωῒ, λαμμᾶ σαβαχθανί; ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;

35 Καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες, ἔλεγον· Ἰδοὺ, Ἠλίαν φωνεῖ.

36 Δραμὼν δὲ εἷς, καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτὸν, λέγων· Ἄφετε· ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν.

37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευσε.

38 Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω.

* 39 Ἰδὼν δὲ ὁ ‡ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ‡ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράξας ‡ ἐξέπνευσεν, εἶπεν· Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν Θεοῦ.

40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι· ἐν αἷς ἦν

dicens: Et cum iniquis reputatus est.

29 Et prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua, et dicentes: Vah destruens templum, et in tribus diebus ædificans;

30 Serva temetipsum, et descende de cruce.

31 Similiter et summi Sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant: Alios servavit, seipsum non potest servare.

32 Christus rex Israël descendat nunc de cruce, ut videamus et credamus. Et concrucifixi ei exprobrabant ei.

33 Facta autem hora sexta, tenebræ factæ sunt per totam terram, usque in horam nonam.

34 Et hora nona exclamavit Jesus voce magna, dicens: Eloi, Eloi, lamma sabachthani? quod est interpretatum, Deus meus, Deus meus, in quid me dereliquisti?

35 Et quidam astantium audientes, dicebant; Ecce Eliam vocat.

36 Currens autem unus, et implens spongiam aceto, circumponensque calamo, potum dabat ei dicens; Sinite; videamus si veniat Elias detrahere eum.

37 At Jesus emittens vocem magnam, expiravit.

38 Et interexpansum templi scissum est in duo, à sursum usque deorsum.

39 Videns autem Centurio astans ex adverso ejus, quin sic clamans expirasset, ait: Vere homo hic filius erat Dei.

40 Erant autem et mulieres de longe spectantes; in quibus

καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ Σαλώμη.

41 Αἳ καὶ, ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

* 42 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, (‡ ἐπεὶ ἦν ‡ παρασκευὴ, ὅ ἐστι † προσάββατον)

* 43 Ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ‡ εὐσχήμων † βουλευτὴς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

44 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν, εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, εἰ πάλαι ἀπέθανε.

45 Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ.

* 46 Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν † ἐνείλησε τῇ ‡ σινδόνι· καὶ ‡ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ ὃ ἦν ‡ λελατομημένον ἐκ ‡ πέτρας· καὶ ‡ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν ‡ θύραν τοῦ μνημείου.

47 Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσῆ ἐθεώρουν ποῦ τίθεται. 22. † 5.

Κεφ. ιϛʹ. 16.

1 ΚΑὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.

2 Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου.

3 Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;

4 Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.

erat Maria Magdalene, et Maria Jacobi parvi, et Jose mater, et Salome.

41 Quæ et quum esset in Galilæa, sequebantur eum, et ministrabant ei; et aliæ multæ simul conscensæ ei in Hierosolymam.

42 Et jam sero facto, (quia erat Parasceve, quod est ante Sabbatum)

43 Venit Joseph ab Arimathæa, honestus decurio, qui et ipse erat expectans regnum Dei, et ausus introivit ad Pilatum, et petit corpus Jesu.

44 At Pilatus mirabatur si jam mortuus fuisset; Et advocans Centurionem, interrogavit eum si dudum mortuus esset.

45 Et cognoscens à Centurione, donavit corpus Joseph.

46 Et mercatus sindonem, et detrahens eum, involvit sindone; et posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra; et advolvit lapidem ad ostium monumenti.

47 Et Maria Magdalene, et Maria Jose, spectabant ubi poneretur.

CAPUT XVI.

1 ET peracto Sabbatho, Maria Magdalene, et Maria Jacobi, et Salome, emerunt aromata, ut venientes ungerent eum.

2 Et valdè manè unà Sabbatorum veniunt ad monumentum, exorto Sole.

3 Et dicebant ad sese; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti?

4 Et respicientes spectant quod devolutus esset lapis; Erat quippe magnus valde.

5 E

5 Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνη-
εῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον
ν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημέ-
ον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμβήθη-
αν.

6 Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκ-
αμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Να-
αρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη,
κ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθη-
αν αὐτόν.

7 Ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς
αθηταῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ Πέτρῳ,
τι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν·
κεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν
μῖν.

8 Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἔφυγον
πὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς
ρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶ-
ον· ἐφοβοῦντο γάρ.

9 Ἀναστὰς δὲ Ἰησοῦς πρωῒ πρώτῃ
αββάτου, ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ
ῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει
πτὰ δαιμόνια.

10 Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγ-
ειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις,
ενθοῦσι καὶ κλαίουσι.

11 Κἀκεῖνοι, ἀκούσαντες ὅτι ζῇ,
; ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν.

12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ
ὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν
τέρᾳ μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγ-
όν.

13 Κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγ-
ειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις
ίστευσαν.

14 Ὕστερον, ἀνακειμένοις αὐ-
οῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ
νείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, καὶ
κληροκαρδίαν· ὅτι τοῖς θεασα-
ένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευ-
αν.

15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευ-
ντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κη-
ύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ
ίσει.

16 Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς,
ωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας, κα-
ακριθήσεται.

5 Et introeuntes in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris, circumamictum stolam candidam; et obstupuerunt.

6 Ille verò dicit illis; Ne expavescite; Jesum quæritis Nazarenum crucifixum; surrexit, non est hic; ecce locus ubi posuerunt eum.

7 Sed ite, dicite discipulis ejus, et Petro, quia præcedit vos in Galilæam; ibi eum videbitis, sicut dixit vobis.

8 Et exeuntes fugerunt à monumento; tenebat autem eas tremor et stupor; et nemini nihil dixerunt; timebant enim.

9 Resurgens autem Jesus mane primâ Sabbati, apparuit primum Mariæ Magdalenæ, ex qua ejecerat septem dæmonia.

10 Illa profecta nuntiavit his cum eo existentibus, lugentibus et flentibus.

11 Et illi audientes quia viveret, et visus esset ab ea, non crediderunt.

12 Post autem hæc duobus ex ipsis deambulantibus apparuit in alia forma, euntibus in agrum.

13 Et illi abeuntes nunciaverunt reliquis; nec illis crediderunt.

14 Posterius recumbentibus illis undecim apparuit, et exprobravit incredulitatem eorum, et duritiam cordis; quia videntibus eum exsuscitatum non crediderunt.

15 Et dixit eis; Euntes in mundum universum, prædicate Euangelium omni creaturæ.

16 Credens et baptizatus salvabitur; at non credens condemnabitur.

17 Sig-

17 Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· Ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς·

* 18 ‡ Ὄφεις ἀροῦσι· ‡ κἂν ✝ θανάσιμόν ‡ τι ‡ πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς ‡ βλάψει· ἐπὶ ‡ ἀῤῥώστους χεῖρας ‡ ἐπιθήσουσι, καὶ ‡ καλῶς ἕξουσιν.

19 Ὁ μὲν οὖν Κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ.

20 Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. 9. † 1.

17 Signa autem credentibus hæc sequentur; in nomine meo dæmonia ejicient; Linguis loquentur novis;

18 Serpentes tollent; Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit; Super ægros manus imponent, et pulchrè habebunt.

19 Quidem igitur Dominus post loqui eis, assumptus est in cælum, et sedit à dextris Dei.

20 Illi autem egressi prædicaverunt ubique, Domino cooperante, et sermonem confirmante per subsequentia signa.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

Κεφ. α'. 1.

•1 † Ἐπειδήπερ πολλοὶ ‡ ἐπεχείρησαν † ἀνατάξασθαι † διήγησιν περὶ τῶν ‡ πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων,

* 2 Καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς † αὐτόπται καὶ ‡ ὑπηρέται ‡ γενόμενοι τοῦ λόγου·

3 Ἔδοξε κἀμοὶ, παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε.

4 Ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

EUANGELIUM SECUNDUM LUCAM.

CAPUT I.

1 QUONIAM multi conati sunt reordinare narrationem de impletis in nobis rebus,

2 Sicut tradiderunt nobis ab initio ipsi oculati, et ministri existentes sermonis,

3 Visum est et mihi assequuto altius omnia diligenter, secundum ordinem tibi scribere, optime Theophile.

4 Ut agnoscas de quibus instructus es sermonum firmitudinem.

5 FA

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδȣ τȣ̃ βασιλέως τῆς Ἰȣδαίας, ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· ϗ ἡ γυνὴ αὐτȣ̃ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν, ϗ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ.

6 Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τȣ̃ Θεȣ̃, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς ϗ δικαιώμασι τȣ̃ Κυρίȣ ἄμεμπτοι.

7 Καὶ ȣ̓κ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, ϗ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

* 8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ † ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ ‡ τάξει τῆς ‡ ἐφημερίας αὐτȣ̃ † ἔναντι τȣ̃ ‡ Θεȣ̃,

* 9 Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ‡ ἱερατείας, ‡ ἔλαχε τȣ̃ † θυμιάσαι, εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τȣ̃ Κυρίȣ.

10 Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τȣ̃ λαȣ̃ ἦν προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τȣ̃ θυμιάματος.

11 Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίȣ, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τȣ̃ θυσιαστηρίȣ τȣ̃ θυμιάματος.

12 Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, ϗ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.

13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβȣ̃ Ζαχαρία· διότι εἰσηκȣ́σθη ἡ δέησίς σȣ· ϗ ἡ γυνή σȣ Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, ϗ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτȣ̃ Ἰωάννην.

* 14 Καὶ ἔσαι χαρά σοι ϗ ἀγαλλίασις, ϗ πολλοὶ ἐπὶ τῇ ‡ γεννήσει αὐτȣ̃ ‡ χαρήσονται.

* 15 Ἔσαι γὰρ μέγας ἐνώπιον τȣ̃ Κυρίȣ· ϗ οἶνον ϗ † σίκερα ȣ̓ μὴ πίῃ· ϗ πνεύματος ἁγίȣ πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτȣ̃.

16 Καὶ πολλȣ̀ς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν.

5 FACTUM est in diebus Herodis regis Judææ, sacerdos quidam nomine Zacharias, ex vice Abia; et uxor illius ex filiabus Aaron, et nomen ejus Elisabet.

6 Erant autem justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et justificationibus Domini irreprehensibiles.

7 Et non erat illis natus, eo quod Elisabet erat sterilis, et ambo profecti in diebus suis erant.

8 Factum est autem in Sacerdotio fungendo ipsum in ordine vicis suæ ante Deum,

9 Secundum consuetudinem Sacerdotii, sortitus est suffire, ingressus in templum Domini.

10 Et omnis multitudo populi erat orans foris horâ incensi.

11 Visus est autem illi angelus Domini, stans à dextris altaris incensi.

12 Et turbatus est Zacharias videns; et timor incidit in eum.

13 Ait autem ad illum angelus; Ne timeas Zacharia; quoniam exaudita est petitio tua; et uxor tua Elisabet gignet filium tibi, et vocabis nomen ejus Joannem.

14 Et erit gaudium tibi et exultatio, et multi in nativitate ejus gaudebunt.

15 Erit enim magnus coram Domino, et vinum et siceram non bibet, et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ.

16 Et multos filiorum Israël convertet ad Dominum Deum ipsorum.

17 Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.

17 Et ipse præcedet ante illum in spiritu et virtute Eliæ, convertere corda patrum in natos, et insuasibiles in prudentiam justorum, parare Domino plebem expeditam.

18 Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.

18 Et dixit Zacharias ad angelum; Juxta quid sciam hoc? ego enim sum senex, et uxor mea provecta in diebus suis.

19 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος, εἶπεν αὐτῷ· Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα.

19 Et respondens angelus dixit ei; Ego sum Gabriel astans ante Deum; et missus sum loqui ad te, et euangelizare tibi hæc.

20 Καὶ ἰδοὺ, ἔσῃ σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.

20 Et ecce eris tacens, et non potens loqui usque quo die fiant hæc, pro quibus non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempus ipsorum.

21 Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.

21 Et erat plebs expectans Zachariam; et mirabantur in tardare ipsum in templo.

* 22 Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ † ἐπέγνωσαν ὅτι ‡ ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν † διανεύων αὐτοῖς· καὶ ‡ διέμενε κωφός.

22 Egressus autem non poterat loqui illis; et cognoverunt quod visionem vidisset in templo; Et ipse erat innuens illis; et permansit mutus.

23 Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

23 Et factum est, ut impleti sint dies ministrationis ejus abiit in domum suam.

* 24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· καὶ † περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας ‡ πέντε, λέγουσα·

24 Post autem hos dies concepit Elisabet uxor ejus, et occultabat seipsam menses quinque, dicens;

* 25 Ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις, αἷς ‡ ἐπεῖδεν ‡ ἀφελεῖν τὸ † ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

25 Quia sic mihi fecit Dominus in diebus, quibus inspexit auferre opprobrium meum in hominibus.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ᾗ ὄνομα Ναζαρὲτ,

26 In autem mense sexto missus est angelus Gabriel à Deo in civitatem Galilææ, cui nomen Nazaret,

27 Πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ, ἐξ οἴκου Δαβίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, Μαριάμ.

27 Ad virginem desponsatam viro cui nomen Joseph de domo David; et nomen virginis Maria.

28 E

28 Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν, εἶπε· Χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.

28 Et ingressus angelus ad eam, dixit; Gaude gratiâ pléna; Dominus cum te; benedicta tu in mulieribus.

* 29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα † διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ· καὶ ‡ διελογίζετο ‡ ποταπὸς εἴη ὁ ‡ ἀσπασμὸς οὗτος.

29 Illa verò videns perturbata est in sermone ejus; et ratiocinabatur qualis esset salutatio ista.

30 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ.

30 Et ait angelus ei; Ne pave Maria; invenisti enim gratiam apud Deum.

31 Καὶ ἰδοὺ, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

31 Et ecce concipies in utero et paries filium, et vocabis nomen ejus Jesum.

32 Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

32 Hic erit magnus, et filius Altissimi vocabitur: et dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus.

33 Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.

33 Et regnabit in domo Jacob in æternum, et regni ejus non erit finis.

34 Εἶπε δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;

34 Dixit autem Maria ad angelum; Quomodo erit istud, quoniam virum non cognosco?

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπί σε, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ.

35 Et respondens angelus dixit ei; Spiritus sanctus superveniet super te, et efficientia Altissimi obumbrabit tibi; Ideoque natum ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.

* 36 Καὶ ἰδοὺ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ ‡ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν † γήρᾳ αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ ‡ στείρᾳ.

36 Et ecce Elisabet cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua; et hic mensis sextus est illi vocatæ sterili.

37 Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα.

37 Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.

38 Εἶπε δὲ Μαριάμ· Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

38 Dixit autem Maria; Ecce ancilla Domini; fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα.

39 Exsurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montanam cum festinatione, in civitatem Juda;

40 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ.

40 Et intravit in domum Zachariæ, et salutavit Elisabet.

41 Et

• 41 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ‡ ἐσκίρτησε τὸ ‡ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· ϗ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ.

• 42 Καὶ † ἀνεφώνησε φωνῇ ‡ μεγάλῃ, ϗ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, ϗ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

43 Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με;

44 Ἰδοὺ γὰρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου.

• 45 Καὶ μακαρία ἡ ‡ πιστεύσασα· ὅτι ἔσαι ‡ τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.

46 Καὶ εἶπε Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον·

47 Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου·

48 Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· Ἰδοὺ γὰρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί.

• 49 Ὅτι ‡ ἐποίησέ μοι ‡ μεγαλεῖα ὁ ‡ δυνατὸς, ϗ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

50 Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.

51 Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν.

52 Καθεῖλε δυνάσας ἀπὸ θρόνων, ϗ ὕψωσε ταπεινούς.

• 53 Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, ϗ ‡ πλουτοῦντας ‡ ἐξαπέσειλε κενούς.

• 54 ‡ Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, † μνησθῆναι ἐλέους.

55 (Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ, ϗ τῷ σπέρματι αὐτοῦ) εἰς τὸν αἰῶνα.

41 Et factum est, ut audivit Elisabet salutationem Mariæ, exultavit infans in utero ejus; et repleta est Spiritu sancto Elisabet.

42 Et exclamavit voce magnâ, et dixit; Benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus uteri tui.

43 Et unde mihi hoc, ut veniat mater Domini mei ad me?

44 Ecce enim, ut facta est vox salutationis tuæ in aures meas, exultavit infans in gaudio in utero meo.

45 Et beata credens; quod erit perfectio effatis ei à Domino.

46 Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum:

47 Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.

48 Quia respexit in humilitatem ancillæ suæ; ecce enim ex hoc nunc beatam dicent me omnes generationes.

49 Quia fecit mihi magna potens, et sanctum nomen ejus.

50 Et misericordia ejus in generationes generationum timentibus eum.

51 Fecit robur in brachio suo; dissipavit superbos cogitatione cordis eorum.

52 Detraxit potentes de thronis, et exaltavit humiles.

53 Esurientes implevit bonis, et divites dimisit inanes.

54 Suscepit Israël puerum suum, memorari misericordiæ.

55 (Sicut loquutus est ad patres nostros, Abraham, et semini ejus) in seculum.

56 Mansit

56 Ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς· ϗ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν· ϗ ἐγέννησεν υἱόν.

* 58 Καὶ ἤκουσαν οἱ † περίοικοι ϗ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς· ϗ ‡ συνέχαιρον αὐτῇ.

59 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον· ϗ ἐκάλουν αὐτό, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζαχαρίαν.

60 Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, εἶπεν· Οὐχί· ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης.

61 Καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν· Ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ.

* 62 † Ἐνένευον δὲ τῷ ‡ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν.

* 63 Καὶ ‡ αἰτήσας † πινακίδιον, ἔγραψε, λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐθαύμασαν πάντες.

64 Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, ϗ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ· ϗ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν.

* 65 Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας ‡ φόβος τοὺς † περιοικοῦντας αὐτούς· ϗ ἐν ὅλῃ τῇ ‡ ὀρεινῇ τῆς ‡ Ἰουδαίας ‡ διελαλεῖτο πάντα τὰ ‡ ῥήματα ταῦτα.

66 Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; Καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου· ϗ προεφήτευσε, λέγων·

68 Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐπεσκέψατο ϗ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

69 Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας

56 Mansit autem Maria cum illa quasi menses tres; et reversa est in domum suam.

57 Verum Elisabet impletum est tempus parere ipsam; et genuit filium.

58 Et audierunt vicini et cognati ejus, quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa; et congratulabantur ei.

59 Et factum est in octavo die venerunt circumcidere puerum, et vocabant eum in nomine patris sui, Zachariam.

60 Et respondens mater ejus, dixit; Nequaquam; sed vocabitur Joannes.

61 Et dixerunt ad illam; Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur nomine hoc.

62 Innuebant autem patri ejus, quid vellet vocari eum.

63 Et postulans tabellam, scripsit, dicens; Joannes est nomen ejus. Et mirati sunt universi.

64 Apertum est autem os ejus illico, et lingua ejus; et loquebatur benedicens Deum.

65 Et factus est super omnes timor vicinos eorum; et in omni montana Judææ divulgabantur omnia verba hæc.

66 Et posuerunt omnes audientes in corde suo, dicentes; Quisnam puerulus iste erit? Et manus Domini erat cum illo.

67 Et Zacharias pater ejus repletus est Spiritu sancto; et prophetavit, dicens;

68 Benedictus Dominus Deus Israël; quia visitavit et fecit redemptionem plebi suæ.

69 Et erexit cornu salutis nobis

ἡμῖν, ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ·

70 Καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,

71 Σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς.

72 Ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ.

73 Ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν,

74 Ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ,

75 Ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν.

76 Καὶ σὺ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ,

77 Τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,

78 Διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους·

* 79 Ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ ‡ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

* 80 Τὸ δὲ ‡ παιδίον ηὔξανε καὶ † ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας † ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ. 65. † 19.

Κεφ. β'. 2.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.

2 (Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου.)

3 Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπο-

nobis in domo David pueri sui;

70 Sicut loquutus est per os sanctorum à seculo Prophetarum ejus,

71 Salutem ex inimicis nostris, et de manu omnium odio habentium nos.

72 Facere misericordiam cum patribus nostris, et memorari testamenti sancti sui.

73 Jusjurandum quod juravit ad Abraham patrem nostrum, dare nobis,

74 Impavide ex manu inimicorum nostrorum liberatos, servire illi,

75 In sanctitate et justitia coram ipso, omnes dies vitæ nostræ.

76 Et tu puer Propheta Altissimi vocaberis; præibis enim ante faciem Domini, parare vias ejus;

77 Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, in remissione peccatorum eorum.

78 Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto;

79 Apparere in tenebris et umbra mortis sedentibus, dirigere pedes nostros in viam pacis.

80 At puerulus crescebat et corroborabatur spiritu; et erat in desertis usque in diem ostensionis suæ ad Israël.

CAPUT II.

1 Factum est autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto, describi omnem habitatam.

2 (Hæc descriptio prima facta est præside Syriæ Cyrenio.)

3 Et ibant omnes describi, unus-

γράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

unusquisque in propriam civitatem.

4 Ἀνέβη δὲ ϗ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρὲτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεὲμ, (διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου ϗ πατριᾶς Δαβὶδ,)

4 Ascendit autem et Joseph à Galilæa, ex civitate Nazaret, in Judæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, propter esse ipsum ex domo et familia David,

* 5 ‡ Ἀπογράψασθαι ‡ σὺν Μαριὰμ τῇ ‡ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, ὄσῃ ‡ ἐγκύῳ.

5 Describi cum Maria desponsata sibi uxore, existente prægnante.

6 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.

6 Factum est autem in esse eos ibi, impleti sunt dies parere ipsam.

* 7 Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, ϗ ‡ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, ϗ ‡ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ ‡ φάτνῃ· διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ ‡ καταλύματι.

7 Et peperit filium suum primogenitum, et fasciavit eum, et reclinavit eum in præsepi: quia non erat eis locus in diversorio.

* 8 Καὶ ‡ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ ‡ χώρᾳ τῇ αὐτῇ † ἀγραυλοῦντες, ϗ ‡ φυλάσσοντες ‡ φυλακὰς τῆς ‡ νυκτὸς ἐπὶ τὴν ‡ ποίμνην αὐτῶν.

8 Et pastores erant in regione eadem in agro agentes, et custodientes custodias noctis super gregem suum.

9 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς· ϗ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· ϗ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν.

9 Et ecce angelus Domini adstitit eis, et gloria Domini circumfulsit illos; et timuerunt timore magno.

10 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ·

10 Et dixit illis angelus; Ne pavete; Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo.

11 Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ.

11 Quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.

12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· Εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.

12 Et hoc vobis signum; Invenietis infantem fasciatum, jacentem in præsepi.

13 Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν, ϗ λεγόντων·

13 Et subito facta est cum angelo multitudo exercitus cælestis, laudantium Deum, et dicentium;

* 14 Δόξα ἐν ‡ ὑψίστοις Θεῷ, ϗ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις ‡ εὐδοκία.

14 Gloria in altissimis Deo; et in terra pax, in hominibus beneplacitum.

15 Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, ϗ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες

15 Et factum est, ut discesserunt ab eis in cælum angeli, et homines pastores dicebant

εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.

16 Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.

17 Ἰδόντες δὲ † διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.

18 Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς.

19 Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τα ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

20 Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ,

23 (Καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου· Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν, ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται·)

* 24 Καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου, ‡ ζεῦγος † τρυγόνων, ἢ δύο † νεοσσοὺς ‡ περιστερῶν.

25 Καὶ ἰδοὺ, ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συμεών· καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ· καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν.

26 Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισ-

ad invicem; Transeamus jam usque in Bethlehem, et videamus verbum hoc factum, quod Dominus ostendit nobis.

16 Et venerunt festinantes, et invenerunt et Mariam et Joseph, et infantem jacentem in præsepi.

17 Videntes autem cognoverunt de verbo dicto illis de puerulo hoc.

18 Et omnes audientes mirati sunt de dictis à pastoribus ad ipsos.

19 At Maria omnia conservabat verba hæc, conjiciens in corde suo.

20 Et reversi sunt pastores, glorificantes et laudantes Deum in omnibus quæ audierant et viderant, sicut dictum est ad illos.

21 Et quando impleti sunt dies octo circumcidendi puerulum, et vocatum est nomen ejus JESUS, vocatum ab angelo ante concipi eum in utero.

22 Et quum impleti sunt dies purgationis eorum, secundum legem Mosi, tulerunt illum in Hierusalem, sistere Domino:

23 (Sicut scriptum est in lege Domini; Quia omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum Domino vocabitur;)

24 Et dare hostiam, secundum dictum in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum.

25 Et ecce erat homo in Hierusalem, cui nomen Simeon; et homo iste justus et religiosus, expectans consolationem Israël; et Spiritus sanctus erat super eum.

26 Et erat ei responsum à Spi-

μένον ὑπὸ τȣ̃ πνεύματος τȣ̃ ἁγίȣ,
μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν
Χριςὸν Κυρίȣ.

* 27 Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύ-
ματι εἰς τὸ ἱερόν· ϗ ἐν τῷ εἰσ-
αγαγεῖν τȣ̀ς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰη-
σȣ̃ν, τȣ̃ ποιῆσαι αὐτȣ̀ς ‡ κατὰ τὸ †
εἰθισμένον τȣ̃ νόμȣ περὶ αὐτȣ̃,

* 28 Καὶ αὐτὸς ‡ ἐδέξατο αὐτὸ
εἰς τὰς † ἀγκάλας αὐτȣ̃, ϗ εὐλόγησε
τὸν Θεόν, ϗ εἶπε·

29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δȣ̃λόν σȣ,
δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σȣ, ἐν
εἰρήνῃ.

30 Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μȣ τὸ
σωτήριόν σȣ,

31 Ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον
πάντων τῶν λαῶν·

32 Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, ϗ
δόξαν λαȣ̃ σȣ Ἰσραήλ.

33 Καὶ ἦν Ἰωσὴφ ϗ ἡ μήτηρ
αὐτȣ̃ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλȣμέ-
νοις περὶ αὐτȣ̃·

34 Καὶ εὐλόγησεν αὐτȣ̀ς Συ-
μεών, ϗ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν
μητέρα αὐτȣ̃· Ἰδȣ̀ ȣ̃τος κεῖται
εἰς πτῶσιν ϗ ἀνάςασιν πολλῶν ἐν
τῷ Ἰσραήλ, ϗ εἰς σημεῖον ἀντιλε-
γόμενον.

35 (Καὶ σȣ̃ δὲ αὐτῆς τὴν
ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία·) ὅπως
ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν
καρδιῶν διαλογισμοί.

* 36 Καὶ ἦν Ἄννα ‡ προφῆτις,
θυγάτηρ Φανȣὴλ, ἐκ ‡ φυλῆς Ἀσήρ·
αὕτη ‡ προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις
πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς
ἑπτὰ ἀπὸ τῆς † παρθενίας αὐτῆς.

37 Καὶ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν
ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ ȣ̓κ ἀφ-
ίςατο ἀπὸ τȣ̃ ἱερȣ̃, νηςείαις ϗ
δεήσεσι λατρεύȣσα νύκτα ϗ ἡμέ-
ραν.

* 38 Καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ
ἐπιςᾶσα † ἀνθωμολογεῖτο τῷ
Κυρίῳ, ϗ ‡ ἐλάλει περὶ αὐτȣ̃ πᾶσι
τοῖς ‡ προσδεχομένοις ‡ λύτρωσιν ἐν
Ἱερȣσαλήμ.

Spiritu sancto, non videre mor-
tem, prius quam videret Chris-
tum Domini.

27 Et venit in spiritu in tem-
plum. Et in inferre parentes
puerum Jesum, ad facere ipsos
secundum consuetum Legis
circa eum;

28 Et ipse accepit eum in
ulnas suas, et benedixit Deum,
et dixit;

29 Nunc dimittis servum
tuum Domine, secundum ver-
bum tuum, in pace;

30 Quia viderunt oculi mei
Salutare tuum,

31 Quod parasti ante faciem
omnium populorum;

32 Lumen ad revelationem
Gentium, et gloriam plebis
tuæ Israël.

33 et erat Joseph et mater
ejus mirantes super dictis de illo.

34 Et benedixit illis Simeon,
et dixit ad Mariam matrem
ejus; Ecce hic jacet in casum
et resurrectionem multorum
in Israël, et in signum contra-
dictum.

35 Et tuam verò ipsius ani-
mam pertransibit gladius; ut
revelentur ex multis cordibus
ratiocinationes.

36 Et erat Anna prophetis-
sa, filia Phanuel, ex tribu Aser;
hæc progressa in diebus multis,
vivens annos cum viro septem
à virginitate sua.

37 Et hæc vidua quasi anno-
rum octoginta quatuor; quæ
non discedebat à templo, je-
juniis et obsecrationibus ser-
viens nocte ac die.

38 Et Illa hac ipsa hora su-
perveniens vicissim confiteba-
tur Domino, et loquebatur de
illo omnibus expectantibus re-
demptionem in Hierusalam.

39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Ναζαρέτ.

40 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε, ϗ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· ϗ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα.

42 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς·

43 Καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· ϗ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ ϗ ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

• 44 ‡ Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ † συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν· ϗ ‡ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς ‡ συγγενέσι ϗ ἐν τοῖς ‡ γνωστοῖς.

45 Καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν.

46 Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, ϗ ἀκούοντα αὐτῶν, ϗ ἐπερωτῶντα αὐτούς.

• 47 ‡ Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ συνέσει ϗ ταῖς ‡ ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ.

48 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν. Καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε· Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε.

49 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με;

50 Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.

51 Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν ϗ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ· ϗ ἦν ὑπο-

39 Et ut perfecerunt omnia quæ secundum legem Domini, reversi sunt in Galilæam in civitatem suam Nazaret.

40 At puer crescebat, et corroborabatur spiritu, plenus sapientia; et gratia Dei erat in illo.

41 Et ibant parentes ejus per annum in Hierusalem festo Paschæ.

42 Et quum factus esset annorum duodecim, accendentibus illis in Hierosolyma, secundum consuetudinem festi,

43 Et consummantibus dies, in reverti ipsos, remansit Jesus puer in Hierusalem; et non cognovit Joseph et mater ejus.

44 Existimantes autem illum in comitatu esse, venerunt diei iter; et requirebant eum in cognatis, et in notis.

45 Et non invenientes eum, regressi sunt in Hierusalem, quærentes eum.

46 Et factum est, post dies tres invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, et audientem illos, et interrogantem eos.

47 Stupebant autem omnes audientes eum, super intelligentia et responsis ejus.

48 Et videntes ipsum, attoniti fuerunt; Et ad illum mater ejus dixit; Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus et ego dolentes quærebamus te.

49 Et ait ad illos; Quid quod quærebatis me? nesciebatis quia in his Patris mei oportet esse me?

50 Et ipsi non intellexerunt verbum, quod loquutus est ad eos.

51 Et descendit cum eis, et venit in Nazaret; et erat subditus

ποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μή-
τηρ αὐτȣ͂ διετήρει πάντα τὰ ῥή-
ματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

52 Καὶ Ἰησȣ͂ς προέκοπτε σοφίᾳ
ϗ ἡλικίᾳ, ϗ χάριτι παρὰ Θεῷ ϗ
ἀνθρώποις. 41. † 10.

Κεφ. γʹ. 3.

* 1 ᾿ΕΝ ἔτει δὲ † πεντεκαιδε-
κάτῳ τῆς † ἡγεμονίας
Τιβερίȣ Καίσαρος, ‡ ἡγεμονεύον-
τος Ποντίȣ Πιλάτȣ τῆς Ἰȣδαίας,
ϗ † τετραρχȣ͂ντος τῆς Γαλιλαίας
Ἡρώδȣ, Φιλίππȣ δὲ τȣ͂ ἀδελφȣ͂ αὐ-
τȣ͂ τετραρχȣ͂ντος τῆς Ἰτȣραίας ϗ
Τραχωνίτιδος χώρας, ϗ Λυσανίȣ
τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχȣ͂ντος,

2 Ἐπ᾿ Ἀρχιερέων Ἄννα ϗ
Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεȣ͂ ἐπὶ
Ἰωάννην τὸν τȣ͂ Ζαχαρίȣ υἱὸν, ἐν
τῇ ἐρήμῳ.

3 Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν
περίχωρον τȣ͂ Ἰορδάνȣ, κηρύσσων
βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν.

4 Ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων
Ἡσαΐȣ τȣ͂ προφήτȣ, λέγοντος·
Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἑτοι-
μάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίȣ, εὐθείας
ποιεῖτε τὰς τρίβȣς αὐτȣ͂.

* 5 Πᾶσα † φάραγξ ‡ πληρω-
θήσεται, ϗ πᾶν ‡ ὄρος ϗ ‡ βȣνὸς ‡
ταπεινωθήσεται· ϗ ἔσαι τὰ ‡ σκολιὰ
εἰς ‡ εὐθεῖαν, ϗ αἱ ‡ τραχεῖαι εἰς
ὁδὰς † λείας·

* 6 Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ
σωτήριον τȣ͂ Θεȣ͂.

7 Ἔλεγεν ȣ͂ν τοῖς ἐκπορευο-
μένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ᾿
αὐτȣ͂· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέ-
δειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλȣ-
σης ὀργῆς;

8 Ποιήσατε ȣ͂ν καρπȣ̀ς ἀξίȣς
τῆς μετανοίας· ϗ μὴ ἄρξησθε λέ-
γειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν
Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύ-
ναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τȣ́των
ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

* 9 ‡ Ἤδη δὲ ϗ ἡ ‡ ἀξίνη

ditus illis. Et mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo.

52 Et Jesus proficiebat sa-
pientia et ætate, et gratia apud Deum et homines.

CAPUT III.

1 IN anno autem quinto de-
cimo imperii Tiberii Cæsaris, præsidente Pontio Pilato Judææ, et tetrarcha Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarcha Ituræ et Trachonitidis regionis, et Lysania Abilenæ tetrarcha,

2 Sub principibus Sacerdo-
tum Anna et Caipha, factum est verbum Dei ad Joannem Zachariæ filium in deserto.

3 Et venit in omnem circa
regionem Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum;

4 Sicut scriptum est in libro
sermonum Esaiæ prophetæ, dicentis; Vox clamantis in deserto; Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.

5 Omnis vallis implebitur,
et omnis mons et collis humiliabitur; et erunt prava in directam, et asperæ in vias planas;

6 Et videbit omnis caro Sa-
lutare Dei.

7 Dicebat ergo exeuntibus
turbis baptizari ab ipso; Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?

8 Facite ergo fructus dignos
pœnitentiæ, et ne cœperitis dicere in vobis ipsis; Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.

9 Jam vero et securis ad ra-
dicem

πρὸς τὴν ‡ ῥίζην τῶν δένδρων ‡ κεῖται· πᾶν ὖν δένδρον μὴ ποιῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, ϗ εἰς πῦρ βάλλεται.

10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· Τί ὖν ποιήσομεν;

11 Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· ϗ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω.

12 Ἦλθον δὲ ϗ τελῶναι βαπτισθῆναι, ϗ εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν;

13 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτὺς· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.

* 14 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν ϗ στρατευόμενοι, λέγοντες· Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὺς· ‡ Μηδένα ‡ διασείσητε, ‡ μηδὲ † συκοφαντήσητε· ϗ ‡ ἀρκεῖσθε τοῖς ‡ ὀψωνίοις ὑμῶν.

15 Προσδοκῶντος δὲ τῦ λαῦ, ϗ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τῦ Ἰωάννυ, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστὸς,

16 Ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης, ἅπασι λέγων· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μυ, ὗ ὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ ϗ πυρί.

* 17 Οὗ τὸ ‡ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῦ, ϗ ‡ διακαθαριεῖ τὴν ‡ ἅλωνα αὐτῦ· ϗ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτῦ, τὸ δὲ ‡ ἄχυρον ‡ κατακαύσει πυρὶ ‡ ἀσβέστῳ.

18 Πολλὰ μὲν ὖν ϗ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν.

19 Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππυ τῦ ἀδελφῦ αὐτῦ, ϗ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρώδης,

20 Προσέθηκε ϗ τῦτο ἐπὶ πᾶ-

dicem arborum posita est: Omnis ergo arbor non faciens fructum pulchrum exciditur, et in ignem mittitur.

10 Et interrogabant eum turbæ, dicentes; Quid ergo faciemus?

11 Respondens autem, dicebat illis; Habens duas tunicas, tradat non habenti; et habens escas, similiter faciat.

12 Venerunt autem et publicani baptizari, et dixerunt ad illum; Magister, quid faciemus?

13 Ille autem dixit ad eos; Nihil amplius præter constitutum vobis exigite.

14 Interrogabant autem eum et milites, dicentes; Et nos quid faciemus? Et ait ad eos; Neminem concutiatis, neque calumniemini; et contenti estote stipendiis vestris.

15 Expectante autem populo, et ratiocinantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne forte ipse esset Christus,

16 Respondit Joannes omnibus dicens; Ego quidem aqua baptizo vos; venit autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus; ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, et igni.

17 Cujus ventilabrum in manu ejus, et perpurgabit aream suam, et congregabit triticum in horreum suum; at paleam comburet igni inextinguibili.

18 Multa quidem igitur et alia exhortans evangelizabat populum.

19 At Herodes tetrarcha, correptus ab illo de Herodiade uxore fratris sui Philippi, et de omnibus quæ fecit malis Herodes,

20 Adjecit et hoc super omnia,

σι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος, καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν·

22 Καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει, ὡσεὶ περιστερὰν, ἐπ᾽ αὐτόν· καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ ηὐδόκησα.

23 Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὢν (ὡς ἐνομίζετο) υἱὸς Ἰωσὴφ, τοῦ Ἡλὶ,

24 Τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευῒ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ,

25 Τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμὼς, τοῦ Ναοὺμ, τοῦ Ἐσλὶ, τοῦ Ναγγαὶ,

26 Τοῦ Μαὰθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεῒ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰούδα,

27 Τοῦ Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησὰ, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιὴλ, τοῦ Νηρὶ,

28 Τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμωδὰμ, τοῦ Ἢρ,

29 Τοῦ Ἰωσῆ, τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευῒ,

30 Τοῦ Συμεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰωνὰν, τοῦ Ἐλιακεὶμ,

31 Τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνὰν, τοῦ Ματταθὰ, τοῦ Ναθὰν, τοῦ Δαβὶδ,

32 Τοῦ Ἰεσσαὶ, τοῦ Ὠβὴδ, τοῦ Βοὸζ, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ Ναασσὼν,

33 Τοῦ Ἀμιναδὰβ, τοῦ Ἀρὰμ, τοῦ Ἐσρὼμ, τοῦ Φαρὲς, τοῦ Ἰούδα,

34 Τοῦ Ἰακὼβ, τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ Ἀβραὰμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχὼρ,

35 Τοῦ Σαροὺχ, τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φαλὲκ, τοῦ Ἐβὲρ, τοῦ Σαλὰ,

36 Τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἀρφαξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ,

37 Τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνὼχ, τοῦ Ἰαρὲδ, τοῦ Μαλαλεὴλ, τοῦ Καϊνὰν,

38 Τοῦ Ἐνὼς, τοῦ Σὼθ, τοῦ Ἀδὰμ, τοῦ Θεοῦ. 30. † 6.

nia, et inclusit Joannem in carcerem.

21 Factum est autem in baptizari omnem populum, et Jesu baptizato, et orante, apertum esse cælum;

22 Et descendisse Spiritum sanctum corporali specie sicut columbam in ipsum; et vocem de cælo fieri, dicentem; Tu es filius meus dilectus; in te complacui mihi.

23 Et ipse erat Jesus quasi annorum triginta incipiens, existens (ut existimabatur) filius Joseph, Heli,

24 Matthat, Levi, Melchi, Janna, Joseph,

25 Mattathiæ, Amos, Naum, Esli, Nange,

26 Mahath, Mattathiæ, Semei, Joseph, Juda,

27 Joanna, Resa, Zorobabel, Salathiel, Neri,

28 Melchi, Addi, Cosam Elmodam, Er,

29 Jesu, Eliezer, Jorim, Matthat, Levi,

30 Simeon, Juda, Joseph, Jonan, Eliacim,

31 Melea, Menan, Mattatha, Nathan, David,

32 Jesse, Obed, Booz, Salmon, Naasson,

33 Aminadab, Aram, Esrom, Phares, Judæ,

34 Jacob, Isaac, Abrahæ, Thara, Nachor,

35 Saruch, Ragau, Phalec, Eber, Salæ,

36 Cainan, Arphaxad, Sem, Noë, Lamech,

37 Mathusalæ, Enoch, Jared, Malaleel, Cainan,

38 Enos, Seth, Adam, Dei.

Κεφ. δ'. 4.	CAPUT IV.
1 Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον,	1 JEsus autem plenus Spiritu sancto regressus est à Jordane; et agebatur in Spiritu in desertum,
2 Ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου· καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον ἐπείνασε.	2 Diebus quadraginta tentatus à diabolo; Et non manducavit quicquam in diebus illis; et consummatis illis, postea esuriit.
3 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος.	3 Et dixit illi diabolus; Si filius es Dei, dic lapidi huic ut fiat panis.
4 Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, λέγων· Γέγραπται, ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ.	4 Et respondit Jesus ad illum, dicens; Scriptum est, Quia non in pane solo vivet homo, sed in omni verbo Dei.
* 5 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ‡ ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς ‡ οἰκουμένης ἐν † στιγμῇ ‡ χρόνου.	5 Et subducens illum diabolus in montem excelsum, ostendit illi omnia regna habitatæ in puncto temporis.
6 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω, δίδωμι αὐτήν.	6 Et ait illi diabolus; Tibi dabo auctoritatem hanc universam, et gloriam illorum; quia mihi tradita est, et cui volo, do eam.
7 Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου πάντα.	7 Tu ergo si adoraveris coram me, erunt tua omnia.
8 Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Προσκυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.	8 Et respondens illi dixit Jesus; Abscede retro me satana; Scriptum est enim; Adorabis Dominum Deum tuum, et illi soli servies.
* 9 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ‡ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ. Εἰ ὁ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω.	9 Et duxit illum in Jerusalem, et statuit eum super pinnam templi; et dixit illi; Si filius es Dei, jace teipsum hinc deorsum.
* 10 Γέγραπται γάρ· ‡ Ὅτι τοῖς ‡ ἀγγέλοις αὐτοῦ ‡ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ † διαφυλάξαι σε·	10 Scriptum est enim, quod angelis suis mandabit de te, custodire te;
11 Καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.	11 Et quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.
12 Καὶ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι εἴρηται· Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.	12 Et respondens ait illi Jesus; Quod dictum est; Non tentabis Dominum Deum tuum.

13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

16 Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρὲτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγήν· καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι.

* 17 Καὶ ‡ ἐπεδόθη αὐτῷ ‡ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· καὶ † ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον·

* 18 Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, οὗ ‡ ἕνεκεν ‡ ἔχρισέ με· ‡ εὐαγγελίζεσθαι ‡ πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ‡ ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, ‡ κηρύξαι ‡ αἰχμαλώτοις ‡ ἄφεσιν, καὶ ‡ τυφλοῖς † ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι ‡ τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει.

19 Κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν.

* 20 Καὶ † πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ‡ ἀτενίζοντες αὐτῷ.

21 Ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτούς· Ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν.

22 Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ;

23 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερναοὺμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου.

13 Et finiens omnem tentationem diabolus, recessit ab illo usque ad tempus.

14 Et regressus est Jesus in virtute Spiritus in Galilæam, et fama exiit per universam circaregionem de illo;

15 Et ipse docebat in synagogis eorum, glorificatus ab omnibus.

16 Et venit in Nazaret, ubi erat nutritus; et intravit secundum consuetum sibi, in die Sabbatorum in synagogam; et surrexit legere.

17 Et traditus est illi liber Esaiæ prophetæ; Et explicans librum, invenit locum ubi erat scriptum;

18 Spiritus Domini super me, cujus gratia unxit me euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captivis remissionem, et cæcis restitutionem visus, ablegare confractos in remissione;

19 Prædicare annum Domini acceptum.

20 Et plicans librum, reddens ministro, sedit; Et omnium in synagoga oculi erant intendentes ei.

21 Cœpit autem dicere ad illos; Quia hodie impleta est scriptura hæc in auribus vestris.

22 Et omnes testificabantur ei, et mirabantur in verbis gratiæ exeuntibus ex ore ipsius, et dicebant; Nonne hic est filius Joseph?

23 Et ait ad illos: Omnino dicetis mihi similitudinem hanc; Medice, cura teipsum; quanta audivimus facta in Capernaum, fac et hic in patria tua.

24 Ait

24 Εἶπε δέ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

24 Ait autem; Amen dico vobis, quia nullus Propheta acceptus est in patria sua.

25 Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν·

25 In veritate dico vobis: Multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israël, quando clausum est cælum ad annos tres et menses sex, ut facta est fames magna in omnem terram?

26 Καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος, πρὸς γυναῖκα χήραν.

26 Et ad nullam illarum missus est Elias, si non in Sarepta Sidonis, ad mulierem viduam.

27 Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος.

27 Et multi leprosi erant sub Elisæo Propheta in Israël; et nemo ex iis mundatus est, si non Neeman Syrus.

28 Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα.

28 Et repleti sunt omnes ira in synagoga, audientes hæc.

• 29 Καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως· καὶ ‡ ἤγαγον αὐτὸν ἕως τῆς † ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ † κατακρημνίσαι αὐτόν.

29 Et surgentes ejecerunt illum extra civitatem; et duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat ædificata, ad præcipitandum eum.

30 Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο.

30 Ipse autem transiens per medium illorum, profectus est.

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι.

31 Et descendit in Capernaum civitatem Galilææ; et erat docens illos in Sabbatis.

32 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

32 Et percellebantur in doctrina ejus; quia in auctoritate erat sermo ipsius.

33 Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ,

33 Et in synagoga erat homo habens spiritum dæmonii immundi; et exclamavit voce magna,

• 34 Λέγων· † Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ ‡ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

34 Dicens; Sine, quid nobis et tibi Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, sanctus Dei.

35 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτό.

35 Et objurgavit illum Jesus, dicens. Obmutesce, et exi ab eo. Et projiciens illum dæmonium in medium, exiit ab illo nihil nocens ei.

36 Et

36 Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας· ϗ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ϗ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, ϗ ἐξέρχονται;

37 Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· ϗ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς.

39 Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, ϗ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

* 40 ‡ Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς, ἐθεράπευσεν αὐτούς.

41 Ἐξήρχετο δὲ ϗ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κράζοντα ϗ λέγοντα· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, ϗ οἱ ὄχλοι ἐζήτουν αὐτὸν, ϗ ἦλθον ἕως αὐτοῦ· ϗ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν.

43 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ὅτι ϗ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι.

44 Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας. 31. ‡ 9.

Κεφ. έ. 5.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ϗ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ.

36 Et factus est pavor in omnes; et colloquebantur ad invicem, dicentes; Quod verbum hoc, quia in auctoritate et efficacia imperat immundis spiritibus, et exeunt?

37 Et exiit resonantia de illo in omnem locum circumregionis.

38 Surgens autem ex synagoga, introivit in domum Simonis; Socrus autem Simonis erat detenta febri magna; et rogaverunt illum de ea.

39 Et adstans super illam, imperavit febri; et dimisit illam; continuo autem surgens ministrabat illis.

40 Occidente autem Sole, omnes quotquot habebant infirmos morbis variis, ducebant illos ad eum; Verùm unicuique ipsorum manus imponens, curabat eos.

41 Exibant autem et dæmonia à multis, clamantia et dicentia; Quia tu es Christus Filius Dei. Et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant Christum ipsum esse.

42 Facta autem die egressus ibat in desertum locum; et turbæ requirebant eum, et venerunt usque ad ipsum; et detinebant illum non proficisci ab eis.

43 Ille vero ait ad eos; Quia et aliis civitatibus euangelizare me oportet regnum Dei; quia ad hoc missus sum.

44 Et erat prædicans in synagogis Galilææ.

CAPUT V.

1 FActum est autem in eo turbam superjacere ei ad audiendum verbum Dei, et ipse erat stans juxta stagnum Genesaret.

2 Et

* 2 Καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἑςῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ‡ ἁλιεῖς ‡ ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν † ἀπέπλυναν τὰ ‡ δίκτυα.

2 Et vidit duo navigia stantia secus stagnum; at piscatores descendentes ex eis, abluebant retia.

3 Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους.

3 Ascendens autem in unam navium, quæ erat Simonis, rogavit eum à terra reducere pusillum; Et sedens docebat ex navigio turbas.

* 4 Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· ‡ Ἐπανάγαγε εἰς τὸ ‡ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ‡ ἄγραν.

4 Ut autem cessavit loquens, dixit ad Simonem; Reduc in altum et laxate retia vestra in capturam.

5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων, εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιςάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον.

5 Et respondens Simon dixit illi; Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus; in autem verbo tuo laxabo rete.

* 6 Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, ‡ συνέκλεισαν ‡ ἰχθύων ‡ πλῆθος πολύ· διεῤῥήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν.

6 Et hoc facientes concluserunt multitudinem piscium multam; disrumpebatur autem rete eorum.

* 7 Καὶ † κατένευσαν τοῖς ‡ μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ‡ ὥςε ‡ βυθίζεσθαι αὐτά.

7 Et annuerunt sociis qui in alio navigio, ut venientes opitularentur ipsis; Et venerunt, et impleverunt ambo navigia, ita ut mergi ipsa.

8 Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων· Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε.

8 Videns autem Simon Petrus, accidit genubus Jesu, dicens; Exi à me, quia homo peccator sum, Domine.

* 9 ‡ Θάμβος γὰρ ‡ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον.

9 Stupor enim occupaverat eum, et omnes qui cum illo, in captura piscium, quam simul ceperant.

10 Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν.

10 Similiter autem et Jacobum et Joannem filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Jesus; Ne time: ab hoc jam homines eris capiens.

11 Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

11 Et subducentes navigia super terram, relinquentes omnia sequuti sunt eum.

12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν

12 Et factum est in esse ipsum in una civitatum, et ecce vir plenus lepra; et videns Jesum,

Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.

sum, procidens in faciem, rogavit eum, dicens; Domine, si vis, potes me mundare.

13 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, εἰπών· Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.

13 Et extendens manum, tetigit eum, dicens; Volo mundare. Et confestim lepra discessit ab illo.

14 Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, ϗ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

14 Et ipse præcepit illi nemini dicere; sed abiens ostende teipsum Sacerdoti, et offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moses, in testimonium illis.

15 Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· ϗ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, ϗ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν.

15 Perambulabat autem magis sermo de illo; et conveniebant turbæ multæ audire, et curari ab ipso ab infirmitatibus suis.

16 Αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ϗ προσευχόμενος.

16 Ipse autem erat secedens in desertis, et orans.

* 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ϗ αὐτὸς ἦν διδάσκων· ϗ ἦσαν καθήμενοι ‡ Φαρισαῖοι ϗ ‡ Νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας ϗ Ἰουδαίας ϗ Ἱερουσαλήμ· ϗ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς.

17 Et factum est in una dierum, et ipse erat docens; Et erant sedentes Pharisæi et Legis doctores, qui erant venientes ex omni vico Galilææ, et Judææ, et Hierusalem; et efficacia Domini erat in sanare eos.

18 Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος· ϗ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν ϗ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ.

18 Et ecce viri ferentes in lecto hominem qui erat paralyticus; et quærebant eum inferre, et ponere ante eum.

* 19 Καὶ μὴ εὑρόντες διὰ ‡ ποίας ‡ εἰσενέγκωσιν αὐτὸν, διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ ‡ δῶμα, διὰ των † κεράμων ‡ καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ ‡ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ.

19 Et non invenientes qua parte inferrent illum propter turbam, ascendentes super tectum, per tegulas summiserunt eum cum lectulo, in medium ante Jesum.

20 Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

20 Et videns fidem eorum, dixit ei; Homo, remittuntur tibi peccata tua.

21 Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ Γραμματεῖς ϗ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες· Τίς ἐστιν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

21 Et cœperunt ratiocinari Scribæ et Pharisæi, dicentes; Quis est hic qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, si non solus Deus?

22 Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς

22 Cognoscens autem Jesus ra-

διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

23 Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου· ἢ εἰπεῖν· Ἔγειραι καὶ περιπάτει;

24 Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, (εἶπε τῷ παραλελυμένῳ·) Σοὶ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.

25 Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν.

• 26 Καὶ ‡ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ‡ ἐδόξαζον τὸν Θεόν· καὶ ‡ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες· Ὅτι εἴδομεν ‡ παράδοξα ‡ σήμερον.

27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευΐν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.

28 Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

29 Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην ὁ Λευῒς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολὺς· καὶ ἄλλων, οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι.

30 Καὶ ἐγόγγυζον οἱ Γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες· Διατί μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε;

31 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

32 Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

33 Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιοῦν-

ratiocinationes eorum, respondens dixit ad illos; Quid ratiocinamini in cordibus vestris?

23 Quid est facilius dicere; Dimittuntur tibi peccata tua; an dicere; Surge et deambula?

24 Ut autem sciatis quia auctoritatem habet filius hominis in terra dimittendi peccata, (ait paralytico;) Tibi dico, surge, et tollens lectulum tuum, vade in domum tuam.

25 Et confestim resurgens coram illis, tollens in quo jacebat, abiit in domum suam, glorificans Deum.

26 Et stupor cepit omnes; et glorificabant Deum; Et repleti sunt timore, dicentes; Quia vidimus inopinata hodie.

27 Et post hæc exiit, et conspexit publicanum, nomine Levin, sedentem ad telonium, et ait illi: Sequere me.

28 Et relinquens omnia, surgens sequutus est eum.

29 Et fecit convivium magnum Levis ei in domo sua; et erat turba publicanorum multa, et aliorum, qui erant cum illis discumbentes.

30 Et murmurabant Scribæ eorum et Pharisæi ad discipulos ejus, dicentes; Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis?

31 Et respondens Jesus dixit ad illos; Non usum habent sani medico, sed male habentes.

32 Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam.

33 Illi autem dixerunt ad eum: Quare discipuli Joannis jejunant frequenter, et obsecrationes

...αι, ὁμοίως ϗ οἱ τῶν Φαρισαίων· ...ἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι ϗ πίνουσιν;

34 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐςι, ποιῆσαι νηςεύειν;

35 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ϗ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηςεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

36 Ἔλεγε δὲ ϗ παραβολὴν πρὸς αὐτούς· Ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, ϗ τὸ καινὸν σχίζει, ϗ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.

37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκούς, ϗ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, ϗ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται.

38 Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον· ϗ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

39 Καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιόν, εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ· Ὁ παλαιὸς χρηςότερός ἐςιν. 29. † 4.

Κεφ. ϛ'. 6.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ‡ σαββάτῳ † δευτεροπρώτῳ ‡ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν ‡ σπορίμων· ϗ ‡ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς ςάχυας, ϗ ἤσθιον, † ψώχοντες ταῖς χερσί.

2 Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεςι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι;

3 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβίδ, † ὁπότε ‡ ἐπείνασεν αὐτὸς ϗ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες;

4 Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ϗ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε, ϗ ἔφαγε, ϗ ἔδωκε ϗ τοῖς μετ' αὐτοῦ· οὓς οὐκ ἔξεςι φαγεῖν, εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς;

tiones faciunt, similiter et ii Pharisæorum: at tui edunt et bibunt?

34 Is vero ait ad ipsos; Non potestis filios thalami, in quo sponsus cum illis est, facere jejunare?

35 Venient autem dies, et quum ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc jejunabunt in illis diebus.

36 Dicebat autem et similitudinem ad illos; Quia nemo adjectionem vestimenti novi adjicit ad vestimentum vetus; si vero non, et novum scindit, et veteri non convenit commissura à novo.

37 Et nemo conjicit vinum novum in utres veteres; si autem non, rumpet novum vinum utres, et ipsum effundetur, et utres peribunt.

38 Sed vinum novum in utres novos injiciendum, et utraque conservantur.

39 Et nemo bibens vetus, statim vult novum; dicit enim; Vetus utilius est.

CAPUT VI.

1 Factum est autem in Sabbato secundoprimo transire ipsum per sata; et vellebant discipuli ejus spicas, et manducabant, confricantes manibus.

2 Quidam autem Pharisæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet facere in Sabbatis?

3 Et respondens ad eos, dixit Jesus; Nec hoc legistis quod fecit David, quum esurisset ipse, et cum ipso existentes?

4 Quomodo intravit in domum Dei, et panes propositionis sumpsit et manducavit, et dedit et his cum ipso, quos non licet manducare, si non solos Sacerdotes?

5 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ϗ τοῦ σαββάτου.

6 Ἐγένετο δὲ ϗ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν, ϗ διδάσκειν· ϗ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, ϗ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά.

7 Παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ Γραμματεῖς ϗ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει· ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ.

8 Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ϗ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· Ἔγειραι, ϗ στῆθι εἰς τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη.

9 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· Ἐπερωτήσω ὑμᾶς τί· Ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι;

10 Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ· Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω· ϗ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

11 Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· ϗ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

* 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· ϗ ἦν † διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ.

13 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ϗ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς ϗ ἀποστόλους ὠνόμασε·

14 (Σίμωνα, ὃν ϗ ὠνόμασε Πέτρον, ϗ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον ϗ Ἰωάννην, Φίλιππον ϗ Βαρθολομαῖον·

15 Ματθαῖον ϗ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, ϗ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτήν,

16 Ἰούδαν Ἰακώβου, ϗ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς ϗ ἐγένετο προδότης.)

5 Et dicebat illis; Quia dominus est filius hominis et Sabbati.

6 Factum est autem in alio Sabbato, intrare ipsum in synagogam, et docere: Et erat ibi homo, et manus ejus dextra erat arida.

7 Observabant autem Scribæ et Pharisæi si in Sabbato curaret eum? ut invenirent accusationem ipsius.

8 Ipse vero sciebat ratiocinationes eorum; et ait homini aridam habenti manum; Surge, et sta in medium. Is autem surgens stetit.

9 Ait ergo Jesus ad illos; Interrogabo vos, quid licet Sabbatis, benefacere, an malefacere; animam servare, an occidere?

10 Et circumspiciens omnes eos, dixit homini; Extende manum tuam. Is autem fecit ita, et restituta est manus ejus sana ut altera.

11 Ipsi autem repleti sunt amentia; et colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Jesu.

12 Factum est autem in diebus illis, exiit in montem orare; et erat pernoctans in oratione Dei.

13 Et quum factus esset dies, advocavit discipulos suos; et eligens ex ipsis duodecim, quos et Apostolos nominavit:

14 Simonem, quem et nominavit Petrum: et Andream fratrem ejus, Jacobum et Joannem, Philippum et Bartholomæum:

15 Matthæum et Thomam, Jacobum Alphæi, et Simonem vocatum Zeloten,

16 Judam Jacobi, et Judam Iscariotem, qui et fuit traditor.

17 E

* 17 Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ ‡ τόπου † πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς † παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν.

18 Καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· καὶ ἐθεραπεύοντο.

19 Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε· Μακάριοι οἱ πτωχοί· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

21 Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορτασθήσεσθε· Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε.

22 Μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν, ὡς πονηρὸν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

23 Χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν·

24 Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις· ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

* 25 ‡ Οὐαὶ ὑμῖν οἱ ‡ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε. Οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες ‡ νῦν· ὅτι ‡ πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

26 Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

27 Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν· καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς.

28 Εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους

17 Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, et turba discipulorum ejus, et multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, et Hierusalem, et maritima Tyri et Sidonis, qui venerunt audire eum, et sanari à languoribus suis.

18 Et vexati à spiritibus immundis, et curabantur.

19 Et omnis turba quærebat tangere eum? quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes.

20 Et ipse elevans oculos suos in discipulos suos, dicebat; Beati pauperes; quia vestrum est regnum Dei.

21 Beati esurientes nunc; quia saturabimini. Beati flentes nunc; quia ridebitis.

22 Beati eritis quum oderint vos homines, et quum separaverint vos, et exprobraverint, et ejecerint nomen vestrum tanquam malum, propter filium hominis.

23 Gaudete in illa die, et exultate; ecce enim merces vestra multa in cælo; secundum hæc enim faciebant Prophetis patres eorum.

24 Veruntamen væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram.

25 Væ vobis impleti; quia esurietis. Væ vobis ridentes nunc; quia lugebitis et flebitis.

26 Væ quum benedixerint vobis homines; secundum hæc enim faciebant pseudoprophetis patres eorum.

27 Sed vobis dico audientibus; Diligite inimicos vestros; benefacite odio habentibus vos.

28 Benedicite maledicentibus

ὑμῖν· ϗ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπη-
ρεαζόντων ὑμᾶς.

* 29 Τῷ ‡ τύπτοντί σε ἐπὶ
τὴν ‡ σιαγόνα, ‡ πάρεχε ϗ τὴν
ἄλλην· ϗ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ
ἱμάτιον, ϗ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς.

30 Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε,
δίδου· ϗ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ,
μὴ ἀπαίτει.

31 Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶ-
σιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ϗ ὑμεῖς ποι-
εῖτε αὐτοῖς ὁμοίως.

32 Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶν-
τας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; ϗ
γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας
αὐτοὺς ἀγαπῶσι.

33 Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς
ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χά-
ρις ἐστί; ϗ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ
αὐτὸ ποιοῦσι.

34 Καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν
ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν
χάρις ἐστί; ϗ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ
ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπο-
λάβωσι τὰ ἴσα.

* 35 ‡ Πλὴν ‡ ἀγαπᾶτε τοὺς ‡
ἐχθροὺς ὑμῶν, ϗ ‡ ἀγαθοποιεῖτε, ϗ
‡ δανείζετε ‡ μηδὲν † ἀπελπίζοντες·
ϗ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, ϗ
ἔσεσθε υἱοὶ τοῦ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς ‡
χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ‡ ἀχαρίστους ϗ ‡
πονηρούς.

36 Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, κα-
θὼς ϗ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων
ἐστί.

37 Καὶ μὴ κρίνετε, ϗ οὐ μὴ
κριθῆτε· μὴ καταδικάζετε, ϗ οὐ μὴ
καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, ϗ ἀπολυ-
θήσεσθε.

* 38 Δίδοτε, ϗ δοθήσεται ὑ-
μῖν· ‡ μέτρον καλὸν, † πεπιεσμέ-
νον ϗ ‡ σεσαλευμένον ϗ † ὑπερεκ-
χυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν ‡ κόλπον
ὑμῶν· τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ, ᾧ ‡ με-
τρεῖτε, ‡ ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

39 Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς·

bus vobis, et orate pro calum-
niantibus vos.

29 Percutienti te in maxil-
lam, præbe et alteram; et ab
auferente tuum vestimentum,
et tunicam ne prohibueris.

30 Omni autem petenti te,
da; et ab auferente tua, ne re-
petas.

31 Et prout vultis ut faciant
vobis homines, et vos facite il-
lis similiter.

32 Et si diligitis diligentes
vos, quæ vobis gratia est? ete-
nim peccatores diligentes se
diligunt.

33 Et si benefeceritis bene-
facientibus vobis, quæ vobis
gratia est? Etenim peccatores
hoc ipsum faciunt.

34 Et si mutuum dederitis à
quibus speratis recipere, quæ
vobis gratia est? Etenim pec-
catores peccatoribus fœneran-
tur, ut recipiant æqualia.

35 Veruntamen diligite ini-
micos vestros, et benefacite, et
mutuum date nihil desperantes;
et erit merces vestra multa, et
eritis filii Altissimi; quia ipse
benignus est super ingratos et
malos.

36 Estote ergo misericordes,
sicut et Pater vester misericors
est.

37 Et ne judicate, et non
judicabimini; Ne condemnate,
et non condemnabimini; Ab-
solvite, et absolvemini.

38 Date, et dabitur vobis;
Mensuram bonam, confertam,
et coagitatam, et supereffluen-
tem dabunt in sinum vestrum;
Quippe ea mensura qua mensi
fueritis, remetietur vobis.

39 Dicebat autem similitu-
dinem

Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;

40 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.

41 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου· τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;

42 Ἢ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· Ἀδελφὲ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου· αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

43 Οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν, ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ δένδρον σαπρὸν, ποιοῦν καρπὸν καλόν.

44 Ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν.

* 45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ † προφέρει τὸ ‡ ἀγαθόν· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

46 Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε· καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω;

47 Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με, καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων, καὶ ποιῶν αὐτοὺς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.

* 48 Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς † ἔσκαψε καὶ † ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε ‡ θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· † πλημμύρας δὲ γενομένης, ‡ προσέρρηξεν ὁ ‡ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

dinem ipsis; Nunquid potest cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadent?

40 Non est diccipulus super magistrum suum; perfectus autem omnis erit, sicut magister ejus.

41 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui; at trabem in proprio oculo non animadvertis?

42 Aut quomodo potes dicere fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam quæ in oculo tuo; ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primum trabem de oculo tuo, et tunc perspicies ejicere festucam ex oculo fratris tui.

43 Non enim est arbor pulchra faciens fructum putrem; neque arbor putris faciens fructum pulchrum.

44 Unaquæque enim arbor de proprio fructu cognoscitur; Non enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam.

45 Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum; et malus homo de malo thesauro cordis sui profert malum; Ex enim abundantia cordis loquitur os ejus.

46 Quid autem me vocatis, Domine, Domine, et non facitis quæ dico?

47 Omnis veniens ad me, et audiens meos sermones, et faciens eos, ostendam vobis cui sit similis.

48 Similis est homini ædificanti domum, qui fodit et profundum fecit, et posuit fundamentum supra petram; inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi; et non potuit movere eam; fundata erat enim supra petram.

* 49 Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ᾗ προσέῤῥηξεν ὁ ποταμός· καὶ εὐθέως ἔπεσε, καὶ ἐγένετο τὸ † ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα. 47. † 13.

Κεφ. ζ΄. 7.

1 Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ.

2 Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων, ἤμελλε τελευτᾷν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.

3 Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτόν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ.

4 Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες, ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει τοῦτο·

5 Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν.

6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς· ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς·

7 Διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ· Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

9 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασεν αὐτόν· καὶ στραφεὶς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε· Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφ-

49 At audiens et non faciens, similis est homini ædificanti domum super terram sine fundamento, cui illisus est fluvius, et continuo cecidit, et facta est ruina domus illius magna.

CAPUT VII.

1 Postquam autem implevit omnia verba sua in aures plebis, intravit in Capernaum.

2 Centurionis autem cujusdam servus male habens futurus erat interire, qui erat illi pretiosus.

3 Audiens autem de Jesu, misit ad eum seniores Judæorum, rogans eum, ut veniens servaret servum ejus.

4 Illi vero advenientes ad Jesum, precabantur eum studiosè, dicentes, Quia dignus est cui præberet hoc;

5 Diligit enim gentem nostram, et synagogam ipse ædificavit nobis.

6 At Jesus ibat cum illis. Jam vero eo non longe absente à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens ei; Domine, ne vexeris; non enim sum dignus ut meum sub tectum intres.

7 Ideò neque meipsum sum dignum arbitratus ad te venire; sed dic verbo, et sanabitur puer meus.

8 Etenim ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites; et dico huic; Vade, et vadit; et alii; Veni, et venit; et servo meo; Fac hoc, et facit.

9 Audiens autem hæc Jesus, miratus est eum; et conversus, sequenti se turbæ dixit; Dico vobis, nec in Israël tantam fidem inveni.

10 Et reversi missi in domum,

θέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν· ϗ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, ϗ ὄχλος πολύς.

* 12 Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, ϗ ἰδοὺ, † ἐξεκομίζετο ‡ τεθνηκὼς, ‡ υἱὸς ‡ μονογενὴς τῇ ‡ μητρὶ αὐτοῦ· ϗ αὕτη χήρα· ϗ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ.

13 Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, ϗ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαῖε.

* 14 Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς † σοροῦ, (οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν) ϗ εἶπε· Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι.

15 Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, ϗ ἤρξατο λαλεῖν· ϗ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

16 Ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας ϗ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες· Ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, ϗ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

17 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, ϗ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων.

19 Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

20 Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες, εἶπον· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σε, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

21 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων ϗ μαστίγων ϗ πνευμάτων πονηρῶν· ϗ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν.

mum, invenerunt languentem servum sanum.

11 Et factum est in deinceps ibat in civitatem vocatam Naim; et simul ibant cum ipso discipuli ejus multi, et turba copiosa

12 Ut vero appropinquavit portæ civitatis, et ecce efferebatur defunctus, filius unigenitus matri suæ; Et hæc vidua; et turba civitatis multa erat cum illa.

13 Et videns eam Dominus, visceribus motus est super eam, et dixit illi; Ne fle.

14 Et accedens tetigit loculum, (at portantes steterunt) Et ait; Adolescens, tibi dico, surge.

15 Et resedit mortuus, et cœpit loqui. Et dedit illum matri suæ.

16 Cepit autem timor omnes, et glorificabant Deum, dicentes; Quia Propheta magnus surrexit in nobis; et quia visitavit Deus plebem suam.

17 Et exiit sermo hic in universa Judæ de eo, et in omni circaregione.

18 Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his.

19 Et advocans duos quosdam discipulorum suorum Joannes, misit ad Jesum, dicens; Tu es veniens, aut alium expectamus?

20 Accedentes autem ad eum viri, dixerunt; Joannes Baptista misit nos ad te, dicens; Tu es veniens, an alium expectamus?

21 In ipsa autem hora curavit multos à morbis et flagellis, et spiritibus malis, et cæcis multis donavit videre.

22 Et

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε, καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται.

23 Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;

* 25 Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν ‡ μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδού, οἱ ἐν ἱματισμῷ ‡ ἐνδόξῳ καὶ ‡ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς † βασιλείοις εἰσίν.

26 Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

27 Οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

* 28 Λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν ‡ γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, μείζων αὐτοῦ ἐστι.

29 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας, καὶ οἱ τελῶναι, ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου·

30 Οἱ δὲ φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.

31 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι;

32 Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσι·

22 Et respondens Jesus, dixit illis; Euntes rènuntiate Joanni quæ vidistis et audistis; Quia cæci vident, claudi ambulant, lepròsi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur.

23 Et beatus est quicumque non scandalizatus fuerit in me.

24 Abeuntibus autem nuntiis Joannis, cœpit dicere turbis de Joanne; Quid existis in desertum spectare? arundinem à vento quassatam?

25 Sed quid existis videre? hominem in mollibus vestimentis amictum? Ecce qui in veste gloriosa et luxu existentes, in domibus regum sunt.

26 Sed quid existis videre? Prophetam; Utique dico vobis, et abundantius Propheta.

27 Hic est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

28 Dico enim vobis, major in genitis mulierum Propheta Joanne Baptista nemo est; Qui autem minor in regno Dei, major illo est.

29 Et omnis populus audiens et publicani justificaverunt Deum, baptizati baptismum Joannis.

30 At Pharisæi et Legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo.

31 Ait autem Dominus; Cui ergo assimilabo homines generationis hujus? et cui sunt similes?

32 Similes sunt pueris in foro sedentibus, et loquentibus ad invicem, et dicentibus; Cantavimus

Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, ϗ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, ϗ οὐκ ἐκλαύσατε.

tavimus tibiis vobis, et non saltastis; lamentavimus vobis, et non plorastis.

33 Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων, μήτε οἶνον πίνων· ϗ λέγετε· Δαιμόνιον ἔχει.

33 Venit enim Joannes Baptista neque panem manducans, neque vinum bibens; et dicitis, dæmonium habet.

* 34 Ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων ϗ πίνων· ϗ λέγετε· Ἰδοὺ, ἄνθρωπος ‡ φάγος ϗ ‡ οἰνοπότης, ‡ τελωνῶν φίλος ϗ ‡ ἁμαρτωλῶν.

34 Venit filius hominis manducans et bibens, et dicitis; Ecce homo edax et vinum bibens, amicus publicanorum et peccatorum.

35 Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων·

35 Et justificata est sapientia à filiis suis omnibus.

36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· ϗ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη.

36 Rogabat autem quidam illum Pharisæorum, ut manducaret cum illo; Et ingressus in domum Pharisæi, discubuit.

37 Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς, ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου,

37 Et ecce mulier in civitate, quæ erat peccatrix, cognoscens quod accubuit in domo Pharisæi, afferens alabastrum unguenti;

38 Καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω, κλαίουσα ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι· ϗ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, ϗ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, ϗ ἤλειφε τῷ μύρῳ.

38 Et stans secus pedes ejus retro, flens, cœpit rigare pedes ejus lachrymis; et capillis capitis sui extergebat, et osculabatur pedes ejus, et ungebat unguento.

39 Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, λέγων· Οὗτος, εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς ϗ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ· ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι.

39 Videns autem Pharisæus vocans eum, ait in seipso, dicens; Hic si esset Propheta, sciret utique quæ et qualis mulier, quæ tangit eum, quia peccatrix est.

40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δέ φησι· Διδάσκαλε, εἰπέ.

40 Et respondens Jesus, dixit ad illum; Simon, habeo tibi aliquid dicere. Is vero ait; Magister, dic.

* 41 Δύο ‡ χρεωφειλέται ἦσαν † δανειστῇ τινι· ὁ εἷς ‡ ὤφειλε δηνάρια ‡ πεντακόσια, ὁ δὲ ‡ ἕτερος ‡ πεντήκοντα.

41 Duo debitores erant fœneratori cuidam; unus debebat denarios quingentos, at alter quinquaginta.

42 Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο· Τίς οὖν αὐτῶν, εἰπὲ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει;

42 Non habentibus autem illis reddere, ambobus donavit; Quis ergo eorum, dic, plus eum diliget?

43 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων, εἶπεν· Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὀρθῶς ἔκρινας.

44 Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη· Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε.

* 45 ‡ Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ † διέλιπε ‡ καταφιλοῦσά μου τοὺς ‡ πόδας.

46 Ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας.

47 Οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαὶ, ὅτι ἠγάπησε πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.

48 Εἶπε δὲ αὐτῇ· Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι.

49 Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν;

50 Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. 25. † 5.

43 Respondens autem Simon, dixit; subsumo quod cui plus donavit. Ille autem dixit ei; Recte judicasti.

44 Et conversus ad mulierem, Simoni dixit; Vides hanc mulierem? Intravi tuam in domum, aquam ad pedes meos non dedisti; hæc autem lacrymis rigavit meos pedes, et capillis capitis sui extersit.

45 Osculum mihi non dedisti; hæc autem, ex quo intravi, non cessavit osculans meos pedes.

46 Oleo caput meum non unxisti; hæc autem unguento unxit meos pedes.

47 Cujus gratia, dico tibi, remittuntur peccata ejus multa, quoniam dilexit multum; Cui autem paululum dimittitur, paululum diligit.

48 Dixit autem ad illam; Remittuntur tua peccata.

49 Et cœperunt simul accumbentes dicere in seipsis; Quis hic est, qui et peccata dimittit?

50 Dixit autem ad mulierem; Fides tua servavit te; vade in pacem.

Κεφ. η'. 8.

CAPUT VIII.

* 1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ ‡ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς ‡ διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ·

2 Καὶ γυναῖκές τινες, αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν· Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει,

3 Καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαὶ, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

* 4 † Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν † ἐπι-

1 ET factum est in deinceps, et ipse iter faciebat per civitatem et castellum, prædicans et euangelizans regnum Dei, et duodecim cum illo.

2 Et mulieres aliquæ; quæ erant curatæ à spiritibus malignis, et infirmitatibus; Maria vocata Magdalene, de qua dæmonia septem exierant;

3 Et Johanna uxor Chuzæ procuratoris Herodis, et Susanna, et aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.

4 Conveniente autem turba plurima, et secundum civitatem

πορευομένων πρὸς αὐτὸν, εἶπε διὰ παραβολῆς.

5 Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ· ϗ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, ϗ κατεπατήθη, ϗ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό.

* 6 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, ϗ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν † ἰκμάδα.

* 7 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, ϗ † συμφυεῖσαι αἱ ‡ ἄκανθαι ‡ ἀπέπνιξαν αὐτό.

8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, ϗ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ταῦτα λέγων ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη.

10 Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, ϗ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.

11 Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος, ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

12 Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν, εἰσὶν οἱ ἀκούοντες· εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος, ϗ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν.

13 Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον· ϗ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, ϗ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται.

* 14 Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκόσαντες, ϗ ὑπὸ μεριμνῶν ϗ ‡ πλούτου ϗ ‡ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι ‡ συμπνίγονται, ϗ οὐ † τελεσφοροῦσι.

15 Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ

tem advenientibus ad eum, dixit per similitudinem;

5 Exiit seminans seminare semen suum; et in seminando eum hoc quidem cecidit secus viam, et conculcatum est; et volucres cæli comederunt illud.

6 Et aliud cecidit supra petram, et natum exaruit, propter non habere humorem.

7 Et aliud cecidit in medio spinarum, et simul enatæ spinæ suffocaverunt illud.

8 Et aliud cecidit in terram bonam; et enatum fecit fructum centuplum. Hæc dicens clamabat; Habens aures ad audiendum audiat.

9 Interrogabant autem eum discipuli ejus, dicentes, quæ esset parabola hæc.

10 Is vero dixit; Vobis datum est nosse mysteria regni Dei; at cæteris in parabolis, ut videntes non videant, et audientes non intelligant.

11 Est autem hæc parabola; Semen est verbum Dei.

12 Qui autem secus viam, sunt audientes; deinde venit diabolus, et tollit verbum de corde eorum, ut ne credentes serventur.

13 Qui vero supra petram, qui quum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum, et hi radicem non habent; qui ad tempus credunt, et in tempore tentationis absistunt.

14 Quod autem in spinas cadens, hi sunt audientes, et à solicitudinibus et divitiis et voluptatibus vitæ profecti suffocantur, et non referunt fructum.

15 Quod autem in pulchram terram, hi sunt qui in corde pul-

ϗ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατέχουσι, ϗ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς.

17 Οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωσθήσεται, ϗ εἰς φανερὸν ἔλθῃ.

18 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· ϗ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, ϗ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

* 19 Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ ϗ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ϗ οὐκ ἠδύναντο † συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.

20 Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων· Ἡ μήτηρ σου ϗ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες.

21 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε πρὸς αὐτούς· Μήτηρ μου ϗ ἀδελφοί μου, οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες, ϗ ποιοῦντες αὐτόν.

22 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ϗ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον, ϗ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ϗ εἶπε πρὸς αὐτούς· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης. Καὶ ἀνήχθησαν.

* 23 ‡ Πλεόντων δὲ αὐτῶν † ἀφύπνωσε· ϗ κατέβη ‡ λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην· ϗ συνεπληροῦντο, ϗ ‡ ἐκινδύνευον.

24 Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν, λέγοντες· Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ ϗ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· ϗ ἐπαύσαντο, ϗ ἐγένετο γαλήνη.

25 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ποῦ ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι ϗ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει ϗ τῷ ὕδατι, ϗ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

pulchro et bono, audientes verbum retinent, et fructum ferunt in patientia.

16 Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit; sed supra candelabrum ponit, ut intrantes aspiciant lumen.

17 Non enim est occultum quod non manifestum fiet; nec absconditum quod non cognoscetur, et in palam veniat.

18 Aspicite ergo quomodo auditis; qui enim habet, dabitur illi; et qui non habet, et quod videtur habere, auferetur ab illo.

19 Venerunt autem ad illum mater et fratres ejus; et non poterant contingere eum propter turbam.

20 Et nuntiatum est illi, dicentibus; Mater tua et fratres tui stant foris, videre te volentes.

21 Ille autem respondens dixit ad eos; Mater mea et fratres mei, hi sunt verbum Dei audientes, et facientes ipsum.

22 Et factum est in una dierum, et ipse ascendit in naviculam, et discipuli ejus; et ait ad illos; Transeamus in ulterius stagni. Et provecti sunt.

23 Navigantibus autem illis sopitus est et descendit procella venti in stagnum, et complebantur, et periclitabantur.

24 Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes; Præceptor, præceptor, perimus. Ille autem excitatus objurgavit ventum et fluctuationem aquæ; et cessaverunt, et facta est tranquillitas.

25 Dixit autem illis; Ubi est fides vestra? Timentes autem mirati sunt, dicentes ad invicem; Quisnam hic est, quia et ventis imperat et mari, et obediunt ei?

26 Et

* 26 Καὶ † κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἥτις ἐςὶν † ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας.

27 Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, ϗ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, ϗ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν.

28 Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, ϗ ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, ϗ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε· Τί ἐμοὶ ϗ σοι, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίςου; δέομαί σου μή με βασανίσῃς.

* 29 Παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις ‡ συνηρπάκει αὐτόν· ϗ † ἐδεσμεῖτο ‡ ἁλύσεσι ϗ ‡ πέδαις φυλασσόμενος· ϗ ‡ διαῤῥήσσων τὰ ‡ δεσμὰ, ‡ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ ‡ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους.

30 Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Τί σοί ἐςιν ὄνομα; Ὁ δὲ εἶπε· Λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν.

31 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.

32 Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· ϗ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.

* 33 Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰσῆλθεν εἰς τοὺς χοίρους· ϗ ‡ ὥρμησεν ἡ ‡ ἀγέλη κατὰ τοῦ ‡ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην· ϗ ἀπεπνίγη.

34 Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον, ἔφυγον· ϗ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν ϗ εἰς τοὺς ἀγρούς.

* 35 Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· ϗ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ϗ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον ϗ ‡ σωφρονοῦντα

26 Et navigaverunt ad regionem Gadarenorum, quæ est contra Galilæam.

27 Exeunti autem ipsi ad terram, occurrit illi vir quidam ex urbe, qui habebat dæmonia ex temporibus multis; et vestimento non induebatur, et in domo non manebat, sed in monumentis.

28 Videns vero Jesum, et exclamans, procidit illi, et voce magna dixit; Quid mihi et tibi, Jesu Fili Dei altissimi? obsecro te, ne me torqueas.

29 Præcipiebat enim spiritui immundo exire ab homine; Multis enim temporibus arripiebat illum; et vinciebatur catenis et compedibus custoditus; et perrumpens vincula agitabatur à dæmonio in deserta.

30 Interrogavit autem illum Jesus dicens; Quod tibi est nomen? is autem dixit; Legio; quia dæmonia multa intraverunt in eum.

31 Et rogaverunt illum ut non imperaret illis in abyssum abire.

32 Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte; et rogabant eum ut permitteret eis in illos ingredi; et permisit illis.

33 Exeuntia autem dæmonia ab homine intraverunt in porcos; et impetu abiit grex per præceps in stagnum; et suffocatus est.

34 Videntes autem pascentes factum, fugerunt; et abeuntes nunciaverunt in civitatem et in agros.

35 Exierunt autem videre factum, et venerunt ad Jesum, et invenerunt sedentem hominem à quo dæmonia exierant, vestitum ac sa-

παρὰ τὰς πόδας τᾶ Ἰησᾶ· ϗ ἐφοβήθησαν.

36 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς ϗ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς.

37 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρε τῶν Γαδαρενῶν, ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, ὑπέστρεψεν.

38 Ἐδέετο δὲ αὐτᾶ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' ᾗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησᾶς, λέγων·

39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σε, ϗ διηγᾶ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. Καὶ ἀπῆλθε, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησᾶς.

40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησᾶν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.

41 Καὶ ἰδὲ, ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, ϗ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε· ϗ πεσὼν παρὰ τὰς πόδας τᾶ Ἰησᾶ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτᾶ·

42 Ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, ϗ αὕτη ἀπέθνησκεν. (Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.

* 43 Καὶ γυνὴ ὖσα ἐν ‡ ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις εἰς ‡ ἰατρὰς † προσαναλώσασα ὅλον τὸν ‡ βίον, ὐκ ἴσχυσεν ὑπ' ὐδενὸς θεραπευθῆναι·

44 Προσελθᾶσα ὄπισθεν, ἥψατο τᾶ κρασπέδε τᾶ ἱματίε αὐτᾶ· ϗ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τᾶ αἵματος αὐτῆς.

* 45 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησᾶς· Τίς ὁ ἁψάμενός με; Ἀρνεμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος ϗ οἱ μετ' αὐτᾶ ‡ Ἐπιστάτα οἱ ὄχλοι συνέχεσί σε ϗ † ἀποθλίβεσι· ϗ λέγεις· Τίς ὁ ἁψάμενός με;

na mente ad pedes Jesu; et timuerunt.

36 Nunciaverunt autem illis et videntes, quomodo servatus esset dæmoniacus.

37 Et rogaverunt illum omnis multitudo circumregionis Gadarenorum, abire ab ipsis; quia timore magno tenebantur; ipse autem ascendens in navim, reversus est.

38 Rogavit autem illum vir à quo exierant dæmonia, esse cum eo; dimisit autem eum Jesus, dicens;

39 Redi in domum tuam, et narra quanta fecit tibi Deus; et abiit per universam civitatem prædicans quanta fecisset illi Jesus.

40 Factum est autem in redire Jesum, excepit illum turba; erant enim omnes expectantes eum.

41 Et ecce venit vir, cui nomen Jairus, et ipse princeps synagogæ erat; et cadens ad pedes Jesu, rogabat eum intrare in domum suam.

42 Quia filia unigenita erat ei ut annorum duodecim, et hæc moriebatur. (In vero ire ipsum, turbæ comprimebant eum.

43 Et mulier existens in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ medicis impendens omnem vitam, non potuit ab ullo curari;

44 Accedens retro, tetigit fimbriam vestimenti ejus; et confestim stetit fluxus sanguinis ejus.

45 Et ait Jesus? Quis tangens me? negantibus autem omnibus, dixit Petrus et qui cum illo; Præceptor, turbæ comprimunt te, et affligunt, et dicis; Quis tangens me?

46 At

46 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἥψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ.

47 Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, ϗ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ϗ ὡς ἰάθη παραχρῆμα.

48 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.)

49 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ· Ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον.

50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων· Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, ϗ σωθήσεται.

51 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον ϗ Ἰάκωβον ϗ Ἰωάννην, ϗ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς ϗ τὴν μητέρα.

52 Ἔκλαιον δὲ πάντες ϗ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ εἶπε· Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

53 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν.

54 Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, ϗ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων· Ἡ παῖς ἐγείρου.

55 Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, ϗ ἀνέστη παραχρῆμα· ϗ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν.

56 Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός. 38. † 12.

Κεφ. θ'. 9.

1 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν ϗ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, ϗ νόσους θεραπεύειν.

2 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κη-

46 At Jesus dixit; Tetigit me aliquis; ego enim novi virtutem exeuntem de me.

47 Videns autem mulier quia non latuit, tremens venit, et adlabens ei, ob quam causam tetigerit eum, indicavit illi coram omni populo, et quemadmodum sanata sit confestim.

48 Ipse autem dixit ei; Confide filia; fides tua servavit te; vade in pace.)

49 Adhuc autem illo loquente, venit quidam à principe synagogæ, dicens ei; Quia mortua est filia tua, ne vexa magistrum.

50 At Jesus audiens respondit illi, dicens; Ne time; tantum crede, et servabitur.

51 Ingressus autem in domum, non permisit intrare neminem si non Petrum et Jacobum et Joannem, et patrem puellæ, et matrem.

52 Flebant autem omnes, et plangebant illam. Ille autem dixit; Ne flete; non est mortua, sed dormit.

53 Et deridebant eum, scientes quod mortua esset.

54 Ipse autem ejiciens foras omnes, et tenens manum ejus, clamavit, dicens; Puella, surge.

55 Et reversus est spiritus ejus, et surrexit continuo; et ordinavit illi dari manducare.

56 Et stuperunt parentes ejus; ille autem præcepit illis nemini dicere factum.

CAPUT IX.

1 COnvocans autem duodecim discipulos suos, dedit illis virtutem et potestatem super omnia dæmonia, et languores curare.

2 Et misit illos prædicare regnum

ρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας.

3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον· μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν.

4 Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε.

5 Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε, εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς.

6 Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

7 Ἤκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων, ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν.

8 Ὑπό τινων δέ, ὅτι Ἠλίας ἐφάνη· ἄλλων δέ, ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.

9 Καὶ εἶπεν ὁ Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτούς, ὑπεχώρησε κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδά.

11 Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες, ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξάμενος αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.

12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα, εἶπον αὐτῷ· Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγρούς, καταλύσωσι, καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν.

regnum Dei, et sanare infirmos.

3 Et ait ad illos; Nihil tuleritis in via, neque baculos, neque peram, neque panem, neque argentum, neque singuli duas tunicas habere.

4 Et in quamcumque domum intraveritis, ibi manete, et inde exite.

5 Et quicumque non receperint vos, exeuntes de civitate illa, etiam pulverem à pedibus vestris excutite in testimonium supra illos.

6 Egressi autem perambulabant per vicos, evangelizantes et curantes ubique.

7 Audivit autem Herodes Tetrarcha facta ab eo omnia, et hæsitabat, propter dici à quibusdam, quia Joannes surrexit à mortuis.

8 A quibusdam vero, quia Elias apparuit; aliis autem, quia propheta unus antiquorum resurrexit.

9 Et ait Herodes; Joannem ego decollavi, quis autem est iste, de quo ego audio talia? et quærebat videre eum.

10 Et reversi Apostoli narraverunt illi quæcumque fecerunt; et assumens illos, secessit seorsum in locum desertum urbis vocatæ Bethsaïdæ.

11 At turbæ cognoscentes sequutæ sunt illum; et excipiens eos, loquebatur illis de regno Dei, et opus habentes cura sanabat.

12 At dies cœperat inclinare; accedentes autem duodecim, dixerunt illi; Dimitte turbam, ut abeuntes in qui in circuitu vicos et agros, divertant, et inveniant cibarium; quia hic in deserto loco sumus.

13 Ai

13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ εἶπον. Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι ϗ δύο ἰχθύες, εἰ μή τι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.

* 14 Ἦσαν γὰρ ‡ ὡσεὶ ‡ ἄνδρες ‡ πεντακισχίλιοι· εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ‡ Κατακλίνατε αὐτοὺς † κλισίας ‡ ἀνὰ πεντήκοντα.

15 Καὶ ἐποίησαν οὕτω· ϗ ἀνέκλιναν ἅπαντας.

* 16 Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους ϗ τοὺς δύο ἰχθύας, ‡ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς· ϗ ‡ κατέκλασε, ϗ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ.

17 Καὶ ἔφαγον, ϗ ἐχορτάσθησαν πάντες· ϗ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

* 18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον ‡ καταμόνας, ‡ συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· ϗ ἐπηρώτησεν αὐτούς, λέγων· Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι;

19 Οἱ δὲ ἀποκριθέντες, εἶπον· Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἄλλοι δέ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.

20 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπε· Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ.

21 Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ εἰπεῖν τοῦτο,

22 Εἰπών· Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, ϗ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ϗ ἀρχιερέων ϗ γραμματέων, ϗ ἀποκτανθῆναι, ϗ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

23 Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, ϗ ἀράτω τὸν

13 Ait autem ad illos; Date illis vos manducare. Illi autem dixerunt; Non sunt nobis plus quam quinque panes, et duo pisces, si non quid euntes nos emamus in omnem populum hunc escas.

14 Erant enim fere viri quinque mille; ait autem ad discipulos suos; Facite discumbere illos discubitus per quinquagenos.

15 Et fecerunt ita; et discumbere fecerunt omnes.

16 Accipiens autem quinque panes, et duos pisces, respiciens in cælum, benedixit illis; et fregit, et dedit discipulis, apponere turbæ.

17 Et manducaverunt, et saturati sunt omnes; et sublatum est abundans illis fragmentorum cophini duodecim.

18 Et factum est in esse ipsum orantem solitarie, simul erant ei discipuli, et interrogavit illos, dicens; Quem me dicunt turbæ esse?

19 Illi autem respondentes, dixerunt; Joannem Baptistam: alii autem Eliam; alii vero, quia propheta quidam antiquorum resurrexit.

20 Dixit autem illis; Vos autem quem me dicitis esse? respondens autem Petrus, dixit; Christum Dei.

21 Ille autem increpans illos, præcepit nemini dicere hoc,

22 Dicens; quia oportet filium hominis multa pati, et reprobari à senioribus et principibus sacerdotum, et Scribis, et occidi, et tertia die resurgere.

23 Dicebat autem ad omnes; Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et

σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, ϗ ἀκολουθείτω μοι.

24 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.

25 Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας, ἢ ζημιωθείς;

26 Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με ϗ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ ϗ τοῦ πατρὸς, ϗ τῶν ἁγίων ἀγγέλων.

27 Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, ϗ παραλαβὼν τὸν Πέτρον ϗ Ἰωάννην ϗ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

* 29 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ ‡ εἶδος τοῦ ‡ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, ϗ ὁ ‡ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς † ἐξαστράπτων.

30 Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς ϗ Ἠλίας·

31 Οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ.

* 32 Ὁ δὲ Πέτρος ϗ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν ‡ βεβαρημένοι ὕπνῳ· † διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν ‡ δόξαν αὐτοῦ, ϗ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.

* 33 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ † διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· ϗ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ, ϗ Μωσεῖ μίαν, ϗ μίαν Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ λέγει.

34 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος,

tollat crucem suam quotidie, et sequatur me.

24 Qui enim voluerit animam suam servare, perdet illam; qui autem perdiderit animam suam propter me, hic servabit illam.

25 Quid enim proficit homo lucratus mundum universum, seipsum autem perdens, aut damno affectus?

26 Qui enim erubuerit me et meos sermones, hunc filius hominis erubescet quum venerit in gloria sua et Patris, et sanctorum angelorum.

27 Dico autem vobis vere, Sunt aliqui hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.

28 Factum est autem post verba hæc fere dies octo, et assumens Petrum et Joannem et Jacobum, ascendit in montem orare.

29 Et facta est in orando ipsum facies vultûs ejus altera, et vestitus ejus albus refulgens.

30 Et ecce viri duo colloquebantur illi, qui erant Moses et Elias;

31 Qui visi in gloria, dicebant exitum ejus quem futurus erat implere in Hierusalem.

32 At Petrus et qui cum illo erant gravati somno; evigilantes autem viderunt gloriam ejus, et duos viros simul stantes illi.

33 Et factum est in discedere ipsos ab illo, ait Petrus ad Jesum; Præceptor, pulchrum est nos hic esse; et faciamus tabernacula tria, unum tibi, et Mosi unum, et unum Eliæ, non sciens quid diceret.

34 Hac autem illo dicente, facta

ἐγένετο νεφέλη, ϗ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.

35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ ἀκούετε.

36 Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος· ϗ αὐτοὶ ἐσίγησαν, ϗ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.

37 Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

* 38 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ‡ ἀνεβόησε, λέγων· ‡ Διδάσκαλε, ‡ δέομαί σου, ‡ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής ἐστί μοι.

* 39 Καὶ ἰδοὺ, πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, ϗ ‡ ἐξαίφνης κράζει, ϗ ‡ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ † ἀφροῦ, ϗ † μόγις ‡ ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον αὐτόν.

40 Καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, ϗ οὐκ ἠδυνήθησαν.

41 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ὦ γενεὰ ἄπιστος ϗ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, ϗ ἀνέξομαι ὑμῶν; Προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου.

* 42 Ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ‡ ἔῤῥηξεν αὐτὸν τὸ ‡ δαιμόνιον, ϗ † συνεσπάραξεν· ‡ ἐπετίμησε δὲ ὁ ‡ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ‡ ἀκαθάρτῳ, ϗ ἰάσατο τὸν παῖδα· ϗ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.

43 Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ·

44 Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

facta est nubes, et obumbravit eos; timuerunt autem in illos intrare in nubem.

35 Et vox facta est de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus, ipsum audite.

36 Et in fieri vocem, inventus est Jesus solus; et ipsi tacuerunt, et nemini enunciaverunt in illis diebus nihil eorum quæ viderant.

37 Factum est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illi turba multa.

38 Et ecce vir de turba exclamavit dicens; Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia unigenitus est mihi;

39 Et ecce spiritus apprehendit eum, et subito clamat, et discerpit eum cum spuma, et vix discedit ab ipso, conterens eum.

40 Et rogavi discipulos tuos, ut ejicerent illum, et non potuerunt.

41 Respondens autem Jesus, dixit; O generatio infidelis, et perversa, usquequo ero apud vos, et patiar vos? adduc huc filium tuum.

42 Adhuc autem accedente eo, laceravit illum dæmonium, et dissipavit; increpavit autem Jesus spiritum immundum, et sanavit puerum, et reddidit illum patri ejus.

43 Stupebant autem omnes in magnitudine Dei. Omnibus autem mirantibus in omnibus quæ faciebat Jesus, dixit ad discipulos suos;

44 Ponite vos in aures vestras sermones istos: nam filius hominis futurus est tradi in manus hominum.

* 45 Οἱ δὲ ‡ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν † παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ † αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

46 Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν.

47 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ·

48 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέγας.

49 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης, εἶπεν· Ἐπιστάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν.

50 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν.

* 51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ‡ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς † ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ.

52 Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ.

53 Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ.

54 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, εἶπον· Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε;

55 Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς·

56 Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου

45 Illi autem ignorabant verbum istud, et erat occultum ab ipsis, ut non sentirent illud; et timebant interrogare eum de verbo hoc.

46 Intravit autem ratiocinatio in eos, quis esset major eorum.

47 At Jesus videns ratiocinationem cordis illorum, assumens puerum, statuit illum secus se;

48 Et ait illis; Quicumque susceperit istum puerum in nomine meo, me recipit; et quicumque me receperit, recipit mittentem me; qui enim minor in omnibus vobis existens, hic erit magnus.

49 Respondens autem Joannes, dixit; Præceptor, vidimus quendam in nomine tuo ejicientem dæmonia; et prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum.

50 Et ait ad illum Jesus; Ne prohibete; qui enim non est adversus nos, pro nobis est.

51 Factum est autem in compleri dies assumptionis ejus, et ipse faciem suam firmavit ire in Hierusalem;

52 Et misit nuncios ante conspectum suum; et euntes intraverunt in vicum Samaritanorum, ut pararent illi.

53 Et non receperunt eum, quia facies ejus erat iens in Hierusalem.

54 Videntes autem discipuli ejus Jacobus et Joannes, dixerunt; Domine, vis dicamus ignem descendere de cælo, et consumere illos, ut et Elias fecit?

55 Conversus autem increpavit illos, et dixit; Non scitis cujus spiritus estis vos.

56 Nam filius hominis non venit

οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

57 Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, Κύριε.

* 58 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Αἱ ‡ ἀλώπεκες ‡ φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ ‡ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ‡ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.

59 Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον· Ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ εἶπε· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου.

60 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

61 Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος· Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.

* 62 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδεὶς ‡ ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' † ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. 49. ‡ 12.

Κεφ. ι'. 10.

1 ΜΕτὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.

2 Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς· Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

* 3 Ὑπάγετε· ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς † ἄρνας ἐν ‡ μέσῳ ‡ λύκων.

4 Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.

venit animas hominum perdere, sed salvare. Et abierunt in alium vicum.

57 Factum est autem ambulantibus illis in via, dixit quidam ad illum; Sequar te quocumque abieris, Domine.

58 Et dixit illi Jesus; Vulpes foveas habent, et volucres cœli nidos; verum filius hominis non habet ubi caput reclinet.

59 Ait autem ad alterum; Sequere me. Ille autem dixit; Domine, permitte mihi abeunti primum sepelire patrem meum.

60 Dixit autem ei Jesus; Sine mortuos sepelire suos mortuos; tu autem abiens annuncia regnum Dei.

61 Ait autem et alter; Sequar te, Domine; primum autem permitte mihi renuntiare his qui ad domum meam.

62 Ait autem ad illum Jesus; Nemo immittens manum suam ad aratrum, et respiciens in quæ retro, aptus est ad regnum Dei.

CAPUT X.

1 POst autem hæc designavit Dominus et alios septuaginta, et misit illos per binos ante faciem suam, in omnem civitatem et locum quo futurus erat ipse venire.

2 Dicebat igitur ad illos; Ipsa quidem messis multa, at operarii pauci; rogate ergo dominum messis, ut emittat operarios in messem suam.

3 Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos in medio luporum.

4 Ne portate marsupium, non peram; neque calceamenta; et neminem per viam salutaveritis.

5 Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ.

6 Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

7 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν.

8 Καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν.

9 Καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς. Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

10 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἴπατε·

* 11 Καὶ τὸν ‡ κονιορτὸν τὸν ‡ κολληθέντα ὑμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν, † ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

12 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

13 Οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν.

14 Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν.

* 15 Καὶ σὺ Καπερναοὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ‡ ὑψωθεῖσα, ἕως ‡ ᾅδου ‡ καταβιβασθήσῃ.

16 Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγοντες· Κύριε,

5 In quamcumque domum intraveritis, primum dicite; Pax domui huic.

6 Et si quidem fuerit ibi filius pacis, requiescet super illum pax vestra; si vero non, ad vos revertetur.

7 In eadem autem domo manete, edentes et bibentes quæ apud illos; dignus enim operarius mercede sua est, ne transite de domo in domum.

8 Et in quamcumque civitatem intraveritis, et susceperint vos, manducate apposita vobis.

9 Et curate qui in illa infirmos, et dicite illis; Appropinquavit in vos regnum Dei.

10 In quamcumque autem civitatem intraveritis, et non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus dicite;

11 Etiam pulverem adhærentem nobis de civitate vestra, abstergimus vobis; tamen hoc scitote, quia appropinquavit super vos regnum Dei.

12 Dico autem vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quam civitati illi.

13 Væ tibi Chorazin, væ tibi Bethsaida; quia si in Tyro et Sidone factæ fuissent virtutes quæ factæ in vobis, olim utique in cilicio et cinere sedentes pœnituissent.

14 Veruntamen Tyro et Sidoni remissius erit in judicio, quam vobis.

15 Et tu Capernaum usque ad cælum exaltata, usque ad infernum demergeris.

16 Audiens vos, me audit; et spernens vos, me spernit; at me spernens, spernit mittentem me.

17 Reversi sunt autem septuaginta cum gaudio, dicentes, Domine,

ϗ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.

18 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν, ὡς ἀστραπὴν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα.

19 Ἰδοὺ, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων ϗ σκορπίων, ϗ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· ϗ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει.

20 Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ μᾶλλον, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, ϗ εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ ϗ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν ϗ συνετῶν, ϗ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.

22 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶπε. Πάντα παρεδόθη μοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· ϗ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατὴρ· ϗ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, ϗ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς, ἀποκαλύψαι.

23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς, κατ' ἰδίαν εἶπε· Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε.

24 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται ϗ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, ϗ οὐκ ἴδον· ϗ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, ϗ οὐκ ἤκουσαν.

25 Καὶ ἰδοὺ, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, ϗ λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

26 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

27 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ

Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo.

18 Ait autem illis; Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentem.

19 Ecce do vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones, et super omnem virtutem inimici; et nihil vobis nocebit.

20 Veruntamen in hoc ne gaudete, quia spiritus vobis subjiciuntur; gaudete autem magis quod nomina vestra scripta sunt in cælis.

21 In ipsa hora exultavit spiritu Jesus, et dixit; Confiteor tibi Pater, Domine cæli et terræ, quod abscondisti hæc à sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis; etiam Pater, quoniam sic factum est beneplacitum ante te.

22 Omnia mihi tradita sunt à Patre meo; et nemo scit quis sit Filius, si non Pater; et quis sit Pater, si non Filius, et cui voluerit Filius revelare.

23 Et conversus ad discipulos, privatim dixit; Beati oculi videntes quæ videtis.

24 Dico enim vobis, quod multi Prophetæ et reges voluerunt videre quæ vos videtis, et non viderunt; et audire quæ auditis et non audierunt.

25 Et ecce Legisperitus quidam surrexit, tentans illum, et dicens; Magister, quid faciens vitam æternam possidebo?

26 Ille autem dixit ad eum; in lege quid scriptum est? quomodo legis?

27 Ille autem respondens dixit; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex

tota

ὅλης τῆς καρδίας σου, ϗ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, ϗ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, ϗ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· ϗ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

* 28 Εἶπε δὲ αὐτῷ· ‡ Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, ϗ ζήσῃ·

29 Ὁ δὲ, θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;

* 30 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· *Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, ϗ ‡ λῃσταῖς ‡ περιέπεσεν· οἳ ϗ ἐκδύσαντες αὐτὸν, ϗ πληγὰς ἐπιθέντες, ἀπῆλθον, ἀφέντες † ἡμιθανῆ ‡ τυγχάνοντα.

* 31 Κατὰ † συγκυρίαν δὲ ‡ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· ϗ ἰδὼν αὐτὸν, ‡ ἀντιπαρῆλθεν.

32 Ὁμοίως δὲ ϗ Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν ϗ ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθεν.

* 33 Σαμαρείτης δέ τις † ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, ϗ ἰδὼν αὐτὸν, ‡ ἐσπλαγχνίσθη.

* 34 Καὶ προσελθὼν † κατέδησε τὰ † τραύματα αὐτοῦ, † ἐπιχέων ‡ ἔλαιον ϗ οἶνον· ‡ ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ‡ ἴδιον ‡ κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς † πανδοχεῖον, ϗ ‡ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.

* 35 Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ † πανδοχεῖ, ϗ εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· ϗ ὅ, τι ἂν † προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ‡ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι.

36 Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς;

37 Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, ϗ σὺ ποίει ὁμοίως.

38 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, ϗ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι

tota anima tua, et ex tota fortitudine tua, et ex omni cogitatione tua, et proximum tuum sicut teipsum.

28 Dixit autem illi; Rectè respondisti; hoc fac, et vives.

29 Ille autem volens justificare seipsum, dixit ad Jesum; Et quis est meus proximus?

30 Suscipiens autem Jesus, dixit; Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Jericho, et in latrones incidit; qui etiam exuentes eum, et plagas imponentes, abierunt, relinquentes semivivum existentem.

31 Secundum sortem autem sacerdos quidam descendit in via illa, et videns illum, præterivit.

32 Similiter autem et Levita, factus secundum locum, veniens et videns, pertransiit.

33 Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum et videns eum, visceribus commotus est.

34 Et accedens alligavit vulnera ejus, infundens oleum et vinum; ascendere faciens autem illum in proprium jumentum, duxit in diversorium, et curam egit ejus.

35 Et in crastinum exiens, ejiciens duos denarios dedit tabernario, et ait illi; Curam habe illius; et quodcumque adinsumpseris, ego in redire me reddam tibi.

36 Quis igitur horum trium videtur tibi proximus fuisse incidentis in latrones?

37 Ille autem dixit; Faciens misericordiam cum illo. ait ergo illi Jesus; Vade, et tu fac similiter.

38 Factum est autem in ire eos, et ipse intravit in vicum quendam; mulier autem quædam

Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

• 39 Καὶ ‡ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλȣμένη Μαρία, ἣ ϗ † παρακαθίσασα παρὰ τὰς πόδας τȣ͂ Ἰησȣ͂, ἤκȣε τὸν λόγον αὐτȣ͂.

40 Ἡ δὲ Μάρθα † περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν ‡ διακονίαν· ‡ ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε· Κύριε, ȣ ‡ μέλει σοι ὅτι ἡ ‡ ἀδελφή μȣ ‡ μόνην με ‡ κατέλιπε ‡ διακονεῖν; εἰπὲ ȣ͂ν αὐτῇ ἵνα μοι ‡ συναντιλάβηται.

• 41 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησȣ͂ς· Μάρθα, Μάρθα, ‡ μεριμνᾷς ϗ † τυρβάζῃ περὶ πολλά.

42 Ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις ȣκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. 15. † 14.

Κεφ. ια'. 11.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν αὐτȣ͂ πρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς ϗ Ἰωάννης ἐδίδαξε τὰς μαθητὰς αὐτȣ͂.

2 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· ΠΑ'ΤΕΡ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς ȣρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σȣ· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σȣ· γενηθήτω τὸ θέλημά σȣ, ὡς ἐν ȣρανῷ, ϗ ἐπὶ τῆς γῆς·

• 3 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ‡ ἐπιȣσιον δίδȣ ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν·

4 Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· ϗ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· ϗ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τȣ͂ πονηρȣ͂.

• 5 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτȣ́ς· Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, ϗ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίȣ, ϗ εἴπῃ αὐτῷ· Φίλε, † χρῆσόν μοι ‡ τρεῖς ἄρτȣς·

6 Ἐπειδὴ φίλος μȣ παρεγέ-

dam nomine Martha excepit illum in domum suam.

39 Et huic erat soror vocata Maria, quæ etiam sedens secus pedes Jesu, audiebat verbum illius.

40 At Martha distrahebatur circa multum ministerium; stans autem ait; Domine, non curæ est tibi quod soror mea solam me reliquit ministrare? dic ergo illi mihi simul suscipiat.

41 Respondens autem dixit illi Jesus; Martha, Martha, solicita es, et turbaris circa multa.

42 Unius vero est usus. Maria autem bonam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

CAPUT XI.

1 ET factum est in esse ipsum in loco quodam orantem, ut cessavit, dixit quidam discipulorum ejus ad eum; Domine, doce nos orare, sicut et Joannes docuit discipulos suos.

2 Ait autem illis; Quum oratis, dicite; Pater noster qui in cælis, sanctificetur nomen tuum; adveniat regnum tuum; fiat voluntas tua, sicut in cælo, et in terra.

3 Panem nostrum quotidianum da nobis juxta diem.

4 Et dimitte nobis peccata nostra, et enim ipsi dimittimus omni debenti nobis; et ne inducas nos in tentationem, sed libera nos à malo.

5 Et ait ad illos; Quis ex vobis habebit amicum, et ibit ad illum media nocte, et dicet illi; Amice, commoda mihi tres panes;

6 Quoniam amicus meus venit

νεῖο ἐξ ὁδοῦ πρός με, ϗ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ.

7 Κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ· Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισαι, ϗ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι.

* 8 Λέγω ὑμῖν, εἰ ϗ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστάς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον· διά ‡ γε τὴν † ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρήζει.

9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· Αἰτεῖτε, ϗ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, ϗ εὑρήσετε· κρούετε, ϗ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

10 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· ϗ ὁ ζητῶν εὑρίσκει· ϗ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

11 Τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ ϗ ἰχθῦν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

* 12 Ἢ ϗ ἐὰν αἰτήσῃ † ὠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον;

13 Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, ϗ αὐτὸ ἦν κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός ϗ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι.

15 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

16 Ἕτεροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ.

* 17 Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ † διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν ‡ διαμερισθεῖσα ‡ ἐρημοῦται, ϗ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει.

18 Εἰ δὲ ϗ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυ-

nit de via ad me, et non habeo quod apponam ei.

7 Et ille deintus respondens dicat; Ne mihi molestias exhibe; jam ostium clausum est et pueri mei mecum in cubili sunt; non possum surgens dare tibi.

8 Dico vobis, si et non dederit ei surgens propter esse illius amicum, propter improbitatem ejus excitatus dabit illi quotquot habet opus.

9 Et ego vobis dico; Petite, et dabitur vobis; quærite, et invenietis; pulsate, et aperietur vobis.

10 Omnis enim petens accipit, et quærens invenit, et pulsanti aperietur.

11 Quem autem vestrum patrem petet filius panem, num lapidem dabit illi? si et piscem, num pro pisce serpentem dabit illi?

12 Aut et si petierit ovum, num dabit illi scorpionem?

13 Si ergo vos mali subsistentes, nostis bona dona dare filiis vestris, quanto magis Pater de cælo dabit spiritum sanctum petentibus se?

14 Et erat ejiciens dæmonium, et illud erat mutum. Factum est autem dæmonio egresso, loquutus est mutus; et admiratæ sunt turbæ.

15 Quidam autem ex eis dixerunt; in Beelzebul principe dæmoniorum ejicit dæmonia.

16 Alii autem tentantes, signum ab eo quærebant de cælo.

17 Ipse autem videns cogitationes eorum, dixit eis; Omne regnum in seipsum divisum desolatur, et domus supra domum cadit.

18 Si autem et Satanas in seipsum

τὸν διεμερίσθη, πῶς σαθήσεται ἡ βασιλεία αὐτȣ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβȣλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.

19 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβȣλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλȣσι; διὰ τȣτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται.

20 Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεȣ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τȣ Θεȣ.

* 21 Ὅταν ὁ ‡ ἰσχυρὸς † καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτȣ ‡ αὐλὴν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτȣ.

* 22 ‡ Ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτȣ ‡ ἐπελθὼν ‡ νικήσῃ αὐτὸν, τὴν ‡ πανοπλίαν αὐτȣ αἴρει ἐφ' ᾗ ‡ ἐπεποίθει, καὶ τὰ † σκῦλα αὐτȣ ‡ διαδίδωσιν.

23 Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμȣ, κατ' ἐμȣ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμȣ, σκορπίζει.

24 Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τȣ ἀνθρώπȣ, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητȣν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὑρίσκον, λέγει· Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μȣ ὅθεν ἐξῆλθον.

25 Καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.

26 Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτȣ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τȣ ἀνθρώπȣ ἐκείνȣ χείρονα τῶν πρώτων.

27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τȣ ὄχλȣ, εἶπεν αὐτῷ· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ ȣς ἐθήλασας.

28 Αὐτὸς δὲ εἶπε· Μενȣνγε μακάριοι οἱ ἀκȣοντες τὸν λόγον τȣ Θεȣ, καὶ φυλάσσοντες αὐτόν.

* 29 Τῶν δὲ ὄχλων † ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν· Ἡ γενεὰ

seipsum divisus est, quomodo stabit regnum ejus? quia dicitis in Beelzebul ejicere me dæmonia.

19 Si autem ego in Beelzebul ejicio dæmonia, filii vestri in quo ejiciunt? propter hoc judices vestri ipsi erunt.

20 Si autem in digito Dei ejicio dæmonia, profecto pervenit in vos regnum Dei.

21 Quum fortis armatus custodit suum atrium, in pace sunt obtingentia ipsius.

22 Postquam autem fortior eo superveniens vicerit eum, omnem armaturam ejus tollit, in qua confidebat, et spolia ejus distribuit.

23 Non existens cum me, contra me est; et non colligens cum me, dispergit.

24 Quum immundus spiritus exierit ab homine, perambulat per inaquosa loca, quærens requiem; et non inveniens, dicit; Revertar in domum meam, unde exivi.

25 Et veniens, invenit scopis versam et ornatam.

26 Tunc vadit et assumit septem alios spiritus nequiores seipso, et ingressi habitant ibi; et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus.

27 Factum est autem, in dicere ipsum hæc, extollens quædam mulier vocem ex turba, dixit illi; Beatus uterus qui gestavit te, et ubera quæ suxisti.

28 Ille autem dixit; Quinimo beati audientes verbum Dei, et custodientes illud.

29 At turbis congregatis cœpit dicere; Generatio hæc mala est;

αὕτη πονηρά ἐςι· σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.

30 Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευΐταις, οὕτως ἔςαι καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ.

31 Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Σολομῶντος ὧδε.

32 Ἄνδρες Νινευῒ ἀναςήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

* 33 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, εἰς ‡ κρυπτὴν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν ‡ μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν ‡ λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ ‡ φέγγος βλέπωσιν.

* 34 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐςιν ὁ ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ‡ ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου ‡ φωτεινόν ἐςιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου ‡ σκοτεινόν.

35 Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐςίν.

36 Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινὸν, μὴ ἔχον τὶ μέρος σκοτεινὸν, ἔςαι φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀςραπῇ φωτίζῃ σε.

37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν φαρισαῖός τις ὅπως ἀριςήσῃ παρ᾽ αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.

38 Ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίςου.

39 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν

est; signum quærit, et signum non dabitur ei, si non signum Jonæ Prophetæ.

30 Sicut enim factus est Jonas signum Ninivitis, ita erit et Filius hominis generationi isti.

31 Regina Austri excitabitur in judicio cum viris generationis hujus, et condemnabit illos; quia venit à terminis terræ audire sapientiam Solomonis; et ecce plus Solomone hic.

32 Viri Ninivitæ resurgent in judicio cum generatione hac, et condemnabunt illam; quia pœnitentiam egerunt ad proclamationem Jonæ; et ecce plus Jona hic.

33 Nemo autem lucernam accendens in abscondito ponit, neque sub modio, sed supra candelabrum, ut ingredientes lumen videant.

34 Lucerna corporis est oculus; quum ergo oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum est; si autem sceleratus fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum.

35 Adverte ergo ne lumen quod in te, tenebræ sint.

36 Si ergo corpus tuum totum lucidum, non habens aliquam partem tenebrosam, erit lucidum totum, ut quum lucerna fulgore illuminat te.

37 In autem loqui, rogavit illum Pharisæus quidam ut pranderet apud se; ingressus autem recubuit.

38 At Pharisæus videns admiratus est, quod non prius ablutus esset ante prandium.

39 Ait autem Dominus ad illum; Nunc vos Pharisæi quod deforis calicis et catini mundatis; quod autem intus vestrum plenum

ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.

40 Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε;

* 41 Πλὴν τὰ † ἐνόντα δότε ‡ ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοὺ, πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν.

* 42 Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ † πήγανον καὶ πᾶν ‡ λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.

43 Οὐαὶ ὑμῖν, τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς.

44 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις.

* 46 Ὁ δὲ εἶπε· Καὶ ὑμῖν τοῖς ‡ νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι ‡ φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους ‡ φορτία ‡ δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ † προσψαύετε τοῖς φορτίοις.

47 Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.

48 Ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτοὺς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα.

49 Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας, καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξουσιν.

50 Ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης,

51 Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ,

plenum est rapina et malitia.

40 Stulti, nonne faciens quod deforis, et quod deintus fecit?

41 Verumtamen inexistentia date eleëmosynam, et ecce omnia munda vobis sunt.

42 Sed væ vobis Pharisæis, quia decimatis mentham, et rutam, et omne olus, et præteritis judicium et charitatem Dei, hæc oportebat facere, et illa non omittere.

43 Væ vobis Pharisæis, quia diligitis primam sessionem in synagogis, et salutationes in foris.

44 Væ vobis, Scribæ et Pharisæi hypocritæ, quia estis ut monumenta non apparentia, et homines deambulantes supra non sciunt.

45 Respondens autem quidam Legisperitorum ait illi; Magister, hæc dicens et nos notas.

46 Ille autem ait: Et vobis Legisperitis væ, quia oneratis homines oneribus difficulter portabilibus, et ipsi uno digitorum vestrorum non attingitis onera.

47 Væ vobis, quia ædificatis monumenta Prophetarum, at patres vestri occiderunt illos.

48 Profecto testificamini, et consentitis operibus patrum vestrorum, quoniam ipsi quidem occiderunt eos, vos autem ædificatis eorum sepulchra.

49 Propter hoc et sapientia Dei dixit; Mittam ad illos Prophetas et Apostolos, et ex illis occident, et persequentur.

50 Ut inquiratur sanguis omnium Prophetarum, effusus à constitutione mundi, à generatione ista;

51 A sanguine Abel, usque ad

τῦ τῦ αἵματος Ζαχαρίυ, τῦ ἀπολομένυ μεταξὺ τῦ θυσιαςηρίυ ϰ τῦ οἴκυ· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

ad sanguinem Zachariæ, perditi inter altare et ædem; etiam dico vobis, requiretur á generatione hac.

52 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ ὐκ εἰσήλθετε, ϰ τὺς εἰσερχομένυς ἐκωλύσατε.

52 Væ vobis Legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ; ipsi non introistis, et introeuntes prohibuistis.

* 53 Λέγοντος δὲ αὐτῦ ταῦτα πρὸς αὐτὺς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς ϰ οἱ Φαρισαῖοι ‡ δεινῶς ‡ ἐνέχειν, ϰ † ἀποςοματίζειν αὐτὸν ‡ περὶ ‡ πλειόνων·

53 Dicente autem illo hæc ad illos, cœperunt Scribæ et Pharisæi graviter insistere, et interrogare ipsum de multis;

* 54 ‡ Ἐνεδρεύοντες αὐτὸν, ϰ ‡ ζητῦντες † θηρεῦσαί τι ἐκ τῦ ςόματος αὐτῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτῦ. 45. † 12.

54 Insidiantes ei, et quærentes venari aliquid de ore ejus, ut accusarent eum.

Κεφ. ιβ'. 12.

CAPUT XII.

1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τῦ ὄχλυ, ὥςε καταπατεῖν ἀλλήλυς, ἤρξατο λέγειν πρὸς τὺς μαθητὰς αὐτῦ· Πρῶτον προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐςὶν ὑπόκρισις.

1 In quibus ad congregatis myriadibus turbæ, ut conculcarent alii alios, cœpit dicere ad discipulos suos primum; Attendite vobis ipsis à fermento Pharisæorum, quod est hypocrisis.

* 2 Οὐδὲν δὲ † συγκεκαλυμμένον ἐςὶν ὃ ὐκ ἀποκαλυφθήσεται· ϰ κρυπτὸν, ὃ ὐ γνωσθήσεται.

2 Nihil enim coopertum est, quod non reveletur; et absconditum, quod non sciatur.

3 Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκυσθήσεται· ϰ ὃ πρὸς τὸ ὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.

3 Propter quæ, quæ in tenebris dixistis, in lumine audientur; et quod ad aurem loquuti estis in cubiculis, prædicabitur supra domos.

4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μυ· Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, ϰ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι.

4 Dico autem vobis amicis meis; Ne timeatis ab occidentibus corpus, et post hæc non habentibus abundantius quid facere.

* 5 ‡ Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα ‡ φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ το ‡ ἀποκτεῖναι, ‡ ἐξυσίαν ἔχοντα † ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ λέγω ὑμῖν, τῦτον φοβήθητε.

5 Ostendam autem vobis quem timeatis; timete illum post occidere, auctoritatem habentem injicere in gehennam; ita dico vobis, hunc timete.

6 Οὐχὶ πέντε ςρυθία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο, ϰ ἓν ἐξ αὐτῶν ὐκ ἔςιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τῦ Θεῦ;

6 Nonne quinque passeres veneunt assariis duobus, et unus ex illis non est in oblivione coram Deo.

7 Sed

* 7 Ἀλλὰ ϗ αἱ ‡ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ‡ ἠρίθμηνται· μὴ ἦν φοβεῖσθε· πολλῶν ϛρουθίων ‡ διαφέρετε.

8 Λέγω δὲ ὑμῖν· Πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ϗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.

9 Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.

10 Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.

11 Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς ϗ τὰς ἀρχὰς ϗ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε.

12 Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

13 Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου· Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν.

* 14 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· *Ἄνθρωπε, τίς με ‡ κατέϛησε ‡ δικαϛὴν ἢ † μεριϛὴν ἐφ' ὑμᾶς;

15 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς. Ὁρᾶτε ϗ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐϛιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ.

* 16 Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων· Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου † εὐφόρησεν ἡ χώρα·

17 Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων· Τί ποιήσω; ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου.

18 Καὶ εἶπε· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, ϗ μείζονας οἰκοδομήσω· ϗ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου, ϗ τὰ ἀγαθά μου.

19 Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου·

7 Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. ne ergo timete; multis passeribus præstatis vos.

8 Dico autem vobis; Omnis quicumque confessus fuerit in me coram hominibus, et filius hominis confitebitur in illo coram angelis Dei.

9 At negans me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei.

10 Et omnis qui dicit verbum in filium hominis, remittetur illi; at in sanctum Spiritum blasphemanti non remittetur.

11 Quum autem adduxerint vos in synagogas et principatus et potestates, ne curate qualiter aut quid excusetis, aut quid dicatis.

12 Nam sanctus Spiritus docebit vos in ipsa hora, quæ oportet dicere.

13 Ait autem quidam ei de turba; Magister, dic fratri meo partiri cum me hæreditatem.

14 Ille autem dixit ei; Homo, quis me constituit judicem aut divisorem super vos?

15 Dixit autem ad illos; Videte et cavete ab avaritia; quia non in redundare cuiquam vita ejus est ex substantia ipsius.

16 Dixit autem similitudinem ad illos, dicens; Hominis cujusdam divitis bene tulit regio.

17 Et ratiocinabatur in seipso, dicens; Quid faciam? quia non habeo quo congregabo fructus meos?

18 Et dixit; Hoc faciam; Destruam mea horrea, et majora ædificabo, et congregabo illuc omnia nata mea, et bona mea.

19 Et dicam animæ meæ; Anima,

Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου.

Anima, habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, oblectare.

* 20 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός· ‡ Ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ‡ ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσαι;

20 Dixit autem illi Deus; Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à te; quæ autem parasti, cui erunt?

21 Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.

21 Sic thesaurizans sibi ipsi, et non in Deum ditescens.

22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε.

22 Dixit autem ad discipulos suos; Propter hoc vobis dico; Ne soliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis, neque corpori, quid induamini.

23 Ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα, τοῦ ἐνδύματος.

23 Anima plus est alimento, et corpus, vestimento.

* 24 ‡ Κατανοήσατε τοὺς † κόρακας, ὅτι οὐ ‡ σπείρουσιν, οὐδὲ ‡ θερίζουσιν· οἷς οὐκ ἔστι ‡ ταμεῖον, οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν;

24 Considerate corvos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum, et Deus alit illos; quanto magis vos præstatis volucribus?

25 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;

25 Quis autem ex vobis cogitans solicitè potest apponere ad ætatem suam cubitum unum?

26 Εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε;

26 Si ergo neque minimum potestis, quid de cæteris solicit[i] estis?

27 Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.

27 Considerate lilia, quomodo crescunt; non laborant, neque nent; Dico autem vobis, Neque Solomon in omni gloria sua circumamiciebatur sicut unum istorum.

28 Εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;

28 Si autem fœnum in agro hodie existens, et cras in clibanum missum, Deus sic circumamicit, quanto magis vos exiguæ fidei?

* 29 Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ † μετεωρίζεσθε.

29 Et vos ne quærite quid manducetis, aut quid bibatis, et ne suspendamini ex sublimi.

30 Ταῦτα γὰρ πάντα, τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων.

30 Hæc enim omnia gentes mundi quærunt; vester autem pater scit quoniam indigetis his.

31 Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

31 Verumtamen quærite regnum Dei, et hæc omnia adjicientur vobis.

32 Ne

32 Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.

* 33 Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς ‡ βαλάντια μὴ ‡ παλαιούμενα, θησαυρὸν † ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει.

34 Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

35 Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι.

36 Καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων· ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ;

37 Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται, καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς.

38 Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ οὕτω, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι.

39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.

40 Καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας;

* 42 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ ‡ πιστὸς ‡ οἰκονόμος καὶ ‡ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς ‡ θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν ‡ καιρῷ τὸ ‡ σιτομέτριον;

43 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖ-

32 Ne time, pusillus grex, quia bene visum est Patri vestro dare vobis regnum.

33 Vendite substantias vestras, & date eleëmosynam, facite vobis crumenas non veterascentes, thesaurum non deficientem in cœlis, quo fur non appropriat, neque tinea corrumpit.

34 Ubi enim est thesaurus vester, ibi & cor vestrum erit.

35 Sint vestri lumbi præcincti, & lucernæ accensæ.

36 Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando revertatur à nuptiis : ut veniente & pulsante, confestim aperiant ei.

37 Beati servi illi, quos veniens dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis, quod succingetur, et faciet discumbere illos et prodiens ministrabit illis.

38 Et si venerit in secunda vigilia, et in tertia vigilia venerit, et invenerit ita, beati sunt servi illi,

39 Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique, et non utique sineret perfodi domum suam.

40 Et vos igitur estote parati : quia qua hora non putatis, filius hominis venit.

41 Ait autem ei Petrus : Domine, ad nos parabolam hanc dicis, an et ad omnes ?

42 Dixit autem Dominus : Quisnam est fidelis dispensator et prudens, quem constituit dominus super famulitio suo, ad dandum in tempore tritici mensuram ?

43 Beatus servus ille, quem veniens

νος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.

44 Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

* 45 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· † Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας, καὶ τὰς † παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ † μεθύσκεσθαι·

* 46 Ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει· καὶ † διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.

47 Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας, μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς.

48 Ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας· παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη;

50 Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῇ;

* 51 Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχὶ, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ † διαμερισμόν.

52 Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶ, καὶ δύο ἐπὶ τρισί.

53 Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.

* 54 Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέ-

veniens dominus ejus invenerit facientem ita.

44 Vere dico vobis, quoniam super omnibus substantiis ipsius constituet illum.

45 Si autem dixerit servus ille in corde suo: Tardat dominus meus venire, et cœperit percutere pueros, et ancillas, edereque et bibere et inebriari:

46 Veniet dominus servi illius in die qua non exspectat, et in hora qua non cognoscit: et dissecabit eum, et partem ejus cum infidelibus ponet.

47 Ille autem servus noscens voluntatem domini sui, et non apparans, neque faciens ad voluntatem ejus, cædetur multis.

48 Qui autem non noscens, faciens autem digna plagis, cædetur paucis: omni autem cui datum est multum, multum quæretur ab eo: et cui deposuerunt multum, abundantius reposcent eum.

49 Ignem veni jacere in terram, et quid volo si jam accendatur?

50 Baptisma autem habeo baptizari, et quomodo coarctor, usquequo perficiatur?

51 Putatis quia pacem veni dare in terra? non, dico vobis, sed discidium.

52 Erunt enim ex nunc quinque in domo una dispartiti, tres in duos, et duo in tres.

53 Dispartietur pater in filium, et filius in patrem: mater in filiam, et filia in matrem: socrus in nurum suam, et nurus in socrum suam.

54 Dicebat autem & turbis: Quum videritis nubem orientem ab occasibus, statim dicitis:

γετε. † Ὄμβρ☉ ἔρχεται· ϗ γίνεται ὕτω.

55 Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε· Ὅτι καύσων ἔσαι· ϗ γίνεται.

56 Ὑποκριταὶ, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ϗ τῦ ὐρανῦ οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τῦτον πῶς ὐ δοκιμάζετε;

57 Τί δὲ ϗ ἀφ' ἑαυτῶν ὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;

* 58 Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τῦ ἀντιδίκυ σῦ ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτῦ· ‡ μήποτε ‡ κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, ϗ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ † πράκτορι, ϗ ὁ πράκτωρ σε βάλλῃ εἰς φυλακήν.

59 Λέγω σοι, ὐ μὴ ἐξέλθης ἐκεῖθεν, ἕως ὗ ϗ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς. 19. † 12.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 ΠΑρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτ☉ ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν.

2 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησῦς εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι ὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τὺς Γαλιλαίυς ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν;

3 Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.

4 Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ϗ ὀκτὼ, ἐφ' ὓς ἔπεσεν ὁ πύργ☉ ἐν τῷ Σιλωὰμ, ϗ ἀπέκτεινεν αὐτὺς, δοκεῖτε ὅτι ὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπυς τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερυσαλήμ;

5 Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε.

6 Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· Συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτῦ πεφυτευμένην· ϗ

dicitis; Imber venit, et fit ita.

55 Et quum Austrum flantem, dicitis: quia æstus erit: et fit.

56 Hypocritæ, faciem cæli et terræ nostis probare, at tempus hoc quomodo non probatis?

57 Quid autem et à vobis ipsis non judicatis quod justum?

58 Quum enim vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo: ne forte trahat te ad judicem, et judex te tradat exactori, et exactor jaciat te in carcerem.

59 Dico tibi: Non egredieris illinc, usquequo etiam novissimum minutum reddas.

CAPUT XIII.

1 ADerant autem quidam in ipso tempore, nuntiantes illi de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum.

2 Et respondens Jesus dixit illis: Putatis quod Galilæi hi peccatores præ omnibus Galilæis fuerint, quia talia passi sunt?

3 Non, dico vobis; sed si non pœniteamini, omnes similiter peribitis.

4 Vel illi decem et octo, supra quos cecidit turris in Siloam, et occidit eos: putatis quia ipsi debitores fuerint præter omnes homines habitantes in Hierusalem?

5 Non, dico vobis; sed si non pœnitueritis, omnes similiter peribitis.

6 Dicebat autem hanc similitudinem; Ficum habebat quidam in vinea sua plantatam, et venit

ἦλθε καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ, ϗ οὐχ εὗρεν.

* 7 Εἶπε δὲ πρὸς τὸν † ἀμπελουργόν· Ἰδού, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, ϗ οὐχ εὑρίσκω· ‡ ἔκκοψον αὐτήν· ‡ ἱνατί ϗ τὴν γῆν ‡ καταργεῖ;

* 8 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτὴν ϗ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν, ϗ βάλω ‡ κοπρίαν·

9 Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι.

* 11 Καὶ ἰδού, γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα ϗ ‡ ὀκτώ· ϗ ἦν † συγκύπτουσα, ϗ μὴ δυναμένη ‡ ἀνακύψαι εἰς τὸ ‡ παντελές.

12 Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς, προσεφώνησε, ϗ εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου.

13 Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· ϗ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, ϗ ἐδόξαζε τὸν Θεόν.

14 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, ϗ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.

15 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, ϗ εἶπεν· Ὑποκριτά, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ, ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, ϗ ἀπαγαγὼν ποτίζει;

16 Ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα ϗ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

17 Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· ϗ πᾶς ὁ ὄχλος

venit fructum quærens in illa, et non invenit.

7 Dixit autem ad vinitorem; Ecce tres annos venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio. Exscinde illam: ut quid etiam terram occupat?

8 Is autem respondens, dicit illi; Domine, relinque eam et hunc annum, usque dum fodiam circa illam, et mittam stercus.

9 Et si quidem fecerit fructum: si verò non, in futurum exscindes eam.

10 Erat autem docens in una synagogarum in Sabbatis.

11 Et ecce mulier erat spiritum habens infirmitatis annos decem et octo; et erat concurvata, et non potens recurvare in omnino.

12 Videns autem eam Jesus, advocavit, et ait illi; Mulier, absoluta es infirmitatis tuæ.

13 Et imposuit illi manus, et confestim erecta est, et glorificabat Deum.

14 Respondens autem archisynagogus, indignans quia Sabbato curasset Jesus, dicebat turbæ: Sex dies sunt in quibus oportet operari; in his ergo venientes curamini, et non die Sabbati.

15 Respondit ergo ei Dominus et dixit: Hypocrita, unusquisque vestrum Sabbato non solvit bovem suum, aut asinum à præsepio, et abducens potum dat?

16 Hanc autem filiam Abrahæ existentem, quam ligavit Satanas ecce decem et octo annos, non oportuit solvi à vinculo isto die Sabbati?

17 Et hæc dicente eo, erubescebant omnes oppositi ei; et omnis turba gaudebat in universis

ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

18 Ἔλεγε δέ. Τίνι ὁμοία ἐςὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ϗ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν;

19 Ὁμοία ἐςὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· ϗ ηὔξησε, ϗ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, ϗ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

20 Καὶ πάλιν εἶπε. Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ;

* 21 Ὁμοία ἐςὶ ‡ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ‡ ἐνέκρυψεν εἰς ‡ ἀλεύρου ‡ σάτα τρία, ἕως οὗ ‡ ἐζυμώθη ὅλον.

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις ϗ κώμας διδάσκων, ϗ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ.

23 Εἶπε δέ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς.

24 Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς ςενῆς πύλης. ὅτι πολλοὶ, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, ϗ οὐκ ἰσχύσουσιν.

* 25 Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ ‡ οἰκοδεσπότης, ϗ † ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, ϗ ἄρξησθε ἔξω ἑςάναι, ϗ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες· Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· ϗ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, ‡ πόθεν ἐςέ.

26 Τότε ἄρξεσθε λέγειν. Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου, ϗ ἐπίομεν, ϗ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας.

27 Καὶ ἐρεῖ· Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐςέ· ἀπόςητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας.

28 Ἐκεῖ ἔςαι ὁ κλαυθμὸς ϗ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ ϗ Ἰσαὰκ ϗ Ἰακὼβ, ϗ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω.

29 Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν ϗ

universis gloriosis factis ab eo.

18 Dicebat autem; Cui simile est regnum Dei, et cui similabo illud?

19 Simile est grano sinapis, quod accipiens homo misit in hortum suum, et crevit, et factum est in arborem magnam, et volucres cæli nidulati sunt in ramis ejus.

20 Et iterum dixit; cui similabo regnum Dei?

21 Simile est fermento quod accipiens mulier abscondit in farinæ sata tria, donec fermentatum est totum.

22 Et transibat per civitates et vicos docens, et iter faciens in Hierusalem.

23 Ait autem quidam illi; Domine, num pauci servantur? Ipse autem dixit ad illos.

24 Contendite intrare per angustam portam; quia multi, dico vobis, quærent intrare, et non poterunt.

25 Ex quo autem surrexerit paterfamilias, et clauserit ostium, et cœperitis foris stare, et pulsare ostium, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis; et respondens dicet vobis; Non novi vos, unde sitis.

26 Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, et bibimus, et in plateis nostris docuisti.

27 Et dicet; Dico vobis, Non novi vos unde sitis; abscedite à me omnes operarii iniquitatis.

28 Ibi erit fletus et stridor dentium, quum videritis Abraham, et Isaac, et Jacob, et omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expulsos foras.

29 Et venient ab Orientibus

δυσμῶν, ϗ ἀπὸ βοῤῥᾶ ϗ νότου· ϗ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

30 Καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι, οἳ ἔσονται πρῶτοι, ϗ εἰσὶ πρῶτοι, οἳ ἔσονται ἔσχατοι.

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ· Ἔξελθε, ϗ πορεύου ἐντεῦθεν· ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι.

32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· Ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμόνια, ϗ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον ϗ αὔριον, ϗ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.

* 33 Πλὴν δεῖ με σήμερον ϗ αὔριον ϗ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ † ἐνδέχεται ‡ προφήτην ‡ ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ.

* 34 Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, ϗ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς † νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, ϗ οὐκ ἠθελήσατε;

35 Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μή με ἴδητε, ἕως ἂν ἥξῃ ὅτε εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. 21. † 5.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, ϗ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.

* 2 Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἦν † ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

3 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς ϗ φαρισαίους, λέγων· Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν;

* 4 Οἱ δὲ ‡ ἡσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν, ϗ ἀπέλυσε.

* 5 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐ-

et Occidentibus, et Aquilone, et Austro, et recumbent in regno Dei.

30 Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, et sunt primi qui erunt novissimi.

31 In ipsa die accesserunt quidam Pharisæi, dicentes illi; Exi et vade hinc, quia Herodes vult te occidere.

32 Et ait illis; Euntes dicite vulpi illi; Ecce ejicio dæmonia, et sanitates perficio hodie et cras, et tertiâ consummor.

33 Verumtamen oportet me hodie et cras et perendie ambulare; quia non capit Prophetam perire extra Hierusalem.

34 Hierusalem, Hierusalem, occidens Prophetas, et lapidans missos ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum avis congregat suam pullitiem sub alas, et non voluistis?

35 Ecce relinquitur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non me videbitis, donec veniat quum dicetis; Benedictus veniens in nomine Domini.

CAPUT XIV.

1 ET factum est in venire eum in domum cujusdam principum Pharisæorum Sabbato manducare panem, et ipsi erant observantes eum.

2 Et ecce homo quidam erat hydropicus ante illum.

3 Et respondens Jesus dixit ad Legisperitos et Pharisæos, dicens? Si licet Sabbato curare?

4 Illi autem tacuerunt. Et apprehendens sanavit eum, et dimisit.

5 Et respondens ad illos dixit;

τὰς, εἶπε· Τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως † ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

6 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

7 Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς·

8 Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ.

9 Καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, ἐρεῖ σοι· Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.

* 10 Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι· Φίλε, † προσανάβηθι ‡ ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν ‡ συνανακειμένων σοι.

11 Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

* 12 Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ ‡ φώνει τοὺς ‡ φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ ‡ γείτονας ‡ πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα.

* 13 Ἀλλ' ὅταν ποιῇς ‡ δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ‡ ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλούς·

14 Καὶ μακάριος ἔσῃ· ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

16 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρω-

it; Cujus vestrum asinus aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahet illum in die Sabbati?

6 Et non poterant respondere illi ad hæc.

7 Dicebat autem ad vocatos parabolam, attendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos;

8 Quum vocatus fueris ab aliquo ad nuptias, ne discumbas in primo accubitu, ne quando honoratior te sit vocatus ab illo.

9 Et veniens te & illum vocans, dicat tibi; Da huic locum; et tunc incipias cum pudore ultimum locum obtinere.

10 Sed quum vocatus fueris, vadens recumbe in novissimum locum, ut quum venerit qui te vocavit, dicat tibi; Amice, ascende superius; tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus tibi.

11 Quia omnis extollens seipsum humiliabitur, & humilians seipsum exaltabitur.

12 Dicebat autem et vocanti ipsum*; Quum facis prandium aut cœnam, ne voca amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos divites, ne quando et ipsi te vicissim vocent, et fiat tibi retributio.

13 Sed quum facis epulum, voca pauperes, mancos, claudos, cæcos,

14 Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi; retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.

15 Audiens autem quidam simul recumbentium hæc, dixit illi; Beatus qui manducabit panem in regno Dei.

16 Ipse autem dixit ei: Homo

πός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, ϗ ἐκάλεσε πολλούς.

mo quidam fecit cœnam magnam, et vocavit multos.

17 Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι πάντα.

17 Et misit servum suum hora cœnæ dicere vocatis; venite, quia jam parata sunt omnia.

18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· Ἀγρὸν ἠγόρασα, ϗ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν, ϗ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.

18 Et cœperunt ab una excusare omnes. Primus dixit ei; Agrum emi, et habeo necesse exire, et videre illum; rogo te, habe me excusatum.

19 Καὶ ἕτερος εἶπε. Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, ϗ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά. ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.

19 Et alter dixit; Juga boum emi quinque, et eo probare illa; rogo te, habe me excusatum.

20 Καὶ ἕτερος εἶπε· Γυναῖκα ἔγημα, ϗ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.

20 Et alius dixit; Uxorem duxi, et propter hoc non possum venire.

21 Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας ϗ ῥύμας τῆς πόλεως, ϗ τοὺς πτωχοὺς ϗ ἀναπήρους ϗ χωλοὺς ϗ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.

21 Et adveniens servus ille nuntiavit domino suo hæc. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo; Exi cito in plateas et vicos civitatis, et pauperes, et mancos, et claudos, et cæcos introduc huc.

22 Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, ϗ ἔτι τόπος ἐστί.

22 Et ait servus; Domine, factum est ut imperasti, et adhuc locus est.

23 Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς ϗ φραγμοὺς, ϗ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου.

23 Et ait dominus ad servum; Exi in vias et sepes, et coge intrare, ut impleatur domus mea.

24 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου.

24 Dico enim vobis, quia nemo virorum illorum vocatorum gustabit meam cœnam.

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· ϗ στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς.

25 Ibant autem cum eo turbæ multæ: et conversus dixit ad illos;

26 Εἴ τις ἔρχεται πρός με, ϗ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ, ϗ τὴν μητέρα, ϗ τὴν γυναῖκα, ϗ τὰ τέκνα, ϗ τοὺς ἀδελφοὺς, ϗ τὰς ἀδελφὰς, ἔτι δὲ ϗ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι.

26 Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et suam animam, non potest meus esse discipulus.

27 Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν

27 Et qui non bajulat crucem suam,

σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής.

* 28 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ‡ ψηφίζει τὴν † δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς † ἀπαρτισμόν;

29 Ἵνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ἐμπαίζειν αὐτῷ,

* 30 Λέγοντες· Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ‡ ἴσχυσεν ‡ ἐκτελέσαι.

31 Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;

32 Εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόῤῥω ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας, ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.

33 Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής.

34 Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται;

35 Οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 19. † 5.

Κεφ. ιέ. 15.

1 Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ.

2 Καὶ διεγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες. Ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

3 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων·

4 Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἐννενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ

suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus.

28 Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, nonne prius sedens computat sumptum, si habeat ea quæ ad perfectionem?

29 Ut ne quando ponente ipso fundamentum, et non potente perficere, omnes videntes incipiant illudere ei,

30 Dicentes; Quia hic homo cœpit ædificare, et non potuit consummare.

31 Aut quis rex iturus committere alteri regi in bellum, non sedens prius consultat si potens est in decem millibus occurrere cum viginti millibus venienti ad se?

32 Si autem non, adhuc longe illo existente, legationem mittens rogat quæ ad pacem.

33 Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus suis substantiis, non potest meus esse discipulus.

34 Bonum sal; si autem sal infatuetur, in quo condietur?

35 Neque in terram, neque in sterquilinium appositum est; foras mittunt illud. Habens aures audiendi, audiat.

CAPUT XV.

1 ERant autem appropinquantes ei omnes publicani et peccatores, audire illum.

2 Et murmurabant Pharisæi et Scribæ, dicentes; Quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis.

3 Ait autem ad illos parabolam istam, dicens;

4 Quis homo ex vobis habens centum oves, et perdens unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto, et vadit

πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς, ἕως εὕρῃ αὐτό;

* 5 Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ‡ ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων;

6 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους ϗ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.

7 Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννενηκονταεννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας.

* 8 Ἢ τίς γυνὴ, δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ ‡ δραχμὴν μίαν, ‡ οὐχὶ ‡ ἅπτει ‡ λύχνον, ϗ ‡ σαροῖ τὴν οἰκίαν, ϗ ζητεῖ † ἐπιμελῶς, ἕως ‡ ὅτου εὕρῃ;

9 Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας ϗ τὰς γείτονας, λέγουσα· Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν, ἣν ἀπώλεσα.

10 Οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

11 Εἶπε δέ· Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς.

12 Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί. Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.

* 13 Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς, ‡ ἀπεδήμησεν εἰς χώραν ‡ μακρὰν· ϗ ἐκεῖ ‡ διεσκόρπισε τὴν ‡ οὐσίαν αὐτοῦ, ‡ ζῶν † ἀσώτως.

14 Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην· ϗ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.

15 Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· ϗ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους.

* 16 Καὶ ἐπεθύμει ‡ γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ‡ κε-

dit ad perditam, donec inveniat eam?

5 Et inveniens imponit in humeros suòs gaudens.

6 Et veniens in domum, convocat amicos et vicinos, dicens illis; Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam perditam.

7 Dico vobis, quod ita gaudium erit in cælo super uno peccatore pœnitente, quam super nonaginta novem justis, qui non opus habent pœnitentia.

8 Aut quæ mulier drachmas habens decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam, et everrit domum, et quærit diligenter, usquequo inveniat?

9 Et inveniens convocat amicas et vicinas, dicens; Congratulamini mihi, quia inveni drachmam quam perdideram.

10 Ita, dico vobis, gaudium fit coram angelis Dei super uno peccatore pœnitente.

11 Ait autem; Homo quidam habuit duos filios.

12 Et dixit junior eorum patri; Pater, da mihi competentem partem substantiæ, et divisit illis vitam.

13 Et post non multos dies congregans omnia junior filius peregrè profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam vivens profusè.

14 Consumente autem ipso omnia, facta est fames valida per regionem illam, et ipse cœpit defici.

15 Et abiens adhæsit uni civium regionis illius; et misit illum in agros suos pascere porcos.

16 Et desiderabat implere ventrem suum de siliquis quas man-

ρατίων, ὧν ἤσθιον οἱ ‡ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.

manducabant porci ; et nemo dabat illi.

17 Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν, εἶπε· Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι ;

17 In se autem veniens, dixit ; Quot mercenarii patris mei abundant panibus, ego autem fame pereo ?

18 Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου.

18 Surgens ibo ad patrem meum, et dicam ei ; Pater, peccavi in cælum, et coram te.

* 19 Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ‡ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν ‡ μισθίων σου.

19 Et non amplius sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum mercenariorum tuorum.

20 Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη· καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν,

20 Et surgens venit ad patrem suum. Adhuc autem eo longè absente, vidit illum pater ipsius, et misericordia motus est, et currens cecidit super collum ejus, et osculatus est eum.

21 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου.

21 Dixit autem ei filius ; Pater, peccavi in cælum et coram te, & non amplius sum dignus vocari filius tuus.

* 22 Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ‡ Ἐξενέγκατε τὴν ‡ στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν, καὶ δότε † δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας·

22 Dixit autem pater ad servos suos ; Afferte stolam primam, et induite illum, et date annulum in manum ejus, et calceamenta in pedes.

* 23 Καὶ ἐνέγκαντες τὸν ‡ μόσχον τὸν ‡ σιτευτὸν θύσατε· καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν·

23 Et afferentes vitulum saginatum occidite, & comedentes oblectemur.

24 Ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

24 Quia hic filius meus mortuus erat, et revixit ; et perditus fuerat, et inventus est ; et cœperunt oblectari.

* 25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε † συμφωνίας καὶ † χορῶν·

25 Erat autem filius ejus senior in agro : et ut veniens appropinquavit domui, audivit symphoniam et choros.

26 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα.

26 Et advocans unum puerorum, interrogavit quid essent hæc.

27 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.

27 Is autem dixit illi ; Quia frater tuus venit ; et occidit pater tuus vitulum saginatum ; quia valentem illum recepit.

28 Ὠργίσθη δὲ, καὶ οὐκ ἤθελεν

28 Indignatus est autem, et non

εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξ-
ελθὼν παρεκάλει αὐτόν·

* 29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ
πατρί· Ἰδὲ, τοσαῦτα ἔτη δου-
λεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου
παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας
‡ ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου
εὐφρανθῶ·

30 Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ
καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορ-
νῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσ-
χον τὸν σιτευτόν.

31 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον,
σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα
τὰ ἐμὰ, σά ἐστι.

32 Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι
ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς
ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ
εὑρέθη. 27. † 6.

Κεφ. ις'. 16.

* 1 Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μα-
θητὰς αὐτοῦ. Ἄνθρωπός
τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονό-
μον· καὶ οὗτος † διεβλήθη αὐτῷ
ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα
αὐτοῦ.

* 2 Καὶ φωνήσας αὐτὸν, εἶπεν
αὐτῷ· Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ;
‡ ἀπόδος τὸν λόγον τῆς ‡ οἰκονο-
μίας σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι † οἰκο-
νομεῖν.

3 Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος·
Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαι-
ρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ;
σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, † ἐπαιτεῖν ‡
αἰσχύνομαι.

4 Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν
μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί
με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.

5 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα
ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου
ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ· Πόσον
ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;

* 6 Ὁ δὲ εἶπεν· ‡ Ἑκατὸν †
βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ·
Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας
ταχέως γράψον πεντήκοντα.

* 7 Ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε· Σὺ δὲ

non volebat introire, ergo pater
illius egressus advocabat illum.

29 Is autem respondens dix-
it patri; Ecce tot annos servio
tibi, et nunquam mandatum
tuum præterivi, et mihi nun-
quam dedisti hœdum, ut cum
amicis meis oblectarer.

30 Quum autem filius tuus
hic, devorans tuam vitam cum
meretricibus, venit, occidisti
illi vitulum saginatum.

31 Is autem dixit illi; Fili,
tu semper cum me es, et om-
nia mea tua sunt.

32 Oblectari autem et gaude-
re oportebat, quia frater tuus
hic mortuus erat, et revixit: et
perditus erat, et inventus est.

CAPUT XVI.

1 Dicebat autem et ad disci-
pulos suos; Homo qui-
dam erat dives, qui habebat dis-
pensatorem, et hic delatus est
ei, ut dissipans substantias
illius.

2 Et vocans illum, ait illi:
Quid hoc audio de te? Redde
rationem dispensationis tuæ,
non enim poteris adhuc dis-
pensare.

3 Ait autem in seipso dispen-
sator; Quid faciam, quia do-
minus meus aufert dispensatio-
nem à me? fodere non valeo,
mendicare erubesco.

4 Scio quid faciam, ut quum
amotus fuero dispensatione,
recipiant me in domos suas.

5 Et convocans unumquem-
que debitorum Domini sui, di-
cebat primo; Quantum debes
domino meo?

6 Is autem dixit; Centum
batos olei, et dixit illi; Acci-
pe tuum scriptum, et sedens
citò scribe quinquaginta.

7 Deinde alii dixit; Tu verò
quantum

πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν. Ἑκατὸν † κόρους σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ· Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον † ὀγδοήκοντα.

* 8 Καὶ ‡ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ‡ ἀδικίας, ὅτι † φρονίμως ἐποίησεν. ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι.

9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν.

11 Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει;

12 Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει;

* 13 Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε Θεῷ ‡ δουλεύειν καὶ ‡ μαμωνᾷ.

14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες· καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν.

15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐστιν.

16 Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.

17 Εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα

quantum debes? is autem ait; Centum coros tritici, et ait illi; Accipe tuas literas, et scribe octoginta.

8 Et laudavit dominus dispensatorem injustitiæ, quia prudenter fecisset: quia filii seculi hujus prudentiores super filios lucis in generationem suam sunt.

9 Et ego vobis dico: Facite vobis ipsis amicos de mamona injustitiæ, ut quum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

10 Fidelis in minimo, et in multo fidelis est: et in modico injustus, etiam in multo injustus est.

11 Si ergo in injusto mamona fideles non fuistis, verum quis vobis credet?

12 Et si in alieno fideles non fuistis, vestrum quis vobis dabit?

13 Nemo servus potest duobus dominis servire, aut enim unum odiet, et alterum diliget; aut uni adhærebit, et alterum contemnet, non potestis Deo servire et mamonæ.

14 Audiebant autem hæc omnia et Pharisæi avari subsistentes, et deridebant illum.

15 Et ait illis; Vos estis justificantes vos ipsos coram hominibus; at Deus novit corda vestra, quia quod in hominibus altum, abominatio ante Deum est.

16 Lex et Prophetæ usque ad Joannem; à tunc regnum Dei euangelizatur, et omnis in illud vim facit

17 Facilius autem est, cælum et terram præterire, quam Legis unum apicem cadere.

18 Omnis repudians uxorem suam,

αὐτοῦ, ϗ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· ϗ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει.

suam, et ducens alteram, mœchatur; et omnis repudiatam à viro ducens, mœchatur.

* 19 Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, ϗ ‡ ἐνεδιδύσκετο ‡ πορφύραν ϗ ‡ βύσσον, ‡ εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν † λαμπρῶς.

19 Homo autem quidam erat dives, et induebatur purpuram et byssum, oblectatus quotidie splendide.

* 20 Πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ † ἡλκωμένος.

20 Pauper autem quidam erat nomine Lazarus, qui ejectus erat ad januam ejus ulcerosus.

* 21 Καὶ ‡ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ‡ ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ ϗ οἱ ‡ κύνες ἐρχόμενοι † ἀπέλειχον τὰ ‡ ἕλκη αὐτοῦ.

21 Et cupiens saturari de micis cadentibus de mensa divitis: sed et canes venientes lingebant ulcera ejus.

* 22 Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, ϗ ‡ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ ϗ ὁ πλούσιος, ϗ ‡ ἐτάφη.

22 Factum est autem mori pauperem, et asportari eum ab angelis in sinum Abrahæ; Mortuus est autem et dives, et sepultus est.

23 Καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, ϗ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ.

23 Et in inferno elevans oculos suos, existens in tormentis, vidit Abraham à longè, et Lazarum in gremiis ejus.

* 24 Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· Πάτερ Ἀβραὰμ ἐλέησόν με, ϗ πέμψον Λάζαρον, ἵνα ‡ βάψῃ τὸ ‡ ἄκρον τοῦ ‡ δακτύλου αὐτοῦ ‡ ὕδατος, ϗ † καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ‡ ὀδυνῶμαι ἐν τῇ ‡ φλογὶ ταύτῃ.

24 Et ipse clamans dixit; Pater Abraham miserere mei, et mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui aqua, et refrigeret linguam meam; quia crucior in flamma hac.

25 Εἶπε δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, ϗ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι.

25 Dixit autem Abraham; Fili, recordare quia recepisti tu bona tua in vita tua, et Lazarus similiter mala; nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.

* 26 Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν ϗ ὑμῶν † χάσμα μέγα ‡ ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες ‡ διαβῆναι ‡ ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.

26 Et omnibus his, inter nos et vos hiatus magnus firmatus est, ut volentes transire hinc ad vos, non possint; neque qui inde ad nos transmeent.

27 Εἶπε δέ· Ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου·

27 Ait autem; Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei.

28 Ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφοὺς,

28 Habeo enim quinque fratres,

ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.

29 Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ· Ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.

30 Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν.

31 Εἶπε δὲ αὐτῷ. Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται. 39. † 11.

Κεφ. ιζ'. 17.

* 1 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· † Ἀνένδεκτόν ἐστι μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται.

* 2 † Λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ ‡ μύλος ‡ ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔῤῥιπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων.

3 Προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ.

4 Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σέ, καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ἐπί σε, λέγων· Μετανοῶ· ἀφήσεις αὐτῷ.

5 Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ· Πρόσθες ἡμῖν πίστιν.

* 6 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Εἰ εἴχετε ‡ πίστιν ὡς ‡ κόκκον ‡ σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ † συκαμίνῳ ταύτῃ· Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

7 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα, ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως· Παρελθὼν ἀνάπεσαι;

8 Ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ. Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φά-

tres, ut testetur illis, ut non et ipsi veniant in locum hunc tormenti.

29 Ait illi Abraham; Habent Mosen, et Prophetas; audiant illos.

30 Is autem dixit; Non pater Abraham; sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitebunt.

31 Ait autem illi; Si Mosen et Prophetas non audient, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

CAPUT XVII.

1 Ait autem ad discipulos; Impossibile est non venire scandala; væ autem per quem veniunt.

2 Expedit illi, si mola asinaria circumponatur circa collum ejus, et projiciatur in mare, quam ut scandalizet unum parvorum istorum.

3 Attendite vobis ipsis; si verò peccaverit in te frater tuus, increpa illum; et si pœnituerit, dimitte illi.

4 Et si septies die peccaverit in te, et septies die conversus fuerit ad te, dicens; Pœniteo, dimittes illi.

5 Et dixerunt Apostoli Domino; Appone nobis fidem.

6 Dixit autem dominus; Si haberetis fidem sicut granum sinapis; diceretis utique sycamino huic; Eradicare, et plantator in mare; et obediret utique vobis.

7 Quis autem ex vobis servum habens arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat statim; Adveniens recumbe.

8 Imo nonne dicet ei; Para quod cœnem, et circumcinctus ministra mihi, donec manducem

γω ϗ πίω· ϗ μετὰ ταῦτα φάγεσαι ϗ πίεσαι σύ;

9 Μὴ χάριν ἔχει τῷ δȣ́λῳ ἐκείνῳ ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα αὐτῷ; ȣ̓ δοκῶ.

* 10 Οὕτω ϗ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε· Ὅτι δȣ̃λοι ‡ ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερȣσαλὴμ, ϗ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσȣ Σαμαρείας ϗ Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσερχομένȣ αὐτȣ̃ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόῤῥωθεν.

13 Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες· Ἰησȣ̃ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς.

14 Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτȣ̀ς τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν.

15 Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν.

16 Καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ. εὐχαριστῶν αὐτῷ· ϗ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης.

* 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ † ἐννέα ποῦ;

* 18 Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ † ἀλλογενὴς οὗτος.

19 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστὰς πορεύȣ· ἡ πίστις σȣ σέσωκέ σε.

* 20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ϗ εἶπεν· Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ † παρατηρήσεως.

* 21 Οὐδὲ ἐροῦσιν· Ἰδοὺ ὧδε, ἤ, ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ‡ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.

cem et bibam, et posthac manducabis et bibes tu?

9 Num gratiam habet servo illi, quia fecit præcepta ei? non puto.

10 Sic et vos quum feceritis omnia præcepta vobis, dicite, quod servi inutiles sumus, quia quod debuimus facere, fecimus.

11 Et factum est in proficisci ipsum in Hierusalem, et is transibat per medium Samariæ et Galilææ.

12 Et ingrediente eo in quendam vicum, occurrerunt ei decem leprosi viri, qui steterunt à longè.

13 Et ipsi levaverunt vocem, dicentes; Jesu præceptor, miserere nostri.

14 Et videns dixit eis; Euntes ostendite vos sacerdotibus. Et factum est in abeundo illos, mundati sunt.

15 Unus autem ex illis videns quod sanatus esset, reversus est cum voce magna glorificans Deum.

16 Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens ei; et hic erat Samaritanus.

17 Respondens autem Jesus dixit; Nonne decem mundati sunt? at novem ubi?

18 Non sunt inventi redeuntes dare gloriam Deo, si non alienigena hic.

19 Et ait illi; Surgens vade; fides tua servavit te.

20 Interrogatus autem à Pharisæis, quando venit regnum Dei, respondit eis et dixit; Non venit regnum Dei cum observatione.

21 Neque dicent; Ecce hic, aut ecce illic; ecce enim regnum Dei intra vos est.

22 Εἶπε δὲ πρὸς τὰς μαθητάς. Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τȣ̃ υἱȣ̃ τȣ̃ ἀνθρώπȣ ἰδεῖν· ϗ ἐκ ὄψεσθε.

23 Καὶ ἐρȣ̃σιν ὑμῖν· Ἰδȣ̀ ὧδε, ἢ, ἰδȣ̀ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε.

24 Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτȣσα ἐκ τῆς ὑπ' ȣ̓ρανὸν, εἰς τὴν ὑπ' ȣ̓ρανὸν, λάμπει· ȣ̔́τως ἔσαι ϗ ὁ υἱὸς τȣ̃ ἀνθρώπȣ ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτȣ̃.

25 Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, ϗ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

26 Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τȣ̃ Νῶε, ȣ̔́τως ἔσαι ϗ ἐν ταῖς ἡμέραις τȣ̃ υἱȣ̃ τȣ̃ ἀνθρώπȣ.

27 Ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμȣν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, ϗ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, ϗ ἀπώλεσεν ἅπαντας.

28 Ὁμοίως ϗ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλȣν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμȣν·

29 Ἧ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ ϗ θεῖον ἀπ' ȣ̓ρανȣ̃, ϗ ἀπώλεσεν ἅπαντας.

30 Κατὰ ταῦτα ἔσαι ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τȣ̃ ἀνθρώπȣ ἀποκαλύπτεται.

31 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσαι ἐπὶ τȣ̃ δώματος, ϗ τὰ σκεύη αὐτȣ̃ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· ϗ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπισρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω.

32 Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ.

33 Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτȣ̃ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ϗ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτὴν, ζωογονήσει αὐτήν.

34 Λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκ-

22 Ait autem et ad discipulos. Venient dies quando desideretis unum dierum filii hominis videre; et non videbitis.

23 Et dicent vobis; Ecce hic, aut ecce illic; ne abeatis; neque sectemini.

24 Sicut enim fulgur coruscans ex ipsa quæ sub cælo, in eam quæ sub cælo fulget, ita erit filius hominis in die sua.

25 Primum autem oportet illum multa pati, et reprobari à generatione hac.

26 Et sicut factum est in diebus Noë, ita et erit in diebus filii hominis.

27 Edebant, bibebant, uxores ducebant, nubebant, usque quâ die intravit Noë in arcam, et venit diluvium, et perdidit omnes.

28 Similiter et sicut factum est in diebus Lot; edebant, bibebant, emebant, vendebant, plantabant, ædificabant.

29 Quâ autem die exiit Lot à Sodomis, pluit ignem et sulphur de cælo, et perdidit omnes.

30 Secundum hæc erit quâ die filius hominis revelatur.

31 In illa die, qui fuerit super domum, et vasa ejus in domo, ne descendat tollere illa; et qui in agro, similiter non redeat in quæ retro.

32 Memores estote uxoris Lot.

33 Quicumque quæsierit animam suam servare, perdet illam; et quicumque perdiderit illam, vivificabit eam.

34 Dico vobis, illâ nocte e-

τὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.

35 Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· ἡ μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται.

36 Δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.

37 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ, Κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. 13. † 6.

Κεφ. ιή. 18.

1 Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν,

2 Λέγων· Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος·

3 Χήρα δὲ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ· καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.

4 Καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι,

5 Διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν· ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με.

6 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει·

7 Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς;

8 Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει· πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

9 Εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην.

10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς

runt duo in lecto uno; unus assumetur, et alter relinquetur.

35 Duæ erunt molentes in idem; una assumetur, et altera relinquetur.

36 Duo erunt in agro; unus assumetur, et alter relinquetur.

37 Et respondentes dicunt illi; Ubi Domine? is autem dixit illis; Ubi corpus, illuc congregabuntur aquilæ.

CAPUT XVIII.

1 Dicebat autem et parabolam illis, oportere semper orare, et non segnescere;

2 Dicens; Judex quidam erat in quadam civitate, Deum non timens, et hominem non reveritus.

3 Vidua autem erat in civitate illa. et veniebat ad eum, dicens; Vindica me de adversario meo.

4 Et non volebat ad tempus; post autem hæc dixit in seipso; Si et Deum non timeo, et hominem non revereor;

5 Propter præbere mihi molestiam viduam hanc, vindicabo istam, ne in finem veniens sugillet me.

6 Ait autem Dominus; Audite quid judex iniquus dicit;

7 At Deus non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die et nocte, et longanimis super illos?

8 Etiam dico vobis, quia faciet vindictam illorum in celeritate, veruntamen filius hominis veniens num inveniet fidem in terra?

9 Dixit autem ad quosdam persuasos in seipsis, quod essent justi et nihilifacientes cæteros, parabolam istam;

10 Homines duo ascendebant

τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης.

11 Ὁ φαρισαῖος ςαθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· Ὁ Θεὸς, εὐχαριςῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης.

12 Νηςεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι.

13 Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑςὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι· ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ ςῆθος αὐτοῦ, λέγων· Ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.

14 Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν· Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γαρ τοιούτων ἐςὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

17 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18 Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων· Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

19 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός.

20 Τὰς ἐντολὰς οἶδας· Μὴ μοιχεύσῃς· Μὴ φονεύσῃς· Μὴ κλέψῃς· Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.

21 Ὁ δὲ εἶπε· Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.

bant in templum orare, unus Pharisæus, et alter publicanus.

11 Pharisæus stans apud se hæc orabat; Deus gratias ago tibi; quia non sum sicut cæteri hominum, raptores, injusti, adulteri, aut et ut hic publicanus.

12 Jejuno bis sabbato, decimo omnia quæ possideo.

13 Et publicanus à longe stans non volebat nec oculos ad cælum levare, sed percutiebat in pectus suum, dicens; Deus propitius esto mihi peccatori.

14 Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam, quam ille; quia omnis exaltans seipsum humiliabitur; at humilians seipsum, exaltabitur.

15 Afferebant autem ei et infantes, ut eos tangeret. Videntes autem discipuli increpabant illos.

16 At Jesus advocans illos, dixit; Sinite pueros venire ad me, et ne prohibete eos; nam talium est regnum Dei.

17 Amen dico vobis, quicumque non acceperit regnum Dei sicut puero non intrabit in illud.

18 Et interrogavit quidam eum princeps, dicens; Magister bone, quid faciens vitam æternam possidebo?

19 Dixit autem ei Jesus; Quid me dicis bonum? nemo bonus si non unus Deus.

20 Mandata nosti; ne mœcheris, ne occidas, ne fureris, ne falso testeris; honora patrem tuum et matrem tuam.

21 Is autem ait; Hæc omnia custodivi à juventute mea.

22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ· Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, ϗ διάδος πτωχοῖς, ϗ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· ϗ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.

23 Ὁ δὲ, ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.

* 24 Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ‡ περίλυπον γενόμενον, εἶπε· Πῶς ‡ δυσκόλως οἱ τὰ ‡ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

* 25 Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι κάμηλον διὰ ‡ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

26 Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;

* 27 Ὁ δὲ εἶπε· Τὰ ‡ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ.

28 Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, ϗ ἠκολουθήσαμέν σοι.

29 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ,

* 30 Ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ † πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, ϗ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ϗ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν, τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου.

32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, ϗ ἐμπαιχθήσεται, ϗ ὑβρισθήσεται, ϗ ἐμπτυσθήσεται·

33 Καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· ϗ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται.

34 Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συ-

22 Audiens autem hæc Jesus, ait ei; Adhuc unum tibi deest; omnia quæcumque habes vende, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cælo, et veni sequere me.

23 Ille autem audiens hæc, pertristis factus est; erat enim dives valde.

24 Videns autem illum Jesus pertristem factum, dixit; Quam difficile pecunias habentes intrabunt in regnum Dei.

25 Facilius enim est camelum per foramen acus intrare, quam divitem in regnum Dei intrare.

26 Dixerunt autem audientes; et quis potest servari?

27 Is autem ait; Impossibilia apud homines, possibilia sunt apud Deum.

28 Ait autem Petrus; Ecce nos dimisimus omnia, et sequuti sumus te.

29 Is autem dixit eis; Amen dico vobis, quod nemo est qui reliquit domum aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei,

30 Qui non recipiat multo plura in tempore hoc, et in seculo veniente vitam æternam.

31 Assumens autem duodecim, ait ad illos; Ecce ascendimus in Hierosolyma, et consummabuntur omnia scripta per Prophetas, filio hominis.

32 Tradetur enim gentibus, et illudetur, et contumelia afficietur, et conspuetur;

33 Et flagellantes occident eum, et tertia die resurget.

34 Et ipsi nihil horum intellexerunt

νῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχώ, τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.

36 Ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο.

37 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται.

38 Καὶ ἐβόησε, λέγων· Ἰησοῦ υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με.

39 Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με.

40 Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν,

41 Λέγων· Τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ εἶπε· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.

42 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

43 Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδών, ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ. 6. † 1.

Κεφ. ιθ'. 19.

1 ΚΑΙ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ.

* 2 Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος· καὶ αὐτὸς ἦν † ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος.

3 Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι· καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν.

* 4 Καὶ ‡ προσδραμὼν ἔμπροσθεν, ἀνέβη ἐπὶ †_ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι δι' ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι.

5 Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν,

lexerunt; et erat verbum istud absconditum ab eis, et non cognoscebant dicta.

35 Factum est autem in appropinquare ipsum in Jericho, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans.

36 Audiens autem turbam prætereuntem, interrogabat quid esset hoc.

37 Nuntiaverunt autem ei quod Jesus Nazarenus transiret.

38 Et clamavit, dicens; Jesu fili David, miserere mei.

39 Et præeuntes increpabant eum ut taceret; ipse vero multo magis clamabat, Fili David, miserere mei.

40 Stans autem Jesus jussit illum adduci ad se appropinquante autem eo, interrogavit illum,

41 Dicens; Quid tibi vis faciam? ille autem dixit; Domine, ut respiciam.

42 Et Jesus dixit illi; Respice; fides tua servavit te.

43 Et confestim respexit, et sequebatur illum glorificans Deum; et omnis populus videns dedit laudem Deo.

CAPUT XIX.

1 ET ingressus pertransibat Jericho.

2 Et ecce vir nomine vocatus Zachæus, et hic erat princeps publicanorum; et ipse erat dives.

3 Et quærebat videre Jesum quis esset, et non poterat præ turba; quia statura pusillus erat.

4 Et præcurrens coram, ascendit in sycomorum, ut videret eum; quia illac erat transiturus.

5 Et ut venit ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, et

ϗ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σȣ δεῖ με μεῖναι.

6 Καὶ σπεύσας κατέβη, ϗ ὑπεδέξαλο αὐτὸν χαίρων.

* 7 Καὶ ἰδόνlες ἅπανlες ‡ διεγόγγυζον, λέγονlες· Ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι.

* 8 Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον· Ἰδȣ, τὰ ‡ ἡμίση τῶν ‡ ὑπαρχόνlων μȣ, Κύριε, δίδωμι τοῖς πλωχοῖς· ϗ εἴ τινός τι ἐσυκοφάνlησα, ἀποδίδωμι † τετραπλȣ̃ν·

9 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησȣ̃ς· Ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τȣ́τῳ ἐγένελο, καθότι ϗ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐςιν·

10 Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τȣ̃ ἀνθρώπȣ ζητῆσαι ϗ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

11 Ἀκȣόνlων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολὴν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερȣσαλὴμ, ϗ δοκεῖν αὐτȣ̀ς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τȣ̃ Θεȣ̃ ἀναφαίνεσθαι.

12 Εἶπεν ȣ̃ν· Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, ϗ ὑποςρέψαι.

* 13 Καλέσας δὲ δέκα δȣ́λȣς ἑαυτȣ̃, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, ϗ εἶπε πρὸς αὐτȣ́ς· † Πραγματεύσασθε ἕως ἔρχομαι.

* 14 Οἱ δὲ πολῖται αὐτȣ̃ ‡ ἐμίσȣν αὐτὸν, ϗ ἀπέςειλαν ‡ πρεσβείαν ‡ ὀπίσω αὐτȣ̃, λέγονlες· Οὐ θέλομεν τȣ̃τον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.

* 15 Καὶ ἐγένελο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόνlα τὴν βασιλείαν, ϗ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τȣ̀ς δȣ́λȣς τȣ́τȣς οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῷ τίς τί † διεπραγμαλεύσαλο.

dixit ad eum; Zachæe, festinans descende: hodie enim in domo tua oportet me manere.

6 Et festinans descendit, et excepit illum gaudens.

7 Et videntes omnes murmurabant, dicentes; quod ad peccatorem hominem introivit diversari.

8 Stans autem Zachæus dixit ad Dominum: Ecce dimidia substantiarum mearum, Domine, do pauperibus, et si aliquem quid defraudavi, reddo quadruplum.

9 Ait autem ad eum Jesus; Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod et ipse filius Abrahæ sit.

10 Venit enim filius hominis quærere et servare perditum.

11 Audientibus autem illis hæc, adjiciens dixit parabolam, propter prope eum esse Hierusalem, et videri eis quod confestim esset regnum Dei appariturum.

12 Dixit ergo; Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi ipsi regnum, et reverti.

13 Vocans autem decem servos suos, dedit eis decem minas, et ait ad illos; Negotiamini dum venio.

14 At cives ejus oderant eum, et miserunt legationem post illum, dicentes; Non volumus hunc regnare super nos.

15 Et factum est in redire ipsum accipientem regnum, ait vocari sibi servos hos, quibus dedit argentum, ut sciret quis quid negotiatus esset.

16 Ad-

* 16 Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων· Κύριε, ἡ ‡ μνᾶ σου † προσειργάσατο δέκα μνᾶς.

17 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὖ ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.

18 Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων. Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς.

19 Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων.

20 Καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων· Κύριε, ἰδοὺ, ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ.

21 Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας.

* 22 Λέγει δὲ αὐτῷ· Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε· ᾔδεις ὅτι ἐγὼ † ἄνθρωπος ‡ αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα.

23 Καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό;

24 Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι.

25 Καὶ εἶπον αὐτῷ· Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς·

26 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

* 27 Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ † κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου.

28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

29 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,

16 Adfuit autem primus, dicens; Domine, mina tua acquisivit decem minas.

17 Et ait illi; Euge bone serve; quia in modico fidelis fuisti, esto potestatem habens super decem civitates.

18 Et venit secundus, dicens; Domine, mina tua fecit quinque minas.

19 Ait autem et huic; Et tu esto super quinque civitates.

20 Et alter venit, dicens; Domine, ecce mina tua, quam habui repositam in sudario.

21 Timui enim te, quia homo austerus es; tollis quod non posuisti, et metis quod non seminasti.

22 Dicit autem ei; Et ore tuo judico te, scelerate serve; sciebas quod ego homo austerus sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi.

23 Et quare non dedisti argentum meum mensariis, et veniens ego cum usura utique exegissem illud?

24 Et astantibus dixit; Auferte ab illo minam; et date decem minas habenti.

25 Et dixerunt ei; Domine, habet decem minas.

26 Dico enim vobis, quia omni habenti dabitur; ab autem non habente, et quod habet, auferetur ab eo.

27 Veruntamen inimicos meos illos, non volentes me regnare super se, adducite huc, et jugulate ante me.

28 Et dicens hæc, ibat ante ascendens in Hierosolyma.

29 Et factum est, quum appropinquasset ad Bethphage et Bethaniam, ad montem vocatum Olivarum, misit duos discipulorum suorum,

30 Di-

30 Εἰπών· Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.

31 Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; Οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ· Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει.

32 Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι, εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς.

33 Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον;

34 Οἱ δὲ εἶπον· Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει.

35 Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ἐπιῤῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν.

* 36 Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, † ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.

* 37 Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ † καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων,

38 Λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

39 Καί τινες τῶν φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου.

40 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται.

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ,

42 Λέγων· Ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σύ, καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου·

* 43 Ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου

30 Dicens; Ite in contra vicum; in quo introeuntes invenietis pullum alligatum, super quem nemo unquam hominum sedit; solventes illum adducite.

31 Et si quis vos interrogaverit; Quare solvitis? sic dicetis ei; Quia Dominus ejus opus habet.

32 Abeuntes autem missi, invenerunt sicut dixit illis.

33 Solventibus autem illis pullum, dixerunt domini ejus ad illos; Quid solvitis pullum?

34 Illi autem dixerunt; Dominus ejus opus habet.

35 Et duxerunt illum ad Jesum; et injicientes sua ipsorum vestimenta supra pullum, imposuerunt Jesum.

36 Eunte autem illo, substernebant vestimenta sua in via.

37 Appropinquante autem eo jam ad descensum montis olearum, cœperunt omnis turba discipulorum gaudentes laudare Deum voce magnâ, de omnibus quas viderant virtutibus,

38 Dicentes; Benedictus veniens rex in nomine Domini; pax in cælo, et gloria in excelsis.

39 Et quidam Pharisæorum de turba dixerunt ad illum; Magister, increpa discipulos tuos.

40 Et respondens ait illis; Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt.

41 Et ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super illam,

42 Dicens; Quia si cognovisses et tu, et quidem in die tua hac, quæ ad pacem tuam; nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.

43 Quia venient dies in te, et circumdabunt inimici tui vallum

† χάρακά σοι, ϗ † περικυκλώσουσί σε, ϗ συνέξουσί σε † πάντοθεν.

* 44 Καὶ † ἐδαφιοῦσί σε, ϗ τὰ τέκνα σου ἐν σοί· ϗ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ ϗ ἀγοράζοντας,

46 Λέγων αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.

47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, ϗ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ·

* 48 Καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας † ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων. 24. † 13.

Κεφ. κ΄. 20.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ, ϗ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις.

2 Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέγοντες· Εἰπὲ ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

3 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον· ϗ εἴπατέ μοι·

4 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;

* 5 Οἱ δὲ † συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

* 6 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς † καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι.

lum tibi, et circumcingent te, et coangustabunt te undique.

44 Et solo æquabunt te, et filios tuos in te: et non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ.

45 Et ingressus in templum, cœpit ejicere vendentes in illo, et ementes,

46 Dicens illis: Scriptum est: Domus mea, domus orationis est: vos autem illam fecistis speluncam latronum.

47 Et erat docens per diem in templo: at principes sacerdotum et Scribæ quærebant illum perdere, et primi plebis:

48 Et non inveniebant quid facerent: populus enim omnis suspensus erat illum audiens.

CAPUT XX.

1 ET factum est in uno dierum illorum, docente illo populum in templo, et evangelizante, superstiterunt principes Sacerdotum et Scribæ cum senioribus:

2 Et aiunt ad illum, dicentes: Dic nobis in qua potestate hæc facis, aut quis est qui dedit tibi potestatem hanc?

3 Respondens autem dixit ad illos; Interrogabo vos et ego unum verbum, et dicite mihi:

4 Baptismus Joannis de cælo erat, an ex hominibus?

5 Illi autem ratiocinabantur apud seipsos, dicentes: Quia si dixerimus, de cælo, dicet, Quare ergo non credidistis illi?

6 Si autem dixerimus: Ex hominibus, omnis populus lapidabit nos: persuasus enim est Joannem Prophetam esse.

7 Et

7 Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν.

8 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9 Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωπός τις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, ϗ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς· ϗ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανούς.

10 Καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστειλαν κενόν.

11 Καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες ϗ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν.

12 Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ ϗ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον.

* 13 Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· † ἴσως τοῦτον ἰδόντες ‡ ἐντραπήσονται.

14 Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ, διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία.

15 Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;

16 Ἐλεύσεται ϗ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, ϗ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ εἶπον· Μὴ γένοιτο.

17 Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς, εἶπε· Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦτο· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

* 18 Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον, ‡ συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, ‡ λικμήσει αὐτόν.

7 Et responderunt non scire unde.

8 Et Jesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

9 Cœpit autem ad populum dicere parabolam hanc: Homo plantavit vineam, et elocavit eam colonis, et peregre fuit tempora sufficientia.

10 Et in tempore misit ad cultores servum, ut de fructu vineæ darent illi: at coloni cædentes eum dimiserunt inanem.

11 Et addidit mittere alterum servum: illi autem et illum cædentes et inhonorantes dimiserunt inanem.

12 Et addidit mittere tertium: illi autem et hunc vulnerantes ejecerunt.

13 Dixit autem dominus vineæ: Quid faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan hunc videntes verebuntur.

14 Videntes autem illum coloni, ratiocinabantur ad seipsos, dicentes: Hic est hæres: venite occidamus illum, ut nostra fiat hæreditas.

15 Et ejicientes illum extra vineam, occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineæ?

16 Veniet et perdet colonos istos, et dabit vineam aliis. Audientes autem dixerunt: Ne fiat.

17 Ille autem aspiciens eos, ait. Quid ergo est scriptum hoc: Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli?

18 Omnis cadens super illum lapidem, conquassabitur: super quem autem ceciderit comminuet illum.

19 Et

19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ· ϗ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

* 20 Καὶ ‡ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν † ἐγκαθέτους, † ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι· ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ ϗ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος.

21 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις ϗ διδάσκεις, ϗ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις·

22 Ἔξεστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ;

23 Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί με πειράζετε;

24 Ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα ϗ ἐπιγραφήν; Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον· Καίσαρος.

25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, ϗ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.

26 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· ϗ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, (οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι) ἐπηρώτησαν αὐτὸν,

* 28 Λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν· Ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, ϗ οὗτος ‡ ἄτεκνος † ἀποθάνῃ ἵνα λάβῃ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, ϗ ‡ ἐξαναστήσῃ ‡ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

29 Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· ϗ πρῶτος, λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος.

30 Καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν

19 Et quærebant principes sacerdotum et Scribæ mittere in illum manus in illa hora, et timuerunt populum; cognoverunt enim quod ad ipsos similitudinem hanc dixisset.

20 Et observantes miserunt insidiatores, simulantes seipsos justos esse, ut caperent ejus sermonem, ad tradendum illum principatui et potestati præsidis.

21 Et interrogaverunt eum, dicentes; Magister, scimus quia recte dicis et doces, et non accipis faciem, sed in veritate viam Dei doces.

22 Licet nobis Cæsari tributum dare, an non?

23 Considerans autem illorum dolum, dixit ad eos; Quid me tentatis?

24 Ostendite mihi denarium; cujus habet imaginem et inscriptionem? respondentes autem dixerunt, Cæsaris.

25 Is autem ait illis; Reddite ergo quæ Cæsaris Cæsari, et quæ Dei Deo.

26 Et non potuerunt reprehendere ejus verbum coram populo; et mirati in responso ejus, tacuerunt.

27 Accedentes autem quidam Sadducæorum, contradicentes resurrectionem non esse, interrogaverunt eum,

28 Dicentes; Magister, Moses scripsit nobis; Si alicujus frater mortuus fuerit habens uxorem, et hic sine liberis moriatur, ut accipiat frater ejus uxorem, et suscitet semen fratri suo.

29 Septem ergo fratres erant; et primus, accipiens uxorem, mortuus est sine filiis.

30 Et accepit secundus uxorem,

γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.

31 Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτά· καὶ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον.

32 Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

33 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

34 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκονται·

* 35 Οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν, καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ‡ ἐκγαμίσκονται·

* 36 Οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· † ἰσάγγελοι γάρ εἰσι· καὶ υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ‡ ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.

37 Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει Κύριον τὸν Θεὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαάκ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰακώβ.

38 Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.

39 Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπον· Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας.

40 Οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾷν αὐτὸν οὐδέν.

41 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ εἶναι;

42 Καὶ αὐτὸς Δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

43 Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;

44 Δαβὶδ οὖν Κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν;

45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·

46 Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν

orem, et ipse mortuus est sine filio.

31 Et tertius accepit illam. similiter autem et septem; et non reliquerunt natos, et mortui sunt.

32 Novissimè autem omnium mortua est et mulier.

33 In ergo resurrectione, cujus eorum sit uxor? nam septem habuerunt eam uxorem.

34 Et respondens ait illis Jesus; Filii seculi hujus uxores ducunt et traduntur ad nuptias.

35 At digni habiti seculum illud contingere et resurrectionem ex mortuis, neque ducunt uxores, neque nubunt.

36 Neque enim mori ultra possunt; æquales angelis enim sunt, et filii sunt Dei, resurrectionis filii existentes.

37 Quia vero resurgent mortui, et Moses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum Deum Abraham, et Deum Isaac, et Deum Jacob.

38 Deus autem non est mortuorum, sed vivorum; omnes enim ei vivunt.

39 Respondentes autem quidam Scribarum, dixerunt; Magister, pulchre dixisti.

40 Non amplius autem audebant interrogare eum quicquam.

41 Dixit autem ad illos; Quomodo dicunt Christum filium David esse?

42 Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Domino meo; sede à dextris meis,

43 Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

44 David ergo Dominum illum vocat; et quomodo filius est?

45 Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis;

46 Attendite à Scribis volentibus ambulare in stolis, et amantibus

ἐν στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις.

47 Οἳ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα. 16. † 6.

Κεφ. κά. 21.

1 Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους.

* 2 Εἶδε δὲ καί τινα χήραν † πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά.

3 Καὶ εἶπεν· Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν·

4 Ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ· αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε.

* 5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ † ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε·

6 Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;

8 Ὁ δὲ εἶπε· Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν.

9 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον· ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.

10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν.

mantibus salutationes in foris, et primas cathedras in synagogis et primos discubitus in cœnis.

47 Qui devorant domos viduarum, et specie longa precantur, hi accipient majorem damnationem.

CAPUT XXI.

1 Respiciens autem vidit mittentes munera sua in gazophylacium, divites.

2 Vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem illuc duo minuta.

3 Et dixit: Vere dico vobis, vidua paupera hæc plus omnibus misit.

4 Omnes enim hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex defectu omnem victum quem habuit, misit.

5 Et quibusdam dicentibus de templo quod lapidibus pulchris et donis ornatum esset, dixit:

6 Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis supra lapidem, qui non destruatur.

7 Interrogaverunt autem illum dicentes: Præceptor, quando igitur hæc erunt? et quod signum quum futurum est hæc fieri?

8 Ille autem dixit: Videte ne seducamini: multi enim venient in nomine meo dicentes: Quia ego sum: et tempus appropinquavit: ne ergo eatis post eos.

9 Quum autem audieritis prælia et seditiones, ne terreamini: oportet enim hæc fieri primùm, sed non statim finis.

10 Tunc dicebat illis: Excitabitur gens contra gentem, et regnum adversus regnum.

• 11 ‡ Σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τόπους, καὶ λιμοὶ, καὶ ‡ λοιμοὶ ἔσονται, † φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται.

12 Πρὸ δὲ τούτων ἁπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσι, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου.

13 Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.

• 14 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ † προμελετᾷν ‡ ἀπολογηθῆναι.

15 Ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν, οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν.

16 Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, καὶ ἀδελφῶν, καὶ συγγενῶν, καὶ φίλων· καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν·

17 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου.

18 Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται.

19 Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

• 20 Ὅταν δὲ ἴδητε ‡ κυκλουμένην ὑπὸ ∸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ὅτι ‡ ἤγγικεν ἡ ‡ ἐρήμωσις αὐτῆς.

• 21 Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς, † ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν.

22 Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.

23 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ.

24 Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται

11 Terræmotusque magni per loca, et fames et pestilentiæ erunt: terroresque et signa de cælo magna erunt.

12 Ante autem hæc omnia injicient in vos manus suas, et persequentur, tradentes in synagogas, et custodias, agentes ad reges et præsides propter nomen meum.

13 Continget autem vobis in testimonium.

14 Ponite ergo in corda vestra non præmeditari defendi.

15 Ego enim dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt contradicere, neque resistere omnes adversantes vobis.

16 Trademini autem et à parentibus, et fratribus, et cognatis, et amicis, et morte afficient ex vobis.

17 Et eritis exosi omnibus propter nomen meum.

18 Et capillus de capite vestro non peribit.

19 In patientia vestra possidete animas vestras.

20 Quum autem videritis circumdatam ab exercitibus Hierusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio ejus.

21 Tunc qui in Judæa, fugiant ad montes: et qui in medio ejus, discedant: et qui in regionibus, non intrent in eam.

22 Quia dies ultionis hi sunt impleri omnia scripta.

23 Væ autem in utero habentibus, et lactantibus in illis diebus: erit enim necessitas magna super terram, et ira in populo hoc.

24 Et cadent ore gladii, et captivi ducentur in omnes gentes

εἰς πάντα τὰ ἔθνη· Ἱερουσαλὴμ ἔσαι πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν.

* 25 Καὶ ἔσαι σημεῖα ἐν ἡλίῳ, ϗ σελήνῃ, ϗ ἄστροις· ϗ ἐπὶ τῆς γῆς † συνοχὴ ἐθνῶν ἐν † ἀπορίᾳ, ἠχούσης θαλάσσης ϗ † σάλου·

* 26 † Ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου ϗ † προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται·

27 Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως ϗ δόξης πολλῆς.

28 Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε ϗ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς· Ἴδετε τὴν συκῆν ϗ πάντα τὰ δένδρα·

* 30 Ὅταν † προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε, ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρ☉ ἐστίν·

31 Οὕτω ϗ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

32 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται.

33 Ὁ οὐρανὸς ϗ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

* 34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε † βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν † κραιπάλῃ, ϗ † μέθῃ, ϗ † μερίμναις † βιωτικαῖς, ϗ αἰφνίδι☉ ἐφ' ὑμᾶς ἐπισῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη·

35 Ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς.

36 Ἀγρυπνεῖτε οὖν, ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλ-

tes; et Hierusalem erit calcata à gentibus, donec impleantur tempora gentium.

25 Et erunt signa in sole, et luna, et stellis, et in terra pressura gentium in dubitatione, resonante mari, et salo.

26 Exanimatis hominibus præ timore et expectatione invadentium in habitata: nam virtutes cælorum movebuntur.

27 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate et gloria multa.

28 Incipientibus autem his fieri, respicite et levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.

29 Et dixit similitudinem illis: Videte ficum, et omnes arbores.

30 Quum protulerint jam, videntes a vobis ipsis agnoscitis quoniam jam prope æstas est.

31 Ita et vos quum videritis hæc facta, scitote quoniam prope est regnum Dei.

32 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant.

33 Cælum et terra transibunt: at verba mea non transibunt.

34 Attendite autem vobis ipsis, ne forte graventur vestra corda in crapula, et ebrietate, et curis vitalibus, et repentina in vos superveniat dies illa.

35 Tanquam laqueus enim superveniet in omnes sedentes super faciem omnis terræ.

36 Vigilate itaque in omni tempore rogantes, ut digni habeamini effugere ista omnia futura

λοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

* 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων· τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ‡ ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν.

† 38 Καὶ πᾶς ὁ ‡ λαὸς † ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ. 27. † 11.

Κεφ. κβ'. 22.

1 Ἤγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα.

2 Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

3 Εἰσῆλθε δὲ ὁ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα.

4 Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς στρατηγοῖς, τὸ, πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς.

5 Καὶ ἐχάρησαν· καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι·

* 6 Καὶ ‡ ἐξωμολόγησε· καὶ ἐζήτει ‡ εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν αὐτοῖς ‡ ἄτερ ὄχλου.

7 Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα·

8 Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών· Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν.

9 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν;

* 10 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰδοὺ, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν ‡ συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος ‡ κεράμιον ὕδατος ‡ βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται.

11 Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;

tura fieri, et stare ante filium hominis.

37 Erat autem diebus in templo docens, at noctibus exiens morabatur in monte vocato Olivarum.

38 Et omnis populus mane ibat ad eum in templo audire eum.

CAPUT XXII.

1 Appropinquabat autem festum Azymorum, dictum Pascha.

2 Et quærebant principes Sacerdotum et Scribæ hoc, quomodo tollerent eum; timebant enim plebem.

3 Intravit autem Satanas in Judam cognominatum Iscariotem, existentem ex numero duodecim.

4 Et abiens collocutus est principibus Sacerdotum et magistratibus hoc, quomodo illum traderet eis.

5 Et gavisi sunt, et pacti sunt illi argentum dare.

6 Et spopondit, et quærebat oportunitatem ad tradendum illum eis sine turba.

7 Venit autem dies Azymorum, in qua oportebat occidi Pascha.

8 Et misit Petrum et Joannem, dicens: Euntes parate nobis Pascha, ut manducemus

9 Illi autem dixerunt ei: Ubi vis paremus?

10 Is autem dixit eis: Ecce introeuntibus vobis in civitatem, occurret vobis homo amphoram aquæ portans: sequimini eum in domum quo intrat.

11 Et dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi Magister: Ubi est diversorium, ubi Pascha cum discipulis meis manducem?

12 Et

* 12 Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ‡ ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε.

12 Et ipse vobis ostendet cœnaculum magnum stratum: ibi paratæ.

13 Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

13 Euntes autem invenerunt sicut dixit illis, et paraverunt Pascha.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ.

14 Et quum facta esset hora, discubuit, et duodecim Apostoli cum eo.

15 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν.

15 Et ait ad eos: Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobis cum, ante quam patiar.

16 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

16 Dico enim vobis quia, non amplius manducabo ex eo, donec impleatur in regno Dei.

17 Καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε· Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς·

17 Et accipiens calicem, gratias agens dixit: Accipite hoc, et dividite vobis ipsis:

18 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ.

18 Dico enim vobis, quod non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat.

19 Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε· καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

19 Et accipiens panem, gratias agens fregit, et dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem.

20 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον.

20 Similiter et calicem post cœnam, dicens: Hic calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis effunditur.

21 Πλὴν ἰδοὺ, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης.

21 Veruntamen ecce manus tradentis me mecum in mensa.

22 Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται.

22 Et quidem filius hominis vadit secundum definitum: veruntamen væ homini illi, per quem traditur.

23 Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς, τὸ, τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

23 Et ipsi cœperunt conquirere apud seipsos hoc, quisnam esset ex eis hoc futurus facere.

* 24 Ἐγένετο δὲ καὶ † φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι ‡ μείζων.

24 Facta est autem et contentio in eis, hoc, quis eorum videretur esse major.

* 25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν † κυριεύουσιν

25 Is autem dixit eis: Reges gentium dominantur in eos: et

αὐτῶν· καὶ οἱ ‡ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν, † εὐεργέται καλοῦνται.

26 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ διακονῶν.

27 Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.

28 Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου.

29 Κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν·

30 Ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ καθίσησθε ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

* 31 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ, ὁ ‡ σατανᾶς † ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ ‡ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον·

32 Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας, στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου.

33 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.

34 Ὁ δὲ εἶπε· Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου, καὶ πήρας, καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ εἶπον· Οὐδενός.

36 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς· Ἀλλὰ νῦν, ὁ ἔχων βαλάντιον, ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν.

37 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσ-

potestatem habentes ipsorum, benefici vocantur.

26 Vos autem non sic: sed qui major in vobis, fiat sicut junior: et qui præcessor, sicut ministrator.

27 Quis enim major, recumbens, an ministrans? nonne recumbens? ego autem sum in medio vestrum sicut ministrans.

28 Vos autem estis permanentes cum me in tentationibus meis.

29 Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus, regnum:

30 Ut edatis, et bibatis super mensam meam in regno meo: et sedeatis super thronos, judicantes duodecim tribus Israël.

31 Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ad cribrandum sicut triticum.

32 Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos.

33 Is autem dixit ei: Domine tecum paratus sum et in carcerem, et in mortem ire.

34 Ille autem dixit: Dico tibi, Petre, non cantabit hodie gallus, priusquam ter abneges nosse me.

35 Et dixit eis: Quando misi vos sine sacculo, et pera et calceamentis, numquid aliquo defecti estis? Illi autem dixerunt: Nihil.

36 Dixit ergo eis: Sed nunc habens sacculum, tollat similiter et peram: et non habens, vendet pallium suum, et emet gladium.

37 Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc scriptum oportet impleri

θῆναι ἐν ἐμοί, τό· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. Καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει.

pleri in me, hoc: Et cum injustis reputatus est: etenim quæ de me, finem habent.

38 Οἱ δὲ εἶπον· Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἱκανόν ἐστι.

38 Illi autem dixerunt: Domine, ecce gladii hic duo: ille autem dixit eis: Satis est.

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ ϗ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

39 Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum: sequuti sunt autem illum et discipuli ejus.

40 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς· Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.

40 Factus autem ad locum dixit illis: Orate non intrare in tentationem.

* 41 Καὶ αὐτὸς ‡ ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου † βολὴν, ϗ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο,

41 Et ipse avulsus est ab eis, tanquam lapidis jactum, et ponens genua orabat,

42 Λέγων· Πάτερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.

42 Dicens: Pater, si vis transferre calicem istum à me: verumtamen non voluntas mea, sed tua fiat.

43 Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν.

43 Apparuit autem illi angelus de cœlo confortans eum.

* 44 Καὶ γενόμενος ἐν † ἀγωνίᾳ, † ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ † ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ † θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.

44 Et factus in agonia, intentius orabat. Factus est autem sudor ejus sicut guttæ sanguinis delabentes in terram.

45 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης.

45 Et resurgens ab oratione veniens ad discipulos, invenit eos dormientes præ tristitia.

46 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

46 Et ait illis: Quid dormitis? resurgentes orate ut non intretis in tentationem.

47 Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, ϗ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτῶν, ϗ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν.

47 Adhuc autem eo loquente, ecce turba, et dictus Judas, unus duodecim, antecedebat eos, et appropinquavit Jesu osculari eum.

48 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;

48 At Jesus dixit illi: Juda, osculo filium hominis tradis?

49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ;

49 Videntes autem qui circa ipsum futurum, dixerunt ei: Domine, num percutiemus in gladio?

50 Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ϗ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν.

50 Et percussit unus quidam ex illis servum principis Sacerdotum et amputavit ejus auriculam dextram.

51 Re-

51 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ἐᾶτε ἕως τούτου. Καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν.

52 Εἶπε δὲ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς, καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ, καὶ πρεσβυτέρους· Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων;

53 Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν.

55 Ἀψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν.

56 Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε· Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν.

57 Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν, λέγων· Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν.

58 Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν, ἔφη· Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί.

59 Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο, λέγων· Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν.

60 Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος· Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ.

61 Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς.

* 62 Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος ἔκλαυσε † πικρῶς.

51 Respondens autem Jesus, ait: Sinite usque huc, et tangens auriculam ejus, sanavit eum.

52 Dixit autem Jesus ad accedentes ad se principes Sacerdotum, et magistratus templi, et seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis et lignis?

53 Quotidie existente me cum vobis in templo non extendistis manus in me: sed hæc vestra est hora, et potestas tenebrarum.

54 Comprehendentes autem eum duxerunt, et induxerunt in domum principis Sacerdotum: at Petrus sequebatur à longe.

55 Accendentibus autem ignem in medio aulæ, et circumsedentibus illis sedebat Petrus in medio eorum.

56 Videns autem eum ancilla quædam sedentem ad lumen: et attente intuita eum, dixit: Et hic cum illo erat.

57 Is autem negavit eum, dicens: Mulier, non novi illum.

58 Et post pusillum alius videns eum, dixit: Et tu de illis es. At Petrus ait: Homo, non sum.

59 Et interstante quasi hora una, alius quidam affirmabat dicens: In veritate et hic cum illo erat: etenim Galilæus est.

60 Ait autem Petrus: Homo, non novi quid dicis: et continuo, adhuc loquente illo, cantavit gallus.

61 Et conversus Dominus respexit Petrum: et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat ei: Quia prius quam gallus cantaverit, negabis me ter.

62 Et egressus foras Petrus flevit amare.

63 Et

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν, ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες.

64 Καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον· καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε.

65 Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν,

67 Λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός; εἰπὲ ἡμῖν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε.

68 Ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε.

69 Ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

70 Εἶπον δὲ πάντες· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι.

71 Οἱ δὲ εἶπον· Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 22. † 9.

Κεφ. κγ'. 23.

1 ΚΑὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον.

2 Ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες· Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι.

3 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· Σὺ λέγεις.

* 4 Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· Οὐδὲν εὑρίσκω ‡ αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ.

* 5 Οἱ δὲ † ἐπίσχυον, λέ-

63 Et viri tenentes Jesum illudebant ei, cædentes.

64 Et obvolventes eum, percutiebant ejus faciem, et interrogabant eum dicentes: Prophetiza, quis est qui percussit te?

65 Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

66 Et ut factus est dies, coactus est senatus plebis, principesque Sacerdotum et Scribæ: et duxerunt illum in concilium suum,

67 Dicentes; Si tu es Christus, dic nobis. Ait autem illis: Si vobis dixero, non credetis.

68 Si autem et interrogavero, non respondebitis mihi, aut dimittetis.

69 Et nunc erit filius hominis sedens à dextris virtutis Dei.

70 Dixerunt autem omnes: Tu ergo es filius Dei? is autem ad eos ait: Vos dicitis, quia ego sum.

71 Illi autem dixerunt: Quid adhuc opus habemus testimonio? ipsi enim audivimus de ore ejus.

CAPUT XXIII.

1 ET surgens omnis multitudo eorum, duxit illum ad Pilatum.

2 Cœperunt autem accusare illum, dicentes: Hunc invenimus subvertentem gentem, et prohibentem Cæsari tributa dare, dicentem se Christum regem esse.

3 At Pilatus interrogavit eum, dicens: Tu es rex Judæorum? Ille autem respondens ei, ait: Tu dicis.

4 Et Pilatus dixit ad principes Sacerdotum, et turbas: Nullam invenio causam in homine hoc.

5 Illi autem invalescebant dicentes:

γοντες. Ὅτι ‡ ἀνασείει τὸν λαὸν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.

6 Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν, εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι.

7 Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

8 Ὁ δὲ Ἡρώδης, ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον.

9 Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ.

10 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ.

11 Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ.

12 Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς.

13 Πιλάτος δὲ, συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαὸν,

14 Εἶπε πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ.

15 Ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ.

dicentes: Quia commovet populum, docens per universam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc.

6 Pilatus autem audiens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset.

7 Et cognoscens quod de potestate Herodis esset, remisit eum ad Herodem, existentem et ipsum in Hierosolymis in illis diebus.

8 At Herodes videns Jesum, gavisus est valde: erat enim volens ex multo videre eum, propterea quod audiret multa de eo: et sperabat aliquod signum videre ab eo factum.

9 Interrogabat autem eum in sermonibus multis; ipse autem nihil respondebat illi.

10 Stabant autem principes Sacerdotum et Scribæ constanter accusantes eum.

11 Nihil faciens autem illum Herodes cum exercitibus suis, et illudens, amiciens eum vestem splendidam, remisit eum Pilato.

12 Facti sunt autem amici hicque Pilatus et Herodes hac ipsa die cum invicem: præextiterant enim in inimicitia existentes ad seipsos.

13 Pilatus autem convocans principes sacerdotum, et magistratus et populum,

14 Dixit ad illos; Obtulistis mihi hominem hunc, quasi avertentem populum, et ecce ego coram vobis interrogans, nullam inveni in homine isto causam, quorum accusatis adversus eum.

15 Sed neque Herodes: remisi enim vos ad illum, et ecce nihil dignum morte est factum ei.

16 Cas-

16 Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

17 Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα.

* 18 ‡ Ἀνέκραξαν δὲ † παμπληθεί, λέγοντες· Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν·

19 Ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει, καὶ φόνον, βεβλημένος εἰς φυλακήν.

20 Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν.

* 21 Οἱ δὲ ‡ ἐπεφώνουν, λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.

22 Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς. Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

* 23 Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ ‡ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων.

* 24 Ὁ δὲ Πιλάτος † ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ † αἴτημα αὐτῶν.

25 Ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακήν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν.

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρόν, φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν· αἳ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν.

28 Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν·

29 Ὅτι ἰδού, ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσι· Μακάριαι αἱ στεῖραι,

16 Castigans ergo illum dimittam.

17 Necesse autem habebat dimittere eis per festum, unum.

18 Exclamarunt autem universa turba, dicentes: Tolle hunc, dimitte autem nobis Barabbam:

19 Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate, et homicidium, missus in carcerem.

20 Iterum ergo Pilatus adloquutus est, volens dimittere Jesum.

21 Illi autem inclamabant, dicentes; Crucifige, crucifige eum.

22 Ille autem tertiò dixit ad illos; Quid enim malum fecit iste? nullam causam mortis inveni in eo; castigans ergo illum dimittam.

23 Illi autem instabant vocibus magnis, postulantes eum crucifigi, et invalescebant voces eorum, et principum Sacerdotum.

24 At Pilatus adjudicavit fieri petitionem eorum.

25 Dimisit autem illis propter seditionem et homicidium missum in carcerem, quem petebant: at Jesum tradidit voluntati eorum.

26 Et quum abducerent eum, apprehendentes Simonem quendam Cyrenæum venientem ab agro, imposuerunt illi crucem, ut ferret post Jesum.

27 Sequebatur autem illum multa turba populi, et mulierum, quæ, et plangebant, et lamentabantur eum.

28 Conversus autem ad illas Jesus, dixit: Filiæ Hierusalem, ne flete super me, sed super vos ipsas flete, et super filios vestros.

29 Quoniam, ecce venient dies in quibus dicent: Beatæ steriles, et

ϗ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, ϗ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν.

30 Τότε ἄρξονλαι λέγειν τοῖς ὄρεσι· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· ϗ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς.

* 31 Ὅτι εἰ ἐν τῷ † ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

32 Ἤγονλο δὲ ϗ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

* 33 Καὶ ὅτε ‡ ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον ‡ Κρανίον, ‡ ἐκεῖ ἐσαύρωσαν αὐτὸν ϗ τοὺς ‡ κακούργους· ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ‡ ἀριστερῶν.

34 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆρον.

* 35 Καὶ ‡ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ‡ Ἐξεμυκτήριζον δὲ ϗ οἱ ‡ ἄρχονλες σὺν αὐτοῖς, λέγονλες· Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυλὸν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκλός.

36 Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ ϗ οἱ στραλιῶται, προσερχόμενοι, ϗ ὄξος προσφέρονλες αὐτῷ,

37 Καὶ λέγονλες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυλόν.

38 Ἦν δὲ ϗ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς ϗ Ῥωμαϊκοῖς ϗ Ἑβραϊκοῖς· ΟΥ῟ΤΟΣ ἘΣΤΙΝ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥ῍Σ ΤΩ῀Ν ἸΟΥΔΑΙ῍ΩΝ.

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθένλων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, λέγων· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς σῶσον σεαυλὸν ϗ ἡμᾶς.

40 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων· Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίμαλι εἶ;

41 Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμ-

et ventres qui non genuerunt, et ubera quæ non lactaverunt.

30 Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos: et collibus: Operite nos.

31 Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

32 Ducebantur autem et alii duo malefici ut cum eo tollerentur.

33 Et postquam abierunt in locum vocatum Calvariam, ibi crucifixerunt eum, et maleficos, hunc quidem à dextris, hunc autem à sinistris.

34 At Jesus dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividentes vero vestimenta ejus miserunt sortem.

35 Et stabat populus spectans; deridebant autem et principes cum eis, dicentes: Alios servavit, servet seipsum, si hic est Christus Dei electus.

36 Illudebant autem ei et milites accedentes, et acetum offerentes ei;

37 Et dicentes: Si tu es rex Judæorum, serva teipsum.

38 Erat autem et superscriptio scripta super eum literis Græcis, et Romanis, et Hebraicis, HIC EST REX JUDÆORUM.

39 Unus autem pendentium maleficorum blasphemabat eum, dicens; Si tu es Christus, serva temetipsum et nos.

40 Respondens autem alter increpabat eum, dicens; Neque times tu Deum, quod in eadem damnatione es?

41 Et nos quidem juste; digna enim eorum quæ fecimus recipimus;

βάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε.

42 Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ· Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

44 Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, ϗ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης.

45 Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, ϗ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον.

46 Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν.

47 Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεὸν, λέγων· Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.

• 48 Καὶ πάντες οἱ † συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν † θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ ‡ στήθη ‡ ὑπέστρεφον.

* 49 Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν, ϗ γυναῖκες αἱ ‡ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

50 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ, βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς ϗ δίκαιος,

• 51 (Οὗτος οὐκ ἦν † συγκατατεθειμένος τῇ † βουλῇ ϗ τῇ ‡ πράξει αὐτῶν) ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων ὃς ϗ προσεδέχετο ϗ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

52 Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

• 53 Καὶ ‡ καθελὼν αὐτὸ ‡ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, ϗ ‡ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν ‡ μνήματι † λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν † οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος.

recipimus; hic vero nihil insolens egit.

42 Et dicebat Jesu: Memento mei, Domine, quum veneris in regnum tuum.

43 Et dixit illi Jesus: Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso.

44 Erat autem fere hora sexta, et tenebræ factæ sunt in universam terram, usque in horam nonam.

45 Et obscuratus est sol, et scissum est velum templi medium.

46 Et clamans voce magnâ Jesus ait: Pater, in manus tuas commendabo spiritum meum: et hæc dicens expiravit.

47 Videns autem centurio factum, glorificavit Deum, dicens: Vere homo hic justus erat.

48 Et omnes simul accedentes turbæ ad spectaculum istud, spectantes facta, percutientes sua ipsorum pectora, revertebantur.

49 Stabant autem omnes noti ejus à longe et mulieres consequutæ eum à Galilæa videntes hæc.

50 Et ecce vir nomine Joseph consiliarius existens, vir bonus, et justus:

51 Hic non erat suffragatus consilio et actioni eorum, ab Arimathæa civitate Judæorum, qui expectabat et ipse regnum Dei.

52 Hic accedens Pilato, petiit corpus Jesu.

53 Et detrahens ipsum, involvit id sindone, et posuit id in monumento exciso, ubi non erat nondum quisquam positus.

• 54 Καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευὴ, ϗ σάββατον ‡ ἐπέφωσκε.

55 Κατακολουθήσασαι δὲ ϗ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, ϗ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ.

56 Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα ϗ μύρα· ϗ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. 34. † 7.

Κεφ. κδ'. 24.

1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα· καί τινες σὺν αὐταῖς.

• 2 Εὗρον δὲ τὸν λίθον ‡ ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου.

3 Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

* 4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, ϗ ἰδοὺ, δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν † ἐσθήσεσιν ‡ ἀστραπτούσαις·

5 Ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, ϗ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;

6 Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη. Μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ,

7 Λέγων· Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, ϗ σταυρωθῆναι· ϗ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.

8 Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ.

9 Καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα ϗ πᾶσι τοῖς λοιποῖς.

10 Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, ϗ Ἰωάννα, ϗ Μαρία Ἰακώβου, ϗ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἳ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα.

• 11 Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον

54 Et dies erat parasceve, et sabbatum illucescebat.

55 Subsequutæ autem mulieres, quæ fuerant venientes cum eo de Galilæa, viderunt monumentum et ut positum erat corpus ejus.

56 Reversæ autem paraverunt aromata et unguenta: et quidem sabbato quieverunt secundum mandatum.

CAPUT XXIV.

1 AT una sabbatorum diluculo profundo venerunt ad monumentum, portantes quæ paraverant aromata, et quædam cum eis.

2 Invenerunt autem lapidem revolutum à monumento.

3 Et ingressæ non invenerunt corpus Domini Jesu.

4 Et factum est dum dubitarent de isto, et ecce duo viri adstiterunt eis in vestibus fulgentibus.

5 Timentibus autem factis illis, et inclinantibus vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid quæritis viventem cum mortuis?

6 Non est hic, sed surrexit: recordamini ut loquutus est vobis, adhuc existens in Galilæa,

7 Dicens: Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et tertià die resurgere.

8 Et recordatæ sunt verborum ejus.

9 Et reversæ à monumento nuntiaverunt hæc omnia undecim et omnibus cæteris.

10 Erat autem Magdalene Maria, et Joanna, et Maria Jacobi, et cæteræ cum eis, quæ dicebant ad apostolos hæc.

11 Et visa sunt ante illos sicut

αὐτῶν ὡσεὶ † λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ‡ ἠπίστουν αὐταῖς.

12 Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε, πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

13 Καὶ ἰδοὺ, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαοῦς.

14 Καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων.

15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς.

16 Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν.

* 17 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς † ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καί ἐστε ‡ σκυθρωποί;

* 18 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος ‡ παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις;

19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ.

20 Ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.

21 Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις, τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο.

* 22 Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τι-

ut deliramentum verba eorum, et non crediderunt illis.

12 At Petrus surgens cucurrit ad monumentum, et procumbens videt linteamina posita sola; et abiit, apud se mirans factum.

13 Et ecce duo ex illis erant euntes in ipsa die in vicum distantem stadia sexaginta ab Hierusalem, cui nomen Emmaus.

14 Et ipsi loquebantur ad invicem de omnibus eventis his.

15 Et factum est dum colloquerentur ipsi et conquirerent, et ipse Jesus appropinquans ibat cum illis.

16 At oculi illorum tenebantur ut non agnoscerent eum.

17 Ait autem ad illos; Qui sermones hi, quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes?

18 Respondens autem unus, cui nomen Cleopas, dixit ad eum: Tu solus peregrinaris in Hierusalem, et non cognovisti facta in illa in diebus his:

19 Et dixit ei: Quæ? illi autem dixerunt ei: Quæ de Jesu Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in opere et sermone coram Deo et omni populo.

20 Quomodoque tradiderunt eum summi sacerdotes, et principes nostri in damnationem mortis, et cruci affixerunt eum.

21 Nos autem sperabamus, quia ipse esset futurus redimere Israël: sed et cum omnibus his, tertiam hanc diem agit hodie, ex quo hæc facta sunt.

22 Sed et mulieres quædam

ex

νες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι † ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον·

23 Καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον, λέγουσαι ϗ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν.

24 Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ϗ εὗρον οὕτω καθὼς ϗ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον.

25 Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐτούς· Ὦ ἀνόητοι ϗ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται.

26 Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, ϗ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;

27 Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως ϗ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ αὐτοῦ.

* 28 Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· ϗ αὐτὸς † προσεποιεῖτο ‡ πορρωτέρω πορεύεσθαι.

29 Καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες· Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, ϗ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς.

30 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, ϗ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς.

* 31 Αὐτῶν δὲ ‡ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ, ϗ ἐπέγνωσαν αὐτόν· ϗ αὐτὸς † ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.

32 Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ϗ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;

33 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ϗ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα ϗ τοὺς σὺν αὐτοῖς,

34 Λέγοντας· Ὅτι ἠγέρθη ὁ

ex nobis terruerunt nos, factæ antelucanæ ad monumentum:

23 Et non invenientes corpus ejus, venerunt, dicentes et visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere.

24 Et abierunt quidam eorum qui cum nobis ad monumentum, et invenerunt ita sicut et mulieres dixerunt: ipsum vero non viderunt.

25 Et ipse dixit ad eos: O stulti et tardi corde ad credendum omnibus quæ loquuti sunt Prophetæ.

26 Nonne hæc oportuit pati Christum, et intrare in gloriam suam?

27 Et incipiens á Mose, et ab omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis quæ de seipso.

28 Et appropinquaverunt ad vicum quo ibant, et ipse se finxit longius ire.

29 Et coëgerunt illum, dicentes; Mane nobiscum, quoniam ad vesperam est, et inclinavit dies. Et intravit ad manendum cum illis.

30 Et factum est cum discumberet cum eis, accipiens panem benedixit, et frangens porrigebat illis.

31 Eorum autem aperti sunt oculi, et cognoverunt eum: et ipse non apparens factus est ab eis.

32 Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, ut loquebatur nobis in via, et ut aperiebat nobis scripturas?

33 Et surgentes eadem hora, regressi sunt in Hierusalem, et invenerunt congregatos undecim, et eos qui cum illis,

34 Dicentes surrexit Dominus

Κύριος ὄντως, ϗ ὤφθη Σίμωνι.

35 Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ· ϗ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, ϗ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν.

* 37 ‡ Πτοηθέντες δὲ ϗ ‡ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.

38 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ἐστέ, ϗ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

39 *Ἴδετε τὰς χεῖράς μου ϗ τοὺς πόδας μου· ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι· ψηλαφήσατέ με ϗ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σάρκα ϗ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.

40 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας ϗ τοὺς πόδας.

* 41 *Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, ϗ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς· *Ἔχετέ τι † βρώσιμον ‡ ἐνθάδε;

* 42 Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος † ὀπτοῦ ‡ μέρος, ϗ ἀπὸ † μελισσίου † κηρίου.

43 Καὶ λαβὼν, ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

44 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως, ϗ προφήταις, ϗ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ.

45 Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς·

46 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· *Ὅτι οὕτω γέγραπται, ϗ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, ϗ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,

47 Καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν ϗ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.

48 Ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων.

nus vere, et visus est Simoni.

35 Et ipsi enarrabant quæ in via, et quomodo agnitus est eis in fractione panis.

36 Hæc autem ipsis loquentibus, et ipse Jesus stetit in medio eorum, et dicit eis? Pax vobis.

37 Conturbati vero et conterriti facti, existimabant spiritum videre.

38 Et dixit eis: Quid turbati estis, et quare cogitationes ascendunt in cordibus vestris?

39 Videte manus meas, et pedes meos: quia ipse ego sum: palpate me, et videte; quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habentem.

40 Et hoc dicens ostendit eis manus et pedes.

41 Adhuc autem non credentibus illis præ gaudio, et mirantibus, dixit eis: Habetis aliquid esculentum hic?

42 Illi autem obtulerunt ei piscis assi partem, et de apiario favo.

43 Et sumens coram eis edit.

44 Dixit autem eis: Hæc verba quæ loquutus sum ad vos adhuc existens vobiscum, quoniam oportet impleri omnia scripta in lege Mosis, et Prophetis, et Psalmis de me.

45 Tunc aperuit ipsorum sensum, ad intelligendum scripturas.

46 Et dixit eis: Quoniam sic scriptum est, et sic oportebat pati Christum, et resurgere á mortuis tertia die.

47 Et prædicari in nomine ejus pœnitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientem ab Hierosolyma.

48 Vos autem estis testes horum.

49 Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

50 Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς.

51 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν.

52 Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης.

53 Καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. Ἀμήν. 21. † 10.

49 Et ecce ego mitto promissum Patris mei in vos. Vos autem sedete in civitate Hierusalem, quoadusque induamini virtutem ex alto.

50 Eduxit autem eos foras usque in Bethaniam, et sustollens manus suas, benedixit eis.

51 Et factum est dum benediceret illis, disjunctus est ab eis, et sursum ferebatur in cælum.

52 Et ipsi adorantes eum, regressi sunt in Hierusalem, cum gaudio magno.

53 Et erant semper in templo, laudantes et benedicentes Deum. Amen.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

Κεφ. α'. 1.

1 ΕΝ ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος.

2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν.

3 Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν.

4 Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων.

5 Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

EUANGELIUM SECUNDUM JOANNEM.

CAPUT I.

1 IN principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum.

2 Hoc erat in principio apud Deum.

3 Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est neque unum, quod factum est.

4 In ipso vita erat, et vita erat lux hominum.

5 Et lux in tenebris lucet, et tenebræ eam non comprehenderunt.

6 Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσαλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης.

7 Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ.

8 Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.

9 Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

10 Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.

11 Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον.

12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ·

13 Οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

* 14 Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο· καὶ ‡ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός,) πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

15 Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε, λέγων· Οὗτος ἦν ὃν εἶπον· Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.

16 Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος.

17 Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη· ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.

* 18 Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε ‡ πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ‡ ἐξηγήσατο.

19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ

6 Fuit homo missus à Deo, nomen ei Joannes.

7 Hic venit in testimonium, ut testaretur de lumine, ut omnes crederent per illum.

8 Non erat ille lux, sed ut testaretur de lumine.

9 Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum.

10 In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit.

11 In propria venit, et proprii eum non receperunt.

12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, credentibus in nomine ejus.

13 Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt,

14 Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis, et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre, plenum gratiæ et veritatis.

15 Joannes testatur de ipso, et clamavit, dicens: Hic erat quem dixi; Post me veniens, ante me factus est quia prior me erat.

16 Et ex plenitudine ejus nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia.

17 Quia lex per Mosen data est, gratia et veritas per Jesum Christum facta est.

18 Deum nemo vidit unquam; unigenitus filius existens in sinum Patris, ipse enarravit.

19 Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ex Hierosolymis sacerdotes

et

λευΐτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ;

20 Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός.

21 Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; Ἠλίας εἶ σύ; Καὶ λέγει· Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη· Οὔ.

22 Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;

23 Ἔφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης.

24 Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαίων·

25 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, οὔτε Ἠλίας, οὔτε ὁ προφήτης;

26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε·

27 Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.

28 Ταῦτα ἐν Βηθαβαρᾷ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.

30 Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.

31 Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων.

et Levitas, ut interrogarent eum, Tu quis es?

20 Et confessus est, et non negavit; et confessus est; Non sum ego Christus.

21 Et interrogaverunt eum, Quid ergo? Elias es tu? Et dicit; Non sum. Propheta es tu? Et respondit; Non.

22 Dixerunt ergo ei; Quis es, ut responsum demus mittentibus nos? quid dicis de teipso?

23 Ait; Ego vox clamantis in deserto, Dirigite viam Domini, sicut dixit Esaias propheta.

24 Et missi erant ex Pharisæis.

25 Et interrogaverunt eum, et dixerunt ei; Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?

26 Respondit eis Joannes, dicens; Ego baptizo in aqua; medius autem vestrum stetit quem vos non nostis.

27 Ipse est ille post me venturus, qui ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti.

28 Hæc in Bethabara facta sunt trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans.

29 Postridie conspicit Joannes Jesum venientem ad se, et ait; Ecce agnus Dei, tollens peccatum mundi.

30 Hic est de quo ego dixi; Post me venit vir, qui ante me factus est; quia prior me erat.

31 Et ego non sciebam eum; sed ut manifestetur Israëli, propter hoc veni ego in aqua babtizans.

32 Et

32 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων· Ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, ϗ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν.

33 Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ϗ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

34 Κἀγὼ ἑώρακα, ϗ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης, ϗ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο.

36 Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ.

37 Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, ϗ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ.

38 Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, ϗ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς·

39 Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ‡ Ῥαββὶ (ὃ λέγεται ‡ ἑρμηνευόμενον, διδάσκαλε) ‡ ποῦ μένεις;

40 Λέγει αὐτοῖς· Ἔρχεσθε ϗ ἴδετε. Ἦλθον ϗ εἶδον ποῦ μένει· ϗ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη.

41 Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου, ϗ ἀκολουθησάντων αὐτῷ.

42 Εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, ϗ λέγει αὐτῷ· Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, ὁ Χριστός.

43 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος.

44 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰη-

32 Et testatus est Joannes, dicens: vidi Spiritum descendentem quasi columbam de cælo, et mansit super eum.

33 Et ego non sciebam eum, sed mittens me baptizare in aqua, ille mihi dixit; Super quem videris Spiritum descendentem, et manentem super eum, hic est baptizans in Spiritu sancto.

34 Et ego vidi, et testatus sum quia hic est Filius Dei.

35 Postridie iterum stabat Joannes, et ex discipulis ejus duo.

36 Et respiciens Jesum ambulantem, dicit; Ecce agnus Dei.

37 Et audierunt eum duo discipuli loquentem, et sequuti sunt Jesum.

38 Conversus autem Jesus, et videns eos sequentes, dicit eis;

39 Quid quæritis? Illi autem dixerunt ei; Rabbi, (quod dicitur interpretatum, Magister) ubi manes?

40 Dicit eis; venite et videte, venerunt et viderunt ubi maneret, et apud eum manserunt die illo; hora autem erat quasi decima.

41 Erat Andreas frater Simonis Petri, unus ex duobus audientibus à Joanne; et sequutis eum.

42 Invenit hic primus fratrem proprium Simonem, et dicit ei; Invenimus Messiam, quod est interpretatum Christus.

43 Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus dixit; Tu es Simon filius Jona; tu vocaberis Cephas; quod interpretatur Petrus.

44 Postridie voluit exire in Galilæam,

σοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ϗ εὑρίσκει Φίλιππον, ϗ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.

45 Ἦν δὲ ὁ Φίλιππ☉ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου ϗ Πέτρου.

46 Εὑρίσκει Φίλιππ☉ τὸν Ναθαναὴλ, ϗ λέγει αὐτῷ· Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ ϗ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.

47 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ· Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ Φίλιππ☉· Ἔρχου ϗ ἴδε.

48 Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, ϗ λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλ☉ οὐκ ἔστι.

49 Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, ϗ εἶπεν αὐτῷ· Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε.

50 Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ, ϗ λέγει αὐτῷ· Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

51 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς ϗ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι εἶπόν σοι· Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψει.

52 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, ϗ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας ϗ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. 6. † 0.

Κεφ. β'. 2.

1 ΚΑὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμ☉ ἐγένετο ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας ϗ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ.

2 Ἐκλήθη δὲ ϗ ὁ Ἰησοῦς ϗ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.

3 Καὶ ὑστερήσαντ☉ οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσι.

4 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Τί

Galilæam, et invenit Philippum, et dicit ei Jesus; Sequere me.

45 Erat autem Philippus à Bethsaida, ex civitate Andreæ et Petri.

46 Invenit Philippus Nathanaëlem, et dicit ei; Quem scripsit Moses in lege, et Prophetæ, invenimus Jesum filium Joseph illum à Nazaret.

47 Et dixit ei Nathanaël; Ex Nazaret potest aliquid bonum esse? dicit ei Philippus; Veni, et vide.

48 Vidit Jesus Nathanaëlem venientem ad se, et dicit de eo; Ecce vere Israëlita, in quo dolus non est.

49 Dicit ei Nathanaël; Unde me nosti? Respondit Jesus, et dixit ei; Ante quam Philippum vocasse, existentem sub ficu, vidi te.

50 Respondit Nathanaël, et ait ei; Rabbi, tu es Filius Dei tu es rex Israëlis.

51 Respondit Jesus et dixit ei; Quia dixit tibi; Vidi te sub ficu, credis? majora his videbis.

52 Et dicit ei; Amen, amen dico vobis; A modo videbitis cælum apertum, et angelos Dei ascendentes et descendentes supra filium hominis.

CAPUT II.

1 ET die tertia nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ: et erat mater Jesu ibi.

2 Vocatus est autem et Jesus et discipuli ejus ad nuptias.

3 Et deficiente vino, dicit mater Jesu ad eum; Vinum non habent.

4 Dicit ei Jesus; Quid mihi et

ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου.

5 Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· Ὅ, τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε.

• 6 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ‡ ὑδρίαι † λίθιναι ‡ ἕξ, κείμεναι κατὰ τὸν ‡ καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων· καὶ χωροῦσαι ἀνὰ † μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς.

7 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.

• 8 Καὶ λέγει αὐτοῖς· ‡ Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ‡ ἀρχιτρικλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν.

9 Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος,

10 Καὶ λέγει αὐτῷ· Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.

11 Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς.

• 14 Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας ‡ βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς † κερματιστὰς καθημένους.

• 15 Καὶ ποιήσας ÷ φραγέλλιον ἐκ ‡ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ

et tibi mulier? nondum venit hora mea.

5 Dicit mater ejus ministris; Quodcumque dixerit vobis, facite.

6 Erant autem ibi hydriæ lapideæ sex positæ secundum purificationem Judæorum, capientes singulæ metretas duas vel tres.

7 Dicit eis Jesus; Implete hydrias aquâ; et impleverunt eas usque ad summum.

8 Et dicit eis; Haurite nunc, et ferte architriclino; et tulerunt.

9 Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam, (et non sciebat unde esset; at ministri sciebant qui aquam hauserant;) vocat sponsum architriclinus,

10 Et dicit ei; Omnis homo primum bonum vinum ponit; et quum inebriati fuerint, tunc minus; tu servasti bonum vinum usque jam.

11 Hoc fecit initium signorum Jesus in Cana Galilææ, et manifestavit gloriam suam: et crediderunt in eum discipuli ejus.

12 Post hoc descendit in Capernaum, ipse et mater ejus, et fratres ejus, et discipuli ejus, et ibi manserunt non multis diebus.

13 Et prope erat Pascha Judæorum, et ascendit Hierosolymam Jesus.

14 Et invenit in templo vendentes boves, et oves, et columbas, et numularios sedentes.

15 Et faciens flagellum ex funiculis, omnes ejecit ex templo, et oves et boves; et numulariorum

τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ † κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε·

* 16 Καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· *Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον † ἐμπορίου.

17 Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με.

18 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;

19 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.

20 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;

21 Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ.

22 Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει.

24 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας·

25 Καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν, ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. 14. † 5.

Κεφ. γ΄. 3.

1 *ΗΝ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων.

2 Οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ

mulariorum effudit monetam, et mensas subvertit.

16 Et columbas vendentibus dixit; Auferte ista hinc; ne facite domum patris mei domum mercatus.

17 Recordati sunt vero discipuli ejus, quia scriptum est; Zelus domus tuæ comedit me.

18 Responderunt ergo Judæi, et dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis?

19 Respondit Jesus, et dixit eis? Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud.

20 Dixerunt ergo Judæi; Quadraginta et sex annis ædificatum est templum hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud?

21 Ille autem dicebat de templo corporis sui.

22 Quum ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli ejus quia hoc dicebat eis; et crediderunt scripturæ, et sermoni, quem dixit Jesus.

23 Quum autem esset in Hierosolymis in Pascha in festo, multi crediderunt in nomine ejus, videntes ejus signa quæ faciebat.

24 Ipse autem Jesus non credebat semetipsum eis, quia nosset omnes.

25 Et quia non opus haberet, ut quis testaretur de homine; ipse enim sciebat quid esset in homine.

CAPUT III.

1 ERat autem homo ex Pharisæis, Nicodemus nomen ei, princeps Judæorum.

2 Hic venit ad Jesum nocte, et dixit ei; Rabbi, scimus quia à Deo venisti Magister: nemo enim hæc signa potest facere,

quæ

σημεῖα δύναται ποιεῖν, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ.

3 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ϗ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

* 4 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος· Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι † γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν ϗ γεννηθῆναι;

5 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος ϗ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

6 Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι· ϗ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι.

7 Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι· Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν.

8 Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ· ϗ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, ϗ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος.

9 Ἀπεκρίθη Νικόδημος, ϗ εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;

10 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, ϗ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, ϗ ταῦτα οὐ γινώσκεις;

11 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, ϗ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· ϗ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε.

12 Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, ϗ οὐ πιστεύετε· πῶς, ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε;

13 Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.

14 Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου·

quæ tu facis, si non fuerit Deus cum eo.

3 Respondit Jesus, et dixit ei: Amen amen dico tibi, si non quis natus fuerit rursum, non potest videre regnum Dei.

4 Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo renasci senex existens? num potest in ventrem matris suæ secundò introire, et renasci?

5 Respondit Jesus: Amen amen dico tibi, si non quis natus fuerit ex aqua et spiritu, non potest introire in regnum Dei.

6 Natum ex carne, caro est; et natum ex spiritu, spiritus est;

7 Non mireris quia dixi tibi; Oportet vos nasci rursum.

8 Spiritus ubi vult spirat, et vocem ejus audis, sed non nosti unde veniat, et quo vadat; sic est omnis natus ex spiritu.

9 Respondit Nicodemus, et dixit ei: Quomodo possunt hæc fieri?

10 Respondit Jesus, et dixit ei: Tu es Magister Israël, et hæc non noscis?

11 Amen amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur, et testimonium nostrum non accipitis.

12 Si terrena dixi vobis, et non creditis: quomodo, si dixero vobis cælestia, credetis;

13 Et nemo ascendit in cælum, si non ille ex cælo descendens, filius hominis existens in cælo.

14 Et sicut Moses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis;

15 Ἵνα πᾶς ὁ πιςεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληλαι, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

15 Ut omnis credens in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.

16 Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥςε τὸν υἱὸν αὐτȣ̃ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιςεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληλαι, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

16 Sic enim dilexit Deus mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis credens in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.

17 Οὐ γὰρ ἀπέςειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτȣ̃ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτȣ̃.

17 Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum; sed ut salvetur mundus per ipsum.

18 Ὁ πιςεύων εἰς αὐτὸν, ȣ̓ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιςεύων, ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίςευκεν εἰς τὸ ὄνομα τȣ̃ μονογενȣ̃ς υἱȣ̃ τȣ̃ Θεȣ̃.

18 Credens in eum, non judicatur; qui autem non credit, jam judicatus est, quia non credidit in nomine unigeniti filii Dei.

19 Αὕτη δέ ἐςιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, ϗ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα.

19 Hoc autem est judicium, quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem; erant enim mala eorum opera.

20 Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, ϗ ȣ̓κ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτȣ̃.

20 Omnis enim mala agens, odit lucem; et non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus.

21 Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτȣ̃ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐςιν εἰργασμένα.

21 At faciens veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur ejus opera, quia in Deo sunt facta.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησȣ̃ς ϗ οἱ μαθηλαὶ αὐτȣ̃ εἰς τὴν Ἰȣδαίαν γῆν· ϗ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν ϗ ἐβάπλιζεν.

22 Post hæc venit Jesus et discipuli ejus in Judæam terram; et illic morabatur cum eis, et baptizabat.

23 Ἦν δὲ ϗ Ἰωάννης βαπλίζων ἐν Αἰνὼν, ἐγγὺς τȣ̃ Σαλεὶμ, ὅτι ὕδαλα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· ϗ παρεγίνονλο ϗ ἐβαπλίζονλο.

23 Erat autem et Joannes baptizans in Ænon juxta Salim, quia aquæ multæ erant illic; et veniebant, et baptizabantur,

24 Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.

24 Nondum enim erat missus in carcerem Joannes.

25 Ἐγένελο ȣ̃ν ζήτησις ἐκ τῶν μαθηλῶν Ἰωάννȣ μετὰ Ἰȣδαίων περὶ καθαρισμȣ̃·

25 Facta est ergo quæstio ex discipulis Joannis cum Judæis de purificatione.

26 Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην, ϗ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββὶ, ὃς ἦν μετὰ σȣ̃ πέραν τȣ̃ Ἰορδάνȣ, ᾧ σὺ μεμαρλύρηκας, ἴδε, ȣ̃τος βαπλίζει, ϗ πάνλες ἔρχονλαι πρὸς αὐτόν.

26 Et venerunt ad Joannem, et dixerunt ei; Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testatus es, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum.

27 Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

28 Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου.

29 Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἑστηκὼς, καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται.

30 Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί.

32 Καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.

33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν.

34 Ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα.

35 Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.
1. † .1

Κεφ. δ'. 4.

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης·

2 (Καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·)

3 Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

27 Respondit Joannes, et dixit; Non potest homo accipere quicquam, si non fuerit datum ei de cælo.

28 Ipsi vos mihi testamini, quod dixerim; Non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum.

29 Habens sponsam, sponsus est; at amicus sponsi stans et audiens eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. hoc ergo gaudium meum impletum est.

30 Illum oportet crescere, me autem minui.

31 Superne veniens super omnes est; existens de terra, de terra est, et de terra loquitur; de cælo veniens, super omnes est.

32 Et quod vidit et audivit, hoc testatur, et testimonium ejus nemo accipit.

33 Accipiens ejus testimonium, signavit quia Deus verax est.

34 Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur; non enim ex mensura dat Deus spiritum.

35 Pater diligit filium, et omnia dedit in manu ejus.

36 Credens in filium, habet vitam æternam; at non credens filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super ipsum.

CAPUT IV.

1 UT ergo cognovit Dominus quia audierunt Pharisæi quod Jesus plures discipulos facit et baptizat quam Joannes;

2 (Quamquam Jesus ipse non baptizaret, sed discipuli ejus.)

3 Reliquit Judæam, et abiit iterum in Galilæam.

4 Opor-

4 Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.

* 5 Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Σιχὰρ, † πλησίον τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

6 Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ· Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη.

7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι πιεῖν.

8 (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.)

* 9 Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ † συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις.

10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πιεῖν· σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν.

* 11 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, οὔτε † ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

* 12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακὼβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ † θρέμματα αὐτοῦ;

13 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν.

14 Ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.

15 Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.

4 Oportebat autem eum transire per Samariam.

5 Venit ergo in civitatem Samariæ, dictam Sichar, juxta prædium quod dedit Jacob Joseph filio suo.

6 Erat autem ibi fons Jacob. ergo Jesus fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. hora erat quasi sexta.

7 Venit mulier de Samaria haurire aquam. dicit ei Jesus; Da mihi bibere.

8 (Nam discipuli ejus abierant in civitatem, ut cibos emerent.)

9 Dicit ergo ei mulier illa Samaritana; Quomodo tu Judæus existens à me bibere poscis, existente muliere Samaritana? non enim coütuntur Judæi Samaritanis.

10 Respondit Jesus, et dixit ei; Si scires donum Dei, et quis est dicens tibi? Da mihi bibere, tu utique petisses illum, et dedisset utique tibi aquam vivam.

11 Dicit ei mulier; Domine, neque haustorium habes, et puteus est profundus; unde ergo habes aquam vivam?

12 Num tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum; et ipse ex eo bibit, et filii ejus, et pecora ejus?

13 Respondit Jesus, et dixit ei: Omnis bibens ex aqua hac, sitiet iterum.

14 Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed aqua quam dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

15 Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire.

16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ὕπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.

17 Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ, καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔχω ἄνδρα· Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Καλῶς εἶπας· Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω.

18 Πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας.

19 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.

20 Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν.

21 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί.

22 Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν.

* 23 Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ‡ ἀληθινοὶ † προσκυνηταὶ ‡ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.

24 Πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.

25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.

26 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπε· Τί ζητεῖς; ἤ, τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς;

28 Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις·

16 Dicit ei Jesus; Vade, voca virum tuum, et veni huc.

17 Respondit mulier, et dixit; Non habeo virum. dixit ei Jesus; Pulchre dixisti, virum non habeo.

18 Quinque enim viros habuisti; et nunc quem habes, non est tuus vir; hæc vere dixisti.

19 Dicit ei mulier; Domine, video quia propheta es tu.

20 Patres nostri in monte hoc adoraverunt, et vos dicitis, quia in Hierosolymis est locus, ubi oportet adorare.

21 Dicit ei Jesus; Mulier crede mihi, quia venit hora quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis Patrem.

22 Vos adoratis quod non nostis; nos adoramus quod scimus; quia salus ex Judæis est.

23 Sed venit hora et nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate; etenim Pater tales quærit adorantes eum.

24 Spiritus Deus, et adorantes eum in spiritu et veritate oportet adorare.

25 Dicit ei mulier; Scio quia Messias venit, dictus Christus; quum venerit ille, annunciabit nobis omnia.

26 Dicit ei Jesus; Ego sum, loquens tibi.

27 Et super hoc venerunt discipuli ejus, et mirabantur quia cum muliere loquebatur; nemo tamen dixit; Quid quæris? aut quid loqueris cum ea?

28 Reliquit ergo hydriam suam mulier, et abiit in civitatem, et dicit hominibus;

29 Ve-

29 Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;

29 Venite, videte hominem qui dixit mihi omnia quæcumque feci; numquid ipse est Christus ;

30 Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

30 Exierunt ergo de civitate, et veniebant ad eum.

31 Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ, λέγοντες· Ῥαββὶ, φάγε.

31 Interim vero rogabant eum discipuli ejus, dicentes ; Rabbi, manduca.

32 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.

32 Ille autem dixit eis ; Ego cibum habeo manducare, quem vos non nostis.

33 Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· Μήτις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;

33 Dicebant ergo discipuli ad invicem ; Num aliquis attulit ei manducare ?

34 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.

34 Dicit eis Jesus ; Meus cibus est, ut faciam voluntatem mittentis me, et perficiam ejus opus ;

* 35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι † τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται: Ἰδοὺ, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τας χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη.

35 Nonne vos dicitis, adhuc quadrimestre est, et messis venit? ecce dico vobis, Levate oculos vestros, et videte regiones, quia albæ sunt ad messem jam.

36 Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ θερίζων.

36 Et metens mercedem accipit, et congregat fructum in vitam æternam, ut et seminans simul gaudeat, et metens.

37 Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.

37 In hoc enim verbum est verum, Quia alius est seminans, et alius metens.

38 Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

38 Ego misi vos metere quod non vos laborastis ; alii laboraverunt, et vos in laborem eorum introistis.

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς, μαρτυρούσης· Ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα.

39 Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testantis ; Quia dixit mihi omnia quæcunque feci.

40 Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.

40 Quum ergo venissent ad illum Samaritani, rogaverunt eum manere apud eos ; et mansit ibi duos dies.

41 Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ.

41 Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem ejus.

42 Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον· Ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν

42 Et mulieri dicebant ; non amplius propter tuam loquelam credimus ;

πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, ϗ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, ϗ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

44 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.

45 Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· ϗ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

46 Ἦλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ.

47 Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, ϗ ἠρώτα αὐτὸν, ἵνα καταβῇ ϗ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν.

48 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· Ἐὰν μὴ σημεῖα ϗ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε.

49 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.

50 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ, ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς· ϗ ἐπορεύετο.

51 Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ, ϗ ἀπήγγειλαν, λέγοντες· Ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ.

* 52 ‡ Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ‡ ὥραν ἐν ᾗ † κομψότερον ἔσχε ϗ εἶπον αὐτῷ· Ὅτι † χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ ‡ πυρετός.

53 Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. ϗ ἐπίστευσεν αὐτὸς ϗ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.

credimus; ipsi enim audivimus, et scimus quia hic est vere salvator mundi Christus.

43 Post duos autem dies exiit inde, et abiit in Galilæam.

44 Ipse enim Jesus testatus est, quia propheta in propria patria honorem non habet.

45 Quum ergo venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, omnia intuiti quæ fecerat in Hierosolymis in festo; et ipsi enim venerant ad festum.

46 Venit ergo Jesus iterum in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cujus filius infirmabatur in Capernaum.

47 Hic audiens quia Jesus venit ex Judæa in Galilæam, abiit ad eum, et rogabat eum, ut descenderet, et sanaret ipsius filium; futurus erat enim mori.

48 Dixit ergo Jesus ad eum; Si non signa et prodigia videritis, non credetis.

49 Dicit ad eum regulus; Domine, descende antequam moriatur puer meus.

50 Dicit ei Jesus; Vade, filius tuus vivit. et credidit homo sermoni, quem dixit ei Jesus; et ibat.

51 Jam autem eo descendente, servi ejus occurrerunt ei, et nuntiaverunt, dicentes; puer tuus vivit.

52 Interrogabat ergo ab eis horam in qua melius habuerit; et dixerunt ei; heri hora septima reliquit eum febris.

53 Cognovit ergo pater quia illa hora, in qua dixit ei Jesus, filius tuus vivit. et credidit ipse et domus ejus tota.

54 Hoc

54 Τῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰȣδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 13. † 7.

54 Hoc iterum secundum signum fecit Jesus veniens ex Judæa in Galilæam.

Κεφ. ἑ. 5.

CAPUT V.

1 ΜΕτὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰȣδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

1 POst hæc erat festum Judæorum, et ascendit Jesus in Hierosolymam.

2 Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ † προβατικῇ ‡ κολυμβήθρα, ἡ ‡ ἐπιλεγομένη ‡ Ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ, πέντε ‡ στοὰς ἔχȣσα.

2 Est autem in Hierosolymis super Probatica piscina cognominata Hebraice Bethesda, quinque porticus habens.

3 Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενȣ́ντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τȣ̃ ὕδατος † κίνησιν.

3 In his jacebat multitudo multa languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum.

4 Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ ȣ̃ν ‡ πρῶτος ‡ ἐμβὰς μετὰ τὴν ‡ ταραχὴν τȣ̃ ὕδατος, ‡ ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ † δήποτε ‡ κατείχετο † νοσήματι.

4 Angelus enim secundum tempus descendebat in piscinam, et turbabat aquam; igitur primus descendens post motionem aquæ, sanus fiebat, quo tandem detinebatur morbo.

5 Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.

5 Erat autem quidam homo ibi triginta octo annos habens in infirmitate.

6 Τȣ̃τον ἰδὼν ὁ Ἰησȣ̃ς κατακείμενον, καὶ γνȣ̀ς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι;

6 Hunc videns Jesus jacentem, et cognoscens quia multum jam tempus haberet, dicit ei; Vis sanus fieri?

7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον ȣ̓κ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμȣ̃ καταβαίνει.

7 Respondit ei languidus; Domine, hominem non habeo, ut quum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam; dum autem venio ego, alius ante me descendit.

8 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς· Ἔγειραι, ἆρον τὸν κράββατόν σȣ, καὶ περιπάτει.

8 Dicit ei Jesus; Surge, tolle grabatum tuum, et ambula.

9 Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἦρε τὸν κράββατον αὐτȣ̃ καὶ περιεπάτει· ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

9 Et statim factus est sanus ille homo; et sustulit grabatum suum, et ambulabat, erat autem sabbatum in illo die.

10 Ἔλεγον ȣ̃ν οἱ Ἰȣδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν, ȣ̓κ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράββατον.

10 Dicebant ergo Judæi curato; Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum.

11 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν·

11 Respondit eis; Faciens me sanum, ille mihi dixit: Tolle

Αἶρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει.

12 Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι· Αἶρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει;

* 13 Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ ‡ Ἰησοῦς † ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ.

14 Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε, ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τι σοί γένηται.

15 Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

16 Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ.

17 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι.

18 Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ.

20 Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε.

21 Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ.

22 Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ·

23 Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν,

Tolle grabatum tuum, et ambula.

12 Interrogaverunt ergo eum; Quis est ille homo qui dixit tibi; Tolle grabatum tuum, et ambula?

13 At sanatus non sciebat quis esset; nam Jesus declinavit turba existente in loco.

14 Postea invenit eum Jesus in templo, et dixit illi; Ecce sanus factus es; ne amplius pecca, ut non deterius aliquid tibi fiat.

15 Abiit ille homo, et nuntiavit Judæis, Quia Jesus esset qui fecisset eum sanum.

16 Et propter hoc persequebantur Jesum Judæi, et quærebant eum occidere, quia hæc faciebat in sabbato.

17 At Jesus respondit eis; Pater meus usque modo operatur, et ego operor.

18 Propter hoc ergo magis quærebant eum Judæi interficere, quia non solum solvebat sabbatum, sed et patrem proprium dicebat Deum, æqualem seipsum faciens Deo.

19 Respondit itaque Jesus, et dixit illis; Amen amen dico vobis, non potest filius facere à seipso quicquam, si non quod viderit patrem facientem; quæcunque enim ille fecerit, hæc et filius similiter facit.

20 Nam pater diligit filium, et omnia demonstrat ei quæ ipse facit, et majora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini.

21 Sicut enim pater suscitat mortuos, et vivificat, sic et filius quos vult vivificat.

22 Neque enim pater judicat quenquam, sed judicium omne dedit filio.

23 Ut omnes honorificent filium

καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.

24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, ϗ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ϗ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν.

25 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ϗ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ϗ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται.

26 Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε ϗ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ.

27 Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ ϗ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί.

28 Μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

29 Καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν. καθὼς ἀκούω, κρίνω· ϗ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός.

31 Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

32 Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, ϗ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.

33 Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, ϗ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ.

34 Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε.

35 Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος ϗ φαίνων· ὑμεῖς δὲ

filium sicut honorificant patrem. Non honorificans filium, non honorificat patrem mittentem illum.

24 Amen amen dico vobis, quia verbum meum audiens, et credens mittenti me, habet vitam æternam; et in judicium non venit, sed transivit ex morte in vitam.

25 Amen amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei, et audientes vivent.

26 Sicut enim pater habet vitam in semetipso, sic dedit et filio vitam habere in semetipso.

27 Et potestatem dedit ei etiam judicium facere, quia filius hominis est.

28 Ne miramini hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis, audient vocem ejus.

29 Et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ; qui vero mala fecerunt, in resurrectionem judicii.

30 Non possum ego facere à meipso quicquam; sicut audio, judico, et judicium meum justum est; quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem mittentis me Patris.

31 Si ego testor de meipso, testimonium meum non est verum.

32 Alius est testans de me, et scio quia verum est testimonium, quod testatur de me.

33 Vos misistis ad Joannem, et testatus est veritati.

34 Ego autem non ab homine testimonium accipio; sed hæc dico, ut vos servemini.

35 Ille erat lucerna ardens, et lucens; Vos autem voluistis exultare

ἠθελήσαλε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥ-
ραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτȣ̃.

36 Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρλυρίαν
μείζω τȣ̃ Ἰωάννȣ· τὰ γὰρ ἔργα
ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ, ἵνα τελειώσω
αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ,
μαρλυρεῖ περὶ ἐμȣ̃, ὅτι ὁ πατήρ με
ἀπέςαλκε.

37 Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ,
αὐτὸς μεμαρλύρηκε περὶ ἐμȣ̃· ȣ̓́τε
φωνὴν αὐτȣ̃ ἀκηκόαλε πώπολε, ȣ̓́-
τε εἶδ☉ αὐτȣ̃ ἑωράκαλε.

38 Καὶ τὸν λόγον αὐτȣ̃ ȣ̓κ ἔ-
χελε μένονλα ἐν ὑμῖν· ὅτι ὃν ἀπέ-
ςειλεν ἐκεῖν☉, τȣ́τῳ ὑμεῖς ȣ̓
πιςεύελε.

39 Ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς, ὅτι
ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰ-
ώνιον ἔχειν· ϗ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ
μαρλυρȣ̃σαι περὶ ἐμȣ̃.

40 Καὶ ȣ̓ θέλελε ἐλθεῖν πρός με,
ἵνα ζωὴν ἔχηλε.

41 Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων ȣ̓
λαμβάνω·

42 Ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι
τὴν ἀγάπην τȣ̃ Θεȣ̃ ȣ̓κ ἔχελε ἐν
ἑαυτοῖς.

43 Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι
τȣ̃ πατρός μȣ, ϗ ȣ̓ λαμβάνελέ με·
ἐὰν ἄλλ☉ ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόμαλι τῷ
ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε.

44 Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιςεῦ-
σαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμ-
βάνονλες, ϗ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τȣ̃
μόνȣ Θεȣ̃ ȣ̓ ζητεῖτε;

45 Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ καλη-
γορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα·
ἔςιν ὁ καληγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς,
εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκαλε.

46 Εἰ γὰρ ἐπιςεύελε Μωσῆ,
ἐπιςεύελε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμȣ̃
ἐκεῖν☉ ἔγραψεν.

47 Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνȣ γράμμασιν
ȣ̓ πιςεύελε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι
πιςεύσελε; 15. ‡ 5.

Κεφ. ς'. 6.

1 ΜΕτὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰη-
σȣ̃ς πέραν τῆς θαλάσσης
τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδ☉.

ultare ad horam in luce ejus.

36 Ego autem habeo testimonium majus Joanne; nam opera quæ dedit mihi pater, ut perficiam ea, ipsa opera quæ ego facio, testantur de me, quia pater me misit.

37 Et mittens me pater, ipse testatus est de me; neque vocem ejus audistis unquam, neque speciem ejus vidistis.

38 Et verbum ejus non habetis manens in vobis; quia quem misit ille, huic vos non creditis.

39 Scrutamini scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere, et illæ sunt testantes de me.

40 Et non vultis venire ad me, ut vitam habeatis.

41 Gloriam ab hominibus non accipio.

42 Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis ipsis.

43 Ego veni in nomine patris mei, et non accipitis me; si alius venerit in nomine proprio, illum accipietis.

44 Quomodo potestis vos credere, gloriam ab invicem accipientes, et gloriam quæ à solo Deo non quæritis?

45 Ne putate quia ego accusabo vos apud Patrem; est accusans vos Moses, in quo vos speratis.

46 Si enim crederetis Mosi, crederetis utique mihi; de enim me ille scripsit.

47 Si autem illius literis non creditis, quomodo meis verbis credetis?

CAPUT VI.

1 POst hæc abjit Jesus trans mare Galilææ Tiberiadis.

2 Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.

3 Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

4 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.

5 Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον· Πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι;

6 (Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε ποιεῖν.)

7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ.

8 Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου·

* 9 Ἔστι ‡ παιδάριον ἓν ὧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους;

10 Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι.

11 Ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον.

12 Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται.

* 13 Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα ‡ κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν ‖ κριθίνων, ἃ ‡ ἐπερίσσευσε τοῖς † βεβρωκόσιν.

14 Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλε-

2 Et sequebatur eum turba multa, quia videbant ejus signa quæ faciebat super infirmis.

3 Adscendit autem in montem Jesus, et ibi sedebat cum discipulis suis.

4 Erat autem proximum Pascha, festum Judæorum.

5 Attollens ergo Jesus oculos, et intuitus quia multa turba venit ad eum, dicit ad Philippum; Unde ememus panes, ut manducent hi?

6 Hoc autem dicebat tentans eum; ipse enim sciebat quid futurus esset facere.

7 Respondit ei Philippus; Ducentorum denariorum panes non sufficiunteis, ut unusquisque eorum modicum quid accipiat.

8 Dicit ei unus ex discipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri;

9 Est puerulus unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, et duos pisciculos; sed hæc quid sunt inter tot?

10 Dicit autem Jesus; Facite homines discumbere. erat autem fœnum multum in loco; discubuerunt ergo viri numero quasi quinque millia.

11 Accepit autem panes Jesus, et gratias agens distribuit discipulis, at discipuli discumbentibus; similiter et ex pisciculis quantum volebant.

12 Ut autem impleti sunt, dicit discipulis suis; Colligite superabundantia fragmenta, ut non quid pereat.

13 Collegerunt ergo, et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfuerunt comedentibus.

14 Illi ergo homines videntes quod feceratsignum Jesus, dicebant;

φον· Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι, καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

17 Καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ, καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς.

18 Ἥ τε θάλασσα, ἀνέμου μεγάλου πνέοντος, διηγείρετο.

19 Ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν.

20 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

21 Ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον·

23 Ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου.

24 Ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς Καπερναούμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν.

25 Καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας;

bant; hic est verè Propheta venturus in mundum.

15 Jesus ergo cognoscens quod futuri essent venire, et rapere eum, ut facerent eum regem, recessit iterum in montem ipse solus.

16 Ut autem serum factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare.

17 Et ascendentes in navim, venerunt trans mare in Capernaum, et tenebræ jam factæ erant, et non venerat ad eos Jesus.

18 Et mare, vento magno flante exurgebat.

19 Provecti ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Jesum ambulantem supra mare, et prope navem factum; et timuerunt.

20 Ille autem dicit eis; Ego sum, ne timete.

21 Voluerunt ergo accipere eum in navim, et statim navis facta est ad terram in quam ibant.

22 Postridie turba constituta trans mare, videns quia navicula alia non erat ibi, si non una illa in quam intrarant discipuli ejus, et quia non introisset cum discipulis suis Jesus in naviculam, sed soli discipuli ejus abiissent;

23 Aliæ vero supervenerunt naves à Tiberiade juxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino.

24 Quum ergo vidisset turba quia Jesus non esset ibi, neque discipuli ejus, ascenderunt ipsi in naviculas, et venerunt in Capernaum, quærentes Jesum.

25 Et invenientes eum trans mare, dixerunt ei; Rabbi, quando huc factus es?

26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ ἐχορτάσθητε.

27 Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ Θεός.

28 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ;

29 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.

30 Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;

31 Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.

32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.

33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.

34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

35 Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε.

36 Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε.

37 Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω.

38 Ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐ-

26 Respondit eis Jesus, et dixit; Amen amen dico vobis, Quæritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus, et saturati estis.

27 Operamini non cibum pereuntem, sed cibum manentem in vitam æternam, quem filius hominis vobis dabit; hunc enim pater signavit, Deus.

28 Dixerunt ergo ad eum; Quid faciamus, ut operemur opera Dei?

29 Respondit Jesus et dixit eis; Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille.

30 Dixerunt ergo ei; Quod ergo facis tu signum, ut videamus et credamus tibi? quid operaris?

31 Patres nostri manna manducaverunt in deserto, sicut est scriptum; Panem de cælo dedit eis manducare.

32 Dixit ergo eis Jesus; Amen amen dico vobis, non Moses dedit vobis panem de cælo; sed pater meus dat vobis panem de cælo verum.

33 Nam panis Dei est ille descendens de cælo, et vitam dans mundo.

34 Dixerunt ergo ad eum, Domine, semper da nobis panem hunc.

35 Dixit autem eis Jesus; Ego sum panis vitæ; veniens ad me, non esuriet; et credens in me, non sitiet unquam.

36 Sed dixi vobis, quia et vidistis me, et non creditis.

37 Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet; et venientem ad me non ejiciam foras.

38 Quia descendi de cælo, non

ρανȣ, ȣ̓χ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τȣ̃ πέμψαντός με.

39 Τȣ̃το δέ ἐστι τὸ θέλημα τȣ̃ πέμψαντός με πατρὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτȣ̃, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

40 Τȣ̃το δέ ἐστι τὸ θέλημα τȣ̃ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, ϗ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· ϗ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 Ἐγόγγυζον ȣ̓̃ν οἱ Ἰȣδαῖοι περὶ αὐτȣ̃, ὅτι εἶπεν· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃.

42 Καὶ ἔλεγον· Οὐχ ȣ̓̃τός ἐστιν Ἰησȣ̃ς ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ, ȣ̃ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα ϗ τὴν μητέρα; Πῶς ȣ̓̃ν λέγει ȣ̃τος· Ὅτι ἐκ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃ καταβέβηκα;

43 Ἀπεκρίθη ȣ̓̃ν ὁ Ἰησȣ̃ς ϗ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων.

44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, ϗ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

44 Ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ τȣ̃ Θεȣ̃. Πᾶς ȣ̓̃ν ὁ ἀκȣ́σας παρὰ τȣ̃ πατρὸς, ϗ μαθὼν, ἔρχεται πρός με.

46 Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τὶς ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τȣ̃ Θεȣ̃· ȣ̃τος ἑώρακε τὸν πατέρα.

47 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον.

48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς.

49 Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, ϗ ἀπέθανον.

50 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτȣ̃ φάγῃ ϗ μὴ ἀποθάνῃ.

51 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃ καταβάς· ἐάν τις

non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem mittentis me.

39 Hæc autem est voluntas mittentis me Patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo; sed resuscitabo illud in novissimo die.

40 Hæc autem est voluntas mittentis me, ut omnis videns Filium, et credens in eum, habeat vitam æternam; et resuscitabo eum ego novissimo die.

41 Murmurabant ergo Judæi de illo, quia dixisset; Ego sum panis descendens de cælo.

42 Et dicebant; Nonne hic est Jesus filius Joseph, cujus nos novimus patrem et matrem? quomodo ergo dicit hic, quia de cælo descendi?

43 Respondit ergo Jesus, et dixit eis: Ne murmurate alii cum aliis.

44 Nemo potest venire ad me, si non Pater mittens me, traxerit eum; et ego resuscitabo eum novissimo die.

45 Est scriptum in Prophetis; Et erunt omnes docibiles Dei; omnis igitur audiens à Patre, et discens, venit ad me.

46 Non quia Patrem quisquam vidit, si non existens á Deo; hic vidit Patrem.

47 Amen amen dico vobis, Credens in me, habet vitam æternam.

48 Ego sum panis vitæ.

49 Patres vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui sunt.

50 Hic est panis de cælo descendens, ut quis ex ipso manducaverit et non moriatur.

51 Ego sum panis vivus, ille de cælo descendens; si quis manducaverit

φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· ϗ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα ἑαυτοῦ φαγεῖν;

53 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ϗ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.

54 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, ϗ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ϗ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ·

55 Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, ϗ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις.

56 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, ϗ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

57 Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· ϗ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ.

58 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, ϗ ἀπέθανον, ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ, διδάσκων ἐν Καπερναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπον· Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;

61 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;

62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;

63 Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. τὰ

ducaverit ex hoc pane, vivet in æternum; et panis autem quem ego dabo, caro mea est quam ego dabo pro mundi vita.

52 Litigabant ergo ad invicem Judæi, dicentes, Quomodo potest hic nobis dare carnem suam manducare?

53 Dixit ergo eis Jesus; Amen amen dico vobis; Si non manducaveritis carnem filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habetis vitam in vobis ipsis.

54 Manducans meam carnem, et bibens meum sanguinem, habet vitam æternam, et ego resuscitabo eum novissimo die.

55 Nam caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus.

56 Manducans meam carnem, et bibens meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.

57 Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem: et manducans me, et ipse vivet propter me.

58 Hic est panis de cælo descendens; non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mortui sunt. Manducans hunc panem, vivet in æternum.

59 Hæc dixit in synagoga, docens in Capernaum.

60 Multi ergo audientes ex discipulis ejus, dixerunt; Durus est hic sermo; quis potest eum audire?

61 Sciens autem Jesus in seipso, quia murmurarent de hoc discipuli ejus, dixit eis; Hoc vos scandalizat?

62 Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius?

63 Spiritus est vivificans, caro non prodest quicquam. verba, quæ

ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν.

64 Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν. ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν.

65 Καὶ ἔλεγε· Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν.

67 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;

68 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις·

69 Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν;

71 Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα. 6. † 1.

Κεφ. ζ'. 7.

1 ΚΑὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.

* 2 Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ † σκηνοπηγία.

3 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς·

4 Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.

quæ ego loquor vobis, spiritus sunt, et vita sunt.

64 Sed sunt ex vobis quidam qui non credunt. sciebat enim ab initio Jesus, qui essent non credentes, et quis esset traditurus eum.

65 Et dicebat; propter hoc dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, si non fuerit datum ei à patre meo.

66 Ex hoc multi abierunt discipulorum ejus retro, et non amplius cum illo ambulabant.

67 Dixit ergo Jesus duodecim; Numquid et vos vultis abire?

68 Respondit ergo ei Simon Petrus; Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.

69 Et nos credidimus et cognovimus, quia tu es Christus, Filius Dei viventis.

70 Respondit eis Jesus; Nonne ergo vos duodecim elegi, et ex vobis unus diabolus est?

71 Dicebat autem Judam Simonis Iscariotem; hic enim futurus erat eum tradere, unus existens ex duodecim.

CAPUT VII.

1 ET ambulabat Jesus post hæc in Galilæa; non enim volebat in Judæa ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere.

2 Erat autem prope festum Judæorum, Scenopegia.

3 Dixerunt igitur ad eum fratres ejus; Transi hinc, et vade in Judæam, ut et discipuli tui videant opera tua quæ facis.

4 Nemo quippe in occulto quid facit, et quærit ipse in manifesto esse. si hæc facis, manifesta teipsum mundo.

5 Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.

6 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος.

7 Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.

8 Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται.

9 Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ.

11 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος;

12 Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ἀγαθός ἐστιν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον.

13 Οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

* 14 Ἤδη δὲ τῆς ‡ ἑορτῆς † μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ‡ ἐδίδασκε.

15 Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς;

16 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με.

* 17 Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, † πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ.

18 Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν,

5 Neque enim fratres ejus credebant in eum.

6 Dicit ergo eis Jesus; Tempus meum nondum adest, at tempus vestrum semper est paratum.

7 Non potest mundus odisse vos, me autem odit, quia ego testor de illo, quia opera ejus mala sunt.

8 Vos ascendite ad festum hoc; ego nondum ascendo ad festum istud, quia tempus meum nondum impletum est.

9 Hæc autem dicens eis, mansit in Galilæa.

10 Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc et ipse ascendit ad festum, non manifestè, sed quasi in occulto.

11 Ipsi ergo Judæi quærebant eum in festo, et dicebant: Ubi est ille?

12 Et murmur multum de eo erat in turbis. hi quidem dicebant, Quia bonus est. alii dicebant, Non; sed seducit turbam.

13 Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Judæorum.

14 Jam autem festo mediante, ascendit Jesus in templum, et docebat.

15 Et mirabantur Judæi, dicentes; Quomodo hic literas scit non doctus?

16 Respondit ergo eis Jesus, et dixit; Mea doctrina non est mea, sed mittentis me.

17 Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego à meipso loquar.

18 Quia á semetipso loquens, gloriam propriam quærit; at quærens gloriam mittentis eum, hic

αὐτὸς ἀληθής ἐςι, ϗ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔςιν.

19 Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, ϗ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;

20 Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος ϗ εἶπε· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;

21 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ϗ εἶπεν αὐτοῖς· Ἓν ἔργον ἐποίησα, ϗ πάντες θαυμάζετε.

22 Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐςίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων) ϗ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον.

* 23 Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ † χολᾶτε, ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ;

24 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.

25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐςιν, ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι;

26 Καὶ ἴδε, παῤῥησίᾳ λαλεῖ, ϗ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐςιν ἀληθῶς ὁ Χριςός;

27 Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐςίν· ὁ δὲ Χριςὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐςίν.

28 Ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς, ϗ λέγων· Κἀμὲ οἴδατε, ϗ οἴδατε πόθεν εἰμί· ϗ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔςιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.

29 Ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέςειλεν.

30 Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι· ϗ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

31 Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίςευσαν εἰς αὐτόν, ϗ ἔλεγον·

hic verax est, et injustitia in illo non est.

19 Non Moses dedit vobis legem, et nemo ex vobis facit legem? Quid me quæritis interficere?

20 Respondit turba et dixit; Dæmonium habes; quis te quærit interficere?

21 Respondit Jesus, et dixit eis: Unum opus feci, et omnes miramini.

22 Propter hoc Moses dedit vobis circumcisionem, (non quia ex Mose est, sed ex patribus) et in sabbato circumciditis hominem.

23 Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Mosi, mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato?

24 Ne judicate secundum speciem, sed justum judicium judicate.

25 Dicebant ergo quidam ex Hierosolymitanis; Nonne hic est quem quærunt interficere?

26 Et ecce palam loquitur, et nihil ei dicunt; numquid vere cognoverunt principes, quia hic est vere Christus?

27 Sed hunc scimus unde sit; at Christus quum venerit, nemo scit unde sit.

28 Clamabat ergo in templo docens Jesus, et dicens; Et me scitis, et scitis unde sim; et à meipso non veni, sed est verus mittens me, quem vos non nostis.

29 Ego scio eum, quia ab ipso sum, et ipse me misit.

30 Quærebant ergo eum comprehendere; et nemo immisit in illum manum, quia nondum venerat hora ejus.

31 Multi autem de turba crediderunt in eum, et dicebant;

Quia

Ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα σημεῖα τούτων ποιήσει, ὧν οὗτος ἐποίησεν;

Quia Christus quum venerit, numquid plura signa faciet his quæ hic fecit?

32 Ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· ϗ ἀπέστειλαν οἱ φαρισαῖοι ϗ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.

32 Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo hæc; et miserunt Pharisæi et principes Sacerdotum ministros, ut apprehenderent eum.

33 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, ϗ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με.

33 Dixit ergo Jesus; Adhuc modicum tempus vobis cum sum, et vado ad mittentem me;

34 Ζητήσετέ με, ϗ οὐχ εὑρήσετε· ϗ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.

34 Quæretis me, et non invenietis; et ubi sum ego, vos non potestis venire.

* 35 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν ‡ διασπορὰν τῶν ‡ Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, ϗ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας;

35 Dixerunt ergo Judæi ad semetipsos; Quo hic futurus est ire, quia nos non inveniemus eum? numquid in dispersionem Græcorum futurus est ire, et docere Græcos?

36 Τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε· Ζητήσετέ με, ϗ οὐχ εὑρήσετε· ϗ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

36 Quis est hic sermo quem dixit; quæretis me, et non invenietis; et ubi sum ego, vos non potestis venire?

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς, ϗ ἔκραξε, λέγων· Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, ϗ πινέτω.

37 In autem novissimo die magno festivitatis stabat Jesus, et clamabat, dicens; Si quis sitit, veniat ad me, et bibat.

* 38 Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ † ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.

38 Credens in me, sicut dixit scriptura, flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ.

39 (Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύματος, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη·)

39 (Hoc autem dixit de spiritu, quem futuri erant accipere credentes in eum; nondum enim erat spiritus sanctus, quia Jesus nondum erat glorificatus.)

40 Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.

40 Multi ergo ex turba audientes sermonem, dicebant; Hic est vere propheta.

41 Ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται;

41 Alii dicebant; Hic est Christus; alii vero dicebant; Num enim ex Galilæa Christus venit?

42 Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι

42 Nonne scriptura dicit, quia ex

ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται;

43 Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν.

44 Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας.

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;

46 Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος·

47 Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε;

48 Μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων;

49 Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι.

50 Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν·

51 Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ;

52 Ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται.

53 Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 9. † 5.

Κεφ. η'. 8.

1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

2 Ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.

3 Ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ,

ex semine David et de Bethlehem vico, ubi erat David, Christus venit?

43 Dissensio itaque in turba facta est propter eum.

44 Quidam autem volebant ex ipsis apprehendere eum; sed nemo immisit super eum manus.

45 Venerunt ergo ministri ad Pontifices et Pharisæos; et dixerunt eis illi: Quare non adduxistis illum?

46 Responderunt ministri; Nunquam sic loquutus est homo, sicut hic homo;

47 Responderunt ergo eis Pharisæi; Numquid et vos seducti estis?

48 Numquid aliquis ex principibus credidit in eum, aut ex Pharisæis?

49 Sed turba hæc non noscens legem, maledicti sunt.

50 Dicit Nicodemus ad eos, ille profectus nocte ad eum, unus existens ex ipsis;

51 Numquid lex nostra judicat hominem, si non audierit ab ipso prius, et cognoverit quid faciat?

52 Responderunt et dixerunt ei; Numquid et tu ex Galilæa es? scrutare, et vide, quia propheta in Galilæa non surrexit.

53 Et perrexit unusquisque in domum suam.

CAPUT VIII.

1 JEsus autem perrexit in montem olearum.

2 Diluculo autem iterum accessit in templum, et omnis populus venit ad eum, et sedens docebat eos.

3 Adducunt autem Scribæ et Pharisæi ad eum mulierem in adulterio deprehensam; et statuentes in medio,

4 Di-

* 4 Λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ ‡ κατειλήφθη † ἐπαυτοφώρῳ † μοιχευομένη·

5 Ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμετέρῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις;

6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν.

* 7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς· ‡ Ὁ † ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω.

8 Καὶ πάλιν κάτω κύψας, ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν.

9 Οἱ δὲ, ἀκούσαντες, ϗ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· ϗ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, ϗ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα.

10 Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ϗ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν αὐτῇ· Ἡ γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδείς σε κατέκρινεν;

11 Ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, Κύριε. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου, ϗ μηκέτι ἁμάρτανε.

12 Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε, λέγων· Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

14 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς ϗ εἶπεν αὐτοῖς· Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, ϗ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, ϗ ποῦ ὑπάγω.

15 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα.

4 Dicunt ei; Magister, hanc invenimus in ipso facto adulterantem;

5 In autem Lege nostra Moses mandavit hujusmodi lapidari; Tu ergo quid dicis?

6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut haberent accusationem adversus eum. At Jesus deorsum inclinans, digito scribebat in terram.

7 Ut autem perseverabant interrogantes eum, erectus ait ad eos; Qui sine peccato est vestrum primus lapidem in illam jaciat.

8 Et iterum deorsum inclinans, scribebat in terram.

9 Ii autem audientes, et à conscientia redarguti, exibant unus post unum, incipientes à senioribus usque extremos; et relictus est solus Jesus, et mulier in medio existens.

10 Erectus autem Jesus, et neminem spectans præter mulierem, dixit ei; Mulier, ubi sunt illi accusatores tui? nemo te condemnavit?

11 Illa autem dixit; Nemo, Domine. Dixit autem ei Jesus; Nec ego te condemno. Vade, et non ampliùs pecca.

12 Iterum ergo eis Jesus loquutus est, dicens; Ego sum lux mundi; sequens me, non ambulabit in tenebris, sed habebit lumen vitæ.

13 Dixerunt ergo ei Pharisæi: Tu de temetipso testaris; testimonium tuum non est verum.

14 Respondit Jesus et dixit eis; Etsi ego testor de meipso, verum est testimonium meum; quia scio unde veni, et quo vado; vos autem nescitis unde venio, et quo vado.

15 Vos secundum carnem judicatis; ego non judico quemquam.

16 Et

16 Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐςιν· ὅτι μόνος ȣκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ ϗ ὁ πέμψας με πατήρ.

17 Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐςιν.

18 Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτȣ, ϗ μαρτυρεῖ περὶ ἐμȣ ὁ πέμψας με πατήρ.

19 Ἔλεγον ȣν αὐτῷ· Πȣ ἐςιν ὁ πατήρ σȣ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησȣς· Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, ȣτε τὸν πατέρα μȣ· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, ϗ τὸν πατέρα μȣ ᾔδειτε ἄν.

20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησȣς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· ϗ ȣδεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι ȣπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτȣ.

21 Εἶπεν ȣν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησȣς· Ἐγὼ ὑπάγω, ϗ ζητήσετέ με, ϗ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπȣ ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς ȣ δύνασθε ἐλθεῖν.

22 Ἔλεγον ȣν οἱ Ἰȣδαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει· Ὅπȣ ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς ȣ δύνασθε ἐλθεῖν;

23 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐςὲ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τȣ κόσμȣ τȣτȣ ἐςὲ, ἐγὼ ȣκ εἰμὶ ἐκ τȣ κόσμȣ τȣτȣ.

24 Εἶπον ȣν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιςεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.

25 Ἔλεγον ȣν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησȣς· Τὴν ἀρχὴν ὅ, τι ϗ λαλῶ ὑμῖν.

26 Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν ϗ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐςι· κἀγὼ ἃ ἤκȣσα παρ' αὐτȣ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον.

27 Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν.

16 Et si judico autem ego, judicium meum verum est; quia solus non sum, sed ego et mittens me Pater.

17 Et in Lege vero vestra scriptum est, Quia duorum hominum testimonium verum est.

18 Ego sum testificans de meipso, et testatur de me mittens me Pater.

19 Dicebant ergo ei; Ubi est Pater tuus? Respondit Jesus; Neque me scitis, neque Patrem meum; si me sciretis et Patrem meum sciretis.

20 Hæc verba loquutus est Jesus in gazophylacio, docens in templo; et nemo apprehendit eum; quia necdum venerat hora ejus.

21 Dixit ergo iterum eis Jesus; Ego vado, et quæretis me, et in peccato vestro moriemini; Quò ego vado, vos non potestis venire.

22 Dicebant ergo Judæi; Numquid interficiet semetipsum, quia dicit; Quò ego vado, vos non potestis venire?

23 Et dicebat eis; Vos de deorsum estis, ego ex sursum sum; vos de mundo hoc estis, ego non sum de mundo hoc.

24 Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccatis vestris.

25 Dicebant ergo ei; Tu quis es? Et dixit illis Jesus; Principium, quod et loquor vobis.

26 Multa habeo de vobis loqui et judicare, sed mittens me verax est; et ego quæ audivi ab eo, hæc loquor in mundum.

27 Non cognoverunt quia Patrem eis dicebat.

28 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ.

28 Dixit ergo eis Jesus; Quum exaltaveritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, et à meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater meus, hæc loquor.

29 Καὶ ὁ πέμψας με, μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν. οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

29 Et mittens me cum me est. non reliquit me solum Pater, quia ego placita ei facio semper.

30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

30 Hæc illo loquente multi crediderunt in eum.

31 Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ.

31 Dicebat ergo Jesus ad credentes ei Judæos; Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis.

* 32 Καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια † ἐλευθερώσει ὑμᾶς.

32 Et cognoscetis veritatem, et veritas liberos faciet vos.

33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις· Ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;

33 Responderunt ei; Semen Abrahæ sumus, et nemini servivimus unquam; quomodo tu dicis, liberi eritis?

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας.

34 Respondit eis Jesus; Amen amen dico vobis, quia omnis faciens peccatum, servus est peccati.

35 Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

35 At servus non manet in domo in æternum; filius manet in æternum.

36 Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε.

36 Si ergo filius vos liberaverit, vere liberi eritis.

37 Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν.

37 Scio quia semen Abrahæ estis; Sed quæritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis.

38 Ἐγὼ ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρί μου, λαλῶ, καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε.

38 Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor, et vos igitur quod vidistis apud Patrem vestrum, facitis.

39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε ἄν.

39 Responderunt et dixerunt ei; Pater noster Abraham est. Dicit eis Jesus; Si filii Abrahæ essetis, opera Abrahæ faceretis.

40 Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ

40 Nunc autem quæritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis loquutus sum, quam

τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν.

41 Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν.

42 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ᾽ ἐκεῖνός με ἀπέστειλε.

43 Διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν.

* 44 Ὑμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος † ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ· ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

45 Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι.

46 Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι;

47 Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ.

48 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ· Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις;

* 49 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς † ἀτιμάζετέ με.

50 Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.

51 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

52 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι·

quam audivi à Deo; hoc Abraham non fecit.

41 Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos exfornicatione non sumus nati; unum patrem habemus Deum.

42 Dixit eis Jesus; si Deus pater vester esset, diligeretis utique me; ego enim ex Deo profectus sum, et veni; neque enim à meipso veni, sed ille me misit.

43 Propterquid loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestisaudiresermonemmeum.

44 Vos ex patre diabolo estis, et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio, et in veritate non stetit; quia non est veritas in eo; quum loquitur mendacium, ex propriis loquitur; quia mendax est, et pater ejus.

45 Ego autem quia veritatem dico, non creditis mihi.

46 Quis ex vobis arguit me de peccato? Si autem veritatem dico, propter quid vos non creditis mihi?

47 Existens ex Deo, verba Dei audit; Propter hoc vos non auditis, quia ex Deo non estis.

48 Responderunt ergoJudæi, et dixerunt ei; Non pulchre dicimus nos, quia Samaritanus es tu, et dæmonium habes?

49 Respondit Jesus; Ego dæmonium non habeo; sed honorifico Patrem meum, et vos inhonoratis me.

50 Ego autem non quæro gloriam meam; est quærens et judicans.

51 Amen amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æternum.

52 Dixerunt ergo ei Judæi;

Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσεται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα.

53 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς;

54 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ὑμῶν ἐστι.

55 Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ.

56 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη.

57 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας;

58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι.

59 Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρῆγεν οὕτως. 8. † 2.

Κεφ. θ'. 9.

* 1 ΚΑὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ † γενετῆς.

2 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ;

3 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ·

4 Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι.

Nunc cognovimus quia dæmonium habes. Abraham mortuus est et Prophetæ et tu dicis; Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in æternum?

53 Num tu major es patre nostro Abraham, qui mortuus est? et Prophetæ mortui sunt; Quem teipsum tu facis?

54 Respondit Jesus; Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est; est Pater meus glorificans me, quem vos dicitis quia Deus vester est;

55 Et non cognovistis eum; ego autem novi eum; Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis, mendax; Sed scio eum, et sermonem ejus servo.

56 Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum; et vidit, et gavisus est.

57 Dixerunt ergo Judæi ad eum; Quinquaginta annos nondum habes, et Abraham vidisti?

58 Dixit eis Jesus; Amen amen dico vobis, priusquam Abraham esset, ego sum.

59 Tulerunt ergo lapides ut jacerent in eum. Jesus autem abscondit se et exivit de templo, transiens per medium eorum, et præteriit sic.

CAPUT IX.

1 ET præteriens vidit hominem cæcum ex nativitate.

2 Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur?

3 Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes ejus; sed ut manifestentur opera Dei in illo;

4 Me oportet operari opera mittentis me, donec dies est; Venit nox quando nemo potest operari.

5 Quam-

5 Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου.

5 Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi,

6 Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε χαμαὶ, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ.

6 Hæc dicens, expuit humi, et fecit lutum ex sputo, et linivit lutum super oculos cæci.

7 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, (ὃ ἑρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος.) Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.

7 Et dixit ei; Vade, lava in natatoriam Siloam, (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergo et lavit, et venit videns.

8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν;

8 Itaque vicini et spectantes eum prius quia cæcus erat, dicebant; Nonne hic est sedens et mendicans?

9 Ἄλλοι ἔλεγον· Ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δέ· Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν· Ἐκεῖνος ἔλεγεν· Ὅτι ἐγώ εἰμι.

9 Alii dicebant, Hic est. Alii autem; Similis ei est. Ille dicebat; Ego sum.

10 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Πῶς ἀνεῴχθησάν σοι οἱ ὀφθαλμοί;

10 Dicebant ergo ei; Quomodo aperti sunt tibi oculi?

11 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς, πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἶπέ μοι· Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα.

11 Respondit ille, et ait; Homo dictus Jesus, lutum fecit et unxit meos oculos, et dixit mihi; Vade ad natatoriam Siloam, et lava. Abiens autem et lotus vidi.

12 Εἶπον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Λέγει· Οὐκ οἶδα.

12 Dixerunt ergo ei; Ubi est ille? Ait; Nescio.

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν.

13 Adducunt eum ad Pharisæos, illum nuper cæcum.

14 Ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.

14 Erat autem Sabbatum quando lutum fecit Jesus, et aperuit ejus oculos.

15 Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.

15 Iterum ergo interrogabant eum et Pharisæi quomodo vidisset. At dixit eis; Lutum imposuit super oculos meos, et lavi, et video.

16 Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον· Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.

16 Dicebant ergo ex Pharisæis quidam; Hic homo non est à Deo, quod Sabbatum non custodit. Alii dicebant; Quomodo potest homo peccator talia signa facere Et schisma erat in ipsis.

17 Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν·

17 Dicunt ergo cæco iterum; Tu

Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὅτι προφήτης ἐστίν.

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος.

19 Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει;

20 Ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον· Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη.

21 Πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλήσει.

* 22 Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ ‡ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστὸν, ‡ ἀποσυνάγωγος γένηται.

23 Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον· Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.

24 Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον, ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ· Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν.

25 Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω.

26 Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν· Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;

27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν, μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;

28 Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν, καὶ

Tu quid dicis de illo, quod aperuit tuos oculos? Ille autem dixit; Quia propheta est.

18 Non crediderunt ergo Judæi de illo, quia cæcus erat, et vidit, usque quo vocaverunt parentes ejus qui visum receperat.

19 Et interrogaverunt eos, dicentes; Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt?

20 Responderunt autem eis parentes ejus, et dixerunt, Scimus quia hic est filius noster, et quia cæcus natus est;

21 Quomodo autem nunc videt, non scimus, aut quis aperuit ejus oculos, nos non scimus; ipse ætatem habet, ipsum interrogate; ipse de seipso loquatur.

22 Hæc dixerunt parentes ejus, quoniam timebant Judæos; jam enim constituerant Judæi, ut si quis eum confiteretur Christum, extra synagogam fieret.

23 Propter hoc parentes ejus dixerunt; Quia ætatem habet, ipsum interrogate.

24 Vocaverunt ergo ex secundo hominem qui fuerat cæcus; et dixerunt ei; Da gloriam Deo; nos scimus quia homo hic peccator est.

25 Respondit ergo ille, et ait; Si peccator est, nescio; unum scio, quia cæcus existens, modo video.

26 Dixerunt autem illi rursum; Quid fecit tibi? quomodo aperuit tuos oculos?

27 Respondit eis; Dixi vobis jam, et non audistis; quid iterum vultis audire? num et vos vultis ejus discipuli fieri?

28 Conviciati sunt ergo ei et dixerunt;

εἶπον. Σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί.

29 Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωσῇ λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν.

30 Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμασόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί, καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς.

* 31 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις † θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει.

32 Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου.

33 Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.

34 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ;

36 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· Τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν;

37 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ ἑώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν.

38 Ὁ δὲ ἔφη· Πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

39 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον· ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.

40 Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν;

41 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε· Ὅτι βλέπο-

dixerunt; Tu es discipulus illius; nos autem Mosis sumus discipuli.

29 Nos scimus quia Mosi loquutus est Deus; hunc autem non scimus unde est.

30 Respondit ille homo, et dixit eis; In enim hoc mirabile est, quia vos nescitis unde sit, et aperuit meos oculos.

31 Scimus autem quia peccatores Deus non audit; sed si quis Dei cultor sit, et voluntatem ejus faciat, hunc audit.

32 Ex seculo non auditum est quia aperuit quis oculos cæci nati.

33 Si non esset hic à Deo, non poterat facere quicquam.

34 Responderunt et dixerunt ei; In peccatis tu natus es totus; et tu doces nos? Et ejecerunt eum foras.

35 Audivit Jesus quia ejecerunt eum foras, et inveniens eum, dixit ei; Tu credis in Filium Dei?

36 Respondit ille, et dixit; Quis est, Domine, ut credam in eum?

37 Dixit autem ei Jesus; Et vidisti eum, et loquens cum te, ille est.

38 Is autem ait; Credo, Domine; Et adoravit eum.

39 Et dixit Jesus; In judicium ego in mundum hunc veni; ut non videntes videant, et videntes cæci fiant.

40 Et audierunt ex Pharisæis hæc existentes cum eo, et dixerunt ei; Num et nos cæci sumus?

41 Dixit eis Jesus; Si cæci essetis, non haberetis peccatum; nunc verò dicitis, Videmus;

μεν· ἡ ἦν ἁμαρτία ὑμῶν μένει. 8. † 3.

mus; igitur peccatum vestrum manet.

Κεφ. ι. 10.

* 1 ᾿Αμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων † ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής.

2 Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων.

3 Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει· καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά.

4 Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

5 Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.

6 Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων.

8 Πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθεν, κλέπται εἰσὶ καὶ λῃσταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα.

9 Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται· καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει.

10 Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

11 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων.

* 12 Ὁ ‡ μισθωτὸς δὲ, καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει·

CAPUT X.

1 Amen amen dico vobis, non intrans per ostium in ovile ovium, sed ascendens aliunde, ille fur est et latro.

2 Intrans verò per ostium, pastor est ovium.

3 Huic ostiarius aperit, et oves vocem ejus audiunt, et proprias oves vocat juxta nomen, et educit eas.

4 Et quum proprias oves emiserit, ante eas vadit; et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus.

5 Alienum autem non sequentur, sed fugient ab eo; quia non noverunt alienorum vocem.

6 Hoc proverbium dixit eis Jesus; Illi autem non cognoverunt quænam essent quæ loquebatur eis.

7 Dixit ergo iterum eis Jesus; Amen amen dico vobis, ego sum ostium ovium.

8 Omnes quotquot ante me venerunt, fures sunt et latrones; sed non audierunt eos oves.

9 Ego sum ostium; per me si quis introierit, salvabitur; et ingredietur et egredietur, et pastum inveniet.

10 Fur non venit si non ut furetur et mactet, et perdat. Ego veni ut vitam habeant, et abundantius habeant.

11 Ego sum pastor bonus; pastor bonus animam suam ponit pro ovibus.

12 Mercenarius autem, et non existens pastor, cujus non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, et dimittit oves, et fugit;

ϗ ὁ λύκ⊘ ἁρπάζει αὐτὰ, ϗ σκορπίζει τὰ πρόβατα.

13 Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, ϗ ȣ̓ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.

14 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, ϗ γινώσκω τὰ ἐμὰ, ϗ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν.

15 Καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· ϗ τὴν ψυχήν μȣ τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.

16 Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ ȣ̓κ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν· ϗ τῆς φωνῆς μȣ ἀκȣ́σȣσι· ϗ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν.

17 Διὰ τȣ̃το ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μȣ, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.

18 Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμȣ̃· ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτȣ̃· ἐξȣσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, ϗ ἐξȣσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τȣ̃ πατρός μȣ.

19 Σχίσμα ȣ̓̃ν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰȣδαίοις διὰ τȣ̀ς λόγȣς τȣ́τȣς.

20 Ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει, ϗ μαίνεται· τί αὐτȣ̃ ἀκȣ́ετε;

21 Ἄλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα ȣ̓κ ἔστι δαιμονιζομένȣ· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμȣ̀ς ἀνοίγειν;

* 22 Ἐγένετο δὲ τὰ † ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ϗ χειμὼν ἦν.

23 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησȣ̃ς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τȣ̃ Σολομῶντος.

24 Ἐκύκλωσαν ȣ̓̃ν αὐτὸν οἱ Ἰȣδαῖοι, ϗ ἔλεγον αὐτῷ· Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ.

25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ̃ς· Εἶπον ὑμῖν, ϗ ȣ̓ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι

fugit; et lupus rapit eas, et dispergit oves.

13 At mercenarius fugit, quia mercenarius est, et non curæ est ei de ovibus.

14 Ego sum pastor bonus, et cognosco meas, et cognoscor à meis.

15 Sicut novit me Pater, et ego agnosco Patrem; et animam meam pono pro ovibus.

16 Et alias oves habeo, quæ non sunt ex caula hac; et illas me oportet adducere et vocem meam audient; et fiet unum ovile, unus pastor.

17 Propter hoc Pater me diligit, quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam.

18 Nemo tollit eam à me; sed ego pono eam a meipso; potestatem habeo ponendi eam, et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi à Patre meo.

19 Dissensio igitur iterum facta est in Judæis propter sermones hos.

20 Dicebant autem multi ex ipsis; Dæmonium habet, et insanit; quid eum auditis?

21 Alii dicebant; Hæc verba non sunt dæmoniaci; Num dæmonium potest cæcorum oculos aperire?

22 Facta sunt autem Encænia Hierosolymis; et hyems erat.

23 Et ambulabat Jesus in templo in porticu Solomonis.

24 Circumdederunt ergo eum Judæi, et dicebant ei; Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palam.

25 Respondit eis Jesus; Dixi vobis; et non creditis; opera quæ ego facio in nomine Pa-

tris

τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.

26 Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν.

27 Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι·

28 Κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου.

29 Ὁ πατήρ μου, ὃς δέδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστί· καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός μου.

30 Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν.

31 Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν.

32 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με;

33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν.

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν· Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε;

35 Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή·

36 Ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε· Ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι;

37 Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι.

38 Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

39 Ἐζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

tris mei, hæc testantur de me.

26 Sed vos non creditis; non enim estis ex ovibus meis, sicut dixi vobis.

27 Oves meæ vocem meam audiunt, et ego cognosco eas, et sequuntur me.

28 Et ego vitam æternam do eis, et non peribunt in æternum, et non rapiet quisquam eas de manu mea.

29 Pater meus qui dedit mihi, major omnibus est; et nemo potest rapere de manu Patris mei.

30 Ego et Pater unum sumus

31 Sustulerunt ergo iterum lapides Judæi, ut lapidarent eum.

32 Respondit eis Jesus; Multa pulchra opera ostendi vobis ex Patre meo; propter quod eorum opus lapidatis me?

33 Responderunt ei Judæi, dicentes; De pulchro opere non lapidamus te, sed de blasphemia, et quia tu homo existens, facis teipsum Deum.

34 Respondit eis Jesus; Non est scriptum in lege vestra; Ego dixi, dii estis?

35 Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, et non potest solvi scriptura;

36 Quem Pater sanctificavit et misi in mundum, vos dicitis; Quia blasphemas, quia dixi, Filius Dei sum?

37 Si non facio opera Patris mei, ne credite mihi:

38 Si autem facio, etsi mihi non credatis, operibus credite; ut cognoscatis et credatis quia in me Pater, et ego in eo.

39 Quærebant ergo rursum eum apprehendere; et exivit ex manu eorum.

40 Et

40 Καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ.

41 Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον· Ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν.

42 Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν. 3. † 2.

Κεφ. ιά. 11.

1 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας, καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.

2 (Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς· ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.)

3 Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν, λέγουσαι· Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ.

4 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς.

5 Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.

6 Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας.

7 Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.

8 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;

9 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει· ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει.

10 Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει· ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

40 Et abiit iterum trans Jordanem, in locum ubi erat Joannes primum baptizans; et mansit illic.

41 Et multi venerunt ad eum, et dicebant; Joannes quidem signum fecit nullum; Omnia autem quæcumque dixit Joannes de hoc, vera erant.

42 Et crediderunt multi illic in eum.

CAPUT XI.

1 Erat autem quidam languens Lazarus à Bethania, ex vico Mariæ et Marthæ sororis ejus.

2 (Erat autem Maria ungens Dominum unguento, et extergens pedes ejus capillis suis; cujus frater Lazarus infirmabatur.)

3 Miserunt ergo sorores ad eum dicentes; Domine, ecce, quem amas, infirmatur.

4 Audiens autem Jesus dixit; Hæc infirmitas non est ad mortem, sed pro gloria Dei; ut glorificetur filius Dei per eam.

5 Diligebat autem Jesus Martham, et sororem ejus, et Lazarum.

6 Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in quo erat loco duos dies.

7 Deinde post hoc dicit discipulis suis; Eamus in Judæam iterum.

8 Dicunt ei discipuli; Rabbi, nunc quærebant te lapidare Judæi; et iterum vadis illuc?

9 Respondit Jesus; Nonne duodecim horæ sunt diei? si quis ambulaverit in die, non offendit; quia lucem mundi hujus videt.

10 Si autem quis ambulaverit in nocte, offendit; quia lux non est in eo.

11 Hæc

* 11 Ταῦτα εἶπε· καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα † ἐξυπνίσω αὐτόν.

12 Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται.

* 13 Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς † κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.

14 Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παῤῥησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανε·

15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς (ἵνα πιστεύσητε) ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.

* 16 Εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς † συμμαθηταῖς· Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ.

18 (Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.)

19 Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν.

* 20 Ἡ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται ‡ ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ‡ ἐκαθέζετο.

21 Εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει·

22 Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν, δώσει σοι ὁ Θεός.

23 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου.

24 Λέγει αὐτῷ Μάρθα· Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

25 Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐ-

11 **Hæc ait, et post hoc dicit eis; Lazarus amicus noster dormit; sed vado ut à somno excitem eum.**

12 Dixerunt ergo discipuli ejus; Domine, si dormit, servabitur.

13 Dixerat autem Jesus de morte ejus; Illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret.

14 Tunc ergo dixit eis Jesus manifeste; Lazarus mortuus est.

15 Et gaudeo propter vos, (ut credatis) quoniam non eram ibi. Sed eamus ad eum.

16 Dixit ergo Thomas, dictus Didymus, condiscipulis; Eamus et nos, ut moriamur cum eo.

17 Veniens igitur Jesus invenit eum quatuor dies jam habentem in monumento.

18 Erat autem Bethania juxta Hierosolyma quasi à stadiis quindecim.

19 Et multi ex Judæis venerant ad eas quæ circa Martham et Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo.

20 Ergo Martha, ut audivit quia Jesus venit, occurrit illi; Maria autem in domo sedebat.

21 Dixit ergo Martha ad Jesum; Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus.

22 Sed et nunc scio quia quæcunque poposceris Deum, dabit tibi Deus.

23 Dicit illi Jesus; Resurget frater tuus.

24 Dicit ei Martha; Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die.

25 Dixit ei Jesus; Ego sum resur-

γώ εἰμι ἡ ἀνάστασις ϗ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται.

26 Καὶ πᾶς ὁ ζῶν ϗ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο;

27 Λέγει αὐτῷ· Ναὶ Κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.

28 Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθε, ϗ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, εἰποῦσα· Ὁ διδάσκαλος πάρεστι, ϗ φωνεῖ σε.

29 Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ, ϗ ἔρχεται πρὸς αὐτόν.

30 (Οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην· ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.)

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ ϗ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη ϗ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες· Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.

32 Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός.

33 Ἰησοῦς οὖν, ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, ϗ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, ϗ ἐτάραξεν ἑαυτόν·

34 Καὶ εἶπε· Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου ϗ ἴδε.

* 35 † Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς·

36 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.

37 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Οὐκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα ϗ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;

38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ

resurrectio et vita; credens in me, etiam si mortuus fuerit, vivet.

26 Et omnis vivens et credens in me, non morietur in æternum. Credis hoc?

27 Ait illi; Utique Domine: ego credidi quia tu es Christus Filius Dei, in hunc mundum veniens.

28 Et hæc loquuta abiit, et vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens; Magister adest, et vocat te.

29 Illa ut audivit, surgit cito, et venit ad eum.

30 (Nondum autem venerat Jesus in vicum, sed erat in loco ubi occurrerat ei Martha.)

31 Ergo Judæi existentes cum ea in domo, et consolantes eam, videntes Mariam quia cito surrexit et exiit, sequuti sunt eam, dicentes; Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi.

32 Ergo Maria quum venisset ubi erat Jesus, videns eum, cecidit ad pedes ejus, dicens ei; Domine, si fuisses hic, non esset mortuus meus frater.

33 Jesus ergo, ut vidit eam plorantem, et venientes cum ipsa Judæos plorantes, infremuit spiritu, et turbavit seipsum;

34 Et dixit; Ubi posuistis eum? Dicunt ei; Domine, veni et vide.

35 Lacrymatus est Jesus.

36 Dixerunt ergo Judæi; Ecce quomodo amabat eum.

37 Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non poterat hic, aperiens oculos cæci, facere ut et hic non moreretur?

38 Jesus ergo rursum infremens in semetipso, venit ad monumentum.

μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον, ϗ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ.

* 39 Λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἄρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος, Μάρθα· Κύριε, ἤδη † ὄζει· † τεταρταῖος γάρ ἐστι.

40 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;

41 Ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος· Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, ϗ εἶπε· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου.

42 Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

43 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω.

* 44 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος τοὺς πόδας ϗ τὰς χεῖρας † κειρίαις· ϗ ἡ ‡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ † περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Λύσατε αὐτὸν, ϗ ἄφετε ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, ϗ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

46 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, ϗ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς.

47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, ϗ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ.

48 Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· ϗ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι, ϗ ἀροῦσιν ἡμῶν ϗ τὸν τόπον ϗ τὸ ἔθνος.

49 Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν·

50 Οὐδὲ διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀ-

numentum. Erat autem spelunca, et lapis positus erat super ea.

39 Ait Jesus; Tollite lapidem. Dicit ei soror mortui, Martha; Domine, jam fœtet; quatriduanus enim est.

40 Dicit ei Jesus; Non dixi tibi, quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?

41 Tulerunt ergo lapidem, ubi erat mortuus positus. At Jesus sustulit oculos sursum, et dixit; Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me.

42 Ego autem sciebam quia semper me audis; sed propter turbam circumstantem dixi; ut credant quia tu me misisti.

43 Et hæc dicens, voce magna clamavit; Lazare, veni foras.

44 Et exiit mortuus, ligatus pedes et manus fasciis; et facies illius sudario obvincta erat. Dicit eis Jesus; Solvite eum, et sinite abire.

45 Multi ergo ex Judæis venientes ad Mariam, et spectantes quæ fecit Jesus, crediderunt in eum.

46 Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, et dixerunt eis quæ fecit Jesus.

47 Coëgerunt ergo principes Sacerdotum, et Pharisæi concilium, et dicebant; Quid facimus? quia hic homo multa signa facit.

48 Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum; et venient Romani, et tollent nostrum et locum et gentem.

49 Unus autem quidam ex ipsis Cajaphas princeps Sacerdotum existens anni illius, dixit eis; Vos nescitis quicquam;

50 Nec cogitatis quia expedit nobis ut unus homo moriatur

ποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.

51 Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.

52 Καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν.

53 Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῒμ λεγομένην πόλιν· κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

55 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς.

56 Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες· Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;

57 Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν. 11. † 8.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.

2 Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν συνανακειμένων αὐτῷ.

* 3 Ἡ οὖν Μαρία, λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, † ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

tur pro populo, et non tota gens pereat.

51 Hoc autem à semetipso non dixit; sed princeps Sacerdotum existens anni illius, prophetavit quia futurus esset Jesus mori pro gente;

52 Et non pro gente tantum, sed ut et natos Dei dispersos cogeret in unum.

53 Ab illo ergo die consultabant, ut interficerent eum.

54 Jesus ergo non amplius palam ambulabat in Judæis; sed abiit illinc in regionem prope desertum, in Ephraim dictam urbem; et ibi morabatur cum discipulis suis.

55 Erat autem prope Pascha Judæorum, et ascenderunt multi in Hierosolyma ex illa regione ante Pascha, ut purificarent seipsos.

56 Quærebant ergo Jesum, et loquebantur alii cum aliis in templo stantes: Quid videtur vobis, quia non venit in festum?

57 Dederant autem et principes Sacerdotum et Pharisæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

CAPUT XII.

1 ERgo Jesus ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, ubi erat Lazarus mortuus quem suscitaverat ex mortuis.

2 Fecerunt ergo ei cœnam ibi, et Martha ministrabat; at Lazarus unus erat recumbentium cum eo.

3 Igitur Maria accipiens libram unguenti nardi fidelis multi pretii, unxit pedes Jesu, et extersit capillis suis pedes ejus; at domus impleta est ex odore unguenti.

4 Λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι·

5 Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς;

6 Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.

7 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἄφες αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό.

8 Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

9 Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.

10 Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν·

11 Ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

12 Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα,

13 Ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον· Ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

14 Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτὸ, καθώς ἐστι γεγραμμένον·

15 Μὴ φοβοῦ θύγατερ Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

16 Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτά ἦν ἐπ' αὐτῷ γε-

4 Dixit ergo unus ex discipulis ejus, Judas Simonis Iscariotes, ille futurus eum tradere;

5 Quare hoc unguentum non veniit trecentis denariis, et datum est egenis?

6 Dixit autem hoc, non quia de egenis cura esset ei, sed quia fur erat, et marsupium habebat, et injecta portabat.

7 Dixit ergo Jesus; Sine illam; in diem sepulturæ meæ servavit illud.

8 Pauperes enim semper habetis cum vobis ipsis, me autem non semper habetis.

9 Cognovit ergo turba multa ex Judæis quia illic est; et venerunt non propter Jesum tantum, sed ut et Lazarum viderent quem suscitavit ex mortuis.

10 Consultarunt autem principes Sacerdotum ut et Lazarum interficerent.

11 Quia multi propter illum subibant Judæorum, et credebant in Jesum.

12 Postridie turba multa veniens ad diem festum, audientes quia venit Jesus Hierosolyma,

13 Acceperunt ramos palmarum, et exierunt in occursum ei; et clamabant, Hosanna, benedictus veniens in nomine Domini, rex Israël.

14 Inveniens autem Jesus asellum, sedit super eum, sicut est scriptum:

15 Ne time filia Sion; ecce rex tuus venit sedens super pullum asinæ:

16 Hæc autem non cognoverunt discipuli ejus primum sed quando glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt quia hæ

γραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν
αὐτῷ.
17 Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ
ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτι τὸν Λάζαρον
ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
18 Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ
ὄχλος· ὅτι ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν
πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.
19 Οἱ οὖν φαρισαῖοι εἶπον πρὸς
αὐτοὺς· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε
οὐδέν; ἴδε, ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ
ἀπῆλθεν.
20 Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ
τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσω-
σιν ἐν τῇ ἑορτῇ.
21 Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίπ-
πῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλι-
λαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες·
Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν.
22 Ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει
τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ
Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ.
23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐ-
τοῖς, λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα
δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς
τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος
μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν
καρπὸν φέρει.
25 Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ,
ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ,
εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν.
26 Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐ-
μοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ,
ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ
ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐ-
τὸν ὁ πατήρ.
27 Νῦν ἡ ψυχή μου τετά-
ρακται· καὶ τί εἴπω; Πάτερ σῶ-
σόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλ-
λὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν
ταύτην.
28 Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνο-
μα. Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ· Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω.

hæc erant de eo scripta, et hæc
fecerunt ei.
17 Testabatur ergo turba
existens cum eo, quando Laza-
rum vocavit ex monumento, et
suscitavit eum ex mortuis.
18 Propter hoc et obviam ve-
nit ei turba, quia audivit hoc
eum fecisse signum.
19 Ergo Pharisæi dixerunt
ad semetipsos; Videtis quia
non proficitis quicquam? ecce
mundus post eum abiit.
20 Erant autem quidam
Græci ex ascendentibus, ut a-
dorarent in die festo.
21 Hi ergo accesserunt Phi-
lippo illi à Bethsaida Galilææ:
et rogabant eum, dicentes; Do-
mine, volumus Jesum videre.
22 Venit Philippus, et dicit
Andreæ; et rursum Andreas
et Philippus dicunt Jesu.
23 At Jesus respondit eis,
dicens; Venit hora ut glorifi-
cetur filius hominis.
24 Amen amen dico vobis,
si non granum frumenti cadens
in terram mortuum fuerit, ip-
sum solum manet; si autem
mortuum fuerit, multum fruc-
tum affert.
25 Amans animam suam,
perdet eam; et odio habens an-
imam suam in mundo hoc, in
vitam æternam custodiet eam.
26 Si mihi ministrat quis,
me sequater; et ubi sum ego,
illic et minister meus erit; Et
si quis mihi ministraverit, ho-
norificabit eum Pater.
27 Nunc anima mea turbata
est; et quid dicam? Pater, ser-
va me ex hora hac; Sed prop-
ter hoc veni in horam hanc.
28 Pater, glorifica tuum no-
men. Venit ergo vox de cœlo: Et
glorificavi, et iterum glorificabo.

29 Ergo

29 Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς ϗ ἀκούσας, ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι. Ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν.

30 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ϗ εἶπεν· Οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.

31 Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω.

32 Κἀγὼ, ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν.

* 33 (Τοῦτο δὲ ἔλεγε, ‡ σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.)

34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· ϗ πῶς σὺ λέγεις, ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστι· περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· ϗ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει.

36 Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, ϗ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν·

* 38 Ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε· Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ϗ ὁ ‡ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;

39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας·

40 Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ϗ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ϗ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, ϗ ἐπιστραφῶσι, ϗ ἰάσωμαι αὐτούς.

29 Ergo turba stans et audiens, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant; Angelus ei loquutus est.

30 Respondit Jesus et dixit; Non propter me hæc vox facta est, sed propter vos.

31 Nunc judicium est mundi; nunc princeps mundi hujus ejicietur foras.

32 Et ego si exaltatus fuero à terra, omnes traham ad meipsum.

33 Hoc autem dicebat, significans qua morte futurus esset mori.

34 Respondit ei turba; Nos audivimus ex Lege quia Christus manet in æternum: et quomodo tu dicis, oportet exaltari filium hominis? Quis est iste filius hominis?

35 Dixit ergo eis Jesus; Adhuc modicum tempus lumen cum vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non tenebræ vos comprehendant; et ambulans in tenebris, nescit quo vadat.

36 Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis fiatis. Hæc loquutus est Jesus, et abiens abscondit se ab eis.

37 Tot autem eo signa faciente coram eis, non credebant in eum;

38 Ut sermo Esaiæ Prophetæ impleretur, quem dixit; Domine, quis credidit auditui nostro, et brachium Domini cui revelatum est?

39 Propter hoc non poterant credere, quia iterum dixit Esaias.

40 Excæcavit eorum oculos, et induravit eorum cor: ut non videant oculis, et intelligant corde, et convertantur, et sanem eos.

41 Hæc

41 Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ.

42 Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται.

* 43 Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον † ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν· Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με.

45 Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με.

46 Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ.

47 Καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν. Οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.

48 Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ·

49 Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.

50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν· ἃ οὖν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ πατὴρ, οὕτω λαλῶ. 12. † 4.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.

2 Καὶ δείπνου γενομένου, (τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ·)

41 Hæc dixit Esaias quando vidit gloriam ejus, et loquutus est de eo.

42 Veruntamen et ex principibus multi crediderunt in eum; sed propter Pharisæos non confitebantur, ut non extra synagogam fierent.

43 Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei.

44 Jesus autem clamavit, et dixit; Credens in me, non credit in me, sed in mittentem me.

45 Et spectans me, spectat mittentem me.

46 Ego lux in mundum veni, ut omnis credens in me in tenebris non maneat.

47 Et si quis mea audierit verba, et non crediderit, ego non judico eum. Non enim veni ut judicem mundum, sed ut servem mundum.

48 Rejiciens me et non accipiens verba mea, habet judicantem eum; sermo quem loquutus sum, ille judicabit eum in novissimo die.

49 Quia ego ex meipso non sum loquutus, sed mittens me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam et quid loquar.

50 Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergo loquor ego, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

CAPUT XIII.

1 Ante autem diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit ejus hora, ut transiret ex mundo hoc ad Patrem, diligens proprios qui in mundo, in finem dilexit eos.

2 Et cœna facta, (diabolo jam jaculato in cor Judæ Simonis Iscariotæ, ut eum traderet;)

3 Εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, ϗ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε, ϗ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει·

4 Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, ϗ τίθησι τὰ ἱμάτια· ϗ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν.

* 5 Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν † νιπτῆρα, ϗ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, ϗ ‡ ἐκμάσσειν τῷ ‡ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος.

6 Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· ϗ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;

7 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς ϗ εἶπεν αὐτῷ· Ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα.

8 Λέγει αὐτῷ Πέτρος· Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ.

9 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ ϗ τὰς χεῖρας ϗ τὴν κεφαλήν.

10 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος· ϗ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.

11 Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν· Οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.

12 Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, ϗ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;

13 Ὑμεῖς φωνεῖτέ με· Ὁ διδάσκαλος ϗ ὁ κύριος· ϗ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ.

14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος ϗ ὁ διδάσκαλος, ϗ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας.

15 Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, ϗ ὑμεῖς ποιῆτε.

3 Sciens Jesus quia omnia dedit ei Pater in manus, et quia à Deo exivit, et ad Deum vadit;

4 Surgit à cœna, et ponit vestimenta; et accipiens linteum, præcinxit seipsum.

5 Deinde injicit aquam in pelvim, et cœpit lavare pedes discipulorum, et extergere linteo quo erat præcinctus.

6 Venit ergo ad Simonem Petrum; et dicit ei ille; Domine, tu meos lavas pedes?

7 Respondit Jesus et dixit ei; Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem post hæc.

8 Dicit ei Petrus; Non lavabis pedes meos in æternum. Respondit ei Jesus; Si non lavero te, non habes partem cum me.

9 Dicit ei Simon Petrus; Domine, non pedes meos tantum, sed et manus et caput.

10 Dicit ei Jesus; Lotus non opus habet quam pedes lavare, sed est mundus totus; Et vos mundi estis, sed non omnes.

11 Sciebat enim tradentem se; propter hoc dixit; Non omnes mundi estis.

12 Postquam ergo lavit pedes eorum, et accepit vestimenta sua, recumbens iterum, dixit eis; Scitis quid fecerim vobis?

13 Vos vocatis me; Magister et dominus; et pulchre dicitis: sum etenim.

14 Si ergo ego lavi vestros pedes, dominus et magister, et vos debetis alii aliorum lavare pedes.

15 Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, et vos faciatis.

16 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν.

17 Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά.

* 18 Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁ † τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, † ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν † πτέρναν αὐτοῦ.

19 Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι.

20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ὁ λαμβάνων, ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.

22 Ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει.

23 Ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς.

24 Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει.

25 Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐστιν;

26 Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. Καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ.

27 Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον.

28 Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ.

* 29 Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ

16 Amen amen dico vobis, non est servus major domino suo, neque legatus major mittente illum.

17 Si hæc scitis, beati estis si feceritis ea.

18 Non de omnibus vobis dico; ego scio quos elegerim; Sed ut scriptura adimpleatur; Manducans cum me panem, levavit contra me calcaneum suum.

19 A modo dico vobis, antequam fiat, ut quum factum fuerit, credatis quia ego sum.

20 Amen amen dico vobis; accipiens si quem misero, me accipit; at me accipiens, accipit mittentem me.

21 Hæc dicens Jesus turbatus est spiritu, et protestatus est, et dixit; Amen amen dico vobis, unus ex vobis tradet me.

22 Aspiciebant ergo ad invicem discipuli, hæsitantes de quo diceret.

23 Erat autem recumbens unus discipulorum ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus.

24 Innuit ergo huic Simon Petrus percontari quis esset de quo dicit.

25 Incumbens autem ille supra pectus Jesu, dicit ei; Domine, quis est?

26 Respondet Jesus; Ille est cui ego intingens buccellam dedero. Et intingens buccellam, dat Judæ Simonis Iscariotæ.

27 Et post buccellam tunc introivit in eum Satanas. Dicit ergo ei Jesus; Quod facis, fac citius.

28 Hoc autem nemo scivit recumbentium ad quid dixerit ei.

29 Quidam enim putabant, quando-

τὸ ‡ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ.

• 30 Λαβὼν οὖν τὸ ‡ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νύξ.

31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθε, λέγει ὁ Ἰησοῦς· Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ.

32 Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν.

33 Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις· Ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν· καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.

34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

35 Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.

37 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σου θήσω.

38 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσει ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς. 8. † 2.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 ΜΗ' ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

2 Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν.

quandoquidem marsupium habebat Judas, quod dicit ei Jesus; Eme quorum opus habemus ad festum; aut egenis ut aliquid daret.

30 Accipiens ergo bucellam ille continuo exivit; erat autem nox.

31 Quum ergo exîsset, dicit Jesus; Nunc glorificatus est filius hominis, et Deus glorificatus est in eo.

32 Si Deus glorificatus est in eo, et Deus glorificabit eum in semetipso; et continuo glorificabit eum.

33 Filioli, adhuc modicum cum vobis sum. Quæretis me, et sicut dixi Judæis: Quo vado ego, vos non potestis venire; et vobis dico modo.

34 Mandatum novum do vobis, Ut diligatis invicem; sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem.

35 In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad invicem.

36 Dicit ei Simon Petrus; Domine, quo vadis? Respondit ei Jesus; Quo ego vado, non potes me modo sequi, postea autem sequeris me.

37 Dicit ei petrus; Domine, propter quid non possum te sequi modo? animam meam pro te ponam.

38 Respondit ei Jesus; Animam tuam pro me pones? Amen amen dico tibi, non gallus cantabit, donec neges me ter.

CAPUT XIV.

1 NOn turbetur vestrum cor: Creditis in Deum, et in me credite.

2 In domo Patris mei mansiones multæ sunt; Si autem non, dixissem vobis; Vado parare locum vobis.

3 Et

3 Καὶ ἐὰν πορευθῶ, καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν· ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε.

3 Et si abiero, et præparavero vobis locum, iterum venio, et accipiam vos ad meipsum; ut ubi sum ego, et vos sitis.

4 Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε.

4 Et quo ego vado scitis, et viam scitis.

5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;

5 Dicit ei Thomas; Domine, nescimus quo vadis; et quomodo possumus viam scire?

6 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.

6 Dicit ei Jesus: Ego sum via, et veritas, et vita. nemo venit ad Patrem, si non per me.

7 Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν· καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ ἑωράκατε αὐτόν.

7 Si cognovissetis me, et Patrem meum cognovissetis utique, et à modo cognoscitis eum et vidistis eum.

8 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.

8 Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis.

9 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; Φίλιππε, ὁ ἑωρακὼς ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις· Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα;

9 Dicit ei Jesus; Tantum tempus cum vobis sum, et non cognovisti me? Philippe, Videns me, vidit Patrem; Et quomodo tu dicis; Ostende nobis Patrem?

10 Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα.

10 Non credis quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba quæ ego loquor vobis, à meipso non loquor; At Pater in me manens, ipse facit opera.

11 Πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι.

11 Credite mihi quia ego in Patre, et Pater in me est; Si autem non, propter opera ipsa credite mihi.

12 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι.

12 Amen amen dico vobis, credens in me, opera quæ ego facio, et ipse faciet, et majora his faciet; quia ego ad Patrem meum vado.

13 Καὶ ὅ,τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ.

13 Et quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam; ut glorificetur Pater in Filio.

14 Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.

14 Si quid petieritis in nomine meo, ego faciam.

15 Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.

15 Si diligitis me, mandata mea servate.

16 Et

16 Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, ϗ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα·

17 Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμ☉ ȣ δύναται λαβεῖν, ὅτι ȣ θεωρεῖ αὐτὸ, ȣδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, ϗ ἐν ὑμῖν ἔσαι.

18 Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανάς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.

19 Ἔτι μικρὸν, ϗ ὁ κόσμ☉ με ȣκ ἔτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, ϗ ὑμεῖς ζήσεσθε.

20 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μȣ, ϗ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν.

21 Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μȣ, ϗ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐσιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τȣ πατρός μȣ, ϗ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, ϗ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.

22 Λέγει αὐτῷ Ἰȣδας (ȣχ ὁ Ἰσκαριώτης·) Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, ϗ ȣχὶ τῷ κόσμῳ;

* 23 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησȣς ϗ εἶπεν αὐτῷ· Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μȣ τηρήσει· ϗ ὁ πατήρ μȣ ἀγαπήσει αὐτὸν, ϗ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, ϗ ‡ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν.

24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τὰς λόγȣς μȣ ȣ τηρεῖ· ϗ ὁ λόγ☉ ὃν ἀκȣετε, ȣκ ἔσιν ἐμὸς, ἀλλὰ τȣ πέμψαντός με πατρός.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων·

26 Ὁ δὲ παράκλητ☉, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μȣ, ἐκεῖν☉ ὑμᾶς διδάξει πάντα, ϗ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.

* 27 Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν, ȣ κα-

16 Et ego rogabo Patrem, et alium paracletum dabit vobis, ut maneat cum vobis in æternum;

17 Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere; quia non videt eum, nec scit eum; Vos autem cognoscitis eum, quia apud vos manet, et in vobis erit.

18 Non relinquam vos orphanos; venio ad vos.

19 Adhuc modicum, et mundus me non jam videt; Vos autem videtis me; quia ego vivo, et vos vivetis.

20 In illo die cognoscetis vos quia ego in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis.

21 Habens mandata mea, et servans ea, ille est diligens me; at diligens me diligetur à Patre meo, et ego diligam eum, et manifectabo ei meipsum.

22 Dicit ei Judas (non Iscariotes;) Domine, quid factum est quia nobis futurus es manifestare teipsum, et non mundo?

23 Respondit Jesus, et dixit ei; Si quis diligit me, sermonem meum servabit; et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus.

24 Non diligens me, sermones meos non servat: Et sermo quem audistis non est meus, sed mittentis me Patris.

25 Hæc loquutus sum vobis apud vos manens.

26 At paracletus, Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia; et suggeret vobis omnia quæ dixi vobis.

27 Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis; non quomodo

τὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ‡ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ † δειλιάτω.

28 Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι εἶπον, πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ μου μείζων μού ἐστι.

29 Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε.

30 Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν.

31 Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτω ποιῶ· ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. 3. † 1.

Κεφ. ιέ. 15.

1 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι.

* 2 Πᾶν ‡ κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, ‡ καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ.

3 Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν.

4 Μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν· καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ· οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.

5 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα· ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

6 Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτά, καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται.

7 Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.

modo mundus dat, ego do vobis; Non turbetur vestrum cor, neque formidet.

28 Audistis quia ego dixi vobis; Vado et venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia dixi, Vado ad Patrem; quia Pater meus major me est.

29 Et nunc dixi vobis antequam fiat, ut quum factum fuerit, credatis.

30 Non jam multa loquar cum vobis; venit enim hujus mundi princeps, et in me non habet quicquam.

31 Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem; et sicut mandavit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

CAPUT XV.

1 Ego sum vitis illa vera, et Pater meus agricola est.

2 Omnem palmitem in me non facientem fructum, tollit eum; et omnem fructum ferentem, purgat eum, ut plurem fructum afferat.

3 Jam vos mundi estis propter sermonem quem loquutus sum vobis.

4 Manete in me, et ego in vobis; Sicut palmes non potest fructum ferre à semetipso, si non manserit in vite; sic nec vos, si non in me manseritis.

5 Ego sum vitis, vos palmites; manens in me, et ego in eo, hic fert fructum multum; quia sine me non potestis facere quicquam.

6 Si non quis manserit in me, ejectus est foras sicut palmes, et exaruit; et colligunt eos, et in ignem mittunt, et ardent.

7 Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis petetis, et fiet vobis.

8 Εν τέτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μυ, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί.

9 Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.

10 Ἐὰν τὰς ἐντολάς μυ τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μυ· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τῦ πατρός μυ τετήρηκα, καὶ μένω αὐτῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.

11 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

12 Αὕτη ἐςὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλυς, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς.

13 Μείζονα ταύτης ἀγάπην ὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτῦ.

14 Ὑμεῖς φίλοι μυ ἐςὲ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν·

15 Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλυς, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλυς, ὅτι πάντα ἃ ἤκυσα παρὰ τοῦ πατρός μυ, ἐγνώρισα ὑμῖν.

16 Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ,τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μυ, δῷ ὑμῖν.

17 Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλυς.

18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν.

19 Εἰ ἐκ τοῦ κόσμυ ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμυ οὐκ ἐςὲ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμυ, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

20 Μνημονεύετε τοῦ λόγυ οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἔςι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίυ αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ

8 In hoc glorificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, et efficiemini mei discipuli.

9 Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos; Manete in dilectione mea.

10 Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea; sicut ego præcepta Patris mei servavi, et maneo ejus in dilectione.

11 Hæc loquutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis maneat, et gaudium vestrum impleatur.

12 Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.

13 Majorem hac dilectionem nemo habet, ut quis animam suam ponat pro amicis suis.

14 Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.

15 Non amplius vos dico servos, quia servus nescit quid faciat ejus dominus; Vos autem dixi amicos, quia omnia quæcunque audivi à Patre meo, nota feci vobis.

16 Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, et posui vos, ut vos abeatis, et fructum feratis, et fructus vester maneat; ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis.

17 Hæc mando vobis, ut diligatis invicem.

18 Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odit.

19 Si de mundo fuissetis, mundus proprium amaret; quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propter hoc odit vos mundus.

20 Mementote sermonis quem ego dixi vobis; Non est servus major domino suo. Si me per-

sequuti

ἐδίωξαν, ϗ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, ϗ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν.

21 Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με.

22 Εἰ μὴ ἦλθον, ϗ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν.

23 Ὁ ἐμὲ μισῶν, ϗ τὸν πατέρα μου μισεῖ.

24 Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ ϗ ἑωράκασι, ϗ μεμισήκασι ϗ ἐμὲ ϗ τὸν πατέρα μου.

25 Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν· Ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν.

26 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, (τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται) ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ.

27 Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε. 2. τ 0.

Κεφ. ις'. 16.

ΤΑῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.

2 Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ.

3 Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα, οὐδὲ ἐμέ.

4 Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην.

5 Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, ϗ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· Ποῦ ὑπάγεις;

6 Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα

sequuti sunt, et vos persequentur; si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt.

21 Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum, quia nesciunt mittentem me.

22 Si non venissem, et loquutus fuissem eis, peccatum non haberent; nunc autem excusationem non habent de peccato suo.

23 Me odio habens, et Patrem meum odit.

24 Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent; Nunc autem et viderunt, et oderunt, et me et Patrem meum.

25 Sed ut impleretur sermo scriptus in Lege eorum; oderunt me gratis.

26 Quum autem venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre, (Spiritum veritatis, qui à Patre procedit) ille testabitur de me.

27 Et vos autem testabimini quia ab initio cum me estis.

CAPUT XVI.

1 HÆc loquutus sum vobis, ut non scandalizemini.

2 Absque synagogis facient vos; sed venit hora, ut omnis interficiens vos, existimet cultum adferre Deo.

3 Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me.

4 Sed hæc loquutus sum vobis, ut quum venerit hora, reminiscamini eorum, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ex initio non dixi, quia cum vobis eram.

5 Nunc autem vado ad mittentem me; et nemo ex vobis interrogat me: Quo vadis?

6 Sed quia hæc loquutus

ὑμῖν ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν.

7 Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

8 Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος, ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας ϗ περὶ δικαιοσύνης ϗ περὶ κρίσεως.

9 Περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ·

10 Περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω, ϗ οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με·

11 Περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

12 Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι.

13 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν την ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ, λαλήσει, ϗ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

14 Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, ϗ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, ϗ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

16 Μικρὸν, ϗ οὐ θεωρεῖτέ με· ϗ πάλιν μικρὸν, ϗ ὄψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα.

17 Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· Τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· Μικρὸν, ϗ οὐ θεωρεῖτέ με· ϗ πάλιν μικρὸν, ϗ ὄψεσθέ με· καί· Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;

18 Ἔλεγον οὖν· Τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει, τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ.

19 Ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθε-

sum vobis, tristitia implevit vestrum cor.

7 Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam; Si enim non abiero, paracletus non veniet ad vos; si autem abiero, mittam eum ad vos.

8 Et veniens ille, arguet mundum de peccato, et de justitia, et de judicio.

9 De peccato quidem, quia non credunt in me:

10 De justitia vero, quia ad Patrem meum vado, et non amplius videbitis me;

11 De autem judicio, quia princeps mundi hujus judicatus est.

12 Adhuc multa habeo dicere vobis, sed non potestis portare modo.

13 Quum autem venerit ille Spiritus veritatis, deducet vos in omnem veritatem; non enim loquetur à semetipso, sed quæcumque audiet, loquetur, et ventura annunciabit vobis.

14 Ille me glorificabit; quia de meo accipiet, et annunciabit vobis.

15 Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt; propter hoc dixi, quia de meo accipiet, et annunciabit vobis.

16 Modicum, et non videbitis me; et iterum modicum, et videbitis me, quia vado ad Patrem.

17 Dixerunt ergo ex discipulis ejus ad invicem; Quid est hoc quod dicit nobis; Modicum, et non videbitis me: et iterum modicum, et videbitis me; et; quia ego vado ad Patrem?

18 Dicebant ergo; Hoc quid est quod dicit, Modicum? nescimus quid loquitur.

19 Cognovit autem Jesus qui vole

λον αὐτὸν ἐρωτᾷν, ϗ εἶπεν αὐτοῖς· Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον· Μικρὸν, ϗ οὐ θεωρεῖτέ με· ϗ πάλιν μικρὸν, ϗ ὄψεσθέ με;

* 20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε ϗ ‡ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ ‡ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται.

21 Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον.

22 Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, ϗ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, ϗ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν.

23 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν.

24 Ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, ϗ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν.

26 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· ϗ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν·

27 Αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, ϗ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον.

28 Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, ϗ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, ϗ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

29 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ

volebant eum interrogare, et dixit eis; De hoc quæritis alii cum aliis, quia dixi; Modicum, et non videbitis me; et iterum modicum, et videbitis me?

20 Amen amen dico vobis, quia flebitis et plorabitis vos, at mundus gaudebit; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra in gaudium fiet.

21 Mulier quum parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus; quum autem genuerit puerum, non amplius meminit tribulationis propter gaudium, quia genitus est homo in mundum.

22 Et vos igitur tristitiam quidem nunc habetis iterum autem videbo vos, et gaudebit vestrum cor, et gaudium vestrum nemo tollit à vobis.

23 Et in illo die me non interrogabitis quicquam. Amen amen dico vobis, quod quæcumque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

24 Usque modo non petiistis quicquam in nomine meo; Petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.

25 Hæc in proverbiis loquutus sum vobis: sed venit hora quum non amplius in proverbiis loquar vobis, sed palam de Patre annunciabo vobis.

26 In illo die in nomine meo petetis; et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis.

27 Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, et credidistis quia ego à Deo exivi.

28 Exivi à Patre, et veni in mundum iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem.

29 Dicunt ei discipuli ejus; Ecce

αὐτῷ· Ἴδε, νῦν παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.

30 Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες.

31 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἄρτι πιστεύετε;

32 Ἰδοὺ, ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι.

33 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἕξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον. 2. † 0.

Ecce nunc palam loqueris, et proverbium nullum dicis.

30 Nunc scimus quia scis omnia, et non usum habes ut quis te interroget. in hoc credimus quia à Deo exîsti.

31 Respondit eis Jesus: Modo creditis?

32 Ecce venit hora, et jam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, et me solum relinquatis; et non sum solus. quia Pater cum me est.

33 Hæc loquutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo tribulationem habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

Κεφ. ιζ'. 17.

1 ΤΑῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱὸν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε·

2 Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον.

3 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν.

4 Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω.

5 Καὶ νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον, πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι, παρὰ σοί.

6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.

7 Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα, ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν·

8 Ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλα-

CAPUT XVII.

1 HÆc loquutus est Jesus, et sustulit oculos suos in cælum, et dixit; Pater, venit hora, glorifica tuum filium, ut et filius tuus glorificet te.

2 Sicut dedisti ei auctoritatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam.

3 Hæc autem est æterna vita, ut cognoscant te solum verum Deum, et quem misisti Jesum Christum.

4 Ego te glorificavi super terram; opus consummavi quod dedisti mihi ut facerem.

5 Et nunc glorifica me tu Pater apud temetipsum, gloria quam habui ante mundum esse apud te;

6 Manifestavi tuum nomen hominibus quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, et mihi eos dedisti; et sermonem tuum servaverunt.

7 Nunc cognoverunt quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt.

8 Quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis; et ipsi acceperunt,

κας, ϗ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, ϗ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι.

10 Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, ϗ τὰ σὰ ἐμά· ϗ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς.

11 Καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, ϗ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί, ϗ ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς.

12 Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, ϗ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ.

13 Νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, ϗ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.

14 Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, ϗ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.

15 Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.

16 Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.

17 Ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι.

18 Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον.

19 Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ϗ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ ϗ περὶ τῶν πιστευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ.

runt, et cognoverunt vere quia à te exivi, et crediderunt quia tu me misisti.

9 Ego pro eis rogo; Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt.

10 Et mea omnia tua sunt, et tua mea; et glorificatus sum in eis.

11 Et non amplius sum in mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum sicut nos.

12 Quum essem cum eis in mundo, ego servabam eos in nomine tuo; Quos dedisti mihi custodivi, et nemo ex eis periit, si non filius perditionis, ut Scriptura impleatur.

13 Nunc autem ad te venio, et hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis.

14 Ego dedi eis sermonem tuum, et mundus odio habuit eos, quia non sunt de mundo, sicut ego non sum de mundo.

15 Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos à malo.

16 De mundo non sunt; sicut ego de mundo non sum.

17 Sanctifica eos in veritate tua; Sermo tuus veritas est.

18 Sicut me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum.

19 Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut et ipsi sint sanctificati in veritate.

20 Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro credituris per verbum eorum in me.

21 Ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵνα ϗ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

21 Ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint; ut mundus credat quia tu me misisti.

22 Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν, ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς ἓν ἐσμεν.

22 Et ego gloriam quam dedisti mihi, dedi eis; ut sint unum, sicut nos unum sumus.

23 Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, ϗ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἓν, ϗ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, ϗ ἠγάπησας αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.

23 Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum; et ut cognoscat mundus quia tu me misisti, et dilexisti eos, sicut me dilexisti.

24 Πατερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ᾽ ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν δέδωκας μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.

24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, et illi sint cum me; ut videant gloriam meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi.

25 Πάτερ δίκαιε, ϗ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, ϗ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

25 Pater juste, et mundus te non cognovit, ego autem te cognovi, et hi cognoverunt quia tu me misisti.

26 Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, ϗ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

26 Et notum feci eis nomen tuum, et notum faciam; ut dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis.

Κεφ. ιή. 18.

CAPUT XVIII.

* 1 ΤΑῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ‡ πέραν † χειμάρρου τῶν † Κέδρων, ὅπου ἦν ‡ κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς ϗ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

1 HÆc dicens Jesus egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, et discipuli ejus.

2 Ἤδει δὲ ϗ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

2 Sciebat autem et Judas, tradens eum, locum, quia frequenter convenerat Jesus illuc cum discipulis suis.

* 3 Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, ϗ ἐκ τῶν ἀρχιερέων ϗ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ ‡ φανῶν ϗ ‡ λαμπάδων ϗ ὅπλων.

3 Ergo Judas accipiens cohortem, et ex principibus Sacerdotum et Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis et facibus, et armis.

4 Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ᾽ αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε;

4 Jesus itaque sciens omnia ventura super se, exiens dixit eis: Quem quæritis?

5 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ

5 Responderunt ei; Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus; Ego

Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι. Εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν.

6 Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί.

7 Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε· Τίνα ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.

8 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν.

9 Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος, ὃν εἶπεν· Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.

10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.

* 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν † θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

12 Ἡ οὖν σπεῖρα, καὶ ὁ χιλίαρχος, καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν.

* 13 Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ † πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου.

14 Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

* 15 Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ ‡ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως.

16 Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω· ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον.

Ego sum. Stabat autem et Judas ille tradens eum cum ipsis.

6 Ut ergo dixit eis; Ego sum, abierunt in ea quæ post, et ceciderunt humi.

7 Iterum ergo eos interrogavit: Quem quæritis? At dixerunt; Jesum Nazarenum.

8 Respondit Jesus; Dixi vobis, quia ego sum. si ergo me quæritis, sinite hos abire.

9 Ut impleretur sermo quem dixit; Quia quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam.

10 Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, et percussit principis Sacerdotum servum, et abscidit ejus auriculam dexteram: Erat autem nomen servo Malchus.

11 Dixit ergo Jesus Petro; Injice gladium tuum in vaginam; Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

12 Ergo cohors et tribunus, et ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, et ligaverunt eum.

13 Et adduxerunt eum ad Annam primúm; erat enim socer Cajaphæ, qui erat princeps Sacerdotum anni illius.

14 Erat autem Cajaphas ille consulens Judæis, quia expedit unum hominem perire pro populo.

15 Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, et alius discipulus. At discipulus ille erat notus principi Sacerdotum, et simul introivit Jesu in atrium principis Sacerdotum.

16 At Petrus stabat ad ostium foris; Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus principi Sacerdotum, et dixit ostiariæ, et introduxit Petrum.

17 Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος· Οὐκ εἰμί.

18 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι, καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος.

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.

20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ παῤῥησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοθεν οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν·

21 Τί με ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.

22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών· Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ;

23 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

24 Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος, εἶπον οὖν αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· Οὐκ εἰμί.

* 26 Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ‡ ὠτίον· Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;

27 Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

* 28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ ‡ πρωΐα· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσ-

17 Dicit ergo ancilla ostiaria Petro; Nunquid et tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille; Non sum.

18 Stabant autem servi et ministri prunam facientes, quia frigus erat, et calefaciebant se: erat autem cum eis Petrus stans et calefaciens se.

19 Ergo princeps Sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis suis, et de doctrina ejus.

20 Respondit ei Jesus; Ego palam loquutus sum mundo; ego semper docui in synagoga et in templo, quo undique Judæi conveniunt, et in occulto loquutus sum nihil.

21 Quid me interrogas? Interroga audientes, quid loquutus sim ipsis; ecce hi sciunt quæ dixerim ego.

22 Hæc autem eo dicente, unus ministrorum assistens dedit alapam Jesu, dicens; Sic respondes principi Sacerdotum?

23 Respondit ei Jesus; si male loquutus sum, testare de malo; si autem bene, quid me cædis?

24 Misit igitur eum Annas ligatum ad Cajapham principem Sacerdotum.

25 Erat autem Simon Petrus stans, et calefaciens se. Dixerunt ergo ei; Num et tu ex discipulis ejus es? Negavit ille, et dixit: Non sum.

26 Dicit unus ex servis principis Sacerdotum, cognatus existens cujus absciderat Petrus auriculam; Non ego te vidi in horto cum illo?

27 Iterum ergo negavit Petrus, et statim gallus cantavit.

28 Adducunt ergo Jesum à Cajapha in prætorium; erat autem mane; et ipsi non introierunt

runt

ἦλθον εἰς τὸ ‡ πραιτώριον, ἵνα μὴ ‡ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα.

* 29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπε· ‡ Τίνα ‡ κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;

30 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.

31 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα.

32 Ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

33 Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;

34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;

35 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας;

36 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.

* 37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· † Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ· ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ

runt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.

29 Exivit ergo Pilatus ad eos, et dixit; Quam accusationem affertis adversus hominem hunc?

30 Responderunt et dixerunt ei; Si non esset hic malefactor, non utique tibi tradidissemus eum.

31 Dixit ergo eis Pilatus; Accipite eum vos, et secundum legem vestram judicate eum. Dixerunt ergo ei Judæi; Nobis non licet interficere quemquam.

32 Ut sermo Jesu impleretur, quem dixit, significans quâ morte futurus esset mori.

33 Introivit ergo in prætorium iterum Pilatus, et vocavit Jesum, et dixit ei; Tu es rex Judæorum?

34 Respondit ei Jesus; A temetipso tu hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me?

35 Respondit Pilatus; Numquid ego Judæus sum? Gens tua et principes Sacerdotum tradiderunt te mihi; quid fecisti?

36 Respondit Jesus; Regnum meum non est de mundo hoc; si ex mundo hoc esset regnum meum, ministri utique mei decertarent, ut non traderer Judæis; nunc autem regnum meum non est hinc.

37 Dixit itaque ei Pilatus; Num ergo rex es tu; Respondit Jesus; Tu dicis, quia rex sum ego; Ego in hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut tester veritati; omnis existens ex veritate, audit meam vocem.

38 Dicit ei Pilatus; Quid est veritas? Et hoc dicens, iterum exivit ad Judæos, et dicit eis;

Ego

λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ ἐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ.

39 Ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βέλεσθε ἦν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰεδαίων;

40 Ἐκραύγασαν ἦν πάλιν πάντες, λέγοντες· Μὴ τῆτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής. 16. † 16.

Κεφ. ιθ'. 19.

1 ΤΟτε ἦν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησῦν, ϗ ἐμαστίγωσε.

2 Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐτῦ τῇ κεφαλῇ, ϗ ἱμάτιον πορφυρῦν περιέβαλον αὐτόν.

3 Καὶ ἔλεγον· Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰεδαίων, ϗ ἐδίδυν αὐτῷ ῥαπίσματα.

4 Ἐξῆλθεν ἦν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, ϗ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ ἐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω.

5 Ἐξῆλθεν ἦν ὁ Ἰησῦς ἔξω, ‡ φορῶν τὸν ‡ ἀκάνθινον στέφανον, ϗ τὸ ‡ πορφυρῦν ἱμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· ‡ Ἴδε ὁ ἄνθρωπος.

6 Ὅτε ἦν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν, λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, ϗ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ ἐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

7 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰεδαῖοι· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, ϗ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν τῦ Θεῦ ἐποίησεν.

8 Ὅτε ἦν ἤκεσεν ὁ Πιλάτος τῆτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη.

9 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, ϗ λέγει τῷ Ἰησῦ· Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησῦς ἀπόκρισιν ἐκ ἔδωκεν αὐτῷ.

Ego nullam causam invenio in eo.

39 Est autem consuetudo vobis, ut unum vobis absolvam in Pascha; vultis ergo vobis absolvam regem Judæorum?

40 Clamaverunt ergo rursum omnes, dicentes; Non hunc, sed Barabbam; Erat autem Barabbas latro.

CAPUT XIX.

1 TUnc ergo accepit Pilatus Jesum, et flagellavit.

2 Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt ejus capiti; et veste purpurea amicuerunt eum.

3 Et dicebant; Gaude rex Judæorum; et dabant ei alapas.

4 Exivit ergo iterum foras Pilatus, et dicit eis; Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis, quia in eo nullam causam invenio.

5 Exivit ergo Jesus foras, portans spineam coronam, et purpureum vestimentum. Et dicit eis; Ecce homo.

6 Quum ergo vidissent eum principes Sacerdotum et ministri, clamaverunt, dicentes; Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus; Accipite eum vos, et crucifigite; ego enim non invenio in eo causam.

7 Responderunt ei Judæi; Nos legem habemus, et secundum legem nostram debet mori, quia se ipsum Filium Dei fecit.

8 Quum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit.

9 Et ingressus est in prætorium iterum, et dicit Jesu; Unde es tu? At Jesus responsum non dedit ei.

10 Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σαυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε;

11 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν. διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς με σοὶ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

12 Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον, λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα αὐτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

13 Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊσὶ δὲ Γαββαθᾶ.

14 Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

15 Οἱ δὲ ἐκραύγασαν· ἆρον, ἆρον, σαύρωσον αὐτόν· Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλέα ὑμῶν σαυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.

16 Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σαυρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον.

17 Καὶ βαςάζων τὸν σαυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊσὶ Γολγοθᾶ.

18 Ὅπου αὐτὸν ἐσαύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.

19 Ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σαυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον· ΙΗΣΟΥΣ Ὁ ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ἸΟΥΔΑΙΩΝ.

* 20 Τοῦτον οὖν τὸν ‡ τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος

10 Dicit ergo ei Pilatus; Mihi non loqueris? nescis quia auctoritatem habeo crucifigere te, et auctoritatem habeo absolvere te?

11 Respondit Jesus; Non haberes auctoritatem ullam adversum me, si non esset tibi datum desuper. Propter hoc tradens me tibi majus peccatum habet.

12 Ex hoc quærebat Pilatus absolvere eum; At Judæi clamabant, dicentes; Si hunc absolveris, non es amicus Cæsaris; omnis regem seipsum faciens, contradicit Cæsari.

13 Ergo Pilatus audiens hunc sermonem, adduxit foras Jesum, et sedit pro tribunali, in locum dictum Lithostrotum, Hebraice autem Gabbatha.

14 Erat autem parasceve Paschæ, hora autem quasi sexta, et dicit Judæis; Ecce rex vester.

15 Illi autem clamabant; Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Responderunt principes Sacerdotum; Non habemus regem, si non Cæsarem.

16 Tunc ergo tradidit illum eis ut crucifigeretur. Acceperunt autem Jesum et abduxerunt.

17 Et portans crucem suam exivit in dictum Calvariæ locum, qui dicitur Hebraice Golgotha.

18 Ubi eum crucifixerunt, et cum eo alios duos, hinc et hinc, medium autem Jesum.

19 Scripsit autem et titulum Pilatus, et posuit super crucem. Erat autem scriptum; JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM.

20 Hunc ergo titulum multi legerunt Judæorum; quia prope erat locus civitatem ubi crucifixus

ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· ϗ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, ‡ Ἑλληνιστὶ, † Ῥωμαϊστί.

21 Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράφε· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε· Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων.

22 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὃ γέγραφα, γέγραφα.

* 23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, (ϗ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος) ϗ τὸν χιτῶνα· ἦν δὲ ὁ ‡ χιτὼν † ἄῤῥαφος, ἐκ τῶν ‡ ἄνωθεν † ὑφαντὸς δι' ὅλου.

24 Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται. Ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, ϗ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

25 Εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ϗ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, ϗ Μαρία ἡ Μαγδαληνή.

26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, ϗ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα, ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου.

27 Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.

28 Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει· Διψῶ.

29 Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δὲ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, ϗ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι.

30 Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Τετέλεσται· ϗ κλί-

fixus est Jesus. Et erat scriptum Hebraice, Græce, Romane.

21 Dicebant ergo Pilato principes Sacerdotum Judæorum; Ne scribe; Rex Judæorum; sed quia ipse dixit; Rex sum Judæorum.

22 Respondit Pilatus; Quod scripsi, scripsi.

23 Ergo milites quum crucifixissent Jesum, acceperunt vestimenta ejus, (et fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem,) et tunicam; Erat autem tunica inconsutilis, ex iis quæ de super contexta per totum.

24 Dixerunt ergo ad invicem; Non scindamus eam, sed sortiamur de illa, cujus erit. Ut scriptura impleretur, dicens; Partiti sunt vestimenta mea sibi ipsis, et super vestem meam miserunt sortem. Illi quidem igitur milites hæc fecerunt.

25 Stabant autem juxta crucem Jesu mater ejus et soror matris ejus, Maria Cleopæ et Maria Magdalene.

26 Jesus ergo videns matrem et discipulum adstantem, quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce filius tuus.

27 Deinde dicit discipulo; Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus ille in propria.

28 Post hoc sciens Jesus quia omnia jam consummata sunt, ut consummaretur scriptura, dicit; Sitio.

29 Vas ergo erat positum aceto plenum; illi vero implentes spongiam aceto, et hyssopo circumponentes, obtulerunt ejus ori.

30 Quum ergo accepisset acetum Jesus, dixit; Consummatum est;

νας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

* 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου) ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ ‡ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν.

32 Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ.

33 Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη·

* 34 Ἀλλ' εἷς τῶν ‡ στρατιωτῶν † λόγχῃ αὐτοῦ τὴν ‡ πλευρὰν † ἔνυξε, καὶ ‡ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

35 Καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία· κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ὑμεῖς πιστεύσητε.

36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ.

37 Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, (ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων) ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος· ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

* 39 Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον) φέρων † μίγμα ‡ σμύρνης καὶ ‡ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν.

* 40 Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ‡ ὀθονίοις μετὰ τῶν ‡ ἀρωμάτων, ‡ καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ‡ ἐνταφιάζειν.

41 Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου

est; Et inclinans caput, tradidit spiritum.

31 Ergo Judæi, ut non remanerent in cruce corpora in Sabbato, quoniam Parasceve erat, (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, et tollerentur.

32 Venerunt ergo milites, et quidem primi fregerunt crura; et alterius concrucifixi ei.

33 Ad autem Jesum venientes, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura.

34 Sed unus militum lancea ejus latus fodit, et continuo exivit sanguis et aqua.

35 Et videns testificavit, et verum est testimonium ejus; Et ille scit quia vera dicit, ut vos credatis.

36 Facta sunt enim hæc ut Scriptura impleretur; Os non comminuetur ejus.

37 Et iterum alia Scriptura dicit; Videbunt in quem transfixerunt.

38 Post hæc rogavit Pilatum Joseph ab Arimathæa, (existens discipulus Jesu, occultus autem propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Jesu; et permisit Pilatus; Venit ergo et tulit corpus Jesu.

39 Venit autem et Nicodemus (ille veniens ad Jesum nocte primum) ferens mixturam myrrhæ et aloës, quasi libras centum.

40 Acceperunt ergo corpus Jesu, et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judæis sepelire.

41 Erat autem in loco, ubi

ἐςαυρώθη, κῆπ@, ϗ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν, ἐν ᾧ ὐδέπω ὐδεὶς ἐτέθη.

42 Ἐκεῖ ὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰυδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησῦν. 25. † 6.

Κεφ. κ'. 20.

1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ, σκοτίας ἔτι ὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον· ϗ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τῦ μνημείυ.

2 Τρέχει ὖν ϗ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον, ϗ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν, ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησῦς· ϗ λέγει αὐτοῖς· Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τῦ μνημείυ, ϗ ὐκ οἴδαμεν πῦ ἔθηκαν αὐτόν.

3 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρ@ ϗ ὁ ἄλλ@ μαθητὴς, ϗ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον.

4 ‡ Ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ‡ ὁμῦ, ϗ ὁ ἄλλ@ μαθητὴς προέδραμε ‡ τάχιον τῦ Πέτρυ, ϗ ἦλθε πρῶτ@ εἰς τὸ μνημεῖον.

5 Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια· ὐ μέντοι εἰσῆλθεν.

6 Ἔρχεται ὖν Σίμων Πέτρ@ ἀκολυθῶν αὐτῷ, ϗ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, ϗ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα,

7 Καὶ τὸ συδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῦ, ὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.

8 Τότε ὖν εἰσῆλθε ϗ ὁ ἄλλ@ μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτ@ εἰς τὸ μνημεῖον, ϗ εἶδε, ϗ ἐπίςευσεν.

9 Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναςῆναι.

10 Ἀπῆλθον ὖν πάλιν πρὸς ἑαυτὺς οἱ μαθηταί.

11 Μαρία δὲ εἱςήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίυσα ἔξω· ὡς ὖν

crucifixus est, hortus, et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat.

42 Ibi ergo propter Parasceven Judæorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt Jesum.

CAPUT XX.

1 At una Sabbatorum Maria Magdalene venit mane, tenebris adhuc existentibus, ad monumentum; et videt lapidem sublatum ex monumento.

2 Currit ergo et venit ad Simonem Petrum, et ad alium discipulum, quem diligebat Jesus; et dicit illis; Tulerunt Dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum.

3 Exiit ergo Petrus et alius discipulus, et venerunt ad monumentum.

4 Currebant autem duo simul, et alius discipulus præcucurrit citius Petro, et venit primus ad monumentum.

5 Et inclinatus videt posita linteamina; non tamen introivit.

6 Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et introivit in monumentum, et conspicit linteamina posita,

7 Et sudarium quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed seorsum involutum in unum locum.

8 Tunc ergo introivit et ille alius discipulus veniens primus ad monumentum, et vidit, et credidit.

9 Nondum enim sciebant Scripturam, quia oportet eum ex mortuis resurgere.

10 Abierunt ergo iterum ad semetipsos discipuli.

11 Maria autem stabat ad monumentum plorans foris; Dum ergo

ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον.

12 Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

13 Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς· Ὅτι ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

14 Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστι.

* 15 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ † κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτὸν ἔθηκας· κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ.

16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μαρία. Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ· Ῥαββουνὶ, ὃ λέγεται, διδάσκαλε.

17 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μή μου ἅπτου· οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν.

18 Ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ἑώρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

19 Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν.

20 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον.

21 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέ-

ergo fleret, inclinavit se in monumentum.

12 Et vidit duos angelos in albis sedentes, unum ad caput, et unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Jesu.

13 Et dicunt ei illi; Mulier, quid ploras? Dicit eis; Quia tulerunt Dominum meum, et nescio ubi posuerunt eum.

14 Et hæc loquuta, conversa est in ea quæ post, et vidit Jesum stantem et non sciebat quia Jesus est.

15 Dicit ei Jesus; Mulier, quid ploras; quem quæris? Illa, existimans quia hortulanus est, dicit ei; Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum; et ego eum tollam.

16 Dicit ei Jesus; Maria. Conversa illa dicit ei; Rabbuni, quod dicitur, Magister.

17 Dicit ei Jesus; Ne me tange; nondum enim ascendi ad Patrem meum; vade autem ad fratres meos, et dic eis; Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum, et Deum meum et Deum vestrum.

18 Venit Maria Magdalena annuncians discipulis, Quia vidit Dominum, et hæc dixit ei.

19 Existente ergo vespere die illo una Sabbatorum, et foribus clausis, ubi erant discipuli congregati propter metum Judæorum, venit Jesus, et stetit in medium, et dicit eis; Pax vobis.

20 Et hoc dicens ostendit eis manus et latus suum. Gavisi sunt ergo discipuli videntes Dominum.

21 Dixit ergo eis Jesus iterum; Pax vobis; sicut misit

me

σταλκέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς.

* 22 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, † ἐνεφύσησε, ϗ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἅγιον.

23 Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

24 Θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς.

* 25 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἑωράκαμεν τὸν Κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν ‡ τύπον τῶν † ἥλων, ϗ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, ϗ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ϗ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ϗ ἔστη εἰς τὸ μέσον, ϗ εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν.

27 Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, ϗ ἴδε τὰς χεῖράς μου· ϗ φέρε τὴν χεῖρά σου, ϗ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· ϗ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός.

28 Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, ϗ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ Κύριός μου, ϗ ὁ Θεός μου.

29 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι ἑώρακάς με, Θωμᾶ, πεπίστευκας· μακάριοι, οἱ μὴ ἰδόντες, ϗ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν ϗ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

31 Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ϗ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 7. † 3.

me pater, et ego mitto vos.

22 Et hoc dicens, insufflavit, et dicit eis; Accipite Spiritum sanctum.

23 Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; Quorum retinueritis, retenta sunt.

24 Thomas autem, unus ex duodecim, dictus Didymus, non erat cum eis quando venit Jesus.

25 Dixerunt ergo ei alii discipuli; Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis; Si non videro in manibus ejus vestigium clavorum, et mittam digitum meum in vestigium clavorum, et mittam manum meam in latus ejus, non credam.

26 Et post dies octo iterum erant intus discipuli ejus, et Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis, et stetit in medio et dixit; Pax vobis.

27 Deinde dicit Thomæ; infer digitum tuum huc, et vide manus meas; et affer manum tuam, et mitte in latus meum; et ne fias incredulus, sed credens.

28 Et respondit Thomas, et dixit ei; Dominus meus, et Deus meus

29 Dicit ei Jesus; Quia vidisti me, Thoma, credidisti; beati, non videntes, et credentes.

30 Multa quidem igitur et alia signa fecit Jesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc.

31 Hæc autem scripta sunt ut credatis quia Jesus est Christus Filius Dei; et ut credentes vitam habeatis in nomine ejus.

Κεφ. κά. 21.

1 ΜΕτὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσε δὲ οὕτως.

2 Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο.

* 3 Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· Ὑπάγω † ἁλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθὺς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.

4 Πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι.

* 5 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Παιδία, μή τι † προσφάγιον ἔχετε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὔ.

6 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. Ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.

* 7 Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ· Ὁ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν † ἐπενδύτην ‡ διεζώσατο, (ἦν γὰρ γυμνὸς) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν.

* 8 Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων) σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

* 9 Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ‡ ἀνθρακιὰν κειμένην, καὶ ‡ ὀψάριον ‡ ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον.

10 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν.

* 11 Ἀνέβη Σίμων Πέτρος,

CAPUT XXI.

1 POst hæc manifestavit seipsum iterum Jesus discipulis ad mare Tiberiadis; Manifestavit autem sic.

2 Erant simul Simon Petrus, et Thomas dictus Didymus, et Nathanaël à Cana Galilææ, et filii Zebedæi, et alii ex discipulis ejus duo.

3 Dicit eis Simon Petrus; Vado piscari. Dicunt ei; Venimus et nos cum te. Exierunt, et ascenderunt in navigium statim, et in illa nocte prehendiderunt nihil.

4 Mane autem jam facto stetit Jesus in litore; non tamen cognoverunt discipuli quia Jesus est.

5 Dicit ergo eis Jesus; Pueri, numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei; Non.

6 Ille autem dixit eis; Jacite in dexteras partes navigii rete, et invenietis. Jecerunt ergo, et non jam illud trahere valebant à multitudine piscium.

7 Dicit ergo discipulus ille, quem diligebat Jesus, Petro; Dominus est. Simon ergo Petrus audiens quia Dominus est, amiculum succinxit (erat enim nudus) et misit seipsum in mare.

8 At alii discipuli navigio venerunt, (non enim erant longè à terras, sed quasi à cubitis ducentis) trahentes rete piscium.

9 Ut ergo descenderunt in terram, conspiciunt prunas positas, et piscem superpositum, et panem.

10 Dicit eis Jesus; Afferte à piscibus quos prehendidistis nunc.

11 Ascendit Simon Petrus,

καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων ἐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

12 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε, ἀριστήσατε. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν.

13 Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.

14 Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; Λέγει αὐτῷ· Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ· Βόσκε τὰ ἀρνία μου.

16 Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; Λέγει αὐτῷ· Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ· Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

17 Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Βόσκε τὰ πρόβατά μου.

18 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτόν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις.

19 Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπών, λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.

20 Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητήν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος

et traxit rete in terram, plenum piscibus magnis centum quinquaginta tribus; Et tot existentibus non scissum est rete.

12 Dicit eis Jesus; Venite, prandete. Nemo autem audebat discipulorum interrogare eum; Tu qui es? scientes quia Dominus est.

13 Venit ergo Jesus, et accipit panem, et dat eis, et piscem similiter.

14 Hoc jam tertio manifestatus est Jesus discipulis suis, excitatus ex mortuis.

15 Quum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Jesus; Simon Jona, diligis me plus his? Dicit ei; Etiam domine; tu scis quia amo te. Dicit ei; Pasce agnos meos.

16 Dicit ei iterum secundo; Simon Jona; diligis me? Ait illi; Etiam Domine; tu scis quia amo te. Dicit ei; Pasce oves meas.

17 Dicit ei tertio; Simon Jona, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio; Amas me? et dixit ei; Domine, tu omnia scis; tu cognoscis quia amo te. Dicit ei Jesus; Pasce oves meas.

18 Amen amen dico tibi, quum esses junior, cingebas teipsum, et ambulabas ubi volebas; quum autem senueris, extendes manus tuas, et alius te cinget, et feret quo non vis.

19 Hoc autem dixit, significans qua morte glorificaturus esset Deum. Et hoc effatus, dicit ei; Sequere me.

20 Conversus autem Petrus conspicit discipulum quem diligebat Jesus, sequentem, qui et recubuerat in cœna super pectus ejus

αὐτȣ̃, ϗ εἶπε· Κύριε, τίς ἐςιν ὁ παραδιδȣ́ς σε;

21 Τȣ̃τον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησȣ̃· Κύριε, ȣ̃τος δὲ τί;

22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε; σὺ ἀκολȣ́θει μοι.

23 Ἐξῆλθεν ȣ̃ν ὁ λόγος ȣ̃τος εἰς τȣ̀ς ἀδελφȣ̀ς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ȣ̓κ ἀποθνήσκει. ϗ ȣ̓κ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς ὅτι ȣ̓κ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε;

24 Οὗτός ἐςιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τȣ́των, ϗ γράψας ταῦτα· ϗ οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς ἐςιν ἡ μαρτυρία αὐτȣ̃.

* 25 Ἐςι δὲ ϗ ἄλλα πολλά, ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησȣ̃ς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, ȣ̓δὲ αὐτὸν † οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ἀμήν. 17. † 5.

ejus, et dixerat; Domine, quis est tradens te;

21 Hunc videns Petrus, dicit Jesu; Domine, hic autem quid?

22 Dicit ei Jesus; Si eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu sequere me.

23 Exivit ergo sermo iste ad fratres, quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jesus non moritur; sed, Si eum volo manere donec veniam, quid ad te?

24 Hic est discipulus testificans de his, et scribens hæc; et scimus quia verum est testimonium ejus.

25 Sunt autem et alia multa quæcumque fecit Jesus, quæ si scribantur ad unum, nec ipsum arbitror mundum capere scriptos libros. Amen.

ΠΡΆΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἉΓΊΩΝ ἈΠΟΣΤΌΛΩΝ.

Κεφ. α'. 1.

1 ΤΟ'Ν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησȣ̃ς ποιεῖν τε ϗ διδάσκειν,

2 * Ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποςόλοις διὰ πνεύματος ἁγίȣ, ȣ̃ς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη.

* 3 Οἷς ϗ παρέςησεν ἑαυτὸν

ACTA SANCTORUM APOSTOLORUM.

CAPUT I.

1 ILLUM quidem primum sermonem feci de omnibus, ò Theophile, quæ cœpit Jesus facereque et docere,

2 Usque qua die præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegerat, receptus est;

3 Quibus et præbuit seipsum vivum

ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν, ἐν πολλοῖς † τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα † ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

vivum post pati ipsum, in multis signis, per dies quadraginta conspectus eis, et dicens quæ de regno Dei.

• 4 Καὶ † συναλιζόμενος ‡ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ † περιμένειν τὴν ‡ ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου.

4 Et congregans denuntiavit eis ab Hierosolymis non discedere; sed expectare promissionem Patris, quam audistis me.

5 Ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

5 Quia Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini in spiritu sancto non post multos hos dies.

6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ;

6 Qui quidem igitur convenientes interrogabant eum, dicentes; Domine, si in tempore hoc restituis regnum Israëli?

7 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.

7 Dixit autem ad eos; Non vestrum est nosse tempora vel opportunitates quæ Pater posuit in propria auctoritate.

8 Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

8 Sed accipietis virtutem supervenientis sancti Spiritus in vos, et eritis mihi testes inque Hierusalem, et in omni Judæa et Samaria, et usque ad ultimum terræ.

9 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

9 Et hæc dicens videntibus illis elevatus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum.

10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ·

10 Et ut attendentes erant in cælum, eunte eo, et ecce viri duo astiterunt eis investitu albo;

11 Οἳ καὶ εἶπον· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

11 Qui et dixerunt; Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum? hic Jesus receptus à vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.

• 12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου † Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν.

12 Tunc reversi sunt in Hierusalem à monte vocato Olivet; qui est prope Hierusalem, Sabbati habens iter.

13 Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέ-

13 Et quum introissent, ascenderunt

βησαν εἰς τὸ ‡ ὑπερῷον, οὗ ἦσαν † καταμένοντες, ὅ,τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.

cenderunt in cœnaculum, ubi erant manentes Petrus et Jacobus, et Joannes, et Andreas, Philippus et Thomas, Bartholomæus et Matthæus, Jacobus Alphæi et Simon Zelotes, et Judas Jacobi.

14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, σὺν γυναιξὶ, καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

14 Hi omnes erant perseverantes concorditer oratione et deprecatione, cum mulieribus, et Maria matre Jesu, et cum fratribus ejus.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν, εἶπεν· (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν.)

15 Et in diebus illis exurgens Petrus in medio discipulorum dixit; (eratque turba nominum in idipsum, quasi centum viginti.)

16 Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν·

16 Viri fratres, oportebat impleri Scripturam hanc, quam prædixit Spiritus sanctus per os David, de Juda facto duce viæ comprehendentibus Jesum;

* 17 Ὅτι † κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.

17 Quia adnumeratus erat cum nobis, et sortitus est sortem ministerii hujus.

* 18 Οὗτος μὲν οὖν ‡ ἐκτήσατο ‡ χωρίον ἐκ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας· καὶ † πρηνὴς γενόμενος † ἐλάκησε μέσος, καὶ ‡ ἐξεχύθη πάντα τὰ ‡ σπλάγχνα αὐτοῦ.

18 Hic quidem igitur acquisivet agrum de mercede injustitiæ; et præceps factus crepuit medius. et effusa sunt omnia viscera ejus.

19 Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, Ἀκελδαμὰ τουτέστι, χωρίον αἵματος.

19 Et notum factum est omnibus habitantibus Hierusalem, ita ut vocari agrum illum proprio idiomate eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis.

* 20 Γέγραπται γὰρ ἐν † βίβλῳ ‡ ψαλμῶν· Γενηθήτω ἡ † ἔπαυλις αὐτοῦ ‡ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ. Καί· Τὴν ‡ ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ‡ λάβοι ἕτερος.

20 Scriptum est enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio ejus deserta, et non sit habitans in ea. Et; Episcopatum ejus accipiat alter.

21 Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς,

21 Oportet ergo convenientium nobis virorum in omni tempore, in quo intravit et exivit ad nos Dominus Jesus,

22 Ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέ-

22 Incipiens à baptismate Joannis, usque in diem qua receptus

ρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων.

23 Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν.

* 24 Καὶ προσευξάμενοι εἶπον· Σὺ Κύριε ‡ καρδιογνῶστα πάντων, ‡ ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν ‡ ἐξελέξω,

25 Λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον.

* 26 Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν, καὶ ‡ ἔπεσεν ὁ ‡ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ † συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων. 28. † 11.

Κεφ. β'. 2.

1 ΚΑὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό.

* 2 Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ‡ ἦχος ‡ ὥσπερ φερομένης ‡ πνοῆς † βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι.

3 Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν.

4 Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.

5 Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

6 Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη· ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.

7 Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Οὐκ ἰδοὺ πάντες αὐτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι;

ceptus est à nobis, testem resurrectionis ejus fieri cum nobis unum horum.

23 Et statuerunt duos, Joseph vocatum Barsabam, qui cognominatus est Justus, et Matthiam.

24 Et orantes dixerunt; Tu Domine cordium cognitor omnium, ostende ex his duobus unum, quem elegeris,

25 Accipere sortem ministerii hujus et apostolatus, de quo aberravit Judas, abire in locum proprium.

26 Et dederunt sortes eorum, et cecidit sors super Matthiam; et connumeratus est cum undecim Apostolis.

CAPUT II.

1 ET in compleri diem Pentecostes, erant omnes unanimiter in eodem;

2 Et factus est repente de cælo sonus tanquam ruentis flatus violenti, et replevit totam domum ubi erant sedentes.

3 Et visæ sunt illis dispertitæ linguæ tanquam ignis; seditque supra unumquemque eorum;

4 Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, et cœperunt loqui aliis linguis, prout Spiritus dabat illis eloqui.

5 Erant autem in Hierusalem hab.tantes Judæi, viri religiosi, ab omni gente eorum qui sub cælo.

6 Facta autem voce hac, convenit multitudo. et confusa est; quoniam audiebat unusquisque proprio idiomate loquentes illos.

7 Stupebant autem omnes et mirabantur, dicentes ad invicem; Nonne ecce omnes isti sunt loquentes Galilæi?

8 Et

8 Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν;

9 Πάρθοι ϗ Μῆδοι ϗ Ἐλαμῖται, ϗ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε ϗ Καππαδοκίαν, Πόντον ϗ τὴν Ἀσίαν,

* 10 Φρυγίαν τε ϗ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον, ϗ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, ϗ οἱ ‡ ἐπιδημοῦντες ‡ Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε ϗ προσήλυτοι,

11 Κρῆτες ϗ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ.

12 Ἐξίσταντο δὲ πάντες ϗ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· Τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;

* 13 Ἕτεροι δὲ ‡ χλευάζοντες ἔλεγον· Ὅτι † γλεύκους † μεμεστωμένοι εἰσί.

* 14 Σταθεὶς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ‡ ἕνδεκα, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ϗ ‡ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, ϗ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, ϗ † ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου.

15 Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας·

16 Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·

* 17 Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, (λέγει ὁ Θεός) ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· ϗ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν ϗ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, ϗ οἱ ‡ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, ϗ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν † ἐνύπνια ‡ ἐνυπνιασθήσονται.

* 18 Καί γε ἐπὶ τοὺς ‡ δούλους μου ϗ ἐπὶ τὰς ‡ δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ‡ ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ ‡ πνεύματός μου, ϗ ‡ προφητεύσουσι.

8 Et quomodo nos audimus unusquisque proprio idiomate nostro in quo nati sumus?

9 Parthi et Medi et Elamitæ, et habitantes Mesopotamiam, Judæamque et Cappadociam, Pontum et Asiam,

10 Phrygiamque et Pamphyliam, Ægyptum, et partes Libyæ secundum Cyrenen et advenæ Romani, Judæique et proselyti,

11 Cretes et Arabes, audimus loquentes eos nostris linguis magnalia Dei.

12 Stupebant autem omnes et hæsitabant, alius ad alium dicentes; Quidnam vult hoc esse?

13 Alii autem cavillantes dicebant; Quia musto pleni sunt.

14 Stans autem Petrus cum undecim, sustulit vocem suam, et loquutus est eis; Viri Judæi, et habitantes Hierusalem universi, hoc vobis notum sit, et auribus percipite verba mea.

15 Non enim, sicut vos æstimatis, hi ebrii sunt: est enim hora tertia diei;

16 Sed hoc est dictum per prophetam Joël;

17 Et erit in novissimis diebus, (dicit Deus) effundam de Spiritu meo super omnem carnem; et prophetabunt filii vestri et filiæ vestræ, et juvenes vestri visiones videbunt, et seniores vestri somnia somniabunt.

18 Atque super servos meos, et super ancillas meas in diebus illis effundam de Spiritu meo, et prophetabunt.

19 Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, ϗ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα ϗ πῦρ ϗ ἀτμίδα καπνοῦ.

* 20 Ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, ϗ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, ‡ πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην ϗ † ἐπιφανῆ.

21 Καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται.

22 Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι ϗ τέρασι ϗ σημείοις οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς ϗ αὐτοὶ οἴδατε,

* 23 Τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ ϗ ‡ προγνώσει τοῦ Θεοῦ † ἔκδοτον λαβόντες, διὰ χειρῶν ‡ ἀνόμων † προσπήξαντες ‡ ἀνείλετε.

24 Ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησε, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ.

25 Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστὶν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.

* 26 Διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, ϗ ‡ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ ϗ ἡ σάρξ μου ‡ κατασκηνώσει ἐπ' ‡ ἐλπίδι·

27 Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.

28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

29 Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι ϗ ἐτελεύτησε ϗ ἐτάφη, ϗ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης.

30 Προφήτης οὖν ὑπάρχων, ϗ

19 Et dabo prodigia in cælo sursum, et signa in terra deorsum, sanguinem et ignem et vaporem fumi.

20 Sol convertetur in tenebras; et Luna in sanguinem, antequam venire diem Domini illam magnam et illustrem.

21 Et erit, omnis quicumque invocabit nomen Domini salvus erit.

22 Viri Israëlitæ, audite verba hæc; Jesum Nazarenum, virum à Deo approbatum in vobis virtutibus et prodigiis et signis quæ fecit per illum Deus in medio vestri, sicut et ipsi scitis,

23 Hunc desinito consilio et præscientia Dei expositum accipientes, per manus iniquos, affigentes interemistis;

24 Quem Deus resuscitavit solvens dolores mortis, juxta quod non erat possibile teneri illum ab eo.

25 David enim dicit in eum; Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam ex dextris meis est, ut ne concutiar.

26 Propter hoc lætatum est cor meum, et exultavit lingua mea; insuper vero et caro mea requiescet in spe.

27 Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.

28 Notas fecisti mihi vias vitæ; replebis me jucunditate cum facie tua.

29 Viri fratres, liceat dicere cum libertate ad vos de patriarcha David, quoniam et defunctus est, et sepultus est, et sepulchrum ejus est in nobis usque diem hanc.

30 Propheta igitur existens et

εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ,

31 Προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν.

32 Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεὸς, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες.

33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε τοῦτο ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε.

34 Οὐ γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· λέγει δὲ αὐτός· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

35 Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

36 Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι Κύριον καὶ Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

* 37 Ἀκούσαντες δὲ † κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· Τί ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί;

38 Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος·

39 Ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.

40 Ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρετο, καὶ παρεκάλει, λέγων· Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης.

* 41 Οἱ μὲν οὖν † ἀσμένως

et sciens quia jurejurando jurasset illi Deus, de fructu lumbi ejus secundum carnem resuscitaturum Christum, ut collocaret super throno ejus,

31 Providens loquutus est de resurrectione Christi, quia non derelicta est anima ejus in inferno, neque caro ejus vidit corruptionem.

32 Hunc Jesum resuscitavit Deus, cujus omnes nos sumus testes.

33 Dextera igitur Dei exaltatus, et promissionem sancti Spiritus accipiens à Patre, effudit hunc quem nunc vos videtis et auditis.

34 Non enim David ascendit in cælum; dicit autem ipse; Dixit Dominus Domino meo; Sede ex dextris meis.

35 Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

36 Certo ergo cognoscat omnis domus Israël, quia Dominum et Christum eum Deus fecit hunc Jesum quem vos crucifixistis.

37 Audientes autem compuncti sunt corde. dixeruntque ad Petrum et reliquos Apostolos; Quid faciemus, viri fratres?

38 Petrus vero ait ad illos; Pœnitemini, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum; et accipietis donum sancti spiritus.

39 Vobis enim est repromissio et filiis vestris, et omnibus qui in longe, quoscumque advocaverit Dominus Deus noster.

40 Aliisque verbis plurimis obtestabatur et exhortabatur, dicens; Salvamini à generatione prava ista.

41 Qui quidem ergo libenter

ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ‡ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι.

recipientes sermonem ejus, baptizati sunt; et appositæ sunt die illa animæ circiter tria millia.

* 42 Ἦσαν δὲ ‡ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων, καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ † κλάσει τοῦ ἄρτου, καὶ ταῖς προσευχαῖς.

42 Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, et communicatione, et fractione panis, et orationibus.

43 Ἐγίνετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο.

43 Fiebat autem omni animæ timor; multaque prodigia et signa per Apostolos fiebant.

44 Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά.

44 Omnes autem credentes erant in idem, et habebant omnia communia.

* 45 Καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ‡ ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι, ‡ καθότι ἄν τις ‡ χρείαν εἶχε.

45 Et possessiones et facultates vendebant, et dividebant illa omnibus, prout quis opus habebat.

* 46 ‡ Καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, ‡ κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ‡ ἀγαλλιάσει καὶ † ἀφελότητι καρδίας,

46 Per diem quoque perdurantes unanimiter in templo, frangentesque per domum panem, sumebant alimentum in exultatione et simplicitate cordis,

47 Αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ. 44. † 11.

47 Laudantes Deum, et habentes gratiam ad omnem plebem. At Dominus apponebat eos qui salvi fiebant per diem ecclesiæ.

Κεφ. γ'. 3.

1 ἘΠὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐννάτην.

2 Καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων, ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν.

3 Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν.

4 Ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε· Βλέψον εἰς ἡμᾶς.

5 Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν.

CAPUT III.

1 IN idipsum autem Petrus et Joannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam.

2 Et quidam vir claudus ex utero matris suæ existens, bajulabatur; quem ponebant per diem ad portam templi dictam Speciosam, petere eleëmosynam ab introeuntibus in templum.

3 Qui videns Petrum et Joannem futuros introire in templum, rogabat eleëmosynam accipere.

4 Intendens autem Petrus in eum cum Joanne, dixit; Respice in nos.

5 Ille autem attendebat eis, expectans aliquid ab eis accipere.

6 Dixit

6 Εἶπε δὲ Πέτρος· Ἀργύριον ϗ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου ἔγειραι ϗ περιπάτει.

6 Dixit autem Petrus; Argentum et aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do; in nomine Jesu Christi Nazaræi surge et ambula.

* 7 Καὶ ‡ πιάσας αὐτὸν τῆς ‡ δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε· ‡ παραχρῆμα δὲ ‡ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ † βάσεις ϗ τὰ † σφυρά.

7 Et apprehendens ipsum dextera manu allevavit; protinus autem confirmatæ sunt ejus bases et plantæ.

* 8 Καὶ † ἐξαλλόμενος ἔστη, ϗ περιεπάτει· ϗ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν, περιπατῶν ϗ ‡ ἀλλόμενος, ϗ ‡ αἰνῶν τὸν Θεόν.

8 Et exiliens, stetit, et ambulabat; et intravit cum illis in templum, ambulans et exiliens, et laudans Deum.

9 Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα ϗ αἰνοῦντα τὸν Θεόν·

9 Et vidit eum omnis populus ambulantem et laudantem Deum.

10 Ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· ϗ ἐπλήσθησαν θάμβους ϗ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

10 Cognoscebantque illum quod ipse erat ad eleëmosynam sedens ad Speciosam portam templi; et impleti sunt stupore et extasi super contingente ei.

* 11 Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος ‡ χωλοῦ τὸν Πέτρον ϗ Ἰωάννην, ‡ συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος, † ἔκθαμβοι.

11 Tenente autem sanato claudo Petrum et Joannem, cucurrit ad eos omnis populus ad porticum vocatam Solomonis, stupentes.

12 Ἰδὼν δὲ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν;

12 Videns autem Petrus respondit ad populum; Viri Israelitæ, quid miramini in hoc, aut nobis quid attenditis, quasi propria virtute aut pietate fecimus ambulare eum?

13 Ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ ϗ Ἰσαὰκ ϗ Ἰακὼβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς παρεδώκατε, ϗ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν.

13 Deus Abraham et Isaac et Jacob, Deus patrum nostrorum glorificavit puerum suum Jesum, quem vos tradidistis, et negastis eum ante faciem Pilati, judicante illo dimitti.

14 Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον ϗ δίκαιον ἠρνήσασθε, ϗ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν.

14 Vos autem sanctum et justum negastis. et petistis virum homicidam donari vobis;

15 Τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν·

15 At principem vitæ interfecistis, quem Deus suscitavit ex mortuis, cujus nos testes sumus.

* 16 Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε ϗ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνομα

16 Et in fide nominis ejus, hunc, quem videtis et nostis, confirmavit nomen ejus; et fides

αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν † ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.

17 Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν.

18 Ὁ δὲ Θεὸς ἃ προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστὸν, ἐπλήρωσεν οὕτω.

* 19 ‡ Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας· ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ † ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου,

20 Καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεκηρυγμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστὸν,

* 21 Ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων † ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος πάντων ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος.

22 Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν· Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς.

* 23 Ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ, ἥτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, † ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.

24 Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.

* 25 Ὑμεῖς ἐστε υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς ‡ διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ· Καὶ τῷ σπέρματί σου † ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ ‡ πατριαὶ τῆς γῆς.

26 Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. 20. † 9.

des quæ per eum dedit illi integritatem hanc in conspectu omnium vestrum.

17 Et nunc, fratres, scio quia per ignorantiam fecistis, sicut et principes vestri.

18 At Deus quæ prænuntiavit per os omnium Prophetarum suorum, pati Christum, implevit sic.

19 Pœnitemini igitur, et convertimini ad deleri vestra peccata; Ut quum venerint tempora refrigerii à conspectu Domini,

20 Et miserit ante prædicatum vobis Jesum Christum,

21 Quem oportet cælum quidem suscipere usque in tempora restitutionis omnium quæ loquutus est Deus per os omnium sanctorum suorum Prophetarum à seculo.

22 Moses quidem enim ad patres dixit; Prophetam vobis suscitabit Dominus Deus vester de fratribus vestris, tamquam me; ipsum audietis juxta omnia quæcunque loquutus fuerit ad vos.

23 Erit autem, omnis anima, quæ non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe.

24 Et omnes autem Prophetæ à Samuel et deinceps, quotcumque loquuti sunt, et prænuntiaverunt dies istos.

25 Vos estis filii Prophetarum et testamenti quod disposuit Deus ad patres nostros, dicens ad Abraham; et in semine tuo benedicentur omnes familiæ terræ.

26 Vobis primum Deus suscitans puerum suum Jesum misit eum benedicentem vobis in averti unumquemque à nequitiis vestris.

C A

Κεφ. δ'. 4.

1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς ϗ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ ϗ οἱ Σαδδουκαῖοι,

2 Διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν, ϗ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.

3 Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ϗ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη.

4 Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν· ϗ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε.

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας ϗ πρεσβυτέρους ϗ γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλήμ·

* 6 Καὶ *Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα ϗ Καϊάφαν ϗ Ἰωάννην ϗ Ἀλέξανδρον, ϗ ὅσοι ἦσαν ἐκ ‡ γένους ἀρχιερατικοῦ.

7 Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ, ἐπυνθάνοντο· Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς;

8 Τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐτούς· *Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, ϗ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραήλ,

* 9 Εἰ ἡμεῖς σήμερον † ἀνακρινόμεθα ἐπὶ ‡ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται·

10 Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν ϗ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής.

11 Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας.

12 Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν

CAPUT IV.

1 Loquentibus autem illis ad populum, supervenerunt eis Sacerdotes et magistratus templi et Sadducæi,

2 Labore affecti propter docere eos populum, et annuntiare in Jesu resurrectionem mortuorum.

3 Et injecerunt eis manus, et posuerunt in custodiam in crastinum; erat enim vespera jam.

4 Multi autem audientium verbum, crediderunt; et factus est numerus virorum quasi millia quinque.

5 Factum est autem in crastinum, congregari eorum principes et Seniores et Scribas in Hierusalem.

6 Et Annam principem Sacerdotum et Cajapham et Joannem et Alexandrum, et quotquot erant de genere Pontificali.

7 Et statuentes eos in medio, percunctati sunt; In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos?

8 Tunc Petrus repletus Spiritu sancto dixit ad eos; Principes populi, et seniores Israël.

9 Si nos hodie dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste servatus est;

10 Notum sit omnibus vobis et omni plebi Israël, quia in nomine Jesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit ex mortuis, in hoc iste adstitit coram vobis sanus.

11 Hic est lapis nihili habitus à vobis ædificantibus, factus in caput anguli;

12 Et non est in alio nomine salus; Neque enim nomen est

ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

aliud sub cælo datum in hominibus, in quo oporteat servari nos.

* 13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παῤῥησίαν ϗ Ἰωάννου, ϗ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι † ἀγράμματοί εἰσι ϗ ‡ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν·

13 Videntes autem Petri libertatem et Joannis, et deprehendentes quod homines illiterati sunt et idiotæ, admirabantur, cognoscebantque eos quoniam cum Jesu fuerant.

* 14 Τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ‡ ἀντειπεῖν.

14 At hominem videntes cum eis stantem illum curatum, nihil habebant contradicere.

15 Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλον πρὸς ἀλλήλους,

15 Jussis autem ipsis extra concilium abire, conferebant ad invicem,

16 Λέγοντες· Τί ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερὸν, ϗ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι·

16 Dicentes; Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem enim notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Hierusalem manifestum, et non possumus negare.

* 17 Ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον † διανεμηθῇ εἰς τὸν λαὸν, ‡ ἀπειλῇ ‡ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων.

17 Sed ut ne super plus perserpat in populum, minaciter comminemur eis non ultra loqui in nomine hoc ulli homini.

* 18 Καὶ καλέσαντες αὐτοὺς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ † καθόλου μὴ † φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.

18 Et vocantes eos, denuntiaverunt eis omnino non loqui neque docere in nomine Jesu.

19 Ὁ δὲ Πέτρος ϗ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς, εἶπον· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε·

19 At Petrus et Joannes respondentes ad eos dixerunt; Si justum est in conspectu Dei, vos audire potius quam Deum, judicate;

20 Οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἴδομεν ϗ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν.

20 Non possumus enim nos, quæ vidimus et audivimus, non loqui.

* 21 Οἱ δὲ † προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς ‡ κολάσωνται αὐτοὺς, διὰ τὸν λαόν· ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι·

21 Illi vero comminantes dimiserunt eos; nihil invenientes quomodo punirent eos propter populum; quia omnes glorificabant Deum super facto.

* 22 Ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος, ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ ‡ σημεῖον τοῦτο τῆς ‡ ἰάσεως.

22 Annorum enim erat plurium quadraginta homo, in quo factum fuerat signum istud sanitatis.

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τȣ̀ς ἰδίȣς, ϗ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτȣ̀ς οἱ ἀρχιερεῖς ϗ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον.

23 Dimissi autem venerunt ad proprios; et annuntiaverunt quanta ad eos principes Sacerdotum et seniores dixissent.

24 Οἱ δὲ ἀκȣ́σαντες, ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, ϗ εἶπον· Δέσποτα, σὺ ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν ȣ̓ρανὸν ϗ τὴν γῆν ϗ τὴν θάλασσαν, ϗ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

24 Ii autem audientes unanimiter levaverunt vocem ad Deum, et dixerunt; Domine, tu Deus, qui fecisti cælum et terram et mare, et omnia quæ in eis;

* 25 Ὁ διὰ στόματος Δαβὶδ τȣ̃ παιδός σȣ εἰπών· Ἵνα τί † ἐφρύαξαν ἔθνη, ϗ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

25 Qui per os David pueri tui dicens [fuisti;] ut quid fremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania?

26 Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, ϗ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τȣ̃ Κυρίȣ ϗ κατὰ τȣ̃ Χριστȣ̃ αὐτȣ̃.

26 Adstiterunt reges terræ, et principes coacti sunt in idem adversus Dominum et adversus Christum ejus.

27 Συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σȣ Ἰησȣ̃ν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε ϗ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι ϗ λαοῖς Ἰσραὴλ,

27 Coacti sunt enim in veritate in sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodesque et Pontius Pilatus, cum gentibus et populis Israël.

28 Ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σȣ ϗ ἡ βȣλή σȣ προώρισε γενέσθαι.

28 Facere quæcumque manus tua et consilium tuum præfinivit fieri.

29 Καὶ τὰ νῦν Κύριε ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, ϗ δὸς τοῖς δȣ́λοις σȣ μετὰ παῤῥησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σȣ,

29 Et nunc Domine respice in minas eorum, et da servis tuis cum fiducia omni loqui verbum tuum.

30 Ἐν τῷ τὴν χεῖρά σȣ ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, ϗ σημεῖα ϗ τέρατα γίνεσθαι διὰ τȣ̃ ὀνόματος τȣ̃ ἁγίȣ παιδός σȣ̃ Ἰησȣ̃.

30 In manum tuam extendere se in sanitatem, et signa et prodigia fieri per nomen sancti pueri tui Jesu.

31 Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι· ϗ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίȣ, ϗ ἐλάλȣν τὸν λόγον τȣ̃ Θεȣ̃ μετὰ παῤῥησίας.

31 Et precatis eis motus est locus in quo erant congregati; et repleti sunt omnes Spiritu sancto, et loquebantur verbum Dei cum fiducia.

32 Τȣ̃ δὲ πλήθȣς τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία ϗ ἡ ψυχὴ μία· ϗ ȣ̓δὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.

32 At multitudinis credentium erat cor et anima una; et neque unus quicquam existentium ei dicebat proprium esse; sed erant illis omnia communia.

33 Καὶ μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδȣν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τȣ̃ Κυρίȣ Ἰησȣ̃, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτȣ́ς.

33 Et magna virtute reddebant testimonium Apostoli resurrectionis Domini Jesu Christi, gratiaque magna erat in omnes eos.

34 Neque

* 34 Οὐδὲ γὰρ ‡ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ † κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλȣ̃ντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων,

35 Καὶ ἐτίθȣν παρὰ τȣ̀ς πόδας τῶν ἀποςόλων· διεδίδοτο δὲ ἑκάςῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.

36 Ἰωσῆς δὲ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ὑπὸ τῶν ἀποςόλων, (ὅ ἐςι μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρακλήσεως) Λευΐτης, Κύπριος τῷ γένει,

37 Ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγρȣ̃, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, ϗ ἔθηκε παρὰ τȣ̀ς πόδας τῶν ἀποςόλων. 19. † 8.

Κεφ. ε. 5.

1 ἈΝὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτȣ̃ ἐπώλησε κτῆμα·

* 2 Καὶ ‡ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς ‡ τιμῆς, ‡ συνειδυίας ϗ τῆς γυναικὸς αὐτȣ̃· ϗ ἐνέγκας μέρος τι, παρὰ τȣ̀ς πόδας τῶν ἀποςόλων ἔθηκεν.

3 Εἶπε δὲ Πέτρος· Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σȣ, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ϗ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τȣ̃ χωρίȣ;

4 Οὐχὶ μένον, σοὶ ἔμενε, ϗ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξȣσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθȣ ἐν τῇ καρδίᾳ σȣ τὸ πρᾶγμα τȣ̃το; ὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ.

5 Ἀκȣ́ων δὲ Ἀνανίας τȣ̀ς λόγȣς τȣ́τȣς, πεσὼν ἐξέψυξε· ϗ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τȣ̀ς ἀκȣ́οντας ταῦτα.

6 Ἀναςάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέςειλαν αὐτὸν, ϗ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

* 7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν † διάςημα, ϗ ἡ γυνὴ αὐτȣ̃ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν·

8 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ Πέτρος· Εἰπέ μοι, εἰ τοσȣ́τȣ τὸ

34 Neque enim egens quisquam erat in ipsis; Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia venditorum,

35 Et ponebant ante pedes Apostolorum; Dividebatur autem singulis, prout quis opus habebat.

36 Joses autem cognominatus Barnabas ab Apostolis, (quod est interpretatum, Filius consolationis) Levites Cyprius genere,

37 Existente ei agro, vendito attulit pecuniam, et posuit ante pedes Apostolorum.

CAPUT V.

1 VIR autem quidam Ananias nomine, cum Sapphira uxore sua vendidit possessionem;

2 Et intervertit de pretio, conscia etiam uxore sua; et afferens partem quandam, ad pedes Apostolorum posuit.

3 Dixit autem Petrus; Anania, propter quid implevit Satenas cor tuum, fallere te Spiritum sanctum, et intervertere de pretio prædii?

4 Nonne manens tibi manebat; et venundatum in tua potestate erat? Quid quod posuisti in corde tuo rem hanc; Non es mentitus hominibus, sed Deo.

5 Audiens autem Ananias verba hæc, cadens exspiravit; Et factus est timor magnus super omnes audientes hæc.

6 Surgentes autem juvenes composuerunt eum, et efferentes sepelierunt.

7 Factum est autem quasi horarum trium spatium, et uxor ipsius, nesciens factum, introivit.

8 Respondit autem ei Petrus; Dic mihi, si tanti agrum vendidistis?

χωρίον ἀπέδοσθε; Ἡ δὲ εἶπε· Ναί, τοσούτου.

didistis? Illa autem dixit; Etiam tanti.

9 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτήν· Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα Κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσί σε.

9 At Petrus ait ad eam, Quid quod convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium, et efferent te.

10 Ἔπεσε δὲ παραχρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.

10 Cecidit autem confestim ante pedes ejus, et expiravit; Intrantes autem juvenes invenerunt illam mortuam, et efferentes sepelierunt ad virum suum.

11 Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

11 Et factus est timor magnus in universa ecclesia, et in omnes audientes hæc.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά· (καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος.

12 Per autem manus Apostolorum fiebant signa et prodigia in plebe multa. (Et erant unanimiter omnes in porticu Solomonis.

13 Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς· ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός.

13 At cæterorum nemo audebat conjungi illis; sed magnificabat eos populus.

14 Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν)

14 Magis autem apponebantur credentes Domino, multitudines virorumque ac mulierum.)

* 15 Ὥστε κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ ‡ σκιὰ ‡ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν.

15 Ut et secundum plateas efferrent infirmos, et ponerent in lectulis ac grabbatis, ut venientis Petri vel umbra obumbraret quemquam illorum.

* 16 ‡ Συνήρχετο ‡ δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν † πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ‡ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

16 Conveniebat autem et multitudo eorum quæ circa civitatum in Hierusalem, afferentes ægros et vexatos à spiritibus immundis; qui curabantur omnes.

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, (ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων) ἐπλήσθησαν ζήλου·

17 Exurgens autem princeps Sacerdotum et omnes qui cum illo, (existens hæresis Sadducæorum) repleti sunt zelo;

* 18 Καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν ‡ τηρήσει † δημοσίᾳ.

18 Et injecerunt manus suas in Apostolos, et posuerunt eos in custodia publica.

19 Ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς· ἐξαγαγών τε αὐτούς, εἶπε·

19 Angelus autem Domini per noctem aperuit januas custodiæ, educensque eos, dixit;

20 Ite,

20 Πορεύεσθε, καὶ σαθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.

* 21 Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ‡ ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ‡ συνεκάλεσαν τὸ ‡ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν † γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς.

22 Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐκ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν.

* 23 Λέγοντες· Ὅτι τὸ μὲν ‡ δεσμωτήριον εὕρομεν ‡ κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ‡ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς ‡ φύλακας ἔξω ἑστῶτας ‡ πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δὲ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν.

24 Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ,τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο.

25 Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς, λέγων· Ὅτι ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες, καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.

26 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς, οὐ μετὰ βίας. (ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαὸν ἵνα μὴ λιθασθῶσιν.)

27 Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς,

28 Λέγων· Οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ ἰδοὺ, πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι, εἶπον· Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.

20 Ite, et stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus.

21 Audientes autem intraverunt sub diluculum in templum, et docebant. Adveniens autem princeps Sacerdotum et qui cum eo, convocaverunt concilium et omnem senatum filiorum Israël; Et miserunt ad carcerem adduci eos.

22 At ministri accedentes non invenerunt eos in custodia, reversi autem nuntiaverunt,

23 Dicentes; Quod quidem carcerem invenimus clausum in omni securitate, et custodes stantes foras ante januas, aperientes autem intus neminem invenimus.

24 Ut autem audierunt sermones hos, et Pontifex et præfectus templi et principes Sacerdotum, ambigebant de illis, quidnam fieret hoc.

25 Adveniens autem quidam nuntiavit eis, dicens; ecce, viri quos posuistis in custodia, sunt in templo stantes et docentes populum.

26 Tunc abiens præfectus cum ministris, adduxit illos, non cum vi, (timebant enim populum ut ne lapidarentur.)

27 Adducentes autem illos statuerunt in concilio; Et interrogavit eos princeps Sacerdotum.

28 Dicens; Nonne denuntiatione denuntiavimus vobis non docere in nomine isto? et ecce replestis Hierusalem doctrina vestra, et vultis superinducere super nos sanguinem hominis istius.

29 Respondens autem Petrus et Apostoli, dixerunt; Obedire oportet Deo magis, quam hominibus.

30 Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου.

31 Τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν ϗ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ, ϗ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

32 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, ϗ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

33 Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, ϗ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς·

34 Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιὴλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι·

35 Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν.

* 36 Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν, ᾧ ‡ προσεκολλήθη ‡ ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, ϗ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, † διελύθησαν, ϗ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.

* 37 Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ ‡ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ‡ ἀπογραφῆς, ϗ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, ϗ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διεσκορπίσθησαν.

38 Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, ϗ ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται·

* 39 Εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτὸ, μήποτε ϗ † θεομάχοι εὑρεθῆτε.

40 Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ· ϗ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, ϗ ἀπέλυσαν αὐτούς.

30 Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum, quem vos interemistis suspendentes in ligno.

31 Hunc Deus principem et salvatorem exaltavit dextera sua, dare pœnitentiam Israëli et remissionem peccatorum.

32 Et nos sumus ejus testes verborum horum, et Spiritus vero sanctus, quem dedit Deus obedientibus sibi.

33 Illi autem audientes furebant, et consulebant tollere illos.

34 Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gamaliel, legisdoctor, honoratus omni populo, jussit foras breve quid apostolos fieri;

35 Dixitque ad illos; Viri Israëlitæ, attendite vobis ipsis super hominibus istis, quid estis futuri agere.

36 Ante enim hos dies extitit Theudas, dicens esse aliquem seipsum; cui adhæsit numerus virorum circiter quadringentorum? qui sublatus est, et omnes quicumque assensi sunt ei, dissoluti sunt, et facti sunt ad nihilum.

37 Post hunc extitit Judas Galilæus, in diebus descriptionis, et avertit populum multum post se; et ipse periit, et omnes quotquot assensi sunt ei, dispersi sunt.

38 Et nunc dico vobis, absistite ab hominibus istis, et sinite illos; quoniam si sit ex hominibus consilium hoc aut opus hoc, dissolvetur.

39 Si vero ex Deo est non potestis dissolvere id: ne forte et Deo pugnantes inveniamini.

40 Consenserunt autem illi Et convocantes Apostolos, cædentes denuntiaverunt non loqui in nomine Jesu; et dimiserunt eos.

41 Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι·

42 Πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ϗ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες ϗ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. 27. † 6.

Κεφ. ϛ'. 6.

* 1 ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο ‡ γογγυσμὸς τῶν ‡ Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς ‡ Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ † καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.

* 2 Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον· Οὐκ ‡ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις.

3 Ἐπισκέψασθε οὖν ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτά, πλήρεις πνεύματος ἁγίου ϗ σοφίας, οὓς καταστήσωμεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης.

4 Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ ϗ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.

5 Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· ϗ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως ϗ πνεύματος ἁγίου, ϗ Φίλιππον, ϗ Πρόχορον, ϗ Νικάνορα, ϗ Τίμωνα, ϗ Παρμενᾶν, ϗ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα.

6 Οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· ϗ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε, ϗ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα· πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης πίστεως ϗ δυνάμεως ἐποίει τέρατα ϗ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.

9 Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ

41 Illi quidem igitur ibant gaudentes à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine ejus contumelia affici.

42 Totumque diem in templo et circa domum non cessabant docentes et euangelizantes Jesum Christum,

CAPUT VI.

1 IN autem diebus illis multiplicantibus discipulis, factum est murmur Græcorum adversus Hellenistas, quod despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum.

2 Advocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non placitum est nos derelinquentes sermonem Dei, ministrare mensis.

3 Considerate ergo, fratres, viros ex vobis testimonio probatos septem, plenos Spiritu sancto et sapientia, quos constituamus super usu hoc.

4 Nos vero orationi et ministerio verbi perdurabimus.

5 Et placuit sermo coram omni multitudine; Et elegerunt Stephanum, virum plenum fide et Spiritu sancto, et Philippum, et Prochorum, et Nicanorem, et Timonem, et Parmenam, et Nicolaum advenam Antiochenum.

6 Quos statuerunt coram Apostolis; et precati imposuerunt eis manus.

7 Et verbum Dei crescebat, et multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valde: multaque turba Sacerdotum obediebant fidei.

8 Stephanus autem plenus fide et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo.

9 Surrexerunt autem quidam de

τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, ϗ Κυρηναίων, ϗ Ἀλεξανδρέων, ϗ τῶν ἀπὸ Κιλικίας ϗ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ.

10 Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ ϗ τῷ πνεύματι, ᾧ ἐλάλει.

* 11 Τότε † ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωσῆν ϗ τὸν Θεόν.

* 12 † Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν ϗ τοὺς πρεσβυτέρους ϗ τοὺς γραμματεῖς· ϗ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτόν, ϗ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον.

13 *Ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς, λέγοντας· Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου τούτου ϗ τοῦ νόμου.

14 Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, ϗ ἀλλάξει τὰ ἔθη, ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς.

15 Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου. 8. † 4.

Κεφ. ζ'. 7.

1 Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεύς· Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει;

2 Ὁ δὲ ἔφη· *Ἄνδρες ἀδελφοὶ ϗ πατέρες, ἀκούσατε· Ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν·

3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· *Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου ϗ ἐκ τῆς συγγενείας σου, ϗ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν σοι δείξω.

4 Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων, κατῴκησεν ἐν Χαῤῥάν. Κἀκεῖθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς

de synagoga dicta Libertinorum, et Cyrenensium, et Alexandrinorum, et eorum qui à Cilicia et Asia, disquirentes Stephano.

10 Et non poterant resistere sapientiæ et spiritui quo loquebatur.

11 Tunc summiserunt viros dicentes; audivimus eum dicentem verba blasphema in Mosem et Deum.

12 Commoveruntque plebem et seniores et Scribas; et instantes corripuerunt eum, et adduxerunt in concilium.

13 Statueruntque testes falsos, dicentes; Homo iste non cessat verba blasphema loquens adversus locum sanctum hunc et Legem.

14 Audivimus enim eum dicentem, quoniam Jesus Nazarenus hic dissolvet locum istum, et mutabit mores quos tradidit nobis Moyses.

15 Et attendentes in eum omnes sedentes in concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem angeli.

CAPUT VII.

1 Dixit autem princeps Sacerdotum; Si hæc ita habent?

2 Is vero ait; Viri fratres et patres, audite; Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ existenti in Mesopotamia, prius quam habitare eum in Charran;

3 Et dixit ad illum; Exi de terra tua et de cognatione tua; et veni in terram quam tibi monstravero.

4 Tunc exiens de terra Chaldæorum, habitavit in Charran. Et inde, post mori patrem ejus, transtulit illum in terram istam,

τὴν γῆν ταύτην, εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε.

5 Καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.

6 Ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεός· Ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια.

7 Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγω, εἶπεν ὁ Θεός· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

8 Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ, καὶ ὁ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες, τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ·

10 Καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.

* 11 Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναὰν, καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὕρισκον † χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν.

12 Ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον.

* 13 Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ † ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ.

* 14 Ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ ‡ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ, καὶ πᾶσαν τὴν ‡ συγγένειαν αὐτοῦ, ἐν ψυχαῖς ‡ ἑβδομήκοντα πέντε.

15 Κατέβη δὲ Ἰακὼβ εἰς Αἴ-

in quam vos nunc habitatis.

5 Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec passum pedis; et repromisit dare illi in possessionem eam, et semini ejus post ipsum, non existente ei nato.

6 Loquutus est autem sic Deus; Quia erit semen ejus accola in terra aliena, et servituti subjicient id, et male tractabunt annos quadringentos.

7 Et gentem cui servierint, judicabo ego, dixit Deus; et post hæc exibunt, et servient mihi in loco isto.

8 Et dedit illi pactum circumcisionis; et sic genuit Isaac, et circumcidit eum die octavo; et Isaac, Jacob; et Jacob duodecim patriarchas.

9 Et Patriarchæ æmulantes, Joseph vendiderunt in Ægyptum; et erat Deus cum eo;

10 Et eripuit eum ex omnibus tribulationibus ejus, et dedit ei gratiam et sapientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti; et constituit eum præpositum super Ægyptum, et omnem domum suam.

11 Venit autem fames in universam terram Ægypti et Chanaan, et tribulatio magna; et non inveniebant cibos patres nostri.

12 Audiens autem Jacob existentia frumenta in Ægypto, misit patres nostros primum.

13 Et in secundo cognitus est Joseph fratribus suis, et manifestum factum est Pharaoni genus Joseph.

14 Mittens autem Joseph accersivit patrem suum Jacob, et omnem cognationem suam in septuaginta quinque animabus,

15 Descendit autem Jacob in Ægyp

τῶν, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν.

• 16 Καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι, ὃ † ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὸρ τοῦ Συχέμ.

17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας, ἧς ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ,

18 Ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.

• 19 Οὗτος † κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ‡ ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν † ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ‡ ζωογονεῖσθαι.

20 Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ, ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

21 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν, ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν.

22 Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.

• 24 Καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, † ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ‡ ἐκδίκησιν τῷ ‡ καταπονουμένῳ, ‡ πατάξας τὸν ‡ Αἰγύπτιον.

25 Ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν.

• 26 Τῇ δὲ ‡ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ † συνήλασεν αὐτοὺς εἰς ‡ εἰρήνην, εἰπών· Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους;

27 Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπών· Τίς σε

Ægyptum, et defunctus est ipse et patres nostri.

16 Et translati sunt in Sichem, et positi sunt in sepulchro, quod emit Abraham pretio argenti à filiis Emmor Sichem.

17 Quum autem appropinquaret tempus promissionis, quam juraverat Deus Abrahæ, crevit populus et multiplicatus est in Ægypto,

18 Quoadusque surrexit rex alius, qui non sciebat Joseph.

19 Hic circumveniens genus nostrum, male affecit patres nostros, ad faciendum expositos infantes suos, ad non sobolescere.

20 In quo tempore natus est Moses, et fuit venustus Deo, qui nutritus est menses tres in domo patris sui.

21 Expositum autem illum, sustulit eum filia Pharaonis, et nutrivit eum sibi ipsi in filium.

22 Et eruditus est Moses omni sapientia Ægyptiorum; erat autem potens in dictis et factis.

23 Quum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor ejus invisere fratres suos filios Israël.

24 Et videns quendam injuria affectum, ultus est; et fecit ultionem oppresso, percutiens Ægyptium.

25 Existimabat autem intelligere fratres suos, quoniam Deus per manum ipsius daret illis salutem; ii autem non intellexerunt.

26 At sequenti die visus est eis pugnantibus, et compulit eos in pacem, dicens; Viri, fratres estis vos; ut quid injuria afficitis alii alios?

27 At injuria afficiens proximum, repulit eum, dicens; Quis te

κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς;

28 Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον;

29 Ἔφυγε δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.

30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος Κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου.

31 Ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν, ἐθαύμασε τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ Κυρίου πρὸς αὐτόν·

32 Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ. Ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι.

33 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος· Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν.

• 34 Ἰδὼν εἶδον τὴν † κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ‡ ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν ‡ δεῦρο, ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον.

• 35 Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν ὃν ἠρνήσαντο, εἰπόντες· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς ἄρχοντα καὶ † λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ ‡ βάτῳ.

36 Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτη τεσσαράκοντα.

37 Οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε.

te constituit principem et judicem super nos?

28 Num interficere me tu vis, quemadmodum interfecisti heri Ægyptium?

29 Fugit autem Moses in verbo isto, et factus est advena in terra Madian, ubi generavit filios duos.

30 Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in deserto montis Sina angelus Domini in flamma ignis rubi.

31 At Moses videns, admiratus est visum; Accedente autem illo considerare, facta est vox Domini ad eum;

32 Ego Deus patrum tuorum, Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob. Tremens autem factus Moses non audebat considerare.

33 Dixit autem illi Dominus; Solve calceamentum pedum tuorum; enim locus in quo stas, terra sancta est.

34 Videns vidi afflictionem populi mei qui in Ægypto, et gemitum eorum audivi, et descendi eruere eos; Et nunc veni, mittam te in Ægyptum.

35 Hunc Moysen quem negaverunt, dicentes; Quis te constituit principem et judicem? hunc Deus principem et redemptorem misit in manu angeli visi illi in rubo.

36 Hic eduxit illos, faciens prodigia et signa in terra Ægypti, et in rubro mari, et in deserto annos quadraginta.

37 Hic est Moyses dicens filiis Israël; Prophetam vobis resuscitabit Dominus Deus vester de fratribus vestris tanquam me; eum audite.

38 Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα, δοῦναι ἡμῖν.

38 Hic est ille factus in ecclesia in solitudine, cum angelo loquente ei in monte Sina, et patribus nostris, qui accepit verba viventia, dare nobis.

* 39 Ὧι οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ‡ ἀπώσαντο, καὶ ‡ ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον,

39 Cui noluerunt auscultantes fieri patres nostri, sed repulerunt, et versi sunt cordibus suis in Ægyptum,

* 40 Εἰπόντες τῷ Ἀαρών· Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ ‡ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ.

40 Dicentes ad Aaron; Fac nobis deos qui præcedent nos; Nam Moses hic qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid factum sit ei.

* 41 Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν.

41 Et vitulum fecerunt in diebus illis, et obtulerunt hostiam simulachro, et oblectati sunt in operibus manuum suarum.

* 42 Ἔστρεψε δὲ ὁ Θεός, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ‡ λατρεύειν τῇ ‡ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν· Μὴ † σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ;

42 Convertit autem Deus, et tradidit eos servire militiæ cæli, sicut scriptum est in libro Prophetarum; Num victimas et sacrificia obtulistis mihi annos quadraginta in deserto, domus Israël?

* 43 Καὶ ‡ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ, καὶ τὸ ‡ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥεμφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ ‡ μετοικιῶ ὑμᾶς † ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

43 Et suscepistis tabernaculum Moloch, et sidus Dei vestri Remphan, figuras quas fecistis adorare eas; Et transferam vos trans Babylonem.

44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν ἐν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἑωράκει.

44 Tabernaculum testimonii erat in patribus nostris in deserto, sicut disposuit loquens Mosi, facere illud secundum exemplar quod viderat.

* 45 Ἣν καὶ ‡ εἰσήγαγον † διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ ‡ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ‡ ἐξῶσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβίδ.

45 Quod et induxerunt suscipientes patres nostri cum Jesu in possessionem Gentium, quas expulit Deus à facie patrum nostrorum, usque dies David;

46 Ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ.

46 Qui invenit gratiam ante Deum, et petiit invenire tabernaculum Deo Jacob.

 47 Solo-

47 Σολομῶν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον.

48 Ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει·

* 49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ‡ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. Ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει Κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς ‡ καταπαύσεώς μου;

50 Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα;

* 51 † Σκληροτράχηλοι, ϗ † ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ ϗ τοῖς ὠσὶν, ὑμεῖς ‡ ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ † ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν ϗ ὑμεῖς.

* 52 Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; ϗ ἀπέκτειναν τοὺς ‡ προκαταγγείλαντας περὶ τῆς † ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται ϗ φονεῖς γεγένησθε.

53 Οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, ϗ οὐκ ἐφυλάξατε.

* 54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, ‡ διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ϗ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν.

55 Ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, ϗ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ.

56 Καὶ εἶπεν· Ἰδοὺ, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους, ϗ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ.

57 Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, ϗ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν.

58 Καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· ϗ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου.

59 Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον ϗ λέγοντα· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.

47 Solomon autem ædificavit illi domum.

48 Sed non excelsus in manufactis templis habitat, sicut propheta dicit;

49 Cælum mihi thronus, at terra scabellum pedum meorum. Qualem domum ædificabitis mihi, dicit Dominus? aut quis locus requietionis meæ?

50 Nonne manus mea fecit hæc omnia?

51 Duri cervice, et incircumcisi corde et auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut patres vestri et vos.

52 Quem Prophetarum non sunt persequuti patres vestri? et occiderunt prænuntiantes de adventu justi, cujus nunc vos proditores et homicidæ fuistis;

53 Qui accepistis Legem in dispositiones angelorum, et non custodistis.

54 Audientes autem hæc, dissecabantur cordibus suis, et stridebant dentes in eum.

55 Existens autem plenus spiritu sancto, intendens in cælum, vidit gloriam Dei, et Jesum stantem ex dextris Dei.

56 Et ait; Ecce video cælos apertos, et filium hominis ex dextris stantem Dei.

57 Clamantes autem voce magna continuerunt aures suas, et irruerunt unanimiter in eum.

58 Et ejicientes extra civitatem, lapidabant; et testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis vocati Sauli.

59 Et lapidabant Stephanum, invocantem et dicentem; Domine Jesu, suscipe spiritum meum.

60 Posi-

60 Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐκοιμήθη. 48. † 18.

Κεφ. η. 8.

* 1 ΣΑῦλος δὲ ἦν ‡ συνευδοκῶν τῇ ‡ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε ‡ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων.

* 2 † Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες ‡ εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο † κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ.

* 3 Σαῦλος δὲ † ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας, παρεδίδου εἰς φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον.

5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν.

6 Προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει.

7 Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα μεγάλῃ φωνῇ, ἐξήρχετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν.

8 Καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

* 9 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων, ‡ προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει † μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν.

10 Ὧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ μεγάλη.

* 11 Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ

60 Positis autem genibus, clamavit voce magna; Domine, ne statuas illis peccatum hoc. Et hoc dicto, obdormivit.

CAPUT VIII.

1 SAulus autem erat consentiens neci ejus. Facta est autem in illa die persequutio magna in ecclesiam in Hierosolymis; omnesque dispersi sunt per regiones Judææ et Samariæ, præter Apostolos.

2 Extulerunt autem Stephanum viri religiosi, et fecerunt planctum magnum super eo.

3 Saulus vero devastabat ecclesiam, per domos intrans, trahensque viros ac mulieres, tradebat in custodiam.

4 Illi quidem igitur dispersi pertransibant euangelizantes verbum.

5 Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, prædicabat illis Christum.

6 Intendebant autem turbæ dictis à Philippo unanimiter, in audire eos et videre signa quæ faciebat.

7 Multorum enim habentium spiritus immundi, clamantes voce magna, exibant; Multi autem paralytici et claudi curati sunt.

8 Et factum est gaudium magnum in civitate illa.

9 Vir autem quidam nomine Simon, ante fuerat in civitate magicam exercens, et attonitam reddens gentem Samariæ, dicens esse aliquem seipsum magnum.

10 Cui auscultabant omnes à minimo usque ad maximum, dicentes; Hic est virtus Dei magna.

11 Attendebant autem ei, propter

τῷ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς † μαγείαις ἐξεςακέναι αὐτούς.

12 Ὅτι δὲ ἐπίςευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες.

13 Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίςευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας, ἐξίςατο.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόςολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέςειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην·

15 Οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα ἅγιον.

16 (Οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.)

17 Τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον.

18 Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποςόλων δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα,

19 Λέγων· Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.

20 Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι.

21 Οὐκ ἔςι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔςιν εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

* 22 Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ⊥ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου.

propter multo tempore magicis dementasse eos.

12 Quum vero credidissent Philippo euangelizanti quæ de regno Dei, et nomine Jesu Christi baptizabantur virique ac mulieres.

13 At Simon et ipse credidit, et baptizatus erat perdurans Philippo: Vidensque signa et virtutes magnas factas, obstupefiebat.

14 Audientes autem qui in Hierosolymis Apostoli. quia recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum et Joannem:

15 Qui descendentes oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum.

16 Nondum enim erat in quenquam illorum illapsus: tantum autem baptizati erant in nomen Domini Jesu.

17 Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum sanctum.

18 Conspiciens autem Simon quia per impositionem manuum Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecunias,

19 Dicens: Date et mihi potestatem hanc, ut cuicumque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum.

20 Petrus autem dixit ad eum: Argentum tuum cum te sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti per pecunias acquiri.

21 Non est tibi pars neque sors in sermone isto: nam cor tuum non est rectum coram Deo.

22 Pœnitere igitur ab nequitia tua hac, et roga Deum, si forte remittetur tibi cogitatio cordis tui.

23 Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας, καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα.

24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε· Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν, διαμαρτυράμενοι, καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.

26 Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέγων· Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος.

* 27 Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ † Αἰθίοψ ‡ εὐνοῦχος, ‡ δυνάστης Κανδάκης τῆς ‡ βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς † γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ·

* 28 Ἦν τε ὑποστρέφων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ‡ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.

29 Εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· Πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.

30 Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, καὶ εἶπεν· Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;

31 Ὁ δὲ εἶπε· Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μήτις ὁδηγήσῃ με; Παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ.

* 32 Ἡ δὲ † περιοχὴ τῆς γραφῆς, ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη· καὶ ὡς ‡ ἀμνὸς ‡ ἐναντίον τοῦ ‡ κείροντος αὐτὸν ‡ ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

33 Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι

23 In enim felle amaritudinis, et obligatione iniquitatis video te existentem.

24 Respondens autem Simon dixit; Precamini vos pro me ad Dominum, ut nihil veniat super me horum quæ dixistis.

25 Illi quidem itaque testificati et loquuti verbum Domini, redierunt in Hierusalem, multosque vicos Samaritanorum euangelizarunt.

26 Angelus autem Domini loquutus est ad Philippum dicens: Surge, et vade contra meridiem ad viam descendentem ab Hierusalem in Gazam: hæc est deserta.

27 Et surgens abiit; Et ecce vir Æthiops Eunuchus, potens Candaces reginæ Æthiopum, qui erat super omnem gazam ejus qui venerat adoraturus in Hierusalem:

28 Eratque revertens, et sedens super currum suum, et legebat prophetam Esaiam.

29 Dixit autem Spiritus Philippo; Accede, et agglutinare currui huic.

30 Præcurrens autem Philippus audivit eum legentem prophetam Esaiam, et dixit; Num intelligis quæ legis?

31 Is autem ait: Quomodo enim possem, si non aliquis dux viæ fuerit mihi? Rogavitque Philippum ascendentem sedere cum eo.

32 At locus scripturæ quem legebat erat hic: Tanquam ovis ad occisionem ductus est; et sicut agnus coram tondente se mutus, sic non aperit os suum.

33 In humilitate ejus judicium ejus sublatum est; At generationem ejus quis enarrabit? quoniam

αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτȣ̃.

34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνȣ̃χΘ- τῷ Φιλίππῳ, εἶπε· Δέομαί σȣ, περὶ τίνΘ- ὁ προφήτης λέγει τȣ̃το; περὶ ἑαυτȣ̃, ἢ περὶ ἑτέρȣ τινός;

35 Ἀνοίξας δὲ ὁ ΦίλιππΘ- τὸ ςόμα αὐτȣ̃, ϗ ἀρξάμενΘ- ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησȣ̃ν.

36 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνȣ̃χΘ- Ἰδȣ̀ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι;

37 Εἶπε δὲ ὁ ΦίλιππΘ-· Εἰ πιςεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεςιν. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· Πιςεύω τὸν υἱὸν τȣ̃ Θεȣ̃ εἶναι τὸν Ἰησȣ̃ν Χριςόν.

38 Καὶ ἐκέλευσε ςῆναι τὸ ἅρμα· ϗ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε ΦίλιππΘ- ϗ ὁ εὐνȣ̃χΘ-· ϗ ἐβάπτισεν αὐτόν.

39 Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τȣ̃ ὕδατΘ-, πνεῦμα Κυρίȣ ἥρπασε τὸν Φίλιππον, ϗ ὐκ εἶδεν αὐτὸν ὐκέτι ὁ εὐνȣ̃χΘ-· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτȣ̃ χαίρων.

40 ΦίλιππΘ- δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· ϗ διερχόμενΘ- εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τȣ̃ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν. 22. † 9.

quoniam tollitur à terra vita ejus.

34 Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit; Obsecro te, de quo Propheta dicit hoc? de seipso, an de alio aliquo?

35 Aperiens autem Philippus os suum, et incipiens à scriptura ista, euangelizavit illi Jesum.

36 Ut vero ibant per viam, venerunt ad quandam aquam; et ait Eunuchus; Ecce aqua; quid prohibet me baptizari?

37 Dixit autem Philippus; Si credis ex toto corde, licet. Respondens autem ait; Credo Filium Dei esse Jesum Christum.

38 Et jussit stare currum: et descenderunt uterque in aquam, et Philippus et Eunuchus: et baptizavit eum.

39 Quum autem ascendissent de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, et non vidit eum amplius Eunuchus; Pergebat enim viam suam gaudens.

40 Philippus autem inventus est in Azotum, et præteriens euangelizabat civitates omnes, donec veniret Cæsaream.

Κεφ. θ'. 9.

* 1 Ὁ δὲ ΣαῦλΘ- ἔτι † ἐμπνέων ἀπειλῆς ϗ φόνȣ εἰς τȣ̀ς μαθητὰς τȣ̃ Κυρίȣ, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ,

2 Ἠτήσατο παρ' αὐτȣ̃ ἐπιςολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδȣ̃ ὄντας ἄνδρας τε ϗ γυναῖκας, δεδεμένȣς ἀγάγῃ εἰς Ἱερȣσαλήμ.

3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· ϗ ἐξαίφνης περιήςραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τȣ̃ ὐρανȣ̃·

CAPUT IX.

1 At Saulus adhuc spirans minarum et cædis in discipulos Domini, accedens principi Sacerdotum,

2 Petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas, ut si quos invenisset hujus viæ existentes virosque et mulieres, vinctos perduceret in Hierusalem.

3 In autem proficisci factum est eum appropinquare Damasco, et subito circumfulsit eum lux de cœlo,

4 Et

4 Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;

5 Εἶπε δέ· Τίς εἶ, Κύριε; Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν· Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.

* 6 Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε· Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; Καὶ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· Ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

* 7 Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ † συνοδεύοντες αὐτῷ, εἱστήκεισαν † ἐνεοὶ, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες.

8 Ἠγέρθη δὲ ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν, εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.

9 Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων· καὶ οὐκ ἔφαγεν, οὐδὲ ἔπιεν.

10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐν ὁράματι· Ἀνανία. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἰδοὺ ἐγὼ, Κύριε.

11 Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν· Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται.

12 Καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν εἰσελθόντα, καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ.

13 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Ἀνανίας· Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἱερουσαλήμ·

14 Καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.

15 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύ-

4 Et cadens in terram, audivit vocem dicentem sibi: Saule, Saule, quid me persequeris?

5 Ait autem: Quis es, Domine? At Dominus dixit: Ego sum Jesus, quem tu persequeris: durum tibi ad stimulos calcitrare.

6 Tremensque et pavens dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: Surge, et ingredere in civitatem, et dicetur tibi quid te oporteat facere.

7 At viri simul iter facientes ipsi, steterunt attoniti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes.

8 Surrexit autem Saulus de terra: apertis autem oculis suis neminem videbat: Manuducentes vero eum, introduxerunt in Damascum.

9 Et erat dies tres non videns: et non manducavit, neque bibit.

10 Erat autem quidam discipulus in Damasco, nomine Ananias: et dixit ad illum Dominus in visu, Anania. Is autem ait: Ecce ego, Domine.

11 At Dominus ad eum: Surgens vade in vicum vocatum Rectum: et quære in domo Judæ Saulum nomine, Tarsensem: ecce enim orat:

12 Et vidit in visione virum nomine Ananiam introeuntem, et imponentem sibi manum, ut visum recipiat.

13 Respondit autem Ananias: Domine, audivi à multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Hierusalem.

14 Et hic habet potestatem à principibus Sacerdotum, ligare omnes invocantes nomen tuum.

15 Dixit autem ad eum Dominus:

ριος· Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν, καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ.

16 Ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ, ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.

17 Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, εἶπε· Σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με (Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου) ὅπως ἀναβλέψῃς, καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου.

* 18 Καὶ εὐθέως † ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ † λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε παραχρῆμα· καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη.

* 19 Καὶ λαβὼν ‡ τροφὴν ‡ ἐνίσχυσεν· Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς.

20 Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

21 Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο· καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς;

22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν.

* 24 Ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ‡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι.

25 Λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

26 Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαῦ-

minus; Vade, quoniam vas electionis mihi est iste, ad portandum nomen meum coram gentibus, et regibus, filiisque Israël.

16 Ego enim ostendam illi quanta oportet eum pro nomine meo pati.

17 Abiit autem Ananias, et introivit in domum: et imponens in eum manus, dixit: Saule frater, Dominus misit me (Jesus visus tibi in via qua veniebas) ut videas, et implearis Spiritu sancto.

18 Et confestim ceciderunt ab oculis ejus tanquam squamæ, visum recepitque statim: et surgens baptizatus est.

19 Et accepto cibo confortatus est: Fuit autem Saulus cum iis qui in Damasco discipulis dies aliquot.

20 Et continuo in synagogis prædicabat Christum, quoniam hic est Filius Dei.

21 Stupebant autem omnes audientes, et dicebant: Nonne hic est ille populatus in Hierusalem invocantes nomen istud: et huc ad hoc venit ut vinctos illos duceret ad principes Sacerdotum?

22 Saulus autem magis convalescebat, et confundebat Judæos habitantes in Damasco, conferens quoniam hic est Christus.

23 Quum autem implerentur dies multi, simul consilium fecerunt Judæi interimere eum.

24 Notæ factæ sunt autem Saulo insidiæ eorum. Adservabantque portas dieque ac nocte, ut eum interficerent.

25 Accipientes autem eum discipuli nocte, demiserunt per murum, submittentes in sporta.

26 Adveniens autem Saulus in

λ⊙ εἰς Ἱερȣσαλὴμ, ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· ϗ πάντες ἐφοβȣ̃ντο αὐτὸν, μὴ πιςεύοντες ὅτι ἐςὶ μαθητής.

27 Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμεν⊙ αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τȣ̀ς ἀποςόλȣς, ϗ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον, ϗ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, ϗ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαῤῥησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τȣ̃ Ἰησȣ̃.

28 Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμεν⊙ ϗ ἐκπορευόμεν⊙ ἐν Ἱερȣσαλὴμ, ϗ παῤῥησιαζόμεν⊙ ἐν τῷ ὀνόματι τȣ̃ Κυρίȣ Ἰησȣ̃.

29 Ἐλάλει τε ϗ συνεζήτει πρὸς τȣ̀ς Ἑλληνιςάς· οἱ δὲ ἐπεχείρȣν αὐτὸν ἀνελεῖν.

30 Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν, ϗ ἐξαπέςειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

31 Αἱ μὲν ȣ̃ν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς Ἰȣδαίας ϗ Γαλιλαίας ϗ Σαμαρείας εἶχον εἰρήνην, οἰκοδομȣ́μεναι ϗ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τȣ̃ Κυρίȣ, ϗ τῇ παρακλήσει τȣ̃ ἁγίȣ πνεύματ⊙ ἐπληθύνοντο.

32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν ϗ πρὸς τȣ̀ς ἁγίȣς τȣ̀ς κατοικȣ̃ντας Λύδδαν.

33 Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραββάτῳ, ὃς ἦν παραλελυμέν⊙.

34 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρ⊙· Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησȣ̃ς ὁ Χριςός· ἀνάςηθι, ϗ ςρῶσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέςη.

35 Καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικȣ̃ντες Λύδδαν ϗ τὸν Σάρωνα, οἵτινες ἐπέςρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

* 36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν † μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθὰ, ἣ ‡ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων ϗ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει.

in Hierusalem, tentabat jungi discipulis; et omnes timebant eum, non credentes quòd esset discipulus.

27 Barnabas autem apprehendens illum, duxit ad Apostolos, et narravit illis quomodo in via vidisset Dominum et quia loquutus est ei, et quomodo in Damasco fiducialiter egerit in nomine Jesu.

28 Et erat cum illis intrans et exiens in Hierusalem, et fiducialiter agens in nomine Domini Jesu.

29 Loquebaturque et disputabat adversus Hellenistas; illi autem quærebant eum occidere.

30 Cognoscentes autem fratres, deduxerunt eum in Cæsaream, et dimiserunt eum in Tarsum.

31 Illæ quidem igitur ecclesiæ per totam Judæam et Galilæam et Samariam habebant pacem; ædificatæ et pergentes timore Domini, et consolatione sancti Spiritus replebantur.

32 Factum est autem Petrum transeuntem per omnes, devenire et ad sanctos habitantes Lyddam.

33 Invenit autem ibi hominem quendam Æneam nomine ab annis octo jacentem in grabbato, qui erat paralyticus.

34 Et ait illi Petrus; Ænea, sanat te Jesus Christus; surge, et sterne tibi ipsi. Et continuo surrexit.

35 Et viderunt eum omnes habitantes Lyddam et Saronam; qui conversi sunt ad Dominum.

36 In Joppe autem quædam erat discipula nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas: Hæc erat plena bonis operibus et eleëmosynis quas faciebat.

37 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ.

* 38 Ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν, παρακαλοῦντες μὴ † ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν.

39 Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον· καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς.

* 40 Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε· Ταβιθὰ, ἀνάστηθι. Ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ‡ ἀνεκάθισε.

41 Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν.

42 Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης· καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

* 43 Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι ‡ βυρσεῖ. 13. † 7.

Κεφ. ί. 10.

1 ᵃ ΑΝὴρ δέ τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς,

* 2 ‡ Εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ ‡ διαπαντός.

3 Εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε.

37 Factum est autem in diebus illis infirmatam eam mori; Lavantes autem eam posuerunt in cœnaculo.

38 Prope autem existente Lydda Joppe, discipuli audientes quia Petrus est in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes, non pigritari venire usque ad ipsos.

39 Surgens autem Petrus simul venit illis; Quem adveni entem duxerunt in cœnaculum; et adstiterunt ei omnes viduæ flentes, et ostendentes tunicas et vestes quas faciebat cum illis existens Dorcas.

40 Ejiciens autem foras omnes Petrus, ponens genua oravit; et conversus ad corpus dixit; Tabitha, resurge. Illa vero aperuit oculos suos; et videns Petrum resedit.

41 Dans autem illi manum, erexit eam. Vocans autem sanctos et viduas, stitit eam vivam.

42 Notum autem factum est per universam Joppen; et multi crediderunt in Dominum.

43 Factum est autem dies multos manere eum in Joppe, apud quendam Simonem coriarium.

CAPUT X.

1 VIR autem quidam erat in Cæsarea nomine Cornelius, centurio ex cohorte vocata Italica.

2 Pius et timens Deum, cum omni domo sua, faciensque eleëmosynas multas plebi, et deprecans Deum per omne.

3 Vidit in visu manifeste, quasi horam nonam diei, angelum Dei introeuntem ad se, et dicentem ei; Corneli.

4 Illi

4 Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἔμφοβος γενόμενος, εἶπε· Τί ἐστι Κύριε; Εἶπε δὲ αὐτῷ· Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

5 Καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος.

6 Οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν· οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

7 Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ,

8 Καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

* 9 Τῇ δὲ ‡ ἐπαύριον † ὁδοιπορούντων ἐκείνων, καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἕκτην.

* 10 Ἐγένετο δὲ † πρόσπεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων, ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις·

11 Καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς·

* 12 Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς, καὶ τὰ θηρία, καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

13 Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· Ἀναστὰς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.

* 14 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε· ‡ Μηδαμῶς, Κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον.

15 Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· Ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου.

4 Ille autem attendens ei, et pavefactus dixit: Quid est Domine? Dixit autem illi: Orationes tuæ et eleëmosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei.

5 Et nunc mitte in Joppem viros, et accerse Simonem quendam qui cognominatur Petrus.

6 Hic hospitatur apud quendam Simonem coriarium, cui est domus juxta mare; hic dicet tibi quid te oportet facere.

7 Ut autem discessit angelus ille loquens Cornelio, vocatis duobus famulis suis, et milite pio assistentium ei,

8 Et expositis illis omnibus, misit illos in Joppen.

9 At postridie iter facientibus illis, et civitati appropinquantibus, ascendit Petrus supra domum precari, circa horam sextam.

10 Factus est autem esuriens, et voluit gustare: Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus;

11 Et spectat cælum apertum, et descendens super se vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis vinctum, et demissum in terram;

12 In quo erant omnia quadrupedia terræ, et feræ et reptilia et volatilia cæli.

13 Et facta est vox ad eum; Surgens, Petre, occide et manduca.

14 At Petrus ait: Nequaquam Domine; quia nunquam manducavi omne commune aut immundum.

15 Et vox iterum ex secundo ad eum; Quæ Deus purificavit tu ne commune dic.

16 Hoc

16 Τȣ̃το δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· ϗ πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν ȣ̓ρανόν.

* 17 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ ‡ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ ‡ ὅραμα ὃ εἶδε, ϗ ἰδȣ̀ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τȣ̃ Κορνηλίȣ, † διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα.

18 Καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλȣ́μενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται·

19 Τȣ̃ δὲ Πέτρȣ ἐνθυμȣμένȣ περὶ τȣ̃ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα· Ἰδȣ̀, ἄνδρες τρεῖς ζητȣ̃σί σε·

20 Ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, ϗ πορεύȣ σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· διότι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτȣ́ς.

21 Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τȣ̀ς ἄνδρας τȣ̀ς ἀπεσταλμένȣς ἀπὸ τȣ̃ Κορνηλίȣ πρὸς αὐτὸν, εἶπεν· Ἰδȣ̀, ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν πάρεστε;

22 Οἱ δὲ εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος ϗ φοβȣ́μενος τὸν Θεὸν, μαρτυρȣ́μενός τε ὑπὸ ὅλȣ τȣ̃ ἔθνȣς τῶν Ἰȣδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλȣ ἁγίȣ μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτȣ̃, ϗ ἀκȣ̃σαι ῥήματα παρὰ σȣ̃.

* 23 † Εἰσκαλεσάμενος ȣ̓̃ν αὐτȣ̀ς ‡ ἐξένισε. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον εἰς αὐτῷ·

24 Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτȣ̀ς, συγκαλεσάμενος τȣ̀ς συγγενεῖς αὐτȣ̃ ϗ τȣ̀ς ἀναγκαίȣς φίλȣς.

25 Ὡς δὲ ἐγένετο εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τȣ̀ς πόδας, προσεκύνησεν.

26 Ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἤγειρε,

16 Hoc autem factum est per ter: Et rursum receptum est vas in cælum.

17 Ut autem in seipsum hæsitabat Petrus quidnam esset visio quam vidisset, et ecce, viri missi à Cornelio, inquirentes domum Simonis, astiterunt ad vestibulum.

18 Et vocantes interrogabant si Simon cognominatus Petrus illic hospitatur.

19 At Petro cogitanti de visione, dixit ei Spiritus; Ecce, viri tres quærunt te;

20 Sed surgens descende, et vade cum eis, nihil ambigens; quia ego misi illos.

21 Descendens autem Petrus ad viros missos à Cornelio ad ipsum, dixit: Ecce ego sum quem quæritis; quæ causa, propter quam adestis?

22 Illi vero dixerunt, Cornelius centurio, vir justus et timens Deum, testimonio ornatusque a tota gente Judæorum, divinitus admonitus est ab angelo sancto accersere te in domum suam, et audire verba abs te.

23 Introvocans ergo eos recepit hospitio. At sequenti die Petrus exiit cum illis, et quidam fratrum ab Joppe comitati sunt eum.

24 Et altera die introierunt in Cæsaream; At Cornelius erat expectans eos, convocans cognatos suos et necessarios amicos.

25 Ut autem factum est ingredi Petrum, occurrens ei Cornelius, procidens ad pedes, adoravit.

26 At Petrus elevavit eum, dicens,

λέγων· Ἀνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι.

* 27 Καὶ † συνομιλῶν αὐτῷ, εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλὺς.

* 28 Ἔφη τε πρὸς αὐτὺς· Ὑμεῖς ἐπίςασθε ὡς † ἀθέμιτόν ἐςιν ἀνδρὶ Ἰυδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι † ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον.

* 29 Διὸ καὶ † ἀναντιῤῥήτως ἦλθον ‡ μεταπεμφθείς. Πυνθάνομαι ὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με;

30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηςεύων, καὶ τὴν ἐννάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μυ· καὶ ἰδὲ, ἀνὴρ ἔςη ἐνώπιόν μυ ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ,

31 Καί φησι· Κορνήλιε, εἰσηκύσθη συ ἡ προσευχὴ, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι συ ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τῦ Θεῦ.

32 Πέμψον ὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· ὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι.

33 Ἐξαυτῆς ὖν ἔπεμψα πρός σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος· νῦν ὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τῦ Θεῦ πάρεσμεν, ἀκῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τῦ Θεῦ.

* 34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ ςόμα, εἶπεν· Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι ὐκ ἔςι † προσωπολήπτης ὁ Θεὸς·

35 Ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβύμενος αὐτὸν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐςι.

36 Τὸν λόγον ὃν ἀπέςειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησῦ Χριςῦ· ὗτός ἐςι πάντων Κύριος.

dicens, Surge; et ego ipse homo sum.

27 Et colloquens ei, intravit, et invenit conventos multos.

28 Dixitque ad illos: Vos scitis ut nefas est viro Judæo conjungi aut accedere alienigenæ: Et mihi Deus ostendit neminem communem aut immundum dicere hominem.

29 Ideo et incontradicenter veni accersitus. Interrogo ergo, qua causa accersistis me?

30 Et Cornelius ait; A nudius quarta die usque ad hanc horam eram jejunans, et nona hora orans in domo mea, et ecce vir stetit ante me in veste splendida,

31 Et ait; Corneli, exaudita est tua oratio, et eleëmosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei.

32 Mitte ergo in Joppen, et accerse Simonem, qui cognominatur Petrus; hic hospitatur in domo Simonis coriarii juxta mare; qui adveniens loquetur tibi.

33 Ex eadem ergo misi ad te; tuque bene fecisti adveniens: Nunc ergo omnes nos coram Deo adsumus, audire omnia præcepta tibi à Deo.

34 Aperiens autem Petrus os, dixit; in veritate deprehendo quia non est personarum acceptor Deus?

35 Sed in omni gente timens eum, et operans justitiam, acceptus illi est.

36 Verbum quod misit filiis Israël, annuntians pacem per Jesum Christum; hic est omnium Dominus.

37 Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης.

* 38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν † εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ.

39 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου.

40 Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι·

* 41 Οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ ‡ μάρτυσι τοῖς † προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες ‡ συνεφάγομεν καὶ † συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

42 Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν.

43 Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον.

45 Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται·

46 Ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. Τότε ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος·

47 Μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύναταί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς καὶ ἡμεῖς;

37 Vos scitis factum verbum per universam Judæam, inceptum à Galilæa, post baptismum quod prædicavit Joannes;

38 Jesum à Nazaret, ut unxit eum Deus Spiritu sancto et efficacia, qui per transiit benefaciens et sanans omnes potestate oppressos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo.

39 Et nos sumus testes omnium quæ fecit inque regione Judæorum et in Hierusalem; quem et occiderunt suspendentes in ligno.

40 Hunc Deus suscitavit tertia die, et dedit eum manifestum fieri;

41 Non omni populo, sed testibus præordinatis à Deo, nobis, qui commanducavimus et combibimus ei, post resurrexisse eum ex mortuis.

42 Et præcepit nobis prædicare populo, et testificari quia ipse est ille definitus à Deo judex vivorum et mortuorum.

43 Huic omnes Prophetæ testantur, remissionem peccatorum accipere per nomen ejus omnem credentem in eum.

44 Adhuc loquente Petro verba hæc, cecidit Spiritus sanctus super omnes audientes verbum.

45 Et obstupuerunt qui ex circumcisione fideles quotquot comitati fuerant Petrum, quia et in gentes donum sancti Spiritus effusum est.

46 Audiebant enim illos loquentes linguis, et magnificantes Deum. Tunc respondit Petrus!

47 Numquid aquam prohibere potest quis, ad non baptizari hos, qui Spiritum sanctum acceperunt sicut et nos?

48 Jussit

48 Προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. Τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς. 25. + 12.

Κεφ. ια. 11.

1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

2 Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς,

3 Λέγοντες· Ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς.

4 Ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέτρος, ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς, λέγων·

* 5 Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις ἐμοῦ·

6 Εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς, καὶ τὰ θηρία, καὶ τὰ ἑρπετά, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

7 Ἤκουσα δὲ φωνῆς λεγούσης μοι· Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.

8 Εἶπον δέ· Μηδαμῶς, Κύριε· ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου.

9 Ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου.

10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν.

11 Καὶ ἰδού, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με.

12 Εἶπε δέ μοι τὸ Πνεῦμα συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενον. Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός.

48 Jussitque eos baptizari in nomine Domini Jesu. Tunc rogaverunt eum manere dies aliquot.

CAPUT XI.

1 AUdierunt autem Apostoli et fratres existentes apud Judæam, quoniam et Gentes receperunt verbum Dei.

2 Et quum ascendisset Petrus in Hierosolyma, disceptabant adversus illum qui erant ex circumcisione,

3 Dicentes; Quod ad viros præputium habentes ingressus es, et communicasti eis.

4 Incipiens autem Petrus exponebat illis secundum ordinem, dicens;

5 Ego eram in civitate Joppe orans; et vidi in excessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis demissum ex cælo, et venit usque ad me:

6 In quod attendens considerabam, et vidi quadrupedia terræ, et bestias, et reptilia, et volatilia cæli.

7 Audivi autem vocem dicentem mihi; Surgens Petre, occide et manduca.

8 Dixi autem; Nequaquam, Domine; quia omne commune aut immundum nunquam introivit in os meum.

9 Respondit autem mihi vox ex secundo de cælo; Quæ Deus mundavit, tu ne commune dicens.

10 Hoc autem factum est per ter; et rursum recepta sunt omnia in cælum.

11 Et ecce ex eadem tres viri astiterunt in domo in qua eram, missi à Cæsarea ad me.

12 Dixit autem mihi Spiritus simul ire illis nihil ambigentem. Venerunt autem cum me et sex fratres isti, et ingressi sumus in domum viri.

13 Ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα ϗ εἰπόντα αὐτῷ· Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, ϗ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον,

14 Ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ ϗ πᾶς ὁ οἶκός σου.

15 Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ ϗ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ.

16 Ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος Κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

17 Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς ϗ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν;

18 Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, ϗ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες· Ἄρα γε ϗ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωήν.

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ, διῆλθον ἕως Φοινίκης ϗ Κύπρου ϗ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.

20 Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι ϗ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἑλληνιστὰς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν.

21 Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον.

22 Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν· ϗ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας.

23 Ὃς παραγενόμενος, ϗ ἰδὼν

13 Annuntiavitque nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem et dicentem sibi; Mitte in Joppen viros, et accerse Simonem cognominatum Petrum,

14 Qui loquetur verba ad te, in quibus salvus eris tu, et universa domus tua.

15 In vero incipere me loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut et super nos in initio.

16 Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat; Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto.

17 Si ergo par donum dedit illis Deus, sicut et nobis, credentibus in Dominum Jesum Christum, ego autem quis eram potens prohibere Deum?

18 Audientes autem hæc tacuerunt; et glorificaverunt Deum, dicentes: Nempe et gentibus Deus pœnitentiam dedit ad vitam.

19 Illi quidem igitur dispersi à tribulatione facta in Stephano perambulaverunt usque ad Phœnicem et Cyprum et Antiochiam, nemini loquentes verbum si non solum Judæis.

20 Erant autem quidam ex eis viri Cyprii et Cyrenæi, qui introeuntes in Antiochiam, loquebantur ad Hellenistas, euangelizantes Dominum Jesum.

21 Et erat manus Domini cum eis ad sanandum eos; multusque numerus credens conversus est ad Dominum.

22 Auditus est autem sermo ad aures ecclesiæ quæ in Hierosolymis super istis; et miserunt Barnabam venire usque Antiochiam.

23 Qui adveniens et videns gratiam

τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἐχάρη, ϗ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ·

24 Ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς ϗ πλήρης πνεύματος ἁγίου ϗ πίστεως· ϗ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ.

25 Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον· ϗ εὑρὼν αὐτὸν, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν.

26 Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ϗ διδάξαι ὄχλον ἱκανὸν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν.

28 Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις ϗ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος.

* 29 Τῶν δὲ μαθητῶν, καθὼς † ηὐπορεῖτό τις, ‡ ὥρισαν ‡ ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς·

30 Ὃ ϗ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα ϗ Σαύλου. 4. † 1.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 ΚΑΤ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας.

2 Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου, μαχαίρᾳ.

3 Καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν ϗ Πέτρον· (ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν Ἀζύμων·)

* 4 Ὃν ϗ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδοὺς τέσσαρσι † τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν· βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ.

gratiam Dei, gavisus est; et hortabatur omnes proposito cordis permanere Domino;

24 Quia erat vir bonus et plenus Spiritu sancto et fide Et apposita est turba multa Domino.

25 Profectus est autem in Tarsum Barnabas requirere Saulum; Et inveniens eum duxit eum in Antiochiam.

26 Factum est autem eos annum totum convenire in ecclesia, et docere turbam multam, appellarique primum in Antiochia discipulos Christianos.

27 In his autem diebus descenderunt ab Hierosolymis Prophetæ in Antiochiam.

28 Surgens autem unus ex eis nomine Agabus, significabat per Spiritum, famem magnam futuram in universam habitatam, quæ et facta est sub Claudio Cæsare.

29 At discipulorum prout bene agebat quis, decreverunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in Judea fratribus.

30 Quod et fecerunt, mittentes ad seniores per manum Barnabæ et Sauli.

CAPUT XII.

1 PER illud autem tempus injecit Herodes rex manus male tractare quosdam de ecclesia.

2 Occidit autem Jacobum fratrem Joannis, gladio.

3 Et videns quod gratum est Judæis, apposuit apprehendere et Petrum; (Erant autem dies azymorum;)

4 Quem et prehendens misit in custodiam, tradens quatuor quaternionibus militum custodire eum; volens post Pascha producere eum populo.

5 Ille

* ϗ Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· ‡ προσευχὴ δὲ ἦν ‡ ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ.

5 Ille quidem igitur Petrus servabatur in custodia; Oratio autem erat assidua facta ab ecclesia ad Deum pro eo.

6 *Ὅτε δὲ ἔμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσί, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν.

6 Quum autem futurus esset producere eum Herodes, nocte illa erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis duabus, custodesque ante ostium servabant custodiam.

* 7 Καὶ ἰδού, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, ϗ ‡ φῶς ‡ ἔλαμψεν ἐν τῷ † οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτόν, λέγων· Ἀνάστα ἐν ‡ τάχει. Καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν.

7 Et ecce angelus Domini adstitit, et lumen refulsit in carcere; pulsans autem latus Petri, excitavit eum, dicens; Surge in celeritate Et ceciderunt ejus catenæ de manibus.

8 Εἶπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· Περίζωσαι, ϗ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησε δὲ οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ· Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, ϗ ἀκολούθει μοι.

8 Dixitque angelus ad eum; Præcingere, et subliga sandalia tua. Fecit autem sic. Et dixit illi; Circumda vestimentum, et sequere me.

9 Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ, ϗ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου· ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν.

9 Et exiens sequebatur eum, et nesciebat quia verum est factum per angelum; existimabat autem visum videre.

† 10 Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν ϗ δευτέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν ‡ σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ἠνοίχθη αὐτοῖς· ϗ ἐξελθόντες ‡ προῆλθον ‡ ῥύμην μίαν· ϗ εὐθέως ‡ ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ.

10 Transeuntes autem primam custodiam et secundam, venerunt ad portam ferream ducentem ad civitatem, quæ spontaneè aperta est eis; Et exeuntes processerunt vicum unum; et continuo discessit angelus ab eo.

11 Καὶ ὁ Πέτρος γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε· Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, ϗ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου, ϗ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.

11 Et Petrus factus in seipso, dixit; Nunc scio vere quia emisit Dominus angelum suum, et eripuit me de manu Herodis, et omni expectatione plebis Judæorum.

12 Συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου, τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι ϗ προσευχόμενοι.

12 Consideransque venit ad domum Mariæ matris Joannis, cognominati Marci, ubi erant multi congregati fratres et orantes.

13 Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσ-

13 Pulsante autem Petro ostium vestibuli, processit puella sub-

ἦλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη·

subauscultare, nomine Rhode.

* 14 Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, † εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος.

14 Et agnocens vocem Petri, præ gaudio non aperuit vestibulum, introcurrens autem nuntiavit stare Petrum ante vestibulum.

* 15 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον· Μαίνῃ. Ἡ δὲ ‡ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. Οἱ δ' ἔλεγον· Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστιν.

15 Illi autem ad eam dixerunt; Insanis. Illa autem affirmabat sic habere. Illi autem dicebant: Angelus ejus est.

16 Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν, καὶ ἐξέστησαν.

16 At petrus perseverabat pulsans; Aperientes autem viderunt eum, et obstupuerunt.

17 Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾷν, διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς· εἶπε δέ· Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.

17 Annuens autem eis manu tacere, narravit eis quomodo Dominus eum eduxisset de custodia: dixit autem: Annuntiate Jacobo et fratribus hæc. Et egressus abiit in alium locum.

* 18 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν ‡ τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο.

18 Facta autem die erat turbatio non parva in militibus, quidnam Petrus factus esset.

19 Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν, καὶ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισάρειαν, διέτριβεν.

19 Herodes autem requirens eum, et non inveniens, inquirens custodes, jussit ad supplicium trahi: et descendens à Judæa in Cæsaream, commoratus est.

* 20 Ἦν δὲ ὁ Ἡρώδης † θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτὸν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ † κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰρήνην· διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς.

20 Erat autem Herodes iratus Tyriis et Sidoniis. Uno animo autem advenerunt ad eum, et persuadentes Blastum, qui super cubiculum regis, postulabant pacem, propter ali ipsorum regionem à regia.

* 21 † Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ‡ ἐσθῆτα βασιλικὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, † ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς.

21 Statuto autem die Herodes vestitus vestem regiam, et sedens pro tribunali, concionabatur ad eos.

22 Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· Θεοῦ φωνὴ, καὶ οὐκ ἀνθρώπου.

22 At populus acclamabat: Vox Dei, et non hominis

* 23 Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ Θεῷ,

23 Confestim autem percussit eum angelus Domini, pro quibus non dedisset gloriam Deo: et factus

ϗ γενόμενος † σκωληκόβρωτος ‡ ἐξέψυξεν.

24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε ϗ ἐπληθύνετο.

25 Βαρνάβας δὲ ϗ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες ϗ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον. 22. † 8.

Κεφ. ιγ΄. 13.

* 1 Ἦσαν δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται ϗ διδάσκαλοι, ὅ,τε Βαρνάβας ϗ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, ϗ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρώδου τοῦ ‡ τετράρχου † σύντροφος, ϗ Σαῦλος.

* 2 ‡ Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατε ‡ δή μοι τόν τε Βαρνάβαν ϗ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς.

3 Τότε νηστεύσαντες ϗ προσευξάμενοι, ϗ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

4 Οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, κατῆλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον.

5 Καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ ϗ Ἰωάννην ὑπηρέτην.

6 Διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς,

7 Ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ· οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν ϗ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

8 Ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, (οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ) ζητῶν δια-

factus vermibus corrosus exspiravit.

24 At verbum Dei crescebat et multiplicabatur.

25 Barnabas autem et Saulus reversi sunt ex Hierusalem implentes ministerium, simul assumentes et Joannem cognominatum Marcum.

CAPUT XIII.

1 Erant autem quidam in Antiochia apud existentem ecclesiam prophetæ et doctores, Barnabasque et Simon vocatus Niger, et Lucius Cyrenæus, Manahenque Herodis Tetrarchæ coëducatus, et Saulus.

2 Ministrantibus autem illis Domino et jejunantibus, dixit Spiritus sanctus: Segregate mihi Barnabamque et Saulum in opus quod advocavi eos.

3 Tunc jejunantes et precati, et imponentes manus eis, dimiserunt.

4 Hi quidem emissi à Spiritu sancto, descenderunt in Seleuciam; illincque abnavigaverunt in Cyprum.

5 Et facti in Salamine, annuntiabant verbum Dei in synagogis Judæorum: Habebant autem et Joannem ministrum.

6 Peragrantes autem insulam usque ad Paphum, invenerunt quendam magum pseudoprophetam Judæum, cui nomen Bar-Jesus,

7 Qui erat cum Proconsule Sergio Paulo, viro prudente; Hic advocans Barnabam et Saulum, expetebat audire verbum Dei.

8 Resistebat autem illis Elymas magus, (sic enim interpretatur nomen ejus) quærens avertere

στρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως.

9 Σαῦλος δὲ (ὁ καὶ Παῦλος) πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου, καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτόν,

• 10 Εἶπεν· ‡ Ὦ ‡ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης † ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς εὐθείας;

• 11 Καὶ νῦν ἰδοὺ, χεὶρ τοῦ Κυρίου ἐπὶ σέ· καὶ ἔσῃ τυφλὸς, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. Παραχρῆμα δὲ ‡ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ‡ ἀχλὺς καὶ σκότος· καὶ περιάγων ἐζήτει † χειραγωγούς.

12 Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς, ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου.

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

14 Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν.

15 Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαὸν, λέγετε.

16 Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ, εἶπεν· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἀκούσατε.

17 Ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς.

• 18 Καὶ ὡς ‡ τεσσαρακονταετῆ χρόνον † ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ.

avertere Proconsulem à fide.

9 Saulus autem (qui et Paulus) repletus Spiritu sancto, et intendens in eum,

10 Dixit: O plene omni dolo et omni maleficentia, fili diaboli, inimice omnis justitiæ, non cessabis pervertere vias Domini rectas?

11 Et nunc ecce manus Domini super te: et eris cæcus, non videns solem usque ad tempus: Confestim autem cecidit in eum caligo et tenebræ: et circumiens quærebat manuductores.

12 Tunc videns Proconsul factum, credidit perculsus super doctrina Domini.

13 Provecti autem à Papho qui circa Paulum, venerunt in Pergen Pamphyliæ: Joannes autem discedens ab eis, reversus est in Hierosolyma.

14 Illi vero pertranseuntes à Perge venerunt in Antiochiam Pisidiæ, et ingressi in synagogam die Sabbatorum, sederunt.

15 Post autem lectionem Legis et Prophetarum, miserunt principes synagogæ ad eos, dicentes: Viri fratres, si est sermo in vobis exhortationis ad plebem, dicite.

16 Surgens autem Paulus, et silentium indicens manu, ait: Viri Israëlitæ, et timentes Deum, audite.

17 Deus populi hujus Israël elegit patres nostros, et populum exaltavit in terra Ægypto, et cum brachio excelso eduxit eos ex ea.

18 Et quasi quadraginta annorum tempus mores sustinuit eorum in deserto.

* 19 Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπλὰ ἐν γῇ Χαναὰν, † κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν.

20 Καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις ϗ πεντήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.

21 Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, ϗ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς, τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ἔτη τεσσαράκοντα.

22 Καὶ μεταστήσας αὐτὸν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ ϗ εἶπε μαρτυρήσας· Εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου.

23 Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγειρε τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν·

* 24 ‡ Προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς ‡ εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ.

25 Ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε· Τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγὼ, ἀλλ' ἰδοὺ, ἔρχεται μετ' ἐμὲ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.

26 Ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ, ϗ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη.

27 Οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, ϗ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, ϗ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες, ἐπλήρωσαν·

28 Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ᾐτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν.

29 Ὡς δὲ ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον.

30 Ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

19 Et delens gentes septem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum.

20 Et post hæc quasi annis quadringentis et quinquaginta dedit Judices, usque ad Samuel Prophetam.

21 Et exinde postulaverunt regem: et dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de tribu Benjamin, annos quadraginta.

22 Et amovens eum, excitavit illis David in regem: cui et dixit testatus: Inveni David filium Jesse, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.

23 Hujus Deus à semine secundum promissionem excitavit Israëli Salvatorem Jesum:

24 Prædicante Joanne ante faciem adventus ejus baptismum pœnitentiæ omni populo Israël.

25 Quum autem impleret Joannes cursum, dicebat; Quem me arbitramini esse? non sum ego; sed ecce venit post me, cujus non sum dignus calceamenta pedum solvere.

26 Viri fratres, filii generis Abraham, et qui in vobis timentes Deum, vobis verbum salutis hujus missum est.

27 Nam habitantes in Hierusalem et principes eorum, hunc ignorantes, et voces Prophetarum per omne Sabbatum lectas, judicantes impleverunt;

28 Et nullam causam mortis invenientes, petierunt Pilatum interfici eum.

29 Ut autem consummassent omnia de eo scripta, detrahentes à ligno posuerunt in monumentum.

30 At Deus excitavit eum ex mortuis.

31 Qui

* 31 Ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείυς τοῖς ‡ συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερυσαλὴμ, οἵτινές εἰσι μάρτυρες αὐτῦ πρὸς τὸν λαόν.

31 Qui visus est per dies multos simul ascendentibus cum eo de Galilæa in Hierusalem: qui sunt testes ejus ad plebem.

* 32 Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς † ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησῦν·

32 Et nos vobis annuntiamus illam ad patres repromissionem factam, Quoniam hanc Deus adimplevit natis eorum nobis, resuscitans Jesum:

33 Ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται· Υἱός μυ εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

33 Sicut et in Psalmo secundo scriptum est: Filius meus es tu, ego hodie genui te.

34 Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθορὰν, ὕτως εἴρηκεν· Ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά.

34 Quod autem resuscitavit eum ex mortuis, non amplius futurum reverti in corruptionem, ita dixit: Quia dabo vobis sancta David fidelia.

35 Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν συ ἰδεῖν διαφθοράν.

35 Ideoque in alio dicit: Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.

* 36 Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ‡ ὑπηρετήσας τῇ τῦ Θεῦ βυλῇ, ‡ ἐκοιμήθη, καὶ ‡ προσετέθη πρὸς τὺς πατέρας αὐτῦ, καὶ εἶδε ‡ διαφθοράν·

36 David quidem enim propria generatione administrans Dei voluntati, dormivit, et appositus est ad patres suos et vidit corruptionem.

37 Ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, ὐκ εἶδε διαφθοράν·

37 Quem vero Deus suscitavit, non vidit corruptionem.

38 Γνωστὸν ὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι διὰ τύτυ ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται·

38 Notum igitur sit vobis, viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorum annuntiatur:

39 Καὶ ἀπὸ πάντων, ὧν ὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι, ἐν τύτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιῦται.

39 Et ab omnibus quibus non potuistis in Lege Mosi justificari, in hoc omnis credens justificatur.

40 Βλέπετε ὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις·

40 Videte ergo ne superveniat in vos dictum in Prophetis:

* 41 Ἴδετε οἱ † καταφρονηταὶ, καὶ ‡ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ᾧ ὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

41 Videte contemptores, et admiramini, et evanescite: quia opus ego operor in diebus vestris, cui non credetis, si quis enarraverit vobis.

42 Ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰυδαίων, παρεκάλυν

42 Exeuntibus autem illis ex synagoga Judæorum, rogarunt gentes

τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.

gentes in sequens sabbatum narrari sibi hæc verba.

43 Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων ϗ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ ϗ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς, ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

43 Soluta autem synagoga, sequuti sunt multi Judæorum et colentium Deum proselytorum Paulum et Barnabam: qui adloquentes eos, suadebant eis permanere gratiæ Dei.

44 Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

44 Ipso autem veniente sabbato pene universa civitas convenit audire verbum Dei.

45 Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, ϗ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες, ϗ βλασφημοῦντες.

45 Videntes autem Judæi turbas, repleti sunt zelo, et contradicebant à Paulo dictis contradicentes et blasphemantes.

* 46 ‡ Παῤῥησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος ϗ ὁ Βαρνάβας. εἶπον· Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ‡ ἐπειδὴ δὲ † ἀπωθεῖσθε αὐτὸν, ϗ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη.

46 Libertate usi vero Paulus et Barnabas dixerunt: Vobis erat necessarium primum dici verbum Dei quandoquidem vero repellitis illud, et non dignos judicatis vos ipsos æternæ vitæ ecce, convertimur ad Gentes.

47 Οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος· Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

47 Sic enim præcepit nobis Dominus: Posui te in lucem Gentium, ad existendum te in salutem usque ad extremum terræ.

48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον, ϗ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ϗ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

48 Audientes autem Gentes gavisæ sunt, et glorificabant verbum Domini, te crediderunt quotquot erant ordinati ad vitam æternam.

49 Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας.

49 Perferebatur autem verbum Domini per universam regionem.

* 50 Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι † παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας ϗ τὰς εὐσχήμονας, ϗ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, ϗ ‡ ἐπήγειραν ‡ διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον ϗ τὸν Βαρνάβαν, ϗ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

50 At Judæi concitaverunt religiosas mulieres et honestas, et primos civitatis, et excitaverunt persequutionem in paulum et Barnabam, et ejecerunt eos de finibus suis.

51 Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτοὺς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον.

51 Illi vero excutientes pulverem pedum suorum in eos, venerunt in Iconium.

52 Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς ϗ πνεύματος ἁγίου. 29. † 10.

52 At discipuli replebantur gaudio et Spiritu sancto.

C A-

Κεφ. ιδ'. 14.

1 'ΕΓένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτὲς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰεδαίων, ϗ λαλῆσαι ἕτως ὥςε πιςεῦσαι Ἰεδαίων τε ϗ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθ☉.

2 Οἱ δὲ ἀπειθῦντες Ἰεδαῖοι ἐπήγειραν ϗ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν.

3 Ἱκανὸν μὲν ἒν χρόνον διέτριψαν παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ τῷ μαρτυρῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτ☉ αὐτῦ, ϗ διδόντι σημεῖα ϗ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.

4 Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθ☉ τῆς πόλεως· ϗ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰεδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποςόλοις.

5 Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε ϗ Ἰεδαίων σὺν τοῖς ἄρχεσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι ϗ λιθοβολῆσαι αὐτές,

6 Συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύςραν ϗ Δέρβην, ϗ τὴν περίχωρον·

7 Κἀκεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.

8 Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύςροις ἀδύνατ☉ τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῦ ὑπάρχων, ὃς ὐδέποτε περιεπεπατήκει.

9 Οὗτ☉ ἤκεε τῦ Παύλε λαλῦντ☉ ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, ϗ ἰδὼν ὅτι πίςιν ἔχει τῦ σωθῆναι,

10 Εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· Ἀνάςηθι ἐπὶ τὲς πόδας σε ὀρθός. Καὶ ἥλλετο, ϗ περιεπάτει.

11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ Παῦλ☉, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, Λυκαονιςὶ λέγοντες· Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς.

12 Ἐκάλεν τε τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν· ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγέμεν☉ τῦ λόγε.

CAPUT XIV.

1 FActum est autem in Iconio juxta illud ipsum introire eos in synagogam Judæorum, et loqui ita ut crederet Judæorumque et Græcorum multa multitudo.

2 At increduli Judæi suscitaverunt et male affectas reddiderunt animas Gentium adversus fratres.

3 Multo quidem igitur tempore demorati sunt libere loquentes in Domino testante verbo gratiæ suæ et dante signa et prodigia fieri per manus eorum.

4 Divisa est autem multitudo civitatis; et hi quidem erant cum Judæis, hi vero cum Apostolis.

5 Ut autem factus est impetus Gentiumque et Judæorum cum principibus suis, injuriari et lapidare eos,

6 Intelligentes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lystram et Derben et circumregionem;

7 Et ibi erant euangelizantes.

8 Et quidam vir in Lystris impotens pedibus sedebat, claudus ex utero matris suæ subsistens qui nunquam ambulaverat.

9 Hic audivit Paulum loquentem; qui intuitus eum et videns quia fidem haberet ad salvum fieri,

10 Dixit magna voce, Surge super pedes tuos rectus. Et exiliebat et ambulabat.

11 At turbæ videntes quod fecerat Paulus, levaverunt vocem suam, Lycaonice dicentes; Dii similati hominibus descenderunt ad nos.

12 Vocabant que quidem Barnabam, Jovem; at Paulum, Mercurium; quoniam ipse erat dux verbi.

* 13 Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ † Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ † στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελε θύειν.

13 At sacerdos Jovis existentis ante civitatem eorum, tauros et coronas ad portas adferens, cum turbis volebat sacrificare.

* 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν † εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες,

14 Audientes autem Apostoli, Barnabas et Paulus, dirumpentes pallia sua, insiluerunt in turbam, clamantes,

15 Καὶ λέγοντες· Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

15 Et dicentes: Viri, quid hæc facitis; et nos similiter patibiles sumus vobis homines, annuntiantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum, qui fecit cœlum et terram, et mare, et omnia quæ in eis.

* 16 Ὃς ἐν ταῖς † παρῳχημέναις γενεαῖς † εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.

16 Qui in præteritis generationibus dimisit omnes Gentes ingredi vias suas.

* 17 Καί † τοι γε οὐκ † ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, ἀγαθοποιῶν, † οὐρανόθεν ἡμῖν † ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς † καρποφόρους, † ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ † εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.

17 Quamquam non intestatum semetipsum reliquit, benefaciens, cœlitus nobis pluvias dans et tempora fructifera, implens cibo et lætitia corda nostra.

18 Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

18 Et hæc dicentes, vix sedaverunt turbas ad non sacrificandum sibi.

19 Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι.

19 Supervenerunt autem ab Antiochia et Iconio Judæi, et suadentes turbis, et lapidantes Paulum, traxerunt extra civitatem, æstimantes eum mortuum esse.

20 Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην.

20 Circumdantibus autem eum discipulis, surgens intravit in civitatem, et postridie exiit cum Barnaba in Derben.

21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν·

21 Euangelizantesque civitatem illam, et docentes multos, reversi sunt in Lystram et Iconium et Antiochiam:

* 22 † Ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες † ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

22 Confirmantes animas discipulorum, exhortantesque permanere in fide, et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

23 Or-

23 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν.

24 Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν·

25 Καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς 'Αττάλειαν.

26 Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς 'Αντιόχειαν· ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον, ὃ ἐπλήρωσαν.

27 Παραγενόμενοι δὲ ϗ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν, ϗ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως.

28 Διέτριβον δὲ ἐκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς. 14. † 5.

Κεφ. ιέ. 15.

1 ΚΑὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς 'Ιουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς· Ὅτι ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι.

2 Γενομένης οὖν στάσεως ϗ συζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ ϗ τῷ Βαρναβᾷ πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον ϗ Βαρναβᾶν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους ϗ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ, περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

* 3 Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην ϗ Σαμάρειαν, ‡ ἐκδιηγούμενοι τὴν † ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· ϗ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς.

4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ϗ τῶν ἀποστόλων ϗ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν.

5 'Εξανέστησαν δέ τινες τῶν

23 Ordinantes autem illis presbyteros per ecclesiam, precati cum jejunationibus, commendaverunt eos Domino in quem crediderunt.

24 Et transeuntes Pisidiam, venerunt in Pamphyliam.

25 Et loquentes in perge verbum descenderunt in Attaliam.

26 Et in de abnavigaverunt in Antiochiam, unde erant traditi gratiæ Dei in opus, quod compleverunt.

27 Advenientes autem & congregantes ecclesiam, annuntiaverunt quanta fecisset Deus cum illis, et quia aperuisset Gentibus ostium fidei.

28 Morati sunt autem illic tempus non modicum cum discipulis.

CAPUT XV.

1 ET quidam descendentes de Judæa, docebant fratres: Quia si non circumcidamini more Moysis, non potestis salvari.

2 Facta ergo seditione et disceptatione non exigua Paulo et Barnabæ adversus illos, statuerunt ascendere Paulum et Barnabam, et quosdam alios ex illis ad Apostolos et presbyteros in Hierusalem, de quæstione hac.

3 Ill. quidem ergo deducti ab ecclesia, pertransibant phœniceen et Samariam, narrantes conversionem Gentium: et faciebant gaudium magnum omnibus fratribus.

4 Advenientes autem in Hierusalem, suscepti sunt ab Ec'esia et Apostolis, et senioribus, annuntiaveruntque quanta Deus fecisset cum illis.

5 Exsurrexerunt autem quidam

ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες· Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι ϗ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου.

7 Πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ᾽ ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, ϗ πιστεῦσαι.

8 Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς ϗ ἡμῖν·

9 Καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε ϗ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν.

10 Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν, οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι;

11 Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ᾽ ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

12 Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, ϗ ἤκουον Βαρνάβα ϗ Παύλου ἐξηγουμένων, ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα ϗ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι᾽ αὐτῶν.

13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος, λέγων· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου.

14 Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ·

15 Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν· καθὼς γέγραπται·

* 16 Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, ϗ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, ϗ τὰ ‡ κατε-

dam de hæresi Pharisæorum credentes, dicentes; Quia oportet circumcidere eos, præcipereque servare legem Moysis.

6 Congregati sunt autem Apostoli et seniores videre de verbo hoc.

7 Multa autem conquisitione facta, surgens Petrus dixit ad eos; Viri fratres, vos scitis quoniam à diebus antiquis Deus in nobis elegit per os meum audire Gentes verbum Euangelii, et credere.

8 Et corda noscens Deus testatus est eis, dans illis Spiritum sanctum, sicut et nobis;

9 Et nihil discrevit inter nosque et illos, fide purificans corda eorum.

10 Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere jugum super cervicem discipulorum, quod neque patres nostri neque nos potuimus portare?

11 Sed per gratiam Domini Jesu Christi credimus salvari, quemadmodum et illi.

12 Tacuit autem omnis multitudo, et audiebant Barnabam et Paulum narrantes, quanta fecisset Deus signa et prodigia in Gentibus per eos.

13 Post autem tacere eos, respondit Jacobus, dicens; Viri fratres, audite me.

14 Symeon narravit quemadmodum primum Deus respexit sumere ex Gentibus populum in nomine suo.

15 Et huic concordant verba Prophetarum, sicut scriptum est;

16 Post hæc revertar, et reædificabo tabernaculum David collapsum, et diruta ejus reædificabo

ἐσκαμμένα αὐτῆς † ἀνοικοδομήσω, ϗ ἀνορθώσω αὐτήν·

* 17 Ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ † κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, ϗ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' ἃς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς· λέγει Κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα.

18 Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

* 19 Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ † παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν.

* 20 Ἀλλὰ ‡ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ‡ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν † ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων. ϗ τῆς ‡ πορνείας ϗ τοῦ ‡ πνικτοῦ ϗ τοῦ αἵματος.

21 Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις ϗ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ ϗ Βαρνάβᾳ. Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαβᾶν, ϗ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς.

23 Γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε· Οἱ ἀπόστολοι ϗ οἱ πρεσβύτεροι ϗ οἱ ἀδελφοὶ, τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν ϗ Συρίαν ϗ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν.

* 24 Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν, ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, † ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι, ϗ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ διεστειλάμεθα·

25 Ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ ϗ Παύλῳ,

26 Ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς

ædificabo, et erigam illud;

17 Ut requirant cæteri hominum Dominum, et omnes Gentes super quas invocatum est nomen meum super eos; dicit Dominus faciens hæc omnia.

18 Nota à seculo sunt Deo omnia opera ejus.

19 Ideo ego judico non obturbari ex Gentibus conversos ad Deum;

20 Sed mittere eis ad abstinendum à contaminationibus simulachrorum et fornicatione et suffocato et sanguine.

21 Moyses enim ex generationibus antiquis per civitatem prædicantes eum habet, in synagogis per omne sabbatum lectus.

22 Tunc visum est Apostolis, et senioribus cum omni ecclesia, electos viros ex eis mittere cum Paulo, et Barnaba in Antiochiam, Judam cognominatum Barsabam, et Silam, viros ductores in fratribus;

23 Scribentes per manus eorum hæc; Apostoli, et seniores et fratres, his qui apud Antiochiam et Syriam, et Ciliciam fratribus qui ex Gentibus, gaudere.

24 Quandoquidem audivimus quia quidam ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis, labefactantes animas vestras, dicentes circumcidi, et servare legem, quibus non mandavimus;

25 Visum est nobis factis concorditer electos viros mittere ad vos, cum dilectis nostris Barnaba et Paulo,

26 Hominibus tradentibus animas

ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

27 Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.

* 28 Ἔδοξε γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν ‡ βάρος πλὴν τῶν † ἐπάναγκες τούτων·

* 29 Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας· ἐξ ὧν ‡ διατηροῦντες ἑαυτοὺς, ‡ εὖ πράξετε. ‡ Ἔρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν.

31 Ἀναγνόντες δὲ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει.

32 Ἰούδας δὲ καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπεστήριξαν.

33 Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους.

34 Ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ.

35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τον λόγον τοῦ Κυρίου.

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπε Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν. Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσι.

37 Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον.

38 Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον.

39 Ἐγένετο οὖν παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ'

nimas suas pro nomine Domini nostri Jesu Christi.

27 Misimus ergo Judam et Silam, et eos per sermonem annuntiantes eadem.

28 Visum est enim sancto Spiritui et nobis, nihil amplius imponere vobis onus, quam necessarium horum;

29 Abstinere immolatis simulachrorum et sanguine et suffocato et fornicatione; ex quibus custodientes vos ipsos, bene agetis. Valete.

30 Illi quidem ergo dimissi, venerunt in Antiochiam, et congregantes multitudinem tradiderunt epistolam.

31 Legentes autem, gavisi sunt super cohortatione.

32 Judasque et Silas, et ipsi prophetæ existentes, per sermonem multum exhortati sunt fratres, et confirmaverunt.

33 Facientes autem tempus, dimissi sunt cum pace à fratribus ad Apostolos.

34 Visum est autem Silæ remanere ibi.

35 Paulus autem et Barnabas demorabantur in Antiochia docentes et euangelizantes cum et aliis pluribus verbum Domini.

36 Post autem aliquot dies dixit Paulus ad Barnabam; Revertentes visitemus fratres nostros per omnem civitatem, in quibus annuntiavimus verbum Domini, quomodo habent.

37 Barnabas autem consuluit coassumere Joannem vocatum Marcum;

38 Paulus autem ducebat, illum absistentem ab eis de Pamphylia, et non coëuntem eis in opus, non coassumere hunc.

39 Facta est ergo irritatio, ita ut abscedere eos ab invicem; ipsumque

ἀλλήλων· τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον·

40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν.

41 Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. 18. † 7.

Κεφ. ιϛ΄. 16.

1 ΚΑτήντησε δὲ εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν· καὶ ἰδοὺ, μαθητής τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικός τινος Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος·

2 Ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν.

3 Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν· καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.

4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.

5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

6 Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ,

7 Ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν, ἐπείραζον κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα.

8 Παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα.

9 Καὶ ὅραμα διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ· Ἀνήρ τις ἦν Μακεδὼν ἑστὼς, παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ λέγων· Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν.

10 Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν

ipsumque Barnabam assumentem Marcum enavigare in Cyprum.

40 Paulus vero eligens Silam abiit, traditus gratiæ Dei à fratribus.

41 Perambulabat autem Syriam et Ciliciam, confirmans ecclesias.

CAPUT XVI.

1 PErvenit autem in Derben et Lystram; et ecce discipulus quidam erat ibi, nomine Timotheus, filius mulieris cujusdam Judææ fidelis, patris autem Græci;

2 Qui testimonio probabatur ab his qui in Lystris et Iconio fratribus.

3 Hunc voluit Paulus cum se proficisci; et assumens circumcidit eum propter Judæos existentes in locis illis; sciebant enim omnes patrem ejus quod Græcus erat.

4 Quum autem pertransirent civitates, tradebant eis custodire dogmata judicata ab Apostolis et senioribus qui in Hierusalem.

5 Ipsæ quidem ergo ecclesiæ confirmabantur fide, et abundabant numero per diem.

6 Transeuntes autem Phrygiam et Galaticam regionem, vetiti sunt à sancto Spiritu loqui verbum in Asia,

7 Venientes versus Mysiam, tentabant versus Bithyniam ire: et non permisit eos Spiritus.

8 Prætereuntes autem Mysiam descenderunt in Troadem.

9 Et visio per noctem conspecta est Paulo; Vir quidam erat Macedo stans deprecans eum, et dicens; Transiens in Macedoniam adjuva nos.

10 Ut autem visum vidit statim quæsivimus proficisci in Macedoniam,

Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

11 Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ τε ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν·

* 12 Ἐκεῖθέν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, † κολώνια. ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ‡ διατρίβοντες ἡμέρας τινάς.

13 Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι· καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί.

* 14 Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, † πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεόν, ἤκουεν· ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου.

* 15 Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε, λέγουσα· Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μείνατε. Καὶ ‡ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

* 16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος, ‡ ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς, † μαντευομένη.

* 17 Αὕτη ‡ κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε, λέγουσα· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας.

* 18 Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· ‡ διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἶπε· Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

Macedoniam colligentes quod vocasset nos Dominus euangelizare eis.

11 Provecti ergo à Troade, rectà cucurrimus in Samothraciam, et sequenti in Neapolim.

12 Indeque in Philippos, quæ est prima partis Macedoniæ civitas, colonia. eramus autem in hac urbe versantes dies aliquot.

13 Ipsaque die sabbatorum egressi sumus extra urbem juxta flumen, ubi solebat oratio esse; et sedentes loquebamur convenientibus mulieribus.

14 Et quædam mulier nomine Lydia purpuræ venditrix civitatis Thyatirenorum, colens Deum, audivit; cujus Dominus aperuit cor, intendere effatis à Paulo.

15 Ut autem baptizata est, et domus ejus, deprecata est dicens; Si judicastis me fidelem Domino esse, ingredientes in domum meam manete; et coëgit nos.

16 Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam habentem spiritum Pythonis, occurrere nobis, quæ quæstum multum præstabat dominis suis, vaticinans.

17 Hæc subsequuta Paulum et nos, clamabat, dicens; isti homines servi Dei excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis.

18 Hoc autem faciebat ad multos dies; dolens autem Paulus, et conversus, spiritui dixit Præcipio tibi in nomine Jesu Christi exire ab ea. et exiit eadem hora.

19 V

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον ϗ τὸν Σίλαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας.

* 20 Καὶ ‡ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς ‡ στρατηγοῖς, εἶπον· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι † ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες·

21 Καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη, ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι, οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσι.

* 22 Καὶ † συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, ϗ οἱ στρατηγοὶ ‡ περιῤῥήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον ‡ ῥαβδίζειν.

23 Πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς.

24 Ὃς παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφὼς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, ϗ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον.

* 25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος ϗ Σίλας προσευχόμενοι ‡ ὕμνουν τὸν Θεόν· † ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ ‡ δέσμιοι.

26 Ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, ϗ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη.

* 27 † Ἔξυπνος δὲ γενόμενος ‡ ὁ δεσμοφύλαξ, ϗ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος ‡ μάχαιραν, ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους·

28 Ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος, λέγων· Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε.

29 Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησε, ϗ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσε τῷ Παύλῳ ϗ τῷ Σίλᾳ.

30 Καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω,

19 Videntes autem domini ejus quia exivit spes quæstus eorum, apprehendentes Paulum et Silam, traxerunt in forum ad principes.

20 Et offerentes eos præfectis, dixerunt; Hi homines conturbant nostram civitatem, Judæi subsistentes;

21 Et annuntiant mores, quos non licet nobis suscipere, neque facere, Romanis existentibus.

22 Et consurrexit turba adversus eos, et præfecti dirumpentes eorum vestes, jusserunt flagellare.

23 Multasque imponentes eis plagas, miserunt in custodiam, mandantes vinctorum custodi tutò custodire eos.

24 Qui mandatum tale accipiens misit eos in interiorem carcerem, et pedes eorum strinxit in lignum.

25 Secundum autem mediam noctem Paulus et Silas orantes laudabant Deum? audiebant autem eos vincti.

26 Subito vero terræmotus factus est magnus, ita ut moveri fundamenta carceris; apertaque sunt statim ostia omnia, et universorum vincula remissa sunt.

27 Et somnis autem factus vinctorum custos, et videns apertas januas carceris, educens gladium, futurus erat seipsum interficere, æstimans effugisse vinctos.

28 Clamavit autem voce magna Paulus, dicens? Nihil feceris tibi ipsi malum; universi enim sumus hic.

29 Petens vero lumen irrupit, et tremefactus factus procidit Paulo et Silæ.

30 Et producens eos foras, ait;

ἔφη· Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;

31 Οἱ δὲ εἶπον· Πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ϗ σωθήσῃ σὺ ϗ ὁ οἶκός σου.

32 Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ϗ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

33 Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς, ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν· ϗ ἐβαπτίσθη αὐτὸς ϗ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα.

* 34 Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παρέθηκε τράπεζαν, ϗ ἠγαλλιάσατο † πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ.

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους, λέγοντες· Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.

36 Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον· Ὅτι ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες, πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ.

37 Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, ϗ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; Οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν.

* 38 ‡ Ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ‡ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· ϗ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι.

39 Καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτοὺς, ϗ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως.

40 Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον εἰς τὴν Λυδίαν· ϗ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς, παρεκάλεσαν αὐτοὺς, ϗ ἐξῆλθον. 24. † 9.

Κεφ. ιζ΄. 17.

1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν ϗ Ἀπολλωνίαν, ἦλ-

ait; Domini, quid me oportet facere ut server?

31 Illi autem dixerunt; Crede in Dominum Jesum Christum, et servaberis tu et domus tua.

32 Et loquuti sunt ei verbum Domini, et omnibus qui erant in domo ejus.

33 Et tollens eos in illa hora noctis, lavit à plagis; et baptizatus est ipse et ejus omnes continuo.

34 Perducensque eos in domum suam, apposuit mensam, et lætatus est cum omni domo credens Deo.

35 Die autem facto miserunt magistratus lictores, dicentes; Dimitte homines illos.

36 Annuntiavit autem carceris custos verba hæc ad Paulum; Quia miserunt magistratus, ut dimittamini; nunc igitur exeuntes, ite in pace.

37 At Paulus ait ad eos; Cædentes nos publice, indemnatos, homines Romanos subsistentes, miserunt in carcerem, et nunc occultè nos ejiciunt non enim; sed venientes ips nos educant.

38 Renuntiaverunt auten magistratibus lictores verb hæc; et timuerunt audiente quod Romani essent.

39 Et venientes deprecat sunt eos, et educentes rogaban egredi urbe.

40 Exeuntes autem de custo dia introierunt ad Lydiam ? e videntes fratres, consolati sur eos, et egressi sunt.

CAPUT XVII.

1 ITer facientes autem pe Amphipolim et Apollon ar

θον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων.

2 Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν,

3 Διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.

* 4 Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ ‡ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾷ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.

* 5 ‡ Ζηλώσαντες δὲ οἱ ‡ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι, καὶ ‡ προσλαβόμενοι τῶν ‡ ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς, καὶ † ὀχλοποιήσαντες, ‡ ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν ‡ δῆμον·

* 6 Μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς, ‡ ἔσυρον τὸν Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς ‡ πολιτάρχας, ‡ βοῶντες· Ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν,

* 7 Οὓς ‡ ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν ‡ δογμάτων ‡ Καίσαρος πράττουσι, βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν.

8 Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα·

9 Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

* 10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ‡ ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι, εἰς τὴν ‡ συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων † ἀπῄεσαν.

11 Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι

am, venerunt in Thessalonicam, ubi erat synagoga Judæorum.

2 Secundum autem consuetum Paulo introivit ad eos, et per Sabbata tria disserebat eis de scripturis;

3 Adaperiens et proponens, quia Christum oportuit pati, et resurgere à mortuis; et quia hic est Christus Jesus, quem ego annuntio vobis.

4 Et quidam ex eis persuasi sunt, et adjuncti sunt Paulo et Silæ, et religiosorum Græcorum multa multitudo, mulierumque primariarum non paucæ.

5 Æmulantes autem Judæi impersuasi, et assumentes circumforaneorum quosdam viros malos. et turbam facientes, concitaverunt civitatem; instantesque domui Jasonis, quærebant eos ducere in populum.

6 Non invenientes autem eos, trahebant Jasonem et quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes; Quoniam habitatam subvertentes, hi et hic adsunt,

7 Quos suscepit Jason; et hi omnes contra decreta Cæsaris faciunt, regem dicentes alium, Jesum.

8 Concitaverunt autem turbam et principes civitatis audientes hæc;

9 Et accipientes satisfactionem á Jasone et cæteris, dimiserunt eos.

10 At fratres confestim per noctem emiserunt Paulum et Silam in Berœam, qui advenientes, in synagogam Judæorum abierunt.

11 Hi autem erant generosiores

τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς, εἰ ἔχοι ταῦτα ὅτω.

* 12 Πολλοὶ μὲν ὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν ‡ Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν ὀκ ὀλίγοι.

13 Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰυδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τῦ Παύλυ ὁ λόγος τῦ Θεῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες τὺς ὄχλυς.

14 Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ ὅ,τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.

* 15 Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς † τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξῄεσαν.

* 16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ‡ ἐκδεχομένυ αὐτὺς τῦ Παύλυ, ‡ παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτῦ ἐν αὐτῷ, θεωρῦντι † κατείδωλον ὖσαν τὴν πόλιν.

* 17 ‡ Διελέγετο μὲν ὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰυδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ‡ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τὺς † παρατυγχάνοντας.

* 18 Τινὲς δὲ τῶν † Ἐπικυρείων καὶ τῶν † Στωϊκῶν † φιλοσόφων ‡ συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες ἔλεγον· Τί ἂν θέλοι ὁ † σπερμολόγος ὗτος λέγειν: Οἱ δέ· Ξένων δαιμονίων δοκεῖ † καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο.

19 Ἐπιλαβόμενοι τε αὐτῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες· Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σῦ λαλυμένη διδαχή;

res iis qui in Thessalonica, qui susceperunt verbum cum omni alacritate, per diem scrutantes scripturas, si haberent hæc ita.

12 Multi quidem ergo ex eis crediderunt, et Græcarum mulierum honestarum, et virorum non pauci.

13 Quum autem cognovissent ex Thessalonica Judæi, quia et in Berœa annuntiatum est à Paulo verbum Dei, venerunt et illuc, concitantes turbas.

14 Statim autem tunc Paulum dimiserunt fratres ire usque ad mare; remanserunt autem Silasque et Timotheus ibi.

15 At tuto collocaturi Paulum, perduxerunt eum usque ad Athenas; et accipientes mandatum ad Silam et Timotheum, ut quam citissime venirent ad illum, abierunt.

16 In autem Athenis exspectante eos Paulo, incitabatur spiritus ejus in ipso, vidente idololatram existentem civitatem.

17 Disputabat quidem igitur in synagoga Judæis et colentibus, et in foro per omnem diem ad contingentes.

18 Quidam autem Epicureorum et Stoicorum Philosophorum conferebant cum eo; et quidam dicebant; Quid utique vult seminator verborum hic dicere? hi autem? Peregrinorum dæmoniorum videtur annuntiator esse; quia Jesum et resurrectionem annuntiabat.

19 Apprehendentesque eum, ad Areopagum duxerunt, dicentes; Possumus scire quæ nova hæc à te effata doctrina?

20 Pere

20 Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι.

21 (Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον.)

* 22 Σταθεὶς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου, ἔφη· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς † δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ.

* 23 Διερχόμενος γὰρ καὶ ‡ ἀναθεωρῶν τὰ ‡ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ † βωμὸν, ἐν ᾧ ‡ ἐπεγέγραπτο· † Ἀγνώστῳ Θεῷ· Ὃν οὖν ἀγνοοῦντες ‡ εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ ‡ καταγγέλλω ὑμῖν.

24 Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς Κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ·

* 25 Οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται, † προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα.

* 26 Ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὁρίσας ‡ προτεταγμένους καιροὺς, καὶ τὰς † ὁροθεσίας τῆς † κατοικίας αὐτῶν·

27 Ζητεῖν τὸν Κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν· καί τοι γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα.

28 Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν, καὶ κινούμεθα, καί ἐσμεν· ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι· Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.

29 Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον.

* 30 Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας † ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς,

20 Peregrina enim quædam infers in aures nostras; volumus ergo scire quid utique velint hæc esse.

21 (Athenienses autem omnes et advenæ hospites ad nihil aliud vacabant quam dicere aliquid et audire novum.)

22 Stans autem Paulus in medio Areopagi, ait; Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiosiores vos aspicio.

23 Præteriens enim et contemplans sacra vestra, inveni et aram in qua scriptum erat; Ignoto Deo; Quem ergo ignorantes colitis, hunc ego annuntio vobis.

24 Deus faciens mundum et omnia quæ in eo, hic cæli et terræ Dominus existens, non in manufactis templis habitat.

25 Nec à manibus hominum colitur, indigens aliquo, ipse dans omnibus vitam et inspirationem et omnia.

26 Fecitque ex uno sanguine omne genus hominum inhabitare super universam faciem terræ; definiens præstituta tempora, et terminos habitationis eorum;

27 Quærere Dominum, si forte attrectent eum et inveniant; quamvis non longe ab unoquoque nostrum subsistentem.

28 In ipso enim vivimus et movemur et sumus; sicut et quidam apud vos poëtarum dixerunt; Ipsius enim et genus sumus.

29 Genus ergo subsistentes Dei, non debemus æstimare, auro aut argento aut lapidi, sculpturæ artis et cogitationis hominis, Divinum esse simile.

30 Ipsa quidem ergo tempora hujus ignorantiæ despiciens Deus,

‡ τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν.

31 Διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον· Ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου.

33 Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν.

34 Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς. 46. † 19.

Κεφ. ιή. 18.

1 ΜΕτὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ἦλθεν εἰς Κόρινθον.

* 2 Καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, † Ποντικὸν τῷ γένει, † προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, (διὰ τὸ ‡ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ῥώμης) προσῆλθεν αὐτοῖς·

* 3 Καὶ διὰ τὸ † ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς, καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ † σκηνοποιοὶ τὴν ‡ τέχνην.

4 Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.

5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ,τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

6 Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτούς· Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ, ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι.

us, nunc annuntiat hominibus omnibus ubique pœnitere;

31 Propter quod statuit diem in quo futurus est judicare habitatam in justitia, in viro quo statuit, fidem præbens omnibus, suscitans eum à mortuis.

32 Audientes autem resurrectionem mortuorum, hi quidem irridebant, hi vero dixerunt; Audiemus te iterum de hoc.

33 Et sic Paulus exivit de medio eorum.

34 Quidam vero viri adhærentes ei, crediderunt; in quibus et Dionysius Areopagita, et mulier nomine Damaris, et alii cum eis.

CAPUT XVIII.

1 POst autem hæc egressus Paulus ab Athenis, venit in Corinthum.

2 Et inveniens quendam Judæum nomine Aquilam, Ponticum genere, nuper venientem ab Italia, et Priscillam uxorem ejus, propter ordinasse Claudium discedere omnes Judæos à Roma) accessit eos.

3 Et propter ejusdem artis esse, manebat apud eos, et operabatur; erant enim tabernaculi factores artem.

4 Disputabat autem in synagoga per omne sabbatum suadebatque Judæis et Græcis.

5 Ut autem venissent de Macedonia, Silasque et Timotheus constringebatur spiritu Paulus testificans Judæis Christum Jesum.

6 Oppositis autem eis, et blasphemantibus, excutiens vestimenta, dixit ad eos; Sanguis vester super caput vestrum mundus ego, à nunc ad gentes vadam.

* 7 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούσου, σεβομένου τὸν Θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν † συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ.

8 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον, καὶ ἐβαπτίζοντο.

9 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ· Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει, καὶ μὴ σιωπήσῃς·

10 Διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

11 Ἐκάθισέ τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

* 12 Γαλλίωνος δὲ † ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, † κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα,

* 13 Λέγοντες· Ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος † ἀναπείθει τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν.

* 14 Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· Εἰ μὲν οὖν ἦν ‡ ἀδίκημά τι ἢ † ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ‡ ἠνεσχόμην ὑμῶν.

15 Εἰ δὲ ζήτημά ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι.

* 16 Καὶ † ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ‡ βήματος.

17 Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον, ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν.

* 18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι ‡ προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ‡ ἀποταξάμενος, † ἐξέπλει

7 Et migrans inde, intravit in domum cujusdam nomine Justi, colentis Deum, cujus domus erat conjuncta synagogæ.

8 Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua: et multi Corinthiorum audientes credebant, et baptizabantur.

9 Dixit autem Dominus per visionem in nocte Paulo; Ne time, sed loquere, et ne taceas.

10 Propter quod ego sum tecum, et nemo apponetur tibi ad malefaciendum tibi propter quod populus est mihi multus in civitate hac.

11 Seditque annum et menses sex, docens in eis verbum Dei.

12 Gallione autem proconsule Achaiæ, insurrexerunt concorditer Judæi Paulo, et adduxerunt eum ad tribunal,

13 Dicentes; Quia contra legem hic persuadet hominibus colere Deum.

14 Futuro autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Judæos: Si quidem ergo esset injuria aliqua aut facinus malum, ô Judæi, juxta rationem utique sustinerem vos.

15 Si vero quæstio est de verbo et nominibus et lege quæ secundum vos, videritis ipsi; judex enim ego horum non volo esse.

16 Et abegit eos à tribunali.

17 Apprehendentes autem omnes Græci Sosthenem principem synagogæ, percutiebant ante tribunal: et nihil eorum Gallioni curæ erat.

18 At Paulus adhuc admanens dies multos, fratribus valefaciens, enavigavit in Syriam;

εἰς τὴν Συρίαν· ϗ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα ϗ Ἀκύλας, κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς εἶχε γὰρ ‡ εὐχήν.

19 Κατήντησε δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις.

* 20 Ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι παρ' αὐτοῖς, οὐκ † ἐπένευσεν·

21 Ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς, εἰπών· Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος. Καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου.

22 Καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς, ϗ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν.

23 Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν ϗ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

* 24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ † λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.

25 Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου· ϗ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει ϗ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου.

26 Οὗτός τε ἤρξατο παῤῥησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας ϗ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, ϗ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδόν.

* 27 Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, † προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος.

et cum eo Priscilla et Aquila, tonsus caput in Cenchreis; habebat enim votum.

19 Devenit autem in Ephesum, et illos reliquit ibi; ipse vero ingressus in synagogam, disputabat Judæis.

20 Interrogantibus autem eis super plus tempus manere apud eos, non consensit;

21 Sed valedixit eis, dicens; Oportet me omnino festum venientem facere in Hierosolyma; iterum autem revertar ad vos, Deo volente. Et profectus est ab Epheso.

22 Et descendens in Cæsaream, ascendens et salutans ecclesiam, descendit in Antiochiam.

23 Et faciens tempus aliquod, profectus est, perambulans ex ordine Galaticam regionem et Phrygiam, confirmans omnes discipulos.

24 Judæus autem quidam Apollos nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit in Ephesum, potens existens in scripturis.

25 Hic erat edoctus viam Domini, et fervens spiritu loquebatur, et docebat diligenter ea quæ de Domino, sciens tantum Baptisma Joannis.

26 Hicque cœpit fiducialiter agere in synagoga. Audientes autem eum Aquila et Priscilla, assumpserunt eum, et diligentius ei exposuerunt viam Dei.

27 Volente autem eo ire in Achaiam, exhortati fratres scripserunt discipulis excipere eum: qui adveniens contulit multum credentibus per gratiam.

* 28 ‡ Εὐτόνως γὰρ τοῖς ‡ Ἰουδαίοις † διακατηλέγχετο ‡ δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. 27. † 14.

Κεφ. ιθʹ. 19.

* 1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ † ἀνωτερικὰ μέρη, ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον· καὶ εὑρών τινας μαθητὰς,

2 Εἶπε πρὸς αὐτούς· Εἰ Πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· Ἀλλ' οὐδὲ εἰ Πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν.

3 Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ εἶπον· Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα.

4 Εἶπε δὲ Παῦλος· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τουτέστιν, εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

5 Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

6 Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς· ἐλάλουν τε γλώσσαις, καὶ προεφήτευον.

7 Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο.

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

* 9 Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν, ‡ κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν, ‡ ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ † σχολῇ Τυράννου τινός.

10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο· ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας.

11 Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου·

28 Vehementer enim Judæos redarguebat publice, ostendens per scripturas, esse Christum Jesum.

CAPUT XIX.

1 Factum est autem in Apollo esse in Corintho, Paulum peragrantem superiores partes, venire in Ephesum; et inveniens quosdam discipulos,

2 Dixit ad eos; Si Spiritum sanctum accepistis credentes? Illi autem dixerunt ad eum; Sed neque si Spiritus sanctus est, audivimus.

3 Dixitque ad eos; In quid ergo baptizati estis? Illi autem dixerunt; In Joannis baptisma.

4 Dixit autem Paulus, Joannes quidem baptizavit baptisma pœnitentiæ, populo dicens; in venientem post ipsum ut crederent, hoc est, in Christum Jesum.

5 Audientes autem baptizati sunt in nomine Domini Jesu.

6 Et imponente illis Paulo manus, venit Spiritus sanctus super eos; loquebanturque linguis, et prophetabant.

7 Erant autem omnes viri fere duodecim.

8 Introgressus autem in synagogam, libere loquebatur per menses tres disputans et suadens quæ de regno Dei.

9 Quum autem quidam indurarentur et non crederent, maledicentes viam coram multitudine, discedens ab eis, segregavit discipulos, quotidie disputans in schola Tyranni cujusdam.

10 Hoc autem factum est per annos duos, ita ut omnes habitantes Asiam audire verbum Domini Jesu, Judæosque et Græcos.

11 Virtutesque non vulgares faciebat Deus per manus Pauli;

12 Ita

* 12 Ὥστε ϗ ἐπὶ τοὺς ‡ ἀσθενοῦντας ‡ ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ † χρωτὸς αὐτοῦ ‡ σουδάρια ἢ † σιμικίνθια, ϗ ‡ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν.

12 Ita ut etiam super languidos adferri à corpore ejus sudaria vel semicinctia, et abscedere ab eis languores, et spiritus malignos exire ab eis.

* 13 Ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν ‡ περιερχομένων Ἰουδαίων † ἐξορκιστῶν ‡ ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες· ‡ Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὁ Παῦλος κηρύσσει.

13 Tentaverunt autem quidam de circumeuntibus Judæis exorcistis invocare superhabentes spiritus malos nomen Domini Jesu, dicentes; Adjuramus vos Jesum quem Paulus prædicat.

14 Ἦσαν δέ τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ, οἱ τοῦτο ποιοῦντες.

14 Erant autem quidam filii Scevæ Judæi principis sacerdotum septem, hoc facientes;

15 Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, εἶπε· Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, ϗ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;

15 Respondens autem spiritus malignus, dixit; Jesum novi, et Paulum scio; vos autem qui estis?

* 16 Καὶ † ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, ϗ κατακυριεύσας αὐτῶν, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς ϗ ‡ τετραυματισμένους ‡ ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου.

16 Et insiliens in eos homo in quo erat spiritus malignus, et prædominatus eis, invaluit contra eos, ita ut nudos et vulneratos effugere ex domo illa.

17 Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε ϗ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον· ϗ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, ϗ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ·

17 Hoc autem factum est notum omnibus Judæisque et Græcis habitantibus Ephesum; et cecidit timor super omnes illos, et magnificabatur nomen Domini Jesu.

18 Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο, ἐξομολογούμενοι ϗ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν.

18 Multique credentium veniebant, confitentes et annuntiantes actus suos.

* 19 Ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων, συνενέγκαντες τὰς βίβλους, κατέκαιον ‡ ἐνώπιον πάντων· ϗ † συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, ϗ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε.

19 Multi autem curiosa agentium, conferentes libros combusserunt coram omnibus, et computaverunt pretia illorum, et invenerunt argenti myriades quinque.

20 Οὕτω κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ηὔξανε ϗ ἴσχυεν.

20 Ita per potentiam verbum Domini crescebat et invalescebat.

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ Πνεύματι,

21 Ut autem impleta sunt hæc, proposuit Paulus in Spiritu,

διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, εἰπών· Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν.

22 Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ.

* 24 Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, † ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ‡ ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην.

* 25 Οὓς ‡ συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ‡ ἐργασίας ἡ † εὐπορία ἡμῶν ἐστι·

26 Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι.

* 27 Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς † ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.

28 Ἀκούσαντες δὲ, καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον, λέγοντες· Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

* 29 Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη † συγχύσεως· ὥρμησάν τε ‡ ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ ‡ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους τοῦ Παύλου.

30 Τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί.

ritu, pervadens Macedoniam et Achaiam, ire in Hierusalem, dicens; Quod post fieri me ibi, oportet me et Romam videre.

22 Mittens autem in Macedoniam duos ministrantium sibi, Timotheum et Erastum, ipse remansit tempus in Asiam.

23 Facta est autem secundum tempus illud turbatio non parva de via.

24 Demetrius enim quidam nomine, argenti cælator, faciens ædes argenteas Dianæ, præstabat artificibus quæstum non modicum.

25 Quos congregans, et eos qui circa talia opifices, dixit; Viri, scitis quia de hoc opificio acquisitio nobis est.

26 Et spectatis, et auditis quia non solum Ephesi, sed pene totius Asaiæ, Paulus hic suadens avertit multam turbam, dicens; Quoniam non sunt Dii per manus facti.

27 Non solum autem hæc periclitatur nobis pars in redargutionem venire, sed et magnæ deæ Dianæ templum in nihilum reputari, futurumque et destrui majestatem ejus quam tota Asia et habitata colit.

28 Audientes autem et facti pleni excandescentia, exclamaverunt dicentes; Magna Diana Ephesiorum.

29 Et impleta est civitas tota confusione, irrueruntque unanimiter in theatrum, corripientes Cajum et Aristarchum Macedonas, comites Pauli.

30 At Paulo volente intrare in populum, non siverunt eum discipuli.

31 Quidam

* 31 Τινὲς δὲ καὶ τῶν ‡ Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.

32 Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκεν συνεληλύθεισαν.

33 Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ.

34 Ἐπιγνόντων δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων· Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

* 35 Καταστείλας δὲ ὁ Γραμματεὺς τὸν ὄχλον, φησίν· Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν † νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ τοῦ † Διοπετοῦς;

* 36 † Ἀναντιῤῥήτων οὖν ὄντων τούτων, ‡ δέον ἐστὶν ὑμᾶς ‡ κατεσταλμένους ‡ ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν ‡ προπετὲς ‡ πράττειν·

* 37 Ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε † ἱεροσύλους, οὔτε ‡ βλασφημοῦντας τὴν ‡ θεὰν ὑμῶν.

* 38 Εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται πρός τινα λόγον ἔχουσιν, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ‡ ἀνθύπατοί εἰσιν, ‡ ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις·

* 39 Εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ‡ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ‡ ἐπιλυθήσεται.

40 Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. 44. ÷ 16.

31 Quidam autem et Asiæ principum existentes ei amici, mittentes ad eum, rogarunt non dare seipsum in theatrum.

32 Alii quidem ergo aliud quid clamabant; erat enim ecclesia confusa, et plures nesciebant cujus causa convenissent.

33 De autem turba produxerunt Alexandrum, propellentibus eum Judæis; at Alexander concutiens manum, volebat ratiocinari populo.

34 Agnoscentes autem quod Judæus esset, vox facta est una ex omnibus quasi per horas duas clamantibus; Magna Diana Ephesiorum.

35 Reprimens autem scriba turbam, dixit; Viri Ephesii, quis enim est homo qui non cognoscit Ephesiorum civitatem æditaum existentem magnæ deæ Dianæ, et Jovis prolis?

36 Incontradicibilibus ergo existentibus his, necesse est vos sedatos subsistere, et nihil præceps agere.

37 Adduxistis enim homines istos neque sacrilegos, neque blasphemantes Deam vestram.

38 Si quidem ergo Demetrius et qui cum eo artifices adversus aliquem sermonem habent, forenses aguntur, et proconsules sunt; postulent alii alios.

39 Si autem quid de aliis requiritis, in legitima ecclesia absolvetur.

40 Et enim periclitamur postulari seditionis circa hodiernum, nulla causa subsistente, de qua poterimus dare rationem concursus istius. Et hæc dicens, dimisit ecclesiam.

Κεφ. κ΄. 20.

1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδονίαν.

• 2 Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν † Ἑλλάδα.

3 Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας.

• 4 † Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων δέ, Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος καὶ Γάϊος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος· † Ἀσιανοὶ δέ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος.

5 Οὗτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι.

6 Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρις ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

• 7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον· † παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου.

8 Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦσαν συνηγμένοι.

• 9 Καθήμενος δέ τις ‡ νεανίας ‡ ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς ‡ θυρίδος, ‡ καταφερόμενος ‡ ὕπνῳ ‡ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ † τριστέγου ‡ κάτω· καὶ ἤρθη νεκρός.

• 10 Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ † συμπεριλαβὼν εἶπε· Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν.

CAPUT XX.

1 Post autem cessasse tumultum, advocans Paulus discipulos et salutans, exiit proficisci in Macedoniam.

2 Perambulans autem partes illas, et exhortatus eos sermone multo, venit in Græciam.

3 Faciensque menses tres, factis ei insidiis à Judæis futuro provehi in Syriam, facta fuit sententia ad revertendum per Macedoniam.

4 Comitatus est autem eum usque in Asiam Sopater Berœensis; Thessalonicensium vero Aristarchus et Secundus et Cajus Derbæus, et Timotheus; Asiani vero, Tychicus et Trophimus.

5 Hi præcedentes manserunt nos in Troade.

6 Nos vero enavigavimus post dies azymorum à Philippis, et venimus ad eos in Troadem intra dies quinque, ubi demorati sumus diebus septem.

7 In autem una sabbatorum congregatis discipulis ad frangendum panem, Paulus disputabat eis, futurus exire postridie; protraxitque sermonem usque in mediam noctem.

8 Erant autem lampades multæ in cœnaculo ubi erant congregati.

9 Sedens autem quidam adolescens nomine Eutychus super fenestram, dejectus somno profundo, disputante Paulo diutius, ruens præ somno, cecidit de tertio cœnaculo deorsum; et sublatus est mortuus.

10 Descendens autem Paulus irruit ei, et complexus dixit; Ne tumultuemini; nam anima ipsius in ipso est.

* 11 Ἀναβὰς δὲ, ϗ κλάσας ἄρτον ϗ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ‡ ὁμιλήσας ἄχρις † αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν.

11 Ascendens antem, et frangens panem et gustans, ad multumque alloquutus usque in diluculum, sic exiit.

* 12 Ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, ϗ παρεκλήθησαν οὐ † μετρίως.

12 Adduxerunt autem puerum viventem, et consolati sunt non mediocriter.

* 13 Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς † πεζεύειν.

13 Nos autem progressi ad navem, devecti sumus in Asson, inde futuri recipere Paulum; sic enim erat constitutus, futurus ipse pedibus ire.

14 Ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην.

14 Ut autem congressus est nobis in Asson, recipientes eum venimus in Mitylenen.

* 15 Κἀκεῖθεν ‡ ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν † ἀντικρὺ Χίου· τῇ δὲ ἑτέρᾳ ‡ παρεβάλομεν εἰς Σάμον· ϗ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον.

15 Et inde abnavigantes, sequenti devenimus contra Chium; at alia adjecimus in Samon; et manentes in Trogyllio, sequenti venimus in Miletum.

* 16 ‡ Ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος † παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ‡ ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ † χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ‡ ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς ‡ Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

16 Proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, ut non fieret ei tempus terere in Asia; festinabat enim, si possibile esset sibi, diem Pentecostes fieri in Hierosolymis.

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.

17 Ab autem Mileto mittens in Ephesum, vocavit seniores ecclesiæ.

18 Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην·

18 Ut autem advenerunt ad eum, dixit eis; Vos scitis, à prima die à qua ingressus sum in Asiam, quomodo cum vobis omne tempus fuerim;

19 Δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, ϗ πολλῶν δακρύων ϗ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων.

19 Serviens Domino cum omni humilitate, et multis lacrymis et tentationibus, evenientibus mihi in insidiis Judæorum.

* 20 Ὡς οὐδὲν ‡ ὑπεστειλάμην τῶν ‡ συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν ϗ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ ϗ κατ' οἴκους·

20 Ut nihil remiserim conferentium, ad non annuntiandum vobis et docendum vos publice et per domos;

21 Διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις

21 Testificans Judæisque et Græcis

τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς τὸν Θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

22 Καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς·

23 Πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται, λέγον ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν.

24 Ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

25 Καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

26 Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων.

27 Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ.

28 Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος.

* 29 Ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν † ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ‡ ποιμνίου.

30 Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾷν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν.

* 31 Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι † τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ‡ ἐπαυσάμην μετὰ ‡ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον.

32 Καὶ τανῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, τῷ Θεῷ καὶ τῷ

Græcis in Deum pœnitentiam, et fidem in Dominum nostrum Jesum Christum.

22 Et nunc ecce ego vinctus spiritu vado in Hierusalem, quæ in ea concursura mihi non noscens.

23 Nisi quod Spiritus sanctus per civitatem protestatur mihi dicens quoniam vincula me et tribulationes manent.

24 Sed nullius rationem facio, nec habeo animam meam pretiosam mihi ipsi, ut finire cursum meum cum gaudio, et ministerium quod accepi à Domino Jesu, testificari Euangelium gratiæ Dei.

25 Et nunc ecce, ego scio quia non amplius videbitis faciem meam vos omnes, in quibus transivi prædicans regnum Dei.

26 Ideo et tester vobis in hodierna die quia mundus ego a sanguine omnium.

27 Non enim subterfugi, ad non annuntiandum vobis omne consilium Dei.

28 Attendite ergo vobisipsis et universo gregi in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, pascere ecclesiam Dei, quam acquisivit per proprium sanguinem.

29 Ego enim scio hoc, quoniam intrabunt post discessionem meam lupi graves in vos, non parcentes gregi.

30 Et ex vobisipsis exsurgent viri loquentes perversa, ad abstrahendum discipulos post se.

31 Ideo vigilate memores quoniam triennium noctem et diem non cessavi cum lacrymis monens unumquemque.

32 Et nunc commendo vos, fratres, Deo et verbo gratiæ ipsius,

λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.

33 Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα.

34 Αὐτοὶ δὲ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται.

35 Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε· Μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν.

36 Καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.

37 Ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν·

38 Ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν· προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον. 34. † 14.

Κεφ. κά. 21.

* 1 ‛ΩΣ δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, ‡ εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶν, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα·

2 Καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν.

* 3 ‡ Ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ ‡ κατήχθημεν εἰς Τύρον ‡ ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ ‡ πλοῖον † ἀποφορτιζόμενον τὸν ‡ γόμον.

* 4 Καὶ ‡ ἀνευρόντες τοὺς μαθητάς, ‡ ἐπεμείναμεν ‡ αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσαλήμ.

us, potenti super ædificare et dare vobis hæreditatem in sanctificatis omnibus.

33 Argentum aut aurum aut vestem nullius concupivi.

34 Ipsi autem noscitis quoniam usibus meis et existentibus cum me ministraverunt manus istæ.

35 Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos, meminisseque verborum Domini Jesu, quoniam ipse dixit; Beatius est dare magis quam accipere.

36 Et hæc dicens, ponens genua sua, cum omnibus illis oravit.

37 Magnus autem factus est fletus omnium; et incumbentes super collum Pauli exosculabantur eum;

38 Dolentes maxime in verbo quod dixerat, quoniam non amplius futuri essent faciem ejus spectare; deducebant autem eum ad navem.

CAPUT XXI.

1 UT autem factum est provehi nos avulsos ab eis, recta currentes venimus in Coum, at sequenti in Rhodum, et inde in Patara.

2 Et invenientes navem transfretantem in Phœnicem, ascendentes provecti sumus.

3 Apparentes autem Cypro, et relinquentes eam adsinistram, navigavimus in Syriam et devecti sumus in Tyrum; ibi enim erat navis expositura onus.

4 Et invenientes discipulos admansimus ibi diebus septem qui Paulo dicebant per Spiritum, non ascendere in Hierusalem,

5 Quand

5 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ ϗ τέκνοις, ἕως ἔξω τῆς πόλεως· ϗ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, προσηυξάμεθα.

6 Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους· ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

* 7 Ἡμεῖς δὲ τὸν ‡ πλοῦν † διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα· ϗ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.

8 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἤλθομεν εἰς Καισάρειαν· ϗ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, (τοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ) ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ.

9 Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι.

10 Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος·

11 Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, ϗ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας τε αὐτοῦ τὰς χεῖρας ϗ τοὺς πόδας, εἶπε· Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· Τὸν ἄνδρα, οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, ϗ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.

* 12 Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε ϗ οἱ † ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ.

* 13 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος· Τί ποιεῖτε, κλαίοντες ϗ † συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ ϗ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ‡ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

14 Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ,

5 Quando autem factum est nos peragere dies, exeuntes ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxoribus et liberis, usque foras civitatem; et ponentes genua in littore, oravimus,

6 Et salutantes invicem, ascendimus in navem; illi autem redierunt in propria.

7 Nos vero navigationem perficientes, à Toro descendimus in Ptolemaidem, et salutantes fratres, mansimus die una apud illos.

8 At Postridie egressi qui circa Paulum, venimus in Cæsaream; et intrantes in domum Philippi Euangelistæ (existentis ex septem) mansimus apud eum,

9 Huic autem erant filiæ virgines quatuor prophetantes.

10 Admanentibus autem nobis dies plures, descendit quidam à Judæa propheta nomine Agabus;

11 Et veniens ad nos, et tollens zonam Pauli, alligansque sibi manus et pedes, dixit; Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum, cujus est zona hæc, sic vincient in Hierusalem Judæi, et tradent in manus Gentium.

12 Ut autem audivimus hæc, rogabamus nosque et qui loci illius non ascendere eum in Hierusalem

13 Respondit autem Paulus; Quid facitis flentes, et comminuentes meum cor; ego enim non solum vinciri, sed et mori in Hierusalem parate habeo pro nomine Domini Jesu.

14 Non suaso autem eo, quie-

ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες· Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω.

* 15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας † ἀποσκευασάμενοι ‡ ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ.

16 Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.

18 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον· πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι.

19 Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ.

20 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν Κύριον· εἰπόν τε αὐτῷ· Θεωρεῖς, ἀδελφὲ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι.

21 Κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν.

22 Τί οὖν ἐστι; πάντως δεῖ πλῆθος συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας.

23 Τοῦτο οὖν ποίησον ὅ σοι λέγομεν· Εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν.

24 Τούτους παραλαβὼν, ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσωνται τὴν κεφαλήν· καὶ γνῶσι πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων.

25 Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτοὺς,

vimus, dicentes; Voluntas Domini fiat.

15 Post autem dies istos ascendebamus in Hierusalem.

16 Simul venerunt autem et discipulorum à Cæsarea cum nobis, adducentes apud quem hospitaremur, Mnasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum.

17 Factis autem nobis in Hierosolyma, libenter exceperunt nos fratres.

18 At sequenti introibat Paulus nobiscum ad Jacobum; omnesque adfuerunt seniores.

19 Et salutans eos, exposuit per unum singulum quæ fecisset Deus in Gentibus per ministerium illius.

20 At audientes glorificabant Deum; dixeruntque ei; Conspicis, frater, quod decem millia sunt Judæorum credentium ? et omnes zelatores legis subsistunt.

21 Edocti erant autem de te quia discessionem doceas à Mose eos qui per Gentes omnes Judæos, dicens non circumcidere ipsos filios, neque ritibus ambulare.

22 Quid ergo est? omnin[o] oportet multitudinem conveni[re]; audient enim quod venisti.

23 Hoc ergo fac quod tibi di[ci]mus; Sunt nobis viri quatuor votum habentes super seipsos.

24 Hos assumens purificato cum illis; et impende in illis utradant caput; et scient omnes quia eorum quæ audierunt de te nihil est, sed incedis et ipse legem custodiens.

25 De autem credentibu[s] Gentibus nos scripsimus, jud[i]cant es nihil hujus modi obse[r]var

εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό, τε εἰδωλόθυτον, ϗ τὸ αἷμα, ϗ πνικτὸν, ϗ πορνείαν.

* 26 Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ‡ ἁγνισθεὶς ‡ εἰσῄει εἰς τὸ ‡ ἱερὸν, ‡ διαγγέλλων τὴν † ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ † ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.

* 27 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, † συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, ϗ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν,

28 Κράζοντες· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ ϗ τοῦ νόμου ϗ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ διδάσκων· ἔτι τε ϗ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν, ϗ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον.

* 29 (Ἦσαν γὰρ ‡ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος.)

* 30 ‡ Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, ϗ ἐγένετο † συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· ϗ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου, ‡ εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· ϗ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.

* 31 Ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη † φάσις τῷ ‡ χιλιάρχῳ τῆς ‡ σπείρης, ὅτι ὅλη ‡ συγκέχυται Ἱερουσαλήμ.

* 32 Ὃς ‡ ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας ϗ ἑκατοντάρχας, ‡ κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· Οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον ϗ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον.

33 Τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, ϗ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί· ϗ ἐπυνθάνετο τίς ἂν εἴη, ϗ τί ἐστι πεποιηκώς.

vare eos, si non cavere eos hoc, et idolis immolatum, et sanguinem, et suffocatum, et fornicationem.

26 Tunc Paulus assumens viros, sequenti die cum illis purificatus intravit in templum, annuntians expletionem dierum purificationis, donec offeretur pro unoquoque eorum oblatio.

27 Ut autem futuri erant septem dies consummari, hi qui de Asia Judæi conspicientes eum in templo, confuderunt omnem turbam, et injecerunt manus in eum;

28 Clamantes, Viri Israëlitæ adjuvate; hic est homo adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique docens; insuperque et Græcos induxit in templum, et polluit sanctum locum istum.

29 (Fuerant enim ante videntes Trophimum Ephesium in civitate cum ipso, quem existimaverunt quoniam in templum introduxisset Paulus.)

30 Commotaque est civitas tota, et facta est concursio populi; et apprehendentes Paulum, trahebant eum extra templum; et statim clausæ sunt januæ.

31 Quærentibus autem eum occidere, ascendit fama tribuno cohortis, Quia tota confusa est Hierusalem.

32 Qui ex ipsa assumens milites et centuriones, decurrit ad illos. Illi autem videntes tribunum et miletes, cessaverunt percutientes Paulum

33 Appropinquans autem tribunus apprehendit eum, et jussit vinciri catenis duabus; et interrogabat quisnam esset, et quid est perpetrans.

34 Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν.

35 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τὰς ἀναβαθμὰς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου·

36 Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, κράζον· Αἶρε αὐτόν.

* 37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν † παρεμβολὴν ὁ Παῦλος, λέγει τῷ χιλιάρχῳ· Εἰ ἔξεσί μοι εἰπεῖν τι πρός σε; Ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις;

* 38 Οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ‡ ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς ‡ τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν † σικαρίων;

* 39 Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος· Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεὺς, τῆς Κιλικίας οὐκ † ἀσήμου πόλεως ‡ πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν.

* 40 Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ‡ ἀναβαθμῶν ‡ κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, ‡ προσεφώνησε τῇ ‡ Ἑβραΐδι ‡ διαλέκτῳ, λέγων· 45. † 13.

Κεφ. κβʹ. 22.

1 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας·

2 (Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν· καί φησιν·)

* 3 Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ‡ ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ, ‡ πεπαιδευμένος κατὰ † ἀκρίβειαν τοῦ

34 Alii autem aliud quid clamabant in turba; non potens autem cognoscere certum propter tumultum, jussit duci eum in castra.

35 Quum autem factus est ad gradus, contigit portari eum à militibus propter violentiam turbæ.

36 Sequebatur enim multitudo populi clamans; Tolle eum.

37 Futurusque induci in castra Paulus, dicit tribuno; Si licet mihi dicere aliquid ad te? Ille vero dixit; Græce nosti?

38 Nonne tu es Ægyptius ille ante hos dies tumultum movens et educens in desertum quatuor mille viros sicariorum?

39 Dixit autem Paulus; Ego homo quidem sum Judæus Tarsensis, Ciliciæ non obscuræ civitatis civis; rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum.

40 Permittente autem eo, Paulus stans in gradibus annuit manu populo; multo vero silentio facto, alloquutus est Hebræa lingua, dicens:

CAPUT XXII.

1 Viri fratres et patres, audite meam ad vos nunc excusationem.

2 (Audientes autem quia Hebræa lingua alloqueretur illos, magis præstiterunt silentium; et dicit;)

3 Ego quidem sum vir Judæus, natus in Tarso Ciliciæ, nutritus autem in civitate ista secus pedes Gamalielis, eruditus juxta exquisitionem paternæ legis,

‡ πατρῴυ νόμυ, ζηλωτὴς ὑπάρχων τῦ Θεῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐςε σήμερον·

* 4 *Ος ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτυ, ‡ δεσμεύων ϗ παραδιδὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε ϗ γυναῖκας·

* 5 Ὡς ϗ ὁ ἀρχιερεὺς ‡ μαρτυρεῖ μοι, ϗ πᾶν τὸ ‡ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν ϗ ἐπιςολὰς δεξάμενΘ πρὸς τὺς ἀδελφὺς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων ϗ τὺς ἐκεῖσε ὄντας, δεδεμένυς εἰς Ἱερυσαλὴμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν.

* 6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ ϗ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ ‡ μεσημβρίαν, ἐξαίφνης ἐκ τῦ ὐρανῦ ‡ περιαςράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ.

* 7 *Επεσόν τε εἰς τὸ † ἔδαφΘ, ϗ ἤκυσα φωνῆς λεγύσης μοι· Σαῦλ, Σαῦλ, τί με διώκεις;

8 Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· Τίς εἶ, Κύριε; Εἶπέ τε πρός με· Ἐγώ εἰμι Ἰησῦς ὁ ΝαζωραῖΘ, ὃν σὺ διώκεις.

9 Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, ϗ ἔμφοβοι ἐγένοντο· τὴν δὲ φωνὴν ὐκ ἤκυσαν τῦ λαλῦντός μοι.

10 Εἶπον δέ· Τί ποιήσω, Κύριε; Ὁ δὲ ΚύριΘ εἶπε πρός με· Ἀνας‌ὰς πορεύυ εἰς Δαμασκόν· κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων, ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι.

* 11 Ὡς δὲ ὐκ ἐνέβλεπον, ἀπὸ τῆς δόξης τῦ φωτὸς ἐκείνυ, ‡ χειραγωγύμενΘ ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν.

12 Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρύμενΘ ὑπὸ πάντων τῶν κατοικύντων Ἰυδαίων,

13 Ἐλθὼν πρός με, ϗ ἐπιςὰς εἶπέ μοι· Σαῦλ ἀδελφὲ, ἀνάβλεψον. Κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν.

legis, zelotes existens Dei, sicut omnes vos estis hodie;

4 Qui hanc viam persequutus sum usque ad mortem, vinciens et tradens in custodias virosque et mulieres;

5 Sicut princeps sacerdotum testatur mihi, et omnis senatus; à quibus et epistolas accipiens ad fratres, in Damascum pergebam, adducturus et illic existentes, vinctos in Hierusalem, ut punirentur.

6 Factum est autem mihi profecto et appropinquanti Damasco circa meridiem, subito de cælo circumfulgere lucem copiosam circa me;

7 Cecidique in solum, et audivi vocem dicentem mihi; Saule, Saule, quid me persequeris?

8 Ego autem respondi; Quis es, Domine? dixitque ad me; Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris.

9 Qui vero cum me existentes quidem lumen spectabant, et expavefacti sunt; at vocem non audierunt loquentis mihi.

10 Dixi autem; Quid faciam, Domine? at Dominus dixit ad me; Surgens vade in Damascum, et illic tibi dicetur de omnibus, quæ constituta sunt tibi facere.

11 Quum autem non viderem præ gloria luminis illius, manuductus à simul existentibus mihi, veni in Damascum.

12 Ananias autem quidam, vir pius secundum legem, testimonio ornatus ab omnibus habitantibus Judæis,

13 Veniens ad me, et astans, dixit mihi; Saule frater, respice. Et ego eadem hora respexi in eum.

14 Ille

14 Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

14 Ille autem dixit; Deus patrum nostrorum præordinavit te cognoscere voluntatem ejus, et videre justum, et audire vocem ex ore ejus.

15 Ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας.

15 Quia eris testis ei ad omnes homines, eorum quæ vidisti et audisti.

16 Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

16 Et nunc quid moraris? surgens baptizare, et ablue peccata tua, invocans nomen Domini.

17 Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει.

17 Factum est autem mihi revertenti in Hierusalem, et orante me in templo, fieri me in extasi;

18 Καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι· Σπεῦσον, καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ· διότι οὐ παραδέξονταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.

18 Et videre illum dicentem mihi Festina et exi in celeritate ex Hierusalem, quoniam non recipient tuum testimonium de me.

* 19 Κἀγὼ εἶπον· Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην † φυλακίζων καὶ ‡ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπί σε.

19 Et ego dixi; Domine, ipsi sciunt quia ego eram carcerans et cædens per synagogas credentes in te.

20 Καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς, καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.

20 Et quum effunderetur sanguis Stephani primi testis tui, et ipse eram astans et consentiens interemptioni ejus, et custodiens vestimenta interficientium illum.

21 Καὶ εἶπε πρός με· Πορεύου· ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

21 Et dixit ad me: Vade, quoniam ego in gentes longe emittam te.

* 22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες· Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ ‡ καθῆκον αὐτὸν ζῆν.

22 Audiebant autem eum usque ad hoc verbum, et sustulerunt vocem suam, dicentes; Tolle de terra hujuscemodi; non enim convenit eum vivere.

23 Κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα,

23 Vociferantibus autem eis, et projicientibus vestimenta, et pulverem jactantibus in aerem,

24 Ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν, εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν, ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.

24 Jussit eum tribunus induci in castra, dicens flagellis inquiri eum, ut sciret propter quam causam sic acclamarent ei.

* 25 Ὡς δὲ † προέτεινεν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν

25 Quum autem astrinxisset eum loris, dixit ad adstantem cen-

ἑςῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλ۞· Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον ϗ ‡ ἀκατάκριτον ‡ ἔξεστιν ὑμῖν † μασίζειν;

26 Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχ۞, προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ, λέγων· Ὅρα τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπ۞ ἔτ۞ Ῥωμαῖός ἐστι.

27 Προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχ۞ εἶπεν αὐτῷ. Λέγε μοι, εἰ σὺ Ῥωμαῖ۞ εἶ; Ὁ δὲ ἔφη· Ναί.

* 28 Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχ۞· Ἐγὼ πολλοῦ ‡ κεφαλαίου τὴν ‡ πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην· Ὁ δὲ Παῦλ۞ ἔφη· Ἐγὼ δὲ ϗ γεγέννημαι.

* 29 Εὐθέως οὖν ἀπέςησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ‡ ἀνετάζειν· ϗ ὁ χιλίαρχ۞ δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, ϗ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμεν۞ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς, τὸ, τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, ϗ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς ϗ ὅλον τὸ συνέδριον αὐτῶν· ϗ καταγαγὼν τὸν Παῦλον, ἔςησεν εἰς αὐτούς. 21. † 5.

centurionem Paulus: Si hominem Romanum et indemnatum licet vobis flagellare?

26 Audiens autem centurio, accedens nuntiavit tribuno dicens; Vide quid futurus es facere: nam homo hic Romanus est.

27 Accedens autem tribunus dixit illi; Dic mihi, si tu Romanus es? Ille autem dixit: Etiam.

28 Respondítque tribunus; Ego multo capitali civitatem hanc consequutus sum. At Paulus ait; Ego autem et natus sum.

29 Protinus ergo discesserunt ab illo futuri eum inquirere; et tribunus vero timuit, cognoscens quia Romanus esset, et quia erat eum vinciens.

30 At postridie volens scire certum, quid accusaretur à Judæis, solvit eum à vinculis, et jussit venire principes sacerdotum et omnem consessum eorum et producens Paulum, statuit inter illos.

Κεφ. κγ'. 23.

1 Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλ۞ τῷ συνεδρίῳ, εἶπεν· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας.

2 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεςῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ ςόμα.

* 3 Τότε ὁ Παῦλ۞ πρὸς αὐτὸν εἶπε· Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς, † τοῖχε κεκονιαμένε· ϗ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, ϗ † παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι;

4 Οἱ δὲ παρεςῶτες εἶπον· Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς;

5 Ἔφη τε ὁ Παῦλ۞. Οὐκ

CAPUT XXIII.

1 Intendens autem Paulus consessui, ait; Viri fratres, ego omni conscientia bona ministravi Deo usque in hunc diem.

2 At princeps sacerdotum Ananias præcepit astantibus sibi percutere ejus os.

3 Tunc Paulus ad eum dixit; Percutere te futurus est Deus, paries dealbate; et tu sedes judicans me secundum legem, et contra legem faciens jubes me percuti?

4 At astantes dixerunt; Summum sacerdotem Dei conviciaris?

5 Dixitque Paulus; Nesciebam,

ᾔδειν, ἀδελφοὶ, ὅτι ἐςὶν ἀρχιερεύς· γέγραπῖαι γάρ· Ἄρχονῖα τῦ λαῦ σῦ ἐκ ἐρεῖς κακῶς·

bam, fratres, quia est princeps sacerdotum; scriptum est enim; Principi populi tui non dices male.

6 Γνὸς δὲ ὁ Παῦλ⊕ ὅτι τὸ ἓν μέρ⊕ ἐςὶ Σαδδυκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίυ· περὶ ἐλπίδ⊕ ϗ ἀναςάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι.

6 Sciens autem Paulus quia una pars esset Sadducæorum, at altera Pharisæorum, exclamavit in consessu; Viri fratres, ego Pharisæus sum, filius Pharisæi: de spe et resurrectione mortuorum ego judicor.

7 Τῦτο δὲ αὐτῦ λαλήσανῖ⊕, ἐγένεῖο ςάσις τῶν Φαρισαίων ϗ τῶν Σαδδυκαίων· ϗ ἐσχίσθη τὸ πλῆθ⊕.

7 Hoc autem ipso loquuto, facta est seditio Pharisæorum et Sadducæorum, et divisa est multitudo.

8 Σαδδυκαῖοι μὲν γὰρ λέγυσι μὴ εἶναι ἀνάςασιν, μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογῦσι τὰ ἀμφότερα.

8 Sadducæi quidem enim dicunt non esse resurrectionem, neque angelum, neque spiritum; Pharisæi autem confitentur utraque.

* 9 Ἐγένεῖο δὲ κραυγὴ μεγάλη· ϗ ἀναςάνῖες οἱ γραμματεῖς τῦ μέρυς τῶν Φαρισαίων † διεμάχονῖο, λέγονῖες· Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τύτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ, ἢ ἄγγελ⊕, μὴ † θεομαχῶμεν.

9 Factus est autem clamor magnus; et exsurgentes scribæ partis Pharisæorum depugnabant, dicentes; Nihil malum invenimus in homine isto; si autem spiritus est ei aut angelus, ne repugnemus Deo.

* 10 Πολλῆς δὲ γενομένης ‡ ςάσεως, ‡ εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχ⊕ μὴ ‡ διασπασθῇ ὁ Παῦλ⊕ ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ ςράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσυ αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

10 Multa autem facta seditione, veritus tribunus ne discerperetur Paulus ab ipsis, jussit milites descendentes rapere eum de medio eorum, ducereque in castra.

* 11 Τῇ δὲ ἐπιύσῃ νυκτὶ ἐπιςὰς αὐτῷ ὁ Κύρι⊕ εἶπε· ‡ Θάρσει, Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρῖύρω τὰ περὶ ἐμῦ εἰς Ἱερυσαλὴμ, ὕτω σε δεῖ ϗ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

11 Atsequenti nocte adsistens ei Dominus, ait; Confide, Paule; sicut enim testificatus es quæ de me in Hierusalem, sic te oportet et in Romam testificari.

* 12 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσανῖές τινες τῶν Ἰυδαίων ‡ συςροφὴν, ‡ ἀνεθεμάτισαν ἑαυτὺς, λέγονῖες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως ὖ ἀποκῖείνωσι τὸν Παῦλον.

12 Facta autem die, facientes quidam Judæorum coitionem, devoverunt sese, dicentes neque edere neque bibere usquequo occiderent Paulum.

* 13 Ἦσαν δὲ πλείυς τεσσαράκονῖα οἱ ταύτην τὴν † συνωμοσίαν πεποιηκότες.

13 Erant autem plures quadraginta hanc conjurationem facientes.

14 Qu

14 Οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, εἶπον· Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς, μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον.

15 Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως αὔριον αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

16 Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν, ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ.

17 Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων, ἔφη· Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ.

18 Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φησιν· Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι.

19 Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν, ἐπυνθάνετο· Τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι;

20 Εἶπε δέ· Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε, ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς μέλλοντές τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ.

21 Σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἕτοιμοί εἰσι, προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.

* 22 Ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίαν, παραγγείλας

14 Qui accedentes ad principes sacerdotum et seniores, dixerunt; Devotione devovimus nos ipsos, nihil gustare usquequo occidamus Paulum.

15 Nunc ergo vos indicate tribuno cum consessu ut cras illum producat ad vos, ut futuros cognoscere exquisitius quæ de eo; nos vero, ante appropinquare eum, parati sumus interficere illum.

16 Audiens autem filius sororis Pauli insidias, adveniens et intrans in castra, nuntiavit Paulo.

17 Advocans autem Paulus unum centurionum, ait; Adolescentem hunc adduc ad tribunum; habet enim aliquid indicare illi.

18 Ille quidem ergo assumens eum duxit ad tribunum, et ait Vinctus Paulus advocans me rogavit hunc adolescentem perducere ad te, habentem aliquid loqui tibi.

19 Apprehendens autem manum illius tribunus, et secedens seorsum, interrogavit: Quid est quod habes indicare mihi?

20 Dixit autem; Quia Judæi constituerunt rogare te ut cras in consessum producas Paulum, ut futuri aliquid exquisitius percunctari de illo.

21 Tu ergo ne credideris illis; insidiantur enim ei ex eis viri plures quadraginta, qui devoverunt sese neque manducare neque bibere usquequo interfecerint eum; et nunc parati sunt expectantes à te renuntiationem.

22 Ipse quidem igitur tribunus dimisit adolescentem, præcipiens

μηδενὶ † ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με.

* 23 Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων, εἶπεν· Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ‡ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ † δεξιολάβους ‡ διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός·

24 Κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα.

25 Γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον·

26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν.

27 Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλόμην αὐτὸν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι.

28 Βουλόμενος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν.

29 Ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα.

30 Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρός σε· παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. Ἔρρωσο.

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα.

32 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς πορεύεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν.

* 33 Οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν, καὶ † ἀναδόντες τὴν ‡ ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ.

cipiens nemini eloqui, quoniam hæc indicaveris ad me.

23 Et advocans duos quosdam centurionum, dixit; Paráte milites ducentos, ut eant usque Cæsaream, et equites septuaginta, et stipatores ducentos, à tertia hora noctis.

24 Jumentaque adparare, ut imponentes Paulum salvum perducerent ad Felicem præsidem.

25 Scribens epistolam continentem formam hanc;

26 Claudius Lysias præstantissimo præsidi felici gaudere.

27 Virum hunc comprehensum à Judæis, et futurum interfici ab eis, superveniens cum exercitu eripui eum, discens quia Romanus est.

28 Volens autem scire causam ob quam incusarent eum, deduxi eum in consessum eorum.

29 Quem inveni appellatum de quæstionibus legis ipsorum, nihil vero dignum morte aut vinculis crimen habentem.

30 Indicatis autem mihi insidiis in virum futuris esse à Judæis, statim misi ad te; denuntians et accusatoribus dicere quæ ad eum apud te. Vale.

31 Ipsi quidem ergo milites secundum constitutum sibi, assumentes Paulum, duxerunt per noctem in Antipatridem.

32 At postridie dimittentes equites ire cum eo, reversi sunt in castra.

33 Qui ingressi in Cæsaream, et reddentes epistolam præsidi, statuerunt et Paulum ei.

34 Ἀναγνὺς δὲ ὁ ἡγεμὼν, ϗ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐςὶ, ϗ πυθόμενӨ ὅτι ἀπὸ Κιλικίας·

34 Legens autem præses, et interrogans ex quali provincia esset, et cognoscens quia de Cilicia:

* 35 † Διακȣ́σομαί σȣ, ἔφη, ὅταν ϗ οἱ κατήγοροί σȣ παραγίνωνλαι. Ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τȣ̃ Ἡρώδȣ φυλάσσεσθαι. 18. † 9.

35 Audiam te, inquit, quum et accusatores tui adfuerint. Jussitque eum in prætorio Herodis custodiri.

Κεφ. κδ'. 24.

CAPUT XXIV.

* 1 ΜΕτὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ τῶν πρεσβυλέρων, ϗ † ῥήτορӨ Τερτύλλȣ τινὸς, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τȣ̃ Παύλȣ.

1 POst autem quinque dies descendit princeps sacerdotum Ananias cum senioribus et oratore Tertullo quodam: qui comparuerunt præsidi adversus Paulum.

2 ΚληθένλӨ δὲ αὐτȣ̃, ἤρξαλο καληγορεῖν ὁ Τέρτυλλ Ө, λέγων·

2 Citato autem eo, cœpit accusare Tertullus, dicens:

* 3 Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σȣ̃, ϗ † κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τȣ́τῳ διὰ τῆς ‡ σῆς ‡ προνοίας, † πάντῃ τε ϗ ‡ πανταχȣ̃ ‡ ἀποδεχόμεθα, ‡ κράτιςε Φῆλιξ, μετὰ πάσης ‡ εὐχαριςίας.

3 Multæ pacis compotes per te, et directionum factarum genti huic per tuam prudentiam, prorsusque et ubique suscipimus, præstantissime Felix, cum omni gratiarum actione.

* 4 Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ‡ ἐγκόπλω, παρακαλῶ ἀκȣ̃σαί σε ἡμῶν † συντόμως τῇ σῇ ‡ ἐπιεικείᾳ.

4 Ut autem non super plus te interpellem, oro audire tenos concise tua æquitate.

* 5 Εὑρόνλες γὰρ τὸν ἄνδρα τȣ̃τον λοιμὸν, ϗ κινȣ̃ντα ςάσιν πᾶσι τοῖς Ἰȣδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκȣμένην, † πρωτοςάτην τε τῆς τῶν ‡ Ναζωραίων αἱρέσεως·

5 Invenientes enim hominem hunc pestem, et moventem seditionem omnibus Judæis qui per habitatam, antistitemque Nazarenorum sectæ:

* 6 Ὃς ϗ τὸ ἱερὸν ‡ ἐπείρασε ‡ βεβηλῶσαι, ὃν ϗ ἐκρατήσαμεν, ϗ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν.

6 Qui etiam templum tentavit prophanare, quem et apprehendimus, et secundum nostram legem voluimus judicare.

7 Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχӨ, μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε·

7 Adveniens autem Lysias tribunus, vi multa ex manibus nostris abduxit:

8 Κελεύσας τȣ̀ς κατηγόρȣς αὐτȣ̃ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ· παρ' ȣ̃ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τȣ́των ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγορȣ̃μεν αὐτȣ̃.

8 Jubens accusatores ejus venire ad te: à quo poteris ipse judicans de omnibus istis cognoscere quorum nos accusamus eum.

9 Συνέθεντο δὲ ϗ οἱ Ἰȣδαῖοι,

9 Consenserunt autem et Judæi,

φάσκοντες ταῦτα ὅτως ἔχειν.

* 10 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλ☉, ‡ νεύσαντ☉ αὐτῷ τȣ͂ ἡγεμόν☉ λέγειν· Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τȣ́τῳ ἐπιςάμεν☉, † εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτȣ͂ ἀπολογȣ͂μαι·

* 11 Δυναμένȣ σȣ γνῶναι ὅτι ȣ̓ πλείȣς εἰσί μοι ἡμέραι ἢ ‡ δεκαδύο, ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν Ἱερȣσαλήμ.

12 Καὶ ὅτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον, ἢ ἐπισύςασιν ποιȣ͂ντα ὄχλȣ, ὅτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, ὅτε κατὰ τὴν πόλιν·

13 Οὔτε παραςῆσαι δύνανται περὶ ὧν νῦν κατηγορȣ͂σί μȣ.

14 Ὁμολογῶ δὲ τȣ͂τό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν, ἣν λέγȣσιν αἵρεσιν, ὅτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ Θεῷ, πιςεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον ϗ ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις·

15 Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεὸν, ἣν ϗ αὐτοὶ ὅτοι προσδέχονται, ἀνάςασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν, δικαίων τε ϗ ἀδίκων.

* 16 Ἐν τȣ́τῳ δὲ αὐτὸς † ἀσκῶ, ‡ ἀπρόσκοπον ‡ συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν ϗ τȣ̀ς ἀνθρώπȣς διαπαντός·

17 Δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθν☉ μȣ ϗ προσφοράς.

18 Ἐν οἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, ȣ̓ μετὰ ὄχλȣ, ȣ̓δὲ μετὰ θορύβȣ, τινὲς ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰȣδαῖοι.

19 Οὓς ἔδει ἐπὶ σȣ͂ παρεῖναι, ϗ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρός με.

20 Ἢ αὐτοὶ ὅτοι εἰπάτωσαν, εἴ τι εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα, ςάντ☉ μȣ ἐπὶ τȣ͂ συνεδρίȣ·

21 Ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς ἔκραξα ἑςὼς ἐν αὐτοῖς· Ὅτι περὶ ἀναςάσεως νεκρῶν ἐ-

dæi, dicentes hæc ita habere.

10 Respondit autem Paulus, annuente sibi præside dicere: Ex multis annis existentem te judicem genti huic sciens, meliore animo quæ de meipso defendam.

11 Potente te cognoscere quia non plures sunt mihi dies quam duodecim, ex quo ascendi adoraturus in Hierusalem.

12 Et neque in templo invenerunt me apud aliquem disputantem, aut seditionem facientem turbæ, neque in synagogis, neque per urbem.

13 Neque probare possunt de quibus nunc accusant me.

14 Confiteor autem hoc tibi, quod secundum viam quam dicunt hæresim, sic deservio patrio Deo, credens omnibus quæ secundum legem et in Prophetis scripta:

15 Spem habens in Deum, quam et hi ipsi expectant, resurrectionem futuram esse mortuorum, justorumque et injustorum.

16 In hoc autem ipse exerceo inoffensam conscientiam habere ad Deum et homines semper.

17 Per annos autem plures accessi eleëmosynas facturus in gentem meam et oblationes.

18 In quibus invenerunt me purificatum in templo, non cum turba, neque cum tumultu, quidam ex Asia Judæi.

19 Quos oportebat apud te præsto esse, et accusare si quid haberent adversus me.

20 Aut ipsi hi dicant, si quid invenerunt in me iniquum, stante me in consessu,

21 Aut de una hac voce, qua clamavi stans in eis; quoniam de resurrectione mortuorum

γὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ' ὑμῶν.

* 22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ † ἀνεβάλετο αὐτοὺς, ‡ ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπών· Ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, ‡ διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς.

23 Διαταξάμενός τε τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον, ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν, ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως.

25 Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε·

26 Ἅμα δὲ καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅπως λύσῃ αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος, ὡμίλει αὐτῷ.

* 27 ‡ Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβε † διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ, κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον. 27. † 9.

Κεφ. κέ. 25.

* 1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ‡ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας.

2 Ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν,

* 3 Αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ· ‡ ἐνέδραν ποι-

rum ego judicor hodie à vobis.

22 Audiens autem hæc Felix distulit illos, exquisitius cognoscens quæ de via, dicens; Quum Lysias tribunus descenderit, pernoscam quæ juxta vos.

23 Constituensque centurioni custodire Paulum, habereque laxationem, et neminem prohibere propriorum ei ministrare, aut audire eum.

24 Post autem dies aliquot adveniens Felix cum Drusilla uxore sua existente Judæa, accersivit Paulum, et audivit eum de quæ in Christum Jesum fide.

25 Disserente autem illo de justitia et castitate et judicio futuro esse, tremefactus Felix respondit; Quod nunc habens vade; opportunitatem autem nactus accersam te;

26 Simul et sperans quod pecunia daretur ei à Paulo, ut solveret eum; ideo et frequenter eum accersens, loquebatur ei

27 Biennio autem expleto, accepit successorem Felix Porcium Festum; volensque gratias præstare Judæis Felix, reliquit Paulum vinctum.

CAPUT XXV.

1 FEstus ergo ingressus provinciam, post tres dies ascendit in Hierosolyma à Cæsarea.

2 Indicaverunt autem ei et princeps sacerdotum, et primi Judæorum adversus Paulum, et rogabant eum;

3 Postulantes gratiam adversus eum, ut accerseret eum in Hierusalem; insidias fa-

οὖντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν.

4 Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι.

* 5 Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησί, † συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ κατηγορείτωσαν αὐτοῦ.

6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι.

* 7 ‡ Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, ‡ περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ ‡ βαρέα † αἰτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι·

8 Ἀπολογουμένου αὐτοῦ· Ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον.

9 Ὁ Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπε· Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ' ἐμοῦ;

10 Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος· Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι· Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.

11 Εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ, καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.

12 Τότε ὁ Φῆστος, συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι; ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ἀσπασόμενοι τὸν Φῆστον.

ientes interficere eum per viam.

4 Ipse quidem ergo Festus respondit, servari Paulum in Cæsarea, seipsum autem futurum in festinatione proficisci.

5 Qui ergo potentes in vobis, ait, simul descendentes, si quod est in viro hoc, accusent eum.

6 Demoratus autem in illis dies plures quam decem, descendens in Cæsaream, postridie sedens pro tribunali, jussit Paulum adduci.

7 Adveniente autem eo, circumsteterunt qui ab Hierosolymis descenderant Judæi, multas et graves criminationes ferentes adversus Paulum, quas non poterant probare;

8 Se defendente eo; Quoniam neque in legem Judæorum, neque in templum, neque in Cæsarem peccavi.

9 Festus autem Judæis volens gratiam præstare, respondens Paulo dixit; Vis in Hierosolyma ascendens ibi de his judicari apud me?

10 Dixit autem Paulus; Ad tribunal Cæsaris stans sum, ubi me oportet judicari; Judæis nihil nocui, sicut et tu pulchrius nosti.

11 Si quidem enim nocui, et dignum morte feci aliquid, non recuso mori: si vero nihil est quorum hi accusant me, nemo me potest illis gratificari; Cæsarem appello.

12 Tunc Festus colloquutus cum concilio, respondit; Cæsarem appellasti? ad Cæsarem ibis.

13 Diebus autem peractis quibusdam, Agrippa rex et Bernice venerunt in Cæsaream salutaturi Festum.

14 U

14 Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων· Ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος,

14 Ut autem plures dies demorabantur ibi, Festus regi indicavit quæ ad Paulum, dicens; Vir quidam est derelictus à Felice vinctus,

15 Περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην.

15 De quo, facto me in Hierosolyma, indicaverunt principes sacerdotum et seniores Judæorum, postulantes adversus illum sententiam.

* 16 Πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ‡ ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ † ἐγκλήματος.

16 Ad quos respondi, quia non est consuetudo Romanis donare aliquem hominem ad perditionem, prius quam accusatus ad conspectum habeat accusatores, locumque defensionis accipiat de criminatione.

* 17 Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, † ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα.

17 Convenientibus ergo illis huc, dilationem nullam faciens, sequenti sedens pro tribunali, jussi adduci virum.

* 18 Περὶ οὗ σταθέντες οἱ ‡ κατήγοροι οὐδεμίαν ‡ αἰτίαν ἐπέφερον ὧν ‡ ὑπενόουν ἐγώ.

18 De quo stantes accusatores, nullam causam inferebant quorum suspicabar ego.

* 19 ‡ Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας ‡ δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ‡ ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν.

19 Quæstiones vero quasdam de propria superstitione habebant adversus eum, et de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere.

20 Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων.

20 Hæsitans autem ego in eam quæ de hoc quæstionem, dicebam si vellet ire in Hierusalem, et ibi judicari de istis.

* 21 Τοῦ δὲ Παύλου ‡ ἐπικαλεσαμένου ‡ τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ ‡ Σεβαστοῦ † διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ πέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.

21 At Paulo appellante servari se ad Augusti cognitionem, jussi servari eum, usque quo mittam eum ad Cæsarem.

22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη· Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Ὁ δέ· Αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

22 Agrippa autem ad Festum dixit; Volebam et ipse hominem audire. Ille autem; Cras, inquit, audies eum.

* 23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς † φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ † ἀκροατήριον σύν τε

23 Ergo postridie veniente Agrippa et Bernice cum multo apparatu, et introëuntibus in auditorium cumque tribunis et viris

τοῖς χιλιάρχοις, ϗ ἀνδράσι τοῖς κατ' † ἐξοχὴν ὖσι τῆς πόλεως, ϗ κελεύσαντ۞ τῦ Φήςυ, ἤχθη ὁ Παῦλ۞.

viris secundum eminentiam existentibus civitatis, et jubente Festo, adductus est Paulus.

* 24 Καὶ φησιν ὁ Φῆς۞· Ἀγρίππα βασιλεῦ, ϗ πάντες οἱ † συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τῦτον, περὶ ὗ πᾶν τὸ πλῆθ۞ τῶν Ἰυδαίων ‡ ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις ϗ ἐνθάδε, † ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μηκέτι.

24 Et dicit Festus; Agrippa rex, et omnes qui simul adstantes nobis viri, spectatis hunc, de quo omnis multitudo Judæorum interpellavit me inque Hierosolymis et hic acclamantes non oportere vivere eum amplius.

25 Ἐγὼ δὲ καταλαβόμεν۞ μηδὲν ἄξιον θανάτυ αὐτὸν πεπραχέναι, ϗ αὐτῦ δὲ τῦτυ ἐπικαλεσαμένυ τὸν Σεβαςὸν, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν.

25 Ego vero comperiens nihil dignum morte eum admisisse, et ipso autem hoc appellante Augustum, judicavi mittere eum.

* 26 Περὶ ὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ Κυρίῳ ὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, ϗ μάλιςα ἐπὶ σῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς † ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι γράψαι.

26 De quo certum quid scribere Domino non habeo; ideo produxi eum ad vos, et maxime ad te, rex Agrippa, ut interrogatione facta habeam quid scribere.

27 Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ ϗ τὰς κατ' αὐτῦ αἰτίας σημᾶναι. 27. † 11.

27 Irrationabile enim mihi videtur, mittentem vinctum, non et eas quæ contra eum causas significare.

Κεφ. κϛ'. 26.

1 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· Ἐπιτρέπεταί σοι ὑπὲρ σεαυτῦ λέγειν. Τότε ὁ Παῦλ۞ ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα·

CAPUT XXVI.

1 Agrippa vero ad Paulum ait; Permittitur tibi pro temetipso dicere. Tunc Paulus se defendebat extendens manum;

2 Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλῦμαι ὑπὸ Ἰυδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σῦ σήμερον·

2 De omnibus quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo me ipsum beatum, defensurus me apud te hodie;

* 3 ‡ Μάλιςα † γνώςην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰυδαίυς ἐθῶν τε ϗ ζητημάτων· διὸ δέομαί σῦ, † μακροθύμως ἀκῦσαί μυ.

3 Maxime cognitorem existentem te omnium illorum apud Judæos morumque et quæstionum. ideo obsecro te patienter audire me.

* 4 Τὴν μὲν ὖν † βίωσίν μυ τὴν ἐκ ‡ νεότητ۞, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μυ ἐν Ἱεροσολύμοις, ‡ ἴσασι πάντες οἱ Ἰυδαῖοι·

4 Quidem ergo vitam meam à juventute, ab initio factam in gente mea in Hierosolymis, noverunt omnes Judæi.

* 5 Προγινώσκοντές με ἄνωθεν,

5 Præscientes me antea, (si velint

ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν,) ὅτι κατὰ τὴν † ἀκριβεστάτην ‡ αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας ‡ θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος.

6 Καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἕστηκα κρινόμενος·

* 7 Εἰς ἣν τὸ † δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν † ἐκτενείᾳ νύκτα ϗ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων.

8 Τί; ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;

9 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι.

* 10 Ὃ ϗ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις· ϗ πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ φυλακαῖς ‡ κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ‡ ψῆφον·

* 11 Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις ‡ τιμωρῶν αὐτοὺς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, ‡ περισσῶς τε † ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως ϗ εἰς τὰς ἔξω πόλεις.

* 12 Ἐν οἷς ϗ πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας ϗ † ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων,

* 13 Ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν † λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με φῶς ϗ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους.

* 14 Πάντων δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν λαλοῦσαν πρός με, ϗ λέγουσαν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ· Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις; ‡ σκληρόν σοι πρὸς ‡ κέντρα ‡ λακτίζειν.

15 Ἐγὼ δὲ εἶπον· Τίς εἶ, Κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις.

velint testari) quoniam secundum diligentissimam sectam nostræ religionis vixi Pharisæus.

6 Et nunc in spe quæ ad patres repromissionis factæ à Deo, sto judicio subjectus;

7 In quam duodecim tribus nostræ in assiduitate nocte et die deservientes sperant devenire; de qua spe accusor, rex Agrippa, à Judæis.

8 Quid? incredibile judicatur apud vos si Deus mortuos suscitat?

9 Ego quidem ergo videbar mihi ipsi adversus nomen Jesu Nazareni debere multa contraria agere.

10 Quod et feci in Hierosolymis; et multos sanctorum ego carceribus inclusi, à principibus Sacerdotum potestatem accipiens; interemptisque illis detuli suffragium.

11 Et per omnes synagogas frequenter puniens eos compellabam blasphemare, immoderateque insaniens eis, persequebar usque et in exteras civitates.

12 In quibus et profectus in Damascum cum potestate et procuratione à principibus sacerdotum,

13 Die media, per viam vidi, rex, cælitus supra splendorem solis, circumfulgens me lumen et eos qui cum me proficiscentes.

14 Omnibus autem decidentibus nobis in terram, audivi vocem loquentem ad me, et dicentem Hebraica lingua; Saule, Saule, quid me persequeris? durum tibi ad stimulos calcitrare.

15 Ego autem dixi, Quis es, Domine? Ille autem dixit; Ego sum Jesus quem tu persequeris.

* 16 Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, ‡ προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ ‡ μάρτυρα ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι·

17 Ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς νῦν σε ἀποστέλλω.

18 Ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ.

19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ·

20 Ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν, ἀπήγγελλον μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας.

* 21 ‡ Ἕνεκα τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ, ‡ ἐπειρῶντο ‡ διαχειρίσασθαι.

* 22 † Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, μαρτυρούμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ‡ ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ Μωσῆς·

* 23 Εἰ † παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι.

* 24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη· Μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε ‡ γράμματα εἰς † μανίαν † περιτρέπει.

25 Ὁ δέ· Οὐ μαίνομαι, φησι, κράτιστε Φῆστε, ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι.

16 Sed exsurge, et sta supra pedes tuos; ad hoc enim apparui tibi, designare te ministrum et testem quorumque vidisti, quorumque apparebo tibi;

17 Eripiens te de populo et Gentibus, in quas nunc te mitto;

18 Aperire oculos eorum, ad convertendum à tenebris ad lucem, et potestate Satanæ ad Deum, ad accipiendum eos remissionem peccatorum, et sortem in sanctificatis, fide quæ in me.

19 Unde, rex Agrippa, non fui incredulus cælesti visioni;

20 Sed his qui in Damasco primum et Hierosolymis, in omnemque regionem Judææ, et Gentibus annuntiabam pœnitere, et converti ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes.

21 Causa horum me Judæi comprehendentes in templo, tentabant interficere.

22 Auxilium igitur nactus à Deo, usque in diem hanc sto, testificans parvoque et magno, nihil extra dicens eorum quæ et Prophetæ loquuti sunt futurorum esse, et Moses;

23 Si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen futurus est annuntiare populo et Gentibus.

24 Hæc autem eo defendente, Festus magna voce dixit: Insanis, Paule; multæ te literæ ad insaniam convertunt.

25 Ille vero; Non insanio, inquit, optime Feste, sed veritatis et sobrietatis verba eloquor.

26 Ἐπίσαται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παῤῥησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο.

27 Πιστεύεις βασιλεῦ Ἀγρίππα τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις.

28 Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι.

29 Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν· Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

* 30 Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥ τε Βερνίκη, καὶ οἱ ‡ συγκαθήμενοι αὐτοῖς.

31 Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.

32 Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα. ... † 13.

Κεφ. κζ'. 27.

1 ᶜ ΩΣ δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους ‡ δεσμώτας ‡ ἑκατοντάρχη, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης † Σεβαστῆς.

2 Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως.

‡ 3 Τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· † φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα † ἐπιμελείας τυχεῖν.

26 Scit enim de his rex, ad quem et libertate usus eloquor; latere enim eum quicquam horum non arbitror; neque enim in angulo gestum hoc est.

27 Credis rex Agrippa Prophetis? scio quia credis.

28 Ipse autem Agrippa ad Paulum ait; In parvo me suades Christianum fieri.

29 At Paulus ait; Optarem utique Deo, et in parvo et in multo, non solum te, sed et omnes audientes me hodie, fieri tales qualis et ego sum, exceptis vinculis his.

30 Et hæc dicente eo, exsurrexit rex et præses, et Bernice, et considentes eis.

31 Et secedentes loquebantur ad invicem, dicentes; Quia nihil morte dignum aut vinculis facit homo iste.

32 Agrippa autem Festo dixit; Absolvi poterat homo hic, si non appellasset Cæsarem.

CAPUT XXVII.

1 UT autem judicatum est navigare nos in Italiam, tradiderunt et Paulum et quosdam alios vinctos centurioni, nomine Julio, cohortis Augustæ.

2 Ascendentes autem navem Adramyttenam, futuri navigare quæ circa Asiam loca, avecti sumus, existente cum nobis Aristarcho Macedone Thessalonicensi.

3 Ipsaque altera devenimus in Sidonem; humaneque Julius Paulo usus, permisit ad amicos euntem curam sui nancisci.

4 Et

4 Κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους.

4 Et inde avecti subnavigavimus Cyprum, propter hoc ventos esse contrarios.

* 5 Τό, τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν † διαπλεύσαντες, ‡ κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας.

5 Hocque pelagus quod juxta Ciliciam et Pamphyliam pernavigantes, delati sumus in Myra Lyciæ.

* 6 Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, † ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό.

6 Et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam navigantem in Italiam, imposuit nos in eam.

* 7 Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις † βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ † προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ‡ ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην.

7 In multis autem diebus tarde navigantes, et vix devenientes secundum Cnidum, non permittente nos vento, subnavigavimus Cretam secundum Salmonem.

8 Μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτήν, ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία.

8 Vixque præter legentes eam, venimus in locum quendam vocatum Pulchros portus, cui juxta erat civitas Lasæa.

* 9 ‡ Ἱκανοῦ δὲ χρόνου ‡ διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη † ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, ‡ παρῄνει ὁ Παῦλος,

9 Multo autem tempore peracto, et existente jam periculosa navigatione, propter quod et jejunium jam præteriisse, admonebat Paulus,

* 10 Λέγων αὐτοῖς· Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ‡ ὕβρεως καὶ πολλῆς ‡ ζημίας οὐ μόνον τοῦ † φόρτου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν.

10 Dicens eis; Viri, conspicio quoniam cum injuria et multo damno non solum oneri et navis, sed etiam animarum nostrarum futuram esse navigationem.

* 11 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος τῷ ‡ κυβερνήτῃ καὶ τῷ † ναυκλήρῳ ἐπείθετο μᾶλλον ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις.

11 At centurio gubernatori et nauclero credebat magis quam à Paulo dictis.

* 12 † Ἀνευθέτου δὲ τοῦ ‡ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς † παραχειμασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι κἀκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ † Λίβα καὶ κατὰ † Χῶρον.

12 Inapposito autem portu subsistente ad hyemationem plerique posuerunt consilium subduci inde, si quo modo possent devecti in Phœnicem hyemare, portum Cretæ respicientem ad Africum et ad Chorum.

* 13 † Ὑποπνεύσαντος δὲ Νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες † Ἄσσον ‡ παρελέγοντο τὴν Κρήτην.

13 Adspirante autem Noto, æstimantes propositum tenere, solventes Asson legebant Cretam.

14 Po

* 14 Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ' αὐτῆς ἄνεμος † τυφωνικὸς, ὁ καλούμενος † Εὐροκλύδων.

14 Post non multum autem misit contra ipsam ventus Typhonicus, vocatus Euroclydon.

* 15 Συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου † ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, † ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.

15 Correpta autem navi, et non potente obtueri vento, concedentes ferebamur.

* 16 † Νησίον δέ τι † ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαύδην, ‡ μόλις ἰσχύσαμεν † περικρατεῖς γενέσθαι τῆς ‡ σκάφης·

16 Insulam autem quandam succurrentes, vocatam Claudam, vix potuimus compotes fieri scaphæ.

* 17 Ἣν ἄραντες, ‡ βοηθείαις ‡ ἐχρῶντο, † ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν † Σύρτιν ‡ ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.

17 Quam subducentes, adjutoriis utebantur, accingentes navem? timentesque ne in Syrtim inciderent, submittentes vas, sic ferebantur.

* 18 † Σφοδρῶς δὲ † χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἑξῆς † ἐκβολὴν ἐποιοῦντο.

18 Vehementer autem tempestate jactatis nobis, sequenti jactum fecerunt.

* 19 Καὶ τῇ τρίτῃ † αὐτόχειρες τὴν † σκευὴν τοῦ πλοίου ‡ ἐῤῥίψαμεν.

19 Et tertia nostris manibus armamenta navis ejecimus.

20 Μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς.

20 Neque autem Sole, neque syderibus apparentibus per plures dies, tempestateque non exigua imminente, reliquum ablata erat omnis spes servari nos.

* 21 Πολλῆς δὲ † ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν· Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, ‡ πειθαρχήσαντάς μοι, μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν.

21 Multa autem inedia existente, tunc stans Paulus in medio eorum, dixit; Oportebat quidem, ô viri, obedientes mihi, non avehi à Creta, lucrarique injuriam hanc, et jacturam.

22 Καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν, ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου.

22 Et nunc suadeo vobis bono animo esse; jactura enim animæ nulla erit ex vobis, præterquam navis.

23 Παρέστη γάρ μοι τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμὶ, ᾧ καὶ λατρεύω,

23 Adstitit enim mihi nocte hac angelus Dei cujus sum, cui et deservio,

24 Λέγων· Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ, κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ.

24 Dicens; Ne timeas Paule; Cæsari te oportet assistere; et ecce donavit tibi Deus omnes navigantes cum te.

25 Διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι.

25 Ideo bono animo estote, viri; credo enim Deo, quia sic erit quemadmodum dictum est mihi.

26 Εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν.

* 28 Καὶ † βολίσαντες, εὗρον † ὀργυιὰς ‡ εἴκοσι· ‡ βραχὺ δὲ ‡ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς ‡ δεκαπέντε.

29 Φοβούμενοί τε μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωσιν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι.

30 Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν,

31 Εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.

32 Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.

33 Ἄχρι δὲ οὗ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων· ‡ Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες, † ἄσιτοι † διατελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι·

34 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται.

35 Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν.

* 36 † Εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς.

37 Ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ

26 In insulam autem quandam oportet nos incidere.

27 Ut vero quarta decima nox facta est, perlatis nobis in Adria circa medium noctis, suspicabantur nautæ afferri aliquam sibi regionem.

28 Et demisso perpendiculo nautico, invenerunt passus viginti; brevi autem distantes, et rursum demisso perpendiculo invenerunt passus quindecim.

29 Timentesque ne quomodo in aspera loca incideremus, de puppi projicientes anchoras quatuor, optabant diem fieri.

30 Ipsis vero nautis quærentibus fugere ex navi, et laxantibus scapham in mare, obtentu quasi è prora futurorum anchoras extendere,

31 Dixit Paulus centurioni et militibus; Si non hi manserint in navi, vos servari non potestis.

32 Tunc milites absciderunt funes scaphæ, et siverunt eam excidere.

33 Usque autem quo futurus erat dies fieri, hortabatur Paulus omnes sumere cibum, dicens; Quartamdecimam hodie diem expectantes, jejuni permanetis, nihil accipientes.

34 Ideo hortor vos accipere cibum; hoc enim ad vestram salutem est; nullius enim vestrum capillus ex capite cadet.

35 Dicens autem hæc, et sumens panem, gratias egit Deo in conspectu omnium; et frangens cœpit manducare.

36 Bono animo autem facti omnes, et ipsi adsumpserunt cibum.

37 Eramus vero in navi universæ

πᾶσαι ψυχαὶ, διακόσιαι ἑβδομηκονταέξ.

versæ animæ, ducentæ septuaginta sex.

* 38 ‡ Κορεσθέντες δὲ τροφῆς, † ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

38 Satiati autem cibo, alleviabant navem, jacientes triticum in mare.

39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν, εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον.

39 Quum autem dies factus esset, terram non agnoscebant; sinum vero quendam considerabant habentem litus, in quem cogitabant, si possent, expellere navem.

* 40 Καὶ τὰς ‡ ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ‡ ἅμα ‡ ἀνέντες τὰς † ζευκτηρίας τῶν ‡ πηδαλίων· ☧ ἐπάραντες τὸν † ἀρτέμονα τῇ πνεούσῃ, κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.

40 Et anchoras sustollentes, permiserunt in mare simul laxantes juncturas gubernaculorum; et sustollentes artemonem flanti, tendebant ad litus.

* 41 Περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον † διθάλασσον † ἐπώκειλαν τὴν † ναῦν· ☧ ἡ μὲν ‡ πρῶρα † ἐρείσασα ‡ ἔμεινεν ‡ ἀσάλευτος, ἡ δὲ ‡ πρύμνα ‡ ἐλύετο ὑπὸ τῆς ‡ βίας τῶν † κυμάτων.

41 Incidentes autem in locum bimarem illiserunt navem; et quidem prora fixa manebat immobilis, at puppis solvebatur à vi fluctuum.

* 42 Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μήτις † ἐκκολυμβήσας † διαφύγοι.

42 At militum consilium fuit ut vinctos occiderent, ne quis enatans effugeret.

* 43 Ὁ δὲ ‡ ἑκατόνταρχος, ‡ βουλόμενος, ‡ διασῶσαι τὸν Παῦλον, ‡ ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ ‡ βουλήματος, ‡ ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους † κολυμβᾶν, † ἀποῤῥίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ‡ ἐξιέναι·

43 At centurio volens servare Paulum, prohibuit eos consilio, jussitque potentes natare, abjicientes primos ad terram exire;

* 44 Καὶ τοὺς λοιποὺς, οὓς μὲν ἐπὶ † σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου· ☧ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν. 92. † 47.

44 Et reliquos, hos quidem in tabulis, hos autem super quædam eorum quæ de navi; et sic factum est, omnes servari ad terram.

Κεφ. κή. 28.

CAPUT XXVIII.

Καὶ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται.

1 Et salvi evasi, tunc cognoverunt quia Melita insula vocatur.

2 Οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, ☧ διὰ τὸ ψῦχος.

2 At Barbari præstabant non vulgarem humanitatem nobis accendentes enim pyram, acceperunt omnes nos, propter imbrem instantem, et propter frigus.

3 Con-

* 3 Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου † φρυγάνων πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν ‡ πυράν, ἔχιδνα ἐκ τῆς † θέρμης ἐξελθοῦσα † καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

* 4 Ὡς δὲ εἶδον οἱ ‡ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· ‡ Πάντως ‡ φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν.

* 5 Ὁ μὲν οὖν, ‡ ἀποτινάξας τὸ ‡ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν.

* 6 Οἱ δὲ ‡ προσεδόκων αὐτὸν ‡ μέλλειν † πίμπρασθαι, ἢ ‡ καταπίπτειν ‡ ἄφνω ‡ νεκρόν· Ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ‡ ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, † μεταβαλλόμενοι ἔλεγον Θεὸν αὐτὸν εἶναι.

* 7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ‡ ἀναδεξάμενος ἡμᾶς, τρεῖς ἡμέρας † φιλοφρόνως ἐξένισεν.

* 8 Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ † δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθών, καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν.

9 Τούτου οὖν γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ, προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο.

10 Οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.

* 11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ ‡ παρακεχειμακότι ἐν τῇ ‡ νήσῳ, ‡ Ἀλεξανδρίνῳ, † παρασήμῳ † Διοσκούροις.

12 Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς.

3 Congregante autem Paulo sarmentorum multitudinem, et imponente super pyram, vipera à calore exiens invasit manum ejus.

4 Ut vero viderunt Barbari pendentem bestiam de manu ejus, dicebant ad invicem; Omnino homicida est homo hic, quem salvum evasum de mari ultio vivere non sinit.

5 Ille quidem ergo excutiens bestiam in ignem, passus est nullum malum.

6 Illi autem expectabant eum futurum intumescere, aut decidere repente mortuum; in multo autem illis expectantibus, et videntibus nihil incommodum in illum factum, mutati dicebant Deum esse.

7 In autem illis quæ circa locum illum erant prædia primario insulæ, nomine Publio, qui suscipiens nos, tres dies amice hospitio excepit.

8 Factum est autem patrem Publii febribus et dysenteria detentum decumbere; ad quem Paulus ingressus, et precatus imponens manus ei, sanavit eum.

9 Hoc ergo facto, et reliqui habentes infirmitates in insula accedebant et curabantur.

10 Qui etiam multis honoribus honoraverunt nos, et navigantibus imposuerunt quæ ad usum.

11 Post autem tres menses navigavimus in navi quæ hyemaverat in insula, Alexandrina adsignata Castori et Polluci.

12 Et deveeti in Syracusas mansimus dies tres.

13 Und

* 13 Ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν † ἐπιγενομένου νότου, † δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους.

14 Οὗ εὑρόντες ἀδελφούς, παρεκλήθημεν ἐπ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθομεν.

* 15 Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξῆλθον εἰς † ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις † Ἀππίου φόρου καὶ † Τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε † θάρσος.

* 16 Ὅτε δὲ ἤλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ † στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· Συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων·

18 Οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί.

19 Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα· οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορῆσαι.

* 20 Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ † προσλαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι.

21 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας· οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν.

13 Unde circum venientes devenimus in Rhegium; et post unum diem superveniente Austro, secunda die venimus in Puteolos.

14 Ubi invenientes fratres rogati sumus apud eos manere dies septem; et sic in Romam venimus.

15 Et inde fratres audientes ea quæ de nobis, exierunt in occursum nobis usque ad Appii forum, et Tres tabernas; quos videns, Paulus gratias agens Deo, accepit fiduciam.

16 Quum autem venissemus in Romam, centurio tradidit vinctos præfecto castrorum; at Paulo permissum est manere per seipsum, cum custodiente se milite.

17 Factum est autem post dies tres convocare Paulum existentes Judæorum primos; Convenientibus autem eis, dicebat ad eos; Viri fratres, ego nihil contrarium faciens populo aut moribus, patriis, vinctus ex Hierosolymis traditus sum in manus Romanorum:

18 Qui examinantes me voluerunt dimittere, propter nullam causam mortis esse in me.

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi gentem meam habens aliquid accusare.

20 Propter hanc igitur causam rogavi vos videre, et alloqui; propter enim spem Israëlis catenam hanc circumdatus sum.

21 Illi autem ad eum dixerunt; Nos neque literas de te accepimus à Judæa; neque adveniens aliquis fratrum, nuntiavit aut loquutus est quid de te malum.

22 Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστόν ἐστιν ἡμῖν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

* 23 ‡ Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ‡ ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ‡ ξενίαν πλείονες· οἷς ‡ ἐξετίθετο ‡ διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως ϗ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ‡ ἑσπέρας.

24 Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν.

* 25 † Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους, ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,

26 Λέγον· Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, ϗ εἰπέ· Ἀκοῇ ἀκούσετε, ϗ οὐ μὴ συνῆτε· ϗ βλέποντες βλέψετε, ϗ οὐ μὴ ἴδητε.

* 27 ‡ Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου· ϗ τοῖς ‡ ὠσὶ ‡ βαρέως ‡ ἤκουσαν ϗ τοὺς † ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ‡ ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ϗ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, ϗ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, ϗ ἐπιστρέψωσι, ϗ ἰάσωμαι αὐτούς.

28 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ ϗ ἀκούσονται.

* 29 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς ‡ συζήτησιν.

* 30 Ἔμεινε δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ † μισθώματι· ϗ ‡ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς ‡ εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν,

* 31 Κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ϗ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παῤῥησίας, † ἀκωλύτως. 52. † 13.

22 Velimus autem à te audire quæ sentis; de quidem enim secta hac notum est nobis quia ubique contradicitur.

23 Constituentes autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plures; quibus exponebat testificans regnum Dei, suadensque eis ea quæ de Jesu exque lege Mosi et Prophetis, à mane usque ad vesperam.

24 Et hi quidem persuadebantur dictis, hi vero non credebant.

25 Discordes autem existentes ad invicem, discedebant, dicente Paulo verbum unum, Quia pulchre Spiritus sanctus loquutus est per Esaiam Prophetam ad patres nostros,

26 Dicens; Vade ad populum istum, et dic? Auditu audietis, et non intelligetis; et videntes videbitis, et non cernetis.

27 Incrassatum est enim cor populi hujus; et auribus graviter audierunt, et oculos suos compresserunt; ne quando videant oculis, et auribus audiant et corde intelligant, et convertantur, et sanem eos.

28 Notum ergo sit vobis, quoniam Gentibus missum est salutare Dei, ipsi et audient.

29 Et hæc eo dicente abierunt Judæi, multam habentes in seipsis quæstionem.

30 Mansit autem Paulus biennio toto in proprio conducto, et suscipiebat omnes ingredientes ad eum;

31 Prædicans regnum Dei, et docens ea quæ de Domino Jesu Christo cum omni libertate, improhibite.

PAULI

ΠΑΥΛΟΥ

Τοῦ Ἀποστόλου ἡ πρὸς

ΡΩΜΑΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Κεφ. α΄. I.

1 ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς Ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ,

* 2 (Ὃ † προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις,)

3 Περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, (τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα·

4 Τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ Πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν) Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

* 5 (Δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ‡ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ;

6 Ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ·)

7 Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ, ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.

9 Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι·

* 10 Πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴ ‡ πως

PAULI

Apostoli ad

ROMANOS

EPISTOLA.

CAPUT I.

1 PAULUS servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, discretus in Euangelium Dei,

2 (Quod ante promiserat per Prophetas suos in scripturis sanctis,)

3 De Filio suo, (facto ex semine David secundum carnem;

4 Definito Filio Dei in virtute, secundum Spiritum sanctificationis, ex resurrectione mortuorum) Jesu Christi Domini nostri.

5 (Per quem accepimus gratiam et apostolatum ad obedientiam fidei in omnibus Gentibus, pro nomine ejus.

6 In quibus estis et vos vocati Jesu Christi.)

7 Omnibus existentibus in Roma, dilectis Dei, vocatis sanctis; gratia vobis et pax à Deo Patre nostro et Domino Jesu Christo.

8 Primum quidem gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis, quia fides vestra annuntiatur in universo mundo.

9 Testis enim meus est Deus, cui servio in spiritu meo, in Euangelio Filii ejus, ut indesinenter memoriam vestri facio;

10 Semper in orationibus meis obsecrans si quo modo tandem

ἤδη ποτὲ ‡ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ ‡ θελήμαλι τȣ̃ Θεȣ̃, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.

11 Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευμαλικὸν, εἰς τὸ ςηριχθῆναι ὑμᾶς·

* 12 Τȣ̃το δέ ἐςι, † συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίςεως, ὑμῶν τε ϗ ἐμȣ̃.

13 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (ϗ ἐκωλύθην ἄχρι τȣ̃ δεῦρο,) ἵνα καρπόν τινα σχῶ ϗ ἐν ὑμῖν, καθὼς ϗ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν.

14 Ἕλλησί τε ϗ βαρβάροις, σοφοῖς τε ϗ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί·

* 15 Οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ ‡ πρόθυμον ϗ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τȣ̃ Χριςȣ̃· δύναμις γὰρ Θεȣ̃ ἐςιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιςεύονλι, Ἰȣδαίῳ τε πρῶτον ϗ Ἕλληνι.

17 Δικαιοσύνη γὰρ Θεȣ̃ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτελαι ἐκ πίςεως εἰς πίςιν· καθὼς γέγραπλαι· Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίςεως ζήσελαι.

18 Ἀποκαλύπτελαι γὰρ ὀργὴ Θεȣ̃ ἀπ' ȣ̓ρανȣ̃ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν ϗ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων·

* 19 ‡ Διότι τὸ † γνωςὸν τȣ̃ Θεȣ̃, ‡ φανερόν ἐςιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε.

* 20 Τὰ γὰρ ἀόραλα αὐτȣ̃ ἀπὸ κτίσεως κόσμȣ, τοῖς ‡ ποιήμασι ‡ νοȣ́μενα † καθορᾶται, ἥτε ‡ ἀΐδιος αὐτȣ̃ δύναμις ϗ † θειότης· εἰς τὸ εἶναι αὐτȣ̀ς ‡ ἀναπολογήτȣς.

* 21 Διότι γνόνλες τὸν Θεὸν, ȣ̓χ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἢ εὐχαρίςησαν· ἀλλ' † ἐματαιώθησαν ἐν

dem aliquando prosperam iter habeam in voluntate Dei, venire ad vos.

11 Desidero enim videre vos ut aliquid impertiar donum vobis spirituale, ad stabiliri vos;

12 Hoc autem est, simul exhortari in vobis per eam quæ in invicem fidem, vestram atque meam.

13 Non volo autem vos ignorare, fratres, quia sæpe proposui venire ad vos, (et prohibitus sum usque adhuc,) ut fructum aliquem habeam in vobis, sicut et in cæteris Gentibus.

14 Græcisque et Barbaris, sapientibusque et insipientibus debitor sum.

15 Ita quod in me promptum et vobis qui in Roma euangelizare.

16 Non enim erubesco Euangelium Christi; virtus enim Dei est, in salutem omni credenti, Judæoque primum et Græco

17 Justitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem; sicut scriptum est; At justus ex fide vivet.

18 Revelatur enim ira Dei de cælo super omnem impietatem et injustitiam hominum veritatem in injustitia detinentium.

19 Propter quod notum Dei, manifestum est in illis; nam Deus illis manifestavit.

20 Nam invisibilia ipsius à creatura mundi, factis intellecta conspiciuntur, ipsaque sempiterna ejus virtus et divinitas, ad esse eos inexcusabiles.

21 Quoniam cognoscentes Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt; sed

evanue

τοῖς ‡ διαλογισμοῖς αὐτῶν, ϗ ‡ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία.

22 Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ, ἐμωράνθησαν.

23 Καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου, ϗ πετεινῶν ϗ τετραπόδων ϗ ἑρπετῶν.

24 Διὸ ϗ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς·

* 25 Οἵτινες ‡ μετήλλαξαν τὴν ‡ ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ‡ ψεύδει, ϗ † ἐσεβάσθησαν ϗ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν ‡ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

26 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν·

* 27 Ὁμοίως τε ϗ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν ‡ φυσικὴν ‡ χρῆσιν τῆς ‡ θηλείας, † ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ † ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, † ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ‡ ἀσχημοσύνην ‡ κατεργαζόμενοι, ϗ τὴν ‡ ἀντιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα·

* 29 Πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς ‡ φθόνου, ‡ φόνου, ἔριδος, δόλου, † κακοηθείας·

* 30 † Ψιθυριστὰς, † καταλάλους, † θεοστυγεῖς, ‡ ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ‡ ἀλαζόνας, † ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς.

evanuerunt in ratiocinationibus suis, et obscuratum est insipiens eorum cor.

22 Dicentes esse sapientes, stulti facti sunt.

23 Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et reptilium.

24 Quapropter et tradidit illos Deus in desideria cordium eorum in immunditiam, ad dedecore afficiendum corpora sua in semetipsis;

25 Qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium, et coluerunt et servierunt creaturæ præter creatorem, qui est benedictus in secula. Amen.

26 Propter hoc tradidit illos Deus in passiones ignominiæ; ipsæque enim fœminæ eorum immutarunt naturalem usum in eum qui contra naturam.

27 Similiter et masculi relinquentes naturalem usum fœminæ, exarserunt in libidine sua in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, et mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes.

28 Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, facere non convenientia;

29 Repletos omni injustitia, fornicatione, nequitia, avaritia, malitia; plenos invidia, cæde, contentione, dolo, malignitate;

30 Susurrones, detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, arrogantes, inventores malorum, parentibus inobedientes.

31 In-

* 31 Ἀσυνέτους, † ἀσυνθέτους, ‡ ἀστόργους, ‡ ἀσπόνδους, † ἀνελεήμονας.

32 Οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, (ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν) οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι. 46. † 17.

Κεφ. β'. 2.

1 ΔΙὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων, ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.

2 Οἴδαμεν δὴ ὅτι τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.

3 Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ;

* 4 Ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς ‡ ἀνοχῆς, καὶ τῆς μακροθυμίας ‡ καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ † χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;

* 5 Κατὰ δὲ τὴν † σκληρότητά σου καὶ † ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις ‡ σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ‡ ὀργῆς καὶ ‡ ἀποκαλύψεως † δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ.

6 Ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·

7 Τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον·

8 Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή.

9 Θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος.

10 Δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι.

31 Insipientes, incompositos inhumanos infœderabiles, immisericordes.

32 Qui jus Dei cognoscentes, (quoniam talia agentes digni morte sunt) non solum ea faciunt, sed etiam consentiunt facientibus.

CAPUT II.

1 IDeo inexcusabilis es, ô homo omnis judicans; in quô enim judicas alterum, teipsum condemnas; nam eadem agis judicans.

2 Scimus autem quoniam judicium Dei est secundum veritatem in talia agentes.

3 Existimas autem hoc, ô homo judicans talia agentes, et faciens ea, quia tu effugies judicium Dei?

4 An divitias bonitatis ejus, et patientiæ, et longanimitatis contemnis, ignorans quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit?

5 Secundum autem duritiam tuam et impœnitens, cor thesaurizas tibi ipsi iram in die iræ, et revelationis justi judicii Dei.

6 Qui reddet unicuique secundum opera ejus.

7 Iis quidem secundum permanentiam operis boni, gloriam et honorem et incorruptionem quærentibus, vitam æternam.

8 Iis autem ex contentione, et incredulis quidem veritati, credentibus autem injustitiæ, indignatio et ira.

9 Tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum, Judæique primum et Græci.

10 Gloria autem et honor, et pax omni operanti bonum, Judæoque primum et Græco.

11 Non

* 11 Οὐ γάρ ἐςι ‡ προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ.

* 12 Ὅσοι γὰρ † ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως ϗ ἀπολȣ̃νται· ϗ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμȣ κριθήσονται,

13 (Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τȣ̃ νόμȣ δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τȣ̃ νόμȣ δικαιωθήσονται.

14 Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τȣ̃ νόμȣ ποιῇ, ȣ̃τοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος·

* 15 Οἵτινες ‡ ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τȣ̃ νόμȣ ‡ γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ‡ συμμαρτυρȣ́σης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, ϗ ‡ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν ‡ λογισμῶν ‡ κατηγορȣ́ντων, ἢ ϗ ἀπολογȣμένων,)

16 Ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μȣ, διὰ Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃.

* 17 Ἴδε, σὺ Ἰȣδαῖος † ἐπονομάζῃ, ϗ ‡ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ, ϗ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ,

18 Καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, ϗ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχȣ́μενος ἐκ τȣ̃ νόμȣ·

19 Πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει,

20 Παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως ϗ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ.

21 Ὁ ȣ̃ν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν ȣ̓ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις;

* 22 Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ ‡ βδελυσσόμενος τὰ ‡ εἴδωλα, † ἱεροσυλεῖς;

23 Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τȣ̃ νόμȣ τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις;

24 Τὸ γὰρ ὄνομα τȣ̃ Θεȣ̃ δι'

11 Non enim est acceptio personarum apud Deum.

12 Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege et peribunt; et quicumque in lege peccaverunt, per legem judicabuntur.

13 (Non enim auditores legis justi apud Deum, sed factores legis justificabuntur.

14 Quum enim Gentes non legem habentes, natura ea quæ legis faciunt, ejusmodi legem non habentes, sibi ipsis sunt lex:

15 Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, contestante ipsorum conscientia, et inter se invicem cogitationibus, accusantibus, aut etiam defendentibus,)

16 In die quum judicabit Deus occulta hominum secundum Euangelium meum, per Jesum Christum.

17 Ecce tu Judæus cognominaris, et requiescis legi, et gloriaris in Deo,

18 Et nosti voluntatem, et probas differentia, instructus ex lege;

19 Confidisque teipsum ducem esse cæcorum, lumen eorum qui in tenebris;

20 Eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiæ, et veritatis in lege.

21 Ergo docens alium, teipsum non doces; prædicans non furari, furaris?

22 Dicens non mœchari, mœcharis? abominans idola, sacrilegium facis?

23 Qui in lege gloriaris, per transgressionem legis Deum inhonoras?

24 Ipsum enim nomen Dei per-

ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται.

25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν.

26 Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται;

27 Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου.

28 Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ, Ἰουδαῖός ἐστιν· οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτομή·

29 Ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας, ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ. 22. † 8.

Κεφ. γ'. 3.

1 ΤΙ' οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς;

2 Πολὺ, κατὰ πάντα τρόπον. Πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ.

3 Τί γὰρ, εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει;

4 Μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης· καθὼς γέγραπται· Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

5 Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; (κατὰ ἄνθρωπον λέγω.)

6 Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον;

* 7 Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ † ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι;

per vos blasphematur in Gentibus, sicut scriptum est.

25 Circumcisio quidem enim prodest, si legem observes; si autem transgressor legis sis, circumcisio tua præputium facta est.

26 Si igitur præputium instituta legis custodiat, nonne præputium illius in circumcisionem reputabitur?

27 Et judicabit ex natura præputium legem consummans, te per literam et circumcisionem transgressorem legis;

28 Non enim qui in manifesto, Judæus est; neque quæ in manifesto, in carne, circumcisio.

29 Sed qui in abscondito Judæus; et circumcisio cordis, in spiritu, non litera; cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo.

CAPUT III.

1 QUid ergo præstans Judæo? aut quæ utilitas circumcisionis?

2 Multum, per omnem modum. Primum quidem enim, quia credita sunt eloquia Dei.

3 Quid enim, si non crediderunt quidam, num incredulitas illorum fidem Dei inutilem reddet?

4 Ne fiat; esto autem Deus verax, omnis autem homo mendax, sicut scriptum est; Ut justificeris in sermonibus tuis, et vincas in judicari te.

5 Si autem iniquitas nostra Dei justitiam commendat, quid dicemus? Num injustus Deus, inferens iram? (secundum hominem dico.)

6 Ne sit; alioquin quomodo judicabit Deus mundum?

7 Si enim veritas Dei in meo mendacio abundavit in gloriam ipsius, quid adhuc et ego tanquam peccator judicor?

8 Et

8 Καὶ μὴ (καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν,) ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρῖμα ἔνδικόν ἐστι.

* 9 Τί οὖν; † προεχόμεθα; Οὐ πάντως· † προῃτιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι·

10 Καθὼς γέγραπται· Ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς·

11 Οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν.

* 12 Πάντες ‡ ἐξέκλιναν, ἅμα † ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.

* 13 Τάφος ‡ ἀνεῳγμένος ὁ † λάρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν † ἐδολιοῦσαν· ‡ ἰὸς † ἀσπίδων ὑπὸ τὰ ‡ χείλη αὐτῶν.

* 14 Ὧν τὸ στόμα † ἀρᾶς καὶ † πικρίας γέμει·

15 Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα.

* 16 † Σύντριμμα καὶ ‡ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.

17 Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.

18 Οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

* 19 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ.

20 Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν.

22 Δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή.

8 Et non (sicut blasphemamur, et sicut aiunt quidam nos dicere) quia faciamus mala, ut veniant bona; quorum damnatio justa est.

9 Quid ergo? præcellimur? non omnino; præcausati sumus enim Judæosque et Græcos omnes sub peccato esse;

10 Sic ut scriptum est, Non est justus, neque unus;

11 Non est, intelligens, non est requirens Deum.

12 Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt; non est faciens bonitatem, non est usque ad unum.

13 Sepulchrum, patens guttur eorum; linguis suis dolose egerunt; venenum aspidum sub labiis eorum;

14 Quorum os maledictione et amaritudine plenum est;

15 Veloces pedes eorum effundere sanguinem.

16 Contritio et calamitas in viis eorum.

17 Et viam pacis non cognoverunt.

18 Non est timor Dei ante oculos eorum.

19 Scimus autem, quoniam quæcumque lex dicit, iis qui in lege loquitur, ut omne os obstruatur, et subditus fiat omnis mundus Deo.

20 Propterea ex operibus legis non justificabitur omnis caro coram illo: per enim legem cognitio peccati.

21 Nunc autem sine lege justitia Dei manifestata est, testificata à lege et Prophetis.

22 Justitia autem Dei per fidem Jesu Christi, in omnes et super omnes credentes; non enim est distinctio.

23 Πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.

24 Δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

• 25 Ὃν ‡ προέθετο ὁ Θεὸς ‡ ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ‡ ἔνδειξιν τῆς ‡ δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν † πάρεσιν τῶν † προγεγονότων ‡ ἁμαρτημάτων·

26 Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν τῷ νῦν καιρῷ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; Οὐχί· ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως.

28 Λογιζόμεθα οὖν, πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου.

29 Ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν.

* 30 † Ἐπείπερ εἷς ὁ Θεὸς, ὃς ‡ δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ‡ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.

31 Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἱστῶμεν. 26. † 13.

Κεφ. δ' 4.

1 ΤΙ' οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα;

2 Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν.

3 Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

• 4 Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ † μισθὸς οὐ ‡ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ‡ ὀφείλημα.

5 Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην.

23 Omnes enim peccaverunt, et deficiuntur gloria Dei;

24 Justificati gratis ipsius gratia, per redemptionem quæ in Christo Jesu.

25 Quem proposuit Deus propitiationem per fidem in ipsius sanguine, ad ostensionem justitiæ suæ, per remissionem præfactorum delictorum;

26 In sustentatione Dei, ad ostensionem justitiæ ejus, in nunc tempore; ad esse ipsum justum, et justificantem eum qui ex fide Jesu.

27 Ubi ergo gloriatio? exclusa est. Per quam legem? operum? non: sed per legem fidei.

28 Ratione colligimus ergo, fide justificari hominem, sine operibus legis.

29 An judæorum Deus tantum? nonne vero et Gentium? imo et Gentium.

30 Si quidem unus Deus, qui justificabit circumcisionem ex fide, et præputium per fidem.

31 Legem ergo destruimus per fidem? ne fiat: sed legem stabilimus.

CAPUT IV.

1 QUid ergo dicemus Abraham patrem nostrum invenisse secundum carnem?

2 Si enim Abraham ex operibus justificatus est, habet gloriationem, sed non apud Deum.

3 Quid enim scriptura dicit? Credidit autem Abraham Deo, et reputatum est illi ad justitiam.

4 At operanti merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum.

5 At non operanti, credenti autem in justificantem impium reputatur fides ejus ad justitiam. 6 Sicut

* 6 ‡ Καθάπερ ϗ Δαβὶδ λέγει τὸν ‡ μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων·

* 7 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, ϗ ὧν † ἐπεκαλύφθησαν αἱ ‡ ἁμαρτίαι.

8 Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν.

9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος, ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ ϗ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; Λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.

10 Πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ.

11 Καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι ϗ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην·

12 Καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ ϗ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.

13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ, ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως.

14 Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, ϗ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία·

15 Ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις.

16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ ϗ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραὰμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν,

17 (Καθὼς γέγραπται· Ὅτι

6 Sicut et David dicit beatitudinem, hominis, cui Deus imputat justitiam sine operibus;

7 Beati quorum remissæ sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata.

8 Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum.

9 Beatitudo ergo hæc in circumcisione, an etiam in præputio? dicimus enim, quia reputata est Abrahæ fides ad justitiam.

10 Quomodo ergo reputata est? in circumcisione existenti, an in præputio? non in circumcisione, sed in præputio.

11 Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei quæ in præputio, ad esse eum patrem omnium credentium per præputium, ad reputari et illis justitiam.

12 Et patrem circumcisionis, iis non ex circumcisione solum sed et incedentibus vestigiis ejus quæ in præputio fidei patris nostri Abrahæ.

13 Non enim per legem promissio Abrahæ, aut semini ejus, hæredem eum esse mundi, sed per justitiam fidei.

14 Si enim qui ex lege, hæredes, exinanita est fides, et inutilis reddita est promissio.

15 Nam lex iram ad operatur; ubi enim non est lex, neç transgressio.

16 Propter hoc ex fide, ut secundum, gratiam, ad esse firmam promissionem omni semini, non ei qui ex lege solum, sed et ei qui ex fide Abrahæ, qui est pater omnium nostrum,

17 (Sicut scriptum est; Quia patrem

πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε) κατέναντι οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα·

18 Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον· Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου.

* 19 Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ ‡ σῶμα ἤδη ‡ νενεκρωμένον, † ἑκατονταέτης ‡ που ὑπάρχων, καὶ τὴν ‡ νέκρωσιν τῆς ‡ μήτρας Σάῤῥας.

20 Εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ.

21 Καὶ πληροφορηθεὶς, ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι.

22 Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

23 Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ·

24 Ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν,

* 25 Ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν ‡ δικαίωσιν ἡμῶν. 14. † 2.

Κεφ. ε. 5.

1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·

* 2 Δι' οὗ καὶ τὴν ‡ προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ ‡ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.

3 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν· εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται·

4 Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα·

patrem multarum Gentium posui te) ante cui credidit Deum, vivificantem mortuos, et vocantem non exis tentia ut existentia:

18 Qui contra spem in spem credidit, ad fieri eum patrem multarum Gentium, secundum dictum; Sic erit semen tuum.

19 Et non infirmatus fide, non consideravit suum ipsius corpus jam emortuum, centum annorum fere subsistens, et mortificationem vulvæ Saræ.

20 In autem repromissionem Dei non disceptavit diffidentia, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo.

21 Et plenissime sciens, quia quod promisit, potens est et facere.

22 Ideo et reputatum est illi ad justitiam.

23 Non scriptum est autem propter ipsum solum, quia reputatum est illi:

24 Sed et propter nos, quibus futurum est imputari, credentibus in excitantem Jesum Dominum nostrum à mortuis.

25 Qui traditus est propter delicta nostra, et excitatus est propter justificationem nostram.

CAPUT V.

1 JUstificati ergo ex fide, pacem habemus ad Deum per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 Per quem et accessum habuimus fide in gratiam istam in qua stetimus, et gloriamur in spe gloriæ Dei.

3 Non solum autem, sed et gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur.

4 At patientia probationem, at probatio spem;

5 At

5 Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

5 At spes non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum datum nobis.

6 Ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε·

6 Adhuc enim Christus existentibus nobis, infirmis, secundum tempus pro impiis mortuus est:

7 Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τὶς ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τὶς καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν.

7 Vix enim pro justo quis moritur: pro enim bono forsitan quis et audet mori.

8 Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε.

8 Commendat autem suam ipsius charitatem in nobis Deus, quoniam adhuc peccatoribus existentibus nobis, Christus pro nobis mortuus, est.

9 Πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.

9 Multo igitur majis justificati nunc in sanguine ipsius, servabimur per ipsum ab ira.

10 Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες ‡ κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.

10 Si enim inimici existentes reconciliati sumus Deo per mortem Filii ejus multo magis reconciliati servabimur in vita ipsius.

11 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

11 Non solum autem, sed et gloriantes in Deo per Dominum nostrum Jesum Christum per quem nunc reconciliationem accepimus.

12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον.

12 Propter hoc sicut per unum hominem peccatum in mundum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.

13 Ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου.

13 Usque ad enim legem peccatum erat in mundo: peccatum autem non imputatur non existente lege.

14 Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως, ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος.

14 Sed regnavit mors ab Adam usque ad Mosem, et in non peccantes in similitudinem transgressionis Adæ, qui est typus illius futuri.

15 Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ

15 Sed non sicut delictum, ita et donum; si enim unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei et donum in

Χρισῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε.

* 16 Καὶ οὐχ' ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ τὸ κρῖμα ἐξ ἑνὸς εἰς τὸ κατάκριμα· τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν τῶν παραπτωμάτων εἰς τὸ δικαίωμα.

17 Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνὸς, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χρισοῦ.

18 Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς κατάκριμα· οὕτω καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς.

19 Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοὶ, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί.

* 20 Νόμος δὲ παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, τὸ ὑπερεπερίσσευσεν ἡ τὸ χάρις·

21 Ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ Χρισοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. 9. † 6.

Κεφ. ϛ'. 6.

1 ΤΙ' οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;

2 Μὴ γένοιτο· οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;

3 Ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χρισὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;

4 Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χρισὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς,

gratia unius hominis Jesu Christi in multos abundavit.

16 Et non sicut per unum peccantem, donum; ipsum quidem enim judicium ex uno in condemnationem; at donatio ex multis delictis in justitiam.

17 Si enim unius delicto mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiæ et donationis justitiæ accipientes, in vita regnabunt per unum Jesum Christum.

18 Igitur sicut per unam offensam in omnes homines in condemnationem; sic et per unam justitiam, in omnes homines, in justificationem vitæ.

19 Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per obeditionem unius justi constituentur multi.

20 Lex autem subintravit ut abundaret delictum. ubi autem abundavit peccatum, superabundavit gratia.

21 Ut sicut regnavit peccatum in morte, ita et gratia regnet per justitiam in vitam æternam, per Jesum Christum Dominum nostrum.

CAPUT VI.

1 QUid ergo dicemus? Permanebimus in peccato, ut gratia abundet?

2 Ne fiat; qui mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo?

3 An ignoratis, quia quicumque baptizati sumus in Christum Jesum, in mortem ipsius baptizati sumus?

4 Consepulti sumus ergo illi per baptismum in mortem; ut quomodo excitatus est Christus à mortuis per gloriam Patris, it

ὅτω ϗ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

* 5 Εἰ γὰρ † σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ ϗ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα.

6 Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ.

7 Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.

8 Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι ϗ συζήσομεν αὐτῷ·

9 Εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει.

* 10 Ὃ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ‡ ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ.

11 Οὕτω ϗ ὑμεῖς λογίζεσθε, ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ἡμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ·

13 Μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, ϗ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ.

14 Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

15 Τί οὖν; ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο.

* 16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ ‡ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, † ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;

17 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε

et nos in novitate vitæ ambulemus.

5 Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus, sed et resurrectionis erimus.

6 Hoc scientes, quia vetus noster homo simul crucifixus est, ut destruatur corpus peccati, ad non ultra serviendum nos peccato.

7 Nam moriens justificatus est à peccato.

8 Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia etiam simul vivemus ei:

9 Scientes quod Christus resurgens ex mortuis, non amplius moritur; mors illi non ultra dominatur.

10 Quod enim mortuus est, peccato mortuus est semel; quod autem vivit, vivit Deo.

11 Ita et vos existimate, vos ipsos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo in Christo Jesu Domino nostro.

12 Non ergo regnet peccatum in mortali vestro corpore, ad obediendum ei in concupiscentiis ejus.

13 Neque sistite membra vestra arma injustitiæ peccato, sed exhibete vos ipsos Deo tanquam ex mortuis viventes, et membra vestra arma justitiæ Deo.

14 Peccatum enim vobis non dominabitur; non enim estis sub lege, sed sub gratia

15 Quid ergo? peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia? ne fiat.

16 Nescitis quoniam cui exhibetis vos ipsos servos ad obedientiam, servi estis cui obeditis, sive peccati ad mortem sive obedientiæ ad justitiam?

17 Gratia autem Deo, quod fuistis servi peccati, obedistis autem

δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς.

18 Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ.

* 19 Ἀνθρώπινον λέγω, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ ‡ μέλη ὑμῶν † δοῦλα τῇ ‡ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν· οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

20 Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.

21 Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ᾽ οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων, θάνατος.

22 Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον.

23 Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. 7. † 3.

Κεφ. ζ. 7.

1 Ἢ ἀγνοεῖτε ἀδελφοὶ (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ;

* 2 Ἡ γὰρ † ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.

3 Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ.

4 Ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ.

autem ex corde in quam traditi estis formam doctrinæ.

18 Liberati autem à peccato, servi facti estis justitiæ.

19 Humanum dico, propter infirmitatem carnis vestræ, sicut enim exhibuistis membra vestra serva immunditiæ et iniquitati ad iniquitatem; ita nunc exhibete membra vestra serva justitiæ in sanctificationem.

20 Quum enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ.

21 Quem ergo fructum habuistis tunc, in quibus nunc erubescitis? nam finis illorum, mors.

22 Nunc vero liberati à peccato, servi facti autem Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem; at finem, vitam æternam.

23 Nam stipendia peccati mors; at donatio Dei, vita æterna in Christo Jesu Domino nostro.

CAPUT VII.

1 AN ignoratis fratres, (scientibus enim legem loquor) quia lex dominatur homini ad quantum tempus vivit?

2 Nam quæ sub viro est mulier, viventi viro alligata est lege; si autem mortuus fuerit vir, soluta est à lege viri.

3 Igitur vivente viro, adultera decernetur, si fuerit viro alteri; si autem mortuus fuerit vir, liberata est à lege, ad non esse eam adulteram, factam viro alteri.

4 Itaque, fratres mei, et vos mortificati estis legi per corpus Christi, ad esse vos viro alteri ex mortuis excitato, ut fructificemus Deo.

5 Quum

5 Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ.

5 Quum enim essemus in carne, passiones peccatorum per legem operabantur in membris nostris, ad fructificandum morti.

* 6 Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντος ἐν ᾧ κατειχόμεθα· ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν ‡ καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ † παλαιότητι γράμματος.

6 Nunc autem soluti sumus à lege, mortua in qua detinebamur; ita ut servire nos in novitate spiritus, et non vetustate literæ.

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· Οὐκ ἐπιθυμήσεις.

7 Quid ergo dicemus? quia lex peccatum? ne fiat: sed peccatum non cognovi si non per legem: nam concupiscentiam nesciebam, si non lex diceret; Non concupisces.

8 Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς ἐντολῆς, κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά·

8 Occasionem autem accipiens peccatum per mandatum, adoperatum est in me omnem concupiscentiam; sine enim lege peccatum mortuum.

9 Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν·

9 Ego autem vivebam sine lege aliquando; veniente autem mandato, peccatum vixit.

10 Ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον.

10 Ego autem mortuus sum; et inventum est mihi mandatum quod ad vitam, hoc ad mortem.

11 Ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς, ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν.

11 Nam peccatum, occasionem accipiens per mandatum, decepit me, et per illud occidit.

12 Ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

12 Itaque quidem lex sancta, et mandatum sanctum et justum et bonum.

13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν, ἐμοὶ γέγονε θάνατος; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία· ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται κατ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

13 Ergo bonum mihi factum est mors? ne fiat; sed peccatum; ut appareat peccatum per bonum mihi adoperatum mortem, ut fiat secundum hyperbolen peccans peccatum per mandatum.

14 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

14 Scimus enim quia lex spiritualis est; ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato.

15 Ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ.

15 Quod enim adoperor, non cognosco; non enim quod volo, hoc ago, sed quod odi, illud facio.

16 Si

* 16 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, † σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός.

17 Νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

18 Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ (τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου) ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν, οὐχ εὑρίσκω.

19 Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω.

20 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

* 21 Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν ‡ παράκειται.

* 22 † Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ‡ ἔσω ἄνθρωπον.

* 23 Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου † ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, ϗ ‡ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου.

24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;

25 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας. 9. † 5.

Κεφ. η'. 8.

1 ΟΥδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.

2 Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας ϗ τοῦ θανάτου.

3 Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου

16 Si autem quod non volo, illud facio, consentio legi quoniam bona.

17 Nunc autem non amplius ego adoperor illud, sed habitans in me peccatum.

18 Scio enim quia non habitat in me (hoc est in carne mea) bonum; nam velle adjacet mihi, at perficere bonum, non invenio.

19 Non enim quod volo, facio bonum, sed quod non volo malum hoc ago.

20 Si autem quod non volo ego illud facio, non jam ego adoperor illud, sed habitans in me peccatum.

21 Invenio igitur legem volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adjacet.

22 Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem.

23 Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, et captivantem me legi peccati existenti in membris meis.

24 Miser ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus?

25 Gratias habeo Deo per Jesum Christum Dominum nostrum. Nempe igitur ipse ego quidem mente servio legi Dei; at carne, legi peccati.

CAPUT VIII.

1 NUlla nempe nunc condemnatio his qui in Christo Jesu, non secundum carnem ambulantibus, sed secundum spiritum.

2 Nam lex spiritus vitæ in Christo Jesu, liberavit me a lege peccati et mortis.

3 Nam impossibile legis, in qu

ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί.

4 Ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.

5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος.

6 Τὸ γὰρ ‡ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ‡ θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη.

7 Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται.

8 Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται.

9 Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.

10 Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν· τὸ δὲ πνεῦμα, ζωὴ διὰ δικαιοσύνην.

11 Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῇν.

13 Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε.

14 Ὅσοι γὰρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ.

15 Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ'

quo infirmabatur per carnem, Deus suum ipsius Filium mittens in similitudine carnis peccati, et de peccato, damnavit peccatum in carne;

4 Ut justificatio legis impleretur in nobis non secundum carnem ambulantibus, sed secundum spiritum.

5 Nam secundum carnem existentes, ea quæ carnis sapiunt; qui vero secundum spiritum, ea quæ spiritus.

6 Nam prudentia carnis, mors; at prudentia spiritus, vita et pax.

7 Propter quod prudentia carnis, inimica in Deum; nam legi Dei non subjicitur; nec enim potest.

8 At in carne existentes, Deo placere non possunt.

9 Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, siquidem spiritus Dei habitat in vobis. Si autem quis spiritum Christi non habet, hic non est ejus.

10 Si autem Christus in vobis, ipsum quidem corpus mortuum propter peccatum; at spiritus, vita propter justitiam.

11 Si autem spiritus excitantis Jesum ex mortuis habitat in vobis, suscitans Christum ex mortuis, vivificabit et mortalia corpora vestra per inhabitantem ejus spiritum in vobis.

12 Utique ergo, fratres, debitores sumus non carni, ad secundum carnem vivere.

13 Si enim secundum carnem vivatis, futuri estis mori; si autem spiritu actiones corporis mortificetis, vivetis.

14 Quicumque enim spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei.

15 Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timorem.

ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ ὁ πατήρ.

16 Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ.

* 17 Εἰ δὲ τέκνα, ϗ κληρονόμοι· ‡ κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, ‡ συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· ‡ εἴπερ ‡ συμπάσχομεν, ἵνα ϗ † συνδοξασθῶμεν.

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.

19 Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται.

* 20 Τῇ γὰρ ‡ ματαιότητι ἡ ‡ κτίσις ‡ ὑπετάγη, οὐχ' ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα·

21 Ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι ϗ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

* 22 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις † συστενάζει ϗ † συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν.

23 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ ϗ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, ϗ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.

24 Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί ϗ ἐλπίζει;

25 Εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

* 26 Ὡσαύτως δὲ ϗ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα ‡ καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα † ὑπερεντυγχάνει † ὑπὲρ ἡμῶν ‡ στεναγμοῖς † ἀλαλήτοις.

rem, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba Pater.

16 Ipse spiritus contestatur spiritui nostro, quod sumus filii Dei.

17 Si autem filii, et hæredes; hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi; si modo compatimur, ut et conglorificemur.

18 Existimo enim, quod non dignæ passiones nunc temporis ad futuram gloriam revelari in nobis.

19 Nam anxiá expectatio creaturæ revelationem filiorum Dei expectat.

20 Nam vanitati creatura subjecta, est non volens sed propter subjicientem;

21 In spe, quia et ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei.

22 Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit, et comparturit usque nunc.

23 Non solum autem, sed et ipsi primitias spiritus habentes, et nos ipsi in nobis ipsis gemimus, adoptionem filiorum expectantes, redemptionem corporis nostri.

24 Nam spe servati sumus; spes autem visa, non est spes; quod enim videt quis, quid et sperat?

25 Si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus.

26 Similiter autem et spiritus simul recipit infirmitates nostras; nam quid oremus sicut oportet, nescimus; sed ipse spiritus interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.

27 At

27 Ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας, οἶδε τι τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.

28 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν, πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν.

29 Ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς.

30 Οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν;

32 Ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται;

33 Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν.

34 Τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.

* 35 Τίς ἡμᾶς † χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλῖψις, ἢ ‡ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα;

36 (Καθὼς γέγραπται· Ὅτι ἕνεκα σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.)

* 37 Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν † ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς.

38 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαὶ, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα,

* 39 Οὔτε ‡ ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται

27 At scrutans corda, scit quid prudentia spiritus; quia secundum Deum interpellat pro sanctis.

28 Scimus autem quoniam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum, secundum propositum vocatis existentibus.

29 Nam quos præscivit, et prædestinavit conformes imaginis filii sui, ad esse eum primogenitum in multis fratribus.

30 Quos autem prædestinavit, hos et vocavit; et quos vocavit, hos et justificavit; quos autem justificavit, illos et glorificavit.

31 Quid ergo dicemus ad hæc? si Deus pro nobis, quis contra nos?

32 Qui etiam proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis gratificabit?

33 Quis accusabit adversus electos Dei? Deus justificans.

34 Quis condemnans? Christus mortuus magis vero et excitatus, qui et est in dextera Dei, qui etiam interpellat pro nobis.

35 Quis nos separabit à charitate Christi; tribulatio, an angustia, an persequutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius;

36 (Sicut scriptum est: Quia propter te mortificamur totam diem; æstimati sumus sicut oves occisionis.)

37 Sed in his omnibus superamus propter diligentem nos.

38 Persuasus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque potestates, neque instantia, neque futura,

39 Neque altitudo, neque profunditas, neque aliqua creatura

ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. 21 † 6.

Κεφ. θ'. 9.

1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, (συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ,)

2 Ὅτι λύπη μοί ἐστι μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου.

3 Ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα·

* 4 Οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ ‡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ † νομοθεσία καὶ ἡ ‡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι·

5 Ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραήλ.

7 Οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραὰμ, πάντες τέκνα· ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα.

8 Τουτέστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας, λογίζεται εἰς σπέρμα·

9 Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάῤῥᾳ υἱός.

10 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα, ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν.

11 Μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ πρόθεσις μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος,

12 Ἐῤῥήθη αὐτῇ· Ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.

13 Καθὼς γέγραπται· Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.

alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ in Christo Jesu Domino nostro.

CAPUT IX.

1 VEritatem dico in Christo, non mentior, (contestante mihi conscientia mea in Spiritu sancto)

2 Quoniam tristitia mihi est magna, et continuus dolor cordi meo.

3 Optabam enim ipse ego anathema esse à Christo pro fratribus meis cognatis meis secundum carnem ;

4 Qui sunt Israëlitæ, quorum adoptio filiorum, et gloria, et testamenta, et legislatio, et cultus, et promissa ;

5 Quorum patres, et ex quibus Christus, quod secundum carnem, existens super omnia Deus benedictus in secula. amen.

6 Non fieri potest autem, quod exciderit verbum Dei ; non enim omnes qui ex Israël, ii Israël.

7 Neque quia sunt semen Abrahæ, omnes filii ; sed in Isaac vocabitur tibi semen.

8 Id est, non filii carnis, hi filii Dei ; sed filii promissionis, æstimantur in semen ;

9 Promissionis, enim verbum hoc ; Secundum tempus hoc veniam, et erit Saræ filius.

10 Non solum autem, sed et Rebecca, ex uno concubitum habens, Isaac patre nostro.

11 Nondum enim natis, neque agentibus quid bonum aut malum. ut secundum electionem Dei propositum maneret, non ex operibus, sed ex vocante.

12 Dictum est ei ; Quia major serviet minori.

13 Sicut scriptum est, Jacob dilexi, at Esau odio habui.

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; Μὴ γένοιτο.

* 15 Τῷ γὰρ Μωσῆ λέγει· Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, ϗ οἰκτειρήσω ὃν ἂν † οἰκτείρω.

16 Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ.

17 Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραώ· Ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, ϗ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

18 Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει.

19 Ἐρεῖς οὖν μοι· Τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε;

20 ‡ Μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ † πλάσμα τῷ ‡ πλάσαντι· Τί με ἐποίησας οὕτως;

* 21 Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ ‡ φυράματος ποιῆσαι, ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;

22 Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργήν, ϗ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν;

23 Καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν;

24 Οὓς ϗ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ ϗ ἐξ ἐθνῶν.

25 Ὡς ϗ ἐν τῷ Ὠσηὲ λέγει· Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν μου· ϗ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην.

26 Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐῤῥέθη αὐτοῖς· Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος.

14 Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud Deum? ne fiat.

15 Nam Mosi dicit: Miserebor cujus misereor, et miserabor quem cumque miseratus sum.

16 Nempe igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis Dei.

17 Dicit enim scriptura Pharaoni; Quia in ipsum hoc excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam, et ut annuntietur nomen meum in universa terra.

18 Nempe ergo cujus vult, miseretur; quem autem vult, indurat.

19 Dices itaque mihi; Quid adhuc quæritur? nam voluntati ejus quis resistit?

20 Imo vero, ô homo, tu quis es respondens Deo? numquid dicit figmentum fictori; Quid me fecisti sic?

21 An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere hoc quidem in honorem vas, hoc vero in contumeliam?

22 Si autem volens Deus ostendere iram, et notam facere potentiam suam, sustinuit in multa longanimitate vasa iræ adaptata in interitum?

23 Et ut notas faceret divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam?

24 Quos et vocavit nos, non solum ex Judæis, sed etiam ex Gentibus.

25 Sicut et in Osee dicit; Vocabo non populum meum, populum meum; et non dilectam, dilectam.

26 Et erit, in loco ubi dictum est eis; Non populus meus vos, ibi vocabuntur filii Dei vivi.

* 27 Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ· Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ‡ κατάλειμμα ‡ σωθήσεται.

* 28 Λόγον γὰρ ‡ συντελῶν καὶ † συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.

29 Καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας· Εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.

30 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως·

31 Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε.

32 Διατί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου· προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος·

33 Καθὼς γέγραπται· Ἰδοὺ, τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. 13. † 5.

Κεφ. ι. 10.

1 Ἀδελφοὶ, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν, ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν εἰς σωτηρίαν.

2 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν·

3 Ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.

4 Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

5 Μωσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

27 Esaias autem clamat pro Israël; Si fuerit numerus filiorum Israël tanquam arena maris, reliquiæ servabuntur.

28 Verbum enim consummans et abbrevians in justitia, quia verbum concisum faciet Dominus super terram.

29 Sicut prædixit Esaias; Si non Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma utique facti essemus, et sicut Gomorrah utique similes fuissemus.

30 Quid ergo dicemus? Quod Gentes non sectantes justitiam, apprehenderunt justitiam, justitiam autem quæ ex fide;

31 Israël vero sectans legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit.

32 Propter quid? quia non ex fide, sed quasi ex operibus legis; offenderunt enim lapidi offensionis;

33 Sicut scriptum est; Ecce ego pono in Sion lapidem offensionis, et petram scandali; et omnis credens in eum, non confundetur.

CAPUT X.

1 FRatres, ipsa quidem bona voluntas mei cordis, et obsecratio ad Deum, pro Israële est in salutem.

2 Testor enim illis, quod zelum Dei habent, sed non secundum scientiam.

3 Ignorantes enim Dei justitiam, et propriam justitiam quærentes statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti.

4 Finis enim legis Christus, ad justitiam omni credenti.

5 Moses enim scribit Justitiam quæ ex lege, quod faciens ea homo, vivet in eis.

6 Quæ

6 Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει· Μὴ εἴπῃς ἐν καρδίᾳ σου· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; Τοῦτ' ἔστι Χριστὸν καταγαγεῖν.

7 Ἢ Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; Τοῦτ' ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.

8 Ἀλλὰ τί λέγει: Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμα ἐστιν ἐν τῷ στόματι σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου τοῦτ' ἔστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν·

9 Ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ.

10 Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην· στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.

11 Λέγει γὰρ ἡ γραφή· Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται.

12 Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν.

13 Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται.

14 Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος;

15 Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; Καθὼς γέγραπται Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.

16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει· Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;

17 Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ.

18 Ἀλλὰ λέγω· Μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

6 Quæ autem ex fide justitia sic dicit; Ne dixeris in corde tuo; Quis ascendet in cœlum? id est Christum deducere.

7 Aut; quis descendet in abyssum? Hoc est Christum à mortuis reducere.

8 Sed quid dicit? Prope te verbum est in ore tuo, et in corde tuo. hoc est verbum fidei, quod prædicamus.

9 Quia si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, et credideris in corde tuo, quod Deus illum suscitavit à mortuis, salvaberis.

10 Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.

11 Dicit enim scriptura; Quia omnis credens in illum, non confundetur.

12 Non enim est distinctio Judæique et Græci, nam idem Dominus omnium, dives in omnes invocantes illum.

13 Omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini, servabitur.

14 Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt; Quomodo autem credent quem non audierunt; Quomodo autem audient sine prædicante;

15 Quomodo vero prædicabunt si non mittantur? Sicut scriptum est; Quam speciosi pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona!

16 Sed non omnes auscultarunt euangelio. Esaias enim dicit; Domine, quis credidit auditui nostro?

17 Ergo fides ex auditu; at auditus per verbum Dei.

18 Sed dico; Numquid non audierunt? Imo vero in omnem terram exivit sonus eorum et in fines habitatæ verba eorum.

19 Ἀλλὰ λέγω· Μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος Μωσῆς λέγει· Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.

* 20 Ἡσαΐας δὲ † ἀποτολμᾷ, καὶ λέγει· Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ‡ ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι.

* 21 Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· Ὅλην τὴν ἡμέραν † ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ‡ ἀντιλέγοντα. 4. † 2.

Κεφ. ια. 11.

1 ΛΕ'γω οὖν· Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.

2 Οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφὴ, ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων·

* 3 Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· ‡ κἀγὼ † ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου.

* 4 Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ † χρηματισμός; Κατέλιπον ‡ ἐμαυτῷ † ἑπτακισχιλίους ἄνδρας οἵτινες οὐκ ‡ ἔκαμψαν ‡ γόνυ τῇ Βάαλ.

* 5 Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ † λεῖμμα κατ' ‡ ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν.

6 Εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται χάρις· εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον.

* 7 Τί οὖν; Ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τούτου οὐκ ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ ‡ λοιποὶ ‡ ἐπωρώθησαν.

* 8 (Καθὼς γέγραπται· Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα † κα-

19 Sed dico; Numquid non cognovit Israël? primus Moses dicit; Ego ad æmulationem adducam vos in non gentem, in gentem insipientem in iram mittam vos.

20 Esaias autem audet, et dicit; Inventus sum me non quærentibus, conspicuus factus sum me non interrogantibus.

21 Ad autem Israël dicit; Totam diem expandi manus meas ad populum impersuasum, et contradicentem.

CAPUT XI.

1 DIco ergo; Numquid repulit Deus populum suum? ne fiat? etenim ego Israëlita sum, ex semine Abraham, tribus Benjamin.

2 Non repulit Deus plebem suam quam præscivit. an nescitis in Elia quid dicit scriptura? ut interpellat Deum adversum Israël? dicens;

3 Domine, Prophetas tuos occiderunt, et altaria tua suffoderunt: et ego relictus sum solus, et quærunt animam meam.

4 Sed quid dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi ipsi septies mille viros qui non curvaverunt genua Baal.

5 Sic ergo et in nunc tempore residuum secundum electionem gratiæ factum est.

6 Si autem gratia, non jam ex operibus; alioquin gratia non jam est gratia. si autem ex operibus. non amplius est gratia; alioquin opus non amplius est opus.

7 Quid ergo? quod inquirit Israël hoc non est consequutus; at electio consequuta est, at cæteri obduruerunt.

8 (Sicut scriptum est; Dedit illis Deus spiritum compunctionis,

κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,) ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

nis, oculos ad non videndum, et aures ad non audiendum,)usque in hodiernum diem.

* 9 Καὶ Δαβὶδ λέγει· Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς † θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς.

9 Et David dicit; Fiat mensa eorum in laqueum, et in captionem, et in scandalum, et in retributionem illis.

* 10 Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν· καὶ τὸν † νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς † σύγκαμψον.

10 Obscurentur oculi eorum ad non videndum, et dorsum eorum semper incurva.

* 11 Λέγω οὖν, μὴ ‡ ἔπταισαν ἵνα πέσωσι; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ ‡ παραζηλῶσαι αὐτούς.

11 Dico ergo; numquid offenderunt ut caderent? ne fiat; sed illorum ruina salus Gentibus, ad æmulatione excitandum illos.

12 Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

12 Si vero ruina illorum divitiæ mundi, et diminutio eorum divitiæ Gentium, quanto magis plenitudo eorum?

13 Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος· τὴν διακονίαν μου δοξάζω·

13 Vobis enim dico Gentibus, ad quantum quidem sum ego Gentium Apostolus; ministerium meum Glorificabo.

14 Εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν.

14 Si quomodo ad æmulandum provocem meam carnem, et salvem aliquos ex illis.

* 15 Εἰ γὰρ ἡ ‡ ἀποβολὴ αὐτῶν, ‡ καταλλαγὴ κόσμου· τίς ἡ † πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν;

15 Si enim abjectio eorum, reconciliatio mundi; quæ assumptio, si non vita ex mortuis?

16 Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.

16 Si vero primitiæ sanctæ, et massa; et si radix sancta, et rami.

* 17 Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ‡ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ‡ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ ‡ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς ‡ πιότητος τῆς † ἐλαίας ἐγένου,

17 Si vero aliqui ramorum defracti sunt, tu autem oleaster existens insertus es in illis, et particeps radicis et pinguedinis olivæ factus es,

18 Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ.

18 Ne obglorieris ramis. si vero obgloriaris, non tu radicem portas, sed radix te.

19 Ἐρεῖς οὖν· Ἐξεκλάσθησαν οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.

19 Dices ergo: Defracti sunt rami, ut ergo insererer.

20 Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας· μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ.

20 Pulchre; incredulitate defracti sunt, tu autem fide stas; ne efferaris animo, sed time.

21 Si

21 Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδὲ σοῦ φείσηται.

* 22 Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, † ἀποτομίαν· ἐπὶ δὲ σε, χρηστότητα· ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.

23 Καὶ ἐκεῖνοι δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς.

* 24 Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ‡ ἐνεκεντρίσθης εἰς † καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;

25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ.

26 Καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.

27 Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

28 Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας.

29 Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ Θεοῦ.

* 30 Ὥσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ‡ ἠλεήθητε τῇ τούτων ‡ ἀπειθείᾳ·

31 Οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι.

32 Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

* 33 Ὦ βάθος πλούτου καὶ

21 Si enim Deus ipsis secundum naturam ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat.

22 Vide ergo benignitatem et severitatem Dei; in quidem lapsos, severitatem; in autem te benignitatem, si permanseris in benignitate; alioquin et tu excideris.

23 Et illi autem, si non permanserint in incredulitate, inserentur; potens enim est Deus iterum inserere illos.

24 Si enim tu ex illo secundum naturam excisus es oleastro, et contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto magis ii qui secundum naturam inserentur propriæ olivæ!

25 Non enim volo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis apud vos ipsos arrogantes) quia obduratio ex parte Israël facta est, usquequo plenitudo Gentium intraret.

26 Et sic omnis Israël servabitur, sicut scriptum est; Veniet ex Sion liberator, et avertet impietates à Jacob.

27 Et hoc illis à me fœdus, quum abstulero peccata eorum.

28 Secundum quidem Evangelium, inimici propter vos, secundum autem electionem, dilecti propter patres.

29 Impœnitibilia enim dona, et vocatio Dei.

30 Sicut enim aliquando et vos non credidistis Deo, nunc autem misericordiam consequuti estis illorum incredulitate;

31 Ita et isti nunc non crediderunt vestræ misericordiæ, ut et ipsi misericordiam consequantur.

32 Conclusit enim Deus omnes in incredulitatem, ut omnium misereatur.

33 O profunditas divitiarum et

sapientiæ

σοφίας ϗ γνώσεως Θεοῦ· ὡς † ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, ϗ ‡ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

* 34 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς † σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;

* 35 Ἢ τίς † προέδωκεν αὐτῷ, ϗ ‡ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ;

36 Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, ϗ δι' αὐτοῦ, ϗ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Ἰω. † 15.

Κεφ. ιβ' 12.

1 ΠΑρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν, ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.

2 Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν ϗ εὐάρεστον ϗ τέλειον.

* 3 Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ † ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ‡ ἐμέρισε μέτρον πίστεως.

4 Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν·

* 5 Οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ † καθ' εἷς, ἀλλήλων μέλη.

* 6 Ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν † διάφορα, εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν † ἀναλογίαν τῆς πίστεως·

7 Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ·

* 8 Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ ‡ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ ‡ προϊστάμενος,

sapientiæ et scientiæ Dei; quam incomprehensibilia judicia ejus, et impervestigabiles viæ ejus!

34 Quis enim cognovit sensum Domini; aut quis consiliarius ejus fuit?

35 Aut quis prior dedit illi, et retribuetur ei?

36 Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso omnia; ipsi gloria in secula. Amen.

CAPUT XII.

1 HOrtor itaque vos, fratres, per miserationes Dei, assistere corpora vestra hostiam viventem sanctam. beneplacentem Deo, rationalem cultum vestrum.

2 Et ne configuramini seculo huic; sed reformamini renovatione sensus vestri, ad probandum vos quæ voluntas Dei bona, et beneplacens, et perfecta.

3 Dico enim per gratiam datam mihi, omni existenti in vobis, non super sapere, præter quod oportet sapere, sed sapere, ad sobrium esse unicuique sicut Deus partitus est mensuram fidei.

4 Sicut enim in uno corpore membra multa habemus, at membra omnia non eundem habent actum;

5 Ita multi unum corpus sumus in Christo, at singuli aliorum membra.

6 Habentes autem donationes secundum gratiam datam nobis differentes, sive prophetiam secundum rationem fidei;

7 Sive ministerium, in ministerio; sive docens, in doctrina;

8 Sive exhortans, in exhortatione; distribuens, in simplicitate; præfectus, in solicitudine;

ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν † ἱλαρότητι.

* 9 Ἡ ἀγάπη, ‡ ἀνυπόκριτος· † Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ.

* 10 Τῇ ‡ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους † φιλόστοργοι. Τῇ τιμῇ ἀλλήλους † προηγούμενοι.

* 11 Τῇ ‡ σπουδῇ μὴ ‡ ὀκνηροί. Τῷ πνεύματι ‡ ζέοντες. Τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες.

12 Τῇ ἐλπίδι χαίροντες. Τῇ θλίψει ὑπομένοντες. Τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες.

13 Ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες. Τὴν φιλοξενίαν διώκοντες.

14 Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.

15 Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς.

* 17 Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· ‡ Προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων.

18 Εἰ δυνατὸν τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες.

19 Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί· ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· Ἐμοὶ ἐκδίκησις· ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος.

* 20 Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ‡ ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν ‡ διψᾷ, πότιζε αὐτόν. Τοῦτο γὰρ ποιῶν, † ἄνθρακας πυρὸς ‡ σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

21 Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ· ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. 21. ÷ 8.

tudine; miserescens, in hilaritate.

9 Dilectio, sine simulatione; odientes malum, adhærentes bono.

10 Fraterna charitate in sese mutuo amore propensi, honore alii alios prævenientes.

11 Solitudine non pigri. spiritu ferventes. Domino servientes.

12 Spe gaudentes. Tribulatione patientes. Orationi instantes.

13 Usibus sanctorum communicantes. Hospitalitatem sectantes.

14 Benedicite persequentibus vos; benedicite, et ne imprecemini.

15 Gaudere cum gaudentibus, et flere cum flentibus.

16 Idipsum in invicem sentientes, Non alta sapientes, sed cum humilibus vos demittentes. Ne este prudentes apud vosmetipsos.

17 Nulli malum pro malo reddentes; procurantes honesta coram omnibus hominibus.

18 Si possibile, quod ex vobis cum omnibus hominibus pacem habentes.

19 Non vosmetipsos ulciscentes, dilecti; sed date locum iræ; scriptum est enim; Mihi vindicta, ego retribuam, dicit Dominus.

20 Si ergo esurierit inimicus tuus, ciba illum? si sitit, potum da illi. Hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput ejus.

21 Ne vincitor à malo, sed vince in bono malum.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν.

• 2 Ὥστε ὁ ‡ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ ‡ διαταγῇ ‡ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται.

3 Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει· καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς.

4 Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ. Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστι, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.

5 Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.

6 Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.

* 7 Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ‡ ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν ‡ φόρον· τῷ τὸ τέλος, τὸ ‡ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμήν, τὴν τιμήν·

8 Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε.

* 9 Τὸ γάρ· Οὐ μοιχεύσεις· Οὐ ‡ φονεύσεις· Οὐ κλέψεις· Οὐ ψευδομαρτυρήσεις· Οὐκ ἐπιθυμήσεις· καὶ ‡ εἴ τις ἑτέρα ‡ ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ‡ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ· Ἀγαπήσεις τὸν ‡ πλησίον σου ὡς ἑαυτόν.

10 Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

* 11 Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου

CAPUT XIII.

1 Omnis anima potestatibus eminentibus subdita sit; non enim est potestas si non à Deo; quæ autem sunt potestates, à Deo ordinatæ sunt.

2 Itaque resistens potestati, Dei ordinationi resistit; at resistentes, sibi ipsis damnationem accipient.

3 Nam principes non sunt pavor bonorum operum, sed malorum. vis autem non timere potestatem? bonum fac; et habebis laudem ex illa.

4 Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris, time; non enim frustra gladium portat. Dei enim minister est, vindex in iram malum agenti.

5 Ideoque necessitas subjici, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.

6 Propter hoc enim et tributa solvitis; ministri enim Dei sunt in hoc ipsum fortiter incumbentes.

7 Reddite ergo omnibus debita; cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal; cui timorem, timorem; cui honorem, honorem;

8 Nemini quicquam debeatis, si non diligere alii alios; nam diligens alterum, legem implevit.

9 Hoc enim; Non mœchaberis; Non occides; Non furaberis; Non falsum testaberis: Non concupisces; et si quod aliud mandatum, in hoc verbo recapitulatur, in hoc; Diliges proximum tuum sicut teipsum.

10 Dilectio proximo malum non operatur. plenitudo ergo legis dilectio.

11 Et hoc, scientes tempus, quia hora nos jam de somno excitari;

ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ † ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ ‡ σωτηρία ἢ † ὅτε ἐπιστεύσαμεν.

12 Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός.

* 13 Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, ‡ εὐσχημόνως ‡ περιπατήσωμεν· μὴ ‡ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ ‡ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ·

14 Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας. 19. † 2.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 ΤΟ'Ν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν.

2 Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.

3 Ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.

4 Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν.

5 Ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω.

6 Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ· ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει· εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ.

7 Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει.

8 Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν.

excitari ; nunc enim proprior nostra salus, quam quum credidimus.

12 Nox processit, at dies appropinquavit. abjiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur arma lucis.

13 Sicut in die, decenter ambulemus, non comessationibus et ebrietatibus, non cubilibus et lasciviis, non lite et æmulatione ;

14 Sed induimini Dominum Jesum Christum, et carnis curam ne feceritis in desideriis.

CAPUT XIV.

1 INfirmum autem fide assumite non in disceptationes disputationum.

2 Hic quidem credit manducare omnia, at infirmus olus edit.

3 Manducans,non manducantem non spernat ; et non manducans,manducantem non judicet ; Deus enim illum assumpsit.

4 Tu quis es judicans alienum servum ? Proprio domino stat aut cadit. stabit autem ; potensenimestDeusstatuereillum.

5 Hic quidem judicat diem inter diem, hic autem judicat omnem diem ; unusquisque in proprio sensu abundet.

6 Sapiens diem, Domino sapit ; et non sapiens diem, Domino non sapit ; manducans Domino manducat, gratias agit enim Deo ; et non manducans Domino non manducat, et gratias agit Deo.

7 Nemo enim nostrumsibiipsi vivit, et nemo sibi ipsi moritur.

8 Sive enim vivimus,Domino vivimus; sivemorimur, Domino morimur. sive ergo vivimus sive morimur, Domini sumus.

9 Εἰς τῦτο γὰρ Χριςὸς ϗ ἀπέθανε ϗ ἀνέςη ϗ ἀνέζησεν, ἵνα ϗ νεκρῶν ϗ ζώντων κυριεύσῃ.

10 Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σȣ; ἢ ϗ σὺ τί ἐξȣθενεῖς τὸν ἀδελφόν σȣ; πάντες γὰρ παραςησόμεθα τῷ βήματι τȣ̃ Χριςȣ̃.

11 Γέγραπται γάρ· Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, ϗ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ.

12 Ἄρα ȣ̓̃ν ἕκαςος ἡμῶν περὶ ἑαυτȣ̃ λόγον δώσει τῷ Θεῷ.

13 Μηκέτι ȣ̓̃ν ἀλλήλȣς κρίνωμεν. ἀλλὰ τȣ̃το κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.

14 Οἶδα ϗ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησȣ̃, ὅτι ȣ̓δὲν κοινὸν δι' ἑαυτȣ̃· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τὶ κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.

15 Εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σȣ λυπεῖται, ȣ̓κ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σȣ ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ ȣ̃ Χριςὸς ἀπέθανε.

16 Μὴ βλασφημείσθω ȣ̓̃ν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν.

17 Οὐ γάρ ἐςιν ἡ βασιλεία τȣ̃ Θεȣ̃ βρῶσις ϗ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη, ϗ εἰρήνη, ϗ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.

18 Ὁ γὰρ ἐν τȣ́τοις δȣλεύων τῷ Χριςῷ, εὐάρεςος τῷ Θεῷ ϗ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

19 Ἄρα ȣ̓̃ν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, ϗ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλȣς.

20 Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τȣ̃ Θεȣ̃. πάντα μὲν καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι.

21 Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σȣ προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.

22 Σὺ πίςιν ἔχεις κατὰ σε-

9 In hoc enim Christus et mortuus est et resurrexit, et revixit, ut et mortuorum et vivorum dominetur.

10 Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut et tu quid spernis fratrem tuum? omnes enim sistemur tribunali Christi.

11 Scriptum est enim; Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectet omne genu, et omnis lingua confitebitur Deo.

12 Itaque unusquisque nostrum pro seipso rationem reddet Deo.

13 Non amplius ergo invicem judicemus; sed hoc judicate magis, non ponere offendiculum fratri, vel scandalum.

14 Scio et persuasus sum in Christo Jesu, quia nihil commune per seipsum, si non existimanti aliquid commune esse, illi commune.

15 Si vero propter cibum frater tuus contristatur, non amplius secundum charitatem ambulas. ne cibo tuo illum perde, pro quo Christus mortuus est.

16 Non blasphemetur ergo vestrum bonum.

17 Non enim est regnum Dei esca et potus, sed justitia et pax, et gaudium in Spiritu sancto.

18 Nam in his serviens Christo, beneplacens Deo et probatus hominibus.

19 Nempe igitur quæ pacis sectemur, et quæ ædificationis ad invicem.

20 Ne propter escam destruito opus Dei. omnia quidem munda; sed malum homini per offendiculum edenti.

21 Pulchrum non manducare carnem, neque bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur aut scandalizatur aut infirmatur.

22 Tu fidem habes; penes teipsum

αυτὸν ἔχε ἐνώπιον τȣ̃ Θεȣ̃. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.

23 Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι ȣ̓κ ἐκ πίστεως. πᾶν δὲ ὃ ȣ̓κ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Κεφ. ιέ. 15.

* 1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ † ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.

2 Ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.

3 Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς ȣ̓χ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.

4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη· ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.

5 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, κατὰ Χριστὸν Ἰησȣ̃ν·

6 Ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριστȣ̃.

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλȣς, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν Θεȣ̃.

8 Λέγω δὲ Ἰησȣ̃ν Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεȣ̃, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων·

9 Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέȣς δοξάσαι τὸν Θεόν· καθὼς γέγραπται· Διὰ τȣ̃το ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σȣ ψαλῶ.

10 Καὶ πάλιν λέγει· Εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τȣ̃ λαȣ̃ αὐτȣ̃.

11 Καὶ πάλιν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.

teipsum habe coram Deo. Beatus non judicans semetipsum in eo quod probat.

23 At ambigens, si manducaverit, damnatus est, quia non ex fide. omne autem quod non ex fide, peccatum est.

CAPUT XV.

1 DEbemus autem nos potentes imbecillitates impotentum portare, et non nobis ipsis placere.

2 Unusquisque enim vestrum proximo placeat in bonum ad ædificationem.

3 Etenim Christus non sibi ipsi placuit, sed, sicut scriptum est; Improperia improper antium tibi, ceciderunt super me.

4 Quæcumque enim ante scripta sunt, ad nostram doctrinam ante scripta sunt; ut per patientiam et consolationem scripturarum, spem habeamus.

5 At Deus patientiæ et solatii det vobis id ipsum sapere in se invicem, secundum Christum Jesum:

6 Ut unanimiter in uno ore glorificetis Deum, et patrem Domini nostri Jesu Christi.

7 Ideo suscipite alii alios, sicut et Christus suscepit vos in honorem Dei.

8 Dico autem Jesum Christum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad confirmandum promissiones patrum.

9 At gentes super misericordia glorificare Deum; sicut scriptum est; Propter hoc confitebor tibi in Gentibus, Domine, et nomini tuo psallam.

10 Et iterum dicit; Lætamini Gentes cum plebe ejus.

11 Et iterum; Laudate Dominum omnes Gentes, et magnificate eum omnes populi.

12 Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· Ἔσαι ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

12 Et rursus Esaias ait; Erit radix Jesse, et exsurgens regere Gentes, in eum Gentes sperabunt.

13 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

13 At Deus spei repleat vos omni gaudio et pace in credere ad abundandum vos in spe, in virtute Spiritus sancti.

* 14 Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ ‡ μεστοί ἐστε ‡ ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν.

14 Persuasus sum autem, fratres mei, et ipse ego de vobis, quoniam et ipsi pleni estis bonitate, repleti omni scientia, potentes et alii alios monere.

* 15 † Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἀπὸ μέρους, ὡς † ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν την δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,

15 Audacius autem scripsi vobis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam reducens vos per gratiam datam mihi à Deo.

* 16 Εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, † ἱερουργοῦντα τὸ ‡ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

16 Ad esse me ministrum Jesu Christi in Gentibus, sanctificantem Euangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta, sanctificata in Spiritu sancto.

17 Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς Θεόν.

17 Habeo igitur gloriationem in Christo Jesu quæ ad Deum.

18 Οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ,

18 Non enim audebo loqui aliquid eorum quæ non effecit Christus per me, in obedientiam Gentium, verbo et opere,

19 Ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος Θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ·

19 In virtute signorum et prodigiorum, in virtute Spiritus Dei, ita ut me ab Hierusalem et circum usque ad Illyricum implevisse Euangelium Christi;

20 Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ·

20 Sic autem amanter contendentem euangelizare, non ubi nominatus est Christus, ut non super alienum fundamentum ædificem.

21 Ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται· Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι.

21 Sed, sicut scriptum est; Quibus non annuntiatum est de eo, videbunt: et qui non audierunt, intelligent.

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.

22 Ideo et impediebar plurinum venire ad vos.

23 Nunc

* 23 Νυνὶ δὲ † μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς ‡ κλίμασι τούτοις, ‡ ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

24 Ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ· ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.

25 Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις.

26 Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.

27 Εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς.

29 Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.

28 Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι.

* 30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος † συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν·

31 Ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἁγίοις·

* 32 Ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ † συναναπαύσωμαι ὑμῖν.

33 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 12. † 7.

Κεφ. ιϛ'. 16.

1 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς·

23 Nunc vero non ulterius locum habens in regionibus his, cupiditatem autem habens veniendi ad vos à multis annis.

24 Ut si proficiscar in Hispaniam, veniam ad vos. spero enim præteriens conspicere vos, et à vobis præmitti illuc; si vobis primum ex parte impletus fuero.

25 Nunc autem proficiscor in Hierusalem, ministrans sanctis.

26 Probaverunt enim Macedonia et Achaia collationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui in Hierusalem.

27 Placuit eis enim, et debitores eorum sunt. si enim spiritualibus eorum participarunt Gentes, debent et in carnalibus ministrare eis.

28 Hoc igitur perficiens, et assignans eis fructum hunc, proficiscar per vos in Hispaniam.

29 Scio autem quoniam veniens ad vos, in plenitudine benedictionis Euangelii Christi veniam.

30 Obsecro autem vos, fratres, per Dominum nostrum Jesum Christum, et per charitatem Spiritus, simul contendere mihi in orationibus pro me ad Deum.

31 Ut liberer ab infidelibus in Judæa, et ut ministerium meum in Hierusalem acceptum fiat sanctis;

32 Ut in gaudio veniam ad vos per voluntatem Dei, et simul recreer vobiscum.

33 At Deus pacis cum omnibus vobis. Amen.

CAPUT XVI.

1 Commendo autem vobis Phœben sororem nostram, existentem ministram ecclesiæ quæ in Cenchris;

2 U

* 2 Ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὕτη † προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ·

3 Ἀσπάσασθε Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

4 (Οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν· οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν.)

5 Καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας εἰς Χριστόν.

6 Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς.

* 7 Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ συναιχμαλώτους μου· οἵτινές εἰσιν ‡ ἐπίσημοι ἐν τοῖς ‡ ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν Χριστῷ.

8 Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ.

9 Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου.

10 Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν, τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ· Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.

11 Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ.

12 Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ.

13 Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ.

14 Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, Ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς.

2 Ut eam suscipiatis in Domino digne sanctis, et assistatis ei in quocumque vestri usus fuerit negotio; etenim ipsa patrona multis facta est, et ipsi mihi.

3 Salutate Priscillam et Aquilam simul operantes meos in Christo Jesu;

4 (Qui pro anima mea suam ipsorum cervicem supposuerunt; quibus non ego solus gratias ago, sed et cunctæ ecclesiæ Gentium.)

5 Et domesticam eorum ecclesiam. Salutate Epænetum dilectum mihi, qui est primitiæ Achaiæ in Christo.

6 Salutate Mariam quæ multum laboravit in nobis.

7 Salutate Andronicum et Juniam cognatos meos, et concaptivos meos; quis sunt insignes in Apostolis, qui et ante me fuerunt in Christo.

8 Salutate Ampliam dilectum meum in Domino.

9 Salutate Urbanum simul operantem nostrum in Christo, et Stachyn dilectum meum.

10 Salutate Apellen probum in Christo; salutate eos qui ex Aristobuli.

11 Salutate Herodionem cognatum meum. Salutate eos qui ex Narcissi, existentes in Domino.

12 Salutate Typhænam et Tryphosam laborantes in Domino. Salutate Persidem dilectam, quæ multum laboravit in Domino.

13 Salutate Rufum electum in Domino, et matrem ejus et meam.

14 Salutate Asyncritum, Phlegontem, Herman, Patrobam, Hermen, et qui cum eis fratres.

15 Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.

15 Salutate Philologum et Juliam, Nereum, et sororem ejus, et Olympan, et qui cum eis omnes sanctos.

16 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ.

16 Salutate alii alios in osculo sancto. Salutant vos ecclesiæ Christi.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν.

17 Rogo autem vos, fratres, speculari dissensiones et offendicula præter doctrinam quam vos didicistis, facientes; et declinate ab illis.

* 18 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς † χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ‡ ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ‡ ἀκάκων.

18 Nam hujuscemodi Domino nostro Jesu Christo non serviunt, sed suo ipsorum ventri; et per blandiloquentiam et benedicentiam decipiunt corda innocentium.

* 19 Ἡ γὰρ ὑμῶν ‡ ὑπακοὴ εἰς πάντας † ἀφίκετο. Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν.

19 Nam vestra obedientia in omnes devenit. Gaudeo igitur hoc in vobis; volo autem vos sapientes quidem esse in bono, simplices autem in malo.

20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.

20 At Deus pacis conteret Satanam sub pedibus vestris in celeritate. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum. Amen.

21 Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου.

21 Salutant vos Timotheus simul operans meus, et Lucius et Jason et Sosipater cognati mei.

22 Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ.

22 Saluto vos ego Tertius, scribens epistolam in Domino.

23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

23 Salutat vos Caius hospes meus et ecclesiæ universæ. Salutat vos Erastus procurator civitatis, et Quartus frater.

24 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

24 Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου·

25 At potenti vos stabilire juxta euangelium meum et prædicationem Jesu Christi, secundum revelationem mysterii temporibus æternis taciti;

26 Mani-

26 Φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τῦ αἰωνίε Θεῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·

27 Μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησῦ Χριστῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 8. † 3.

Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθε διὰ Φοίβης τῆς διακόνε τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.

26 Manifestati autem nunc perque scripturas propheticas, secundum præceptum æterni Dei, ad obedientiam fidei, in cunctis Gentibus cogniti;

27 Soli sapienti Deo, per Jesum Christum, cui gloria in secula. Amen.

Ad Romanos scripta à Corintho per Phœben ministram ejus quæ in Cenchreis ecclesiæ.

ΠΑΥΛΟΥ

Τῦ Ἀποστόλε ἡ πρὸς

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

PAULI

Apostoli ad

CORINTHIOS

EPISTOLA PRIOR.

Κεφ. ά. 1.

ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς Ἀπόστολος Ἰησῦ Χριστῦ, διὰ θελήματος Θεῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς,

2 Τῇ ἐκκλησίᾳ τῦ Θεῦ τῇ ὄσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλεμένοις τὸ ὄνομα τῦ Κυρίε ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν.

3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίε Ἰησῦ Χριστῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ με πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τῦ Θεῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησῦ.

5 Ὅτι ἐν παντὶ ἐπλετίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει·

6 Καθὼς τὸ μαρτύριον τῦ Χριστῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν·

7 Ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχο-

CAPUT I.

1 PAULUS vocatus Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, et Sosthenes frater,

2 Ecclesiæ Dei existenti in Corintho, sanctificatis in Christo Jesu, vocatis sanctis, cum omnibus in vocantibus nomen Domini nostri Jesu Christi, in omniloco, ipsorumque et nostro;

3 Gratia vobis et pax à Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo.

4 Gratias ago Deo meo semper pro vobis, de gratia Dei data vobis in Christo Jesu.

5 Quia in omnibus ditati estis in illo, in omni verbo et omni scientia.

6 Sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis;

7 Ita ut vos non defici in ullo dono, expectantes revelationem

μένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 Ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

9 Πιστὸς ὁ Θεὸς, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ.

11 Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι.

12 Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ.

13 Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε;

14 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον·

15 Ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα.

16 Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.

17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστι.

19 Γέγραπται γάρ· Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

* 20 Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεύς; Ποῦ † συζητητὴς τοῦ ‡ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ‡ ἐμώρανεν

tionem Domini nostri Jesu Christi;

8 Qui et confirmabit vos usque in finem inculpatos in die Domini nostri Jesu Christi.

9 Fidelis Deus, per quem vocati estis in communionem Filii ejus Jesu Christi Domini nostri.

10 Obsecro autem vos, fratres per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata, sitis autem perfecti in eadem mente et in eadem sententia.

11 Manifestatum est enim mihi de vobis, fratres mei, ab iis qui Chloes, quia contentiones in vobis sunt;

12 Dico autem hoc, quod unusquisque vestrum dicit; Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephæ, ego autem Christi.

13 Divisus est Christus? Num Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomen Pauli baptizati estis?

14 Gratias ago Deo quod neminem vestrum baptizavi, si non Crispum et Caium;

15 Ut ne quis dicat quod in meum nomen baptizavi.

16 Baptizavi autem et Stephanæ domum; Cæterum nescio si quem alium baptizavi.

17 Non enim misit me Christus baptizare, sed evangelizare; non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi.

18 Verbum enim crucis quidem pereuntibus stultitia est, at servatis nobis virtus Dei est.

19 Scriptum est enim; Perdam sapientiam sapientum, et prudentiam prudentium reprobabo.

20 Ubi sapiens; Ubi scriba? Ubi inquisitor seculi hujus? Nonne

ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου;

21 Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεὸν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας·

22 Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν·

23 Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν·

24 Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν.

25 Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί.

* 26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ ‡ εὐγενεῖς·

27 Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά.

* 28 Καὶ τὰ † ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ‡ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ.

29 Ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ.

30 Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις·

31 Ἵνα, καθὼς γέγραπται· Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω. 6. ÷ 2.

Κεφ. β'. 2.

1 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ.

Nonne infatuavit Deus sapientiam mundi hujus?

21 Postquam enim in sapientia Dei non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis servare credentes.

22 Quandoquidem et Judæi signum petunt, et Græci sapientiam quærunt;

23 Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, Græcis autem stultitiam;

24 Ipsis autem vocatis Judæis atque Græcis Christum Dei virtutem et Dei sapientiam.

25 Quia quod stultum Dei, sapientius hominibus est; et quod infirmum Dei, fortius hominibus est.

26 Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles;

27 Sed stulta mundi elegit Deus, ut sapientes pudefaceret; et infirma mundi elegit Deus, ut pudefaceret fortia.

28 Et ignobilia mundi et contemptibilia elegit Deus, et non existentia, ut existentia aboleret.

29 Ut non glorietur omnis caro in conspectu ejus.

30 Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia à Deo, justitiaque et sanctificatio et redemptio.

31 Ut quemadmodum scriptum est; Glorians, in Domino glorietur.

CAPUT II.

1 ET ego veniens ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ, annuntians vobis testimonium Dei.

2 Non

2 Οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον.

3 Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς.

* 4 Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ ‡ κήρυγμά μου οὐκ ἐν † πειθοῖς ‡ ἀνθρωπίνης ‡ σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν † ἀποδείξει πνεύματος καὶ ‡ δυνάμεως·

5 Ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ.

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων·

7 Ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν·

8 Ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν.

9 Ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν·

10 Ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ.

11 Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; Οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ.

12 Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν·

* 13 Ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν ‡ διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἁγίου· πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες.

2 Non enim judicavi scire aliquid in vobis, si non Jesum Christum, et hunc crucifixum.

3 Et ego in infirmitate et in timore et in tremore multo factus sum apud vos.

4 Et sermo meus et prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis;

5 Ut fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei.

6 Sapientiam autem loquimur in perfectis sapientiam vero non seculi hujus, neque principum seculi hujus qui destruuntur;

7 Sed loquimur sapientiam Dei in mysterio, occultatam, quam prædestinavit Deum ante secula in gloriam nostram;

8 Quam nemo principum seculi hujus cognovit; si enim cognovissent, non utique Dominum gloriæ crucifixissent.

9 Sed sicut scriptum est; Quæ oculus non vidit, et auris non audivit, et in cor hominis non ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus illum.

10 Nobis autem Deus revelavit per Spiritum suum; nam Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei.

11 Quis enim scit hominum quæ hominis, si non spiritus hominis qui in ipso? Ita et quæ Dei nemo novit, si non spiritus Dei.

12 Nos autem non spiritum mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo, ut sciamus ipsa à Deo donata nobis;

13 Quæ et loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctis Spiritus sancti; spiritualibus spiritualia conferentes.

* 14 Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπ☉ ὁ ... ἴχεται τὰ τοῦ πνεύματ☉ τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι, ϗ ὁ ... ύναται γνῶναι, ὅτι ‡ πνευματικῶς ἀνακρίνεται.

15 Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' ... δενὸς ἀνακρίνεται.

16 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ... συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ ... Χριστοῦ ἔχομεν. 8. † 2.

Κεφ. γ'. 3.

ΚΑὶ ἐγὼ ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ.

2 Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, ϗ οὐ ... ρῶμα· οὔπω γὰρ ἠδύνασθε· ἀλλ' ... ὔτε ἔτι νῦν δύνασθε.

3 Ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε· ὅ... γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλ☉ ϗ ἔρις ... διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, ϗ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;

4 Ὅταν γὰρ λέγῃ τις· Ἐγὼ ... εἰμι Παύλου· ἕτερ☉ δέ· Ἐγὼ Ἀπολλώ· οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;

5 Τίς οὖν ἐστι Παῦλ☉, τίς δὲ Ἀπολλώς, ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ... στεύσατε, ϗ ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύρι☉ ... δωκεν;

6 Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ... ότισεν· ἀλλ' ὁ Θεὸς ηὔξανεν.

7 Ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, ... τε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων ... εός.

8 Ὁ φυτεύων δὲ ϗ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν· ἕκαστ☉ δὲ τὸν ἴ... ον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον ... όπον.

* 9 Θεοῦ γάρ ἐσμεν ‡ συνεργοί· Θεοῦ † γεώργιον, Θεοῦ ‡ οἰκοδομή ἐστε.

* 10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ... δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς † ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλ☉ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστ☉ δὲ βλεπέτω ... ῶς ἐποικοδομεῖ.

14 Animalis autem homo non percipit ea quæ Spiritus Dei: stultitia enim illi est, et non potest cognoscere, quia spiritualiter dijudicantur.

15 At spiritualis dijudicat quidem omnia; ipse vero à nemine dijudicatur.

16 Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruet eum? nos autem sensum Christi habemus.

CAPUT III.

1 ET ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus, tanquam infantibus in Christo.

2 Lac vobis potum dedi, et non escam; nondum enim poteratis; sed nec adhuc nunc potestis.

3 Adhuc enim carnales estis. Quum enim in vobis zelus et contentio, et dissidia; nonne carnales estis, et secundum hominem ambulatis?

4 Quum enim dicat quis; Ego quidem sum Pauli; alius autem, ego Apollo; nonne carnales estis?

5 Quis igitur est Paulus, quis Apollos, nisi ministri per quos credidistis, et unicuique sicut Dominus dedit?

6 Ego plantavi, Apollos rigavit; sed Deus incrementum dedit.

7 Itaque neque plantans est aliquid, neque rigans, sed incrementum dans Deus.

8 Plantans autem et rigans unum sunt; unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum proprium laborem.

9 Dei enim sumus cooperatores; Dei agricultura, Dei ædificatio estis.

10 Secundum gratiam Dei datam mihi, ut sapiens architectus fundamentum posui, alius autem superædificat; unusquisque autem videat quomodo superædificet.

11 Fun-

11 Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

* 12 Εἰ δέ τις ‡ ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον, χρυσόν, ‡ ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, † καλάμην·

13 Ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται. καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι, τὸ πῦρ δοκιμάσει.

14 Εἴ τινος τὸ ἔργον μένει ὃ ἐπῳκοδόμησε, μισθὸν λήψεται·

15 Εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;

17 Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός.

* 19 Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου, ‡ μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστι. γέγραπται γάρ· Ὁ † δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ ‡ πανουργίᾳ αὐτῶν.

20 Καὶ πάλιν· Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι.

21 Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν.

22 Εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλώς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν ἐστιν·

23 Ὑμεῖς δέ, Χριστοῦ· Χριστὸς δέ, Θεοῦ. 10. † 4.

11 Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter jactum, quod est Jesus Christus.

12 Si autem quis super ædificat super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam;

13 Unius cujus que opus manifestum fiet; nam dies declarabit, quia in igne revelabitur; et uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit.

14 Si cujus opus manserit quod superædificavit, mercedem accipiet.

15 Si cujus opus exuretur, damnum faciet; ipse autem servabitur, ita vero quasi per ignem.

16 Nescitis quia templum Dei estis, et Spiritus Dei habitat in vobis?

17 Si quis templum Dei corrumpit, disperdet illum Deus: Nam templum Dei sanctum est quod estis vos.

18 Nemo seipsum decipiat; si quis videtur sapiens esse in vobis in seculo hoc, stultus fiat, ut fiat sapiens.

19 Nam sapientia mundi hujus, stultitia apud Deum est; Scriptum est enim, comprehendens sapientes in astutia eorum.

20 Et iterum; Dominus novit cogitationes sapientum, quoniam sunt vanæ.

21 Itaque nemo glorietur in hominibus; Omnia enim vestra sunt;

22 Sive Paulus, sive Apollos, sive Cephas, sive mundus, sive vita, sive mors, sive præsentia, sive futura; omnia vestra sunt;

23 Vos autem Christi; Christus autem Dei.

Κεφ. δ'. 4.

ΟΥ'τως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπ☉, ὡς ὑπηρέτας Χρι-
, ϗ οἰκονόμȣς μυςηρίων Θεȣ̃.

2 Ὃ δὲ λοιπὸν, ζητεῖται ἐν
ῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιςός τις εὑ-
θῆ.

3 Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιςόν ἐςιν
α ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ
θρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' ȣ̓δὲ ἐ-
υτὸν ἀνακρίνω.

4 Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοι-
α· ἀλλ' ȣ̓κ ἐν τȣ́τῳ δεδικαίω-
αι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός
ιν.

5 Ὥςε μὴ πρὸ καιρȣ̃ τι κρί-
ετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύρι☉· ὃς
φωτίσει τὰ κρυπτὰ τȣ̃ σκότȣς,
φανερώσει τὰς βȣλὰς τῶν καρ-
ιῶν· ϗ τότε ὁ ἔπαιν☉ γενήσεται
κάςῳ ἀπὸ τȣ̃ Θεȣ̃.

6 Ταῦτα δὲ, ἀδελφοὶ, μετεσ-
ημάτισα εἰς ἐμαυτὸν ϗ Ἀπολ-
ὼ, δι' ὑμᾶς· ἵνα ἐν ἡμῖν μάθη-
ε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρο-
εῖν, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τȣ̃ ἑνὸς φυ-
ιȣ̃σθε κατὰ τȣ̃ ἑτέρȣ.

7 Τίς γάρ σε διακρίνει; Τί
ὲ ἔχεις ὃ ȣ̓κ ἔλαβες; Εἰ δὲ ϗ
λαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λα-
ών;

8 Ἤδη κεκορεσμένοι ἐςὲ, ἤδη
πλȣτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασι-
εύσατε· ϗ ὄφελόν γε ἐβασιλεύ-
ατε· ἵνα ϗ ἡμεῖς ὑμῖν συμβα-
ιλεύσωμεν.

* 9 Δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς ἡ-
ᾶς τȣ̀ς ἀποςόλȣς ‡ ἐσχάτȣς ‡
πέδειξεν ὡς † ἐπιθανατίȣς, ὅτι
έατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ ϗ
γγέλοις ϗ ἀνθρώποις.

10 Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριςὸν,
μεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριςῷ· ἡ-
εῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυ-
οί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄ-
μοι.

* 11 Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας ϗ
ινῶμεν, ϗ διψῶμεν, ϗ † γυμ-

CAPUT IV.

1 SIC nos existimet homo ut
ministros Christi, et dis-
pensatores mysteriorum Dei.

2 At reliquum, quæritur in
dispensatoribus, ut fidelis quis
inveniatur.

3 Mihi autem minimum est
ut à vobis dijudicer aut ab hu-
mano die; sed neque meipsum
dijudico.

4 Nihil enim mihi ipsi con-
scius sum; sed non in hoc jus-
tificatus sum; at judicans me,
Dominus est.

5 Itaque ne ante tempus quid
judicate, quoadusque veniat Do-
minus; qui et illuminabit ab-
scondita tenebrarum et mani-
festabit consilia cordium; et
tunc laus erit unicuique à Deo.

6 Hæc autem, fratres, trans-
figuravi in meipsum et Apollo,
propter vos; ut in nobis discatis
non supra quod scriptum est,
sapere; ut ne unus super unum
inflemini adversus alterum.

7 Quis enim te discernit? Quid
autem habes quod non accepisti?
Si autem et accepisti, quid glo-
riaris quasi non accipiens?

8 Jam saturati estis, jam di-
tati estis, sine nobis regnastis!
et utinam sane regnassetis; ut
et nos vobis simul regnemus.

9 Puto enim quod Deus nos
Apostolos novissimos edidit tan-
quam morti destinatos; quia
spectaculum facti sumus mun-
do et angelis et hominibus.

10 Nos stulti propter Chris-
tum, vos autem prudentes in
Christo; nos infirmi, vos autem
fortes; vos gloriosi, nos autem
ignominiosi.

11 Usque in hanc horam et
esurimus, et sitimus, et nudis su-

Q q mus,

γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ † ἀστατοῦμεν·

12 Καὶ κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα.

* 13 Βλασφημούμενοι, παρακαλοῦμεν· ὡς † περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων † περίψημα ἕως ἄρτι.

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶ.

15 Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.

16 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε.

17 Διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστι τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.

18 Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες.

19 Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν.

20 Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει.

21 Τί θέλετε; Ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ, πνεύματί τε πρᾳότητος; 7. † 5.

Κεφ. ε΄. 5.

1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν.

2 Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστὲ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας;

mus, et colaphis cædimur, et instabiles sumus.

12 Et laboramus, operantes propriis manibus; conviciis affecti, benedicimus; vexati, sustinemus.

13 Blasphemati, obsecramus; tanquam purgamenta mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc.

14 Non pudore afficiens vos scribo hæc; sed ut natos meos charissimos moneo.

15 Si enim decem mille pædagogos habeatis in Christo, sed non multos patres; in enim Christo Jesu per Euangelium ego vos genui.

16 Rogo ergo vos, imitatores mei estote.

17 Propter hoc misi vobis Timotheum, qui est natus meus dilectus et fidelis in Domino, qui vos commonefaciet vias meas quæ in Christo, sicut ubique in omni ecclesia doceo.

18 Tanquam non venturo autem me ad vos, inflati sunt quidam.

19 Veniam autem cito ad vos, si Dominus voluerit, et cognoscam non sermonem inflatorum, sed virtutem.

20 Non enim in sermone regnum Dei, sed in virtute.

21 Quid vultis; In virga veniam ad vos, an in charitate, spirituque mansuetudinis?

CAPUT V.

1 Omnino auditur in vobis fornicatio: et talis fornicatio, qualis nec in Gentibus nominatur, ita ut uxorem quendam patris habere

2 Et vos inflati estis, et non magis luxistis, ut tollatur de medio vestrum qui opus hoc fecit?

3 Ego

3 Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον,

4 Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

5 Παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ;

7 Ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη, Χριστός.

* 8 Ὥστε † ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ‡ ἀζύμοις ‡ εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις.

10 Καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν.

11 Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν.

12 Τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; Οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε;

* 13 Τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρινεῖ. Καὶ ‡ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. 4. † 1.

Κεφ. ς'. 6.

1 Τολμᾷ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρί-

3 Ego quidem enim ut absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens; eum sic hoc operatum,

4 In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis et meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi,

5 Tradere ejusmodi satanæ in interitum carnis, ut spiritus servetur in die Domini Jesu Christi.

6 Non pulchra gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam fermentat?

7 Expurgate igitur vetus fermentum, ut sitis nova massa, sicut estis azymi: Etenim Pascha nostrum pro nobis immolatum est, Christus.

8 Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ et nequitiæ, sed in azymis sinceritatis et veritatis.

9 Scripsi vobis in epistola, Non commisceri fornicariis;

10 Et non omnino fornicariis mundi hujus, aut avaris, aut rapacibus, aut idololatris; alioquin debetis ex mundo exire.

11 Nunc autem scripsi vobis non commisceri, si quis frater nominatus, aut fornicator, aut maledicus, aut avarus, aut idololatra, aut ebriosus, aut rapax; cum ejusmodi nec comedere.

12 Quid enim mihi et eos qui foris judicare? Nonne eos qui intus vos judicatis?

13 Eos autem qui foris Deus judicabit. Et auferetis malum ex vobis ipsis.

CAPUT VI.

1 Audet aliquis vestrum negotium habens ad alterum,

νεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, ϗ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων;

* 2 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι; Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, † ἀνάξιοί ἐστε ‡ κριτηρίων ἐλαχίστων;

3 Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε βιωτικά;

4 Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε.

5 Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ;

6 Ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, ϗ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων;

* 7 Ἤδη μὲν οὖν ‡ ὅλως ‡ ἥττημα ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; ‡ διατί οὐχὶ μᾶλλον ‡ ἀποστερεῖσθε;

8 Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε ϗ ἀποστερεῖτε, ϗ ταῦτα ἀδελφούς.

9 Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; Μὴ πλανᾶσθε· Οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται,

* 10 Οὔτε κλέπται, οὔτε ‡ πλεονέκται, οὔτε ‡ μέθυσοι, οὐ ‡ λοίδοροι, ‡ οὐχ ‡ ἅρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ ‡ κληρονομήσουσι.

* 11 Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ‡ ἀλλὰ ‡ ἀπελούσασθε. ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ϗ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος.

13 Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, ϗ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς ϗ ταύτην ϗ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, ϗ ὁ Κύριος τῷ σώματι.

rum, judicari apud injustos, et non apud sanctos?

2 Nescitis quoniam sancti mundum judicabunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis judiciis minimis?

3 Nescitis quoniam angelos judicabimus? nedum vitalia?

4 Vitalia quidem igitur judicia si habueritis, nihili factos in ecclesia, illos sedere facite.

5 Ad verecundiam vobis dico. Sic non est in vobis sapiens neque unus, qui possit dijudicare inter fratrem suum?

6 Sed frater cum fratre judicatur, et hoc apud infideles.

7 Jam quidem igitur omnino delictum in vobis est, quod judicia habetis cum vobis ipsis. Propter quid non magis injuriam accipitis? Propter quid non magis damnum accipitis?

8 Sed vos injuriam facitis et damno afficitis, et hoc fratres.

9 An nescitis quia injusti regnum Dei non possidebunt? Ne errate; Neque fornicarii, neque idololatræ, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores,

10 Neque fures, neque avari, neque ebriosi, non conviciatores, non rapaces regnum Dei possidebunt.

11 Et hæc quidem eratis; sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis in nomine Domini Jesu, et in spiritu Dei nostri.

12 Omnia mihi licent, sed non omnia conferunt; Omnia mihi licent, sed non ego redigar in potestatem a quoquam.

13 Escæ ventri, et venter escis; at Deus et hunc et has destruet. at corpus non fornicationi, sed Domino et Dominus corpori.

14 A

* 14 Ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἤγειρε, καὶ ὑμᾶς ‡ ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

15 Οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν, μέλη Χριστοῦ ἐστιν; Ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; Μὴ γένοιτο.

16 Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

17 Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι.

18 Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.

19 Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν, ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;

20 Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ. 15. † 1.

Κεφ. ζ'. 7.

1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι.

2 Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω.

3 Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί.

4 Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή.

* 5 Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ † συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα ‡ σχολάζητε τῇ ‡ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ· καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε, ἵνα μὴ

14 At Deus et Dominum suscitavit, et nos suscitabit per virtutem suam.

15 Nescitis quoniam corpora vestra, membra Christi sunt? Tollens ergo membra Christi, faciam meretricis membra? Nefiat.

16 An nescitis quoniam agglutinatus meretrici, unum corpus est? Erunt enim, inquit, duo in carnem unam.

17 At agglutinatus Domino, unus spiritus est.

18 Fugite fornicationem. Omne peccatum quodcumque fecerit homo, extra corpus est; at fornicans, in proprium corpus peccat.

19 An nescitis, quoniam corpus vestrum, templum qui in vobis sancti Spiritus est, quem habetis à Deo, et non estis vestri?

20 Empti estis enim pretio; Glorificate jam Deum in corpore vestro, et in spiritu vestro, quæ sunt Dei.

CAPUT VII.

1 DE autem quibus scripsistis mihi, pulchrum homini mulierem non tangere.

2 Propter autem fornicationes unusquisque suam uxorem habeat, et unaquæque proprium virum habeat.

3 Uxori vir debitam benevolentiam reddat; similiter autem et uxor viro.

4 Mulier proprii corporis non habet potestatem, sed vir; Similiter autem et vir proprii corporis non habet potestatem, sed mulier.

5 Ne fraudate alii alios, si non quid ex consensu ad tempus, ut vacetis jejunio et orationi; et iterum in idipsum convenite, ut ne tentet vos Satanas

πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν.

* 6 Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ † συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν.

7 Θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστιν ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ.

9 Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι.

10 Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι.

11 Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

12 Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ Κύριος· Εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν·

13 Καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω αὐτόν.

14 Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί· καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί. ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι· νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν.

15 Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεός.

16 Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; Ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;

17 Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεός. ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Κύριος, οὕτω περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.

tanas propter incontinentiam vestram.

6 Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium.

7 Volo enim omnes homines esse sicut et meipsum; sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, hic quidem sic, ille vero sic.

8 Dico autem non nuptis et viduis, bonum illis est, si maneant sicut et ego.

9 Si vero non se continent, nubant. melius enim est nubere, quam uri

10 At matrimonio junctis prœcipio non ego, sed Dominus Uxorem à viro non discedere.

11 Si vero et discesserit, maneat innupta, aut viro reconcilietur; Et virum uxorem non dimittere.

12 At cæteris ego dico, non Dominus; Si quis frater uxorem habet infidelem, et hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam.

13 Et mulier si qua habet virum infidelem, et ipse consentit habitare cum illa, non dimittat eum.

14 Sanctificatus est enim vir infidelis in uxore, et sanctificata est mulier infidelis in viro; alioquin nati vestri immundi sunt; nunc autem sancti sunt.

15 Si vero infidelis discedit, discedat. non servituti subjectus est frater aut soror in hujusmodi; in autem pace vocavit nos Deus.

16 Quid enim scis, mulier, si virum servabis? aut quid scis, vir, si mulierem servabis?

17 Si non unicuique sicut partitus est Deus, unumquemque sicut vocavit Dominus, ita ambulet; et sic in ecclesiis omnibus constituo.

18 Cir-

* 18 Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ † ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμνέσθω.

19 Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ.

20 Ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω.

21 Δοῦλος ἐκλήθης; Μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι.

* 22 Ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, † ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ.

23 Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων.

24 Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοὶ, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ τῷ Θεῷ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι.

26 Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι.

* 27 Δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει † λύσιν· Λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα.

28 Ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε, θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι.

* 29 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὅτι ὁ καιρὸς ‡ συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστιν· ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι·

30 Καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες·

31 Καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι· πα-

18 Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est? non circumcidatur.

19 Circumcisio nihil est, et præputium nihil est; sed observatio mandatorum Dei.

20 Unusquisque in vocatione qua vocatus est, in ea permaneat.

21 Servus vocatus es? Non tibi sit curæ; sed si et potes liber fieri, magis utere.

22 Nam in Domino vocatus servus, libertus Domini est; similiter et liber vocatus, servus est Christi.

23 Pretio empti estis; ne fiatis servi hominum.

24 Unusquisque in quo vocatus est fratres, in hoc permaneat apud Deum.

25 De autem virginibus præceptum Domini non habeo; sententiam autem do, tanquam misericordiam consequutus à Domino fidelis esse.

26 Existimo ergo hoc pulchrum esse propter instantem necessitatem, quoniam pulchrum homini sic esse.

27 Alligatus es uxori? ne quære solutionem. Solutus es ab uxore? ne quære uxorem.

28 Si autem et acceperis uxorem, non peccasti: Et si nupserit virgo non peccavit; tribulationem vero carni habebunt hujusmodi Ego autem vobis parco.

29 Hoc autem dico. fratres; tempus contractum reliquum est, ut et habentes uxores, tanquam non habentes sint.

30 Et flentes tanquam non flentes; et gaudentes tanquam non gaudentes; et ementes, tanquam non possidentes.

31 Et utentes mundo hoc, tanquam non abutentes; præterit

ράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.

* 32 Θέλω δὲ ὑμᾶς ‡ ἀμερίμνους εἶναι· ὁ ‡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ·

33 Ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί.

34 Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί.

* 35 Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω· οὐχ ἵνα † βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ † εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ † ἀπερισπάστως.

* 36 Εἰ δέ τις ‡ ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν ‡ παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ † ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι· ὃ θέλει ποιείτω, οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν.

37 Ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ.

* 38 Ὥστε καὶ ‡ ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων, ‡ κρεῖσσον ποιεῖ.

39 Γυνὴ δέδεται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι· μόνον ἐν Κυρίῳ.

40 Μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν. 18. † 10.

Κεφ. η'. 8.

1 ΠΕρὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ.

terit enim figura mundi hujus.

32 Volo autem vos sine sollicitudine esse: Cælebs curat quæ Domini, quomodo placebit Domino.

33 At uxorem ducens curat quæ mundi, quomodo placebit uxori.

34 Divisa sunt mulier et virgo; Innupta curat quæ Domini, ut sit sancta et corpore et spiritu; at nupta curat quæ mundi, quomodo placebit viro.

35 Hoc vero ad vestram ipsorum utilitatem dico; non ut laqueum vobis injiciam sed ad decens et bene adhærens Domino indistracte.

36 Si autem quis indecens esse super virginem suam existimat, si sit superadulta, et ita debet fieri; quod vult faciat, non peccat; nubant.

37 Qui vero stetit firmus in corde, non habens necessitatem potestatem autem habet circa propriam voluntatem, et hoc judicavit in corde suo, servare suam virginem, bene facit.

38 Itaque et matrimonio jungens, pulchre, facit; at non matrimonio jungens, melius facit.

39 Mulier alligata est legi in quantum tempus vivit vir ejus; si vero dormierit vir ejus, liberata est cui vult nubere; tantum in Domino.

40 Beatior autem est si sic maneat, secundum meam sententiam; puto autem et ego Spiritum Dei habere.

CAPUT VIII.

1 DE autem idolis immolatis, scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat, at charitas ædificat.

2 Si

2 Εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶναι.

3 Εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ.

4 Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἷς.

5 Καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς· (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοί·)

6 Ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

7 Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις. τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι, ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται.

8 Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησι τῷ Θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα.

9 Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν.

* 10 Ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν † εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν;

11 Καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν;

12 Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε.

* 13 ‡ Διόπερ εἰ ‡ βρῶμα ‡ σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω ‡ κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω. † 1.

2 Si autem quis existimat scire aliquid, noudum quicquam cognovit quemadmodum oporteat nosse.

3 Si autem quis diligit Deum, hic cognitus est ab eo.

4 De esca igitur idolothytorum, scimus quia nihil idolum in mundo, et quod nullus Deus alter, si non unus.

5 Etenim etsi sunt dicti dii, sive in cælo, sive in terra; (sicut sunt dii multi, et domini multi,)

6 Sed nobis unus Deus Pater, ex quo omnia, et nos in illum; et unus DominusJesus Christus, perquemomnia,etnosperipsum.

7 Sed non in omnibus sciontia. Quidam autem conscientia idoli usque nunc, quasi idolis immolatum manducant, et conscientia ipsorum infirma existens polluitur.

8 Esca autem nos non commendat Deo; Neque enim si manducaverimus, abundabimus; neque si non manducaverimus, deficiemur.

9 Videte autem ne forte potestus vestra hæc offendiculum fiat infirmis.

10 Si enim quis viderit te habentem scientiam, in idolio recumbentem, nonne conscientia ejus infirmi existentis ædificabituradidolothytamanducandum?

11 Et peribit infirmus frater in tua scientia, propter quem Christus mortuus est?

12 Sic autem peccantes in fratres, et percutientes eorum conscientiam infirmam, in Christum peccatis.

13 Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, une fratrem meum scandalizem.

Κεφ. Ϋ. 9.

1 ΟΥ'Κ εἰμὶ ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; Οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα; Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ;

2 Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ.

3 Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, αὕτη ἐστί·

4 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν;

5 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς;

6 Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι;

7 Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; Τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; Ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;

8 Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; Ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει;

9 Ἐν γὰρ τῷ Μωσέως νόμῳ γέγραπται· Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ;

* 10 Ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη. ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ‡ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν· καὶ ὁ ‡ ἀλοῶν, τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν, ἐπ' ἐλπίδι.

11 Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν;

* 12 Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; Ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα ‡ στέγομεν, ἵνα μὴ † ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ.

CAPUT IX.

1 NON sum apostolus? Non sum liber? Nonne Jesum Christum Dominum nostrum vidi? Non opus meum vos estis in Domino?

2 Si aliis non sum Apostolus at certe vobis sum; nam signaculum mei apostolatus vos estis in Domino.

3 Mea defensio me inquirentibus, hæc est;

4 Num non habemus potestatem manducandi et bibendi?

5 Num non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi sicut et cæteri Apostoli, et fratres Domini, et Cephas?

6 Aut solus ego et Barnabas non habemus potestatem hoc non operandi?

7 Quis militat propriis stipendiis unquam? Quis plantat vineam, et de fructu ejus non edit; Aut quis pascit gregem, et de lacte gregis non manducat?

8 Num secundum hominem hæc dico? An non et lex hæc dicit?

9 In enim lege Mosis scriptum est; Non alligabis os bovi trituranti. Num boum cura est Deo?

10 An propter nos omnino dicit? Propter nos enim scriptum est, quoniam in spe debet arans arare; et triturans spei suæ participare, in spe.

11 Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum si nos vestra carnalia metemus?

12 Si alii potestatis vestræ participes sunt, non potius nos? Sed non usi sumus potestate hac; sed omnia sustinemus, ut ne remorationem aliquam demus Euangelio Christi.

13 Nesci-

• 13 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ‡ ἱερὰ ‡ ἐργαζόμενοι, ἐν τῷ ἱερῷ ἐσθίουσιν; Οἱ τῷ ‡ θυσιαστηρίῳ † προσεδρεύοντες, τῷ θυσιαστηρίῳ † συμμερίζονται;

14 Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.

15 Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων. Οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ.

16 Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται. οὐαὶ δέ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι.

* 17 Εἰ γὰρ ‡ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ † ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι.

* 18 Τίς οὖν μοί ἐστιν ὁ μισθός; Ἵνα εὐαγγελιζόμενος † ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ ‡ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω.

20 Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω·

21 Τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, (μὴ ὢν ἄνομος Θεῷ, ἀλλ' ἔννομος Χριστῷ) ἵνα κερδήσω ἀνόμους.

22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω. τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω.

23 Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

24 Οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε.

13 Nescitis quoniam sacra operantes, de sacro edunt? Altari assidentes, altari comparticipant?

14 Ita et Dominus ordinavit Euangelium annuntiantibus, de Euangelio vivere.

15 Ego autem nullo usus sum horum; non scripsi autem hæc, ut ita fiant in me; bonum enim mihi magis mori, quam gloriationem meam ut quis evacuet.

16 Si enim euangelizavero, non est mihi gloriatio; necessitas enim mihi incumbit; væ autem mihi est, si non euangelizavero.

17 Si autem volens hoc ago, mercedem habeo; si autem invitus, dispensationem creditam suscepi.

18 Quæ ergo mihi est merces? Ut euangelizans insumptuosum ponam Euangelium Christi, ad non abutendum potestate mea in Euangelio.

19 Liber enim existens ex omnibus, omnibus meipsum servumfeci, ut plures lucrifacerem.

20 Et factus sum Judæis tamquam Judæus, ut Judæos lucrarer; Iis sub legem, quasi sub legem, ut eos sub legem lucrifaciam.

21 Ex legibus ut exlex, (non existens exlex Deo, sed inlex Christo,) ut lucrifaciam exleges.

22 Factus sum infirmis ut infirmus, ut infirmos lucrifaciam. Omnibus factus sum omnia, ut omnino aliquos servem.

23 Hoc autem facio propter Euangelium, ut particeps ejus efficiar.

24 Nescitis quod in stadio currentes omnes quidem currunt, unus vero accipit bravium? Sic currite, ut comprehendatis.

25 Omnis

* 25 Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ‡ ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ, ἄφθαρτον.

* 26 Ἐγὼ ‡ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ † ἀδήλως· οὕτω † πυκτεύω, ὡς οὐκ ‡ ἀέρα δέρων.

* 27 Ἀλλ' ‡ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα ϗ † δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι. 20. † 8.

Κεφ. ι. 10.

1 ΟΥ' θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν· ϗ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον·

2 Καὶ πάντες εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ ϗ ἐν τῇ θαλάσσῃ·

3 Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον.

4 Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον, ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.

* 5 Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός. † κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

* 6 Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς † ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν.

* 7 Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν· ὡς γέγραπται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν ϗ πιεῖν, ϗ ‡ ἀνέστησαν † παίζειν.

8 Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, ϗ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες.

* 9 Μηδὲ ‡ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστὸν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, ϗ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο.

* 10 Μηδὲ ‡ γογγύζετε, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, ϗ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ † ὀλοθρευτοῦ.

25 Omnis autem certans, omnia continens est: illi quidem igitur ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem, incorruptam.

26 Ego igitur sic curro, quasi non in incertum: sic pugno, quasi non aërem verberans:

27 Sed obtundo meum corpus et in servitutem redigo ne forte aliis prædicans, ipse reprobus efficiar.

CAPUT X.

1 NOlo autem vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nubem fuerunt? et omnes per mare transierunt;

2 Et omnes in Mosem baptizati sunt in nube et in mari;

3 Et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt;

4 Et omnes eundem potum spiritalem biberunt; (bibebant enim de spiritali sequente petra; at petra erat Christus.)

5 Sed non in pluribus eorum probavit Deus. Prostrati sunt enim in deserto.

6 Hæc autem typi nostri facta sunt, ad non esse nos concupiscentes malorum, sicut et illi concupierunt.

7 Neque idololatræ efficiamini sicut quidam eorum; quemadmodum scriptum est, Sedit populus ad edendum et bibendum, et surrexerunt ludere.

8 Neque fornicemur, sicut quidam eorum fornicati sunt et ceciderunt in una die viginti tria millia.

9 Neque tentemus Christum, sicut et quidam eorum tentaverunt, et à serpentibus perierunt.

10 Neque murmurate, sicut et quidam eorum murmuraverunt, et perierunt ab exterminatore.

11 Hæc

11 Ταῦτα δὲ πάντα τύποι συν-
έβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς
νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη
τῶν αἰώνων κατήντησεν.

12 Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλε-
πέτω μὴ πέσῃ.

13 Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴλη-
φεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ
ὁ Θεὸς, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πει-
ρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ
ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν
ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπε-
νεγκεῖν.
14 Διόπερ, ἀδελφοί μου ἀγαπη-
τοί, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.
15 Ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε
ὑμεῖς ὅ φημι.
16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας
ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵ-
ματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι; Τὸν ἄρτον
ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώ-
ματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν;
17 Ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα
οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες
ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν.
18 Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ
σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυ-
σίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσί;
19 Τί οὖν φημι; ὅτι εἴδωλον
τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἰδωλόθυτόν τί
ἐστιν;
20 Ἀλλ' ὅτι ἃ θύει τὰ ἔθνη,
δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ Θεῷ· οὐ θέ-
λω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμο-
νίων γίνεσθαι.

21 Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυ-
ρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων·
οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέ-
χειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων.
22 Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύ-
ριον; Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσ-
μεν;
23 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ
πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξ-
εστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ.
24 Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω,
ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος.
25 Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ

11 Hæc autem omnia typi
contingebant illis; scripta sunt
autem ad admonitionem nos-
tram, in quos fines seculorum
devenerunt.
12 Itaque existimans stare
videat ne cadat.
13 Tentatio vos non appre-
hendit si non humana; fidelis
autem Deus, qui non patietur vos
tentari supra quod potestis, sed
faciet cum tentatione etiam pro-
ventum ad posse vos sufferre.
14 Quapropter, fratres mei
dilecti, fugite ab idololatria.
15 Ut prudentibus loquor;
judicate vos quod dico.
16 Calix benedictionis cui be-
nedicimus, nonne communica-
tio sanguinis Christi est? Panem
quem frangimus, nonne com-
munio corporis Christi est?
17 Quoniam unus panis, unum
corpus multi sumus; nam om-
nes de uno pane participamus.
18 Videte Israël secundum
carnem; nonne edentes victi-
mas, participes altaris sunt?
19 Quid ergo dico? quod
idolum quid est? aut quod ido-
lothytum quid est?
20 Sed quod quæ immolant
Gentes, dæmoniis immolant, et
non Deo; Nolo autem vos com-
municatores dæmoniorum fieri.
21 Non potestis calicem Do-
mini bibere, et calicem dæmo-
niorum; non potestis mensæ
Domini participes esse, et men-
sæ dæmoniorum.
22 An irritamus Dominum?
Num fortiores illo sumus?
23 Omnia mihi licent, sed non
omnia conferunt; Omnia mihi
licent, sed non omnia ædificant.
24 Nemo suum quærat, sed
quod alterius quisque.
25 Omne in macello vendi-

πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.

26 Τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

27 Εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.

* 28 Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· Τοῦτο ‡ εἰδωλόθυτόν ἐστι, μὴ ἐσθίετε, δι' ἐκεῖνον τὸν ‡ μηνύσαντα, καὶ τὴν συνείδησιν· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ ‡ πλήρωμα αὐτῆς.

29 Συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως;

30 Εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

31 Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε.

32 Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ·

33 Καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. 12. † 5.

Κεφ. ιά. 11.

1 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ.

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε.

3 Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι· κεφαλὴ δὲ γυναικός, ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ, ὁ Θεός.

4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

* 5 Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ‡ ἀκατακα-

tum manducate, nihil interrogantes propter conscientiam.

26 Nam Domini terra, et plenitudo ejus.

27 Si vero quis vocat vos infidelium, et vultis ire, omne appositum vobis manducate, nihil interrogantes propter conscientiam.

28 Si autem quis vobis dixerit; Hoc idolis immolatum est, ne edite, propter illum indicantem, et conscientiam; nam Domini terra, et plenitudo ejus.

29 Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas mea judicatur ab aliena conscientia?

30 Si vero ego gratiam participo, quid blasphemor pro eo quod ego gratias ago?

31 Sive ergo manducatis, sive bibitis, sive quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.

32 Sine offensione estote et Judæis et Gentibus et ecclesiæ Dei;

33 Sicut et ego omnia omnibus placeo, non quærens meum ipsius commodum, sed multorum, ut serventur.

CAPUT XI.

1 Imitatores mei estote, sicut et ego Christi.

2 Laudo autem vos, fratres, quod omnia mea meministis; et sicut tradidi vobis, traditiones retinetis.

3 Volo autem vos scire, quod omnis viri caput Christus est; caput autem mulieris, vir; caput vero Christi, Deus.

4 Omnis vir orans aut prophetans circum caput habens, deturpat suum caput.

5 Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite.

λύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει
τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἓν γάρ ἐστι καὶ
τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ.
* 6 Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται
γυνή, καὶ κειράσθω. εἰ δὲ ‡ αἰσ-
χρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ‡ ξυ-
ρᾶσθαι, ‡ κατακαλυπτέσθω.
7 Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν,
εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ
δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν.
8 Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός,
ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός.
9 Καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ
τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν
ἄνδρα.
10 Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ
ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς,
διὰ τοὺς ἀγγέλους.
11 Πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυ-
ναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός, ἐν
Κυρίῳ.
12 Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ
ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς
γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ
Θεοῦ.
13 Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε,
πρέπον ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον
τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι;
14 Ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσ-
κει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ,
ἀτιμία αὐτῷ ἐστι·
* 15 Γυνὴ δὲ ἐὰν ‡ κομᾷ, δόξα
αὐτῇ ἐστιν, ὅτι ἡ † κόμη ἀντὶ ‡
περιβολαίου δέδοται αὐτῇ;
* 16 Εἰ δέ τις δοκεῖ † φιλό-
νεικος εἶναι, ἡμεῖς ‡ τοιαύτην
‡ συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ
ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ.
17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων
οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖτ-
τον, ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρ-
χεσθε.
18 Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχο-
μένων ὑμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀ-
κούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρ-
χειν· καὶ μέρος τι πιστεύω.
19 Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑ-

pite, deturpat caput suum; u-
num enim est ac idem rasæ.
6 Si enim non velatur mulier,
et tondeatur. Si vero turpe mu-
lieri tonderi aut radi, veletur.
7 Vir quidem enim non de-
bet velare caput, imago et glo-
ria Dei existens; mulier autem
gloria viri est.
8 Non enim est vir ex mu-
liere, sed mulier ex viro.
9 Etenim non creatus est vir
propter mulierem, sed mulier
propter virum.
10 Propter hoc debet mulier
potestatem habere supra caput
propter angelos.
11 Verumtamen neque vir
sine muliere, neque mulier sine
viro, in Domino.
12 Sicut enim mulier de vi-
ro, ita et vir per mulierem; at
omnia ex Deo.
13 In vobis ipsis judicate;
decorum est mulierem non ve-
latam Deum orare?
14 Aut nec ipsa natura docet
vos, quod vir quidem si coma-
tus sit, ignominia illi est;
15 Mulier vero si comata sit,
gloria illi est; quoniam coma
pro velamine data est ei.
16 Si autem quis videtur
contentiosus esse, nos talem con-
suetudinem non habemus, ne-
que ecclesiæ Dei.
17 Hoc autem denuntians
non laudo, quod non in melius,
sed in deterius convenitis.
18 Primum quidem enim
convenientibus vobis in ecclesia,
audio scissuras in vobis esse;
et partem aliquam credo.
19 Oportet enim et in vobis
hæreses

μῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν.

20 Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔστι Κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν.

21 *Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, ϗ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει.

22 Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν ϗ πίνειν; Ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, ϗ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς; Ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ.

23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου ὃ ϗ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον·

24 Καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε, ϗ εἶπε· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

25 Ὡσαύτως ϗ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

26 Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, ϗ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ.

* 27 Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου † ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος ϗ αἵματος τοῦ Κυρίου.

28 Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, ϗ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, ϗ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω.

29 Ὁ γὰρ ἐσθίων ϗ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει ϗ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου.

30 Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς ϗ ἄρρωστοι, ϗ κοιμῶνται ἱκανοί.

hæreses esse, ut probati manifesti fiant in vobis.

20 Convenientibus ergo vobis in unum, non est dominicam cœnam manducare.

21 Unusquisque enim propriam cœnam præsumit in edendo, et hic quidem esurit, hic autem ebrius est.

22 Num enim domos non habetis ad manducandum et bibendum? Aut ecclesiam Dei contemnitis, et pudefacitis non habentes? Quid vobis dicam? Laudabo vos? in hoc non laudo.

23 Ego enim accepi à Domino quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus in nocte qua tradebatur accepit panem;

24 Et gratias agens fregit, et dixit; Accipite, manducate; hoc meum est corpus quod pro vobis frangitur; hoc facite in meam commemorationem.

25 Similiter et calicem post cœnasse, dicens; Hic calix novum testamentum est in meo sanguine; hoc facite quotiescumque biberitis, in meam commemorationem.

26 Quotiescumque enim manducaveritis panem hunc, et poculum hoc biberitis, mortem Domini annuntiatis, usque quo veniat.

27 Itaque quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis et sanguinis Domini.

28 Probet autem homo seipsum, et sic de pane edat, et de calice bibat.

29 Nam edens et bibens indigne, judicium sibi ipsi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini.

30 Propter hoc in vobis multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi.

31 Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, ... ἂν ἐκρινόμεθα.

32 Κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ Κυρίου ...αιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ ...ατακριθῶμεν.

33 Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερ...όμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ...δέχεσθε.

34 Εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσ...ίετω, ἵνα μὴ εἰς κρῖμα συνέρχησ...ε. Τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν ἔλθω, ...ατάξομαι. 11. † 2.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 ΠΕρὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγ...εῖν.

2 Οἴδατε ὅτι ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ ...δωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ...αγόμενοι.

3 Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ...πνεύματι Θεοῦ λαλῶν, λέγει ἀνά...μα Ἰησοῦν, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν ...ύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ...ίῳ.

4 † Διαιρέσεις δὲ ‡ χαρισμά...ν εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα·

5 Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσι, ...ὁ αὐτὸς Κύριος.

6 Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων ...ίν, ὁ δὲ αὐτός ἐστι Θεὸς, ὁ ἐνερ...ν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

7 Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον.

8 Ὧι μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύ...ος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ ...ῦμα·

9 Ἑτέρῳ δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ ...ύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰα...ων, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι·

10 Ἄλλῳ δὲ ‡ ἐνεργήματα ...μεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἀλ...ῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ ...ένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ † ἑρμη...γλωσσῶν.

11 Πάντα δὲ ταῦτα ἐνερ...

31 Si enim nosmetipsos dijudicaremus, non utique judicaremur.

32 Judicati autem, à Domino erudimur; ut non cum mundo condemnemur.

33 Itaque, fratres mei, convenientes, ad manducandum, alii alios expectate.

34 Si vero quis esurit, in domo manducet, ut non in judicium conveniatis. At reliqua, ut venero, disponam.

CAPUT XII.

1 DE autem spiritualibus, fratres nolo vos ignorare.

2 Scitis quoniam Gentes eratis, ad simulachra muta, prout ducebamini, abducti.

3 Ideo notum facio vobis, quod nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Jesum, et nemo potest dicere Dominum Jesum, si non in Spiritu sancto.

4 Discrimina vero gratiarum sunt, at idem Spiritus.

5 Et discrimina ministrationum sunt, et idem Dominus.

6 Et divisiones operationum sunt, at idem est Deus, efficiens omnia in omnibus.

7 Unicuique autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem.

8 Huic quidem enim per Spiritum datur sermo sapientiæ; alii autem sermo scientiæ secundum eundem Spiritum;

9 Alteri autem fides in eodem Spiritu; alii autem dona sanitatum, in eodem Spiritu;

10 Alii vero operationes virtutum, alii autem prophetia, alii autem discretiones spirituum, alteri vero genera linguarum; alii autem interpretatio linguarum.

11 Omnia autem hæc operatur

γεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ‡ διαιροῦν † ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι, καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἑνός, πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστι σῶμα· οὕτω καὶ ὁ Χριστός.

13 Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν· εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά.

15 Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;

16 Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;

* 17 Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; Εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ † ὄσφρησις;

18 Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν.

19 Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα;

20 Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα.

21 Οὐ δύναται δὲ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· Χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί· Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω.

22 Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι.

* 23 Καὶ ἃ δοκοῦμεν ‡ ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ † ἀσχήμονα ἡμῶν † εὐσχημοσύνην ‡ περισσοτέραν ἔχει.

24 Τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν, οὐ

tur unus atque idem Spiritus, dividens privatim singulis prout vult.

12 Sicut enim corpus unum est, et membra habet multa, omnia autem membra corporis unius multa existentia, unum sunt corpus, ita et Christus.

13 Et enim in uno Spiritu nos omnes in unum corpus baptizati sumus; sive Judæi sive Græci, sive servi, sive liberi; et omnes in unum Spiritum potati sumus.

14 Etenim corpus non es unum membrum, sed multa.

15 Si dixerit pes; Quonian non sum manus, non sum d corpore; num ob hoc non es de corpore?

16 Et si dixerit auris; Quo niam non sum oculus, non sur de corpore; num ob hoc no est de corpore?

17 Si totum corpus oculu ubi auditus? Si totum auditu ubi odoratus?

18 Nunc autem Deus posu membra, unumquodque eorum in corpore, sicut voluit.

19 Si vero essent omnia num membrum, ubi corpus

20 Nunc autem multa quide membra, unum autem corpu

21 Non potest autem ocul dicere manui; Usum tui n habeo: aut iterum caput ped bus; Usum vestri non habe

22 Sed multo magis puta membra corporis infirmio esse, necessariora sunt:

23 Et quæ putamus ignob liora esse corporis, his hon rem abundantiorem circump nimus; et inhonesta nostra h nestatem abundantiorem h bent.

24 At honesta nostra n
op

χρείαν ἔχει· ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμήν.

25 Ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη.

26 Καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους.

* 28 Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, ‡ δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ‡ ἰαμάτων, † ἀντιλήψεις, † κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.

29 Μὴ πάντες, ἀπόστολοι; μὴ πάντες, προφῆται; μὴ πάντες, διδάσκαλοι; μὴ πάντες, δυνάμεις;

30 Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι;

31 Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα. Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. 15. † 6.

Κεφ. ιγ'. 13.

* 1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα ‡ χαλκὸς ἠχῶν, ἢ † κύμβαλον ‡ ἀλαλάζον.

* 2 Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν· καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη ‡ μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι.

3 Καὶ ἐὰν ψωμίζω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

opus habent; sed Deus contemperavit corpus, deficienti abundantiorem dans honorem;

25 Ut non sit schisma in corpore, sed idipsum pro invicem sollicita sint membra.

26 Et sive patitur unum membrum, simul patiuntur omnia membra; sive gloriatur unum membrum, congaudent omnia membra;

27 Vos autem estis corpus Christi, et membra ex parte.

28 Et quosdam quidem posuit Deus in ecclesia primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, exinde dona curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum.

29 Num omnes Apostoli; num omnes prophetæ? num omnes doctores? num omnes virtutes?

30 Num omnes dona habent curationum? num omnes linguis loquuntur? num omnes interpretantur?

31 Æmulamini autem charismata meliora. Et adhuc secundum excellentiam viam vobis demonstro.

CAPUT XIII.

1 Si linguis hominum loquar et angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum æs sonans, aut cymbalum tinniens.

2 Et si habuero prophetiam, et noverim mysteria omnia et omnem scientiam; et si habuero omnem fidem, ita ut montes transferre, charitatem autem non habuero, nihil sum.

3 Et si insumam alendo pauperes omnes facultates meas, et si tradam corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil juvor.

4 Cha-

* 4 Ἡ ἀγάπη ‡ μακροθυμεῖ, † χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ † περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται,

5 Οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν,

6 Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ·

7 Πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε γνῶσις καταργηθήσεται.

9 Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν.

10 Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται.

11 Ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.

* 12 Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ‡ ἐσόπτρου ἐν † αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην.

13 Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη. 9. † 4.

4 Charitas longanimis est, benigna est; charitas non æmulatur, charitas non agit perperam, non inflatur,

5 Non indecore agit, non quærit sua, non irritatur, non cogitat malum,

6 Non gaudet super injustitia, congaudet autem veritati;

7 Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.

8 Charitas nunquam excidit; sive vero prophetiæ abolebuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia abolebitur.

9 Ex parte enim cognoscimus, et ex parte prophetamus.

10 Quum autem venerit perfectum, tunc quod ex parte abolebitur.

11 Quum essem infans, ut infans loquebar, ut infans sapiebam, ut infans cogitabam; Quando autem factus sum vir, abolevi quæ infantis.

12 Videmus enim nunc per speculum in ænigmate; tunc autem facie ad faciem; Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum.

13 Nunc autem maneat fides, spes, charitas, tria hæc; major autem horum charitas.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά· μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε.

2 Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ. οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια.

* 3 Ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ ‡ παράκλησιν καὶ † παραμυθίαν.

4 Ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.

CAPUT XIV.

1 Sectamini charitatem, æmulamini vero spiritalia, magis autem ut prophetetis.

2 Nam loquens lingua, non hominibus loquitur, sed Deo; nemo enim audit, spiritu autem loquitur mysteria.

3 At prophetans, hominibus loquitur ædificationem et exhortationem et consolationem.

4 Loquens lingua, seipsum ædificat; at prophetans, ecclesiam ædificat.

5 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

6 Νυνὶ δὲ, ἀδελφοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ;

* 7 ‡ Ὅμως τὰ † ἄψυχα φωνὴν διδόντα, ‡ εἴτε † αὐλὸς, εἴτε ‡ κιθάρα, ἐὰν ‡ διαστολὴν τοῖς ‡ φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ ‡ αὐλούμενον ἢ τὸ ‡ κιθαριζόμενον;

* 8 Καὶ γὰρ ἐὰν ‡ ἄδηλον φωνὴν ‡ σάλπιγξ δῷ, τίς ‡ παρασκευάσεται εἰς ‡ πόλεμον;

* 9 Οὕτω ϗ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ † εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.

10 Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ, ϗ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον.

11 Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος· ϗ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.

12 Οὕτω ϗ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

13 Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ.

14 Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται· ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι.

15 Τί οὖν ἐστι; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ ϗ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ ϗ τῷ νοΐ.

16 Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ

5 Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem ut prophetetis. Major enim prophetans, quam loquens linguis; nisi si interpretetur, ut ecclesia ædificationem accipiat.

6 Nunc autem, fratres, si venero ad vos linguis loquens, quid vobis prodero, si non vobis loquar aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in doctrina?

7 Tamen in anima vocem dantia, sive tibia, sive cithara, si distinctionem sonituum non dederint, quomodo scietur tibia cantatum, aut citharizatum?

8 Etenim si incertam vocem tuba det, quis apparabitur ad bellum?

9 Ita et vos per linguam si non bene significantem sermonem dederitis, quomodo cognoscetur dictum? eritis enim in aëra loquentes.

10 Tot, si contigerit, genera vocum sunt in mundo, et nihil eorum mutum.

11 Si ergo nesciero virtutem vocis, ero loquenti barbarus; et loquens, in me barbarus.

12 Sic et vos, quoniam æmulatores estis spirituum; ad ædificationem ecclesiæ quærite ut abundetis.

13 Quapropter loquens lingua, oret ut interpretetur.

14 Si enim orem lingua, spiritus meus orat; at mens mea infructuosa est.

15 Quid ergo est? Orabo spiritu, orabo autem et mente; psallam spiritu, psallam vero et mente.

16 Cæterum si benedixeris spiritu, implens locum idiotæ, quomodo dicet, Amen, super tua gratiarum

τῇ σῇ εὐχαριςίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις ὐκ οἶδε.

17 Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριςεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερ☉ ὐκ οἰκοδομεῖται.

18 Εὐχαριςῶ τῷ Θεῷ μυ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν.

19 Ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγυς διὰ τῦ νοός μυ λαλῆσαι, ἵνα ϗ ἄλλυς κατηχήσω, ἢ μυρίυς λόγυς ἐν γλώσσῃ.

* 20 Ἀδελφοὶ, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ † νηπιάζετε, ταῖς δὲ † φρεσὶ ‡ τέλειοι γίνεσθε.

* 21 Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται· Ὅτι ἐν † ἑτερογλώσσοις, ϗ ἐν χείλεσιν ἑτέροις, λαλήσω τῷ λαῷ τύτῳ, ϗ ὐδ' ὕτως εἰσακύσονταί μυ, λέγει Κύρι☉.

22 Ὥςε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, ὐ τοῖς πιςεύυσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίςοις· ἡ δὲ προφητεία ὐ τοῖς ἀπίςοις, ἀλλὰ τοῖς πιςεύυσιν.

23 Ἐὰν ὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ϗ πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται, ἢ ἄπιςοι, ὐκ ἐρῦσιν ὅτι μαίνεσθε;

24 Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπις☉, ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων·

25 Καὶ ὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτῦ φανερὰ γίνεται· ϗ ὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ Θεος ὄντως ἐν ὑμῖν ἐςι.

26 Τί ὖν ἐςιν, ἀδελφοί; Ὅταν συνέρχησθε, ἕκας☉ ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γενέσθω.

27 Εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο, ἢ τὸ πλεῖςον τρεῖς,

gratiarum actione? quandoqu
dem quid dicis nescit.

17 Tu quidem enim bene gr
tias agis; sed alter non ædi
catur.

18 Gratias ago Deo me
omnibus vobis magis lingu
loquens.

19 Sed in ecclesia volo qui
que verba per intelligentia
meam loqui, ut et alios instr
am, quam decem mille verb
in lingua.

20 Fratres, ne pueri efficiam
ni sensibus; sed malitia puera
cite, at sensibus perfecti estote

21 In lege scriptum est
Quoniam in aliis linguis, et i
labiis aliis loquar populo hui
et nec sic exaudient me, dic
Dominus.

22 Itaque linguæ in signum
sunt, non fidelibus, sed infidel
bus; at prophetia non infidel
bus, sed fidelibus.

23 Si ergo conveniat ecclesi
universa in idipsum, et omne
linguis loquantur, intrent, au
tem idiotæ aut infideles, nonn
dicent quod insanitis;

24 Si autem omnes prophe
tent, intret autem quis infidel
vel idiota, convincitur ab omn
bus, dijudicatur ab omnibus;

25 Et sic occulta cordis eju
manifesta fiunt; et ita cadens i
faciem adorabit Deum, pronun
cians quod Deus vere in vobis si

26 Quid ergo est, fratres
Quum convenitis, unusquisqu
vestrum psalmum habet doctri
nam habet linguam habet, apo
calypsin habet, interpretatio
nem habet; omnia ad ædifica
tionem fiant.

27 Sive lingua quis loquitur
secundum duos aut plurimum
tres

ἀνὰ μέρος· καὶ εἷς διερμηνευέτω·
* 23 Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ † διερμηνευτὴς, ‡ σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ.
29 Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν.
30 Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω.
31 Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακαλῶνται.
32 Καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται·
33 Οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.
34 Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει.
35 Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστι γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν.
36 Ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;
37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι τοῦ Κυρίου εἰσὶν ἐντολαί.
38 Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω.
39 Ὥστε, ἀδελφοὶ, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε.
40 Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω. 23. † 8.

Κεφ. ιε. 15.

ΓΝωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε·
2 Δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε.

tres, et per partes, et unus interpretetur.
28 Si autem non fuerit interpres, taceat in ecclesia; sibi ipsi autem loquatur et Deo.
29 Prophetæ duo aut tres loquantur, et alii dijudicent.
30 Si vero alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat.
31 Potestis enim singulatim omnes prophetare; ut omnes discant, et omnes consolatione afficiantur.
32 Et spiritus prophetarum prophetis subjiciuntur.
33 Non enim est dissensionis Deus, sed pacis; ut in omnibus ecclesiis sanctorum.
34 Mulieres vestræ in ecclesiis taceant; non enim permissum est eis loqui, sed subditis esse, sicut et Lex dicit.
35 Si autem quid discere volunt, in domo proprios viros interrogent; Turpe enim est in ecclesia mulieribus loqui.
36 An à vobis verbum Dei exiit? aut in vos solos pervenit?
37 Si quis videtur propheta esse aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt mandata.
38 Si autem quis ignorat ignoret.
39 Itaque, fratres mei, æmulamini prophetare, et loqui linguis ne prohibete.
40 Omnia decenter et secundum ordinem fiant.

CAPUT XV.

1 NOtum facio autem vobis fratres, Euangelium quod euangelizavi vobis, quod et accepistis, in quo et statis.
2 Per quod et servamini, qua ratione euangelizarim vobis, si tenetis.

τέχετε· ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε.

3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, κατὰ τὰς γραφάς·

4 Καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς·

5 Καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα.

6 Ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν.

7 Ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ· εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν.

* 8 ‡ Ἔσχατον δὲ πάντων, ‡ ὡσπερεὶ τῷ † ἐκτρώματι, ‡ ὤφθη ‡ κἀμοί.

9 Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων· ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.

10 Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι· καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ, οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί.

11 Εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;

13 Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται.

14 Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν.

15 Εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ· ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν· ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται.

tenetis, nisi si frustra credidistis.

3 Tradidi enim vobis in primis quod et accepi; quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris, secundum scripturas;

4 Et quia sepultus est, et quia resurrexit tertia die, secundum scripturas.

5 Et quia visus est Cephæ, deinde duodecim.

6 Deinde visus est supra quingentis fratribus semel, ex quibus plures manent usque adhuc, quidam autem et dormierunt.

7 Deinde visus est Jacobo, deinde Apostolis omnibus.

8 Novissime autem omnium, tamquam abortivo, visus est et mihi.

9 Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum idoneus vocari Apostolus; quoniam persequutus sum ecclesiam Dei.

10 Gratia autem Dei sum quod sum; et gratia ejus quæ in me, non inanis facta est, sed abundantius illis omnibus laboravi; non ego autem, sed gratia Dei quæ cum me.

11 Sive igitur ego, sive illi, sic prædicamus, et sic credidistis.

12 Si autem Christus prædicatur quod à mortuis resurrexit, quomodo dicunt quidam in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est?

13 Si autem resurrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit.

14 Si autem Christus non resurrexit, inanis utique prædicatio nostra, inanis autem et fides vestra.

15 Invenimur autem et nos falsi testes Dei; quoniam testati sumus de Deo, quod suscitaverit Christum; quem non suscitavit, si utique mortui non resurgunt.

16

16 Εἰ γὰρ νεκροὶ ἐκ ἐγείρονλαι, ἐδὲ Χριςὸς ἐγήγερλαι·

17 Εἰ δὲ Χριςὸς ἐκ ἐγήγερλαι, ματαία ἡ πίςις ὑμῶν· ἔτι ἐςὲ ἐν ταῖς ἁμαρλίαις ὑμῶν·

18 Ἄρα ϗ οἱ κοιμηθένλες ἐν Χριςῷ, ἀπώλονλο.

19 Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριςῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νυνὶ δὲ, Χριςὸς ἐγήγερλαι ἐκ νεκρῶν· ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένελο.

21 Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπε ὁ θάναλ☉, ϗ δι' ἀνθρώπε ἀνάςασις νεκρῶν.

22 Ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάνλες ἀποθνήσκεσιν, ὅτω ϗ ἐν τῷ Χριςῷ πάνλες ζωοποιηθήσονλαι.

23 Ἕκας☉ δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγμαλι· ἀπαρχὴ Χριςὸς, ἔπειτα οἱ τῦ Χριςῦ, ἐν τῇ παρυσίᾳ αὐτῦ.

24 Εἶτα τὸ τέλ☉, ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ ϗ πατρί· ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν ϗ πᾶσαν ἐξυσίαν ϗ δύναμιν.

25 Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρις ὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθρὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῦ.

26 Ἔσχαλ☉ ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάναλ☉.

27 Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τὺς πόδας αὐτῦ. Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακλαι, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τῦ ὑποτάξανλ☉ αὐτῷ τὰ πάντα.

28 Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε ϗ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσελαι τῷ ὑποταξανλι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσυσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ ἐκ ἐγείρονλαι; τί ϗ βαπτίζονλαι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν;

16 Si enim mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit.

17 Si vero Christus non resurrexit, vana fides vestra; adhuc estis in peccatis vestris.

18 Nempe et dormientes in Christo, perierunt.

19 Si in vita hac sperantes sumus in Christo tantum, miserabiliores omnibus hominibus sumus.

20 Nunc autem Christus resurrexit à mortuis: primitiæ dormientium factus est.

21 Quoniam enim per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum.

22 Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur.

23 Unusquisque autem in proprio ordine; primitiæ Christus, deinde ii qui Christi, in adventu ejus.

24 Deinde finis, quum tradiderit regnum Deo et Patri; quum aboleverit omnem principatum et omnem potestatem et virtutem.

25 Oportet enim illum regnare, usque quo ponat omnes inimicos sub pedes suos.

26 Ultimus inimicus abolebitur mors.

27 Omnia enim subjecit sub pedes ejus. Quum autem dicat, quod omnia subjecta sunt, manifestum quod excepto illo subjiciente ei omnia.

28 Quum autem subjecta fuerint illi omnia, tunc et ipse Filius subjicietur subjicienti sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus.

29 Alioquin quid facient baptizati pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? quid et baptizantur pro mortuis?

30 Τί ϗ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν;

* 31 Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, † νὴ τὴν ‡ ὑμετέραν ‡ καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριςῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

* 32 Εἰ κατὰ ἄνθρωπον † ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελ☉, εἰ νεκροὶ ἐκ ἐγείρονται; Φάγωμεν ϗ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.

* 33 Μὴ πλανᾶσθε· ‡ Φθείρουσιν † ἤθη χρῆσθ' † ὁμιλίαι κακαί.

* 34 † Ἐκνήψατε ‡ δικαίως, ϗ μὴ ἁμαρτάνετε· ‡ ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ‡ ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.

35 Ἀλλ' ἐρεῖ τις· Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται;

36 Ἄφρον, σὺ ὃ σπείρεις, ἐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ.

37 Καὶ ὃ σπείρεις, ἐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου, ἤ τιν☉ τῶν λοιπῶν.

38 Ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα καθὼς ἠθέλησε, ϗ ἑκάςῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα.

* 39 Οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὐτὴ σάρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν σὰρξ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ † πτηνῶν.

40 Καὶ σώματα ἐπουράνια, ϗ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων.

41 Ἄλλη δόξα ἡλίου, ϗ ἄλλη δόξα σελήνης, ϗ ἄλλη δόξα ἀςέρων· ἀςὴρ γὰρ ἀςέρ☉ διαφέρει ἐν δόξῃ.

* 42 Οὕτω ϗ ἡ ἀνάςασις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ‡ ἀφθαρσίᾳ·

43 Σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·

30 Quid et nos periclitamur per omnem horam?

31 Per diem morior, per vestram gloriationem, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro.

32 Si secundum hominem ad bestias pugnavi in Epheso, quod mihi commodum, si mortui non resurgunt? Manducemus et bibamus, cras enim moriemur.

33 Ne errate; Corrumpunt mores bonos colloquia mala.

34 Evigilate juste, et ne peccate; ignorantiam enim Dei quidam habent; ad pudorem vobis loquor.

35 Sed dicet aliquis; Quomodo resurgunt mortui? quali autem corpore veniunt?

36 Insipiens, tu quod seminas, non vivificatur, si non moriatur.

37 Et quod seminas, non corpus oriturum seminas, sed nudum granum, si contigerit, tritici, aut alicujus cæterorum.

38 At Deus illi dat corpus sicut voluit, et unicuique seminum proprium corpus.

39 Non omnis caro, eadem caro; sed alia quidem caro hominum, alia autem caro pecorum, alia vero piscium, alia autem volucrium.

40 Et corpora cælestia, et corpora terrestria; sed alia quidem cælestium gloria, alia autem terrestrium.

41 Alia gloria solis, et alia gloria lunæ, et alia gloria stellarum; Stella enim a stella differt in gloria.

42 Sic et resurrectio mortuorum; seminatur in corruptione, surgit in incorruptione.

43 Seminatur in ignominia, excitatur in gloria; Seminatur in infirmitate, surgit in virtute.

44 Se-

44 Σπείρεται σῶμα ψυχικὸν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Ἔστι σῶμα ψυχικὸν, ϗ ἔστι σῶμα πνευματικόν.

45 Οὕτω ϗ γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν.

46 Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικὸν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.

47 Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ.

* 48 Οἷος ὁ χοϊκὸς, ‡ τοιοῦτοι ϗ οἱ ‡ χοϊκοί· ϗ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι ϗ οἱ ἐπουράνιοι.

49 Καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν ϗ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὅτι σὰρξ ϗ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ.

51 Ἰδοὺ, μυστήριον ὑμῖν λέγω· Πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα.

* 52 Ἐν † ἀτόμῳ, ἐν † ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι, (σαλπίσει γὰρ) ϗ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, ϗ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.

53 Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, ϗ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν.

54 Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, ϗ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.

55 Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος;

56 Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος.

57 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι

44 Seminatur corpus animale, surgit corpus spiritale; est corpus animale, et est corpus spiritale.

45 Ita et scriptum est; Factus est primus homo Adam in animam viventem, novissimus Adam in spiritum vivificantem.

46 Sed non prius spiritale, sed animale, deinde spiritale.

47 Primus homo de terra, terrenus; secundus homo, Dominus de cælo.

48 Qualis terrenus, tales et terreni; et qualis cælestis, tales et cælestes.

49 Et sicut portavimus imaginem terreni, portabimus et imaginem cælestis.

50 Hoc autem dico, fratres, quia caro et sanguis regnum Dei jure hæreditario possidere non possunt, neque corruptio incorruptelam jure hæreditario possidet.

51 Ecce mysterium vobis dico; omnes quidem non dormiemus, omnes autem immutabimur.

52 In momento, in ictu oculi, in novissima tuba, (tuba canet enim) et mortui resurgent incorrupti, et nos immutabimur.

53 Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere immortalitatem.

54 Quum autem corruptibile hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo ille scriptus: Absorpta est mors in victoriam.

55 Ubi tuus, mors, stimulus? ubi vestra, inferi, victoria?

56 At stimulus mortis, peccatum; at potentia peccati, Lex.

57 At Deo gratia danti nobis victoriam

ἡμῖν τὸ νῖκ☉, διὰ τ8 Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃.

* 58 Ὥςε, ἀδελφοί μȣ ἀγαπητοὶ, ‡ ἑδραῖοι γίνεσθε, † ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τȣ̃ Κυρίȣ ‡ πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπ☉ ὑμῶν ȣ̓κ ἔςι κενὸς ἐν Κυρίῳ. 23. † 11.

Κεφ. ις'. 16.

* 1 ΠΕρὶ δὲ τῆς ‡ λογίας τῆς εἰς τȣ̀ς ἁγίȣς ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, ȣ̔́τω ϰ ὑμεῖς ποιήσατε.

2 Κατὰ μίαν σαββάτων ἕκας☉ ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὅ,τι ἂν εὐοδῶται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται.

3 Ὅταν δὲ παραγίνωμαι, ȣ̔̀ς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιςολῶν, τȣ́τȣς πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερȣσαλήμ.

4 Ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τȣ̃ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται.

5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· (Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι.)

* 6 Πρὸς ὑμᾶς δὲ † τυχὸν ‡ παραμενῶ, ἢ ϰ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με ‡ προπέμψητε ‡ ȣ̓̃ ἐὰν πορεύωμαι.

* 7 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν † παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύρι☉ ἐπιτρέπῃ.

8 Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοςῆς.

9 Θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη ϰ ἐνεργὴς, ϰ ἀντικείμενοι πολλοί.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθε☉, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίȣ ἐργάζεται ὡς ϰ ἐγώ.

11 Μήτις ȣ̓̃ν αὐτὸν ἐξȣθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum.

58 Itaque, fratres mei dilecti, stabiles estote, immobile abundantes in opere Domi semper, scientes quod labo vester non est inanis in Domino.

CAPUT XVI.

1 DE autem collecta quæ i sanctos, sicut ordinavi e clesiis Galatiæ, et ita vos facit

2 Per unam sabbatorum nusquisque vestrum apud reponat recondens, quod ber successerit ; ut non quum v nero, tunc collectæ fiant.

3 Quum autem adfuero, qu probaveritis per epistolas, h mittam perferre gratiam ve tram in Hjerusalem.

4 Si vero fuerit dignum me proficisci, mecum profici centur.

5 Veniam autem ad vo quum Macedoniam per tra si vero : (Macedoniam eni pertranseo.)

6 Apud vos autem forsit manebo, vel etiam hyemabo ut vos me deducatis quocun que iero.

7 Nolo enim vos modo transitu videre ; spero ve tempus aliquod manere apu vos, si Dominus permiserit.

8 Permanebo autem in E pheso usque ad Pentecosten

9 Ostium enim mihi ape tum est magnum et efficax, adversarii multi.

10 Si autem venerit Tim theus, videte ut sine timore apud vos ; nam opus Domi operatur sicut et ego.

11 Ne quis ergo illum nih faciat ; Deducite autem illu in pace, ut veniat ad me ; e pecto enim illum cum fratribu

12 D

12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

* 13 Γρηγορεῖτε, ‡ στήκετε ἐν τῇ πίστει, † ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε·

14 Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς·

16 Ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.

17 Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν·

18 Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. Ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.

20 Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου.

* 22 Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἤτω ‡ ἀνάθεμα, μαρὰν ἀθά.

23 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

24 Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν. † 4.

Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ, καὶ Φουρτουνάτου, καὶ Ἀχαϊκοῦ, καὶ Τιμοθέου.

12 De autem Apollo fratre, multum rogavi eum, ut veniret ad vos cum fratribus; et omnino non fuit voluntas ut nunc veniret; veniet autem quum opportunitatem habuerit.

13 Vigilate, state in fide, viriliter agite, fortificamini.

14 Omnia vestra in charitate fiant.

15 Obsecro autem vos, fratres, nostis domum Stephanæ, quod est primitiæ Achaiæ, et in ministerium sanctis addixerunt seipsos;

16 Ut et vos subjiciamini talibus, et omni cooperanti et laboranti.

17 Gaudeo autem in præsentia Stephanæ et Fortunati et Achaici, quoniam vestrum defectum hi suppleverunt.

18 Refecerunt enim meum spiritum et vestrum. Agnoscite ergo tales.

19 Salutant vos ecclesiæ Asiæ. Salutant vos in Domino multum Aquila et Priscilla, cum ea quæ in domo eorum ecclesia.

20 Salutant vos fratres omnes. Salutate alii alios in osculo sancto.

21 Salutatio mea manu Pauli.

22 Si quis non amat Dominum Jesum Christum, sit anathema, Maranatha.

23 Gratia Domini Jesu Christi cum vobis.

24 Charitas mea cum omnibus vobis in Christo Jesu. Amen.

Ad Corinthios prior scripta est Philippis per Stephanam, et Fortunatum, et Achaicum, et Timotheum.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Κεφ. ά. 1.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, ϗ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ.

2 Χάρις ὑμῖν ϗ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, ϗ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ϗ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, ϗ Θεὸς πάσης παρακλήσεως·

4 Ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

5 Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ Χριστοῦ περισσεύει ϗ ἡ παράκλησις ἡμῶν.

6 Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως ϗ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν ϗ ἡμεῖς πάσχομεν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως ϗ σωτηρίας· ϗ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν·

7 Εἰδότες ὅτι ὥσπερ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω ϗ τῆς παρακλήσεως.

8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν

AD CORINTHIOS EPISTOLA SECUNDA.

CAPUT I.

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, et Timotheus frater, ecclesiæ Dei existenti in Corintho, cum sanctis omnibus existentibus in tota Achaia.

2 Gratia vobis et pax à Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo.

3 Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi pater misericordiarum, et Deus totius consolationis;

4 Consolans nos in omni tribulatione nostra, ad posse nos consolari eos qui in omni pressura, per consolationem, qua consolatione afficimur ipsi à Deo.

5 Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis, ita per Christum abundat et consolatio nostra.

6 Sive autem tribulamur, pro vestra consolatione et salute effecta in tolerantia earundem passionum quas et nos patimur; Sive consolatione afficimur, super vestra consolatione et salute; Et spes nostra firma super vos.

7 Scientes quod sicut socii estis passionum, sic et consolationis.

8 Non enim volumus vos ignorare, fratres, de tribulatione nostra facta nobis in Asia; quoniam secundum exuperantiam gravat

ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν.

gravati sumus supra virtutem ita ut perdubitare nos etiam vivere.

* 9 Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ † ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ᾽ ἑαυτοῖς, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς·

9 Sed ipsi in nobismetipsis decretum mortis habuimus, ut non fidentes simus in nobis ipsis, sed in Deo excitante mortuos.

10 Ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐῤῥύσατο ἡμᾶς, καὶ ῥύεται· εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται·

10 Qui ex tanta morte eripuit nos, et eripit; in quem speravimus quoniam et adhuc eripiet;

* 11 † Συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

11 Coadjuvantibus et vobis pro nobis oratione, ut ex multis personis pro illa in nos donatione per multos gratiæ agantur pro nobis.

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ᾽ ἐν χάριτι Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς.

12 Nam gloriatio nostræ hæc est testimonium conscientiæ nostræ, quod in simplicitate et sinceritate Dei, non in sapientia carnali, sed in gratia Dei conversati sumus in mundo; abundantius autem ad vos.

13 Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ᾽ ἢ ἃ ἀναγινώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε.

13 Non enim alia scribimus vobis, nisi quam quæ legitis, aut et agnoscitis; Spero autem quod et usque in finem agnoscetis.

14 Καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

14 Sicut et agnovistis nos ex parte, quia gloriatio vestra sumus, sicut et vos nostra in die Domini nostri Jesu Christi.

15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε·

15 Et hac confidentia volui venire ad vos prius, ut secundam gratiam haberetis;

16 Καὶ δι᾽ ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν.

16 Et per vos venire in Macedoniam, et iterum à Macedonia venire ad vos, et à vobis deduci in Judæam.

* 17 Τοῦτο οὖν ‡ βουλευόμενος, ‡ μήτι ‡ ἄρα τῇ † ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ᾽ ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οὒ οὔ;

17 Hoc ergo deliberans, numquid levitate usus sum? Aut quæ delibero, secundum carnem delibero, ut sit apud me Etiam etiam, et Non non?

18 Πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ.

18 Fidelis autem Deus, quia sermo noster qui ad vos, non factus est Etiam et Non.

19 Ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι᾽ ἡμῶν

19 Nam Dei Filius Jesus Christus in vobis per nos prædicatus,

κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν.

20 (Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί. καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμὴν) τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν.

21 Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός·

22 Ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν, οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον.

24 Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε. 6. † 3.

Κεφ. β', 2.

1 Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς.

2 Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ;

3 Καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτὸ, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν· πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ, πάντων ὑμῶν ἐστιν.

4 Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ' ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς.

* 6 Ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ † ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων·

* 7 Ὥστε † τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς ‡ χαρίσασθαι, καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος.

catus, per me et Silvanum, et Timotheum, non factus est Etiam et Non, sed Etiam in eo factus est.

20 (Quotquot enim promissiones Dei, in illo Etiam, et in illo Amen (Deo ad gloriam per nos,

21 At confirmans nos cum vobis in christum, et ungens nos Deus:

22 Qui et obsignans nos et dans arrabonem spiritus in cordibus nostris.

23 Ego autem testem Deum invoco in meam animam, quod parcens vobis; non ultra veni Corinthum.

24 Non quia dominamur vestræ fidei sed cooperatores sumus gaudii vestri; nam fide statis,

CAPUT II.

1 Judicavi autem mihi ipsi hoc, non iterum in tristitia ad vos venire.

2 Si enim ego contristo vos, et quis est lætificans me, si non contristatus ex me?

3 Et scripsi vobis hoc ipsum, ut ne veniens tristitiam super tristitiam habeam, de quibus oportuerat me gaudere, confisus in omnibus vobis, quia meum gaudium, omnium vestrum est.

4 Ex enim multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas, non ut contristemini, sed charitatem ut sciatis quam habeam abundantius in vos.

5 Si autem quis contristavit, non me contristavit, sed ex parte, ut non onerem, omnes vos.

6 Sufficiens tali objurgatio hæc à pluribus.

7 Ita ut e contrario magis vos condonare et consolari, ne forte abundantiori tristitia absorbeatur talis.

8 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην.

9 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε.

10 Ὧι δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ. ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ·

11 Οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου·

13 Ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

14 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ·

15 Ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις·

16 Οἷς μὲν, ὀσμὴ θανάτου εἰς θάνατον· οἷς δὲ, ὀσμὴ ζωῆς εἰς ζωήν· καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός;

* 17 Οὐ γάρ ἐσμεν, ὡς οἱ πολλοὶ, † καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. 4. † 3.

Κεφ. γ'. 3.

1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; Εἰ μὴ ‡ χρῄζομεν, ὥς τινες, † συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν;

2 Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων·

* 3 Φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπι-

8 Ideo obsecro vos confirmare in illum charitatem.

9 In hoc enim et scripsi, ut cognoscam probationem vestram, si in omnia obedientes sitis.

10 Cui autem aliquid condonatis, et ego; et enim ego siquid condonavi, cui condonavi, propter vos, in facie Christi, ut non circumveniamur à Satana;

11 Non enim ejus consilia ignoramus.

12 Veniens autem Troadem ad euangelium Christi, et ostio mihi aperto in Domino, non habui relaxationem spiritui meo, non inveniens Titum fratrem meum;

13 Sed valedicens eis, exii in Macedoniam.

14 At Deo gratia, semper triumphanti nos in Christo, et odorem notitiæ suæ manifestanti per nos in omni loco.

15 Quia Christi bona fragrantia sumus Deo in servandis, et in pereuntibus;

16 His quidem odor mortis in mortem, illis autem odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis idoneus?

17 Non enim sumus, sicut reliqui, cauponantes verbum Dei, sed ut ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.

CAPUT III.

1 Incipimus iterum nosmetipsos commendare? si non egemus sicut quidam, commendatiis epistolis ad vos aut ex vobis commendatitiis?

2 Epistola nostra vos estis, inscripta in cordibus nostris, cognita et lecta ab omnibus hominibus;

3 Manifestati quoniam estis epistola

στολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ‡ ἐγγεγραμμένη οὐ ‡ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν ‡ πλαξὶ λιθίναις, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ καρδίας † σαρκίναις.

4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν·

* 5 Οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ † ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ·

* 6 Ὃς καὶ ‡ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

* 7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν, † ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωσέως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην·

8 Πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;

9 Εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως, δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ.

10 Καὶ γὰρ οὐδὲ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον, ἐν τούτῳ τῷ μέρει, εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης.

11 Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης· πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξῃ.

12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα·

13 Καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου.

14 Ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν, ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅ, τι ἐν Χριστῷ καταργεῖται.

epistola Christi, ministrata à nobis, inscripta non atramento, sed Spiritu Dei viventis; non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.

4 Fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum;

5 Non quod sufficientes simus à nobis ipsis cogitare aliquid quasi ex nobis ipsis, sed sufficientia nostra ex Deo.

6 Qui et idoneos fecit nos ministros novi testamenti, non literæ, sed spiritus; nam litera occidit, at spiritus vivificat.

7 Si vero ministratio mortis in literis, informata in lapidibus facta fuit in gloria, ita ut non posse intueri filios Israël in faciem Mosis, propter gloriam vultus ejus abolendam;

8 Quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria;

9 Si enim ministerium damnationis, gloria, multo magis abundabit ministerium justitiæ in gloria.

10 Etenim neque glorificatum est illud glorificatum, in hac parte, propter excellentem gloriam.

11 Si enim abolendum, per gloriam; multò magis manens, in gloria.

12 Habentes igitur talem spem, multa fiducia utimur.

13 Et non sicut Moses ponebat velamen super faciem suam, ad non intueri filios Israël in finem abolendi.

14 Sed obduruerunt cogitationes eorum. Usque enim hodie idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet, non revelatum, quod in Christo aboletur.

15 Sed

15 Ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα ...αγινώσκεται Μωσῆς κάλυμμα ... τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται.

* 16 ‡ Ἡνίκα δ' ἂν ‡ ἐπιστρέ...η πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα.

17 Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ...ιν· ὃ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ...ευθερία.

* 18 Ἡμεῖς δὲ πάντες ‡ ἀνα...καλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν ...υρίου † κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐ...ὴν ‡ εἰκόνα ‡ μεταμορφούμεθα ἀπὸ ...ξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ ...υρίου πνεύματος. 17. † 5.

Κεφ. δ'. 4.

Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεή...μεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν·

* 2 Ἀλλ' † ἀπειπάμεθα τὰ ...υπτὰ τῆς ‡ αἰσχύνης, μὴ πε...πατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ † ...λοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλ...ὰ τῇ ‡ φανερώσει τῆς ἀληθεί... ‡ συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶ...αν συνείδησιν ἀνθρώπων, ἐνώ...ον τοῦ Θεοῦ.

3 Εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ ...αγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολ...λυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον.

* 4 Ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος ...του ‡ ἐτύφλωσε τὰ ‡ νοήματα ...ν ‡ ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ † αὐ...σαι αὐτοῖς τὸν † φωτισμὸν τοῦ ...αγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ...ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ.

5 Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ...λὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον· ἑαυ...ς δὲ, δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.

6 Ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκό...ς φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ...ς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισ... τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ ...οῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν ...ον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ...περβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ ...οῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν.

15 Sed usque hodie, quum legitur Moses, velamen super cor eorum positum est.

16 Quum autem conversus fuerit ad Dominum, circumauferetur velamen.

17 At Dominus Spiritus est; Ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas.

18 Nos vero omnes, revelata facie gloriam Domini speculantes, eandem imaginem transformamur à gloria in gloriam, tamquam à Domini Spiritu.

CAPUT IV.

1 PRopter hoc habentes administrationem hanc, prout misericordiam consequuti sumus, non deficimus.

2 Sed abdicavimus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei; sed manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum, coram Deo.

3 Si autem et est opertum Euangelium nostrum, in pereuntibus est opertum;

4 In quibus Deus seculi hujus excæcavit mentes infidelium, ad non splendendum eis illuminationem Euangelii gloriæ Christi, qui est imago Dei invisibilis.

5 Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Christum Jesum Dominum, nos ipsos autem servos vestros per Jesum.

6 Quoniam Deus dicens de tenebris lucem splendescere qui illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientiæ gloriæ Dei in facie Jesu Christi.

7 Habemus autem thesaurum istum in fictilibus vasis, ut sublimitas virtutis sit Dei, et non ex nobis.

8 In

* 8 Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ ‡ στενοχωρούμενοι· ‡ ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ‡ ἐξαπορούμενοι·

9 Διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι·

10 Πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ.

11 Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν.

12 Ὥστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

13 Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα· καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν.

14 Εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.

15 Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα, διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ.

* 17 Τὸ γὰρ † παραυτίκα ‡ ἐλαφρὸν τῆς ‡ θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν, αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν·

18 Μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια. 16. † 4.

Κεφ. ε. 5.

1 Οἴδαμεν γὰρ, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

8 In omni tribulati, sed non coarctati; Hæsitantes, sed non prorsus hærentes.

9 Persequutionem passi, sed non deserti; dejecti, sed non perditi.

10 Semper mortificationem Domini Jesu in corpore circumferentes, ut et vita Jesu in corpore nostro manifestetur.

11 Sempere enim nos viventes, in mortem tradimur propter Jesum, ut et vita Jesu manifestetur in mortali carne nostra.

12 Itaque quidem mors in nobis operatur, at vita in vobis.

13 Habentes autem eundem spiritum fidei secundum scriptum; Credidi. ideo loquutus sum; et nos credimus, ideo et loquimur.

14 Scientes quoniam qui suscitavit Dominum Jesum, et nos per Jesum suscitabit, et sistet cum vobis.

15 Nam omnia propter vos, ut gratia abundans, per multorum gratiarum actionem, abundet in gloriam Dei.

16 Ideo non deficimus; sed si et ille extra noster homo corrumpatur, sed ille intus renovatur die et die.

17 Nam momentanea levitas tribulationis nostræ, secundum excellentiam in excellentiam æternum pondus gloriæ operatur nobis;

18 Non contemplantibus nobis conspecta, sed non conspecta; Nam conspecta, temporalia: at non conspecta, æterna.

CAPUT V.

1 Scimus enim quoniam si terrestris nostra domus tabernaculi dissolvatur, ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis.

2 Etenim

• 2 Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ ‡ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ‡ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες.

3 Εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα.

• 4 Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ ‡ σκήνει ‡ στενάζομεν βαρούμενοι· ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ ‡ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

5 Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, Θεός· ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος.

6 Θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου.

7 (Διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους.)

8 Θαῤῥοῦμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον.

• 9 ‡ Διὸ καὶ ‡ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ‡ ἐνδημοῦντες, εἴτε ‡ ἐκδημοῦντες, ‡ εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι.

10 Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν.

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.

12 Οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν· ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ καρδίᾳ.

13 Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν.

14 Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς·

2 Etenim in hoc ingemiscimus, habitationem nostram quæ de cælo superindui cupientes.

3 Si tamen et vestiti, non nudi inveniamur.

4 Etenim existentes in tabernaculo ingemiscimus gravati, in quo nolumus expoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur mortale à vita.

5 At perficiens nos in ipsum hoc, Deus; et dans nobis arrabonem Spiritus.

6 Confidentes igitur semper, et scientes quoniam advenæ in corpore, peregrinamur à Domino.

7 (Per fidem enim ambulamus, non per speciem.)

8 Confidimus autem, et probamus, magis peregrinari, à corpore, et habitatum ire ad Dominum.

9 Ideo et contendimus, sive incolentes, sive migrantes, beneplacentes ei esse.

10 Nam omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque quæ per corpus, ad quæ gessit, sive bonum, sive malum.

11 Scientes ergo timorem Domini, hominibus suademus, Deo autem manifestati sumus; spero autem et in conscientiis vestris manifestari.

12 Non enim iterum nosipsos commendamus vobis, sed occasionem dantes vobis gloriationis de nobis, ut habeatis ad ipsos in facie gloriantes, et non corde.

13 Sive enim mente excedimus, Deo; sive prudenter agimus, vobis.

14 Nam charitas Christi cohibet nos;

15 Κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.

16 Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν.

17 Ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα.

18 Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς·

19 Ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

20 Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ.

21 Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. 10. † 0.

Κεφ. ϛ'. 6.

1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς.

• 2 Λέγει γάρ· Καιρῷ ‡ δεκτῷ † ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας † ἐβοήθησά σοι. ἰδοὺ νῦν καιρὸς ‡ εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας.

• 3 ‡ Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες † προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία·

4 Ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις.

15 Judicantes hoc, quonian si unus pro omnibus mortuus est nempe omnes mortui sunt; E pro omnibus mortuus est, u viventes non jam sibi ipsis vi vant, sed ipsi pro ipsis mortu et excitato.

16 Itaque nos ex nunc nemi nem novimus secundum ca nem; Si vero et cognovimus se cundum carnem Christum, se nunc non amplius cognoscimu

17 Itaque si quis in Christ nova creatura; vetera transi runt, ecce facta sunt omnia nova

18 At omnia ex Deo reconc liante nos sibi ipsi per Jesu Christum, et dante nobis mini sterium reconciliationis.

19 Ut quia Deus eret in Chri to mundum reconcilians si ipsi, non reputans illis delict ipsorum, et ponens in nob verbum reconciliationis.

20 Pro Christo ergo legatio fungimur, tamquam Deo exho tante per nos; Obsecramus p Christo, reconciliamini Deo.

21 Nam non cognoscente peccatum, pro nobis peccatu fecit, ut nos efficeremur justit Dei in ipso.

CAPUT VI.

1 COoperantes autem et e hortamur ne in vacuu gratiam Dei recipere vos.

2 Ait enim; Tempore accep exaudivi te, et in die salutis a juvi te. Ecce nunc tempus a ceptabile, ecce nunc dies salut

3 Nullam in ullo dantes fensionem, ut non vituperet ministerium;

4 Sed in omnibus constitue tes nosmetipsos sicut Dei min tri, in patientia multa, in trib lationibus, in necessitatibus, angustiis;

5 Ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις·

6 Ἐν † ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ·

7 Ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν·

* 8 Διὰ δόξης καὶ ‡ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ † εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ‡ ἀληθεῖς·

9 Ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι·

10 Ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται.

12 Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν· στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν.

13 Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω· Πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

* 14 Μὴ γίνεσθε † ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις. Τίς γὰρ † μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;

* 15 Τίς δὲ † συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαλ; Ἢ τίς ‡ μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου;

* 16 Τίς δὲ † συγκατάθεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ Θεός· Ὅτι ‡ ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ † ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός.

* 17 Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος·

5 In plagis, in custodiis, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis;

6 In castitate in scientia in longanimitate, in bonitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta:

7 In verbo veritatis in virtute Dei, per arma justitiæ dextra et sinistra;

8 Per gloriam et ignominiam, per infamiam et bonam famam; ut seductores, et veraces;

9 Sicut ignoti, et cogniti; quasi morientes, et ecce vivimus; ut castigati, et non mortificati;

10 Quasi tristes, semper autem gaudentes; sicut egentes, multos autem locupletantes; tanquam nihil habentes, et omnia possidentes.

11 Os nostrum apertum est ad vos, Corinthii; cor nostrum dilatatum est

12 Non angustiamini in nobis; angustiamini autem in visceribus vestris.

13 At eandem compensationem, ut natis dico; dilatamini et vos.

14 Ne fiatis altero jugo copulati infidelibus. Quæ enim participatio justitiæ et iniquitati? quæ vero communio luci ad tenebras?

15 Quæ autem conventio Christo ad Belial? aut quæ pars fideli cum infideli?

16 Qui autem consensus templo Dei cum idolis? Vos enim templum Dei estis viventis, sicut dicit Deus; Quoniam inhabitabo in illis, et inambulabo; et ero illorum Deus, et ipsi erunt mihi populus.

17 Ideo exite de medio eorum et separamini, dicit Dominus;

ϰ ἀκαθάρτυ μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς.

18 Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, ϰ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱὺς ϰ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. 19. † 11.

nus; et immundum ne attingite et ego recipiam vos.

18 Et ero vobis in patrem, et vos eritis mihi in filios, et filias dicit Dominus omnipotens.

Κεφ. ζ΄. 7.

* 1 Ταύτας ὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς † μολυσμῦ σαρκὸς ϰ πνεύματος, ‡ ἐπιτελῦντες ‡ ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεῦ.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· ὐδένα ἠδικήσαμεν, ὐδένα ἐφθείραμεν, ὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν.

* 3 Οὐ πρὸς ‡ κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐςε εἰς τὸ ‡ συναποθανεῖν ϰ ‡ συζῆν.

4 Πολλή μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν, ὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι.

6 Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς, παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ἐν τῇ παρυσίᾳ Τίτυ.

7 Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρυσίᾳ αὐτῦ, ἀλλὰ ϰ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμῦ· ὥςε με μᾶλλον χαρῆναι.

8 Ὅτι εἰ ϰ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιςολῇ, ὐ μεταμέλομαι, εἰ ϰ μετεμελόμην. βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιςολὴ ἐκείνη, εἰ ϰ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς.

9 Νῦν χαίρω, ὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς

CAPUT VII.

1 HAS ergo habentes promissiones, dilecti, mundemus nos ipsos ab omni inquinamento carnis et spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei.

2 Capite nos: neminem injuria affecimus, neminem corrupimus, neminem avare fraudavimus.

3 Non ad condemnationem dico; prædixi enim quod in cordibus nostris estis ad commoriendum et convivendum.

4 Multa mihi fiducia apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis; repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.

5 Etenim venientibus nobis in Macedoniam, nullam habuitare laxationem caro nostra sed in omni trubulati; foris pugnæ; intus timores.

6 Sed consolans humiles consolatus est nos Deus, in adventu Titi.

7 Non solum autem in adventu ejussed etiam in consolatione qua consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me; ita ut me magis gaudere.

8 Quoniam si et contristavi vos in epistola, non pœnitudine ducor, si et pœnitudine ducebar intueor enim quod epistola illa, si et ad horam, contristavit vos.

9 Nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis

μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ
Θεὸν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ
ἡμῶν.

10 Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη
μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν † ἀμε-
ταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ
κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζε-
ται.

11 Ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ
κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πό-
σην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν;
ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ † ἀγανάκ-
τησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ‡ ἐ-
πιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκ-
δίκησιν; Ἐν παντὶ συνεστήσατε
ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγ-
ματι.

12 Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν,
οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ
ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνε-
κεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν
ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς,
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

13 Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα
ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν· περισ-
σοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ
τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑ-
μῶν·

14 Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑ-
μῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύν-
θην· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ
ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύ-
χησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια
ἐγενήθη·

15 Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ
περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀνα-
μιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν
ὑπακοὴν· ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου
ἐδέξασθε αὐτόν.

16 Χαίρω οὖν ὅτι ἐν παντὶ
θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν. 9. † 2.

Κεφ. η. 8.

1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ,
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δε-
δομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
Μακεδονίας·

2 Ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλί-

estis ad pœnitentiam; Contri-
stati estis enim secundum
Deum, ut in nullo detrimento
afficeremini ex nobis.

10 Nam secundum Deum tri-
stitia pœnitentiam in salutem
haud pœnitendam operatur: at
mundi tristitia mortem operatur.

11 Ecce enim hoc ipsum se-
cundum Deum contristari vos,
quantum operatum sit in vobis
studium, sed defensionem, sed
indignationem, sed timorem,
sed desiderium, sed æmulation-
em, sed vindictam; in omni
constituistis vos ipsos puros
esse in negotio.

12 Nempe si et scripsi vobis,
non causa ejus qui injuriam fe-
cit, nec causa ejus qui injuriam
passus est, sed causa manifes-
tandi studium nostrum de vobis
ad vos coram Deo.

13 Propter hoc consolation-
em accepimus in consolatione
vestra; abundantius autem
magis gavisi sumus super gau-
dio Titi, quia refectus est spi-
ritus ejus ab omnibus vobis.

14 Quia si quid ei de vobis
gloriatus sum, non sum confu-
sus, sed sicut omnia in veritate
loquuti sumus vobis, ita et glo-
riatio nostra quæ ad Titum,
veritas facta est;

15 Et viscera ejus abundan-
tius in vos sunt, reminiscentis
omnium vestrum obedientiam;
quomodo cum timore et tre-
more excepistis illum.

16 Gaudeo igitur quod in
omni confido in vobis.

CAPUT VIII.

1 Notam facimus autem vo-
bis, fratres, gratiam Dei
datam in ecclesiis Macedoniæ;

2 Quod in multo experimento

tribu-

ψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν, καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλότητος αὐτῶν·

tribulationis abundantia gaudii ipsorum, et secundum profundum paupertas eorum abundavit in divitias simplicitatis eorum.

3 Ὅτι κατὰ δύναμιν (μαρτυρῶ) καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι.

3 Quia secundum virtutem (testor) et supra virtutem voluntarii;

4 Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, δέξασθαι ἡμᾶς.

4 Cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam, et communicationem ministerii quæ in sanctos, suscipere nos.

5 Καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ καὶ ἡμῖν, διὰ θελήματος Θεοῦ·

5 Et non sicut speravimus, sed semetipsos dederunt primum Domino et nobis, per voluntatem Dei;

6 Εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην.

6 In adhortari nos Titum, ut quemadmodum ante cœpit, ita et perficiat in vos et gratiam istam.

7 Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.

7 Sed sicut in omni abundatis, fide et sermone, et scientia, et omni studio, et illa ex vobis in nobis dilectione, ut et in hac gratia abundetis.

8 Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων.

8 Non secundum imperium dico, sed per aliorum studium, etiam vestræ charitatis germanitatem comprobans.

* 9 Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς † ἐπτώχευσε πλούσιος ὤν· ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου ‡ πτωχείᾳ πλουτήσητε.

9 Scitis enim gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos paupertatem subiit dives existens, ut vos illius paupertate ditesceretis;

* 10 Καὶ ‡ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν ‡ προενήρξασθε ἀπὸ ‡ πέρυσι.

10 Et sententiam in hoc do; hoc enim vobis confert, qui non solum facere, sed et velle primum cœpistis à superiori anno.

11 Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε· ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν.

11 Nunc vero et facere perficite; ut quemadmodum promptitudo velle, ita et perficere ex ipso habere.

12 Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει.

12 Si enim promptitudo animi prius adsit, secundum id quod habet quis, bene acceptus, non secundum id quod non habet.

* 13 Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις † ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ

13 Non enim ut aliis remissio vobis autem tribulatio; Sed ex æqualitate, in hoc nunc tempore vestra

μῶν ‡ περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων
ς έρημα·

14 Ἵνα ϗ τὸ ἐκείνων περίσ-
σευμα γένηλαι εἰς τὸ ὑμῶν ὑς έρη-
μα, ὅπως γένηλαι ἰσότης·

* 15 Καθὼς γέγραπλαι· Ὁ τὸ
πολὺ, ὐκ ‡ ἐπλεόνασε· ϗ ὁ τὸ ὀ-
λίγον, ὐκ † ἠλατλόνησε.

16 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ δι-
δόντι τὴν αὐτὴν σπυδὴν ὑπὲρ ὑμῶν
ν τῇ καρδίᾳ Τίτυ·

* 17 Ὅτι τὴν μὲν παράκλη-
σιν ἐδέξαlο· ‡ σπυδαιότερ☉ δὲ
πάρχων, ‡ αὐθαίρελ☉ ἐξῆλθε
ρὸς ὑμᾶς.

18 Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐ-
ῦ τὸν ἀδελφὸν, ὗ ὁ ἔπαιν☉ ἐν
ῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν
κκλησιῶν·

* 19 (Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ ϗ ‡
χειροlονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν
συνέκδημ☉ ἡμῶν, σὺν τῇ χά-
ρι ταύτῃ τῇ διακονυμένῃ ὑφ' ἡ-
ῶν πρὸς τὴν αὐτῦ τῦ Κυρίυ δό-
αν ϗ ‡ προθυμίαν ὑμῶν·)

* 20 ‡ Στελλόμενοι τῦτο, μή
ἡμᾶς ‡ μωμήσηlαι ἐν τῇ ‡
δρότηlι ταύτῃ τῇ διακονυμένῃ
' ἡμῶν·

21 Προνοέμενοι καλὰ ὐ μόνον
ώπιον Κυρίυ, ἀλλὰ ϗ ἐνώπιον
θρώπων.

* 22 ‡ Συνεπέμψαμεν δὲ αὐ-
ῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ‡ ἐδο-
μάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις
υδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπυ-
ότερον, ‡ πεποιθήσει πολλῇ τῇ
ὑμᾶς·

23 Εἴτε ὑπὲρ Τίτυ, κοινωνὸς
ς ϗ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε
λφοὶ ἡμῶν, ἀπόςολοι ἐκκλησι-
δόξα Χρις ῦ.

24 Τὴν ὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγά-
ὑμῶν, ϗ ἡμῶν καυχήσεως
ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε,
ς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

vestra abundantia in illorum
defectum;

14 Ut et illorum abundantia
fiat in vestrum defectum, ut
fiat æqualitas;

15 Sicut scriptum est; Qui
multum, non abundavit; et qui
modicum, non minus habuit.

16 Gratia autem Deo danti
illud idem studium pro vobis in
corde Titi;

17 Quoniam quidem exhor-
tationem excepit; studiosior
vero existens, ultroneus exiit
ad vos.

18 Simul misimus autem
cum illo fratrem, cujus laus in
Euangelio per omnes ecclesias;

19 (Non solum autem, sed
et suffragiis electus est ab ec-
clesiis, comperegrinus noster
cum gratia hac administrata à
nobis ad ipsius Domini gloriam
et promptitudinem animi ves-
tri;)

20 Devitantes hoc, ne quis
nos vituperet in exuberantia
hac ministrata à nobis;

21 Providentes pulchra non
solum coram Domino, sed
etiam coram hominibus.

22 Simul misimus autem
cum illis fratrem nostrum,
quem probavimus in multis
sæpe studiosum existentem,
nunc autem multo studiosio-
rem, confidentia multa quæ in
vos.

23 Sive pro Tito, socius
meus et in vos cooperator;
sive fratres nostri, Apostoli
ecclesiarum gloria Christi.

24 Ergo ostensionem chari-
tatis vestræ, et nostræ gloria-
tionis de vobis, in illos ostendi-
te, et in faciem ecclesiarum.

C A-

Κεφ. θ'. 9.

1 ΠΕρὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοι ἐστὶ τὸ γράφειν ὑμῖν.

2 Οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· ϗ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας.

3 Ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα (καθὼς ἔλεγον) παρεσκευασμένοι ἦτε·

* 4 ‡ Μή πως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες, ϗ εὕρωσιν ὑμᾶς † ἀπαρασκευάστους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς (ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς) ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως.

* 5 ‡ Ἀναγκαῖον οὖν ‡ ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, ϗ † προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν, ϗ μὴ ὥσπερ πλεονεξίαν.

* 6 Τοῦτο δὲ, ὁ σπείρων † φειδομένως, φειδομένως ϗ θερίσει· ϗ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις ϗ θερίσει·

* 7 Ἕκαστος καθὼς † προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης, ἢ ἐξ ἀνάγκης. † ἱλαρὸν γὰρ † δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός.

8 Δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς· ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

* 9 (Καθὼς γέγραπται· ‡ Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς † πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

10 Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, ϗ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, ϗ πληθύναι τὸν σπό-

CAPUT IX.

1 DE quidem enim ministerio in sanctos ex abundanti mihi est scribere vobis.

2 Scio enim promptum animum vestrum, quem de vobis glorior Macedonibus, quod Achaia parata est à superiori anno; et ex vobis æmulatio provocavit plurimos.

3 Misi autem fratres, ut ne gloriatio nostra de vobis inanis fiat in parte hac; ut (quemadmodum dixi) parati sitis.

4 Ne forte si venerint cum me Macedones, et invenerint vos imparatos, erubescamus nos, (ut non dicamus vos) in substantia hac gloriationis.

5 Necessarium ergo existimavi rogare fratres, ut præeant ad vos, et præparent præannunciatam benedictionem vestram, hanc paratam esse sic quasi benedictionem, et non quasi exactionem.

6 Hoc autem, serens parcè parcè et metet; et seminans in benedictionibus, in benedictionibus et metet;

7 Unusquisque prout præoptat corde, non ex tristitia, aut ex necessitate. hilarem enim datorem diligit Deus.

8 Potens autem Deus omnem gratiam abundare facere in vos; ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum;

9 (Sicut scriptum est; Dispersit, dedit pauperibus; justitia ejus manet in æternum.

10 At suppeditans semen seminanti, et panem ad escam suppeditet et multiplicet sementem

vestram

ϱον ὑμῶν, ϗ αὐξήσαι τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·)

* 11 Ἐν παντὶ ‡ πλȣτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ‡ ἁπλότηἰα, ἥτις κατεϱγάζεἰαι δι' ἡμῶν εὐχαϱιςίαν τῷ Θεῷ.

12 Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτȣϱγίας ταύτης ȣ̉ μόνον ἐςὶ πϱοσαναπληϱȣ̃σα τὰ ὑςεϱήμαἰα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ ϗ πεϱισσεύȣσα διὰ πολλῶν εὐχαϱιςιῶν τῷ Θεῷ·

13 (Διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζονἰες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγίλιον τȣ̃ Χϱιςȣ̃, ϗ ἁπλότηἰι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτȣ̀ς ϗ εἰς πάντας,)

14 Καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲϱ ὑμῶν, ἐπιποθȣ́ντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπεϱϐάλλȣσαν χάϱιν τȣ̃ Θεȣ̃ ἐφ' ὑμῖν.

* 15 Χάϱις δὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ † ἀνεκδιηγήτῳ αὐτȣ̃ ‡ δωϱεᾷ. 5. † 8.

Κεφ. ι. 10.

1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παϱακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πϱᾳότηἰος ϗ ἐπιεικείας τȣ̃ Χϱιςȣ̃, ὃς κατὰ πϱόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαϱϱῶ εἰς ὑμᾶς.

2 Δέομαι δὲ τὸ μὴ παϱὼν θαϱϱῆσαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένȣς ἡμᾶς ὡς κατὰ σάϱκα πεϱιπατȣ̃ν̇ας.

3 Ἐν σαϱκὶ γὰϱ πεϱιπατȣ̃ντες, ȣ̉ κατὰ σάϱκα ςϱατευόμεθα·

* 4 (Τὰ γὰϱ ‡ ὅπλα τῆς ‡ ςϱατείας ἡμῶν ȣ̉ ‡ σαϱκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πϱὸς ‡ καθαίϱεσιν ὀχυϱωμάτων.)

5 Λογισμοὺς καθαιϱȣ̃ντες, ϗ πᾶν ὕψωμα ἐπαιϱόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τȣ̃ Θεȣ̃, ϗ αἰχμαλωτίζονἰες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τȣ̃ Χϱιςȣ̃·

6 Καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχονἰες ἐκ-

vestram, et augeat fructus justitiæ vestrae ;)

11 In omni ditati in omnem simplicitatem, quæ adoperatur per nos gratiarum actionem Deo.

12 Quoniam ministerium oblationis hujus non solum est supplens inopias sanctorum, sed etiam redundans per multas gratiarum actiones Deo ;

13 Per probationem ministerii hujus glorificantes Deum in obedientia confessions vestræ in Euangelium Christi, et simplicitate communicationis in illos, et in omnes.

14 Et ipsorum obsecratione pro vobis, desiderantium vos, propter eminentem gratiam Dei in vobis.

15 Gratia autem Deo super inenarrabili ejus dono.

CAPUT X.

1 Ipse autem ego Paulus obsecro vos per lenitatem et æquitatem Christi ; qui secundum faciem quidem humilis in vobis, absens autem confido in vos.

2 Rogo autem ne præsens confidens esse ea fiducia qua cogito audere in quosdam existimantes nos tanquam secundum carnem ambulante.

3 In carne enim ambulantes, non secundum carnem militamus.

4 Nam arma militiæ nostræ non carnalia, sed potentia Deo, ad eversionem munitionum.)

5 Ratiocinationes evertentes, et omnem sublimitatem elatam adversus cognitionem Dei, et captivantes omnem intellectum in obedientiam Christi.

6 Et in parato habentes ulcisci

δικῆσαι πᾶσαν παρακοὴν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ.

8 Ἐάν τε γὰρ καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι·

* 9 Ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν † ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν.

10 Ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαὶ, φησὶ, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος.

11 Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

* 12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν † ἐγκρῖναι ἢ ‡ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς ‡ συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ ‡ συνιοῦσιν.

* 13 Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ‡ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου, ‡ ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν.

* 14 Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, † ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ‡ ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ.

15 Οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις· ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν·

* 16 Εἰς τὰ ÷ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι· οὐκ ἐν ‡ ἀλλοτρίῳ ‡ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι.

omnem inobedientiam, quum impleta fuerit vestra obedientia.

7 Quæ secundum faciem aspicitis? Si quis confidit sibi ipsi Christi esse, hoc cogitet iterum à se ipso, quia sicut ipse Christi ita et nos Christi.

8 Sique enim et amplius aliquid glorier de auctoritate nostra, quam dedit Dominus nobis in ædificationem, et non in eversionem vestram, non pudefiam.

9 Ut autem non videar tamquam terrere vos per epistolas.

10 Quoniam quidem epistolæ, inquiunt, graves et fortes; at præsentia corporis infirma, et sermo nihili factus.

11 Hoc cogitet talis, quia quales sumus verbo per epistolas absentes, tales et præsentes opere.

12 Non enim audemus inserere aut conferre nos ipsos quibusdam, seipsos commendantibus; sed ipsi in seipsis semetipsos metientes, et conferentes seipsos semetipsis non intelligunt.

13 Nos autem non in immensurata gloriabimur, sed secundum mensuram regulæ, quam partitus est nobis Deus mensuram, pertigisse usque et vos.

14 Non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus nos ipsos; Usque ad enim et vos pervenimus in Euangelio Christi;

15 Non in immensurata gloriantes in alienis laboribus spem autem habentes augescente fide vestra, in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantiam.

16 In ulteriora vestri euangelizare; non in aliena regul. in parata gloriari.

17 Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.

18 Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν. 17. † 5.

Κεφ. ιά. 11.

1 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι τῆς ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου.

* 2 Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ. † ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ‡ ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ·

3 Φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν.

4 Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἠνείχεσθε.

5 Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων.

6 Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.

7 Ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε; ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;

* 8 Ἄλλας ἐκκλησίας † ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον, πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· καὶ ‡ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ‡ ὑστερηθεὶς, οὐ ‡ κατενάρκησα οὐδενός.

* 9 Τὸ γὰρ ὑστέρημά μου ‡ προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ † ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα, καὶ τηρήσω.

10 Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας.

11 Διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; Ὁ Θεὸς οἶδεν.

17 At glorians, in Domino glorietur.

18 Non enim seipsum commendans, ille est probatus, sed quem Dominus commendat.

CAPUT XI.

1 Utinam toleraretis meam paulisper insipientiam; sed et supportate me.

2 Æmulor enim vos æmulatione Dei. Despondi enim vos uni viro virginem castam sistere Christo.

3 Timeo autem ne forte sicut serpens Evam seduxit in astutia sua, ita corrumpantur mentes vestræ à simplicitate illa in christum.

4 Si quidem enim veniens alium Jesum prædicat quem non prædicavimus, aut spiritum alium accipitisquem nonaccepistis, aut euangelium aliud quod non recepistis, recte tolerareus.

5 Existimo enim nihilo inferioremessesupervaldeApostolis

6 Si vero et rudis sermone, sed non cognitione; sed in omni manifestati in omnibus in vos.

7 Aut peccatum feci, meipsum humilians, ut vos exaltemini? quoniam gratis Dei Euangelium euangelizaverim vobis?

8 Alias ecclesias expoliavi, accipiens stipendium, ad vestrum ministerium; Et præsens apud vos et egens, non obtorpui cuiquam;

9 Nam inopiam meam suppleverunt fratres venientes à Macedonia; et in omni inonerosum vobis meipsum servavi, et servabo.

10 Est veritas Christi in me, quoniam gloriatio hæc non obturabitur in me in regionibus Achaiæ.

11 Propter quid? quia non diligo vos? Deus scit.

12 Quod

12 Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς.

* 13 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι † ψευδαπόστολοι, ἐργάται † δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ.

14 Καὶ οὐ θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός.

15 Οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

16 Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι κἀγὼ καυχήσωμαι.

17 Ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ Κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως.

18 Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι.

19 Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες.

20 Ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει.

21 Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ λέγω) τολμῶ κἀγώ.

22 Ἑβραῖοί εἰσι; κἀγώ. Ἰσραηλῖταί εἰσι; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ.

* 23 Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; († παραφρονῶν λαλῶ) ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν ‡ πληγαῖς † ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις.

12 Quod autem facio, et faciam, ut amputem occasionem volentium occasionem; ut in quo gloriantur, inveniantur sicut et nos.

13 Nam ejusmodi pseudoapostoli, operarii dolosi, transformati in Apostolos Christi.

14 Et non mirum; ipse enim Satanas transformatur in angelum lucis.

15 Non magnum ergo si et ministri ejus tranformantur velut ministri justitiæ; quorum finis erit secundum opera ipsorum.

16 Iterum dico, ne quis me putet insipientem esse; si vero non, etiam ut insipientem accipite me, ut et ego modicum quid glorier.

17 Quod loquor, non loquor secundum Dominum, sed quasi in insipientia, in hac præsidentia gloriationis;

18 Quoniam multi gloriantur secundum carnem, et ego gloriabor.

19 Libenter enim suffertis insipientes, prudentes existentes.

20 Toleratis enim, si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis vos in faciem cædit.

21 Secundum contumeliam dico, quasi quod nos infirmi fuerimus; In quo vero quis audet (in insipientia dico) audeo et ego.

22 Hebræi sunt? et ego; Israëlitæ sunt? et ego; semen Abrahæ sunt? et ego.

23 Ministri Christi sunt? (desipiens loquor) super ego; in laboribus abundantius, in plagis supra modum, in carceribus abundantius, in mortibus frequenter.

* 24 Ὑπὸ Ἰουδαίων † πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον.

* 25 Τρὶς ἐῤῥαβδίσθην, ‡ ἅπαξ ‡ ἐλιθάσθην, ‡ τρὶς ‡ ἐναυάγησα, † νυχθήμερον ἐν τῷ † βυθῷ πεποίηκα.

* 26 ‡ Ὁδοιπορίαις ‡ πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, ‡ κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ‡ ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις.

* 27 Ἐν ‡ κόπῳ ϗ ‡ μόχθῳ, ἐν ‡ ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν ‡ λιμῷ ϗ † δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ‡ ψύχει ϗ ‡ γυμνότητι·

* 28 Χωρὶς τῶν ‡ παρεκτὸς, ‡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.

29 Τίς ἀσθενεῖ, ϗ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, ϗ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

30 Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι.

31 Ὁ Θεὸς ϗ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι.

* 32 Ἐν Δαμασκῷ ὁ † ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ‡ ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν; πιάσαι με θέλων.

* 33 Καὶ διὰ θυρίδος ἐν † σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, ϗ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. 36. † 13.

Κεφ. ιβ'. 12.

Καυχᾶσθαι δὴ, οὐ συμφέρει μοι. ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας ϗ ἀποκαλύψεις Κυρίου.

2 Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων (εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν,)

24 A Judæis quinquies quadragenas, præter unam, accepi.

25 Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, noctem diem in profundo egi.

26 Itineribus sæpe, periculi, fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus.

27 In fatigatione et ærumna, in vigiliis sæpe, in fame et siti, in jejuniis sæpe, in frigore et nuditate;

28 Præter illa extrinsecus instantia mea per diem, solicitudo omnium ecclesiarum.

29 Quis infirmatur, et non infirmor? quis scandalizatur, et non ego uror?

30 Si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ gloriabor.

31 Deus et Pater Domini Jesu Christi scit, ille existens benedictus in secula, quod non mentior.

32 In Damasco gentis præpositus Aretæ regis præsidio tenebat Damascenorum civitatem, prehendere me volens.

33 Et per fenestram in sporta demissus sum per murum; et effugi manus ejus.

CAPUT XII.

1 Gloriari sane non confert mihi. veniam enim ad visiones et revelationes Domini.

2 Scio hominem in Christo ante annos quatourdecim, (sive in corpore, nescio; sive extra corpus, nescio; Deus scit;) raptum

ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ.

3 Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, (εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν.)

* 4 Ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν ‡ παράδεισον, καὶ ἤκουσεν † ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.

5 Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.

6 Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ. φείδομαι δὲ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ.

* 7 Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ‡ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι † σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος † Σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι.

8 Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ.

* 9 Καὶ εἴρηκέ μοι· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. Ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα † ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ.

10 Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ. ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

11 Γέγονα ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.

12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι.

13 Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε

tum hujusmodi usque ad te tium cælum.

3 Et scio hujusmodi hom nem, (sive in corpore, sive e tra corpus, nescio; Deus sci

4 Quoniam raptus est in p radisum, et audivit arcana ve ba, quæ non licet homini loq

5 Pro hujusmodi gloriabo pro autem meipso non glori bor, si non in infirmitatib meis.

6 Si enim voluero gloria non ero insipiens; veritatem nim dicam. parco autem, quis in me existimet sup quod videt me, aut audit a quid ex me.

7 Et excellentia revelatio um ut ne efferar, datus est m hi stimulus carni, angelus S tan, ut me colaphizet, ut ne ferar.

8 Super hoc ter Dominu rogavi, ut discederet à me.

9 Et dixit mihi; Sufficit ti gratia mea; nam virtus mea infirmitate perficitur Libent igitur magis gloriabor in inf mitatibus meis, ut inhabitet me virtus Christi.

10 Ideo oblector in infirmit tibus, in contumeliis, in neces tatibus, in persequutionibus angustiis pro Christo. Quum nim infirmor, tunc potens sur

11 Factus sum insipiens gl rians; vos me coëgistis; Ego nim debui à vobis commenda nihil enim inferior fui sup valde Apostolis, si et nihil su

12 Ipsa quidem signa Apost li effecta sunt in vobis in om tolerantia. in signis et prodig et virtutibus.

13 Quid enim est quod in rior

ρὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ ȣ̓ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

riores fuistis supra cæteras ecclesias, si non quod ipse ego non obtorpui vobis? Donate mihi injuriam hanc.

14 Ἰδȣ̀, τρίτον ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ϗ ȣ̓ καταναρκήσω ὑμῶν. ȣ̓ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ὑμᾶς. ȣ̓ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις.

14 Ecce, tertio parate habeo venire ad vos; et non obtorpescam vobis. Non enim quæro vestra, sed vos. Non enim debent nati parentibus thesaurizare, sed parentes natis.

* 15 Ἐγὼ δὲ ‡ ἥδισα ‡ δαπανήσω ϗ † ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ ϗ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ‡ ἧττον ἀγαπῶμαι.

15 Ego autem libentissime impendam, et expendar pro animabus vestris; si et abundantius vos diligens, minus diligar.

* 16 Ἔστω δὲ, ἐγὼ ȣ̓ † κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ' ὑπάρχων † πανȣ̂ργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον.

16 Esto vero, ego non gravavi vos; sed existens astutus, dolo vos cepi.

17 Μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτȣ̃ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς;

17 Num aliquem eorum quos misi ad vos, per ipsum expilavi vos;

* 18 Παρεκάλεσα Τίτον, ϗ † συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; ȣ̓ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; ȣ̓ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι;

18 Rogavi Titum, et simul misi fratrem. Numquid expilavit vos Titus? non eodem spiritu ambulavimus; non iisdem vestigiis?

19 Πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογȣ́μεθα; κατενώπιον τȣ̃ Θεȣ̃, ἐν Χριστῷ λαλȣ̃μεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοὶ, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς.

19 Rursum putatis quod vobis excusemur? Coram Deo, in Christo loquimur; at omnia, charissimi, propter vestram ædificationem.

* 20 Φοβȣ̃μαι γὰρ, μή πως ἐλθὼν ȣ̓χ οἵȣς θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον ȣ̓ θέλετε· μή πως ἔρεις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, ‡ καταλαλιαὶ, † ψιθυρισμοὶ, † φυσιώσεις, ‡ ἀκαταστασίαι·

20 Timeo enim, ne forte veniens non quales volo inveniam vos, et ego invenar vobis qualem non vultis: ne forte contentiones, æmulationes, iræ, dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes, seditiones;

21 Μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεός μȣ πρὸς ὑμᾶς, ϗ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, ϗ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, ϗ πορνείᾳ, ϗ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν. 17. † 10.

21 Ne iterum venientem me humiliet Deus meus apud vos, et lugeam multos ante peccantium, et non pœnitentium super immunditia, et fornicatione, et impudicitia quam gesserunt.

Κεφ. ιγ'. 13.

Τρίτον τȣ̃το ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐπὶ στόματος δύο

CAPUT XIII.

1 Ecce tertio hoc venio ad vos. In ore duorum testium

μαρτύρων ϗ τριῶν ςαθήσεται πᾶν ῥῆμα.

* 2 ‡ Προείρηκα ϗ ‡ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, ϗ ‡ ἀπὼν νῦν γράφω τοῖς ‡ προημαρτηκόσι ϗ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, ὀ φείσομαι·

* 3 Ἐπεὶ ‡ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριςοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ † δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.

4 Καὶ γὰρ εἰ ἐςαυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ· ϗ γὰρ ϗ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

5 Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐςὲ ἐν τῇ πίςει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε, ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι Ἰησοῦς Χριςὸς ἐν ὑμῖν ἐςιν; εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐςε.

6 Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.

7 Εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν Θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν· οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν.

8 Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.

* 9 Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε. τοῦτο δὲ ϗ ‡ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν † κατάρτισιν.

10 Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέ μοι ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν, ϗ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

11 Λοιπὸν, ἀδελφοὶ χαίρετε· καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· ϗ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης ϗ εἰρήνης ἔςαι μεθ' ὑμῶν.

12 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι· ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

tium et trium stabit omne verbum.

2 Prædixi et prædico, ut præsens secundo, et absens nunc scribo ante peccantibus, et cæteris omnibus, quoniam si venero iterum, non parcam.

3 Quandoquidem experimentum quæritis in me loquentis Christi, qui in vos non infirmatur, sed potens est in vobis.

4 Etenim si crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei; Etenim et nos infirmi sumus in illo, sed vivemus cum eo ex virtute Dei in vos.

5 Vosmetipsos tentate si estis in fide; vosipsos probate. An non cognoscitis vosmetipsos? quia Jesus Christus in vobis est, si non quid forte reprobi estis.

6 Spero autem quod cognoscetis quia nos non sumus reprobi.

7 Opto autem apud Deum non facere vos malum quicquam; non ut nos probati appareamus, sed ut vos pulchrum faciatis, nos autem ut reprobi simus.

8 Non enim possumus aliquid adversus veritatem; sed pro veritate.

9 Gaudemus enim quam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc vero et optamus, vestram consummationem.

10 Propter hoc hæc absens scribo, ut præsens non severe utar, secundum potestatem quam dedit mihi Dominus in ædificationem, et non in destructionem.

11 Cæterum, fratres, gaudete, perficimini, consolationem habete, idem sapite, pacem habete; et deus dilectionis, et pacis erit cum vobis.

12 Salutate alii alios in osculo sancto; Salutant vos sancti omnes.

13 Gratia

13 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 8. † 2.

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.

13 Gratia Domini Jesu Christi, et charitas Dei, et communicatio sancti Spiritus cum omnibus vobis. Amen.

Ad Corinthios secunda scripta fuit à Philippis Macedoniæ, per Titum et Lucam.

ΠΑΥΛΟΥ

Τοῦ Ἀποστόλου ἡ πρὸς

ΓΑΛΑΤΑΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Κεφ. α. 1.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος (οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.)

2 Καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας·

3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

4 Τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν·

5 Ὧι ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον·

7 Ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον Χριστοῦ.

8 Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγ-

PAULI

Apostoli ad

GALATAS

EPISTOLA.

CAPUT I.

1 PAULUS Apostolus (non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum, et Deum Patrem qui suscitavit eum à mortuis.)

2 Et qui cum me omnes fratres, ecclesiis Galatiæ;

3 Gratia vobis et pax à Deo Patre, et Domino nostro Jesu Christo;

4 Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præsenti seculo nequam, secundum voluntatem Dei et Patris nostri;

5 Cui gloria in sécula seculorum. Amen.

6 Miror quod ita cito transferimini ab eo qui vocavit vos in gratia Christi, in alterum Euangelium;

7 Quod non est aliud, si non quidam sunt turbantes vos, et volentes invertere Euangelium Christi.

8 Sed et si nos aut angelus de

 cœlo

γελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.

9 Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

10 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; Ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

11 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον.

12 Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην· ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 13. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ‡ ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ‡ ἐπόρθουν αὐτήν.

* 14 Καὶ ‡ προέκοπτον ἐν τῷ † Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς † συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, ‡ περισσοτέρως ‡ ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν † πατρικῶν μου παραδόσεων.

15 Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ,

16 Ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι·

17 Οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους· ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

* 18 ‡ Ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία ‡ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα † ἱστορῆσαι Πέτρον. καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.

19 Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων

cælo euangelizet vobis, præter quod euangelizavimus vobis, anathema sit.

9 Sicut prædiximus, et nunc iterum dico, si quis vobis euangelizaverit præter quod accepistis, anathema sit.

10 Modo enim homines suadeo, an Deum? An quæro hominibus placere? Si enim adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.

11 Notum facio autem vobis, fratres, Euangelium euangelizatum à me, quia non est secundum hominem.

12 Neque enim ego ab homine accepi illud, neque edoctus sum; sed per revelationem Jesu Christi.

13 Audistis enim meam conversationem aliquando in Judaïsmo, quoniam supra modum persequebar ecclesiam Dei, et vastabam illam.

14 Et proficiebam in Judaïsmo supra multos coætaneos in genere meo, abundantius æmulator existens paternarum mearum traditionum.

15 Quum autem probavit Deus ille separans me ex utero matris meæ, et vocans per gratiam suam,

16 Revelare Filium suum in me, ut euangelizarem illum in Gentibus, continuo non acquievi carni et sanguini:

17 neque veni Hierosolymam ad illos ante me Apostolos; sed abii in Arabiam, et iterum reversus sum Damascum.

18 Deinde post annos tres veni Hierosolyma videre Petrum; et mansi apud eum dies quindecim.

19 Alium autem Apostolorum

ὃκ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τῦ Κυρίυ.

20 Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τῦ Θεῦ, ὅτι ὀ ψεύδομαι.

21 Ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας ϗ τῆς Κιλικίας.

22 Ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰυδαίας ταῖς ἐν Χριςῷ·

23 Μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν· Ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίςιν ἥν ποτε ἐπόρθει.

24 Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν. 11. † 3.

Κεφ. β'. 2

1 Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἰεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν ϗ Τίτον.

* 2 Ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν. ϗ ‡ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκῦσι, μή πως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον.

3 Ἀλλ' ὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι.

* 4 Διὰ δὲ τοὺς † παρεισάκτους ‡ ψευδαδέλφυς, οἵτινες ‡ παρεισῆλθον † κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριςῷ Ἰησῦ, ἵνα ἡμᾶς ‡ καταδυλώσωνται·

* 5 Οἷς ὐδὲ πρὸς ὥραν † εἴξαμεν τῇ ‡ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τῦ εὐαγγελίυ διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς.

* 6 Ἀπὸ δὲ τῶν δοκύντων εἶναί τι, ‡ ὁποῖοί ποτε ἦσαν, ὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον Θεὸς ἀνθρώπυ ὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκῦντες, ὐδὲν ‡ προσανέθεντο.

7 Ἀλλὰ τὐναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίςευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυςίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς·

rum non vidi, si non Jacobum fratrem Domini.

20 Quæ autem scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior.

21 Deinde veni in regiones Syriæ et ciliciæ.

22 Eram autem ignotus facie ecclesiis Judææ, quæ in Christo.

23 Fantum autem audientes erant quoniam persequens nos aliquando, nunc euangelizat fidem quam aliquando vastabat.

24 Et glorificabant in me Deum.

CAPUT II.

1 DEinde post quatuordecim annos iterum ascendi Hierosolyma cum Barnaba, coassumens et Titum.

2 Ascendi autem secundum revelationem, et exposui illis Euangelium quod prædico in Gentibus; seorsum autem in pretio habitis, ne forte in vacuum currerem, aut cucurrissem.

3 Sed neque Titus cum me Græcus existens, coactus est circumcidi.

4 Propter autem subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent.

5 Quibus neque ad horam cessimus subjectioni, ut veritas Euangelii permaneat apud vos.

6 Ab autem visis esse aliquid, quales aliquando fuerint, nihil mihi differt; Faciem Deus hominis non accipit; Mihi enim in pretio habiti, nihil contulerunt.

7 Sed contra videntes quod creditum est mihi Euangelium præputii, sicut Petro circumcisionis

8 (Nam

8 (Ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε ϗ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη·)

8 (Nam operatus Petro in Apostolatum circumcisionis, operatus est et mihi in Gentes.)

9 Καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι Ἰάκωβος ϗ Κηφᾶς ϗ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ ϗ Βαρνάβᾳ κοινωνίας· ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν.

9 Et cognoscentes gratiam datam mihi, Jacobus et Cephas et Joannes illi visi columnæ esse, dextras dederunt mihi et Barnabæ societatis; ut nos in Gentes, ipsi autem in circumcisionem;

10 Μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ ϗ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

10 Tantum autem pauperum ut meminissemus; quod etiam studui idipsum facere.

* 11 Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι ‡ κατεγνωσμένος ἦν.

11 Quum autem venisset Petrus Antiochiam, in faciem ei restiti; quia notandus erat.

12 Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλε ϗ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.

12 Ante enim venire quosdam à Jacobo, cum Gentibus simul edebat; quum autem venissent, subducebat et separabat seipsum timens eos ex circumcisione.

* 13 Καὶ † συνυπεκρίθησαν αὐτῷ ϗ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι· ὥστε ϗ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.

13 Et coassimulabant ei et cæteri Judæi; ita ut et Barnabas simul abduceretur eorum simulatione.

* 14 Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ † ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων, † ἐθνικῶς ζῇς, ϗ οὐκ † Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ‡ ἀναγκάζεις † ἰουδαΐζειν;

14 Sed quum vidissem quod non recto pede incederent ad veritatem Euangelii, dixi Petro coram omnibus; Si tu Judæus existens, gentiliter vivis, et non Judaice; quid Gentes cogis Judaizare?

15 Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, ϗ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί·

15 Nos natura Judæi, et non ex Gentibus peccatores;

16 Εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ· ϗ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, ϗ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ.

16 Scientes quod non justificatur homo ex operibus legis, si non per fidem Jesu Christi; et nos in Christum Jesum credidimus, ut justificaremur ex fide Christi, et non ex operibus legis, propter quod non justificabitur ex operibus legis omnis caro.

* 17 Εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὑρέθημεν ϗ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ‡ ἆρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο.

17 Si vero quærentes justificari in Christo, reperiamur et ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister? Absit.

18 Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα

18 Si enim quæ destruxi, hæc iterum

πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι.

19 Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμυ νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω.

20 Χριστῷ συνεσαύρωμαι. ζῶ δὲ, ὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ, ἐν πίστει ζῶ τῇ τῦ υἱῦ τῦ Θεῦ, τῦ ἀγαπήσαντός με, ϗ παραδόντος αὐτὸν ὑπὲρ ἐμῦ.

21 Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τῦ Θεῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμυ δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν. 19. 8.

Κεφ. γ'. 3.

1 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς † ἐβάσκανε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; οἷς κατ' ὀφθαλμὺς Ἰησῦς ‡ Χριστὸς ‡ προεγράφη, ἐν ὑμῖν ἐσαυρωμένος.

2 Τῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμυ τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

3 Οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε;

4 Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε ϗ εἰκῇ.

5 Ὁ ὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, ϗ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμυ ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

6 Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, ϗ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην·

7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, ὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ.

8 ‡ Προϊδῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεός, † προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ· Ὅτι εὐλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.

9 Ὥστε οἱ ἐκ πίστεως, εὐλογῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

10 Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμυ εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί. γέγραπται γάρ· Ἐπικατάρατος πᾶς

iterum ædifico, prævaricatorem meipsum constituo.

19 Ego enim per legem legi mortuus sum, ut Deo vivam.

20 Christo concrucifixus sum. Vivo autem, non amplius ego, vivit vero in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo Filii Dei, diligentis me et tradentis semetipsum pro me.

21 Non abjicio gratiam Dei; Si enim per legem justitia, ergo Christus gratis mortuus est.

CAPUT III.

1 O Insensati Galatæ, quis vos fascinavit veritati non obsequi, quibus ob oculos Jesus Christus præscriptus est, in vobis crucifixus?

2 Hoc solum volo discere à vobis, ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex auditu fidei?

3 Sic insensati estis; incepti spiritu, nunc carne consummemini?

4 Tanta passi estis frustra? si modo et frustra.

5 Ille ergo subministrans vobis Spiritum, et efficiens virtutes in vobis, ex operibus legis, an ex auditu fidei?

6 Sicut Abraham credidit Deo, et reputatum est illi ad justitiam.

7 cognoscite ergo quia ex fide, ii sunt filii Abrahæ

8 Providens autem Scriptura quia ex fide justificat Gentes Deus, præ euangelizavit Abrahæ; Quia benedicentur in te omnes Gentes.

9 Itaque qui ex fide, benedicentur cum fideli Abraham.

10 Quicumque enim ex operibus legis sunt, sub execratione sunt. Scriptum est enim; Execrabilis

ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.

11 Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ Θεῷ, δῆλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

12 Ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

* 13 Χριστὸς ἡμᾶς ‡ ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς ‡ κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος *ὑπὲρ ὑμῶν κατάρα· γέγραπται γάρ· ‡ Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ‡ κρεμάμενος ἐπὶ ‡ ξύλου.

14 Ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

* 15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου ‡ κεκυρωμένην ‡ διαθήκην οὐδεὶς ‡ ἀθετεῖ ἢ † ἐπιδιατάσσεται.

16 Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐῤῥήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός.

* 17 Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην † προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς Χριστὸν, ὁ μετὰ ἔτη ‡ τετρακόσια καὶ ‡ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ‡ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν.

18 Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ ἔτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός.

19 Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου.

20 Ὁ δὲ μεσίτης, ἑνὸς οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ Θεὸς, εἷς ἐστιν.

21 Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν

crabilis omnis qui non permanserit in omnibus scriptis in libro legis, ad faciendum ea.

11 Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum manifestum; quia justus ex fide vivet.

12 At lex non est ex fide; sed faciens ea homo, vivet in illis.

13 Christus nos redemit de execratione legis, factus pro nobis execratio, scriptum est enim; Execrabilis omnis suspensus in ligno.

14 Ut in gentes benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem.

15 Fratres, secundum hominem dico. Tamen hominis authenticatum testamentum nemo abrogat, aut superordinat.

16 At Abrahæ dictæ sunt promissiones, et semini ejus. Non dicit; Seminibus, quasi in multis, sed quasi in uno; Et semini, qui est Christus.

17 Hoc autem dico, testamentum ante authenticatum à Deo in Christum, quæ post annos quadringentos et triginta facta lex, non irritat, ad abolendam promissionem.

18 Si enim ex lege hæreditas non amplius ex promissione. At Abrahæ per repromissionem gratificatus est Deus.

19 Quid igitur lex? transgressionum causa apposita est usque quo veniret semen cui promissum erat, ordinata per angelos in manu mediatoris.

20 At mediator, unius non est; at Deus unus est.

21 Ergo lex adversus promissa Dei

ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; Μὴ γένοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη.

22 Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι.

23 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.

• 24 Ὥστε ὁ νόμος ‡ παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν.

25 Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν.

26 Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

27 Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.

28 Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

29 Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. 19. † 4.

Κεφ. δ'. 4.

ΛΕ'γω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὤν.

• 2 Ἀλλὰ ὑπὸ ‡ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους † ἄχρι τῆς † προθεσμίας τοῦ πατρός.

3 Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι·

4 Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον·

5 Ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν.

Dei? Absit; Si enim data esset lex potens vivificare, vere ex lege esset justitia.

22 Sed conclusit scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus.

23 Ante autem venire fidem sub lege custodiebamur, conclusi in futuram fidem revelari.

24 Itaque lex pædagogus noster fuit in Christum, ut ex fide justificaremur.

25 Veniente autem fide non amplius sub pædagogo sumus.

26 Omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Jesu.

27 Quicumque enim in Christum baptizati estis, Christum induistis.

28 Non est Judæus neque Græcus; non est servus, neque liber; non est masculus et fœmina; Omnes enim vos unus estis in Christo Jesu.

29 Si autem Christi, ergo Abrahæ semen estis, et secundum promissionem hæredes.

CAPUT IV.

1 Dico autem, ad quantum tempus hæres infans est, nihil differt servo, dominus omnium existens;

2 Sed sub tutores est et curatores, usque præfinitionem Patris.

3 Ita et nos, quum essemus infantes, sub elementis mundi eramus servituti addicti.

4 Quum vero venit plenitudo temporis, emisit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege;

5 Ut eos qui sub legem redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.

6 Quoniam

6 Ὅτι δὲ ἐϛε υἱοὶ, ἐξαπέϛειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τȣ̃ υἱȣ̃ αὐτȣ̃ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ.

7 Ὥϛε ȣ̓κ ἔτι εἶ δȣ̃λος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱὸς, ϗ κληρονόμος Θεȣ̃ διὰ Χριϛȣ̃.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν ȣ̓κ εἰδότες Θεὸν, ἐδȣλεύσατε τοῖς μὴ φύσει ȣ̓̃σι θεοῖς·

9 Νῦν δὲ, γνόντες Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεȣ̃· πῶς ἐπιϛρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ ϗ πτωχὰ ϛοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δȣλεύειν θέλετε;

10 Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, ϗ μῆνας, ϗ καιροὺς, ϗ ἐνιαυτȣ́ς.

11 Φοβȣ̃μαι ὑμᾶς, μή πως εἰκῆ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς· ἀδελφοὶ, δέομαι ὑμῶν· ȣ̓δέν με ἠδικήσατε.

13 Οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον·

* 14 Καὶ τὸν πειρασμόν μȣ τὸν ἐν τῇ σαρκί μȣ ȣ̓κ ἐξȣθενήσατε, ȣ̓δὲ † ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον Θεȣ̃ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριϛὸν Ἰησȣ̃ν.

15 Τίς ȣ̓̃ν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι.

16 Ὥϛε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν;

* 17 Ζηλȣ̃σιν ὑμᾶς ȣ̓ καλῶς, ἀλλὰ ‡ ἐκκλεῖσαι ἡμᾶς θέλȣσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλȣ̃τε.

18 Καλὸν δὲ τὸ ζηλȣ̃σθαι ἐν καλῷ πάντοτε, ϗ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς.

* 19 ‡ Τεκνία μȣ, ȣ̓̃ς πάλιν ‡ ὠδίνω, ‡ ἄχρις ȣ̓̃ † μορφωθῇ Χριϛὸς ἐν ὑμῖν.

20 Ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, ϗ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μȣ· ὅτι ἀπορȣ̃μαι ἐν ὑμῖν.

6 Quoniam autem estis filii, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem, Abba Pater.

7 Itaque non amplius est servus, sed filius; Si vero filius, et hæres Dei per Christum.

8 Sed tunc quidem ignorantes Deum, serviebatis non natura existentibus diis.

9 Nunc autem cognoscentes Deum, magis autem cogniti à Deo, quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa, quibus denuo desuper servire vultis?

10 Dies observatis, et menses, et tempora, et annos.

11 Timeo vos, ne forte frustra fatigatus fuerim erga vos.

12 Estote sicut ego, quia et ego sicut vos; fratres, obsecro vos; nihil me injuria affecistis.

13 Scitis autem quia per infirmitatem carnis euangelizavi vobis prius;

14 Et experimentum mei in carne mea non pro nihilo habuistis, neque respuistis; sed sicut angelum Dei excepistis me, sicut Christum Jesum.

15 Quæ igitur erat beatitudo vestra? Testor enim vobis quia si possibile, oculos vestros effodientes dedissetis mihi.

16 Itaque inimicus vobis factus sum verum dicens vobis?

17 Æmulantur vos non bene: sed excludere nos volunt, ut illos æmulemini.

18 Bonum autem æmulari in bono semper; et non tantum in adesse me apud vos.

19 Nati mei, quos iterum parturio, usque quo formetur Christus in vobis.

20 Vellem autem adesse ad vos modo, et mutare vocem meam; quoniam hæsito in vobis.

21 Dicit-

21 Λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον ὐκ ἀκούετε;

22 Γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.

23 Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, διὰ τῆς ἐπαγγελίας.

* 24 Ἅτινά ἐστιν † ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν αἱ δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς ‡ δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ.

* 25 Τὸ γὰρ Ἄγαρ, Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, † συστοιχεῖ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει δὲ μετὰ τῶν ‡ τέκνων αὐτῆς.

26 Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν.

27 Γέγραπται γάρ· Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

28 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν.

29 Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθείς, ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα· οὕτω καὶ νῦν.

30 Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.

31 Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας. 13. † 5.

Κεφ ε. 5.

Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

2 Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑ-

21 Dicite mihi quis sub legem volentes esse, legem non auditis.

22 Scriptum est enim quoniam Abraham duos filios habuit; unum de ancilla, et unum de libera.

23 Et qui quidem de ancilla secundum carnem natus est, qui autem de libera, per repromissionem.

24 Quæ sunt allegorizata; Hæc enim sunt duo testamenta; Unum quidem à monte Sina, in servitutem generans quæ est Agar.

25 Nam Agar, Sina mons est in Arabia; Quadrat autem nunc Hierusalem, servit vero cum filiis suis.

26 Illa autem sublimis Hierusalem, libera est; quæ est mater omnium nostrum.

27 Scriptum est enim; Lætare sterilis non pariens; erumpe et clama, non parturiens; quia multi nati desertæ magis quam habentis virum.

28 Nos autem, fratres, secundum Isaac, promissionis nati sumus.

29 Sed quomodo tunc is secundum carnem genitus, persequebatur eum qui secundum spiritum; ita et nunc.

30 Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam et filium ejus; non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ.

31 Nempe, fratres, non sumus ancillæ nati, sed liberæ.

CAPUT V.

1 Libertate igitur qua Christus nos liberavit, state, ne iterum jugo servitutis implicamini.

2 Ecce ego Paulus dico vobis,

μῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριςὸς ὑμᾶς ἐδὲν ὠφελήσει.

3 Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐςίν· ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι·

4 Κατηργήθηἰε ἀπὸ τῦ Χριςῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιῦσθε· τῆς χάριἰ@ ἐξεπέσατε.

5 Ἡμεῖς γὰρ πνεύμαἰι ἐκ πίςεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.

6 Ἐν γὰρ Χριςῷ Ἰησῦ ὔτε περιτομή τι ἰσχύει, ὔτε ἀκροβυςία, ἀλλὰ πίςις δι' ἀγάπης ἐνεργυμένη.

* 7 Ἐτρέχεἰε καλῶς· τίς ὑμᾶς † ἀνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι;

* 8 Ἡ † πεισμονὴ ὔκ ἐκ τῦ καλῦνἰ@ ὑμᾶς.

9 Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ.

10 Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι ἐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαςάσει τὸ κρῖμα, ὅς τις ἂν ᾖ.

11 Ἐγὼ δὲ, ἀδελφοὶ, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηἰαι τὸ σκάνδαλον τῦ ςαυρῦ.

12 Ὄφελον ϗ ἀποκόψονἰαι οἱ ἀναςατῦνἰες ὑμᾶς.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθηἰε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δυλεύετε ἀλλήλοις.

14 Ὁ γὰρ πᾶς νόμ@ ἐν ἑνὶ λόγῳ πληρῦται, ἐν τῷ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον συ ὡς ἑαυτόν.

* 15 Εἰ δὲ ἀλλήλυς † δάκνεἰε ϗ ‡ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ‡ ἀναλωθῆτε.

16 Λέγω δὲ· Πνεύματι περιπατεῖτε, ϗ ἐπιθυμίαν σαρκὸς ὐ μὴ τελέσηἰε.

17 Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ

bis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit.

3 Testificor autem rursus omni homini circumcidenti, se, quoniam debitor est totam legem facere.

4 Aboliti estis à Christo quicumque in lege justificamini: gratiâ excidistis.

5 Nos enim spiritu ex fide spem justitiæ expectamus.

6 In enim Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium; sed fides per charitatem efficax.

7 Currebatis pulchre, quis vos intercidit veritati non suaderi?

8 Persuasio non ex vocante vos.

9 Modicum fermentum totam massam fermentat.

10 Ego confido in vos in Domino, quod nihil aliud sapietis: at conturbans vos portabit judicium, quicumque fuerit.

11 Ego autem fratres si circumcisionem adhuc prædico, quid adhuc persequutionem patior? Nempe abolitum est scandalum crucis.

12 Utinam et abscindantur inquietantes vos.

13 Vos enim in libertate vocati estis, fratres; tantum ne libertatem in occasionem carni, sed per charitatem servite alii aliis.

14 Nam omnis lex in uno sermone impletur, in illo; Diliges proximum tuum sicut te ipsum.

15 Si vero alii alios mordetis et comeditis, videte ne ab invicem consumamini.

16 Dico autem: Spiritu ambulate, et concupiscentiam carnis non perficiatis.

17 Nam caro concupiscit adversu

τȣ̃ πνεύματ☉· τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἃ ἂν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε.

versus spiritum; at spiritus adversus carnem. hæc autem opponuntur alia aliis, ut non quæcumque velitis, illa faciatis.

18 Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, ȣ̓κ ἐςὲ ὑπὸ νόμον.

18 Si vero spiritu ducimini, non estis ab lege.

• 19 Φανερὰ δέ ἐςι τὰ ‡ ἔργα τῆς σαρκός· ἅ τινά ἐςι, ‡ μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια,

19 Manifesta autem sunt opera carnis; quæ sunt adulterium, fornicatio, impuritas protervia,

• 20 ‡ Εἰδωλολατρεία, ‡ φαρμακεία, ‡ ἔχθραι, ‡ ἔρεις, ‡ ζῆλοι, ‡ θυμοὶ, ‡ ἐριθεῖαι, ‡ διχοςασίαι, αἱρέσεις,

20 Idololatria, veneficium inimicitiæ contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ,

21 Φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, ϗ τὰ ὅμοια τȣ́τοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς ϗ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεȣ̃ ȣ̓ κληρονομήσȣσιν.

21 Invidiæ, homicidia. ebrietates, comessationes, et similia his, quæ dico vobis, sicut et prædixi, quoniam talia agentes regnum Dei non hæreditabunt.

• 22 Ὁ δὲ ‡ καρπὸς τȣ̃ πνεύματ☉, ἐςιν ἀγάπη, ‡ χαρὰ, εἰρήνη, ‡ μακροθυμία, ‡ χρηςότης, ἀγαθωσύνη, πίςις, ‡ πραότης, ‡ ἐγκράτεια·

22 At fructus Spiritus, est charitas, gaudium pax, longanimitas, benignitas, bonitas fides, mansuetudo, continentia;

23 Κατὰ τῶν τοιȣ́των ȣ̓κ ἔςι νόμ☉.

23 Adversus hujusmodi non est lex.

24 Οἱ δὲ τȣ̃ Χριςȣ̃, τὴν σάρκα ἐςαύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι ϗ ταῖς ἐπιθυμίαις.

24 Qui autem Christi, carnem crucifixerunt cum affectibus, et concupiscentiis.

• 25 Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι ϗ ςοιχῶμεν.

25 Si vivimus spiritu, spiritu et ambulemus.

• 26 Μὴ γινώμεθα † κενόδοξοι, ἀλλήλȣς † προκαλόμενοι, ἀλλήλοις ‡ φθονȣ̃ντες. 25. † 5.

26 Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, alii alios provocantes, alii aliis invidentes.

Κεφ. ϛ'. 6.

CAPUT VI.

1 Ἀδελφοὶ, ἐὰν ϗ προληφθῇ ἄνθρωπ☉ ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιȣ̃τον ἐν πνεύματι πρᾳότητ☉· σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ ϗ σὺ πειρασθῇς.

1 Fratres, si et præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos spirituales instruite hujusmodi in spiritu lenitatis; considerans teipsum ne et tu tenteris.

2 Ἀλλήλων τὰ βάρη βαςάζετε, ϗ ȣ̃τως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τȣ̃ Χριςȣ̃.

2 Alii aliorum onera portate, et sic ad implebitis legem Christi.

• 3 Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὢν, ἑαυτὸν † φρεναπατᾷ.

3 Si enim videtur quis esse aliquid. nihil existens, seipsum animo fallit.

4 Τὸ δὲ ἔργον ἑαυτȣ̃ δοκιμα-

4 At opus suum probet unusquisque;

ζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον.

5 Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

* 6 ‡ Κοινωνείτω δὲ ὁ ‡ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς.

.* 7 Μὴ πλανᾶσθε· Θεὸς οὐ † μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.

8 Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον.

9 Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι.

10 Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

11 Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί.

* 12 Ὅσοι θέλουσιν † εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται.

13 Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται.

14 Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ.

15 Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.

16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ.

* 17 † Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ

quisque ; et tunc in seipsum tantum gloriationem habebit, et non in alterum.

5 Unusquisque enim proprium onus portabit.

6 Communicet autem institutus verbum instituenti in omnibus bonis.

7 Ne errate ? Deus non irridetur ; quod enim seminaverit homo hoc et metet.

8 Quoniam seminans in carnem suam, de carne metet corruptionem ; at seminans in spiritum, de spiritu metet vitam æternam.

9 At pulchrum facientes non segnescamus tempore enim proprio metemus, non elanguentes.

10 Nempe igitur dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes maxime autem ad domesticos fidei.

11 Videte quam longas vobis literas scripsi mea manu,

12 Quicumque volunt bona facie esse in carne, hi cogunt vos circumcidi, tantum ut ne cruce Christi persequutionem patiantur.

13 Neque enim circumcisi ipsi legem custodiunt ; sed volunt vos circumcidi, ut in vestra carne glorientur.

14 Mihi autem absit gloriari si non in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo.

15 In enim Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatio.

16 Et quicumque regula hac ambulaverint, pax super illos, et misericordia et super Israël Dei.

17 Cæterum, molestias mihi nemo exhibeat ; Ego enim stigmata

† σίγμαλα τȣ̃ Κυρίȣ Ἰησȣ̃ ἐν τῷ σώματί μȣ βασάζω.

18 Ἡ χάρις τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃ μετὰ τȣ̃ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν. 7. † 5.

Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

mata Domini Jesu in corpore meo porto.

18 Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, fratres. Amen.

Ad Galatas est scripta à Roma.

ΠΑΥΛΟΥ

Τȣ̃ Ἀποςόλȣ ἡ πρὸς

ἘΦΕΣΙΟΥΣ

ἘΠΙΣΤΟΛΗ.

Κεφ. ά. 1.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόςολος Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃ διὰ θελήματος Θεȣ̃, τοῖς ἁγίοις τοῖς ȣ̃σιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιςοῖς ἐν Χριςῷ Ἰησȣ̃.

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεȣ̃ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίȣ Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃.

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπȣρανίοις ἐν Χριςῷ·

4 Καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμȣ, εἶναι ἡμᾶς ἁγίȣς καὶ ἀμώμȣς κατενώπιον αὐτȣ̃ ἐν ἀγάπῃ.

5 Προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τȣ̃ θελήματος αὐτȣ̃,

* 6 Εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτȣ̃, ἐν ᾗ ‡ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ·

7 Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τȣ̃ αἵματος αὐτȣ̃, τὴν

PAULI

Apostoli ad

EPHESIOS

EPISTOLA.

CAPUT I.

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, sanctis existentibus in Epheso, et fidelibus in Christo Jesu.

2 Gratia vobis et pax à Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo.

3 Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, benedicens nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in Christo;

4 Sicut elegit nos in ipso ante constitutionem mundi, esse nos sanctos et inculpatos in conspectu ejus in charitate.

5 Præfiniens nos in filiorum adoptionem per Jesum Christum in sese, secundum bonum affectum voluntatis suæ,

6 In laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificavit nos in dilecto;

7 In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remis-

ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ.

* 8 Ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ ‡ φρονήσει·

9 Γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ·

10 Εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τά τε ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς·

* 11 Ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ † ἐκληρώθημεν, ‡ προορισθέντες κατὰ ‡ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ‡ ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ·

* 12 Εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ, τοὺς † προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ.

13 Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν· ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ·

* 14 Ὅς ἐστιν ‡ ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ‡ ἀπολύτρωσιν τῆς ‡ περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

15 Διὰ τοῦτο κἀγὼ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,

16 Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου·

17 Ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ·

18 Πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ὑμῶν εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς, τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις·

sionem peccatorum, secundum divitias gratiæ ejus;

8 Quæ abundavit in nos in omni sapientia et prudentia;

9 Notum faciens nobis mysterium voluntatis suæ secundum beneplacitum suum, quod proposuit in se;

10 In dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quæque in cælis, et quæ in terra;

11 In ipso, in quo etiam electi sumus, prædestinati secundum propositum omnia efficientis secundum consilium voluntatis suæ;

12 Ad esse nos in laudem gloriæ ejus, ante sperantes in Christo.

13 In quo et vos, audientes verbum veritatis, Euangelium salutis vestræ; in quo et credentes signati estis Spiritu promissionis sancto;

14 Qui est arrabo hæreditatis nostræ, in redemptionem assertionis, in laudem gloriæ ipsius.

15 Propter hoc et ego audiens illam circa vos fidem in Domino Jesu, et dilectionem in omnes sanctos,

16 Non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in orationibus meis;

17 Ut Deus Domini nostri Jesu Christi, Pater gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ et revelationis, in agnitione ejus;

18 Illuminatos oculos mentis vestræ ad sciendum vos quæ est spes vocationis ejus, et quæ divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in sanctis;

19 Et

* 19 Καὶ τί τὸ ‡ ὑπερβάλλον † μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ‡ ἐνέργειαν τοῦ ‡ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·

20 Ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις,

21 Ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως, καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

22 Καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ,

23 Ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου. 14. † 3.

Κεφ. β'. 2.

1 ΚΑὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις.

2 Ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας·

3 Ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν· καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί.

4 Ὁ δὲ Θεὸς, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς,

5 Καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι, συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσωσμένοι·

* 6 Καὶ ‡ συνήγειρε, καὶ ‡ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ‡ ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

7 Ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλ-

19 Et quæ excellens magnitudo virtutis ejus in nos credentes secundum operationem potentiæ virtutis ejus.

20 Quam operatus est in Christo, suscitans illum ex mortuis; et collocavit in dextra sua in cælestibus,

21 Supra omnem principatum et potestatem et virtutem, et dominationem, et omne nomen nominatum non solum in seculo hoc, sed etiam in futuro.

22 Et omnia subjecit sub pedes ejus; et ipsum dedit caput super omnia ecclesiæ,

23 Quæ est corpus ipsius, plenitudo omnia in omnibus adimplentis.

CAPUT II.

1 ET vos existentes mortuos delictis et peccatis.

2 In quibus aliquando ambulastis secundum seculum mundi hujus secundum principem potestatis aëris, spiritus nunc efficientis in filiis insuasibilitatis.

3 In quibus et nos omnes conversati sumus aliquando in desideriis carnis nostræ, facientes voluntates carnis et cogitationum; et eramus nati natura iræ, sicut et cæteri.

4 At Deus dives existens in misericordia, propter multam charitatem suam quam dilexit nos.

5 Et existentes nos mortuos offensis, convivificavit Christo; gratia estis servati.

6 Et conresuscitavit, et consedere fecit in supercælestibus in Christo Jesu;

7 Ut ostenderet in seculis supervenientibus eminentes divitias

λοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

8 Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· Θεοῦ τὸ δῶρον·

9 Οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται.

* 10 Αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς ‡ προητοίμασεν ὁ Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς ποτε τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου·

* 12 Ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ‡ ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ † ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ·

13 Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν, ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ.

* 14 Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν, καὶ τὸ † μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας·

15 Τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην·

16 Καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ.

17 Καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν, καὶ τοῖς ἐγγύς·

18 Ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα.

* 19 Ἄρα οὖν ‡ οὐκέτι ἐστὲ

tias gratiæ suæ, in bonitate super nos in Christo Jesu.

8 Nam gratia estis servati per fidem; et hoc non ex vobis; Dei donum;

9 Non ex operibus, ut ne quis glorietur.

10 Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus.

11 Ideo mementote quod vos aliquando Gentes in carne, dicti præputium à dicta circumcisione in carne manu facta;

12 Quia eratis in tempore illo sine Christo, alienati à republica Israël, et hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, et athei in mundo.

13 Nunc autem in Christo Jesu vos aliquando existentes longe, prope facti estis in sanguine Christi.

14 Ipse enim est pax nostra faciens utraque unum, et medium parietem maceriæ solvens.

15 Inimicitiam in carne sua Legem mandatorum in dogmatibus abolens; ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem;

16 Et reconciliet ambos in uno corpore Deo per crucem interficiens inimicitiam in ipso.

17 Et veniens euangelizavit pacem vobis qui longe, et iis qui prope.

18 Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem.

19 Nempe ergo nonjam estis hospites

νοι ϗ ‡ πάροικοι, ἀλλὰ † συμ-
λῖται τῶν ἁγίων ϗ ‡ οἰκεῖοι τῦ
εῦ.

20 Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ
μελίῳ τῶν ἀποςόλων ϗ προφη-
ῶν, ὄντ⊕ ἀκρογωνιαίυ αὐτῦ Ἰησῦ
ριςῦ·

21 Ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συ-
ρμολογȣμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον
Κυρίῳ·

* 22 Ἐν ᾧ ϗ ὑμεῖς † συνοι-
δομεῖσθε εἰς ‡ κατοικητήριον τῦ
εῦ ἐν πνεύματι. 13. † 4.

Κεφ. γ'. 3.

1 ΤΟύτυ χάριν ἐγὼ Παῦλ⊕ ὁ
δέσμι⊕ τῦ Χριςῦ Ἰησῦ
ὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν·

2 Εἴγε ἠκέσατε τὴν οἰκονομίαν
ς χάριτ⊕ τῦ Θεῦ τῆς δοθείσης
ι εἰς ὑμᾶς·

3 Ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώ-
ρί μοι τὸ μυςήριον, (καθὼς προέ-
αψα ἐν ὀλίγῳ·

4 Πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκον-
νοῆσαι τὴν σύνεσίν μυ ἐν τῷ
ηρίῳ τῦ Χριςῦ)

5 Ὃ ἐν ἑτέραις γενεαῖς ὐκ
ωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώ-
, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁ-
ις ἀποςόλοις αὐτῦ ϗ προφήταις
νεύματι·

6 Εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρο-
α ϗ † σύσσωμα, ϗ ‡ συμμέτοχα
ἐπαγγελίας αὐτῦ ἐν τῷ Χριςῷ,
τῦ εὐαγγελίυ·

Οὗ ἐγενόμην διάκον⊕ κατὰ
δωρεὰν τῆς χάριτ⊕ τῦ Θεῦ
δοθεῖσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέρ-
ιν τῆς δυνάμεως αὐτῦ.

Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιςοτέρῳ πάν-
τῶν ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις
, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελί-
θαι τὸν ἀνεξιχνίαςον πλῦτον τῦ
ςῦ,

Καὶ φωτίσαι πάντας, τίς ἡ
νία τῦ μυςηρίυ τῦ ἀποκε-
ένυ ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ
τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ
ῦ Χριςῦ·

hospites et advenæ, sed cives sanctorum et domestici Dei;

20 Superædificati super fundamento Apostolorum et Prophetarum, existente summo angulari ipso Jesu Christo;

21 In quo omnis ædificatio coagmentata crescit in templum sanctum in domino;

22 In quo et vos coædificamini in habitaculum Dei in spiritu.

CAPUT III.

1 HUjus gratia ego Paulus vinctus Christi Jesu pro vobis;

2 Siquidem audistis dispensationem gratiæ Dei datæ mihi in vos.

3 Quoniam secundum revelationem notificavit mihi mysterium, (sicut prius scripsi in brevi;

4 Ad quod potestis legentes intelligere prudentiam meam in mysterio Christi;)

5 Quod in aliis generationibus non notum factum est filiis hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus et Prophetis in Spiritu sancto?

6 Esse Gentes cohæredes et concorporales, et comparticipes promissionis ejus in Christo, per Euangelium;

7 Cujus factus sum minister secundum donum gratiæ Dei datum mihi secundum operationem virtutis ejus.

8 Mihi minimo omnium sanctorum data est gratia hæc, in Gentibus euangelizare investigabiles divitias Christi,

9 Et illuminare omnes, quæ communicatio mysterii absconditi à seculis in Deo, omnia condente per Jesum Christum;

10 Ut

* 10 Ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, διὰ τῆς ἐκκλησίας, ἡ † πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ·

11 Κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

12 Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει, διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

13 Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν.

14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

15 Ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται·

16 Ἵνα δῴη ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον·

17 Κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·

* 18 Ἐν ἀγάπῃ ‡ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι· ἵνα † ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος, καὶ βάθος καὶ ὕψος·

19 Γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ· ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν,

21 Αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 5. † 3.

Κεφ. δ'. 4.

1 ΠΑρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε,

10 Ut innotescat nunc principatibus, et potestatibus in cælestibus per ecclesiam, multiformis sapientia Dei;

11 Secundum propositum seculorum, quod fecit in Christo Jesu Domino nostro.

12 In quo habemus fiduciam et accessum in confidentia, per fidem ejus.

13 Ideo peto non segnescere in tribulationibus meis pro vobis, quæ est gloria vestra.

14 Hujus gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi,

15 Ex quo omnis paternitas in cælis et in terra nominatur

16 Ut det vobis secundum divitias gloriæ suæ, virtute corroborari per Spiritum suum in interiorem hominem.

17 Habitare Christum per fidem in cordibus vestris;

18 In charitate radicati et fundati; ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ latitudo et longitudo, et profunditas et sublimitas.

19 Cognoscereque excellentem cognitionis charitatem Christi; ut impleamini in omnem plenitudinem Dei.

20 At potenti super omnia facere super exabundanti, quæ petimus aut mente concipimus, secundum virtutem efficientem in nobis,

21 Ipsi gloria in ecclesia in Christo Jesu, in omnes generationes seculi seculorum. Amen.

CAPUT IV.

1 OBsecro itaque vos ego vinctus in Domino, digne ambulare vocatione qua vocati estis,

2 Cum

2 Μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης ϗ πρᾳότητ⊙, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ·

* 3 Σπεδάζοντες τηρεῖν τὴν ‡ ἑνότητα τῦ πνεύματ⊙ ἐν τῷ ‡ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης.

4 Ἓν σῶμα ϗ ἓν πνεῦμα, καθὼς ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν·

5 Εἷς Κύρι⊙, μία πίστις, ἓν βάπτισμα·

6 Εἷς Θεὸς ϗ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων ϗ διὰ πάντων, ϗ ἐν πᾶσιν ὑμῖν.

7 Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τῦ Χριστῦ.

8 Διὸ λέγει· Ἀναβὰς εἰς ὕψ⊙, ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ϗ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις.

* 9 Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι ϗ κατέβη πρῶτον εἰς τὰ † κατώτερα μέρη τῆς γῆς;

10 Ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστι ϗ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν ὀρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.

* 11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν, ἀποστόλους, τοὺς δὲ, προφήτας, τοὺς δὲ, ‡ εὐαγγελιστὰς, τοὺς δὲ, ποιμένας ϗ διδασκάλους.

* 12 Πρὸς τὸν † καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τῦ σώματ⊙ τῦ Χριστῦ·

* 13 Μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, ϗ τῆς ἐπιγνώσεως τῦ υἱῦ τῦ Θεῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ‡ ἡλικίας τῦ πληρώματ⊙ τῦ Χριστῦ·

* 14 Ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, † κλυδωνιζόμενοι ϗ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν † κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανυργίᾳ πρὸς τὴν ‡ μεθοδείαν τῆς πλάνης·

2 Cum omni modestia et mansuetudine, cum lenitate animi, sustinentes alii alios in charitate;

3 Studentes servare unitatem spiritus in vinculo pacis.

4 Unum corpus et unus spiritus, sicut et vocati estis in una spe vocationis vestræ.

5 Unus Dominus, una fides unum baptisma;

6 Unus Deus ut Pater omnium, qui superomnes,et per omnia, et in omnibus vobis.

7 Uni autem cuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi.

8 Ideo dicit; Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem, et dedit dona hominibus.

9 Quod autem ascendit quid est si non quia et descendit primum in inferiores partes terræ?

10 Ille descendens, ipse est et ascendens supra omnes cælos, ut impleret omnia.

11 Et ipse dedit hos quidem Apostolos, hos autem Prophetas, hos vero Euangelistas, hos autem pastores et doctores.

12 Ad coagmentationem sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi;

13 Donec occurramus omnes in unitatem fidei, et agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram staturæ plenitudinis Christi.

14 Ut non amplius simus pueri fluctuantes, et circumlati omni vento doctrinæ, in alea hominum, in astutia ad insidias imposturæ.

15 Veri-

* 15 ‡ Ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός.

15 Veritatem facientes autem in charitate, crescamus in ipsum omnia, qui est caput, Christus:

* 16 Ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα ‡ συναρμολογούμενον καὶ † συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ‡ ἁφῆς τῆς ‡ ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν ‡ αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται, εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

16 Ex quo totum corpus connexum et compactum per omnem commissuram suppeditationis, secundum operationem in mensura uniuscujusque membri augmentum corporis facit in ædificationem sui in charitate.

* 17 Τοῦτο οὖν λέγω, καὶ ‡ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ, ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν,

17 Hoc igitur dico et testificor in domino, non amplius vos ambulare, sicut et reliquæ Gentes ambulant, in vanitate mentis suæ,

18 Ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν·

18 Obtenebrati cogitatione existentes alienati à vita Dei per ignorantiam existentem in illis, propter obdurationem cordis ipsorum;

* 19 Οἵτινες † ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.

19 Qui dedolentes semetipsos tradiderunt impudicitiæ, in operationem immunditiæ omnis in excessu.

20 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν·

20 Vos autem non ita didicistis Christum.

21 Εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ·

21 Si tamen illum audistis et in ipso edocti estis, sicut est veritas in Jesu;

* 22 Ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν ‡ προτέραν ‡ ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης·

22 Deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem corruptum secundum desideria erroris;

* 23 ‡ Ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν,

23 Renovari autem spiritu mentis vestræ,

* 24 Καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ‡ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

24 Et induere novum hominem; secundum Deum creatum in justitia et sanctitate veritatis.

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν, ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη.

25 Ideo deponentes mendacium, loquimini veritatem, unusquisque cum proximo suo; quoniam sumus invicem membra.

* 26 Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ † ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ † παροργισμῷ ὑμῶν·

26 Irascimini, et ne peccate: Sol non occidat super iracundia vestra;

27 Nequ-

27 Μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ.

28 Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσὶν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι.

29 Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω· ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι.

30 Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.

31 Πᾶσα πικρία, καὶ θυμὸς, καὶ ὀργὴ, καὶ κραυγὴ, καὶ βλασφημία, ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ.

32 Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοὶ, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν. 23. † 9.

Κεφ. ε. 5.

1 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά·

2 Καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ, εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.

3 Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις.

4 Καὶ † αἰσχρότης, καὶ † μωρολογία, ἢ † εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία.

5 Τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ.

6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

27 Neque date locum diabolo.

28 Furatus non amplius furetur, magis autem laboret, operans bonum manibus, ut habeat impertiri opus habenti.

29 Omnis sermo putris ex ore vestro non egrediatur; sed si quis bonus ad ædificationem usus, ut det gratiam audientibus.

30 Et ne contristate Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis.

31 Omnis amaritudo, et excandescentia, et ira, et clamor, et blasphemia tollatur à vobis, cum omni malitia.

32 Estote autem alii in alios benigni, misericordes, condonantes vobis ipsis, sicut et Deus in Christo condonavit vobis.

CAPUT V.

1 Estote ergo imitatores Dei, sicut nati dilecti;

2 Et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo, in odorem suavitatis.

3 Fornicatio autem et omnis immunditia aut avaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos.

4 Et obscœnitas, et stultiloquium, aut scurrilitas, non convenientia, sed magis gratiarum actio.

5 Hoc enim estis cognoscentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, qui est idololatra, non habet hæreditatem in regno Christi et Dei.

6 Nemo vos decipiat inanibus verbis; propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiæ.

7 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν.

7 Ne ergo efficiamini participes eorum.

8 *Ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε·

8 Eratis enim aliquando tenebræ, nune autem lux in Domino; Ut nati lucis ambulate.

9 (Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ·)

9 (Nam fructus Spiritus in omni bonitate et justitia et veritate;)

10 Δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

10 Probantes quid sit beneplacitum Domino.

11 Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε.

11 Et ne communicate operibus infructuosis tenebrarum, magis autem et redarguite.

* 12 Τὰ γὰρ † κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν.

12 Nam occulte facta ab ipsis, turpe est et dicere.

13 Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστί·

13 At omnia arguta, à lumine manifestantur; omne enim manifestatum, lumen est;

* 14 Διὸ λέγει· *Ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ † ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.

14 Ideo dicit; Surge dormiens, et exurge à mortuis, et illuminabit te Christus.

* 15 Βλέπετε οὖν πῶς ‡ ἀκριβῶς περιπατεῖτε· μὴ ὡς † ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί.

15 Videte itaque quomodo accurate ambuletis; non quasi insipientes, sed ut sapientes;

16 Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι.

16 Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.

17 Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

17 Propter hoc ne fiatis imprudentes, sed intelligentes quæ voluntas Domini.

18 Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι·

18 Et ne inebriemini vino in quo est luxuria, sed implemini in Spiritu;

19 Λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς· ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ·

19 Loquentes vobismetipsis psalmis et hymnis, et canticis spiritualibus; cantantes et psallentes in corde vestro Domino.

20 Εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ Θεῷ καὶ πατρί.

20 Gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo et Patri;

21 Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Θεοῦ.

21 Subjecti alii aliis in timore Dei.

22 Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ·

22 Mulieres propriis viris subditæ estote, sicut Domino;

23 *Ὅτι ὁ ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ

23 Quoniam vir est caput mulieris, sicut et Christus caput ecclesiæ

τῆς ἐκκλησίας· ϗ αὐτός ἐςι σω-
τὴρ τȣ̃ σώματος.

24 Ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία
ὑποτάσσεται τῷ Χριςῷ, ὅτω ϗ
αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν
ἐν παντί.

25 Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυ-
ναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς ϗ ὁ Χριςὸς
ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, ϗ ἑαυτὸν
παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς·

26 Ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθα-
ρίσας τῷ λȣτρῷ τȣ̃ ὕδατος ἐν
ῥήματι·

27 Ἵνα παραςήσῃ αὐτὴν
ἑαυτῷ ἔνδοξον, τὴν ἐκκλησίαν μὴ
ἔχȣσαν ‡ σπῖλον, ἢ ‡ ῥυτίδα, ἤ
τι τῶν τοιȣ́των, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία
ϗ ἄμωμος.

28 Οὕτως ὀφείλȣσιν οἱ ἄνδρες
ἀγαπᾷν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς
τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν
τὴν ἑαυτȣ̃ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ.

29 Οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυ-
τȣ̃ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέ-
φει ϗ θάλπει αὐτὴν, καθὼς ϗ ὁ
Κύριος τὴν ἐκκλησίαν·

30 Ὅτι μέλη ἐσμὲν τȣ̃ σώ-
ματος αὐτȣ̃, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐ-
τȣ̃, ϗ ἐκ τῶν ὀςέων αὐτȣ̃.

31 Ἀντὶ τȣ́τȣ καταλείψει ἄν-
θρωπος τὸν πατέρα αὐτȣ̃ ϗ τὴν
μητέρα, ϗ προσκολληθήσεται πρὸς
τὴν γυναῖκα αὐτȣ̃, ϗ ἔσονται οἱ
δύο εἰς σάρκα μίαν.

32 Τὸ μυςήριον τȣ̃το μέγα ἐ-
ςίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριςὸν, ϗ εἰς
τὴν ἐκκλησίαν.

33 Πλὴν ϗ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα,
ἕκαςος τὴν ἑαυτȣ̃ γυναῖκα οὕτως
ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ
ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα. 10. † 7.

Κεφ. ς′. 6.

1 ΤΑ' τέκνα ὑπακȣ́ετε τοῖς γο-
νεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦ-
το γάρ ἐςι δίκαιον.

2 Τίμα τὸν πατέρα σȣ ϗ τὴν
μητέρα· (ἥτις ἐςὶν ἐντολὴ πρώτη
ἐν ἐπαγγελίᾳ·)

clesiæ; Et ipse est servator
corporis.

24 Sed sicut ecclesia subjec-
ta est Christo, ita et mulieres
propriis viris in omni.

25 Viri diligite uxores ves-
tras, sicut et Christus dilexit
ecclesiam, et seipsum tradidit
pro ea.

26 Ut illam sanctificaret,
mundans lavacro aquæ in ver-
bo;

27 Ut exhiberet ipsam sibi
ipsi gloriosam, ecclesiam non
habentem maculam, aut rugam,
aut aliquid hujusmodi, sed ut sit
sancta et immaculata.

28 Ita debent viri diligere
suas uxores, ut sua corpora.
Diligens suam uxorem, seipsum
diligit.

29 Nemo enim unquam suam
carnem odit, sed nutrit et fovet
eam, sicut et Dominus ecclesi-
am;

30 Quia membra sumus cor-
poris ejus, de carne ejus, et de
ossibus ejus.

31 Propter hoc relinquet ho-
mo patrem suum et matrem et
adhærebit ad uxorem suam, et
erunt hi duo in carnem unam.

32 Sacramentum hoc mag-
num est; ego autem dico in
Christum, et in ecclesiam.

33 Veruntamen et vos singu-
li, unusquisque suam uxorem
sic diligat sicut seipsum; at ux-
or ut timeat virum.

CAPUT VI.

1 NATi, obedite parentibus
vestris in Domino; hoc
enim est justum.

2 Honora patrem tuum et
matrem; (Quod est primum
mandatum in promissione:)

3 Ut

* 3 Ἵνα εὖ σοι γένηται, ϗ ἔσῃ † μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

* 4 Καὶ οἱ πατέρες μὴ ‡ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ‡ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν ‡ παιδείᾳ ϗ ‡ νουθεσίᾳ Κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου ϗ τρόμου, ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ·

6 Μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς,

* 7 Μετ' ‡ εὐνοίας δουλεύοντες τῷ Κυρίῳ, ϗ οὐκ ἀνθρώποις·

8 Εἰδότες ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος.

9 Καὶ οἱ κύριοι τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι ϗ ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, ϗ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ.

10 Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ, ϗ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·

11 Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου·

* 12 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ † πάλη πρὸς αἷμα ϗ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς † κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ ‡ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.

13 Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, ϗ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι.

14 Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, ϗ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης,

3 Ut bene tibi fiat, et eris longævus super terram.

4 Et patres ne ad iram provocate natos vestros, sed educate illos in disciplina et correptione Domini.

5 Servi obedite dominis secundum carnem, cum timore et tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo;

6 Non secundum ocularem servitutem quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo,

7 Cum benevolentia servientes Domino, et non hominibus

8 Scientes quoniam quodcunque unusquisque fecerit bonum, hoc reportabit à Domino, sive servus, sive liber.

9 Et domini eadem facite ad eos, remittentes minas? scientes quia et vestrum ipsorum Dominus est in cælis, et personarum acceptio non est apud eum.

10 Reliquum, fratres mei confortamini in Domino, et in potentia virtutis ejus.

11 Induite armaturam Dei, ad posse vos stare adversus insidias diaboli,

12 Quoniam non est nobis colluctatio adversus sanguinem et carnem, sed adversus principatus, adversus potestates, adversus mundi potentes tenebrarum seculi hujus, contra spiritualia nequitiæ in cælestibus.

13 Propter hoc accipite universam armaturam Dei ut possitis resistere in die malo, et omnia conficientes stare.

14 State ergo succincti lumbos vestros in veritate, et induti loricam justitiæ,

* 15 Καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν † ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης·

* 16 Ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν † θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ † βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι·

17 Καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ·

* 18 Διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ‡ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ † προσκαρτερήσει καὶ ‡ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων.

* 19 Καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθείη λόγος ἐν † ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παῤῥησίᾳ, γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου,

* 20 Ὑπὲρ οὗ ‡ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

21 Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ᾽ ἐμὲ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ·

22 Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

24 Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. Ἀμήν. 17. † 8.

Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ.

15 Et calceati pedes in præparatione Euangelii pacis;

16 In omnibus assumentes scutum fidei, in quo poteritis omnia tela illius nequam ignita extinguere.

17 Et galeam salutaris assumite, et gladium spiritus, quod est verbum Dei;

18 Per omnem orationem et obsecrationem orantes in omni tempore in spiritu, et in ipsum hoc vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis.

19 Et pro me, ut mihi detur sermo in apertione oris mei in fiducia, notum facere mysterium Euangelii,

20 Pro quo legatione fungor in catena, ut in ipso libere loquar, ut oportet me loqui.

21 Ut autem sciatis et vos quæ circa me, quid agam, omnia vobis nota faciet Tychicus dilectus frater et fidelis minister in Domino;

22 Quem misi ad vos in illud ipsum, ut cognoscatis quæ circa nos, et consoletur corda vestra.

23 Pax fratribus et charitas cum fide à Deo Patre et Domino Jesu Christo.

24 Gratia cum omnibus diligentibus Dominum nostrum Jesum Christum in incorruptione. Amen.

Ad Ephesios scripta est à Roma per Tychicum.

ΠΑΥΛΟΥ

Τοῦ Ἀποστόλου ἡ πρὸς

ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Κεφ. α΄. 1.

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις·

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν,

4 (Πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος,)

5 Ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν·

* 6 Πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ·

7 Καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας.

8 Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 9 Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ τῇ αἰσθήσει·

10 Εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ·

PAULI

Apostoli ad

PHILIPPENSES

EPISTOLA.

CAPUT I.

1 PAULUS et Timotheus servi Jesu Christi, omnibus sanctis in Christo Jesu, existentibus Philippis, cum episcopis et diaconis;

2 Gratia vobis et pax à Deo Patre nostro et Domino Jesu Christo.

3 Gratias ago Deo meo in omni memoria vestri,

4 (Semper in omni precatione mea pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens,)

5 Super communicatione vestra in Euangelium, à prima die usque nunc;

6 Confidens ipsum hoc, quia ille incipiens in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Jesu;

7 Sicut est justum mihi hoc sentire pro omnibus vobis, propter habere me in corde vos, in et vinculis meis, et in defensione, et confirmatione Euangelii, communicatores meæ gratiæ omnes vos existentes.

8 Testis enim mihi est Deus, quomodo cupiam omnes vos in visceribus Jesu Christi.

9 Et hoc oro, ut charitas vestra amplius magis et magis abundet in scientia et omni sensu;

10 Ad probandum vos præstantia, ut sitis sinceri et inoffensi in diem Christi;

11 Re-

11 Πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃, εἰς δόξαν ϗ ἔπαινον Θεȣ̃.

12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βȣ́λομαι, ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τȣ̃ εὐαγγελίȣ ἐλήλυθεν·

13 Ὥςε τοὺς δεσμȣ́ς μȣ φανεροὺς ἐν Χριςῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, ϗ τοῖς λοιποῖς πᾶσι·

14 Καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μȣ, περισσοτέρως τολμᾷν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν.

15 Τινὲς μὲν ϗ διὰ φθόνον ϗ ἔριν· τινὲς δὲ ϗ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριςὸν κηρύσσȣσιν.

16 Οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χριςὸν καταγγέλλȣσιν ȣ̓χ † ἁγνῶς, ‡ οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μȣ.

17 Οἱ δὲ, ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τȣ̃ εὐαγγελίȣ κεῖμαι.

18 Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ εἴτε προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ, Χριςὸς καταγγέλλεται· ϗ ἐν τȣ́τῳ χαίρω, ἀλλὰ ϗ χαρήσομαι.

19 Οἶδα γὰρ ὅτι τȣ̃τό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, ϗ ἐπιχορηγίας τȣ̃ Πνεύματος Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃·

20 Κατὰ τὴν ‡ ἀποκαραδοκίαν ϗ ἐλπίδα μȣ, ὅτι ἐν ȣ̓δενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ, ὡς πάντοτε, ϗ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριςὸς ἐν τῷ σώματί μȣ, εἴτε διὰ ζωῆς, εἴτε διὰ θανάτȣ.

21 Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριςὸς· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος.

22 Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τȣ̃τό μοι καρπὸς ἔργȣ, ϗ τί αἱρήσομαι ȣ̓ γνωρίζω.

23 Συνέχομαι γὰρ ἐκ τῶν

11 Repleti fructibus justitiæ per Jesum Christum, in gloriam et laudem Dei.

12 Scire autem vos volo, fratres, quia quæ circa me magis ad profectum Euangelii venerunt;

13 Itaque vincula mea manifesta in Christo fieri in toto prætorio, et cæteris omnibus;

14 Et plures fratrum in Domino, fretos vinculis meis, abundantius audere impavide Dei verbum loqui.

15 Quidam quidem et propter invidiam et contentionem; quidam autem et propter bonam voluntatem Christum prædicant.

16 Hi quidem ex contentione Christum annuntiant non sincere, existimantes afflictionem affere vinculis meis;

17 Illi vero, ex charitate, scientes quoniam in defensionem Euangelii positus sum.

18 Quid enim? Attamen omni modo, sive specie, sive veritate, Christus annuntiatur; et in hoc gaudeo, sed et gaudebo.

19 Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem per vestram orationem, et subministrationem Spiritus Jesu Christi;

20 Secundum expectationem et spem meam, quia in nullo pudefiam, sed in omni fiducia, sicut semper, et nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem.

21 Mihi enim vivere, Christus; et mori, lucrum.

22 Si vero vivere in carne, hoc mihi fructus operis, et quid eligam, non cognosco.

23 Coarctor autem è duobus, deside-

δύο, τὴν ‡ ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ † ἀναλῦσαι, ϗ σὺν Χριςῷ εἶναι· πολλῷ γὰρ μᾶλλον ‡ κρεῖσσον·

24 Τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.

* 25 Καὶ τῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ ϗ † συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰς τὴν ὑμῶν ‡ προκοπὴν ϗ χαρὰν τῆς πίςεως,

26 Ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριςῷ Ἰησῦ ἐν ἐμοὶ, διὰ τῆς ἐμῆς παρυσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

* 27 ‡ Μόνον ‡ ἀξίως τῦ εὐαγγελίυ τῦ Χριςῦ ‡ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν ϗ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, ἀκύσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι ςήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ ‡ συναθλῦντες τῇ πίςει τῦ εὐαγγελίυ·

* 28 Καὶ μὴ † πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ‡ ἀντικειμένων· ἥτις αὐτοῖς μὲν ἐςιν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας· ϗ τῦτο ἀπὸ Θεῦ·

29 Ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριςῦ, ὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιςεύειν, ἀλλὰ ϗ τὸ ὑπὲρ αὐτῦ πάσχειν·

30 Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον ἴδετε ἐν ἐμοὶ, ϗ νῦν ἀκύετε ἐν ἐμοί. 16. † 4.

desiderium habens ad abire, et cum Christo esse; multo enim magis melius.

24 At permanere in carne magis necessarium propter vos

25 Et hoc confisus scio, quia manebo et una permanebo omnibus vobis, ad vestrum profectum et gaudium fidei,

26 Ut gloriatio vestra abundet in Christo Jesu in me, per meam præsentiam iterum ad vos

27 Tantum digne Euangelii Christi gerite vos, ut sive veniens et videns vos, sive absens, audiam quæ de vobis, quia stati in uno spiritu, uno animo col laborantes fidei Euangelii.

28 Et non territi in ullo a adversariis; quod illis quidem est indicium perditionis, vobi autem salutis; et hoc à Deo;

29 Quia vobis donatum e pro Christo, non solum in eu credere, sed et pro illo pati.

30 Idem certamen habente quale vidistis in me, et nu auditis in me.

Κεφ. β'. 2.

* 1 Εἴ τις ὖν παράκλησις ἐν Χριςῷ, εἴ τι † παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις ‡ κοινωνία πνεύματ☉, εἴ τινα σπλάγχνα ϗ ‡ οἰκτιρμοὶ,

* 2 Πληρώσατέ μυ τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, † σύμψυχοι, τὸ ἓν ‡ φρονῦντες·

* 3 Μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν, ἢ † κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλυς ἡγύμενοι ‡ ὑπερέχοντας ἑαυτῶν.

4 Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκας☉ σκοπεῖτε, ἀλλὰ ϗ τὰ ἑτέρων ἕκαςος.

CAPUT II.

1 SI qua ergo consolatio Christo, si quod solatiu charitatis, si qua communio sp ritus, si qua viscera et miser tiones,

2 Implete meum gaudium ut idem sapiatis, eandem cha tatem habentes, unanimes, num sentientes;

3 Nihil per contentionem a inanem gloriam, sed modest alii alios arbitrantes superior sibi ipsis.

4 Non quæ sua singuli co siderate, sed et quæ alioru unusquisque.

5 Hc

5 Τῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

5 Hoc enim sentiatur in vobis quod et in Christo Jesu;

* 6 Ὃς ἐν ‡ μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ † ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ‡ ἴσα Θεῷ·

6 Qui in forma Dei existens, non prædam reputavit esse paria Deo;

* 7 Ἀλλ' ἑαυτὸν ‡ ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ‡ ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος,

7 Sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudine hominum factus,

* 8 Καὶ ‡ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ‡ ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ † σταυροῦ.

8 Et habitu inventus ut homo, humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem; mortem autem crucis.

* 9 Διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν † ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα·

9 Ideo et Deus illum superexaltavit, et donavit illi nomen super omne nomen;

* 10 Ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ‡ ἐπιγείων καὶ † καταχθονίων·

10 Ut in nomine Jesu omne genu flectatur cælestium et terrestrium et infernorum;

11 Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός.

11 Et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus, in gloriam Dei Patris.

* 12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ † ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ ‡ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε.

12 Itaque, dilecti mei, sicut semper obedistis mihi, non in præsentia mea tantum, sed et nunc multo magis in absentia mea, cum metu et tremore vestrum ipsorum salutem adoperamini.

13 Ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν, ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

13 Deus enim est efficiens in vobis et velle et perficere, pro benevolentia.

14 Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν·

14 Omnia facite sine murmurationibus et disceptationibus;

* 15 Ἵνα γένησθε ‡ ἄμεμπτοι καὶ ‡ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἀμώμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης· ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ,

15 Ut sitis irreprehensi et simplices, filii Dei inculpati in medio nationis pravæ et perversæ; in quibus splendetis sicut luminaria in mundo,

* 16 Λόγον ‡ ζωῆς ‡ ἐπέχοντες· εἰς ‡ καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα·

16 Verbum vitæ continentes; ad gloriationem mihi in diem Christi, quia non in vanum cucurri, neque in vanum laboravi.

17 Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν.

17 Sed si et liber super hostia et sacrificio fidei vestræ, gaudeo et congratulor omnibus vobis.

18 Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε, καὶ συγχαίρετέ μοι.

18 Id autem ipsum et vos gaudete, et congratulamini mihi.

19 Spero

• 19 ‡ Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ‡ ταχέως ‡ πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ † εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν.

• 20 Οὐδένα γὰρ ἔχω † ἰσόψυχον, ὅστις † γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει·

21 Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ.

22 Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον.

23 Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξαυτῆς.

24 Πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου πέμψαι πρὸς ὑμᾶς·

26 Ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε.

• 27 Καὶ γὰρ ἠσθένησε † παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν· οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ.

• 28 ‡ Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ † ἀλυπότερος ὦ.

29 Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε·

• 30 Ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισε, † παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ‡ ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ‡ ὑστέρημα τῆς πρός με ‡ λειτουργίας. 40. † 13.

Κεφ. γ'. 3.

1 ΤΟ' λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. τὰ αὐ-

19 Spero autem in Domino Jesu, Timotheum cito mittere vobis, ut et ego bono animo sim, cognoscens quæ circa vos.

20 Neminem enim habeo unanimem, qui germane ea quæ circa vos curaturus sit.

21 Omnes enim ea quæ sua ipsorum quærunt, non ea quæ Christi Jesu.

22 At probationem ejus cognoscite, quoniam sicut patri filius, cum me servivit in euangelium.

23 Hunc quidem igitur spero mittere, ut videro ea quæ circa me, statim.

24 Confido autem in Domino, quoniam et ipse cito veniam.

25 Necessarium autem existimavi, Epaphroditum fratrem et cooperatorem et commilitonem meum, vestrum autem Apostolum, et ministrum usus mei mittere ad vos;

26 Quoniam expetens erat omnes vos, et mœstus, eo quod audieratis quod ægrotasset.

27 Etenim infirmatus est proxime morti, sed Deus ejus misertus est; non ejus autem solum, verum et mei, ut ne tristitiam super tristitiam haberem.

28 Studiosius ergo misi illum ut videntes eum iterum gaudeatis, et ego sine tristitia sim.

29 Excipite itaque illum in Domino cum omni gaudio, et ejusmodi in pretio habetote.

30 Quoniam propter opus Christi usque ad mortem accessit, posthabens animam, ut suppleret vestram defectionem ejus quod ad me obsequii.

CAPUT III.

1 RElíquum, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem scribere

α γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν ὐκ ὀκνη-
ὸν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.

• 2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέ-
πετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέ-
πετε τὴν † κατατομήν.

3 Ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περι-
ομὴ, οἱ πνεύματι Θεῷ λατρεύον-
ες, ϗ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰη-
σῦ, ϗ ὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες·

4 Καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποί-
θησιν ϗ ἐν σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ
ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκὶ, ἐγὼ
ᾶλλον.

• 5 Περιτομὴ † ὀκταήμερος,
ἐ γένυς Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμὶν,
Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νό-
ον Φαρισαῖος,

6 Κατὰ ζῆλον διώκων τὴν
κκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν
νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος·

7 Ἀλλ' ἅτινα ἦν μοι κέρδη,
ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζη-
ίαν.

• 8 Ἀλλὰ μενῦνγε ϗ ἡγῦ-
μαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ
ὑπερέχον τῆς ‡ γνώσεως Χρι-
Ἰησῦ τῦ Κυρίυ μυ, δι' ὃν τὰ
ντα ‡ ἐζημιώθην, ϗ ἡγῦμαι
σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν
κερδήσω,

9 Καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔ-
ων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νό-
, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χρι-
, τὴν ἐκ Θεῦ δικαιοσύνην ἐπὶ
πίστει·

• 10 Τῦ γνῶναι αὐτὸν, ϗ τὴν
ναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτῦ, ϗ
ν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐ-
, † συμμορφόμενος τῷ θανάτῳ
τῦ·

• 11 ‡ Εἴ πως ‡ καταντήσω εἰς
ν † ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν.

12 Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ
η τετελείωμαι· διώκω δὲ εἰ ϗ
ταλάβω, ἐφ' ᾧ ϗ κατελήφθην
ὸ τῦ Χριστῦ Ἰησῦ.

13 Ἀδελφοὶ, ἐγὼ ἐμαυτὸν ὐ
γίζομαι κατειληφέναι·

scribere vobis mihi quidem non pigrum, vobis autem tutum.

2 Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem.

3 Nos enim sumus circumcisio, spiritu Deo servientes, et gloriantes in Christo Jesu, et non in carne confidentes;

4 Et quanquam ego habens confidentiam et in carne. Si quis videtur alius confidere in carne, ego magis.

5 Circumcisio octavi diei, ex genere Israël, tribus Benjamin, Hebræus ex Hebræis, secundum legem Pharisæus,

6 Secundum zelum persequens ecclesiam, secundum justitiam quæ in lege factus irreprehensibilis;

7 Sed quæ erant mihi lucra, hæc arbitratus sum propter Christum damnum.

8 Sed profecto et existimo omnia damnum esse propter eminentiam cognitionis Christi Jesu Domini mei, propter quem omnium damnum subii, et arbitror stercora esse, ut Christum lucrifaciam.

9 Et inveniar, in illo non habens meam justitiam quæ ex lege, sed illam quæ per fidem Christi, illam quæ ex Deo justitiam in fide;

10 Ad cognoscendum illum, et virtutem resurrectionis ejus, et communionem passionem illius, configuratus morti ejus;

11 Si quomodo occurram ad resurrectionem mortuorum.

12 Non quod jam acceperim aut jam perfectus sim; sequor autem si et comprehendam, quia et comprehensus sum à Domino Jesu Christo.

13 Fratres, ego meipsum non arbitror comprehendisse:

14 Unum

* 14 "Ἓν δὲ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν † ἐπεκτεινόμενος, κατὰ † σκοπὸν ‡ διώκω ἐπὶ τὸ ‡ βραβεῖον τῆς ‡ ἄνω ‡ κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Unum autem, quæ quidem retro obliviscens, iis vero quæ ante extentus, ad scopum persequor, ad bravium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu.

* 15 Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι † ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει.

15 Quotquot ergo perfecti, hoc sentiamus; et si quid aliter sapitis, et hoc Deus vobis revelabit.

16 Πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.

16 Verumtamen ad quod pervenimus, eadem incedere regula, idem sapere.

* 17 † Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ ‡ σκοπεῖτε τοὺς ‡ οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς.

17 Imitatores mei estote fratres, et observate ita ambulantes, sicut habetis exemplum nos.

18 Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σαυροῦ τοῦ Χριστοῦ·

18 Multi enim ambulant, quos sæpe dicebam vobis, nunc autem et flens dico inimicos crucis Christi;

19 Ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες.

19 Quorum finis interitus, quorum Deus venter, et gloria in confusione ipsorum, terrena sapientes.

* 20 Ἡμῶν γὰρ τὸ † πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ ‡ σωτῆρα ‡ ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν·

20 Nostra enim administratio in cælis est, ex quo etiam Salvatorem expectamus Dominum Jesum Christum;

* 21 Ὃς ‡ μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ‡ ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ ‡ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα. 27. † 11.

21 Qui transfigurabit corpus humilitatis nostræ, ad esse illud conformatum corpori gloriæ suæ secundum operationem possæ eum et subjicere sibi ipsi omnia.

Κεφ. δ'. 4.

* 1 "Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ † ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί.

CAPUT IV.

1 Itaque, fratres mei dilecti et exoptati, gaudium et corona mea, sic state Domino dilecti.

2 Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ·

2 Evodiam rogo, et Syntychen deprecor idipsum sapere in Domino;

* 3 Καὶ ‡ ἐρωτῶ καὶ σὲ, † σύζυγε ‡ γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλή-

3 Etiam rogo et te, socie germane, opitulare eis, quæ in Euangelio simul certarunt mihi cum et Clemente, et cæteris cooperantibu

ν῀ ϗ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μȣ,
τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

4 Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε·
λιν ἐρῶ, χαίρετε.

5 Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθή-
πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ Κύριος
γύς.

6 Μηδὲν μεριμνᾶτε· ἀλλ' ἐν
ντὶ τῇ προσευχῇ ϗ τῇ δεήσει
τὰ εὐχαριςίας τὰ αἰτήμα-
ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν
όν·

7 Καὶ ἡ εἰρήνη τȣ̃ Θεȣ̃ ἡ ὑπερέ-
σα πάντα νȣ̃ν, φρȣρήσει τὰς
δίας ὑμῶν ϗ τὰ νοήματα ὑμῶν
Χριςῷ Ἰησȣ̃.

8 Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα
ν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δί-
α, ὅσα ἁγνὰ, ὅσα † προσ-
ῆ, ὅσα † εὔφημα, εἴ τις ‡ ἀ-
ὴ ϗ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λο-
εσθε.

9 Ἃ ϗ ἐμάθετε, ϗ παρελάβετε,
ούσατε, ϗ εἴδετε ἐν ἐμοὶ, ταῦτα
άσσετε· ϗ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης
αι μεθ' ὑμῶν.

10 Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ
μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ † ἀ-
άλετε τὸ ὑπὲρ ἐμȣ̃ φρονεῖν·
ᾧ ϗ ἐφρονεῖτε, † ἠκαιρεῖσθε

11 Οὐχ ὅτι καθ' ‡ ὑςέρησιν
ω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι,
ὐτάρκης εἶναι.

12 Οἶδα δὲ ταπεινȣ̃σθαι, οἶδα
ερισσεύειν· ἐν παντὶ ϗ ἐν πᾶσι
μεμύημαι· ϗ χορτάζεσθαι, ϗ
πᾶν, ϗ περισσεύειν ϗ ὑςερεῖσ-
ε.

13 Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ‡ ἐν-
αμȣ̃ντί με Χριςῷ.

14 Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε,
κοινωνήσαντές μȣ τῇ θλί-

15 Οἴδατε δὲ ϗ ὑμεῖς,
Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τȣ̃
αγγελίȣ, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μα-
ονίας, ἀδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοι-

operantibus meis, quorum no-
mina in libro vitæ.

4 Gaudete in Domino sem-
per, iterum dico, gaudete.

5 Æquitas vestra nota sit
omnibus hominibus; Dominus
prope.

6 Nihil solliciti sitis, sed in
omni oratione et obsecratione
cum gratiarum actione peti-
tiones vestræ innotescant apud
Deum.

7 Et pax Dei superans om-
nem sensum, custodiat corda
vestra et intelligentias vestras
in Christo Jesu.

8 Reliquum, fratres, quæcun-
que sunt vera, quæcunque hones-
ta, quæcunque justa, quæcunque
pura, quæcunque amabilia, quæ-
cunque bonæ famæ, si qua vir-
tus, et si qua laus, hæc cogitate.

9 Quæ et didicistis, et acce-
pistis, et audistis, et vidistis in
me, hæc agite; et Deus pacis
erit cum vobis.

10 Gavisus sum autem in Do-
mino magnopere, quoniam jam
aliquando reviruistis pro me
sentire, in quo et sentiebatis,
oportunitate carebatis autem.

11 Non quod propter penuri-
am dico: ego enim didici, in
quibus sum, contentus ipse esse.

12 Scio autem humiliari, scio
et abundare: in omni et in om-
nibus institutus sum: et satiari,
et esurire, et abundare, et pe-
nuriam pati:

13 Omnia possum in corro-
borante me Christo.

14 Verumtamen pulchre fe-
cistis, communicantes meæ tri-
bulationi.

15 Scitis autem et vos, Philip-
penses, quod in principio euan-
gelii, quando exii à Macedonia,
nulla mihi ecclesia communica-

νώνησεν εἰς λόγον ‡ δόσεως ϗ † λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι·

16 Ὅτι ϗ ἐν Θεσσαλονίκῃ ϗ ἅπαξ ϗ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε.

17 Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν.

* 18 ‡ Ἀπέχω δὲ πάντα, ϗ περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, † ὀσμὴν ‡ εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ.

19 Ὁ δὲ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

20 Τῷ δὲ Θεῷ ϗ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί·

22 Ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

23 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 20. † 11.

Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι' Ἐπαφροδίτου.

vit in rationem dati et accepti si non vos soli :

16 Quia et Thessalonica e semel et bis in usum mihi mi sistis.

17 Non quia quæro donum sed requiro fructum abundantem in rationem vestram.

18 Accepi autem omnia, e abundo; repletus sum, accipien ab Epaphrodito ea quæ à vobis odorem suavitatis, hostiam acceptam, beneplacentem Deo.

19 At Deus meus implea omnem usum vestrum secun dum divitias suas, in gloria, in Christo Jesu.

20 At Deo et Patri nostro gloria in secula seculorum. Amen.

21 Salutate omnem sanctum in Christo Jesu. Salutant vo qui cum me fratres;

22 Salutant vos omnes sanc maxime autem qui de Cæsaris domo.

23 Gratia Domini nostri Jes Christi cum omnibus vobi Amen.

Ad Philippenses scripta e Roma per Epaphroditum

ΠΑΥΛΟΥ
Τοῦ Ἀποστόλου ἡ πρὸς
ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

PAULI
Apostoli ad
COLOSSENSES
EPISTOLA.

Κεφ. α. 1.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, ϗ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς,

CAPUT I.

1 PAULUS Apostolus Je Christi per voluntate Dei, et Timotheus frat

2 Τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι·

4 Ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,

* 5 Διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν † ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν † προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου,

6 Τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ· καὶ ἐστι καρποφορούμενον, καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ·

7 Καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ·

8 Ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ·

* 10 Περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν † ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ,

* 11 Ἐν πάσῃ δυνάμει † δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς·

12 Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί·

13 Ὃς ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς

2 Iis qui in Colossis sanctis et fidelibus fratribus in Christo; Gratia vobis et pax à Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo.

3 Gratias agimus deo, et Patri Domini nostri Jesu Christi semper pro vobis orantes;

4 Audientes fidem vestram in Christo Jesu, et dilectionem in omnes sanctos,

5 Propter spem sepositam vobis in cœlis, quam præaudistis in verbo veritatis Euangelii,

6 Pervenientis ad vos, sicut et in universo mundo; et est fructificans, et crescens, sicut et in vobis, ex qua die audistis et cognovistis gratiam Dei in veritate;

7 Sicut didicistis ab Epaphra dilecto conservo nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi;

8 Qui etiam declarans nobis vestram dilectionem in spiritu.

9 Propter hoc et nos, ex qua die audivimus, non cessamus pro vobis orantes, et postulantes, ut impleamini agnitionem voluntatis ejus, in omni sapientia et intellectu spiritali.

10 Ambulare vos digne Domino in omnem gratiam, in omni opere bono fructificantes, et crescentes in scientiam Dei,

11 In omni potestate corroborati secundum vim gloriæ ejus, in omni potentia et longanimitate cum gaudio;

12 Gratias agentes Deo et Patri idoneos facienti nos in partem sortis sanctorum in lumine.

13 Qui eripuit nos de potestate

ἐξουσίας τοῦ σκότους, ϗ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ·

tate tenebrarum, et transtulit i
regnum filii dilectionis suæ,

14 Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν·

14 In quo habemus redem
nem, per sanguinem ipsius, re
missionem peccatorum.

15 Ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως·

15 Qui est imago Dei in
bilis, primogenitus omnis cre
turæ;

* 16 Ὅτι ἐν αὐτῷ ‡ ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ϗ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ † ὁρατὰ ϗ τὰ ‡ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ ϗ εἰς αὐτὸν ἔκτισται·

16 Quoniam in ipso condi
sunt universa quæ in cælis
quæ in terræ, visibilia et invi
bilia, sive throni, sive domi
tiones, sive principatus, sive p
testates; omnia per ipsum et
ipsum creata sunt;

17 Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων, ϗ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε·

17 Et ipse est ante omnes, e
omnia in ipso constant;

* 18 Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς † πρωτεύων·

18 Et ipse est caput corpor
Ecclesiæ, qui est principiu
primogenitus ex mortuis, ut s
in omnibus ipse primatum te
nens;

19 Ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι·

19 Quia in ipso complacuit om
nem plenitudinem inhabitare.

* 20 Καὶ δι' αὐτοῦ ‡ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν· † εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

20 Et per eum reconciliar
omnia in ipsum; pacificans pe
sanguinem crucis ejus, per eum
sive quæ in terra, sive quæ
cælis.

21 Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους ϗ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν,

21 Et vos aliquando existent
alienatos et inimicos mente
operibus malis, nunc autem r
conciliavit,

22 Ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους ϗ ἀμώμους ϗ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ·

22 In corpore carnis ejus, pe
mortem, sistere vos sanctos
immaculatos et inculpatos co
ram ipso;

* 23 ‡ Εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει ‡ τεθεμελιωμένοι ϗ ἑδραῖοι, ϗ μὴ † μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν· οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

23 Si tamen permanetis fid
fundati et firmi, et non tran
moti à spe Euangelii quod a
distis, prædicati in univer
creatura quæ sub cælo, cuj
factus sum ego Paulus ministe

* 24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς πα-

24 Nunc gaudeo in passio

b

σήμασί μȣ ὑπὲρ ὑμῶν, ϗ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τȣ̃ Χριςȣ̃ ἐν τῇ σαρκί μȣ, ὑπὲρ τȣ̃ σώματος αὐτȣ̃, ὅ ἐςιν ἡ ἐκκλησία·

25 Ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τȣ̃ Θεȣ̃, τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τȣ̃ Θεȣ̃·

26 Τὸ μυςήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων ϗ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτȣ̃·

27 Οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι τίς ὁ πλȣ̃τος τῆς δόξης τȣ̃ μυςηρίȣ τȣ́τȣ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐςι Χριςὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης·

28 Ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νȣθετȣ̃ντες πάντα ἄνθρωπον, ϗ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραςήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριςῷ Ἰησȣ̃·

29 Εἰς ὃ ϗ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτȣ̃ τὴν ἐνεργȣμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. † 8.

Κεφ. β'. 2.

Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν, ϗ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, ϗ ὅσοι ȣ̓χ ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μȣ ἐν σαρκί.

2 Ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, ϗ εἰς πάντα πλȣ̃τον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως εἰς ἐπίγνωσιν τȣ̃ μυςηρίȣ τȣ̃ Θεȣ̃ ϗ πατρὸς ϗ τȣ̃ Χριςȣ̃·

3 Ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας ϗ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι.

4 Τȣ̃το δὲ λέγω ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ.

5 Εἰ γὰρ ϗ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν

bus meis pro vobis, et rursus adimpleo defectiones afflictionum Christi in carne mea, pro corpore ejus, quod est ecclesia.

25 Cujus factus sum ego ministersecundumdispensationem Dei, datam mihi in vos, implere verbum Dei;

26 Mysterium absconditum à seculis et à generationibus, nunc autem manifestatum est sanctis ejus;

27 Quibus voluit Deus notum facere quæ divitiæ gloriæ mysterii hujus in Gentibus, qui est Christus in vobis, spes gloriæ;

28 Quem nos annuntiamus, admonentes omnem hominem, et docentes omnem hominem in omni sapientia, ut sistamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu.

29 In quod et laboro, decertans secundum operationem ejus operatam in me in virtute.

CAPUT II.

1 Volo enim vos scire, quantum certamen habeam pro vobis, et iis qui in Laodicea, et quotquot non viderunt faciem meam in carne;

2 Ut consolentur corda ipsorum, compactorum in charitate, et in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitionem mysterii Dei et Patris et Christi;

3 In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, et scientiæ absconditi,

4 Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in suasibilitate sermonum.

5 Si enim et carne absum sed spiritu vobiscum sum, gaudens,

εἰμι, χαίρων ϗ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, ϗ τὸ † σερέωμα τῆς εἰς Χρισὸν πίσεως ὑμῶν.

et videns vestrum ordinem, et firmamentum ejus quæ in Christum fidei vestræ.

6 Ὡς ἦν παρελάβετε τὸν Χρισὸν Ἰησῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε·

6 Sicut ergo accepistis Christum Jesum Dominum, in ipso ambulate.

7 Ἐῤῥιζωμένοι ϗ ἐποικοδομέμενοι ἐν αὐτῷ, ϗ βεβαιέμενοι ἐν τῇ πίσει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαρισίᾳ.

7 Radicati et superædificati in ipso, et confirmati in fide sicut edocti estis, abundantes in ea in gratiarum actione.

* 8 Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσαι ὁ † συλαγωγῶν διὰ τῆς † φιλοσοφίας ϗ ‡ κενῆς ‡ ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ σοιχεῖα τῦ κόσμυ, ϗ ὀ κατὰ Χρισόν·

8 Videte ne quis vos sit depredans per philosophiam, et inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, et non secundum Christum.

* 9 Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς † θεότητ☉ † σωματικῶς·

9 Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo deitatis corporaliter.

10 Καὶ ἐσε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐσιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς ϗ ἐξεσίας·

10 Et estis in illo repleti, qui est caput omni principatus et potestatis;

* 11 Ἐν ᾧ ϗ ‡ περιετμήθητε ‡ περιτομῇ ‡ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῃ † ἀπεκδύσει τῦ σώματ☉ τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ τῦ Χρισῦ·

11 In quo et circumcisi estis circumcisione non manu facta in exutione corporis peccatorum carnis, in circumcisione Christi;

* 12 ‡ Συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ ϗ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίσεως τῆς ἐνεργείας τῦ Θεῦ τῦ ἐγείραντ☉ αὐτον ἐκ τῶν νεκρῶν.

12 Consepulti et in baptismo, in quo et coexcitati estis per fidem operationis Dei suscitantis illum ex mortuis.

* 13 Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι ϗ τῇ ἀκροβυσίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, ‡ συνεζωοποίησε σὺν αὐτῷ χαρισάμεν☉ ὑμῖν πάντα τὰ παραπτώματα,

13 Et vos mortuos existentes in delictis, et præputio carnis vestræ, convivificavit cum illo, condonans vobis omnia delicta;

* 14 ‡ Ἐξαλείψας τὸ καθ' ὑμῶν † χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ‡ ὑπεναντίον ἡμῖν, ϗ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τῦ μέσυ, † προσηλώσας αὐτὸ τῷ σαυρῷ·

14 Delens illud adversus nos chirographum edictis, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio, affigens illud cruci;

* 15 ‡ Ἀπεκδυσάμεν☉ τὰς ‡ ἀρχὰς ϗ τὰς ἐξεσίας † ἐδειγμάτισεν ἐν ‡ παῤῥησίᾳ, ‡ θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

15 Exspolians principatus et potestates traduxit in libertate, triumphans illos in se ipso.

* 16 Μὴ ἦν τις ὑμᾶς κρινέ-

16 Ne ergo quis vos judi-

τῳ ἐν βρώσει ἢ ἐν † πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ † νεομηνίας, ἢ σαββάτων·

17 Ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

* 18 Μηδεὶς ὑμᾶς † καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν † ἐμβατεύων, εἰκῇ ‡ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ·

19 Καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.

* 20 Εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ † δογματίζεσθε;

21 Μὴ ἅψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς·

* 22 Ἅ ἐστι πάντα εἰς ‡ φθορὰν τῇ † ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ‡ ἐντάλματα καὶ ‡ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων·

* 23 Ἅ τινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν † ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ‡ ταπεινοφροσύνῃ καὶ † ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς † πλησμονὴν τῆς σαρκός. 42. † 18.

Κεφ. γ'. 3.

1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος.

2 Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς.

3 Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ.

4 Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

* 5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, ‡ πάθος, ἐπιθυμίαν

in cibo aut in potu, aut in parte festi aut novilunii, aut sabbatorum;

17 Quæ sunt umbra futurorum, at corpus Christi.

18 Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum; quæ non vidit incedens, frustra inflatus à sensu carnis suæ.

19 Et non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus et conjunctiones subministratum et constructum, augescit augmentum Dei.

20 Si ergo mortui estis cum Christo, ab elementis mundi, quid tanquam viventes in mundo dogmatizamini?

21 Ne tetigeris, ne gustaveris, ne contrectaveris;

22 Quæ sunt omnia in corruptionem usu, secundum præcepta et doctrinas hominum;

23 Quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in voluntario cultu et submissione animi et subductione corporis, non in honore aliquo ad expletionem carnis.

CAPUT III.

1 Si igitur consurrexistis Christo, quæ sursum quærite, ubi Christus est in dextera Dei sedens.

2 Quæ sursum sapite, non quæ super terram.

3 Mortui estis enim, et vita vestra est abscondita cum Christo in Deo.

4 Cum Christus apparuerit, vita nostra, tunc et vos cum ipso apparebitis in gloria.

5 Mortificate ergo membra vestra quæ super terram, fornicatione, immunditiam, mollitiem,

κακίαν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία·

6 Δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

7 Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς.

* 8 Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, † αἰσχρολογίαν, ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν.

9 Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους· ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ·

* 10 Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ‡ ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν·

11 Ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος· περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία· βάρβαρος, Σκύθης· δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός.

12 Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμῶν χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν·

* 13 Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ † μομφήν καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς.

14 Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος.

* 15 Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ † βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι, καὶ † εὐχάριστοι γίνεσθε.

* 16 Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν ‡ πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς καὶ † ὕμνοις καὶ ‡ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι ‡ ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ.

17 Καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν ποιῆτε, ἐν λόγῳ, ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν

litiem, concupiscentiam malam et avaritiam, quæ est idololatria

6 Propter quæ venit ira Dei in filios incredulitatis;

7 In quibus et vos ambulastis aliquando, cum viveretis in illis.

8 Nunc autem deponite et vos omnia, iram, excandescentiam, malitiam, blasphemiam, turpiloquium, ex ore vestro.

9 Ne mentimini in invicem; expolian tes veterem hominem cum actibus suis;

10 Et induti novum, renovatum in agnitionem secundum imaginem ejus qui creavit eum;

11 Ubi non est Græcus et Judæus, circumcisio et præputium; Barbarus, Scytha; servus, liber; sed omnia et in omnibus Christus.

12 Induite ergo, sicut electi Dei sancti et dilecti, viscera miserationum, benignitatem, modestiam, mansuetudinem, longanimitatem;

13 Supportantes alii alios, et condonantes vobismetipsis, si quis adversus aliquem habeat querelam; sicut et Christus condonavit vobis, ita et vos.

14 Super omnia autem hæc, charitatem, quæ est vinculum perfectionis.

15 Et pax Dei regat in cordibus vestris, in quam et vocati estis in uno corpore, et grati estote.

16 Verbum Christi inhabitet in vobis abundanter, in omni sapientia; docentes et commonentes vosmetipsos, psalmis et hymnis et canticis spiritualibus, in gratia cantantes in corde vestro Domino.

17 Et omne quodcunque facitis, in verbo, aut in opere, omnia

ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ.

19 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

21 Οἱ πατέρες, μὴ ‡ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ † ἀθυμῶσιν.

* 22 Οἱ δοῦλοι, ‡ ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ‡ ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ‡ ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν Θεόν·

23 Καὶ πᾶν ὅ,τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις·

* 24 Εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου ‡ ἀπολήψεσθε τὴν † ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε.

25 Ὁ δὲ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησε· καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία. 7. † 6.

Κεφ. δ'. 4.

1 ΟΙ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανοῖς.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ·

3 Προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι·

4 Ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.

omnia in nomine Domini Jesu, gratias agentes, Deo et patri per ipsum.

18 Mulieres, subditæ estote propriis viris, sicut convenit in Domino.

19 Viri, diligite uxores et ne amarulenti sitis ad illas.

20 Filii, obedite parentibus per omnia; hoc enim est beneplacitum in Domino.

21 Patres, ne irritate filios vestros, ut non pusillo animo fiant.

22 Servi, obedite per omnia secundum carnem dominis, non in oculorum servitiis quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum.

23 Et omne quodcunque facitis, ex animo operamini, sicut Domino, et non hominibus;

24 Scientes quod à Domino accipietis retributionem hæreditatis; nam Domino Christo servitis.

25 At injuriam faciens reportabit quod inique gessit; et non est personarum acceptio.

CAPUT IV.

1 DOmini, justum et æquabilitatem servis præstate, scientes quoniam et vos habetis Dominum in cœlis.

2 Orationi perdurate, vigilantes in ea in gratiarum actione:

3 Orantes simul et pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis, loqui mysterium Christi, propter quod etiam vinctus sum;

4 Ut manifestem illud, ut oportet me loqui.

5 In sapientia ambulate ad eos qui foris, tempus redimentes.

6 Sermo

6 Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς, ϗ πιστὸς διάκονος, ϗ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ·

8 Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν, ϗ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

9 Σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ ϗ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσι τὰ ὧδε·

* 10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ ‡ συναιχμάλωτός μου, ϗ Μάρκος ὁ † ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν·

° 11 Καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι † παρηγορία.

12 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν δοῦλος Χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε τέλειοι ϗ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ.

13 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν, ϗ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, ϗ τῶν ἐν Ἱεραπόλει.

14 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς, ϗ Δημᾶς.

15 Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, ϗ Νυμφᾶν ϗ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν.

16 Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, ποιήσατε ἵνα ϗ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ· ϗ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα ϗ ὑμεῖς ἀναγνῶτε.

17 Καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

6 Sermo vester semper in gratia, sale conditus, scire quomodo oporteat vos unicuique respondere.

7 Ea quæ circa me omnia nota faciet vobis Tychicus dilectus frater, et fidelis minister, et conservus in Domino;

8 Quem misi ad vos ad ipsum hoc, ut cognoscat ea quæ circa vos, et consoletur corda vestra.

9 Cum Onesimo fideli et dilecto fratre, qui est ex vobis; omnia vobis nota facient quæ hic.

10 Salutat vos Aristarchus concaptivus meus et Marcus, consobrinus Barnabæ, de quo accepistis mandata; Si venerit ad vos, excipite illum;

11 Et Jesus dictus Justus, existentes ex circumcisione; hi soli cooperarii in regnum Dei, qui facti sunt mihi solatium.

12 Salutat vos Epaphras qui ex vobis servus Christi, semper decertans pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate Dei.

13 Testor enim illi, quod habet zelum multum pro vobis, et iis qui in Laodicea, et qui in Hierapoli.

14 Salutat vos Lucas medicus dilectus, et Demas.

15 Salutate illos qui in Laodicea fratres, et Nympham, et illam quæ per domum ejus ecclesiam.

16 Et cum lecta fuerit apud vos epistola, facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur, et eam quæ Laodiceæ, ut et vos legatis.

17 Et dicite Archippo: Vide ministerium quod accepisti in Domino, ut illud impleas.

18 Salutatio

18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ
Παύλου. Μνημονεύετέ μου τῶν
δεσμῶν. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.
Ἀμήν. 3. † 2.

Πρὸς Κολοσσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.

18 Salutatio mea manu Pauli.
Memores estote meorum vinculorum. Gratia vobiscum. Amen.

Ad Colossenses scripta est Roma per Tychicum et Onesimum.

ΠΑΥΛΟΥ

Τοῦ Ἀποστόλου ἡ πρὸς

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

Κεφ. ά. 1.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν Θεῷ πατρὶ, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν·

3 Ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν·

4 Εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὑπὸ Θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν·

5 Ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ· καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς.

6 Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν

PAULI

Apostoli ad

THESSALONICENSES

EPISTOLA PRIMA.

CAPUT I.

1 PAULUS et Silvanus, et Timotheus, ecclesiæ Thessalonicensium in Deo patre, et Domino Jesu Christo, gratia vobis, et pax à Deo patre nostro, et Domino Jesu Christo.

2 Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, mentionem vestri facientes in orationibus nostris;

3 Indesinenter memores vestri operis fidei, et laboris charitatis, et sustinentiæ spei Domini nostri Jesu Christi ante Deum et patrem nostrum.

4 Scientes, fratres dilecti, à Deo electionem vestram;

5 Quia Euangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed et in virtute, et in Spiritu sancto, et in plena perceptione multa; sicut scitis quales facti simus in vobis propter vos.

6 Et vos imitatores nostri facti estis

ἐγενήθητε ϗ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς Πνεύματος ἁγίου.

7 Ὥϛε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσι τοῖς πιϛεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ϗ τῇ Ἀχαΐᾳ.

* 8 Ἀφ' ὑμῶν γὰρ † ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ϗ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ ϗ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίϛις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν, ἐξελήλυθεν, ὥϛε μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι·

9 Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, ϗ πῶς ἐπεϛρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι ϗ ἀληθινῷ·

* 10 Καὶ † ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης. 2. † 2.

Κεφ. β'. 2.

1 ΑΥ'τοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν·

* 2 Ἀλλὰ ϗ † προπαθόντες ϗ ‡ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαῤῥησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι.

3 Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε ἐν δόλῳ·

4 Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιϛευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.

* 5 Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ † κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν ‡ προφάσει πλεονεξίας· Θεὸς μάρτυς·

6 Οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν, οὔτε ἀπ' ἄλλων· δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς Χριϛοῦ ἀπόϛολοι·

estis et Domini, excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus sancti

7 Ut fieri vos exemplaria omnibus credentibus in Macedonia et Achaia.

8 A vobis enim personuit sermo Domini, non solum in Macedonia, et in Achaia, sed et in omni loco fides vestra, quæ ad Deum, exiit, ut non opus nos habere loqui quicquam.

9 Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habebimus ad vos, et quomodo conversi estis ad Deum ab idolis, servire Deo vivo et vero;

10 Et expectare filium ejus de cælis quem suscitavit ex mortuis, Jesum liberantem nos ab ira ventura.

CAPUT II.

1 IPsi enim scitis, fratres, introitum nostrum ad vos quia non vanus factus est.

2 Sed et ante passi et contumeliis affecti, sicut scitis, Philippis, libertate usi fuimus in Deo nostro, loqui ad vos Euangelium Dei in multo certamine.

3 Non exhortatio nostra non ex impostura, neque ex immunditia, neque in dolo;

4 Sed sicut probati sumus à Deo credi Euangelium, ita loquimur, non quasi hominibus placentes, sed Deo probanti corda nostra.

5 Neque enim aliquando in sermone adulationis facti sumus sicut scitis, neque in prætextu avaritiæ; Deus testis.

6 Nec quærentes ex hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis; Valentes in oneri esse, ut Christi apostoli;

7 Sed

• 7 'Αλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν
σῳ ὑμῶν, ὡς ἂν † τροφὸς ‡
ἀλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα.

7 Sed facti sumus lenes in
medio vestrum, tanquam si nutrix foveat suos ipsius filios;

* 8 Οὕτως, † ἱμειρόμενοι ὑ-
ῶν, εὐδοκῶμεν μεταδοῦναι ὑμῖν ὀ
ὸνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλ-
ϗ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι
γαπητοὶ ἡμῖν γεγένησθε.

8 Ita cupidi vestri avebamus tradere vobis non solum Euangelium Dei, sed etiam nostras ipsorum animas, quoniam chari nobis facti estis.

9 Μνημονεύετε γὰρ, ἀδελφοὶ,
ν κόπον ἡμῶν ϗ τὸν μόχθον·
κτὸς γὰρ ϗ ἡμέρας ἐργαζόμενοι,
ὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑ-
ῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐ-
γγέλιον τοῦ Θεοῦ.

9 Memores estis enim, fratres, laboris nostri, et fatigationis; nocte enim et die operantes, ad non supergravare quempiam vestrum, prædicavimus in vos Euangelium Dei.

• 10 Ὑμεῖς μάρτυρες ϗ ὁ Θεὸς,
† ὁσίως ϗ δικαίως ϗ ‡ ἀμέμπ-
ς ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν

10 Vos testes et Deus, ut sancte et juste et inculpate vobis credentibus facti sumus.

11 Καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕ-
ϛον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυ-
. παρακαλοῦντες ὑμᾶς ϗ παρα-
θούμενοι,

11 Sicut scitis quomodo unumquemque vestrum, sicut pater filios suos, hortantes vos, et consolantes,

12 Καὶ μαρτυρούμενοι, εἰς τὸ
ριπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ
καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ
σιλείαν ϗ δόξαν.

12 Et testati, ad ambulare vos digne Deo vocante vos in suum ipsius regnum et gloriam.

• 13 Διὰ τοῦτο ϗ ἡμεῖς ‡ εὐ-
ριϛοῦμεν τῷ Θεῷ ‡ ἀδιαλείπτως,
ι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς
ρ' ἡμῶν, τοῦ Θεοῦ, ἐδέξασθε
λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ (καθώς
ν ἀληθῶς) λόγον Θεοῦ, ὃς ϗ
εργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιϛεύου-
ν.

13 Propter hoc et nos gratias agimus Deo indesinenter, quoniam accipientes verbum auditus à nobis, Dei, excepistis non verbum hominum. sed (sicut est vere) verbum Dei, qui et operatur in vobis credentibus.

• 14 Ὑμεῖς γὰρ ‡ μιμηταὶ ἐ-
νήθητε, ἀδελφοὶ, τῶν ἐκκλη-
ῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ
δαίᾳ, ἐν Χριϛῷ Ἰησοῦ, ὅτι
ὐτὰ ‡ ἐπάθετε ϗ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν
ων † συμφυλετῶν, καθὼς ϗ αὐ-
ὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων·

14 Vos enim imitatores facti estis, fratres, ecclesiarum Dei existentium in Judæa, in Christo Jesu, quia eadem passi estis et vos à propriis contribulibus, sicut et ipsi à Judæis,

• 15 Τῶν ϗ τὸν Κύριον ἀποκ-
ινάντων Ἰησοῦν ϗ τοὺς ἰδίους
οφήτας, ϗ ἡμᾶς ‡ ἐκδιωξάν-
ων, ϗ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, ϗ
ᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων·

15 Et Dominum occidentibus Jesum, et proprios prophetas, et nos persequentibus, et Deo non placentibus, et omnibus hominibus adversariis;

16 Κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθ-
σι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ

16 Prohibentibus nos Gentibus loqui ut serventur, ad im-

 plendum

ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

* 17 Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, † ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.

18 Διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς (ἐγὼ μὲν Παῦλος) καὶ ἅπαξ δὶς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς.

19 Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς, ἢ χαρὰ, ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ;

20 Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. 16. † 7.

Κεφ. γ'. 3.

1 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι,

2 Καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν·

* 3 Τῷ μηδένα † σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα.

4 Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο, καὶ οἴδατε.

5 Διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν· μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν·

6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς·

plendum sua peccata semper; pervenit autem super illos ira in finem.

17 Nos autem, fratres, orbati à vobis ad tempus horæ, aspectu, non corde, abundantius studuimus faciem vestram videre in multo desiderio,

18 Ideo voluimus venire ad vos (ego quidem Paulus) et semel et bis, et intercidit nos Satanas.

19 Quæ enim nostra spes aut gaudium, aut corona gloriationis; aut nonne et vos ante Dominum nostrum Jesum Christum, in ejus adventu?

20 Vos enim estis gloria nostra, et gaudium.

CAPUT III.

1 IDeo non amplius sustinentes, bene visum est nobis relinqui Athenis soli,

2 Et misimus Timotheum fratrem nostrum, et ministrum Dei, et cooperantem nostrum in Euangelio Christi, ad stabilire vos, et exhortari vos de fide vestra;

3 Neminem commoveri in tribulationibus istis; ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus.

4 Etenim cum apud vos essemus, prædicebamus vobis, quod futuri essemus affligi, sicut et factum est, et scitis.

5 Propter hoc et ego non amplius sustinens, misi ad cognoscere fidem vestram, ne forte tentaverit vos tentans, et vanum fiat labor noster.

6 Nuper autem veniente Timotheo ad nos à vobis, et annuntiante nobis fidem et charitatem vestram, et quia habetis memoriam nostri bonam semper, desiderantes nos videre sicut et nos vos;

7 Pro-

7 Διὰ τῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελ-
οὶ, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει
ἀνάγκῃ ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πί-
ως.

8 Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς
ἡκητε ἐν Κυρίῳ.

9 Τίνα γὰρ εὐχαριςίαν δυνά-
θα τῷ Θεῷ ἀνταποδῦναι περὶ
ὤν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ῇ χαί-
μεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τῦ Θεῦ
ὤν,

10 Νυκτὸς ϗ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπε-
σσῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ
όσωπον, ϗ καταρτίσαι τὰ ὑςερή-
ματα τῆς πίςεως ὑμῶν·

11 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς ϗ πατὴρ
ῶν, ϗ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησῦς
ριςὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν
ὸς ὑμᾶς.

12 Ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονά-
αι ϗ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς
λλήλυς ϗ εἰς πάντας, καθάπερ ϗ
ιεῖς εἰς ὑμᾶς·

13 Εἰς τὸ ςηρίξαι ὑμῶν τὰς
ρδίας ἀμέμπτυς ἐν ἁγιωσύνῃ,
ιπροσθεν τῦ Θεῦ ϗ πατρὸς ἡμῶν,
τῇ παρυσίᾳ τῦ Κυρίυ ἡμῶν
ησῦ Χριςῦ μετὰ πάντων τῶν
γίων αὐτῦ. 1. † 1.

Κεφ. δ'. 4.

ΤΟ' λοιπὸν ὗν, ἀδελφοὶ, ἐρω-
τῶμεν ὑμᾶς ϗ παρακαλῦ-
εν ἐν Κυρίῳ Ἰησῦ, καθὼς παρε-
άβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς
εριπατεῖν ϗ ἀρέσκειν Θεῷ, ἵνα
εριssεύητε μᾶλλον.

2 Οἴδατε γὰρ τίνας παραγγε-
ίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τῦ Κυρίυ
Ιησῦ.

3 Τῦτο γάρ ἐςι θέλημα τῦ Θεῦ,
ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς
πὸ τῆς πορνείας·

4 Εἰδέναι ἕκαςον ὑμῶν τὸ ἑαυτῦ
κεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ ϗ
ιμῇ·

5 Μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, κα-
άπερ ϗ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν
Θεόν·

7 Propter hoc consolati sumus fratres, in vobis, in omni tribulatione, et necessitate nostra, per vestram fidem.

8 Quoniam nunc vivimus, si vos statis in Domino.

9 Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum,

10 Nocte ac die super exabundanti orantes ad videndum vestram faciem, et complendum defectiones fidei vestræ ?

11 Ipse autem Deus et Pater noster, et Dominus noster Jesus Christus dirigat viam nostram ad vos.

12 Vos autem Dominus multiplicet, et abundare faciat charitate in invicem, et in omnes, quemadmodum et nos in vos :

13 Ad confirmare vestra corda in culpata in sanctitate, ante Deum et Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus sanctis ejus.

CAPUT IV.

1 Reliquum ergo, fratres, rogamus vos, et obsecramus in Domino Jesu, quemadmodum accepistis à nobis quomodo porteat vos ambulare et placere Deo, ut abundetis magis.

2 Scitis enim Qu præcepta dederimus vobis per Dominum Jesum.

3 Hæc enim est voluntas Dei, sanctificatio vestra : abstinere vos à fornicatione :

4 Scire unumquemque vestrum suum ipsius vas possidere in sanctificatione et honore :

5 Non in passione desiderii, sicut et Gentes nescientes Deum.

6 Non

* 6 Τὸ μὴ † ὑπερβαίνειν ϗ ‡ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ ‡ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτȣ͂· διότι ‡ ἔκδικ☉ ὁ Κύρι☉ περὶ πάντων τȣ́των, καθὼς ϗ ‡ προείπαμεν ὑμῖν, ϗ διεμαρτυράμεθα.

6 Non opprimere, et circumvenire in negotio fratrem suum: quoniam vindex Dominus d omnibus his. sicut et prædiximus vobis, et pertestificati sumus.

7 Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ.

7 Non enim vocavit nos Deu in impuritate, sed in sanctificatione.

8 Τοιγαρȣ͂ν ὁ ἀθετῶν, ȣ̓κ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν ϗ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτȣ͂ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς.

8 Itaque rejiciens, non hominem rejicit, sed Deum, et dantem spiritum suum sanctum in nos.

* 9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας ȣ̓ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς † θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλȣς.

9 De autem charitate fraternitatis non opus habetis scriber vobis: ipsi enim vos à Deo docti estis ad diligendum alii alios.

10 Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τȣ̀ς ἀδελφȣ̀ς τȣ̀ς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ· παρακαλȣ͂μεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, περισσεύειν μᾶλλον·

10 Etenim facitis illud i omnes fratres qui in univers Macedonia: rogamus auten vos, fratres abundare magis.

11 Καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, ϗ πράσσειν τὰ ἴδια, ϗ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν·

11 Et contendere quiete agere, et agere propria, et operan propriis manibus vestris, sicu vobis annuntiavimus

12 Ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, ϗ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

12 Ut ambuletis honeste a eosqui foris, et nullius opus habeatis.

13 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς ϗ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.

13 Non volumus autem vo ignorare, fratres, de dormientbus, ut non contristemini, sicu et reliqui non habentes spem.

14 Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησȣ͂ς ἀπέθανε ϗ ἀνέστη, ȣ̔́τω ϗ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τȣ͂ Ἰησȣ͂, ἄξει σὺν αὐτῷ.

14 Si enim credimus quo Jesus mortuus est, et resurrex it, ita et Deus dormientes pe Jesum aget cum eo.

15 Τȣ͂το γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίȣ, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρȣσίαν τȣ͂ Κυρίȣ, ȣ̓ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας·

15 Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos viventes, relicti in adventum Domini, non præveniemus dormientes.

* 16 Ὅτι αὐτὸς ὁ Κύρι☉ ἐν † κελεύσματι, ἐν φωνῇ ‡ ἀρχαγγέλȣ, ϗ ἐν σάλπιγγι Θεȣ͂ καταβήσεται ἀπ' ȣ̓ρανȣ͂, ϗ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ, ἀναστήσονται πρῶτον·

16 Quoniam ipse Dominus i jussu, in voce archangeli, et i tuba Dei descendet de cælo, e mortui in Christo, resurgen primum.

* 17 Ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες

17 Deinde nos viventes relict simu

οἱ ‡ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα.

18 Ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις. 9. † 3.

Κεφ. ε. 5.

1 ΠΕρὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι·

2 Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτί, οὕτως ἔρχεται.

* 3 Ὅταν γὰρ λέγωσιν· Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε ‡ αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ‡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ· καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν.

4 Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ.

5 Πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτός, οὐδὲ σκότους.

6 Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν.

7 Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν.

* 8 Ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ ‡ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας.

9 Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·

10 Τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν.

11 Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ

simul cum illis rapiemur in nubibus in occursum Domini in aëra, et sic semper cum Domino erimus.

18 Itaque consolamini alii alios in verbis istis.

CAPUT V.

1 DE autem temporibus et momentis, fratres, non opus habetis vobis scribi.

2 Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur in nocte, ita venit.

3 Cum enim dixerint; Pax et securitas, tunc repentinus eis imminet interitus, sicut dolor in utero habenti; et non effugient.

4 Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut dies vos tanquam fur comprehendat.

5 Omnes vos filii lucis estis, et filii diei; non sumus noctis, neque tenebrarum.

6 Nempe igitur non dormiamus sicut et reliqui, sed vigilemus, et sobrii simus.

7 Nam dormientes, nocte dormiunt; et inebriati, nocte ebrii sunt.

8 Nos autem diei existentes, sobrii simus, induti thoracem fidei et charitatis, et galeam, spem salutis.

9 Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in assertionem salutis per Dominum nostrum Jesum Christum;

10 Mortuum pro nobis, ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus.

11 Ideo consolamini alii alios, et ædificate unus unum, sicut et facitis.

12 Rogamus autem vos, fratres, nosse laborantes in vobis, et

προϊϛαμένȣς ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, ϗ νȣθετȣ̃ντας ὑμᾶς.

13 Καὶ ἡγεῖσθαι αὐτȣ̀ς ὑπὲρ ἐκπερισσȣ̃ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν, εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς.

* 14 Παρακαλȣ̃μεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί, ‡ νȣθετεῖτε τȣ̀ς † ἀτάκτȣς, ‡ παραμυθεῖσθε τȣ̀ς † ὀλιγοψύχȣς, ‡ ἀντέχεσθε τῶν ‡ ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας.

15 Ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακȣ̃ τινὶ ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε ϗ εἰς ἀλλήλȣς ϗ εἰς πάντας.

16 Πάντοτε χαίρετε.

17 Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε.

18 Ἐν παντὶ εὐχαριϛεῖτε· τȣ̃το γὰρ θέλημα Θεȣ̃ ἐν Χριϛῷ Ἰησȣ̃ εἰς ὑμᾶς.

19 Τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε.

20 Προφητείας μὴ ἐξȣθενεῖτε.

21 Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε.

22 Ἀπὸ παντὸς εἴδȣς πονηρȣ̃ ἀπέχεσθε.

23 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς † ὁλοτελεῖς ϗ † ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, ϗ ἡ ψυχὴ, ϗ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρȣσίᾳ τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριϛȣ̃ τηρηθείη.

24 Πιϛὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς ϗ ποιήσει.

25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.

26 Ἀσπάσασθε τȣ̀ς ἀδελφȣ̀ς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

27 Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιϛολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς.

28 Ἡ χάρις τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριϛȣ̃ μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν. 11. † 3.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

præsidentes vobis in Domino et admonentes vos.

13 Et ducere illos super ex abundanti in charitate, propter opus illorum, pacem habete in vobis ipsis.

14 Rogamus autem vos, fratres, monete inordinatos, consolamini pusillanimes, sustinete infirmos, longanimes estote ad omnes.

15 Videte ne quis malum pro malo alicui reddat; sed semper bonum sectamini, et in invicem et in omnes.

16 Semper gaudete.

17 Indesinenter orate.

18 In omni gratias agite hæc enim voluntas Dei in Christo Jesu in vos.

19 Spiritum ne extinguite.

20 Prophetias ne nihili facite

21 Omnia explorate; bonum retenete.

22 Ab omni specie mali abstinete.

23 Ipse autem Deus pacis sanctificet vos omnino perfectos; et integer vester spiritus, et anima, et corpus inculpate in adventu Domini nostri Jesu Christi servetur.

24 Fidelis ille vocans vos, qui etiam faciet.

25 Fratres, orate pro nobis.

26 Salutate fratres omnes in osculo sancto.

27 Adjuro vobis Dominum, legi epistolam omnibus sanctis fratribus.

28 Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum. Amen.

Ad Thessalonicenses prima scripta est ab Athenis.

PAULI

ΠΑΥΛΟΥ

Τȣ̃ Ἀποστόλȣ ἡ πρὸς

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Κεφ. ά. 1.

ΠΑΥΛΟΣ ϗ Σιλȣανὸς ϗ
Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ
Θεσσαλονικέων, ἐν Θεῷ
πατρὶ ἡμῶν ϗ Κυρίῳ Ἰησȣ̃ Χρι-
στῷ.

2 Χάρις ὑμῖν ϗ εἰρήνη ἀπὸ
Θεȣ̃ πατρὸς ἡμῶν, ϗ Κυρίȣ Ἰησȣ̃
Χριςȣ̃.

* 3 Εὐχαριςεῖν ὀφείλομεν τῷ
Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελ-
φοί, καθὼς ‡ ἄξιόν ἐςιν, ὅτι †
ὑπεραυξάνει ἡ πίςις ὑμῶν, ϗ πλε-
ονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάςȣ πάν-
των ὑμῶν εἰς ἀλλήλȣς·

4 Ὥςε ἡμᾶς αὐτȣ̀ς ἐν ὑμῖν καυ-
χᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τȣ̃ Θεȣ̃,
ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν, ϗ πίςεως
ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν, ϗ
ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε·

* 5 † Ἔνδειγμα τῆς δικαίας
κρίσεως τȣ̃ Θεȣ̃, εἰς τὸ ‡ καταξι-
ωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τȣ̃
Θεȣ̃, ὑπὲρ ἧς ϗ πάσχετε·

6 Εἴπερ δίκαιον παρὰ Θεῷ ἀν-
ταποδȣ̃ναι τοῖς θλίβȣσιν ὑμᾶς
θλίψιν·

7 Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις
ἄνεσιν μεθ᾽ ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκα-
λύψει τȣ̃ Κυρίȣ Ἰησȣ̃ ἀπ᾽ ȣ̓ρανȣ̃
μετ᾽ ἀγγέλων δυνάμεως αὐτȣ̃,

8 Ἐν πυρὶ φλογὸς, διδόντος
ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν, ϗ
τοῖς μὴ ὑπακȣ́ȣσι τῷ εὐαγγελίῳ
τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃·

PAULI

Apostoli ad

THESSALONICENSES

EPISTOLA SECUNDA.

CAPUT I.

1 PAULUS et Silvanus
et Timotheus ecclesiæ
Thessalonicensium in
Deo Patre nostro, et Domino
Jesu Christo;

2 Gratia vobis et pax à Deo
Patre nostro, et Domino Jesu
Christo.

3 Gratias agere debemus Deo
semper pro vobis, fratres, ita ut
dignum est, quoniam superau-
gescit fides vestra, et abundat
charitas uniuscujusque omnium
vestrum in invicem.

4 Ut nos ipsos in vobis gloriari
in ecclesiis Dei, pro patientia
vestra, et fide in omnibus perse-
cutionibus vestris, et tribulatio-
nibus quas sustinetis;

5 Indicium certum justi judi-
cii Dei, ad dignos censeri vos
regno Dei, pro quo et patimi-
ni.

6 Siquidem justum apud De-
um retribuere tribulantibus vos
tribulationem;

7 Et vobis tribulatis relaxa-
tionem cum nobis, in revelatio-
ne Domini Jesu Christi de cælo
cum angelis virtutis ejus,

8 In igne flammæ, dantis vin-
dictam non scientibus Deum, et
non obedientibus Evangelio Do-
mini nostri Jesu Christi.

9 Qui

* 9 Οἵτινες ‡ δίκην † τίσουσιν ‡ ὄλεθρον ‡ αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·

10 Ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν, (ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

11 Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει·

* 12 Ὅπως ‡ ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 9. † 3.

Κεφ. β'. 2.

1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν,

2 Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ·

* 3 Μήτις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,

4 Ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὡς Θεὸν καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός.

5 Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν;

6 Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε· εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ·

7 Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργ-

9 Qui pœnas luent exitium æternum, à facie Domini, et a gloria fortitudinis ejus;

10 Cum venerit glorificari in sanctis suis, et admirabilis fieri in omnibus credentibus, quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo.

11 In quod etiam oramus semper pro vobis, ut vos dignetur vocatione Deus noster, et impleat omnem bonam voluntatem bonitatis, et opus fidei in virtute;

12 Ut glorificetur nomen Domini nostri Jesu Christi in vobis, et vos in illo, secundum gratiam Dei nostri, et Domini Jesu Christi.

CAPUT II.

1 Rogamus autem vos, fratres per adventum Domini nostri Jesu Christi, et nostræ congregationis in ipsum,

2 Ad non cito dimoveri vos a sensu, neque turbari, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tanquam per nos, quasi quod instet dies Christi.

3 Ne quis vos seducat secundum ullum modum; quoniam non venerit discessio primum, et revelatus fuerit homo peccati, ille filius perditionis;

4 Ille oppositus, et elatus supra omnem dictum Deum aut numen, ita ut eum in templum Dei tanquam Deum sedere, ostendentem seipsum quod sit Deus.

5 Non meministis, quod adhuc existens apud vos, hæc dicebam vobis?

6 Et nunc obstaculum scitis ad revelari eum in suo ipsius tempore.

7 Nam mysterium jam operatur

ἔσται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσε γένηται·

8 Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομ@, ὃν ὁ Κύρι@ ἀναλώσει τῷ πνεύματι τε̃ σόματ@ αὐτε̃, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρεσίας αὐτε̃·

9 Οὗ ἐστιν ἡ παρεσία κατ' ἐνέργειαν τε̃ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ σημείοις, καὶ τέρασι ψεύδες,

10 Καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας ὀκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς,

11 Καὶ διὰ τε̃το πέμψει αὐτοῖς Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει·

12 Ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Κυρίε, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματ@, καὶ πίστει ἀληθείας·

14 Εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τε̃ εὐαγγελίε ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τε̃ Κυρίε ἡμῶν Ἰησε̃ Χριστε̃.

15 Ἄρα ὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγε, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύρι@ ἡμῶν Ἰησε̃ς Χριστός, καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δὸς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι,

17 Παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ. 1. † 0.

tur iniquitatis, solum tenens nunc donec è medio fiat.

8 Et tunc revelabitur ille exlex, quem Dominus interficiet spiritu oris sui, et destruet illustratione adventus sui;

9 Cujus est adventus secundum operationem Satanæ, in omni virtute, et signis, et prodigiis mendacii,

10 Et in omni deceptione injustitiæ in pereuntibus, pro quibus charitatem veritatis non receperunt ad servari ipsos

11 Et propter hoc mittet illis Deus operationem imposturæ, ad credendum eos mendacio;

12 Ut judicentur omnes non credentes veritati, sed beneplacitum habentes in injustitia.

13 Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis, fratres dilecti à Domino, quod elegerit vos Deus ab initio in salutem in sanctificatione Spiritus, et fide veritatis;

14 In quod vocavit vos per euangelium nostrum, in assertionem gloriæ Domini nostri Jesu Christi.

15 Nempe ergo, fratres, state, et tenete traditiones quas edocti estis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.

16 Ipse autem Dominus noster Jesus Christus, et Deus et pater noster diligens nos, et dans consolationem æternam, et spem bonam in gratia;

17 Exhortetur vestra corda, et confirmet vos in omni sermone et opere bono.

Κεφ. γ'. 3.

CAPUT III.

1 ΤΟ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγ@ τε̃ Κυρίε τρέχῃ, καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς·

1 QUod reliquum, orate, fratres, pro nobis, ut sermo Domini currat et glorificetur, sicut et apud vos.

2 Καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων ϗ πονηρῶν ἀνθρώπων· ȣ̓ γὰρ πάντων ἡ πίστις.

3 Πιςὸς δέ ἐςιν ὁ Κύριος, ὃς ςηρίξει ὑμᾶς ϗ φυλάξει ἀπὸ τȣ̃ πονηρȣ̃.

4 Πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν, ϗ ποιεῖτε ϗ ποιήσετε.

5 Ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τȣ̃ Θεȣ̃, ϗ εἰς ὑπομονὴν τȣ̃ Χριςȣ̃.

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃, ςέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφȣ̃ ἀτάκτως περιπατȣ̃ντος, ϗ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβε παρ' ἡμῶν.

* 7 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι ȣ̓κ † ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν.

* 8 Οὐδὲ ‡ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος· ἀλλ' ἐν κόπῳ ϗ μόχθῳ, νύκτα ϗ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ‡ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν.

9 Οὐχ ὅτι ȣ̓κ ἔχομεν ἐξȣσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς.

10 Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τȣ̃το παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις ȣ̓ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω.

* 11 Ἀκȣ́ομεν γάρ τινας περιπατȣ̃ντας ἐν ὑμῖν ‡ ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένȣς, ἀλλὰ † περιεργαζομένȣς.

12 Τοῖς δὲ τοιȣ́τοις παραγγέλλομεν, ϗ παρακαλȣ̃μεν διὰ τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν.

* 13 Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, μὴ ‡ ἐκκακήσητε † καλοποιȣ̃ντες.

* 14 Εἰ δέ τις ȣ̓χ ὑπακȣ́ει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπισο-

2 Et ut liberemur ab impor-tunis et malis hominibus; non enim omnium fides.

3 Fidelis autem est Domi-nus, qui confirmabit vos, et cus-todiet à malo.

4 Confidimus autem in Domi-no super vos, quoniam quæ de-nuntiamus vobis, et facitis, e[t] facietis.

5 At Dominus dirigat vest[ra] corda in charitatem Dei, et i[n] expectationem Christi.

6 Denuntiamus autem vobis fratres, in nomine Domini nos-tri Jesu Christi, subduci vos a[b] omni fratre inordinate ambu-lante, et non secundum tradi-tionem, quam accepit à nobis.

7 Ipsi enim scitis, quemad-modum oporteat imitari nos: quoniam non inordinati fuimu[s] in vobis.

8 Neque gratis panem man-ducavimus ab aliquo, sed in la-bore et fatigatione noctem e[t] diem operantes, ad non aggra-vare quemquam vestrum.

9 Non quia non habemus po-testatem; sed ut nosmetipso[s] formam daremus vobis ad im[i]-tandum nos.

10 Etenim cum essemus a-pud vos, hoc denuntiabamus vo-bis, quoniam si quis non vult o-perari, nec manducet.

11 Audimus enim quosdam ambulantes in vobis inordinate nihil operantes, sed circuma-gentes.

12 At ejusmodi denuntia-mus, obsecramus per Dominum nostrum Jesum Christum, u[t] cum quiete operantes, suum ip-sorum panem manducent.

13 Vos autem, fratres, n[e] segnescatis benefacientes.

14 Si vero quis non ausculta[t] verbo nostro per epistolam, hu[nc] notat[e]

ν, τῦτον † σημειῦσθε· ϗ μὴ ‡
συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ.
15 Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε,
ἀλλὰ νυθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.
16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰ-
ρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ
παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ· ὁ Κύριος
μετὰ πάντων ὑμῶν.
17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ
Παύλυ, ὅ ἐςι σημεῖον ἐν πάσῃ
ἐπιςολῇ· ὕτω γράφω.
18 Ἡ χάρις τῦ Κυρίυ ἡμῶν
Ἰησῦ Χριςῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.
ἀμήν. 9. † 4.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐ-
γράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

notate, et ne commisceamini
illi, ut pudefiat;
15 Et ne ut inimicum ducite,
sed ad monete ut fratrem.
16 Ipse autem Dominus pa-
cis det vobis pacem per omne
in omni modo; Dominus cum
omnibus vobis.
17 Salutatio mea manu Pau-
li, quod est signum in omni e-
pistola, ita scribo.
18 Gratia Domini nostri Jesu
Christi cum omnibus vobis. A-
men.

Ad Thessalonicenses secun-
da scripta est ab Atheneis.

ΠΑΎΛΟΥ

Τῦ Ἀποςόλυ ἡ πρὸς

ΤΙΜΌΘΕΟΝ

ἘΠΙΣΤΟΛΉ ΠΡΩ͂ΤΗ.

Κεφ. ά. 1.

ΠΑΥ͂ΛΟΣ ἀπόςολος Ἰη-
σῦ Χριςῦ κατ' ἐπιταγὴν
Θεῦ σωτῆρος ἡμῶν ϗ
Κυρίυ Ἰησῦ Χριςῦ, τῆς ἐλπίδος
ἡμῶν,
2 Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν
πίστει, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ
Θεῦ πατρὸς ἡμῶν, ϗ Χριςῦ Ἰησῦ
τῦ Κυρίυ ἡμῶν.
3 Καθὼς παρεκάλεσά σε, προσ-
μεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς
Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ
μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν·
4 Μηδὲ προσέχειν μύθοις
καὶ γενεαλογίαις † ἀπεράντοις,
αἵτινες ζητήσεις παρέχυσι μᾶλ-

PAULI

Apostoli ad

TIMOTHEUM

EPISTOLA PRIMA.

CAPUT I.

1 PAULUS Apostolus Jesu
Christi secundum ordi-
nationem Dei Salvato-
ris nostri et Jesu Christi, spei
nostræ;
2 Timotheo germano filio in
fide, gratia, misericordia, pax
à Deo Patre nostro et Christo
Jesu Domino nostro.
3 Sicut rogavi te remanere
in Epheso, proficiscens in Ma-
cedoniam, ut denuntiares qui-
busdam non aliter docere;
4 Neque attendere fabulis,
et genealogiis interminatis, quæ
quæstiones præstant magis,
quam

λον ἢ † οἰκοδομίαν Θεοῦ τὴν ἐν πίστει.

5 Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου·

* 6 Ὧν τινες ‡ ἀστοχήσαντες, ‡ ἐξετράπησαν εἰς † ματαιολογίαν·

7 Θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

8 Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται·

* 9 Εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ‡ ἀνοσίοις καὶ ‡ βεβήλοις, † πατραλῴαις καὶ † μητραλῴαις, † ἀνδροφόνοις,

* 10 Πόρνοις, ‡ ἀρσενοκοίταις, † ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, † ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται·

11 Κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

12 Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν·

* 13 Τὸν ‡ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ † διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ‡ ἀπιστίᾳ·

* 14 † Ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

15 Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ·

* 16 Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακρο-

quam ædificationem Dei q in fide.

5 At finis præcepti est cha tas de puro corde, et consc tia bona, et fide non ficta;

6 Quorum quidam aberra tes, conversi sunt in vaniloq um;

7 Volentes esse legisdoc res, non intelligentes neque q dicunt, neque de quibus aff mant.

8 Scimus autem quia bo lex, si quis ea legitime utatu

9 Sciens hoc, quia justo l non est posita, exlegibus vero non subditis, impiis et pecca ribus, sceleratis et contamina patricidis et matricidis, hom dis,

10 Fornicariis, masculor concubitoribus, plagiariis, me dacibus, perjuris, et si quid a ud sanæ doctrinæ adversatu

11 Secundum Euangeliu gloriæ beati Dei, quod credit sum ego.

12 Et gratiam habeo robora ti me Christo Jesu Domino no tro, quia fidelem me existim vit, ponens in ministerium;

13 Prius existentem blasph mum, et persecutorem et co tumeliosum; sed misericordia consecutus sum, quia ignora feci in incredulitate.

14 Superabundavit auten gratia Domini nostri cum fid et dilectione in Christo Jesu.

15 Fidelis sermo, et omni a ceptione dignus, quia Christu Jesus venit in mundum pecca tores servare, quorum primu sum ego.

16 Sed propter hoc misericor diam consecutus sum, ut in m primo ostenderet Jesus Christu omnem

...μίαν, πρὸς ‡ ὑποτύπωσιν τῶν ...ελλόντων πιςεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ...ὴν αἰώνιον.
17 Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων ...φθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ ...εῷ τιμὴ ϗ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ...ῶν αἰώνων. Ἀμήν.
* 18 Ταύτην τὴν ‡ παραγ...ελίαν ‡ παρατίθεμαί σοι, τέκ...ν Τιμόθεε, κατὰ τὰς ‡ προα...ούσας ἐπὶ σε ‡ προφητείας, ἵνα ...ατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν ςρα...ίαν,
19 Ἔχων πίςιν ϗ ἀγαθὴν συ...δησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι, περὶ ...ν πίςιν ἐναυάγησαν·
20 Ὧν ἐςιν Ὑμέναιος ϗ Ἀ...ξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σα...ᾶ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασ...μεῖν. 23. † 10.

Κεφ. β'. 2.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάν...των ποιεῖσθαι δεήσεις, προ...χὰς, ἐντεύξεις, εὐχαριςίας ὑπὲρ ...των ἀνθρώπων·
2 Ὑπὲρ βασιλέων ϗ πάν...τῶν ἐν ‡ ὑπεροχῇ ὄντων· ἵνα ...ρεμον ϗ ‡ ἡσύχιον βίον ‡ διά...μεν ἐν πάσῃ ‡ εὐσεβείᾳ ϗ ‡ ...νότητι·
Τοῦτο γὰρ καλὸν ϗ ἀπόδεκ...ενώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ·
Ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει ...ῆναι, ϗ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ...ῖν.
Εἷς γὰρ Θεὸς, εἷς ϗ μεσίτης ...ϗ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χρι... Ἰησοῦς·
6 Ὁ δοὺς ἑαυτὸν † ἀντίλυτρον πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ...ς.
Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ ϗ ...ολος, (ἀλήθειαν λέγω ἐν Χρι...ὐ ψεύδομαι) διδάσκαλος ἐθνῶν ...ςει ϗ ἀληθείᾳ.
Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ...ας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας

omnem longanimitatem, ad informationem futurorum credere in illo in vitam æternam.
17 Ipsi autem regi seculorum incorruptibili, invisibili, soli sapienti Deo honor et gloria in secula seculorum. Amen.
18 Hoc præceptum commendo tibi, fili Timothee, secundum præcedentes in te prophetias, ut milites in illis pulchram militiam,
19 Habens fidem et bonam conscientiam, quam quidam repellentes, circa fidem naufragaverunt:
20 Quorum est Hymenæus et Alexander, quos tradidi Satanæ, ut discant non blasphemare.

CAPUT II.

1 ADhortor igitur primum omnium, fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus:
2 Pro regibus et omnibus in sublimitate existentibus, ut quietam et tranquillam vitam degamus in omni pietate et honestate:
3 Hoc enim pulchrum et acceptum coram salvatore nostro Deo;
4 Qui omnes homines vult servari et ad agnitionem veritatis venire.
5 Unus enim Deus, unus et mediator Dei et hominum, homo Christus Jesus.
6 Dans semetipsum redemptionem pro omnibus, testimonium temporibus propriis.
7 In quod positus sum ego prædicator et apostolus, (veritatem dico in Christo, non mentior) doctor Gentium in fide et veritate.
8 Volo ergo orare viros in omni loco, levantes puras manus,

ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ.

* 9 Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν † καταστολῇ ‡ κοσμίῳ, μετὰ ‡ αἰδοῦς καὶ ‡ σωφροσύνης ‡ κοσμεῖν ἑαυτὰς, μὴ ἐν † πλέγμασιν, ἢ ‡ χρυσῷ, ἢ ‡ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ·

* 10 Ἀλλ' (ὃ ‡ πρέπει γυναιξὶν ‡ ἐπαγγελλομέναις ‡ θεοσέβειαν) δι' ἔργων ἀγαθῶν.

11 Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ.

* 12 Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ † αὐθεντεῖν ἀνδρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐν † ἡσυχίᾳ.

13 Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα.

14 Καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα, ἐν παραβάσει γέγονε.

* 15 Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς † τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ‡ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης. 22 † 7.

Κεφ. γ'. 3.

1 Πιστὸς ὁ λόγος· Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ.

* 2 Δεῖ οὖν τὸν ‡ ἐπίσκοπον ‡ ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, ‡ νηφάλεον, σώφρονα, κόσμιον, ‡ φιλόξενον, διδακτικόν·

3 Μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον·

4 Τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος·

5 (Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;)

* 6 Μὴ † νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς, εἰς κρῖμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου.

7 Δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν· ἵνα

nus, sine ira et disceptatione.

9 Similiter et mulieres in habitu ornato, cum verecundia et modestia ornare seipsas, non in cincinnis, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa;

10 Sed (quod decet mulieres professas pietatem) per opera bona.

11 Mulier in silentio discat in omni subjectione.

12 Mulieri autem docere non permitto, neque auctoritatem usurpare viri, sed esse in silentio.

13 Adam enim primus formatus est deinde Eva.

14 Et Adam non est seductus, at mulier seducta, in transgressione fuit.

15 Salvabitur autem per filiorum generationem, si manserint in fide et dilectione et sanctificatione cum modestia.

CAPUT III.

1 Fidelis sermo; si quis episcopatum expetit, pulchrum opus desiderat.

2 Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, vigilantem, sobrium, ornatum, hospitalem doctorem:

3 Non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum; sed modestum, non pugnantem, non cupidum argenti:

4 Propriæ domui bene præpositum, filios habentem in subjectione cum omni castitate.

5 (Si autem quis propriæ domui præesse non novit quomodo ecclesiæ Dei curam geret?)

6 Non nuper insitum, ut non inflatus, in judicium incidat diaboli.

7 Oportet autem illum et testimonium bonum habere ab illis q

, εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ ϗ παγίδα τοῦ διαβόλου.

* 8 ‡ Διακόνους ‡ ὡσαύτως σεμνὰς, μὴ † διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς·

9 Ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει·

10 Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες.

11 Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνὰς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσι·

12 Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι ϗ τῶν ἰδίων οἴκων·

* 13 Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, ‡ βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, ϗ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε τάχιον·

* 15 Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, ‡ στύλος ϗ † ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας.

* 16 Καὶ † ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.
l. † 5.

Κεφ. δ. 4.

1 ΤΟ' δὲ πνεῦμα † ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν † ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις, ϗ διδασκαλίαις δαιμονίων,

* 2 Ἐν ‡ ὑποκρίσει † ψευδολόγων, † κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν,

* 3 Κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ Θεὸς ἔκ-

qui foris, ut non in opprobrium incidat et laqueum diaboli.

8 Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non vino multo deditos, non turpe lucrum sectantes;

9 Habentes mysterium fidei in pura conscientia;

10 Et hi autem probentur primum, deinde ministrent, inculpati existentes.

11 Mulieres similiter honestas non calumniosas, sobrias, fideles in omnibus.

12 Diaconi sint unius uxoris viri, filiis bene præsidentes, et propriis domibus;

13 Nam bene ministrantes, gradum sibi ipsis bonum acquirunt, et multam libertatem in fide quæ in Christo Jesu.

14 Hæc tibi scribo, sperans venire ad te cito.

15 Si autem tardavero, ut scias quomodo oporteat in domo Dei conversari, quæ est ecclesia Dei vivi columna et firmamentum veritatis.

16 Et manifeste magnum est pietatis mysterium; Deus manifestatus est in carne, justificatus est in spiritu, visus est angelis, prædicatus est in Gentibus creditus est in mundo, receptus est in gloria.

CAPUT IV.

1 AT Spiritus diserte dicit, quia in novissimis temporibus descicent quidam à fide, attendentes spiritibus deceptoribus, et doctrinis dæmoniorum,

2 In hypocrisi falsa loquentium, cauteriatam habentium propriam conscientiam.

3 Prohibentium nubere, abstinere cibis, quos Deus creavit ad

πισεν εἰς † μετάληψιν μετὰ εὐχαρισίας τοῖς πισοῖς ϗ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν.

* 4 Ὅτι πᾶν ‡ κτίσμα Θεȣ̃ καλὸν, ϗ ἀδὲν † ἀπόβλητον μετὰ εὐχαρισίας λαμβανόμενον.

* 5 ‡ Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγȣ Θεȣ̃ ϗ ‡ ἐντεύξεως.

* 6 Ταῦτα ‡ ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος Ἰησȣ̃ Χρισȣ̃, † ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίσεως, ϗ τῆς καλῆς διδασκαλίας, ᾗ παρηκολȣ́θηκας.

* 7 Τȣ̀ς δὲ βεβήλȣς ϗ † γραώδεις μύθȣς ‡ παραιτȣ̃· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν·

* 8 Ἡ γὰρ ‡ σωματικὴ † γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐσὶν ‡ ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐσιν, ἐπαγγελίαν ἔχȣσα ζωῆς τῆς νῦν ϗ τῆς μελλȣ́σης.

* 9 Πισὸς ὁ λόγος ϗ πάσης ‡ ἀποδοχῆς ἄξιος.

10 Εἰς τȣ̃το γὰρ ϗ κοπιῶμεν ϗ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐσι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλισα πισῶν.

11 Παράγγελλε ταῦτα ϗ δίδασκε.

12 Μηδείς σȣ τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνȣ τῶν πισῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀνασροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίσει, ἐν ἁγνείᾳ.

* 13 Ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ‡ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ.

14 Μὴ ἀμέλει τȣ̃ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας, μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τȣ̃ πρεσβυτερίȣ.

15 Ταῦτα μελέτα, ἐν τȣ́τοις ἴσθι· ἵνα σȣ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν.

16 Ἔπεχε σεαυτῷ, ϗ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τȣ̃το

ad acceptionem cum gratiarum actione fidelibus, et cognoscentibus veritatem.

4 Quia omnis creatura Dei bona, et nihil rejiciendum cum gratiarum actione sumptum.

5 Sanctificatur enim per verbum Dei et orationem.

6 Hæc subjiciens fratribus, bonus eris minister Jesu Christi, enutritus verbis fidei, et bonæ doctrinæ, quam assecutus es.

7 At prophanas et aniles fabulas rejice; exerce autem te ipsum ad pietatem;

8 Nam corporalis exercitatio ad modicum est utilis; at pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc et futuræ.

9 Fidelis sermo, et omni acceptione dignus

10 In hoc enim et laboramus et probris afficimur, quia speravimus in Deo vivente, qui est salvator omnium hominum maxime fidelium.

11 Annuntia hæc, et doce.

12 Nemo tuam juventutem contemnat, sed exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in spiritu, in fide, in castitate.

13 Dum venio, attende lectioni, exhortationi, doctrinæ.

14 Ne neglige illud in te donum, quod datum est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterii.

15 Hæc meditare, in his esto ut tuus profectus manifestus sit in omnibus.

16 Attende tibi ipsi, et doctrinæ; persiste illis; hoc enim faciens

ἀρ ποιῶν, ϗ σεαυτὸν σώσεις ϗ
ὺς ἀκούοντάς σε. 19. † 9.

Κεφ. ἑ. 5.

1 ΠΡεσβυτέρῳ μὴ † ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς·

2 ‡ Πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφὰς, ἐν πάσῃ ‡ ἁγνείᾳ.

3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας.

4 Εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ † ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, ϗ ἀμοιβὰς ‡ ἀποδιδόναι τοῖς ‡ προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστι καλὸν ϗ ‡ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

5 Ἡ δὲ ‡ ὄντως χήρα ϗ † μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν, ϗ προσμένει ταῖς δεήσεσι ϗ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς ϗ ἡμέρας.

6 Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε.

7 Καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν.

8 Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων ϗ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, ϗ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

9 Χήρα † καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ‡ ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή·

10 Ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ † ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ ‡ θλιβομένοις ‡ ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ † ἐπηκολούθησε.

11 Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ † καταστρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν·

12 Ἔχουσαι κρῖμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν.

13 Ἅμα δὲ ϗ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ ϗ † φλύ-

faciens, et teipsum servabis, et audientes te.

CAPUT V.

1 SEniorem ne increpaveris, sed hortare ut patrem; juvenes, ut fratres.

2 Seniores mulieres, ut matres; juvenculas ut sorores, in omni castitate.

3 Viduas honora vere viduas.

4 Si autem qua vidua filios aut nepotes habet, discant primum propriam domum bene regere et mutuam vicem reddere parentibus; hoc enim est pulchrum et acceptum coram Deo.

5 At vere vidua, et sola relicta, speravit in Deum, et instat obsecrationibus et orationibus nocte et die.

6 At deliciosa, vivens mortua est.

7 Et hæc annuntiá, ut irreprehensibiles sint.

8 Si autem quis propriis, et maxime domesticis non prospicit, fidem negavit, et est infideli deterior.

9 Vidua eligatur non minus annorum sexaginta, quæ fuerit unius viri uxor;

10 In operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lavit, si afflictis suffecit, si omne opus bonum subsecuta est.

11 Adolescentiores autem viduas recusa; cum enim lascivierunt adversus Christum, nubere volunt;

12 Habentes damnationem, quia primam fidem abjecerunt.

13 Simul autem et otiosæ discunt circumeuntes domos; non solum autem otiosæ sed et nugaces,

αροι ϗ ‡ περίεργοι, λαλȣ̃σαι τὰ μὴ δέοντα.

* 14 Βȣ́λομαι ȣ̃ν ‡ νεωτέρας γαμεῖν, † τεκνογονεῖν, † οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ‡ ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ ‡ λοιδορίας χάριν.

15 Ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τȣ̃ Σατανᾶ.

16 Εἴ τις πισὸς ἢ πισὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, ϗ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

17 Οἱ καλῶς προεσῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιȣ́σθωσαν, μάλισα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ ϗ διδασκαλίᾳ.

18 Λέγει γὰρ ἡ γραφή· Βȣ̃ν ἀλοῶντα ȣ̓ φιμώσεις. Καί· Ἄξιος ὁ ἐργάτης τȣ̃ μισθȣ̃ αὐτȣ̃.

19 Κατὰ πρεσβυτέρȣ κατηγορίαν μὴ παραδέχȣ, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.

20 Τȣ̀ς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα ϗ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι.

* 21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τȣ̃ Θεȣ̃, ϗ Κυρίȣ Ἰησȣ̃ Χρισȣ̃, ϗ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς † προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ † πρόσκλισιν.

22 Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει.

* 23 Μηκέτι † ὑδροπότει, ἀλλ' οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν † σόμαχόν σȣ, ϗ τὰς ‡ πυκνάς σȣ ‡ ἀσθενείας.

24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγȣσαι εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ ϗ ἐπακολȣθȣ̃σιν·

* 25 Ὡσαύτως ϗ τὰ καλὰ ἔργα ‡ πρόδηλά ἐσι· ϗ τὰ † ἄλλως ἔχοντα, κρυβῆναι ȣ̓ δύναται.

34. † 16.

nugaces, et curiosæ, loquentes quæ non decentia.

14 Volo ergo juniores viduas nubere, filios procreare, domum regere, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia.

15 Jam enim quædam conversæ sunt retro Satanam.

16 Si quis fidelis aut qua fidelis habet viduas, sufficiat illis, et non gravetur ecclesia, ut vere viduis sufficiat.

17 Bene præsidentes presbyteri duplici honore digni habeantur, maxime laborantes in verbo et doctrina.

18 Dicit enim scriptura; Bovi trituranti non ligabis os. Et: Dignus operarius mercede sua.

19 Adversus presbyterum accusationem ne accipito, præterquam in duobus aut tribus testibus.

20 Peccantes coram omnibus argue, ut et cæteri timorem habeant.

21 Obtestor coram Deo, et Domino Jesu Christo, et electis angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, nihil faciens secundum inclinationem.

22 Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis; teipsum castum custodi.

23 Ne amplius aquam bibito, sed vino modico utere propter stomachum tuum, et frequentes tuas infirmitates.

24 Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad judicium; quosdam autem et subsequuntur.

25 Similiter et pulchra opera manifesta sunt, et aliter habentia abscondi non possunt.

Κεφ. ϛʹ. 6.

1 *ΟΣοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δȣ̃λοι, τὰς ἰδίȣς δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίȣς ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τȣ̃ Θεȣ̃ ϗ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται.

2 Οἱ δὲ πιςȣ̀ς ἔχοντες δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δȣλευέτωσαν, ὅτι πιςοί εἰσιν ϗ ἀγαπητοὶ, οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε, ϗ παρακάλει.

3 * Εἴ τις ‡ ἑτεροδιδασκαλεῖ, ϗ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνȣσι λόγοις τοῖς τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃, ϗ τῇ κατ᾽ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ,

4 * Τετύφωται, μηδὲν ἐπιςάμενος, ἀλλὰ † νοσῶν περὶ ζητήσεις ϗ † λογομαχίας· ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραὶ,

5 * † Παραδιατριβαὶ ‡ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν ‡ νȣ̃ν, ϗ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν· ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιȣ́των.

6 * Ἔςι δὲ ‡ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ ‡ αὐταρκείας.

7 Οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι ȣ̓δὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.

8 * Ἔχοντες δὲ † διατροφὰς ϗ σκεπάσματα, τȣ́τοις ἀρκεσθησόμεθα.

9 * Οἱ δὲ βȣλόμενοι πλȣτεῖν, ‡ ἐμπίπτȣσιν εἰς ‡ πειρασμὸν ϗ ‡ παγίδα, ϗ ἐπιθυμίας πολλὰς ‡ ἀνοήτȣς ϗ † βλαβερὰς, αἵτινες βυθίζȣσι τȣ̀ς ἀνθρώπȣς εἰς ὄλεθρον ϗ ἀπώλειαν.

10 * Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν ‡ κακῶν ἐςὶν ἡ † φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίςεως, ϗ ἑαυτȣ̀ς † περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

CAPUT VI.

1 QUicunque sunt sub jugo servi proprios dominos omni honore dignos arbitrentur, ut non nomen Dei et doctrina blasphemetur.

2 At fideles habentes dominos, non contemnant, quia fratres sunt; sed magis serviant, quia fideles sunt et dilecti, qui illius beneficii participantes; hæc doce, et exhortare.

3 Si quis aliter docet, et non accedit sanis sermonibus Domini nostri Jesu Christi, et ei quæ secundum pietatem doctrinæ,

4 Turget, nihil sciens, sed languens circa quæstiones et verborum pugnas, ex quibus nascitur invidia contentio, blasphemiæ suspiciones malæ,

5 Perversæ exercitationes corruptorum hominum mentem, et privatorum veritate, existimantium quæstum esse pietatem; abscede ab hujusmodi.

6 Est autem quæstus magnus pietas cum suæ sortis probatione.

7 Nihil enim intulimus in mundum, manifestum quia nec auferre quid possumus.

8 Habentes autem alimenta, et tegumenta, his contenti simus.

9 At volentes ditescere, incidunt in tentationem, et laqueum, et desideria multa stulta et nociva, quæ mergunt homines in interitum, et perditionem.

10 Radix enim omnium malorum est pecuniæ cupiditas, quam quidam appetentes, aberraverunt à fide, et seipsos transfixerunt doloribus multis.

11 Tu

11 Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τȣ̃ Θεȣ̃, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν, πρᾳότητα.

12 Ἀγωνίζȣ τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβȣ̃ τῆς αἰωνίȣ ζωῆς, εἰς ἣν ϗ ἐκλήθης, ϗ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.

13 Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τȣ̃ Θεȣ̃ τȣ̃ ζωοποιȣ̃ντος τὰ πάντα, ϗ Χριςȣ̃ Ἰησȣ̃ τȣ̃ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίȣ Πιλάτȣ τὴν καλὴν ὁμολογίαν·

* 14 Τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ‡ ἐπιφανείας τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃·

15 Ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος ϗ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, ϗ κύριος τῶν κυριευόντων,

* 16 Ὁ μόνος ἔχων † ἀθανασίαν, φῶς ‡ οἰκῶν † ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν ȣ̓δεὶς ἀνθρώπων, ȣ̓δὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ ϗ κράτος αἰώνιον. Ἀμήν.

* 17 Τοῖς πλȣσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, παράγγελλε μὴ ‡ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλȣ́τȣ ‧ † ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλȣσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν·

* 18 † Ἀγαθοεργεῖν, πλȣτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, † εὐμεταδότȣς εἶναι, † κοινωνικȣ́ς·

* 19 † Ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίȣ ζωῆς.

* 20 Ὦ Τιμόθεε, τὴν ‡ παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλȣς ‡ κενοφωνίας, ϗ † ἀντιθέσεις τῆς † ψευδωνύμȣ γνώσεως·

21 Ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.

11 Tu autem, ô homo Dei, hæc fuge; sectare vero justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem.

12 Certa pulchrum certamen fidei, apprehende æternam vitam, in quam et vocatus es, et confessus es pulchram confessionem coram multis testibus.

13 Præcipio tibi coram Deo vivificante omnia, et Christo Jesu testato coram Pontio Pilato pulchram confessionem;

14 Servare te mandatum immaculatum, irreprehensibile, usque in apparitionem Domini nostri Jesu Christi;

15 Quam temporibus propriis ostendet beatus, et solus potens, rex regnantium, et Dominus dominantium,

16 Solus habens immortalitatem, lucem habitans inaccessibilem; quem vidit nullus hominum, nec videre potest; cui honor et robur sempiternum. Amen.

17 Divitibus in nunc seculo præcipe non sublime sapere, neque sperare in divitiarum incertitudine, sed in Deo, vivente præbente nobis abunde omnia ad refocillationem;

18 Bene agere, ditescere in operibus bonis, benepartibiles esse, communicabiles;

19 Thesaurizantes sibi ipsi fundamentum pulchrum in futurum, ut apprehendant æternam vitam.

20 O Timothee, depositum custodi devitans prophanas inanitates vocum et oppositiones falso nominatæ scientiæ;

21 Quam quidam profitentes circa fidem aberraverunt:

Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. Ἀμήν. 35. runt. Gratia tecum. Amen.
17.

Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.

Ad Timotheum prior scripta est Laodicea, quæ est metropolis Phrygiæ Pacatianæ.

ΠΑΥΛΟΥ
τοῦ Ἀποστόλου ἡ πρὸς
ΤΙΜΟΘΕΟΝ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Κεφ. α΄. 1.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

2 Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

* 3 Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ‡ ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ ‡ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας·

4 Ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ·

* 5 Ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ † μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ· πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί.

* 6 Δι' ἣν αἰτίαν ‡ ἀναμιμνήσκω σε † ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ‡ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου.

* 7 Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ

PAULI
Apostoli ad
TIMOTHEUM
EPISTOLA SECUNDA.

CAPUT I.

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundum promissionem vitæ quæ est in Christo Jesu;

2 Timotheo dilecto filio, gratia, misericordia, pax à Deo Patre, et Christo Jesu Domino nostro.

3 Gratiam habeo Deo, cui servio à progenitoribus in pura conscientia, ut non intermissam habeo de te memoriam in orationibus meis, nocte et die;

4 Desiderans te videre, memor tuarum lacrymarum, ut gaudio implear;

5 Recordationem accipiens ejus quæ in te non ficte fidei, quæ inhabitavit primum in avia tua Loide. et matre tua Eunice; persuasus sum autem quod et in te;

6 Propter quam causam rursus meminisse facio te resuscitare donum Dei, quod est in te per impositionem manuum mearum.

7 Non enim dedit nobis Deus spiritum

Θεὸς πνεῦμα † δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως ϗ ἀγάπης ϗ † σωφρονισμοῦ·

* 8 Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ † συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ·

9 Τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, ϗ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ· οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, ϗ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων·

10 Φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν ϗ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου·

11 Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ ϗ ἀπόστολος ϗ διδάσκαλος ἐθνῶν.

* 12 Δι' ἣν αἰτίαν ϗ ταῦτα πάσχω· ἀλλ' οὐκ ‡ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, ϗ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστι τὴν † παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

13 Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει ϗ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Τὴν καλὴν παρακαταθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

15 Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελλος ϗ Ἑρμογένης·

* 16 Δῴη ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με † ἀνέψυξε, ϗ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπησχύνθη·

* 17 Ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, † σπουδαιότερον ἐζήτησέ με, ϗ εὗρε.

* 18 Δῴη αὐτῷ ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ

spiritum timoris, sed virtutis et dilectionis et sobrietatis.

8 Ne igitur erubueris testimonium Domini nostri, neque me vinctum ejus; sed patere afflictiones cum Euangelio secundum virtutem Dei;

9 Servantis nos, et vocantis vocatione sancta, non secundum opera nostra, sed secundum proprium propositum, et gratiam datam nobis in Christo Jesu ante tempora secularia;

10 Manifestatam autem nunc per apparitionem Salvatoris nostri Jesu Christi, destruentis quidem mortem, illuminantis autem vitam et incorruptionem per Euangelium;

11 In quod positus sum ego prædicator et apostolus et magister Gentium.

12 Ob quam causam etiam hæc patior; sed non confundor: scio enim cui credidi, et persuasum quia potens est depositum meum servare in illum diem.

13 Exemplar habe sanorum verborum, quæ à me audisti in fide et dilectione quæ in Christo Jesu.

14 Pulchrum depositum custodi per Spiritum Sanctum inhabitantem in nobis.

15 Scis hoc, quod adversati sunt me omnes qui in Asia, quorum est Phygellus et Hermogenes;

16 Det misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sæpe me refrigeravit, et catenam meam non erubuit;

17 Sed factus in Roma, studiosius quæsivit me, et invenit.

18 Det illi Dominus invenire misericordiam à Domino in illo die

τῇ ἡμέρᾳ· ϗ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διη-
κόνησε, † βέλτιον σὺ γινώσκεις.
14, † 9.

Κεφ. β'. 2.

1 ΣΥ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ
ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ.

2 Καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ
πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου
πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔ-
σονται ϗ ἑτέρους διδάξαι.

3 Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς
στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 4 Οὐδεὶς ‡ στρατευόμενος ‡
ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου † πραγμα-
τείαις, ἵνα τῷ † στρατολογήσαντι ‡
ἀρέσῃ.

* 5 Ἐὰν δὲ ϗ ἀθλῇ τις, οὐ ‡
στεφανοῦται ἐὰν μὴ ‡ νομίμως †
ἀθλήσῃ.

6 Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ
πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμ-
βάνειν.

7 Νόει ἃ λέγω· δῴη γάρ σοι ὁ
Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι.

8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐ-
γηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρ-
ματος Δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέ-
λιόν μου·

9 Ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσ-
μῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος
τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται.

10 Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω
διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα ϗ αὐτοὶ
σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου.

11 Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συν-
απεθάνομεν, ϗ συζήσομεν·

* 12 Εἰ ὑπομένομεν, ϗ ‡ συμ-
βασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖ-
νος ἀρνήσεται ἡμᾶς·

13 Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πι-
στὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ
δύναται.

* 14 Ταῦτα ‡ ὑπομίμνησκε,
διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυ-
ρίου μὴ † λογομαχεῖν, εἰς οὐδὲν †
χρήσιμον, ἐπὶ ‡ καταστροφῇ τῶν
ἀκουόντων.

die; et quæcunque in Epheso
ministravit, melius tu nosti.

CAPUT II.

1 TU ergo, fili mi, conforta-
re in gratia quæ in Chris-
to Jesu;

2 Et quæ audisti à me per
multos testes, hæc commenda
fidelibus hominibus, qui idonei
erunt et alios docere.

3 Tu igitur malum patere si-
cut pulcher miles Jesu Christi.

4 Nemo militans implicatur
vitæ negotiis, ut diligenti mili-
tes placeat.

5 Si autem et certet quis, non
coronatur, si non legitime cer-
taverit

6 Laborantem agricolam op-
ortet primum fructuspercipere.

7 Intellige quæ dico; det e-
nim tibi Dominus intellectum in
omnibus.

8 Memor esto Jesum Chris-
tum excitatem ex mortuis, ex
semine David, secundumEuan-
gelium meum.

9 In quo malum patior usque
ad vincula, quasi maleficus; sed
verbum Dei non est vinctum.

10 Propter hoc omnia susti-
neo propter electos, ut et ipsi
salutem consequantur quæ in
Christo Jesu, cum gloria æterna.

11 Fidelis sermo; si enim si-
mul mortui sumus, et simul vi-
vemus;

12 Si toleramus, et simul reg-
nabimus; si negaverimus, et
ille negabit nos;

13 Si infidi sumus, ille fidelis
permanet; negare seipsum non
potest.

14 Hæc commone, testificans
coram Domino, non contendere
verbis, ad nibil utile, ad subver-
sionem audientium.

15 Stude

* 15 Σπούδασον σεαυτὸν ‡ δόκιμον παραστῆσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην † ἀνεπαίσχυντον, † ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

16 Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας·

* 17 Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς † γάγγραινα ‡ νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός·

18 Οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι· καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων πίστιν.

19 Ὁ μέν τοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην· Ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· καί· Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα Χριστοῦ.

* 20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ‡ ὀστράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμήν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν.

* 21 Ἐὰν οὖν τις ‡ ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

* 22 Τὰς δὲ † νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας.

* 23 Τὰς δὲ μωρὰς καὶ † ἀπαιδεύτους ‡ ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ‡ γεννῶσι ‡ μάχας·

* 24 Δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ ‡ μάχεσθαι, ἀλλ' ‡ ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, ‡ διδακτικόν, † ἀνεξίκακον·

* 25 Ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς † ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας·

* 26 Καὶ † ἀνανήψωσιν ἐκ

15 Stude teipsum probabilem exhibere Deo, operarium non erubescendum, recte, secantem verbum veritatis.

16 At prophanas vanas voces cohibe; ad plus enim procedent impietatis;

17 Et sermo eorum ut gangræna pastum habebit, quorum est Hymenæus et Philetus.

18 Qui circa veritatem aberraverunt, dicentes resurrectionem jam esse factam; et subvertunt quorundam fidem.

19 Tamen firmum fundamentum Dei sta(t), habens signaculum hoc; Cognovit Dominus existentes ejus; et, Discedat ab injustitia omnis nominans nomen Christi.

20 In magna autem domo non sunt solum vasa aurea et argentea, sed et lignea et testacea; et quædam quidem in honorem, quædam autem in dedecus.

21 Si ergo quis emundaverit seipsum ab istis, erit vas in honorem sanctificatum et bene utile domino, ad omne opus bonum paratum.

22 At juvenilia desideria fuge; sectare vero justitiam, fidem, charitatem, pacem cum invocantibus Dominum de puro corde.

23 At stultas et ineruditas quæstiones, rejice, sciens quia generant pugnas.

24 Servum autem Domini non oportet pugnare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, mala tolerantem;

25 In lenitate erudientem contrapositos, nequando det illis Deus pœnitentiam ad agnitionem veritatis;

26 Et resipiscant à diaboli laqueo,

...τοῦ διαβόλου παγίδος, ‡ ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα. 3. † 13.

Κεφ. γ'. 3.

1 ΤΟῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ‡ ἐνστήσονται καιροὶ ‡ χαλεποί·

2 Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, ‡ φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ‡ ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ‡ ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι,

3 Ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, † ἀκρατεῖς, † ἀνήμεροι, † ἀφιλάγαθοι,

4 ‡ Προδόται, προπετεῖς, ‡ τετυφωμένοι, † φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι·

5 Ἔχοντες ‡ μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ‡ ἀποτρέπου.

6 Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ † ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ ‡ αἰχμαλωτεύοντες τὰ † γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις.

7 Πάντοτε μανθάνοντα, καὶ † μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα.

8 Ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.

9 Ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ‡ ἄνοια αὐτῶν † ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

10 Σὺ δὲ ‡ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ † ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ·

11 Τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐῤῥύσατο ὁ Κύριος.

queo. captivi detenti ab ipso ad ipsius voluntatem.

CAPUT III.

1 HOC autem scito quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa;

2 Erunt enim homines seipsos amantes, pecuniæ cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus immorigeri, ingrati, scelesti,

3 Sine affectione, sine fœdere, calumniatores, incontinentes, immites, bonum non amantes.

4 Proditores, præcipites, inflati, voluptatum amatores magis quam amatores Dei;

5 Habentes formam pietatis, at virtutem ejus abnegantes; et hos aversare.

6 Ex his enim sunt irrepentes in domos, et captivas ducentes mulierculas oneratas peccatis, actas desideriis variis;

7 Semper discentes, et nunquam ad scientiam veritatis venire valentes.

8 Quemadmodum autem Jannes et Jambres restiterunt Moysi, ita et hi resistunt veritati, homines corrupti mentem, reprobi circa fidem.

9 Sed non proficient ad plurimum; nam amentia eorum manifesta eris omnibus sicut et illorum facta est.

10 Tu autem assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem, dilectionem, patientiam;

11 Persecutiones, passiones qualia mihi facta sunt in Antiochia, in Iconio, in Lystris; quales persecutiones sustinui, et ex omnibus me eripuit Dominus.

12 Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσονται.

• 13 Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι ϗ † γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, ‡ πλανῶντες ϗ πλανώμενοι.

• 14 Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες ϗ † ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες·

15 Καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

• 16 Πᾶσα ‡ γραφὴ, † θεόπνευστος, ϗ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ‡ ἔλεγχον, πρὸς † ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ·

• 17 Ἵνα † ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ‡ ἐξηρτισμένος. 34. † 17.

Κεφ. δ'. 7.

1 Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ϗ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας ϗ νεκροὺς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ ϗ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ·

• 2 Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι ‡ εὐκαίρως, † ἀκαίρως ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ ϗ διδαχῇ.

• 3 Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται· ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς † ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, † κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν·

4 Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται.

5 Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

• 6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη ‡ σπένδο-

12 Et omnes autem volente pie vivere in Christo Jesu, per secutionem patientur.

13 Mali autem homines e seductores proficient in pejus seducentes et seducti.

14 Tu vero permane in i quæ didicisti, et credita sunt ti bi, sciens à quo didiceris;

15 Et quia à puero sacras li teras nosti, potentes te sapien tem reddere ad salutem, per fi dem in Christo Jesu.

16 Omnis scriptura divinitu inspirata, et utilis ad doctrinam ad redargutionem, ad correcti onem ad eruditionem quæ i justitia;

17 Ut perfectus sit Dei hom ad omne opus bonum instruc tus.

CAPUT IV.

1 Testificor igitur ego coram Deo, et Domino nostr Jesu Christo, futuro judicar vivos et mortuos secundum ap paritionem ipsius, et regnum ejus;

2 Prædica verbum, insta tem pestive, intempestive; argue increpa, obsecra in omni longa nimitate et doctrina.

3 Erit enim tempus, cum sa nam doctrinam non sustinebunt sed secundum desideria propri sibi ipsis coacervabunt magis tros, prurientes auditum?

4 Et à quidem veritate audi tum avertent, ad autem fabulas convertentur.

5 Tu vero vigila in omnibus mala patere, opus fac Euange list , ministerium tuum imple tum redito.

6 Ego enim jam delibor, e temp

ν, ϗ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς † ἀνα-
σεως ἐφέστηκε.

* 7 Τὸν ‡ ἀγῶνα τὸν καλὸν ‡
γώνισμαι, τὸν ‡ δρόμον ‡ τετέλε-
, τὴν πίστιν τετήρηκα.

8 Λοιπὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς
καιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει
ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ,
ίκαιος κριτής· ὀ μόνον δὲ ἐμοὶ,
λὰ ϗ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν
φάνειαν αὐτοῦ.

9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με τα-
χέως·

10 Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλι-
πε, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, ϗ
πορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσ-
ς εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλ-
ματίαν·

11 Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ' ἐ-
μοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν, ἄγε μετὰ
σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος εἰς
διακονίαν.

12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς
Ἔφεσον.

* 13 Τὸν † φελόνην ὃν ‡ ἀπέ-
λιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ,
ἐρχόμενος φέρε, ϗ τὰ βιβλία,
μάλιστα τὰς † μεμβράνας.

* 14 Ἀλέξανδρος ὁ † χαλκεὺς
πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο. ἀποδώη
αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

15 Ὃν ϗ σὺ φυλάσσου· λίαν
γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ
οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ
πάντες με ἐγκατέλιπον· (μὴ αὐτοῖς
λογισθείη)

17 Ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη,
καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ
κήρυγμα πληροφορηθῇ, ϗ ἀκούσῃ
πάντα τὰ ἔθνη· ϗ ἐῤῥύσθην ἐκ
στόματος λέοντος.

18 Καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος
ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, ϗ σώσει
εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουρά-
νιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. Ἀμήν.

tempus mei discesus instat.

7 Certamen pulchrum certavi, cursum consummavi, fidem servavi.

8 Reliquum, reposita est mihi justitiæ corona. quam reddet mihi Dominus in illa die, justus judex; non solum autem mihi, sed et omnibus diligentibus apparitionem ejus.

9 Stude venire ad me cito.

10 Demas enim me reliquit, diligens quod nunc est seculum, et abiit Thessalonicam. Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam;

11 Lucas est solus mecum. Marcum assumens, adduc cum teipso; est enim mihi utilis in ministerium.

12 Tychicum autem misi Ephesum.

13 Penulam quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer, et libros, maxime membranas.

14 Alexander ærarius multa mihi mala ostendit. reddat illi Dominus secundum opera ejus;

15 Quem et tu observa; valde enim restitit nostris verbis.

16 In prima mea defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt; (non illis imputetur.)

17 At Dominus mihi astitit, et confortavit me, ut per me prædicatio plene percipiatur, et audiant omnes Gentes; et ereptus sum de ore leonis.

18 Et eripiet me Dominus ab omni opere malo et servabit in regnum suum cœleste; cui gloria in secula seculorum. Amen.

19 Sa.

19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον.

20 Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ. Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.

21 Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λῖνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

22 Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν. 14. † 7.

* Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

19 Saluta Priscillam et Aquilam, et Onesiphori domum.

20 Erastus remansit Corinthi; Trophimum autem reliqui Mileti infirmum.

21 Festina ante hyemem venire. Salutant te Eubulus, et Pudens, et Linus, et Claudia, et fratres omnes.

22 Dominus Jesus Christus cum spiritu tuo. gratia vobis cum. Amen.

Ad Timotheum secunda, Ephesiorum Ecclesiæ primum Episcopum ordinatum, scripta est Roma. cum ex secundo sisteretur Paulus Cæsari Neroni.

ΠΑΥΛΟΥ
Τοῦ Ἀποστόλου ἡ πρὸς
ΤΙΤΟΝ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Κεφ. α'. 1.

1 ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν·

* 2 Ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ † ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων,

3 Ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ·

4 Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Κυ-

PAULI
Apostoli ad
TITUM
EPISTOLA.

CAPUT I.

1 PAULUS servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi, secundum fidem electorum Dei, et agnitionem veritatis quæ secundum pietatem;

2 In spem vitæ æternæ, quam promisit expers mendacii Deus ante tempora secularia,

3 Manifestavit autem temporibus propriis verbum suum in prædicatione, quam creditam habeo ego secundum præceptum Salvatoris nostri Dei.

4 Tito germano filio secundum communem fidem, gratis mise-

ς Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡ-
ῶν.

5 Τούτου χάριν κατέλιπόν σε
Κρήτῃ, ἵνα τὰ ‡ λείποντα †
ιδιορθώσῃ, ϗ καταστήσῃς κατὰ
λιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι
εταξάμην·

6 Εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς
ναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ,
ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυ-
τακτα.

7 Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ‡
γκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονό-
, μὴ ‡ αὐθάδη, μὴ † ὀργίλον,
‡ πάροινον, μὴ ‡ πλήκτην, μὴ
χροκερδῆ·

8 Ἀλλὰ φιλόξενον, † φιλά-
θον, σώφρονα, δίκαιον, ‡ ὅσιον,
γκρατῆ·

9 Ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν
χὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς
παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ
ὑγιαινούσῃ, ϗ τοὺς ἀντιλέγοντας
χειν.

10 Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ ϗ ‡
ότακτοι, † ματαιολόγοι ϗ †
απάται, μάλιστα οἱ ἐκ περι-
ῆς.

11 Οὓς δεῖ † ἐπιστομίζειν·
ες ὅλους ‡ οἴκους ‡ ἀνατρέπουσι,
σκοντες ἃ μὴ δεῖ, † αἰσχροῦ
δους ‡ χάριν.

12 Εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος
ν προφήτης· Κρῆτες ἀεὶ ‡
αι, κακὰ θηρία, ‡ γαστέρες ‡
.

13 Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν
ς· δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐ-
ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν
πίστει·

14 Μὴ ‡ προσέχοντες † Ἰου-
κοῖς μύθοις, ϗ ἐντολαῖς ἀνθρώ-
ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.

15 Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς κα-
· τοῖς δὲ μεμιασμένοις ϗ ἀ-
οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίαν-
τῶν ϗ ὁ νοῦς ϗ ἡ συνείδησις.

misericordia, pax à Deo Patre, et Domino Jesu Christo Salvatore nostro.

5 Hujus gratia reliqui te in Creta, ut reliqua corrigas, et constituas per civitatem presbyteros, sicut ego tibi mandavi:

6 Si quis est inculpatus, unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriæ, aut non subditos.

7 Oportet enim episcopum inculpatum esse sicut Dei dispensatorem, non arrogantem, non iracundum, non violentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum:

8 Sed hospitalem, boni amantem sobrium, justum, sanctum, continentem:

9 Tenacem ejus qui secundum doctrinam fidelis sermonis, ut potens sit et exhortari in doctrina sana, et contradicentes arguere.

10 Sunt enim multi et inobedientes, vaniloqui et mentium deceptores, maxime qui ex circumcisione;

11 Quos oportet ore obturare; qui totas domos subvertunt, docentes quæ non oportet, turpis lucri gratia.

12 Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta; Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ ventres pigri.

13 Testimonium hoc est verum; ob quam causam increpa illos præcise, ut sani sint in fide;

14 Non intendentes Judaicis fabulis, et mandatis hominum aversantium veritatem.

15 Omnia quidem munda mundis; at pollutis et infidelibus nihil mundum, sed polluta sunt eorum et mens et conscientia.

* 16 Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, † βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ‡ ἀδόκιμοι. 30. † 11.

Κεφ. β'. 2.

1 ΣΥ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ.

* 2 ‡ Πρεσβύτας † νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, ‡ σώφρονας, ‡ ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ‡ ὑπομονῇ.

* 3 † Πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν † καταστήματι ‡ ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ ‡ δεδουλωμένας, † καλοδιδασκάλους,

* 4 Ἵνα † σωφρονίζωσι τὰς νέας, † φιλάνδρους εἶναι, † φιλοτέκνους,

* 5 Σώφρονας, ἁγνάς, † οἰκουρούς, ἀγαθάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται.

6 Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν.

* 7 Περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ † ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα,

* 8 Λόγον ὑγιῆ, † ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν ‡ φαῦλον.

9 Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας·

10 Μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν· ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

* 11 ‡ Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ † σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις·

* 12 Παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ‡ ἀρνησάμενοι τὴν ‡ ἀσέβειαν καὶ τὰς ‡ κοσμικὰς ἐπιθυμίας, † σω-

16 Deum confitentur nosse, at operibus negant, abominati existentes et inobedientes, et ad omne opus bonum reprobi.

CAPUT II.

1 TU autem loquere quæ decent sanam doctrinam.

2 Senes sobrios esse, honestos, prudentes, sanos fide, dilectione, patientia.

3 Anus similiter in habitu sancto decentes, non calumniatrices, non vino multo servientes, honestatis magistras,

4 Ut prudentiam doceant adolescentulas, virorum amantes esse, filiorum amantes,

5 Sobrias, castas, domisedas, bonas, subditas propriis viris, ut non verbum Dei blasphemetur.

6 Juvenes similiter hortare temperantes esse.

7 Circa omnia teipsum præbens exemplum pulchrorum operum, in doctrina incorruptibilitatem, gravitatem,

8 Verbum sanum, irreprehensibile, ut is qui ex adverso erubescat, nihil habens de vobis dicere malum.

9 Servos propriis dominis subjici, in omnibus beneplacentes esse, non contradicentes;

10 Non fraudantes, sed fidem omnem ostendentes bonam, ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus.

11 Apparuit enim gratia Dei salutifera omnibus hominibus

12 Erudiens nos, ut abnegantes impietatem, et mundana desideria, sobrie et just

φρόνως ϗ δικαίως ϗ † εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι·

13 Προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, ϗ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τῦ μεγάλυ Θεῦ ϗ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῦ·

* 14 Ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, ϗ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν † περιύσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

* 15 Ταῦτα λάλει, ϗ παρακάλει, ϗ ‡ ἔλεγχε μετὰ πάσης ‡ ἐπιταγῆς. μηδείς συ † περιφρονείτω. 28. † 15.

et pie vivamus in nunc seculo;

13 Expectantes beatam spem, et apparitionem gloriæ magni Dei, et Salvatoris nostri Jesu Christi;

14 Qui dedit semetipsum pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, et mundaret sibi ipsi populum peculiarem, zelatorem pulchrorum operum.

15 Hæc loquere, et exhortare et argue cum omni imperio; nemo te contemnat.

Κεφ. γ΄. 3.

1 Ὑπομίμνησκε αὐτὺς ἀρχαῖς ϗ ἐξυσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμυς εἶναι·

* 2 Μηδένα βλασφημεῖν, ‡ ἀμάχυς εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένυς πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπυς.

* 3 Ἦμεν γάρ ποτε ϗ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δυλεύοντες ἐπιθυμίαις ϗ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ ϗ φθόνῳ διάγοντες, ‡ συγητοί, μισῦντες ἀλλήλυς.

* 4 Ὅτε δὲ ἡ χρηςότης ϗ ἡ ‡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεῦ,

* 5 Οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ ‡ λυτρῦ ‡ παλιγγενεσίας, ϗ ‡ ἀνακαινώσεως πνεύματος ‡ ἁγίυ·

6 Οὗ ἐξέχεεν ἐφ᾽ ἡμᾶς πλυσίως, διὰ Ἰησῦ Χριςῦ τῦ σωτῆρος ἡμῶν·

7 Ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνυ χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ᾽ ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίυ.

* 8 Πιςὸς ὁ λόγος· ϗ περὶ τύτων βύλομαί σε ‡ διαβεβαιῦσθαι, ἵνα † φροντίζωσι καλῶν ἔργων

CAPUT III.

1 Admone illos principatibus et potestatibus subjici, obtemperare, ad omne opus bonum paratos esse.

2 Neminem blasphemare, à pugna alienos esse, modestos, omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.

3 Eramus enim aliquando et nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis et voluptatibus variis, in malitia et invidia agentes, odibiles, odientes alii alios.

4 Cum autem benignitas et humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei,

5 Non ex operibus in justitia, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam servavit nos, per lavacrum regenerationis, et renovationis Spiritus sancti;

6 Quem effudit in nos abunde, per Jesum Christum Salvatorem nostrum;

7 Ut justificati ipsius gratia, hæredes simus secundum spem vitæ æternæ.

8 Fidelis sermo; et de his volo te confirmare, ut curent pulchris operibus præstare credentes

προΐςασθαι οἱ πεπιςευκότες τῷ Θεῷ· ταῦτά ἐςι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις.

9 Μωρὰς δὲ ζητήσεις, καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔρεις, καὶ μάχας νομικὰς περιΐςασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς, καὶ μάταιοι.

* 10 † Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νυθεσίαν παραιτοῦ·

* 11 Εἰδὼς ὅτι † ἐξέςραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὢν † αὐτοκατάκριτος.

12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ Τυχικὸν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.

13 Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ.

14 Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐςασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίςει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 12. † 5.

Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

dentes Deo. hæc sunt pulchra et utilia hominibus.

9 Stultas autem quæstiones, et genealogias, et contentiones, et pugnas legales cohibe; sunt enim inutiles, et vanæ.

10 Hæreticum hominem post unam et secundam admonitionem devita;

11 Sciens quia subversus est hujusmodi, et peccat, existens sponte condemnatus.

12 Cum misero Artemam ad te, aut Tychicum, festina venire ad me Nicopolim; Ibi enim statui hyemare.

13 Zenam legisperitum et Apollo sollicite præmitte, ut nihil illis desit.

14 Discant autem et nostri pulchris operibus præstare ad necessarios usus, ut non sint infructuosi.

15 Salutant te qui cum me omnes, saluta amantes nos in fide. Gratia cum omnibus vobis. Amen.

Ad Titum Cretensium Ecclesiæ primum episcopum ordinatum, scripta est Nicopoli Macedoniæ.

ΠΑΥΛΟΥ
Τοῦ Ἀποστόλου ἡ πρὸς
ΦΙΛΗΜΟΝΑ
ἘΠΙΣΤΟΛΗ.

PAULI
Apostoli ad
PHILEMONEM
EPISTOLA.

1 ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Χριςοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελ-

1 PAULUS vinctus Christi Jesu, et Timotheus frater,

ὃς, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ
συνεργῷ ἡμῶν,
* 2 Καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ,
καὶ Ἀρχίππῳ τῷ ‡ συστρατιώτῃ
ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκ-
κλησίᾳ.
3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ
Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάν-
τοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ
τῶν προσευχῶν μου,
5 Ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ
τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν Κύ-
ριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς
ἁγίους·
6 Ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς
σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει
παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς
Χριστὸν Ἰησοῦν.
7 Χαρὰν γὰρ ἔχομεν πολλὴν
καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου,
ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀ-
ναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.
8 Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παῤ-
ῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ
ἀνῆκον,
9 Διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον πα-
ρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν, ὡς Παῦ-
λος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσ-
μιος Ἰησοῦ Χριστοῦ.
10 Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ
τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς
μου, Ὀνήσιμον·
* 11 Τόν ‡ ποτέ ‡ σοι † ἄ-
χρηστον, ‡ νυνὶ δέ σοι καὶ ἐμοὶ ‡ εὔ-
χρηστον, ὃν ‡ ἀνέπεμψα·
12 Σὺ δὲ αὐτὸν, τουτέστι, τὰ
ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ·
13 Ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς
ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ
διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ
εὐαγγελίου·
* 14 Χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώ-
μης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι· ἵνα
μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν
σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ † ἑκούσιον.
* 15 ‡ Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο

ter, Philemoni dilecto et coo-
peranti nostro,
2 Et Apphiæ dilectæ, et Ar-
chippo commilitoni nostro, et
illi quæ apud domum tuam ec-
clesiæ.
3 Gratia vobis et pax à Deo
patre nostro et Domino Jesu
Christo.
4 Gratias ago Deo meo, sem-
per memoriam tui faciens in
orationibus meis,
5 Audiens tuam charitatem,
et fidem quam habes ad Domi-
num Jesum et in omnes sanc-
tos;
6 Ut communicatio fidei tuæ
efficax fiat in agnitione omnis
operis boni in vobis in Christum
Jesum.
7 Gaudium enim habemus mul-
tum, et consolationem in chari-
tate tua, quia viscera sanctorum
requieverunt per te, frater.
8 Ideo multam in Christo li-
bertatem habens imperare tibi
officium.
9 Propter charitatem magis
obsecro, talis existens, ut Pau-
lus senex, nunc autem et vinc-
tus Jesu Christi.
10 Obsecro te pro meo filio,
quem genui in vinculis meis,
Onesimum;
11 Illum aliquando tibi inuti-
lem, nunc autem tibi et mihi
utilem, quem remisi
12 Tu autem illum, id est,
mea viscera, suscipe;
13 Quem ego volueram apud
meipsum detinere, ut pro te
ministraret mihi in vinculis Eu-
angelii;
14 Sine autem tua sententia
nihil volui facere, uti ne velut
secundum necessitatem bonum
tuum esset, sed secundum spon-
taneum.
15 Forsitan enim propter hoc
discessit

ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς·

16 Οὐκέτι ὡς δῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιςα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλόν σοι ϗ ἐν σαρκὶ ϗ ἐν Κυρίῳ;

17 Εἰ ὖν ἐμὲ ἔχεις κοινωνόν, προσλαβῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ.

* 18 Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ ὀφείλει, τῦτο ἐμοὶ † ἐλλόγει.

* 19 Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ † ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι ϗ σεαυτόν μοι † προσοφείλεις.

* 20 Ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σου † ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Κυρίῳ.

21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι ϗ ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις.

22 Ἅμα δὲ ϗ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

23 Ἀσπάζονταί σε, Ἐπαφρᾶς, (ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριςῷ Ἰησῦ.) Μάρκος,

24 Ἀρίσαρχος, Δημᾶς, Λυκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

25 Ἡ χάρις τῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῦ μετὰ τῦ πνεύματος ὑμῶν. Ἀμήν. 13. † 5.

Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου.

discessit ad horam, ut æternum illum reciperes;

16 Non jam ut servum, sed supra quam servum, fratrem dilectum, maxime mihi, quanto autem magis tibi et in carne et in Domino?

17 Si ergo me habes communicantem, suscipe illum sicut me.

18 Si autem aliquid nocuit tibi, aut debet hoc mihi imputa.

19 Ego Paulus scripsi mea manu, ego dependam; ut non dicam tibi quod et teipsum mihi addebes.

20 Ita, frater, ego te fruar in Domino; refice mea viscera in Domino.

21 Confisus auscultationi tuæ scripsi tibi, sciens quoniam et super quod dico, facies.

22 Simul autem et para mihi hospitium; spero enim quod per orationes vestras donabor vobis.

23 Salutan te Epaphras, (concaptivus meus in Christo Jesu,) Marcus

24 Aristarchus, Demas, Lucas cooperantes mei.

25 Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Ad Philemonem scripta est Roma per Onesimum servum.

Ἡ ΠΡΟΣ ἙΒΡΑΙΟΥΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ.

Κεφ. ά. 1.

* 1 † ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ ϗ † πολυτρόπως ‡ πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας

AD HEBRÆOS EPISTOLA.

CAPUT I.

1 MULTIFARIAM et multimode olim Deus locutus patribus in Pr

τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ,

2 Ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν.

* 3 Ὃς ὢν † ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ † χαρακτὴρ τῆς ‡ ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ‡ ἐκάθισεν ἐν † δεξιᾷ τῆς † μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς·

4 Τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

5 Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; Καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;

6 Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.

7 Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.

* 8 Πρὸς δὲ τὸν υἱόν· Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ‡ ῥάβδος † εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.

9 Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

10 Καί· Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί·

11 Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται·

* 12 Καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον † ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ‡ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου ‡ οὐκ ἐκλείψουσι.

Prophetis, in ultimis diebus istis locutus est nobis in Filio,

2 Quem posuit hæredem universorum, per quem et secula fecit.

3 Qui existens splendor gloriæ, et character substantiæ ejus, portansque omnia verbo virtutis suæ, per seipsum purgationem faciens peccatorum nostrorum, sedit in dextera majestatis in excelsis;

4 Tanto præstantior effectus angelis, quanto differentius præ illis hæreditavit nomen.

5 Cui enim dixit aliquando angelorum; Filius meus es tu, ego hodie genui te? et rursum; Ego ero illi in Patrem, et ipse erit mihi in Filium?

6 Cum autem iterum introducit primogenitum in habitatam, dicit; Et adorent eum omnes angeli Dei.

7 Et ad quidem angelos dicit; Faciens angelos suos spiritus, et ministros suos ignis flammam.

8 Ad autem Filium; Thronus tuus, Deus, in seculum seculi; virga rectitudinis virga regni tui.

9 Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem; propter hoc unxit te Deus, Deus tuus oleum exultationis præ participibus tuis.

10 Et; Tu per principia, Domine terram fundasti, et opera manuum tuarum sunt cæli;

11 Ipsi peribunt, tu autem permanes; et omnes ut vestimentum veterascent;

12 Et velut amictum plicabis eos, et mutabuntur; tu autem ipse es, et anni tui non deficient.

13 Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;

* 14 Οὐχὶ πάντες εἰσὶ † λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; 16. † 7.

Κεφ. β'. 2.

* 1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μή ποτε † παραῤῥυῶμεν.

* 2 Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα ‡ παράβασις καὶ ‡ παρακοὴ ἔλαβεν ‡ ἔνδικον ‡ μισθαποδοσίαν·

3 Πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη·

* 4 † Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ † θέλησιν.

5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν.

6 Διεμαρτύρατο δέ πού τις, λέγων· Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ· ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;

* 7 ‡ Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου.

8 Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· Νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα.

9 Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγ-

13 Ad quem autem angelor um dixit aliquando; Sede dextris meis, quoadusque po nam inimicos tuos scabellum pedum tuorum ?

14 Nonne omnes sunt admi nistratorii spiritus, in ministe rium missi propter futuros he reditare salutem ?

CAPUT II.

1 Propter hoc oportet abun dantius nos adhibere au ditis, ne quando pereffluamus

2 Si enim ille per angelo dictus sermo factus est firmu et omnis transgressio et inobe dientia accepit justam merce dis retributionem ;

3 Quomodo nos effugiemus tantam negligentes salutem quæ initium accipiens enarra per dominum, ab audientib in nos confirmata est ;

4 Contestante Deo signisq et portentis, et variis virtutibu et Spiritus sancti distribution bus, secundum suam volunta tem.

5 Non enim angelis subjec habitatam futuram, de qua l quimur.

6 Testatus est autem alicu quis, dicens; Quid est hom quod memor es ejus, aut fili hominis, quoniam visitas eum

7 Minuisti eum breve quic dam præ angelis; gloria et ho nore coronasti eum, et const tuisti eum, super opera man um tuarum.

8 Omnia subjecisti sub ped bus ejus, in enim subjecisse omnia, nihil dimisit ei non sul jectum, nunc autem needum videmus ei omnia subjecta.

9 Eum autem breve quid pr angel

ἠλας ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησῦν, διὰ τὸ πάθημα τῦ θανάτε, δόξῃ ϗ τιμῇ ἐστεφανωμένον· ὅπως χάριτι Θεῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτυ.

10 Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ δι' ὃν τὰ πάντα, ϗ δι' ὗ τὰ πάντα, πολλὺς υἱὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι.

11 Ὅ,τε γὰρ ἁγιάζων ϗ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες. Δι' ἣν αἰτίαν ὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφὺς αὐτὺς καλεῖν,

12 Λέγων· Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά συ τοῖς ἀδελφοῖς μυ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.

13 Καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πάλιν· Ἰδοὺ ἐγὼ ϗ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.

14 Ἐπεὶ ὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς ϗ αἵματος, ϗ αὐτὸς † παραπλησίως ‡ μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τῦ θανάτυ καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τῦ θανάτυ, τυτέστι τὸν διάβολον·

15 Καὶ ἀπαλλάξῃ τύτυς ὅσοι φόβῳ θανάτυ διὰ παντὸς τῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δυλείας.

16 Οὐ γὰρ † δήπυ ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται.

17 ‡ Ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ‡ ὁμοιωθῆναι, ἵνα ‡ ἐλεήμων γένηται ϗ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ‡ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τῦ λαῦ·

18 Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι. 15. † 6.

Κεφ. γ'. 3.

Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπυρανίυ μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον ϗ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Χριστὸν Ἰησῦν·

angelis minoratum videmus Jesum, propter passionem mortis, gloria et honore coronatum; ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem.

10 Decebat enim eum propter quem omnia, et per quem omnia, multos filios in gloriam adducentem, auctorem salutis eorum per passiones consummare.

11 Sanctificans enim et sanctificati, ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare.

12 Dicens Annuntiabo nomen tuum fratribus meis, in medio ecclesiæ laudabo te.

13 Et iterum; Ego ero fidens in eum. Et iterum; Ecce ego et pueri, quos mihi dedit Deus.

14 Quia ergo pueri communicaverunt carni et sanguini, et ipse consimiliter participavit eisdem, ut per mortem aboleret robur habentem mortis, id est diabolum;

15 Et liberaret hos quicunque timore mortis per omne vivere obnoxii erant servituti.

16 Non enim videlicet angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.

17 Unde debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret et fidelis Pontifex ea quæ ad Deum, ad explandum peccata populi;

18 In quo enim passus est ipse tentatis, potest tentatus, auxiliari.

CAPUT III.

1 UNde, fratres sancti, vocationis cœlestis participes considerate apostolum et pontificem confessionis nostræ Christum Jesum;

2 Πιςὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτȣ.

3 Πλείονος γὰρ δόξης ἦτος παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τȣ οἴκȣ ὁ κατασκευάσας αὐτόν·

4 Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, Θεός.

5 Καὶ Μωσῆς μὲν πιςὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτȣ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων·

6 Χριςὸς δὲ, ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτȣ· ȣ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλȣς βεβαίαν κατάσχωμεν.

7 Διὸ, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτȣ ἀκȣσητε,

8 Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τȣ πειρασμȣ ἐν τῇ ἐρήμῳ·

9 Οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μȣ τεσσαράκοντα ἔτη.

10 Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπον· Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ ȣκ ἔγνωσαν τὰς ὁδȣς μȣ.

11 Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μȣ· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μȣ.

12 Βλέπετε, ἀδελφοὶ, μήποτε ἔςαι ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιςίας, ἐν τῷ ἀποςῆναι ἀπὸ Θεȣ ζῶντος·

13 Ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάςην ἡμέραν, ἄχρις ȣ τὸ σήμερον καλεῖται· ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας·

14 Μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τȣ Χριςȣ, ἐάν περ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποςάσεως μέχρι τέλȣς βεβαίαν κατάσχωμεν·

2 Fidelem existentem faci ti illum, sicut et Moses in o ni domo ejus.

3 Amplioris enim gloriæ i præ Mose dignus est habit quanto ampliorem honorem h bet domus construens illam ;

4 Omnis namque domus c struitur ab aliquo; at om construens, Deus.

5 Et Moses quidem fidelis tota domo ejus, tamquam fam lus, in testimonium dicen rum;

6 Christus vero tanquam f lius in domo ejus, cujus dom sumus nos, si fiduciam et gl riationem spei usque ad fine firmam retineamus.

7 Ideo sicut dicit Spirit sanctus; Hodie si vocem ej audieritis,

8 Ne obdurate corda vest sicut in exacerbatione, secu dum diem tentationis in desert

9 Ubi tentaverunt me patr vestri, probaverunt me, et vid runt opera mea quadragin annis,

10 Ideo infensus fui gener tioni huic, et dixi; Semper e rant corde; ipsi autem non co noverunt vias meas.

11 Ut juravi in ira mea; S introibunt in requiem meam.

12 Videte, fratres ne quand erit in aliquo vestrum cor ma lum incredulitatis, in discedere à Deo vivo;

13 Sed adhortamini vosmet ipsos per unumquemque diem usque quo hodie cognominatur ut non obduretur quis ex vobi deceptione peccati;

14 Participes enim effecti su mus Christi, si modo initium substantiæ usque ad finem fir mum retineamus;

* 15 Ἐν τῷ λέγεσθαι· Σήμε- ν ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτῦ ἀκέσητε, ‡ σκληρύνηΙε τὰς καρδίας ὑμῶν, ἐν τῷ ‡ παραπικρασμῷ.

15 In dici; Hodie si vocem ejus audieritis, ne obdurate corda vestra, quemadmodum in exacerbatione.

* 16 Τινὲς γὰρ ἀκέσαντες † ρεπίκραναν, ἀλλ' ὃ πάντες οἱ ελθόντες ἐξ Αἰγύπῖυ διὰ Μωσέως.

16 Quidam enim audientes exacerbaverunt, sed non omnes egressi ex Ægypto per Mosen.

* 17 Τίσι δὲ ‡ προσώχθισε σσαράκονΙα ἔτη; Οὐχὶ τοῖς αρτήσασιν, ὧν τὰ † κῶλα ἔ- σεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;

17 Quibus autem infensus est quadraginta annis? Nonne peccantibus, quorum membra ceciderunt in deserto?

18 Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύ- σθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτῦ, μὴ τοῖς ἀπειθήσασι;

18 Quibus autem juravit non introire in requiem ipsius, si non incredulis?

19 Καὶ βλέπομεν ὅτι ἐκ ἠ- νήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιςίαν. ✝ 3.

19 Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem.

Κεφ. δ'. 4.

CAPUT IV.

Φοβηθῶμεν ἒν μήποτε κατα- λειπομένης ἐπαγγελίας εἰ- λθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτῦ, ῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑςερηκέναι.

1 Timeamus ergo ne quando que relicta pollicitatione introeundi in requiem ejus, existimetur aliquis ex vobis defici.

* 2 Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισ- νοι, καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' ἐκ φέλησεν ὁ λόγ☉ τῆς ἀκοῆς ἐκεί- ς, μὴ † συγκεκραμέν☉ τῇ πίςει ῖς ἀκέσασιν.

2 Etenim sumus euangelizati, quemadmodum et illi; sed non profuit sermo auditus illis, non admistus fide audientibus.

3 Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κα- παυσιν οἱ πιςεύσανΙες, καθὼς εἴ- ρηκεν· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μῦ, Εἰ εἰσελεύσονΙαι εἰς τὴν κατάπαυσίν μυ· καί τοι τῶν ἔργων ἀπὸ κατα- λῆς κόσμυ γενηθέντων.

3 Ingredimur enim in requiem credentes, quemadmodum dixit; Sicut juravi in ira mea, si introibunt in requiem meam; et quidem operibus à fundatione mundi factis.

* 4 Εἴρηκε γάρ πυ περὶ τῆς δόμης ὅτω· Καὶ ‡ κατέπαυσεν ὁ εὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ ντων τῶν ἔργων αὐτῦ.

4 Dixit enim alicubi de septima sic; Et requievit Deus die septima ab omnibus operibus suis.

5 Καὶ ἐν τύτῳ πάλιν· Εἰ εἰ- ελεύσονΙαι εἰς τὴν κατάπαυσίν μυ.

5 Et in isto rursum; Si introibunt in requiem meam.

6 Ἐπεὶ ὖν ἀπολείπεΙαί τινας σελθεῖν εἰς αὐτήν, ϗ οἱ πρότερον αγγελισθέντες ὐκ εἰσῆλθον δι' πείθειαν·

6 Quoniam ergo superest quosdam introire in illam, et ipsi prius annuntiatione moniti non introierunt propter incredulitatem.

7 Πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, ήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων, μετὰ

7 Iterum quendam terminat diem, hodie, in David dicens, post

τοσοῦτον χρόνον (καθὼς εἴρηται) Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.

8 Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας.

* 9 Ἄρα ἀπολείπεται ὁ σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ.

10 Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός.

11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας.

* 12 Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας.

* 13 Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

14 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας.

15 Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας.

* 16 Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν. 17. † 8.

Κεφ. ε. 51.

1 ΠΑΣ γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς

post tantum temporis (sicut dictum est) Hodie si vocem ejus audieritis, ne obdurate corda vestra.

8 Si enim eis Jesus requiem præstitisset, non utique de alia loqueretur post hæc die.

9 Itaque relinquitur sabbatismus populo Dei;

10 Nam ingressus in requiem ejus, etiam ipse requievit ab operibus suis, sicut à propriis Deus.

11 Studeamus ergo ingredi in illam requiem, ut ne quis in eo ipso exemplo cadat incredulitatis.

12 Vivus enim sermo Dei et efficax et penetrabilior super omnem gladium ancipitem, et pertingens usque ad divisionem animæque ac spiritus, compagum quoque ac medullarum, et discretor cogitationum et intentionum cordis.

13 Et non est creatura invisibilis in conspectu ejus: omnia autem nuda et aperta oculis ejus, ad quem nobis sermo.

14 Habentes ergo pontificem magnum, penetrantem cœlos, Jesum Filium Dei, teneamus confessionem.

15 Non enim habemus pontificem non potentem compati infirmitatibus nostris; tentatum autem per omnia juxta similitudinem absque peccato.

16 Adeamus ergo cum fiducia throno gratiæ, ut accipiamus misericordiam, et gratiam inveniamus in oportunum auxilium.

CAPUT V.

1 OMnis namque pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur ea quæ

πρὸς τὸν Θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε
καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν·
* 2 † Μετριοπαθεῖν δυνάμε-
νος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμέ-
νοις· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθέ-
νειαν·

3 Καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, κα-
θὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ
αὐτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρ-
τιῶν.

4 Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβά-
νει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ὁ καλούμε-
νος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ ὁ
Ἀαρών·

5 Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν
δόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ'
ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· Υἱός μου
εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

6 Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Σὺ
ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν
τάξιν Μελχισεδέκ.

* 7 Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς
σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ † ἱκε-
τηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν
αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς
ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας,
καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς ‡ εὐλα-
βείας,

8 Καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀφ'
ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν.

* 9 Καὶ ‡ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς
ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν † αἴτιος
σωτηρίας αἰωνίου·

* 10 † Προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ
Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν
Μελχισεδέκ·

* 11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ
λόγος καὶ † δυσερμήνευτος λέγειν·
ἐπεὶ ‡ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀ-
κοαῖς.

12 Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι
διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν
χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς
τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν
λογίων τοῦ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν
ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τρο-
φῆς.
* 13 Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γά-

ad Deum, ut offerat donaque et
victimas pro peccatis.

2 Mensuratè pati potens ig-
norantibus et errantibus; quo-
niam et ipse circundatus est in-
firmitatem;

3 Et propter hanc debet,
quemadmodum pro populo, ita
etiam pro semetipso offerre pro
peccatis.

4 Et non sibi ipsi quisquam
sumit honorem, sed vocatus à
Deo, tanquam et Aaron;

5 Sic et christus non semet-
ipsum glorificavit fieri pontifi-
cem, sed locutus ad eum; Fili-
us meus es tu, ego hodie genui te.

6 Quemadmodum et in alio
dicit; Tu sacerdos in æternum
secundum ordinem Melchise-
dec.

7 Qui in diebus carnis suæ,
precesque et supplicationes ad
potentem servare illum à mor-
te, cum clamore valido et la-
chrymis offerens, et exauditus
pro reverentia,

8 Et quamvis existens Filius,
didicit ex iis quæ passus est o-
bedientiam.

9 Et consummatus factus est
obtemperantibus sibi omnibus
causa salutis æternæ;

10 Appellatus à Deo pontifex
juxta ordinem Melchisedec.

11 De quo multus nobis ser-
mo et difficilis interpretatu di-
cere; quoniam segnes facti es-
tis auribus.

12 Etenim debentes esse ma-
gistri propter tempus, rursum
opus habetis ad docendum vos
quæ elementa initii oraculorum
Dei, et facti estis opus habentes
lacte, et non solido cibo.

13 Omnis enim particeps lac-
tis,

λαλῆ, † ἄπειρ@ λόγυ δικαιοσύνης' (νήπι@ γάρ ἐςι.)

* 14 Τελείων δέ ἐςιν ἡ ‡ στερεὰ τροφὴ, τῶν διὰ τὴν † ἕξιν τὰ † αἰσθητήρια ‡ γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς ‡ διάκρισιν καλῦ τε ϗ κακῦ. 14. † 8.

tis, expers sermonis justitiæ (infans enim est.)

14 Perfectorum autem est solidus cibus, per habitum sensus exercitatos habentium ad discretionem bonique ac mali.

Κεφ. ς'. 6.

CAPUT VI.

* 1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τῦ Χριςῦ λόγον, ἐπὶ τὴν ‡ τελειότητα φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον ‡ καταβαλλόμενοι ‡ μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, ϗ πίςεως ἐπὶ Θεὸν,

1 Ideo intermittentes initii Christi sermonem, ad perfectionem feramur, non rursum fundamentum jacientes pœnitentiæ à mortuis operibus et fidei ad Deum,

2 Βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναςάσεώς τε νεκρῶν, ϗ κρίματ@ αἰωνίυ.

2 Baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, resurrectionisque mortuorum, et judicii æterni.

* 3 Καὶ τῦτο ποιήσομεν, ‡ ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός.

3 Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus.

4 Ἀδύνατον γὰρ τὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένυς τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπυρανίυ, ϗ μετόχυς γενηθέντας πνεύματ@ ἁγίυ,

4 Impossibile enim semel illustratos, gustantesque donum celeste, et participes factos Spiritus sancti,

5 Καὶ καλὸν γευσαμένυς Θεῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντ@ αἰῶν@,

5 Et pulchrum gustantes Dei verbum, virtutesque futuri seculi,

* 6 Καὶ † παραπεσόντας, πάλιν † ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ‡ ἀνασαυρῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τῦ Θεῦ ϗ παραδειγματίζοντας.

6 Et prolapsos, rursus renovari ad pœnitentiam, crucifigentes sibimetipsis Filium Dei et ostentui habentes.

* 7 Γῆ γὰρ ἡ πιῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν, ϗ ‡ τίκτυσα † βοτάνην ‡ εὔθετον ἐκείνοις δι' ὓς ϗ † γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τῦ Θεῦ·

7 Terra enim bibens super se sæpe venientem imbrem, et generans herbam opportunam illis propter quos et colitur, accipit benedictionem à Deo.

* 8 Ἐκφέρυσα δὲ ἀκάνθας ϗ ‡ τριβόλυς, ἀδόκιμ@ ϗ κατάρας ἐγγὺς, ἧς τὸ τέλ@ εἰς † καῦσιν.

8 Proferens autem spinas et tribulos, reproba et maledictioni proxima, cujus finis in combustionem.

9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ, τὰ κρείττονα ϗ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ ϗ ὕτω λαλῦμεν.

9 Confidimus autem de vobis, dilecti, meliora, et proxima saluti, si et ita loquimur.

10 Οὐ γὰρ ἄδικ@ ὁ Θεὸς, ἐπιλαθέσθαι τῦ ἔργυ ὑμῶν, ϗ τῦ κόπυ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις ϗ διακονῦντες.

10 Non enim injustus Deus, oblivisci operis vestri, et laboris dilectionis quam ostendistis in nomen ipsius, qui ministrastis sanctis et ministratis.

11 Cupi-

11 Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν
ἦν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς
ἦν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι
τέλους·

12 Ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μι-
ηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μα-
κροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπ-
αγγελίας.

13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγει-
λάμενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς
εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ'
ἑαυτοῦ,

14 Λέγων· † Ἦ μὴν εὐλογῶν
εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ
σε.

15 Καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέ-
τυχε τῆς ἐπαγγελίας.

16 Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ
τοῦ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐ-
τοῖς ‡ ἀντιλογίας ‡ πέρας εἰς ‡
βεβαίωσιν ὁ ‡ ὅρκος.

17 Ἐν ᾧ περισσότερον βου-
λόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κλη-
ρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετά-
θετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, † ἐμεσίτευ-
σεν ὅρκῳ·

18 Ἵνα διὰ δύο πραγμάτων
ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ‡
ψεύσασθαι Θεὸν, ἰσχυρὰν παρά-
κλησιν ἔχωμεν οἱ ‡ καταφυγόντες
κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος.

19 Ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν
τῆς ψυχῆς ‡ ἀσφαλῆ τε καὶ ‡ βε-
βαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ‡
ἐσώτερον τοῦ ‡ καταπετάσματος.

20 Ὅπου † πρόδρομος ὑπὲρ
ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν
τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γε-
νόμενος εἰς τὸν αἰῶνα. 2℟. † 9.

Κεφ. ζ'. 7.

1 ΟΥτος γὰρ ὁ Μελχισε-
δὲκ, βασιλεὺς Σαλὴμ,
ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας
Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς †
κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας
αὐτόν·

11 Cupimus autem unumquemque vestrum idem ostentare studium ad expletionem spei usque in finem;

12 Ut non segnes efficiamini, imitatores autem per fidem et longanimitatem hæreditantium promissiones.

13 Namque Abrahæ pollicitus Deus, quoniam per neminem habuit majorem jurare, juravit per semetipsum,

14 Dicens; Certe benedicens benedicam te, et multiplicans multiplicabo te.

15 Et sic longanimiter ferens adeptus est repromissionem.

16 Homines quidem enim per majorem jurant et omnis ipsis controversiæ finis ad confirmationem juramentum.

17 In quo abundantius volens Deus ostendere hæredibus pollicitationis immobilitatem consilii sui, intervenit juramento;

18 Ut per duas res immobiles, in quibus impossibile mentiri Deum, fortem consolationem habeamus confugientes obtinere propositam spem.

19 Quam sicut ancoram habemus animæ tutamque ac firmam, et ingredientem ad interius velaminis.

20 Ubi præcursor pro nobis introivit Jesus, secundum ordinem Melchisedec pontifex factus in æternum.

CAPUT VII.

1 HIC enim Melchisedec, rex Salem, sacerdos Dei summi, occurrens Abrahæ regresso à cæde regum et benedicens ei;

2 Cui

2 Ὧι ϗ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ ϗ βασιλεὺς Σαλήμ· ὅ ἐστι βασιλεὺς εἰρήνης·

* 3 † Ἀπάτωρ, † ἀμήτωρ, † ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, ‡ μήτε ζωῆς τέλος ἔχων· † ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ ‡ διηνεκές.

* 4 ‡ Θεωρεῖτε δὲ ‡ πηλίκος οὗτος, ᾧ ϗ ‡ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν † ἀκροθινίων ὁ ‡ πατριάρχης.

5 Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευῒ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ·

* 6 Ὁ δὲ μὴ † γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν, ‡ δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραὰμ, ϗ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε.

7 Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.

8 Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ.

* 9 Καὶ (ὡς † ἔπος εἰπεῖν) διὰ Ἀβραὰμ ϗ Λευῒ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται·

10 Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν· (ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο) τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, ϗ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι;

* 12 ‡ Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ‡ ἱερωσύνης, ἐξ ‡ ἀνάγκης ϗ νόμου ‡ μετάθεσις γίνεται.

13 Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα,

2 Cui et decimas ab omnibus partitus est Abraham; primum quidem interpretatus rex justitiæ, deinde autem et rex Salem; quod est rex pacis;

3 Sine patre, sine matre, sine genealogia; neque initium dierum, neque vitæ finem habens; assimilatus autem Filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.

4 Intuemini autem quantus hic, cui et decimas Abraham dedit ex manubiis ille patriarcha.

5 Et illi quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes, mandatum habent decimare populum secundum legem, id est fratres suos, quamquam egressos ex lumbo Abrahæ;

6 Ille autem non genealogizatus ex eis, decimavit Abraham et habentem repromissione benedixit.

7 Sine autem omni contradictione, minus à præstantiore benedicitur.

8 Et hic quidem decima morientes homines accipiunt ibi autem testatione dictus, qui vivit.

9 Et (ut verbum Dicere) p Abraham et Levi decimas acc piens decimatus est;

10 Adhuc enim in lumbo p tris erat, quando obviavit Melchisedec.

11 Si quidem ergo consumm tio per Leviticum sacerdotiu erat; (populus enim sub ips legem accepit) quid adhuc op secundum ordinem Melchisede alium surgere sacerdotem, et n secundum ordinem Aaron dic

12 Translato enim sacerd tio, ex necessitate et legis tran latio fit.

13 In quem enim dicuntu hæ

λῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς
ὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσια-
ηρίῳ.
14 Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰέδα
ανατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν· εἰς
ἣν φυλὴν ἐδὲν περὶ ἱερωσύνης
Μωσῆς ἐλάλησε.
* 15 Καὶ † περισσότερον ἔτι
κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ‡
ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσαται
ἱερεὺς ἕτερος,
* 16 Ὃς ὁ κατὰ νόμον ἐντο-
λῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ
δύναμιν ζωῆς † ἀκαταλύτε.
17 Μαρτυρεῖ γάρ· Ὅτι σὺ ἱε-
ρεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν
Μελχισεδέκ.
* 18 ‡ Ἀθέτησις μὲν γὰρ γί-
νεται προαγέσης ἐντολῆς, διὰ τὸ
αὐτῆς ἀσθενὲς ϗ ‡ ἀνωφελές·
* 19 Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ
νόμος, † ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττο-
νος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ
Θεῷ.
20 Καὶ καθ' ὅσον ὁ χωρὶς ὁρ-
κωμοσίας·
* 21 (Οἱ μὲν γὰρ, χωρὶς ὁρ-
κωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες·
ὁ δὲ, μετὰ ‡ ὁρκωμοσίας, διὰ τῦ
λέγοντος πρὸς αὐτόν· ‡ Ὤμοσε
Κύριος, ϗ ὁ ‡ μεταμεληθήσεται·
σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν
τάξιν Μελχισεδέκ.)
* 22 Κατὰ τοσῦτον κρείττο-
νος διαθήκης γέγονεν † ἔγγυος
Ἰησῦς.
23 Καὶ οἱ μὲν, πλείονες εἰσὶ
γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ
κωλύεσθαι παραμένειν·
* 24 Ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐ-
τὸν εἰς τὸν αἰῶνα, † ἀπαράβα-
τον ἔχει ἱερωσύνην·
25 Ὅθεν ϗ σώζειν εἰς τὸ παν-
τελὲς δύναται τοὺς προσερχομένες
δι' αὐτῦ τῷ Θεῷ πάντοτε ζῶν
εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.
26 Τοιῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν

hæc, tribus alterius particeps
fuit, de qua nullus attendit
altari.
14 Manifestum enim quod
ex Juda ortus sit Dominus nos-
ter; in quam tribum nihil de
sacerdotio Moses locutus est.
15 Et amplius adhuc mani-
festum est si secundum simili-
tudinem Melchisedec exurgit
sacerdos alius,
16 Qui non secundum legem
mandati carnalis factus est, sed
secundum virtutem vitæ inso-
lubilis.
17 Contestatur enim; Quo-
niam tu sacerdos in æternum se-
cundum ordinem Melchisedec.
18 Abrogatio quidem enim fit
præcedentis mandati, propter
ejusinfirmitatemetinutilitatem;
19 Nihil enim perfecit lex;
introductio vero melioris spei,
per quam proximamus Deo.
20 Et quatenus non sine ju-
rejurando;
21 (Hi quidem enim sine ju-
rejurando sunt sacerdotes facti;
Hic autem cum jurejurando per
dicentem ad illum; Juravit Do-
minus, et non pœnitentia duce-
tur; Tu sacerdos in æternum, se-
cundum ordinem Melchisedec.)
22 In tantum præstantioris
testamenti factus est sponsor
Jesus.
23 Et illi quidem plures
sunt facti sacerdotes, propter
morte prohiberi permanere;
24 Hic autem propter ma-
nere eum in æternum, sempi-
ternum habet sacerdotium;
25 Unde et salvare in per-
petuum potest accedentes per
ipsum Deo, semper vivens ad
interpellandum pro eis.
26 Talis enim nobis decebat
pontifex,

ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος·

pontifex, sanctus, innocens impollutus, segregatus à peccatoribus, et excelsior cœli factus;

27 Ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας.

27 Qui non habet quotidie necessitatem, quemadmodum pontifices, prius pro propriis peccatis hostias offerre, deinde populi; hoc enim fecit semel seipsum offerens

28 Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον. 31. † 13.

28 Lex enim homines constituit pontifices, habentes infirmitatem; sermo autem jurisjurandi post legem, Filium in æternum perfectum.

Κεφ. η. 8.

CAPUT VIII.

1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς,

* 2 Τῶν ‡ ἁγίων ‡ λειτουργὸς, καὶ τῆς ‡ σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν † ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος·

3 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.

4 Εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα·

5 Οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωσῆς, μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν· Ὅρα γὰρ, φησὶ, ποιήσῃς πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.

* 6 Νυνὶ δὲ ‡ διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης ‡ μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις ‡ νενομοθέτηται.

7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος·

1 Capitulum autem super dictis, Talem habemus pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis

2 Sanctorum minister, et tabernaculi veri, quod fixit Dominus, et non homo.

3 Omnis enim pontifex ad offerendum muneraque et hostias constituitur; unde necesse habere aliquid et hunc quod offerat.

4 Siquidem enim esset super terram, nec utique esset sacerdos, existentibus sacerdotibus offerentibus secundum legem munera;

5 Qui exemplari et umbræ deserviunt cœlestium; sicut responso edoctus est Moses futurus absolvere tabernaculum; Vide enim, inquit, facias omnia secundum exemplar ostensum tibi in monte.

6 Nunc autem excellentius sortitus est ministerium, quanto melioris est testamenti mediator, quod in melioribus repromissionibus sanctum est.

7 Si enim prius illud esset inculpabile, non utique secundi quæreretur locus;

8 Vi

8 Μεμφόμεν⊕ γὰρ αὐτοῖς λέ-
ει· Ἰδοὺ, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει
ύρι⊕, ȣ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶ-
ν Ἰσραὴλ ȣ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰȣ́δα
αθήκην καινήν.

9 Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν
οίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν
μέρᾳ ἐπιλαβομένȣ μȣ τῆς χειρὸς
ὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς
ἰγύπτȣ· ὅτι αὐτοὶ ȣ̓κ ἐνέμειναν ἐν
ῇ διαθήκῃ μȣ, κἀγὼ ἠμέλησα αὐ-
ῶν, λέγει Κύρι⊕.

10 Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν δια-
ήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ
ὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύρι⊕,
δοὺς νόμȣς μȣ εἰς τὴν διάνοιαν
ὐτῶν, ȣ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐ-
πιγράψω αὐτȣ́ς· ȣ ἔσομαι αὐτοῖς
ς Θεὸν, ȣ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς
αόν.

11 Καὶ ȣ̓ μὴ διδάξωσιν ἕκα-
τ⊕ τὸν πλησίον αὐτȣ͂, ȣ ἕκα-
στ⊕ τὸν ἀδελφὸν αὐτȣ͂, λέγων·
Γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰ-
δήσȣσί με, ἀπὸ μικρȣ͂ αὐτῶν ἕως
μεγάλȣ αὐτῶν·

* 12 Ὅτι ‡ ἵλεως ἔσομαι ταῖς
ἀδικίαις αὐτῶν, ȣ τῶν ἁμαρτιῶν
αὐτῶν ȣ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ȣ̓ μὴ
μνησθῶ ἔτι.

* 13 Ἐν τῷ λέγειν καινὴν, πε-
παλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ πα-
λαιȣ́μενον ȣ ‡ γηράσκον, ἐγγὺς †
ἀφανισμȣ͂. 10. † 2.

Κεφ. θʹ. 9.

1 Εἶχε μὲν ȣ͂ν ȣ ἡ πρώτη σκη-
νὴ δικαιώματα λατρείας, τό,
ἅγιον κοσμικόν.

2 Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ
πρώτη, ἐν ᾗ ἥτε λυχνία ȣ ἡ τρά-
πεζα, ȣ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων,
ἥτις λέγεται ἅγια.

3 Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον κατα-
πέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια
ἁγίων·

* 4 Χρυσȣ͂ν ἔχȣσα † θυμια-
τήριον, ȣ τὴν ‡ κιβωτὸν τῆς δια-
θήκης ‡ περικεκαλυμμένην πάν-

8 Vituperans enim eos dicit; Ecce, dies venient, dicit Dominus, et consummabo super domum Israël, et super domum Juda testamentum novum.

9 Non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die apprehendente me manum eorum, educere illos de terra Ægypti; quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, et ego neglexi eos, dixit Dominus.

10 Quia hoc testamentum quod disponam domui Israël post dies illos, dicit Dominus, dans leges meas in mentem eorum, et in corde eorum inscribam eas; et ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum.

11 Et non docebunt unusquisque proximum suum, et unusquisque fratrem suum, dicens, Cognosce Dominum; quoniam omnes scient me, à parvo eorum usque ad magnum eorum;

12 Quia propitius ero injustitiis eorum, et peccatorum eorum et iniquitatum eorum non memorabor adhuc.

13 In dicere novum, veteravit prius; at antiquatum et senescens, prope evanescentiam.

CAPUT IX.

1 HAbuit quidem ergo et prius tabernaculum justificationes culturæ, illudque sanctum mundanum.

2 Tabernaculum enim apparatum est primum, in quo candelabra, et mensa, et propositio panum, quod dicitur sanctum.

3 Post autem secundum velamentum tabernaculum dictum Sancta sanctorum.

4 Aureum habens thuribulum, et arcam testamenti circumtectam undique auro, in

qua

τοθεν χρυσίῳ· ἐν ᾗ † στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ ‡ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης.

qua urna aurea, habens ma[...] et virga Aaron germinata, e[...] tabulæ testamenti.

* 5 ‡ Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς ‡ Χερουβὶμ δόξης, † κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

5 Super autem eam Cher[...]bim gloriæ, obumbrantia pro[...]pitiatorium; de quibus non es[...] modo dicendum per partes.

6 Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες·

6 His vero ita compositis, [...] quidem priori tabernaculo se[...] per introibant sacerdotes, cu[...] tus consummantes.

* 7 Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ † ἀγνοημάτων.

7 In autem secundo semel [...] anno solus pontifex, non si[...] sanguine, quem offert pro su[...] et populi ignorantiis.

* 8 Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ‡ μήπω ‡ πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν·

8 Hoc significante Spirit[...] sancto, nondum propalatam e[...] se sanctorum viam, adhuc pr[...] oretabernaculo habente statu[...]

9 Ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα,

9 Quæ parabola in temp[...] præsens, juxta quod muner[...] que et hostiæ offeruntur, no[...] potentes juxta conscienti[...] perficere cultorem.

* 10 Μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ ‡ πόμασι, καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιροῦ † διορθώσεως ἐπικείμενα·

10 Solummodo in cibis et p[...] tibus, et variis baptismatibus, [...] justitiis carnis, usque ad te[...] pus correctionis imposita;

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,

11 Christus autem advenie[...] pontifex futurorum bonorun[...] per majus et perfectius tabe[...] naculum, non manufactum, i[...] est, non hujus creationis,

12 Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος.

12 Neque per sanguinem hi[...] corum et vitulorum, per aute[...] proprium sanguinem introiv[...] semel in Sancta, æternam re[...] demptionem inveniens.

* 13 Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ ‡ τράγων, καὶ ‡ σποδὸς † δαμάλεως ‡ ῥαντίζουσα τοὺς ‡ κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς † καθαρότητα·

13 Si enim sanguis tauroru[...] et hircorum, et cinis vitulæ a[...] pergens iniquinatos, sanctific[...] ad carnis emundationem;

14 Πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ

14 Quanto magis sangu[...] Christ

ςῖςȣ, ὃς διὰ πνεύματ☉ αἰωνίȣ αὐτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι;

15 Καὶ διὰ τȣτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐςίν, ὅπως θανάτȣ γενομένȣ, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίȣ κληρονομίας.

16 Ὅπȣ γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τȣ̃ διαθεμένȣ.

17 Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία· ἐπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμεν☉.

18 Ὅθεν ȣ̓δ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵματ☉ ἐγκεκαίνιςαι·

19 Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων μετὰ ὕδατ☉ καὶ ἐρίȣ κοκκίνȣ καὶ ὑσσώπȣ, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐῤῥάντισε,

20 Λέγων· Τȣ̃το τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός.

21 Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτȣργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐῤῥάντισε.

22 Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας ȣ̓ γίνεται ἄφεσις.

23 Ἀνάγκη ȣ̓̃ν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς ȣ̓ρανοῖς, τȣ́τοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπȣράνια κρείτλοσι θυσίαις παρὰ ταύτας.

24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριςὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν ȣ̓ρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τȣ̃ Θεȣ̃ ὑπὲρ ἡμῶν·

25 Οὐδ' ἵνα πολλάκις προσ-

Christi, qui per Spiritum æternum semetipsum obtulit inculpatum Deo, purgabit conscientiamnostram à mortuisoperibus, ad serviendum Deo viventi;

15 Et propter hoc testamenti novi mediator est, ut morte intercedente, in redemptionem earum quæ sub priori testamento transgressionum, repromissionem accipiantvocati æternæ hæreditatis.

16 Ubi enim testamentum, mortem necesse ferri testatoris.

17 Testamentum enim in mortuis ratum, quandoquidem nunquam valet dum vivit testator.

18 Unde nec primum sine sanguine dedicatum est;

19 Exposito enim omni mandato secundum legem à Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et hyssopo, ipsum quoque librum, et omnem populum aspersit,

20 Dicens; Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus.

21 Etiam tabernaculum autem, et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit.

22 Et pene in sanguine omnia mundantur secundum legem, et sine sanguinis effusione non fit remissio.

23 Necesse ergo quidem exemplaria eorum quæ in cælis, his mundari; ipsa autem cælestia melioribus hostiis præ istis.

24 Non enim in manufacta sancta introiit Christus, exemplaria verorum, sed in ipsum cælum, nunc apparere vultui Dei pro nobis.

25 Neque ut sæpe offerat se-

metipsum,

φέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ·

26 (Ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου) νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.

27 Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις·

28 Οὕτως ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν. 24. † 8.

Κεφ. ι. 10.

1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι.

2 Ἐπεὶ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν, ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους·

* 3 Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ‡ ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ‡ ἐνιαυτόν.

4 Ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας·

5 Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον, λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι.

6 Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.

• 7 Τότε εἶπον· Ἰδοὺ ἥκω (ἐν † κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ) τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου.

• 8 Ἀνώτερον λέγων· Ὅτι θυσίαν καὶ ‡ προσφορὰν καὶ ‡ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ ‡ εὐδόκησας·

metipsum, quemadmodum pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine alieno;

26 (Alioquin oportebat eum frequenter pati à constitutione mundi) nunc autem semel in consummatione seculorum, ad destitutionem peccati, per hostiam suam apparuit.

27 Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post autem hoc judicium;

28 Sic Christus semel oblatus, ad multorum tollere peccata, ex secundo sine peccato videbitur se expectantibus in salutem.

CAPUT X.

1 Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt in perpetuum, nunquam potest accedentes perficere;

2 Alioquin utique cessassent oblatæ, propter nullam habere ultra conscientiam peccatorum cultores, semel mundatos;

3 Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos.

4 Impossibile enim sanguinem taurorum et hircorum auferre peccata;

5 Ideo ingrediens in mundum, dicit; Hostiam et oblationem non voluisti, corpus autem aptasti mihi.

6 Holocautomata et pro peccato non approbasti.

7 Tunc dixi; Ecce venio (in capite libri scriptum est de me) ad faciendum, Deus, voluntatem tuam.

8 Superius dicens; Quia hostiam, et oblationem, et holocautomata, et pro peccato noluisti, nec approbasti, quæ)

secun

αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται)·

9 Τότε εἴρηκεν· Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου. Ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.

10 Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

11 Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας.

12 Αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ·

13 Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

14 Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.

15 Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι·

16 Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, Διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς·

17 Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

18 Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοὶ, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ,

* 20 Ἣν ‡ ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν † πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ·

21 Καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ·

22 Προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐῤῥαντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς·

secundum legem offeruntur;

9 Tunc dixi; Ecce venio ad faciendum, Deus, voluntatem tuam. Aufert primum, ut secundum statuat.

10 In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Jesu Christi semel.

11 Et omnis quidem sacerdos astat quotidie ministrans, et easdem sæpe offerens hostias, quæ nunquam possunt auferre peccata.

12 Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, in sempiternum sedit in dextera Dei;

13 Reliquum expectans, donec ponantur inimici ejus scabellum pedum ejus;

14 Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos.

15 Contestatur autem nobis et Spiritus sanctus; post enim prædixisse;

16 Hoc testamentum quod paciscar ad illos post dies illos, dicit Dominus, dans leges meas in cordibus eorum, et in mentibus eorum inscribam eas;

17 Et peccatorum eorum et iniquitatum eorum non recordabor amplius.

18 Ubi autem remissio horum, non jam oblatio pro peccato.

19 Habentes itaque, fratres, libertatem in introitum sanctorum in sanguine Jesu,

20 Quam initiavit nobis viam recentem et viventem per velamen, id est, carnem suam;

21 Et sacerdotem magnum super domum Dei;

22 Accedamus cum vero corde in plentitudine fidei, aspersi corda à conscientia mala; 23 Et

* 23 Καὶ λελυμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ‡ ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος † ἀκλινῆ· (πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος·)

* 24 Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς ‡ παροξυσμὸν ἀγάπης ϗ καλῶν ἔργων·

* 25 Μὴ ‡ ἐγκαταλείποντες τὴν ‡ ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες· ϗ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

26 Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία·

* 27 Φοβερὰ δέ τις † ἐκδοχὴ κρίσεως, ϗ πυρὸς ζῆλος, ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.

28 Ἀθετήσας τὶς νόμον Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει·

* 29 Πόσῳ (δοκεῖτε) χείρονος ‡ ἀξιωθήσεται † τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ‡ καταπατήσας, ϗ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιάσθη, ϗ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος † ἐνυβρίσας;

30 Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. Καὶ πάλιν· Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ.

31 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος.

* 32 Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς ‡ φωτισθέντες, πολλὴν † ἄθλησιν ‡ ὑπεμείνατε ‡ παθημάτων·

* 33 Τοῦτο μὲν, ‡ ὀνειδισμοῖς τε ϗ θλίψεσι † θεατριζόμενοι· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες·

* 34 Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου ‡ συνεπαθήσατε, ϗ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν

23 Et abluti corpus aqua munda, teneamus confessionem spei indeclinabilem; (fideli enim pollicitus.)

24 Et consideremus alii alios in provocationem charitatis et bonorum operum;

25 Non deferentes collectionem nostram ipsorum, sicut mos quibusdam, sed adhortantes; et tanto magis, quanto videtis appropinquantem diem.

26 Ultro enim peccantibus nobis post accepisse notitiam veritatis, non jam pro peccatis relinquitur hostia;

27 Terribilis autem quædam expectatio judicii, et ignis æmulatio devorare futuri adversarios.

28 Irritam faciens quis legem Mosis, sine miserationibus in duobus vel tribus testibus moritur;

29 Quanto (putatis) deterioris dignus judicabitur supplicio Filium Dei conculcans, et sanguinem testamenti communem ducens, in quo sanctificatus est, et spiritum gratiæ contumelia afficiens?

30 Scimus enim dicentem; Mihi ultio, ego retribuam, dicit Dominus. Et iterum; Dominus judicabit populum suum.

31 Horrendum incidere in manus Dei viventis.

32 Rememoramini autem pristinos dies, in quibus illuminati, multum certamen sustinuistis passionum;

33 Hoc quidem, opprobriisque et tribulationibus in theatrum producti; hoc autem, communicantes taliter conversantium effecti.

34 Et enim vinculis meis compassi estis et rapinam subsistentium vestrorum cum gaudio suscepistis,

μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς, ϗ μένουσαν.

* 35 Μὴ ‡ ἀποβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην.

36 Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν· ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν·

37 Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, ϗ οὐ χρονιεῖ.

38 Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· ϗ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.

* 39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν † ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς. 27. † 9.

Κεφ. ιά. 11.

Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων.

2 Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.

3 Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι.

4 Πίστει πλείονα θυσίαν * Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ϗ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται.

5 Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον· ϗ οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ.

* 6 ‡ Χωρὶς δὲ πίστεως ‡ ἀδύνατον ‡ εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἔστι, ϗ τοῖς ‡ ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται.

* 7 Πίστει ‡ χρηματισθεὶς Νῶε

cepistis, cognoscentes habere in vobis ipsis præstantiorem substantiam in cælis et manentem.

35 Ne abjicite itaque fiduciam vestram, quæ habet remunerationem magnam.

36 Patientia enim habetis opus, ut voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem.

37 Adhuc enim parvum quantum quantum, veniens veniet, et non tardabit.

38 At justus ex fide vivet; et si subtraxerit se, non bene gaudet anima mea in eo.

39 Nos autem non sumus subtractionis in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.

CAPUT XI.

1 EST autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non conspectarum.

2 In hac enim testimonium consecuti sunt senes.

3 Fide intelligimus constructa esse secula verbo Dei, in non ex apparentibus visibilia facta esse.

4 Fide majorem hostiam Abel præ Cain obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est esse justus, testante in muneribus ejus Deo, et per illam mortuus adhuc prædicatur.

5 Fide Enoch translatus est ad non videndum mortem; et non inveniebatur, quia transtulit illum Deus; ante enim translationem ejus testimonium habuit beneplacuisse Deo.

6 Sine autem fide impossibile beneplacere; credere enim oportet accedentem Deo, quia est, et inquirentibus se remunerator fit.

7 Fide divinitus monitus Noë

περὶ τῶν † μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς ‡ κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τῦ οἴκυ αὐτῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, ϗ τῆς κατὰ πίςιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμ☉.

8 Πίςει καλέμεν☉ Ἀβραὰμ ὑπήκυσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, ϗ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιςάμεν☉ πῦ ἔρχεται.

9 Πίςει παρῴκησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ ϗ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς·

* 10 Ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίυς ἔχυσαν πόλιν, ἧς ‡ τεχνίτης ϗ † δημιυργὸς ὁ Θεός.

11 Πίςει ϗ αὐτὴ Σάῤῥα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρμαι☉ ἔλαβε, ϗ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιςὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.

* 12 Διὸ ϗ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, ϗ ταῦτα νενεκρωμένυ, καθὼς τὰ ἄςρα τῦ ὐρανῦ τῷ πλήθει, ϗ ὡσεὶ ‡ ἄμμ☉ ἡ παρὰ τὸ χεῖλ☉ τῆς θαλάσσης ἡ † ἀναρίθμητ☉.

* 13 Κατὰ πίςιν ἀπέθανον ὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ ‡ πόῤῥωθεν αὐτὰς ἰδόντες, ϗ πεισθέντες, ϗ ἀσπασάμενοι, ϗ ‡ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι ϗ ‡ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

14 Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζυσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητῦσι.

* 15 Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ‡ ἀνακάμψαι·

16 Νυνὶ δὲ κρείττον☉ ὀρέγονται, τυτέςιν ἐπυρανίυ· διὸ ὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

de. nondum visis, reveritus ap
tavit arcam in salutem domu
suæ, per quam damnavit mun
dum, et ejus quæ per fide
justitiæ factus est hæres.

8 Fide vocatus Abraham obe
divit exire in locum quem futu
rus erat accipere in hæredita
tem, et exiit, nesciens quo ire

9 Fide demoratus est Abraham
in terram repromissionis, tan
quam alienam, in tabernacul
habitans cum Isaac et Jacob co
hæredibus repromissionis ejus
dem;

10 Expectabat enim funda
menta habentem civitatem, cu
jus artifex et conditor Deus.

11 Fide et ipsa Sara sterili
existens virtutem in conceptio
nem seminis accepit, et præte
tempus ætatis peperit quoniam
fidelem existimavit promitten
tem.

12 Ideo et ab uno orti sunt
et hæc emortuo, tanquam sy
dera cæli multitudine, et sicut
arena quæ ad labium maris in
numerabilis.

13 Juxta fidem mortui sun
isti omnes, non accipientes re
promissiones; sed à longe ea
aspicientes, et persuasi, et salu
tantes, et confitentes, quia hos
pites et peregrini sunt super
terram.

14 Nam hujusmodi dicentes,
ostendunt quod patriam inqui
runt.

15 Et si quidem ipsius memi
nissent de qua exierunt habe
bant utique tempus revertendi;

16 Nunc autem meliorem
appetunt, id est cælestem: ideó
non erubescit eos Deus, Deus
invocari eorum; paravit enim
illis civitatem.

17 Fide

17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, ϗ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος·

18 Πρὸς ὃν ἐλαλήθη· Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·

19 Λογισάμενος ὅτι ϗ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν αὐτὸν ϗ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο.

20 Πίστει, περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ ϗ τὸν Ἠσαῦ.

21 Πίστει, Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησε· ϗ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.

22 Πίστει, Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, ϗ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

• 23 Πίστει, Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη † τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ‡ ἀστεῖον παιδίον· ϗ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως.

24 Πίστει, Μωσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ·

• 25 Μᾶλλον ‡ ἑλόμενος † συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ ‡ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ‡ ἀπόλαυσιν·

• 26 Μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· † ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.

• 27 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν † ἐκαρτέρησε.

• 28 Πίστει πεποίηκε τὸ ‡ πάσχα καὶ τὴν † πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ † πρωτότοκα, ‡ θίγῃ αὐτῶν.

29 Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς· ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν.

17 Fide obtulit Abraham Isaac tentatus, et unigenitum offerebat ille repromissiones accipiens;

18 Ad quem dictum est; Quia in Isaac vocabitur tibi semen;

19 Arbitrans quia et à mortuis suscitare potens Deus; unde eum et in parabola accepit.

20 Fide, de futuris benedixit Isaac Jacob et Esau.

21 Fide, Jacob moriens unumquemque filiorum Joseph benedixit, et adoravit super summitatem virgæ suæ.

22 Fide, Joseph moriens de egressione filiorum Israël meminit, et de ossibus suis mandavit.

23 Fide, Moses natus occultatus est trimestre à parentibus suis, eo quod vidissent elegantem infantem; et non timuerunt edictum regis.

24 Fide, Moses grandis factus negavit dici filius filiæ Pharaonis;

25 Magis eligens malis affligi cum populo Dei, quam temporarium habere peccati emolumentum;

26 Majores divitias æstimans Ægypti thesauris improperium Christi; aspiciebat enim in remunerationem.

27 Fide reliquit Ægyptum, non veritus animositatem regis; invisibilem enim tanquam videns fortiter tulit.

28 Fide fecit Pascha et fusionem sanguinis, ne perimens primogenita, tangeret eos.

29 Fide transierunt per rubrum mare tanquam per aridam; cujus experientiam accipientes Ægyptii absorpti sunt.

30 Fide

30 Πίστει τὰ τείχη Ἰεριχὼ ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

* 31 Πίστει Ῥαὰβ ἡ ‡ πόρνη οὐ † συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς † κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

* 32 Καὶ τί ἔτι λέγω; † Ἐπιλείψει γάρ με ‡ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεὼν, Βαράκ τε καὶ Σαμψὼν, καὶ Ἰεφθάε, Δαβίδ τε καὶ Σαμουὴλ, καὶ τῶν προφητῶν·

* 33 Οἳ διὰ πίστεως † κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ‡ ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ‡ ἔφραξαν στόματα ‡ λεόντων,

34 Ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων·

* 35 Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ † ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν·

* 36 Ἕτεροι δὲ † ἐμπαιγμῶν καὶ ‡ μαστίγων ‡ πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς·

* 37 Ἐλιθάσθησαν, † ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν † μηλωταῖς, ἐν † αἰγείοις † δέρμασιν· ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, ‡ κακουχούμενοι·

38 (Ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος) ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.

39 Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν·

* 40 Τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι † προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι. 49. ÷ 22.

30 Fide muri Jericho corruerunt, circuiti per septem dies.

31 Fide Rahab meretrix non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace.

32 Et quid adhuc dico? Deficiet enim me perenarrantem tempus, de Gedeon, Baracque et Sampson, et Jephthe, David que et Samuel, et prophetis:

33 Qui per fidem devicerunt regna, operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum.

34 Extinxerunt vim ignis effugerunt ora gladii, convaluerunt de infirmitate, facti sunt fortes in bello, castra verterunt exterorum;

35 Acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos, alii autem distenti sunt, non suscipientes redemptionem, ut meliorem resurrectionem nanciscerentur.

36 Alii vero ludibriorum et flagellorum experientiam acceperunt, etiam autem vinculorum et custodiæ;

37 Lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt, circuierunt in ovillis, in caprinis pellibus egentes, afflicti, male habiti;

38 Quibus non erat dignus mundus, in solitudinibus errantes, et montibus, et speluncis, et cavernis terræ.

39 Et hi omnes testimonio probati per fidem, non reportarunt repromissionem;

40 Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.

C A-

Κεφ. ιβ΄. 12.	CAPUT XII.
1 ‡ ΤΟιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες ‡ περιίμενον ἡμῖν † νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς ·έχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν γῶνα·	1 IDeoque et nos tantam habentes circumjacentem nobis nubem testium, pondus deponentes omne, et circumstabile peccatum. per patientiam curramus propositum nobis certamen ;
• 2 ‡ Ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς στεως ‡ ἀρχηγὸν καὶ † τελειωτὴν ησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης τῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε θρόνου τοῦ Θεοῦ ἐκάθισεν.	2 Aspicientes in fidei auctorem et consummatorem Jesum, qui pro proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, confusione contempta, in dexteraque throni Dei sedit.
• 3 † Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν ιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ιαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν, α μὴ ‡ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ῶν ‡ ἐκλυόμενοι.	3 Recogitate ergo talem sustinentem à peccatoribus in semetipsum contradictionem ut ne fatigemini animis vestris deficientes.
• 4 ‡ Οὔπω μέχρις αἵματος † τικατέστητε, πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι·	4 Nondum usque ad sanguinem restitistis, adversus peccatum repugnantes.
• 5 Καὶ ‡ ἐκλέλησθε τῆς παικλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαγεται· Υἱέ μου, μὴ † ὀλιγώρει ιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' τοῦ ἐλεγχόμενος·	5 Et obliti estis exhortationis, quæ vobis tanquam filiis disseritur ; Fili mi, ne parvipende disciplinam Domini, neque fatiscas ab eo argutus ;
* 6 Ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος, ιδεύει· ‡ μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ‡ παραδέχεται.	6 Quem enim diligit Dominus, castigat ; flagellat autem omnem filium quem recipit.
7 Εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς ῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· γὰρ ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει τήρ ;	7 Si disciplinam sustinetis, tanquam filiis vobis offert, se Deus ; quisenim est filius, quem non corrigit pater ?
* 8 Εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα όθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί.	8 Si autem absque estis disciplina, cujus participes facti sunt omnes utique nothi estis, et non filii.
• 9 Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ῶν πατέρας εἴχομεν ‡ παιδευς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῷ μᾶλν ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν ευμάτων, καὶ ζήσομεν ;	9 Deinde quidem carnis nostræ patres habuimus castigatores et reverebamur ; non multo magis obtemperabimus Patri spirituum et vivemus ?
• 10 Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, αίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, τὸ ‡ μεταλαβεῖν τῆς † ἁγιότητος αὐτοῦ.	10 Illi quidem enim ad paucos dies, secundum visum ipsis, castigabant ; hic autem ad commodum, ad recipiendum sanctitatem ejus.

11 Omnis

11 Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.

* 12 Διὸ τὰς † παρειμένας χεῖρας ϗ τὰ ‡ παραλελυμένα γόνατα ‡ ἀνορθώσατε·

* 13 Καὶ † τροχιὰς ‡ ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν. ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

14 Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων ϗ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον·

* 15 Ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω ‡ φύουσα † ἐνοχλῇ, ϗ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί.

* 16 Μή τις πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ † πρωτοτόκια αὐτοῦ.

* 17 Ἴστε γὰρ ὅτι ϗ † μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν ‡ εὐλογίαν, ‡ ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, ‡ καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

* 18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ‡ ψηλαφωμένῳ ὄρει, ϗ κεκαυμένῳ πυρὶ, ϗ † γνόφῳ, ϗ ‡ σκότῳ, ϗ † θυέλλῃ,

19 Καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, ϗ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον.

* 20 (Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ ‡ διαστελλόμενον· Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, ‡ λιθοβοληθήσεται, ἢ † βολίδι ‡ κατατοξευθήσεται.

* 21 Καὶ, οὕτω ‡ φοβερὸν ἦν τὸ † φανταζόμενον, Μωσῆς εἶπεν· ‡ Ἔκφοβός εἰμι ϗ ‡ ἔντρομος.)

22 Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει, ϗ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, ϗ μυριάσιν ἀγγέλων,

11 Omnis autem discipli ad quidem præsens non videt gaudii esse, sed mœroris; p tea autem fructum pacificum p eam exercitatis reddit justitiæ

12 Ideo remissas manu soluta genua erigite;

13 Et gressus rectos facite p dibus vestris, ut non claudu abducatur, sanetur autem mag

14 Pacem sequimini cum o nibus, et sanctimoniam, qua ne nemo videbit Dominum;

15 Contemplantes ne qu deficiat à gratia Dei; ne qu radix amaritudinis sursum ge minans impediat, et per illa inquinentur multi.

16 Ne quis fornicator, au prophanus, ut Esau; qui pro ter escam unum vendidit pr mogenita sua.

17 Scitis enim quoniam postea volens hæreditare ben dictionem, reprobatus est: pœ nitentiæ enim locum non inve nit, quanquam cum lachrym exquirens eam.

18 Non enim accessistis tra tabilem montem, et incensu igne, et turbinem, et caliginen et procellam,

19 Et tubæ sonum, et voce verborum, quam audientes de precati sunt non proponi ei verbum.

20 (Non portabant enim im peratum; Et si bestia tetigeri montem lapidabitur, aut jacul configetur,

21 Et, ita terribile erat appa rens, Moses dixit; Exterritus sum, et tremebundus.)

22 Sed accessistis Sion mon tem, et civitatem Dei viventis. Hierusalem cælestem, et myri ades angelorum,

23 Fre-

* 23 † Πανηγύρει ϗ ἐκκλησίᾳ
ωτοτόκων ἐν ὀρανοῖς ἀπογε-
ραμμένων, ϗ κριτῇ Θεῷ πάν-
ων, ϗ πνεύμασι δικαίων τετε-
ιωμένων,

24 Καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ
ησῦ, ϗ αἵματι ῥαντισμῦ,
είτῖονα λαλῦντι παρὰ τὸν Ἅ-
λ.

25 Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε
ν λαλῦντα, εἰ γὰρ ἐκεῖνοι ὀκ
υγον, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραι-
σάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ
λλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' ὀρανῶν
οςρεφόμενοι;

26 Οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσά-
υσε τότε· νῦν δὲ ἐπήγγελται,
γων· Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω ὀ
νον τὴν γῆν, ἀλλὰ ϗ τὸν ὀρανόν.

27 Τὸ δὲ, ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ
ν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν,
πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ
λευόμενα.

* 28 Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον
ραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν
ἧς λατρεύωμεν † εὐαρέςως
Θεῷ, μετὰ αἰδῦς ϗ εὐλα-
ίας.

* 29 Καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν
† καταναλίσκον. 49. † 24.

Κεφ. ιγ'. 13.

Η Φιλαδελφία μενέτω.
* 2 Τῆς ‡ φιλοξενίας
ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης
ρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγ-
.ὅς.

* 3 ‡ Μιμνήσκεσθε τῶν δεσ-
ων, ὡς † συνδεδεμένοι· τῶν κα-
χυμένων, ὡς ϗ αὐτοὶ ὄντες
σώματι.

4 Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι,
ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνυς δὲ ϗ
χοὺς κρινεῖ ὁ Θεός.

* 5 ‡ Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος·
ύμενοι τοῖς παρῦσιν· αὐτὸς γὰρ
ηκεν· Οὐ μή σε ἀνῶ, ὀδ' ὀ μή σε
καταλίπω·

* 6 Ὥςε ‡ θαῤῥῦντας ἡμᾶς

23 Frequentiam et ecclesiam primogenitorum in cælis conscriptorum, et judicem Deum omnium, et spiritus justorum perfectorum.

24 Et testamenti novi mediatorem Jesum, et sanguinem aspersionis præstantiora loquentem præ Abel.

25 Videte ne recusetis loquentem; si enim illi non effugerunt illum super terram recusantes oracula edentem; multo magis nos illum de cælis aversati;

26 Cujus vox terram movit tunc; nunc autem denuntiavit, dicens; adhuc semel ego moveo non solum terram, sed et cælum.

27 Illud autem, adhuc semel, declarat mobilium translationem, tanquam factorum, ut maneant non mobilia.

28 Itaque regnum immobile suscipientes, habeamus gratiam, per quam serviamus grate Deo, cum reverentia et religione.

29 Etenim Deus noster ignis consumens.

CAPUT XIII.

1 Charitas fraternitatis maneat
2 Hospitalitatem ne obliviscimini; per hanc enim latuerunt quidam hospitio excipientes angelos.

3 Mementote vinctorum, tanquam simul vincti; malis pressorum, tanquam et ipsi existentes in corpore.

4 Honorabile connubium in omnibus, et cubile immaculatum; fornicatores autem et adulteros judicabit Deus.

5 Pecuniæ non appetens mos; contenti præsentibus; ipse enim dixit; Non te deseram, neque te derelinquam.

6 Ita ut confidentes nos dicere;

λέγειν· Κύριος ἐμοὶ † βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

* 7 ‡ Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ‡ ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς. ‡ μιμεῖσθε τὴν πίστιν.

8 Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

* 9 ‡ Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ‡ ξέναις μὴ περιφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι ‡ βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες.

10 Ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.

11 Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς.

12 Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε.

13 Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες.

14 Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν.

* 15 Δι' αὐτοῦ οὖν ‡ ἀναφέρωμεν θυσίαν † αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ Θεῷ, ‡ τουτέστι καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

* 16 Τῆς δὲ † εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.

* 17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ‡ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· † ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν·

cere ; Dominus mihi adjuto
et non timebo quid faciat mi
homo.

7 Mementote ducum vestr
rum, qui locuti sunt vobis ve
bum Dei ; quorum intuent
exitum conversationis, imit
mini fidem.

8 Jesus Christus heri et h
die idem, et in secula.

9 Doctrinis variis et peregr
nis ne circumferamini ; p
chrum enim gratia stabiliri co
non escis, in quibus non su
adjuti ambulantes.

10 Habemus altare, de q
edere non habent potestate
tabernaculo servientes.

11 Quorum enim infertur
nimalium sanguis pro peccato
Sancta per pontificem, horu
corpora cremantur extra cast

12 Ideo et Jesus, ut sanct
caret per proprium sanguine
populum, extra portam pas
est.

13 Igitur exeamus ad eu
extra castra, improperium e
portantes.

14 Non enim habemus
manentem civitatem, sed fu
ram inquirimus.

15 Per ipsum ergo offeran
hostiam laudis per omne D
id est, fructum labiorum co
tentium nomini ejus.

16 At beneficentiæ et co
munionis ne obliviscimini; t
bus enim hostiis beneplacet
Deus.

17 Obedite ducibus vestris
subjacete ; ipsi enim perv
lant pro animabus vestris, qu
rationem reddituri, ut cu
gaudio hoc faciant, et non
mentes inutile enim vobis h

18 Orate pro nobis ; conf

ποίθαμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνεί-
σιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέ-
λοντες ἀναστρέφεσθαι·
19 Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ
το ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκα-
σταθῶ ὑμῖν.
20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης,
ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα
ῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵ-
ατι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον
ἡμῶν Ἰησοῦν,
21 Καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ
ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ
θέλημα αὐτοῦ· ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ
εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. Ἀμήν.
22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί,
ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλή-
σεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα
ὑμῖν.
23 Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τι-
μόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ (ἐὰν
τάχιον ἔρχηται) ὄψομαι ὑμᾶς.
24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς
ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγί-
ους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς
Ἰταλίας.
25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ἀμήν. 19. † 6.

Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς
Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

mus enim quia pulchram con-
scientiam habemus, in omnibus
pulchre volentes conversari.
19 Amplius autem deprecor
hoc facere; ut celerius restituar
vobis.
20 At Deus pacis, reducens
de mortuis pastorem ovium
magnum, in sanguine testa-
menti æterni, Dominum nos-
trum Jesum Christum,
21 Aptet vos in omni opere
bono, ad faciendum voluntatem
ejus; faciens in vobis beneplaci-
tum coram se, per Jesum Chri-
stum; cui gloria in secula secu-
lorum. Amen.
22 Rogo autem vos, fratres,
sufferte verbum solatii; etenim
per brevia misi vobis.
23 Cognoscite fratrem Timo-
theum absolutum, cum quo (si
celerius venerit) videbo vos.
24 Salutate omnes duces ve-
stros et omnes sanctos. Salu-
tant vos illi de Italia.
25 Gratia cum omnibus vo-
bis. Amen.

Ad Hebræos scripta est ab
Italia per Timotheum.

ΙΑΚΩΒΟΥ

ΤΟΥ ἈΠΟΣΤΟΛΟΥ

ἘΠΙΣΤΟΛΗ

ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

Κεφ. α. 1.

ΙΑΚΩΒΟΣ Θεοῦ καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς

JACOBI

Apostoli

EPISTOLA

CATHOLICA.

CAPUT I.

1 JACOBUS Dei et Do-
mini Jesu Christi servus,
duodecim

δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις·

3 Γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν·

4 Ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι ϗ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

• 5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν † ἁπλῶς, ϗ μὴ ‡ ὀνειδίζοντος, ϗ δοθήσεται αὐτῷ.

* 6 Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ ‡ διακρινόμενος ‡ ἔοικε ‡ κλύδωνι θαλάσσης † ἀνεμιζομένῳ ϗ † ῥιπιζομένῳ.

7 Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ Κυρίου.

• 8 Ἀνὴρ ‡ δίψυχος, † ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ·

10 Ὁ δὲ πλούσιος, ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται·

• 11 ‡ Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ ‡ καύσωνι, ϗ ἐξήρανε τὸν χόρτον, ϗ τὸ ‡ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, ϗ ἡ † εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτω ϗ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς ‡ πορείαις αὐτοῦ † μαρανθήσεται.

12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

• 13 Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω· ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς † ἀπείραστός ἐστι κακῶν, ‡ πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.

duodecim tribubus quæ in dispersione, gaudere.

2 Omne gaudium ducite, fratres mei, cum tentationibus incideritis variis;

3 Scientes quod probatio vestræ fidei adoperatur patientiam;

4 At patientia opus perfectum habeat, ut sitis perfecti et integri, in nullo deficientes.

5 Si autem quis vestrum destituitur sapientia, postulet à dante Deo omnibus simpliciter, et non improperante et dabitur ei.

6 Postulet autem in fide, nihil disceptans; nam disceptans similis est fluctui maris ventis agitato et jactato.

7 Non ergo æstimet homo ille quod accipiet aliquid à Domino.

8 Vir duplex animo, inconstans in omnibus viis suis.

9 Glorietur autem frater humilis in sublimitate sua;

10 At dives in humilitate sua; quoniam sicut flos fœni transibit;

11 Exortus est enim sol cum ardore, et arefecit fœnum, et flos ejus decidit, et decor vultus ejus deperiit; ita et dives in itineribus suis marcescet.

12 Beatus vir qui suffert tentationem; quoniam probatus factus accipiet coronam vitæ, quam repromisit Dominus diligentibus se.

13 Nemo tentatus dicat, quoniam à Deo tentor; nam Deus intentatus est malis, tentat autem ipse neminem.

14 Un

* 14 Ἕκαστος δὲ πειράζεται, τὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας † ἐξελκόμενος καὶ ‡ δελεαζόμενος.

* 15 Εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία † ἀποτελεσθεῖσα † ἀποκύει ἀνατον.

16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.

* 17 Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ ᾶν ‡ δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι † παραλλαγὴ, ἢ † τροπῆς † ἀποσκίασμα

18 Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

* 19 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος † ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, ‡ βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν·

20 Ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς, δικαιοσύνην Θεοῦ οὐ κατεργάζεται.

* 21 Διὸ ‡ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ ‡ περισσείαν ‡ κακίας, ἐν ‡ πραΰτητι δέξασθε τὸν † ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν·

22 Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς.

23 Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ·

24 Κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν, καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν.

* 25 Ὁ δὲ ‡ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ παραμείνας, οὗτος οὐκ ‡ ἀκροατὴς † ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ‡ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

* 26 Εἴ τις δοκεῖ † θρῆσκος εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ ‡ χαλιναγωγῶν

14 Unusquisque vero tentatur, à propria concupiscentia abstractus et illectus

15 Deinde concupiscentia concipiens parit peccatum ; at peccatum consummatum generat mortem.

16 Ne errate, fratres mei dilecti.

17 Omne datum bonum, et omne donum perfectum, superne est descendens à Patre luminum, apud quem non est transmutatio, aut vicis situdinis obumbratio

18 Volens genuit nos verbo veritatis, ad esse nos initium aliquod ejus creaturarum.

19 Itaque, fratres mei dilecti, sit omnis homo velox ad audiendum, tardus ad loquendum, tardus ad iram ;

20 Ira enim viri justitiam Dei non adoperatur.

21 Ideo abjicientes omnem sordem, et abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, potens salvare animas vestras.

22 Estote autem factores verbi, et non tantum auditores, fallentes vosmetipsos.

23 Quia si quis auditor verbi est, et non factor hic similis est viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo ;

24 Consideravit enim seipsum, et abiit, et statim oblitus est qualis fuerit.

25 At perspiciens in legem perfectam libertatis, et permanens, hic non auditor oblivionis factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.

26 Si quis videtur religiosus esse in vobis, non refrænans linguam

ϗ γλῶσσαν αὐτȣ͂, ἀλλ' ϗ ἀπατῶν καρδίαν αὐτȣ͂, τȣ́τȣ ϗ μάταιος ἡ θρησκεία.

* 27 Θρησκεία καθαρὰ ϗ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ ϗ πατρὶ, αὕτη ἐςὶν, ‡ ἐπισκέπτεσθαι ‡ ὀρφανοὺς ϗ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ϗ ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τȣ͂ κόσμȣ. 46. † 19.

Κεφ. β'. 2.

1 Ἀδελφοί μȣ, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίςιν τȣ͂ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ͂ Χριςȣ͂ τῆς δόξης.

* 2 Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ † χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ ϗ πτωχὸς ἐν † ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι,

3 Καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν, ϗ εἴπητε αὐτῷ· Σὺ κάθȣ ὧδε καλῶς· ϗ τῷ πτωχῷ εἴπητε· Σὺ ςῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθȣ ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μȣ·

4 Καὶ ȣ̓ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, ϗ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;

5 Ἀκȣ́σατε, ἀδελφοί μȣ ἀγαπητοὶ, ȣ̓χ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τȣ͂ κόσμȣ τȣ́τȣ, πλȣσίȣς ἐν πίςει, ϗ κληρονόμȣς τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;

6 Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. ȣ̓χ οἱ πλȣ́σιοι καταδυναςεύȣσιν ὑμῶν, ϗ αὐτοὶ ἕλκȣσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια;

7 Οὐκ αὐτοὶ βλασφημȣ͂σι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς;

8 Εἰ μέν τοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν, κατὰ τὴν γραφήν· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σȣ ὡς σεαυτὸν, καλῶς ποιεῖτε.

* 9 Εἰ δὲ † προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τȣ͂ νόμȣ ὡς ‡ παραβάται.

linguam suam, sed decipiens cor suum, hujus vana religio.

27 Religio munda et immaculata apud Deum et Patrem hæc est visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum, immaculatum seipsum custodire a mundo.

CAPUT II.

1 FRatres mei, ne in personarum acceptione habete fidem Domini nostri Jesu Christi gloriæ.

2 Si enim introierit in conventum vestrum vir aureos habens annulos in veste candida, introierit autem et pauper in sordido habitu.

3 Et intendatis in ferentem vestem splendidam, et dixeritis ei; Tu sede hic pulchre; et pauperi dicatis; Tu sta illic, aut sede hic sub scabello meo;

4 Et non dijudicastis in vobis ipsis, et facti estis judices disceptationum malarum?

5 Audite, fratres mei dilecti, nonne Deus elegit pauperes mundi, divites in fide, et hæredes regni quod repromisit diligentibus se?

6 Vos autem exhonorastis pauperem. nonne divites per potentiam opprimunt vos, et ipsi trahunt vos ad judicia;

7 Nonne ipsi blasphemant pulchrum nomen invocatum super vos?

8 Si tamen legem perficitis regalem, secundum scripturam, Diliges proximum tuum sicut teipsum, pulchre facitis.

9 Si autem personam accipitis peccatum operamini, redarguti à lege quasi transgressores.

10 Qu

10 Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνὶ, γέγονε πάντων ἔνοχος.

11 Ὁ γὰρ εἰπών· Μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καί· Μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δὲ, γέγονας παραβάτης νόμου.

12 Οὕτω λαλεῖτε, καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι·

* 13 Ἡ γὰρ κρίσις † ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· καὶ ‡ κατακαυχᾶται ‡ ἔλεος κρίσεως.

14 Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἂν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;

* 15 Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι, καὶ λειπόμενοι ὦσι τῆς † ἐφημέρου τροφῆς,

* 16 Εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, ‡ θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε· μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ † ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ‡ ὄφελος;

17 Οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστι καθ' ἑαυτήν.

18 Ἀλλ' ἐρεῖ τις· Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.

* 19 Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἷς ἐστι· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ † φρίσσουσι·

20 Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενὲ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν;

21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;

22 Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις ‡ συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη;

10 Quicunque enim totam legem servabit, offendet autem in uno, factus est omnium reus.

11 Ille enim dicens; Non mœchaberis, dixit et; Non occides si autem non mœchaberis, occides autem, factus es transgressor legis.

12 Sic loquimini, et sic facite, sicut per legem libertatis futuri judicari.

13 Nam judicium sine misericordia non facienti misericordiam; et contra gloriatur misericordia judicium.

14 Quid utile, fratres mei, si fidem dicat quis habere, opera autem non habeat? num potest fides salvare eum?

15 Si autem frater aut soror nudi sint, et destituti fuerint quotidiano victu,

16 Dicat autem aliquis illis ex vobis; Ite in pace, calefacite vos, et saturamini; non dederitis autem eis ea quæ necessaria corporis, quid illud utile?

17 Sic et fides, si non opera habeat, mortua est secundum seipsam.

18 Sed dicet quis; Tu fidem habes et ego opera habeo, ostende mihi fidem tuam ex operibus tuis, ego et ostendam tibi ex operibus meis fidem meam.

19 Tu credis quoniam Deus unus est; pulchre facis; et dæmones credunt, et contremiscunt.

20 Vis autem scire, ó homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est?

21 Abraham pater noster nonne ex operibus justificatus est, offerens Isaac filium suum super altare?

22 Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius, et ex operibus fides consummata est?

23 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, ϗ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, ϗ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη.

24 Ὁρᾶτε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, ϗ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον;

25 Ὁμοίως δὲ ϗ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, ϗ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα;

26 Ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω ϗ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι. 15. † 7.

Κεφ. γ΄. 3.

1 ΜΗ' πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρῖμα ληψόμεθα.

2 Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι ϗ ὅλον τὸ σῶμα.

3 Ἰδοὺ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, ϗ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν.

* 4 Ἰδού, ϗ τὰ πλοῖα ‡ τηλικαῦτα ὄντα, ϗ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, ‡ μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἂν ἡ ‡ ὁρμὴ τοῦ ‡ εὐθύνοντος βούληται·

* 5 Οὕτω ϗ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστί, ϗ † μεγαλαυχεῖ. Ἰδού, ‡ ὀλίγον πῦρ ‡ ἡλίκην † ὕλην ‡ ἀνάπτει.

* 6 Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ ‡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, ϗ † φλογίζουσα τὸν † τροχὸν τῆς ‡ γενέσεως, ϗ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης.

* 7 Πᾶσα γὰρ ‡ φύσις θηρίων τε ϗ πετεινῶν, ‡ ἑρπετῶν τε ϗ † ἐναλίων, ‡ δαμάζεται ϗ δε-

23 Et impleta est scriptura dicens; Credidit autem Abraham Deo, et reputatum est illi ad justitiam, et amicus Dei appellatus est.

24 Videtis igitur, quoniam ex operibus justificatur homo; et non ex fide tantum?

25 Similiter autem et Raab meretrix, nonne ex operibus justificata est, suscipiens nuntios, et alia via ejiciens?

26 Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est, ita et fides sine operibus mortua est.

CAPUT III.

1 NE multi magistri fiatis fratres mei, scientes quoniam majus judicium capiemus.

2 Multa enim offendimus omnes; si quis in verbo non offendit, hic perfectus vir, potens freno circumducere et totum corpus.

3 Ecce equis frena in ora mittimus ad obediendum ipsos nobis, et omne corpus illorum circumagimus.

4 Ecce, et naves tantæ existentes, et à validis ventis impulsæ, circumferuntur à modico gubernaculo, quo impetus dirigentis voluerit;

5 Ita et lingua parvum membrum est, et magna gloriatur. Ecce, exiguus ignis quantam materiam incendit!

6 Et lingua ignis, mundus iniquitatis; ita lingua constituitur in membris nostris, maculans totum corpus, et inflammans rotam nativitatis, et inflammata à gehenna.

7 Omnis enim natura, bestiarumque et volucrum, serpentiumque et marinorum, domatur

e

ἀμασαι τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ·
* 8 Τὴν δὲ γλῶσσαν ὀυδεὶς δύ-
ναται ἀνθρώπων δαμάσαι, † ἀκα-
τάσχετον κακόν· μεστὴ ἰοῦ † θα-
νατηφόρου.
* 9 Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Θε-
ὸν ϗ πατέρα, ϗ ἐν αὐτῇ ‡ καταρ-
ώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ'
ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας·
* 10 Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος
ἐξέρχεται εὐλογία ϗ κατάρα. Οὐ
χρὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω
γίνεσθαι.
* 11 Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐ-
τῆς ‡ ὀπῆς † βρύει τὸ ‡ γλυκὺ ϗ
τὸ ‡ πικρόν;
* 12 Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου,
συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπε-
λος ‡ σῦκα; Οὕτως οὐδεμία ‡ πηγὴ
ἁλυκὸν ϗ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.
* 13 Τίς σοφὸς ϗ † ἐπιστήμων
ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς
ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰ-
τητι σοφίας.
14 Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε
ϗ ἐρίθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ
κατακαυχᾶσθε ϗ ψεύδεσθε κατὰ
τῆς ἀληθείας.
* 15 Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία
ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος,
ψυχικὴ, † δαιμονιώδης·
16 Ὅπου γὰρ ζῆλος ϗ ἐρίθεια,
ἐκεῖ ἀκαταστασία ϗ πᾶν φαῦλον
πρᾶγμα.
* 17 Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶ-
τον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα ‡ εἰ-
ρηνική, ἐπιεικής, † εὐπειθής, μεστὴ
ἐλέους ϗ καρπῶν ἀγαθῶν, † ἀδιά-
κριτος ϗ ἀνυπόκριτος.
18 Καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης
ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν
εἰρήνην. 35. † 15.

Κεφ. δ'. 4.

1 ΠΟθεν πόλεμοι ϗ μάχαι ἐν
ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ
τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομέ-
νων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;

et domita est naturæ humanæ;
8 At linguam nullus potest
hominum domare; incoërcibile
malum; plena veneno morti-
fero.
9 In ipsa benedicimus Deum,
et Patrem, et in ipsa maledici-
mus homines ad similitudinem
Dei factos.
10 Ex eodem ore procedit
benedictio et maledictio. Non
oportet, fratres mei dilecti
hæc ita fieri.
11 Nunquid fons de eodem
foramine emanat dulce et ama-
rum?
12 Nunquid potest, fratres
mei, ficus oleas facere, aut
vitis ficus; sic nullus fons sal-
sam et dulcem facere aquam.
13 Si quis sapiens et peritus
in vobis, ostendat ex pulchra
conversatione opera sua in
mansuetudine sapientiæ.
14 Si autem zelum amarum
habetis et contentionem in cor-
de vestro; ne gloriamini et
mentimini adversus veritatem.
15 Non est ista sapientia de-
sursum descendens, sed terre-
na, animalis, dæmoniaca;
16 Ubi enim zelus et irrita-
tio, illic tumultuatio et omnis
parva actio.
17 Illa autem supernè sapien-
tia, primum quidem pudica est;
deinde pacifica, modesta bene-
suadibilis, plena misericordia
et fructibus bonis, non dijudi-
cans et non simulata.
18 Fructus autem justitiæ in
pace seminatur facientibus pa-
cem.

CAPUT IV.

1 UNde bella et pugnæ in
vobis? Non hinc, ex vo-
luptatibus vestris militantibus
in membris vestris?

2 Con-

2 Ἐπιθυμεῖτε, ϗ οὐκ ἔχετε· φονεύετε ϗ ζηλοῦτε, ϗ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε ϗ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε δὲ, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς.

3 Αἰτεῖτε, ϗ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε.

* 4 ‡ Μοιχοὶ ϗ ‡ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ † φιλία τοῦ κόσμου, ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται.

* 5 Ἢ δοκεῖτε ὅτι † κενῶς ἡ γραφὴ λέγει· Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν;

6 Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν, διὸ λέγει· Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

7 Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ, ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, ϗ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν.

8 Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, ϗ ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, ϗ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι.

* 9 † Ταλαιπωρήσατε ϗ πενθήσατε ϗ κλαύσατε. ὁ † γέλως ὑμῶν εἰς ‡ πένθος ‡ μεταστραφήτω, ϗ ἡ χαρὰ εἰς † κατήφειαν.

10 Ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, ϗ ὑψώσει ὑμᾶς.

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, ϗ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, ϗ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής.

* 12 Εἷς ἐστιν ὁ † νομοθέτης ὁ δυνάμενος σῶσαι ϗ ἀπολέσαι· σὺ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· Σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, ϗ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, ϗ ἐμπορευσόμεθα, ϗ κερδήσομεν·

2 Concupiscitis, et non hab tis; occiditis, et zelatis, et no potestis adipisci; litigatis et be ligeratis, non habetis aute propter non petere vos.

3 Petitis, et non accipitis quod male petitis, ut in vo tatibus vestris insumatis.

4 Adulteri et adulteræ, ne tis quia amicitia mundi inimi citia Dei est? Quicunque er voluerit amicus esse mundi inimicus Dei constituitur.

5 An putatis quia inanite Scriptura dicit; Ad invidian concupiscit spiritus qui habita in nobis?

6 Majorem autem dat gratiam; Ideo dicit, Dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

7 Subditi estote ergo Deo, resistite diabolo; et fugiet a vobis.

8 Appropinquate Deo, et appropinquabit vobis; Emundate manus, peccatores, et purificate corda, duplices animo.

9 Affligimini, et lugete, et plorate; risus vester in luctum convertatur, et gaudium in mœrorem.

10 Humiliamini in conspectu Domini, et exaltabit vos.

11 Ne contraloquimini alii aliis, fratres. Contraloquens fratri, et judicans fratrem suum, contraloquitur legi, et judicat legem; Si autem legem judicas, non es factor legis, sed judex,

12 Unus est legislator, potens servare et perdere; Tu autem quis es qui judicas alterum?

13 Age nunc dicentes; Hodie aut cras ibimus in illam civitatem, et faciemus ibi annum unum, et mercabimur, lucrabimur;

14 Qui

* 14 Οἵτινες οὐκ ἐπίςασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐςιν ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ ἀφανιζομένη.

15 Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.

16 Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη, πονηρά ἐςιν.

17 Εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐςιν. 11. 6.

Κεφ. ε. 5.

1 ‡ Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε † ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις.

* 2 Ὁ πλοῦτος ὑμῶν † σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν † σητόβρωτα γέγονεν·

* 3 Ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος † κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔςαι, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.

* 4 Ἰδοὺ, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν † ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεςερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ † βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα Κυρίου ‡ σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν.

* 5 † Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ‡ ἐσπαταλήσατε· ‡ ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ ‡ σφαγῆς·

6 Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

* 7 Μακροθυμήσατε οὖν ἀδελφοὶ, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν † πρώϊμον καὶ † ὄψιμον.

8 Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς,

14 Qui ignoratis illud cras; Quæ enim vita vestra; Vapor enim est ad modicum, apparens, deinceps vero evanescens.

15 Pro dicere vos; Si Dominus voluerit, et vixerimus, et faciemus hoc aut illud.

16 Nunc autem gloriamini in superbiis vestris; Omnis gloriatio talis mala est.

17 Scienti igitur bonum facere, et non facienti, peccatum illi est.

CAPUT V.

1 AGE nunc divites, plorate ululantes in miseriis vestris superventuris.

2 Divitiæ vestræ putrefactæ sunt, et vestimenta vestra à tineis comesta facta sunt;

3 Aurum vestrum et argentum æruginavit, et ærugo eorum in testimonium vobis erit, et manducabit carnes vestras sicut ignis; Thesaurizastis in novissimis diebus.

4 Ecce merces operariorum metentium regiones vestras, intercepta à vobis, clamat; et clamores metentium in aures Domini Sabaoth introierunt.

5 Deliciati estis super terram, et lascivistis; enutristis corda vestra ut in die occisionis.

6 Condemnastis, occidistis justum; non resistit vobis.

7 Patientes estote igitur, fratres, usque ad adventum Domini, Ecce, agricola expectat pretiosum fructum terræ, patienter ferens in eum, donec accipiat pluviam matutinam et serotinam.

8 Patientes estote et vos, confirmate

ϛηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικε.

9 Μὴ ϛενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ κατακριθῆτε· ἰδοὺ, κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕϛηκεν.

* 10 ‡ Ὑπόδειγμα λάβετε τῆς † κακοπαθείας, ἀδελφοί μου, καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας οἳ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι Κυρίου.

* 11 Ἰδοὺ, ‡ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας. τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε, ὅτι † πολύσπλαγχνός ἐϛιν ὁ Κύριος καὶ ‡ οἰκτίρμων.

12 Πρὸ πάντων δὲ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οὒ, οὔ· ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

* 13 ‡ Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· ‡ εὐθυμεῖ τις; ‡ ψαλλέτω.

14 Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.

15 Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίϛεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.

16 Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη.

* 17 Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ‡ ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ.

18 Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάϛησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοὶ, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιϛρέψῃ τις αὐτὸν,

firmate corda vestra, quoniam adventus Domini appropinquavit.

9 Ne ingemiscite adversus alios, fratres, ut non judicemini. Ecce, judex ante fores stetit.

10 Exemplum accipite, fratres mei, malorum perpessionis, et patientiæ, Prophetas qui locuti sunt nomine Domini.

11 Ecce beatificamus tolerantes. Tolerantiam Job audistis, et finem Domini vidistis, quoniam valde misericors est et miserator.

12 Ante omnia autem, fratres mei, ne jurate, neque cælum, neque terram, neque aliud quodcunque juramentum; sit autem vestrum Etiam, etiam; et Non non; ut non sub judicium cadatis.

13 Tristatur aliquis in vobis, oret; Bono animo est quis, psallat.

14 Infirmatur quis in vobis, advocet presbyteros ecclesiæ, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.

15 Et oratio fidei servabit laborantem, et eriget eum Dominus; et si peccata fecerit, remittentur ei.

16 Confitemini alii aliis offensiones, et orate pro alii aliis ut sanemini. multum valet deprecatio justi efficax.

17 Elias homo erat similiter passibilis nobis; et oratione oravit ad non pluendum; et non pluit super terram annos tres et menses sex.

18 Et rursum oravit, et cælum pluviam dedit et terra germinavit fructum suum.

19 Fratres, si quis in vobis erraverit à veritate, et converterit quis eum.

20 Scia

• 20 Γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπι-
στρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁ-
δοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου,
‡ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.
1. † 11.

20 Sciat quod convertens
peccatorem ab errore viæ suæ,
servabit animam à morte, et o-
periet multitudinem peccato-
rum.

ΠΕΤΡΟΥ

Τοῦ Ἀποστόλου

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

PETRI

Apostoli

EPISTOLA

CATHOLICA PRIOR.

Κεφ. ά. 1.

ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς πα-
ρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόν-
του, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀ-
σίας, ‡ Βιθυνίας.
• 2 Κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πα-
τρὸς ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς
ὑπακοὴν ‡ ‡ ῥαντισμὸν αἵματος
Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν ‡ εἰ-
ρήνη πληθυνθείη.
3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ‡ πατὴρ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀ-
ναγεννήσας ὑμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶ-
σαν δι᾽ ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐκ νεκρῶν,
• 4 Εἰς ‡ κληρονομίαν ‡ ἄφ-
θαρτον ‡ ‡ ἀμίαντον ‡ † ἀμάραν-
τον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑ-
μᾶς.
5 Τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρου-
ρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν
ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ
ἐσχάτῳ.
6 Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον
ἄρτι (εἰ δέον ἐστὶ) λυπηθέντες ἐν
ποικίλοις πειρασμοῖς·
• 7 Ἵνα τὸ ‡ δοκίμιον ὑμῶν
τῆς πίστεως πολὺ τιμιώτερον χρυ-
σίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς

CAPUT I.

1 PETRUS Apostolus Je-
su Christi, electis ad-
venis dispersionis Pon-
ti, Galatiæ Cappadociæ, Asiæ,
et Bithyniæ.
2 Secundum prænotionem Dei
Patris, in sanctificatione Spiri-
tus, in obedientiam et aspersio-
nem sanguinis Jesu Christi; Gra-
tia vobis et pax multiplicetur.
3 Benedictus Deus et Pater
Domini nostri Jesu Christi, se-
cundum multam suam miseri-
cordiam regenerans nos in spem
vivam per resurrectionem Jesu
Christi ex mortuis,
4 In hæreditatem incorrupti-
bilem et incontaminatam et im-
marcescibilem, conservatam in
cœlis in vos.
5 In virtute Dei custoditos
per fidem, in salutem paratam
revelari in tempore novissimo.
6 In quo exultatis, modicum
nunc (si opus est) tristati in va-
riis tentationibus:
7 Ut probatio vestræ fidei
multo pretiosior auro, perdito,
perignem vero explorato, inve-
niatur

δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον ϗ τιμὴν ϗ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριςοῦ·

* 8 Ὃν οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιςεύοντες δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ † ἀνεκλαλήτῳ ϗ δεδοξασμένῃ·

9 Κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίςεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν·

* 10 Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν ϗ † ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες·

* 11 Ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριςοῦ, † προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριςὸν παθήματα, ϗ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας·

12 Οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ἡμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποςαλέντι ἀπ᾽ οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

* 13 Διὸ † ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, ‡ νήφοντες, † τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριςοῦ.

* 14 Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ ‡ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις·

15 Ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, ϗ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναςροφῇ γενήθητε.

16 Διότι γέγραπται· Ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.

* 17 Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν † ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάςου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς ‡ παροικίας ὑμῶν χρόνον ‡ ἀναςράφητε·

* 18 Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ ‡ χρυσίῳ ‡ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναςροφῆς † πατροπαραδότου·

niatur in laudem et honorem et gloriam, in revelatione Jesu Christi;

8 Quem non videntes diligitis: in quem nunc non videntes credentes autem, exultatis lætitia inenarrabili et glorificata;

9 Reportantes finem fide vestræ, salutem animarum;

10 De qua salute exquisierun atque scrutati sunt Propheta de illa in vos gratia prophetan tes;

11 Scrutantes in quod ve quale tempus significaret in ei Spiritus Christi, prætestatus i Christum passiones, et post hæ glorias;

12 Quibus revelatum est qui non sibimetipsis, nobis auten ministrabant ea, quæ nunc nun tiata sunt vobis, per euangeli zantes vobis in Spiritu sanct misso de cælo, in quæ deside rant angeli prospicere.

13 Ideo succincti lumbo mentis vestræ sobrii, perfec sperate in latam vobis gratia in revelatione Jesu Christi;

14 Quasi filii obedientiæ, n configurati illis prius in ign rantia vestra cupiditatibus;

15 Sed secundum vocante vos Sanctum, et ipsi sancti omni conversatione fiatis;

16 Quoniam scriptum es Sancti estote, quoniam e sanctus sum.

17 Et si Patrem invocatis si acceptione personarum judica tem secundum uniuscujusq opus, in timore commoratio vestræ tempus conversamini;

18 Scientes quod non corrup bilibus argento vel auro redem ti estis de vana vestra convers tione paterna traditione accep

19 S

19 Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνȣ̃ ἀμώμȣ καὶ ἀσπίλȣ Χριςȣ̃·

20 Προεγνωσμένȣ μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμȣ, φανερωθένἰος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς,

21 Τοὺς δι' αὐτȣ̃ πιςεύοντας εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥςε τὴν πίςιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν.

• 22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος, εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλȣς ἀγαπήσατε † ἐκτενῶς·

• 23 ‡ Ἀναγεγεννημένοι ȣ̓κ ἐκ σπορᾶς ‡ φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγȣ ζῶντος Θεȣ̃ καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.

24 Διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπȣ ὡς ἄνθος χόρτȣ· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτȣ̃ ἐξέπεσε·

25 Τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίȣ μένει εἰς τὸν αἰῶνα· τȣ̃το δέ ἐςι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς. 23. † 10.

Κεφ. β'. 2.

1 Ἀποθέμενοι ȣ̓̃ν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνȣς καὶ πάσας καταλαλιάς,

• 2 Ὡς † ἀρτιγέννητα βρέφη, ‡ λογικὸν † ἄδολον ‡ γάλα ‡ ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε·

3 Εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηςὸς ὁ Κύριος·

4 Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον·

5 Καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικὸς, ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας, εὐπροσδέκ-

19 Sed pretioso sanguine quasi agni immaculati et incontaminati Christi;

20 Præcogniti quidem ante constitutionem mundi, manifestati autem in novissimis temporibus propter vos.

21 Per ipsum credentes in Deum suscitantem eum à mortuis, et gloriam ei dantem, ut fidem vestram et spem esse in Deum.

22 Animas vestras castificantes in obedientia veritatis per Spiritum, in fraternum amorem non simulatum, ex puro corde alii alios diligite impense;

23 Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili, per verbum Dei vivi et permanentis in æternum.

24 Quia omnis caro ut fœnum, et omnis gloria hominis ut flos foeni; exaruit fœnum, et flos ejus decidit;

25 At verbum Domini manet in æternum; hoc autem est verbum euangelizatum in vos.

CAPUT II.

1 DEponentes igitur omnem malitiam, et omnem dolum, et simulationes, et invidias, et omnes oblocutiones,

2 Sicut modo geniti infantes, rationale sine dolo lac concupiscite, ut in eo augeamini;

3 Siquidem gustastis quoniam benignus Dominus.

4 Ad quem accedentes, lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum, à autem Deo electum, honorabilem;

5 Et ipsi tanquam lapides vivi superædificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre hostias spirituales,

τους τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

• 6 Διὸ ϗ περιέχει ἐν τῇ γραφῇ· Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ‡ ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ‡ ἔντιμον· ϗ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ.

• 7 Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσι δὲ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, ϗ λίθος ‡ προσκόμματος, ϗ πέτρα ‡ σκανδάλου·

8 Οἳ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ, ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ ϗ ἐτέθησαν.

• 9 Ὑμεῖς δὲ, γένος ἐκλεκτὸν, † βασίλειον ‡ ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν· ὅπως τὰς ἀρετὰς † ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς.

10 Οἵ ποτε οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους ϗ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς·

• 12 Τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν· ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ‡ ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

13 Ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι·

• 14 Εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ‡ ἔπαινον δὲ † ἀγαθοποιῶν·

15 Ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν·

• 16 Ὡς ἐλεύθεροι, ϗ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κα-

bene acceptabiles Deo per Jesum Christum.

6 Propter quod continetur in Scriptura; Ecce pono in Sion lapidem summum angularem electum, pretiosum; et creden in eo, non pudefiet.

7 Vobis igitur honor credentibus; non credentibus autem lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in capu anguli, et lapis offensionis, e petra scandali.

8 Qui offendunt verbo, inpersuasi, in quod et positi sunt.

9 Vos autem genus electum regale sacerdotium, gens sancta, populus in vendicationem ut virtutes annuntietis de tenebris vos vocantis in admirabi suum lumen.

10 Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti.

11 Dilecti, obsecro tanqua advenas et peregrinos, abstine re carnalibus desideriis, qu militant adversus animam,

12 Conversationem vestra habentes honestam in Gentibu ut in quo obloquuntur vobis, malefactoribus, ex bonis ope bus inspicientes, glorificent D um in die visitationis.

13 Subjecti estote igitur om humanæ creaturæ propter Dom num; sive regi, quasi eminen

14 Sive præsidibus, ut p eum missis, ad vindictam q dem malefactorum, laude vero beneagentium;

15 Quia sic voluntas Dei, ben facientes capistrare imprude tium hominum ignorantiam

16 Quasi liberi, et non qu si velamen habentes mali libertate

ὡς τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Θεοῦ.	libertatem, sed sicut servi Dei.
* 17 Πάντας τιμήσατε· τὴν ‡ ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε· τὸν Θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα ‡ τιμᾶτε.	17 Omnes honorate; Fraternitatem diligite; Deum timete; Regem honorificate.
* 18 Οἱ ‡ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς ‡ δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ‡ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς.	18 Servi, subditi in omni timore dominis, non tantum bonis et æquis, sed etiam pravis.
* 19 Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ‡ ὑποφέρει τις ‡ λύπας, πάσχων † ἀδίκως.	19 Hoc enim gratia, si propter conscientiam Dei suffert quis tristitias patiens injuste.
* 20 Ποῖον γὰρ † κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ.	20 Quæ enim laus, si peccantes et colaphizati sufferetis? Sed si bene facientes, et patientes sustinebitis, hoc gratia apud Deum.
* 21 Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν † ὑπολιμπάνων † ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ‡ ἴχνεσιν αὐτοῦ·	21 In hoc enim vocati estis, quia et Christus passus est pro vobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus;
22 Ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ·	22 Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus;
* 23 Ὃς ‡ λοιδορούμενος οὐκ † ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει· παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως·	23 Qui convitiis affectus non contra convitiabatur, patiens non minabatur; tradebat autem judicanti juste;
* 24 Ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον· ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις † ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ † μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε.	24 Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum; ut peccatis mortui, justitiæ vivamus; cujus vibice ejus sanati estis;
25 Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν. 32. † 13.	25 Eratis enim sicut oves errantes; sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum.
Κεφ. γ'. 3.	CAPUT III.
1 ὉΜοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται·	1 Similiter mulieres subditæ propriis viris, ut et si qui non suadentur verbo, per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant;
2 Ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν.	2 Aspicientes in timore castam conversationem vestram.

3 Qua-

* 3 Ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν † ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ † περιθέσεως χρυσίων, ἢ † ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος·

4 Ἀλλ᾽ ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές.

5 Οὕτω γάρ ποτε καὶ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἐκόσμουν ἑαυτὰς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν·

* 6 Ὡς Σάῤῥα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραὰμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι, καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν † πτόησιν.

* 7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, † συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ † γυναικείῳ † ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

* 8 Τὸ δὲ τέλος, πάντες † ὁμόφρονες, † συμπαθεῖς, † φιλάδελφοι, † εὔσπλαγχνοι, † φιλόφρονες·

9 Μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ, εὐλογοῦντες· εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

10 Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾷν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον.

11 Ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν.

12 Ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε;

3 Quarum sit non extrinsec
implicationis capillorum, et ci
cumpositionis aureorum, aut i
dumenti vestimentorum ornatu

4 Sed ille absconditus cord
homo, in incorruptibilitate l
nis et quieti spiritus, qui est
conspectu Dei pretiosus.

5 Sic enim aliquando et san
tæ mulieres sperantes in Deun
ornabant seipsas, subjectæ pr
priis viris;

6 Sicut Sara obediebat Ab
hæ, dominum eum vocans; e
jus factæ estis natæ, benefacien
tes, et non timentes ullam con
sternationem animi.

7 Viri similiter, cohabitante
secundum cognitionem, quas
infirmiori vasi muliebri tribuen
tes honorem, tanquam et cohæ
redibus gratiæ vitæ, ad non in
tercidi orationes vestras.

8 At finis, omnes unanimes, compatientes, fraternitatis amatores, misericordes, humiles.

9 Non reddentes malum pro malo, aut convitium pro convitio; contrarium vero, benedicentes; scientes quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis.

10 Nam volens vitam diligere, et videre dies bonos, coërceat linguam à malo, et labia sua non loqui dolum.

11 Declinet à malo, et faciat bonum; inquirat pacem, et sequatur eam.

12 Quia oculi Domini super justos et aures ejus in preces eorum; Vultus autem Domini super facientes mala.

13 Et quis male tractaturus vos, si boni imitatores fueritis?

14 Sed

14 Ἀλλ' εἰ ϗ πάσχοιτε διὰ
καιοσύνην, μακάριοι· τὸν δὲ φό-
ον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ
αραχθῆτε.

15 Κύριον δὲ τὸν Θεὸν ἁγιάσατε
ν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἕτοιμοι
ὶ ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ
ιτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν
μῖν ἐλπίδος, μετὰ πραΰτητος ϗ
ὁβου·

* 16 Συνείδησιν ἔχοντες ἀγα-
θήν· ἵνα ἐν ᾧ ‡ καταλαλῶσιν
μῶν ὡς ‡ κακοποιῶν, ‡ καταισ-
υνθῶσιν οἱ ‡ ἐπηρεάζοντες ὑ-
ῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριςῷ ἀναςρο-
ήν.

17 Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦν-
ας, εἰ θέλει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,
άσχειν, ἢ κακοποιοῦντας·

18 Ὅτι ϗ Χριςὸς ἅπαξ περὶ
ιμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδί-
ων· ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ,
ανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθεὶς
ὲ τῷ πνεύματι·

19 Ἐν ᾧ ϗ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύ-
μασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν,

20 Ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε ἅ-
παξ ἐξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακρο-
υμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευα-
ζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγαι (τοῦ-
τέςιν ὀκτὼ) ψυχαὶ διεσώθησαν δι'
ὕδατος.

* 21 Ὧι ϗ ἡμᾶς ‡ ἀντίτυ-
πον νῦν σώζει ‡ βάπτισμα, (οὐ
σαρκὸς ‡ ἀπόθεσις † ῥύπου, ἀλλὰ
συνειδήσεως ἀγαθῆς † ἐπερώτημα
εἰς Θεὸν) δι' ἀναςάσεως Ἰησοῦ
Χριςοῦ,

22 Ὅς ἐςιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ,
πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων
αὐτῷ ἀγγέλων ϗ ἐξουσιῶν ϗ δυνά-
μεων. 21. † 13.

Κεφ. δ'. 4.

* 1 ΧΡιςοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ
ἡμῶν σαρκὶ, ϗ ὑμεῖς
τὴν αὐτὴν ἔννοιαν † ὁπλίσασθε,
ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκὶ, πέπαυται
ἁμαρτίας,

14 Sed si et patimini propter
justitiam, beati; At timorem
eorum ne timueritis, neque
conturbemini.

15 Dominum autem Deum
sanctificate in cordibus vestris;
parati vero semper ad apologi-
am omni poscenti vos rationem
de ea in vobis spe, cum modes-
tia et timore;

16 Conscientiam habentes bo-
nam, ut in eo quod obloquuntur
vobis ut malefactoribus, pude-
fiant calumniantes vestram bo-
nam in Christo conversationem.

17 Melius enim benefacien-
tes, si vult voluntas Dei, pati,
quam male facientes;

18 Quia et Christus semel pro
peccatis passus est, justus pro
injustis; ut nos offerret Deo,
mortificatus quidem carne, vivi-
ficatus autem spiritu.

19 In quo et in custodia spi-
ritibus profectus prædicavit,

20 Incredulis aliquando, quan-
do semel expectabat Dei longa-
nimitas, in diebus Noë, appara-
ta arca, in quam paucæ (id est
octo) animæ servatæ sunt per
aquam,

21 Cui et nos correspondens
exemplar nunc salvat baptisma,
(non carnis depositio sordis, sed
conscientiæ bonæ interrogatio
in Deum,) per resurrectionem
Jesu Christi,

22 Qui est in dextera Dei pro-
fectus in cælum, subjectis sibi
angelis, et potestatibus, et vir-
tutibus.

CAPUT IV.

1 CHristo igitur passo pro no-
bis carne, et vos eadem
cogitatione armamini, quia pas-
sus in carne, destitit peccato,

* 2 Εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν † ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ † βιῶσαι χρόνον.

* 3 ‡ Ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, † οἰνοφλυγίαις, κώμοις, † πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις.

* 4 Ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ‡ ἀσωτίας † ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες·

5 Οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς·

6 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε· σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς.

8 Πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες· ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

9 Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ γογγυσμῶν.

10 Ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ.

* 11 Εἴ τις λαλεῖ, ὡς ‡ λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ‡ ἰσχύος ἧς ‡ χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

12 Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος·

13 Ἀλλὰ καθὼς κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαί-

2 In non amplius homin desideriis, sed voluntati Dei r liquum in carne vivere tempu

3 Sufficiens enim nobis pr teritum tempus vitæ volun tem Gentium adoperari, inc dentes in proterviis, cupidita bus, vinolentiis, comessatio bus, potationibus, et nefari idololatriis.

4 In quo peregrinantur n concurrentibus vobis in eande luxuriæ confusionem, blasph mantes;

5 Qui reddent rationem p rate habenti judicare vivos e mortuos;

6 In hoc enim et mortuis ev angelizatum est, ut judicentu quidem secundum homines ca ne, vivant autem secundum Deum spiritu.

7 Omnium autem finis ap propinquavit; Prudentes estot itaque, et vigilate in orationes

8 Ante omnia autem in vo ipsos charitatem propensam ha bentes; quia charitas operiet multitudinem peccatorum.

9 Hospitales in invicem, sine murmurationibus.

10 Unusquisque sicut accepit donum, in seipsos illud ministrantes, ut pulchri dispensatores variæ gratiæ Dei.

11 Si quis loquitur, ut eloquia Dei; si quis ministrat, tanquam ex virtute quam suppeditat Deus; ut in omnibus glorificetur Deus per Jesum Christum, cui est gloria et imperium in secula seculorum. Amen.

12 Dilecti, ne peregrinamini illa in vobis ignitione ad experimentum vobis facta, sicut peregrino vobis contingente;

13 Sed sicut communicatis Christi passionibus, gaudete; ut

et

...ετε, ἵνα ϗ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτȣ̃ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι.

et in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes.

14 Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριςȣ̃, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης, τὸ τȣ̃ Θεȣ̃ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται.

14 Si probris afficimini in nomine Christi, beati; quoniam gloriæ et Dei Spiritus super vos requiescit; secundum quidem eos blasphematur secundum autem vos glorificatur.

* 15 Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιὸς, ἢ ὡς † ἀλλοτριοεπίσκοπος·

15 Non enim quis vestrum patiatur quasi homicida, aut fur, aut maleficus, aut ut alienorum explorator;

16 Εἰ δὲ ὡς Χριςιανὸς, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ μέρει τȣ́τῳ.

16 Si autem ut Christianus, non pudefiat; glorificet autem Deum in parte hac.

17 Ὅτι ὁ καιρὸς τȣ̃ ἄρξασθαι τὸ κρῖμα ἀπὸ τȣ̃ οἴκȣ τȣ̃ Θεȣ̃. Εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθȣ́ντων τῷ τȣ̃ Θεȣ̃ εὐαγγελίῳ;

17 Quoniam tempus incipi judicium à domo Dei. Si autem primum à nobis, quis finis inpersuasorum Dei euangelio?

18 Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς ϗ ἁμαρτωλὸς πȣ̃ φανεῖται;

18 Et si justus vix salvatur, impius, et peccator ubi apparebit?

* 19 Ὥςε ϗ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τȣ̃ Θεȣ̃, ὡς πιςῷ † κτίςῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ἐν † ἀγαθοποιΐᾳ. 15. † 19.

19 Itaque et patientes secundum voluntatem Dei, ut fideli creatori commendent animas suas in beneficentia.

Κεφ. ε. 5.

CAPUT V.

1 Πρεσβυτέρȣς τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ † συμπρεσβύτερος ϗ μάρτυς τῶν τȣ̃ Χριςȣ̃ παθημάτων, ὁ ϗ τῆς μελλȣ́σης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός·

1 Presbyteros in vobis obsecro ut compresbyter, et testis Christi passionum, qui et futuræ revelari gloriæ particeps;

* 2 Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τȣ̃ Θεȣ̃, ‡ ἐπισκοπȣ̃ντες μὴ ἀναγκαςῶς, ἀλλ' ‡ ἑκȣσίως· μηδὲ † αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ † προθύμως·

2 Pascite in vobis gregem Dei, prospicientes non coacte, sed spontanee; neque turpis lucri gratia, sed prompto animo;

3 Μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τȣ̃ ποιμνίȣ.

3 Neque ut dominantes cleris, sed exemplaria facti gregis.

* 4 Καὶ φανερωθέντος τȣ̃ † ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν † ἀμαράντινον τῆς δόξης ςέφανον.

4 Et apparente principe pastorum, reportabitis immarcescibilem gloriæ coronam.

* 5 Ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλ-

5 Similiter juniores subditi estote senioribus; omnes autem

alii

λήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπεινοφροσύνην † ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

alii aliis subditi, humilitatem animi insinuate, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

* 6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν † κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ.

6 Humiliamini igitur sub potentem manum Dei, ut vos exaltet in tempore;

* 7 Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ‡ ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτὸν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.

7 Omnem solicitudinem vestram projicientes in eum; quoniam ipsi cura est de vobis.

* 8 Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων † ὠρυόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίῃ.

8 Sobrii estote, vigilate, quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens, ambulat quærens quem devoret.

9 Ὧι ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

9 Cui resistite firmi fide; scientes eadem passionum in mundo vestræ fraternitati impleri.

* 10 Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ‡ ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, † σθενώσαι, θεμελιώσαι.

10 At Deus omnis gratiæ vocans nos in æternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passos ipse perficiat vos, confirmet, roboret, fundet.

11 Αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

11 Ipsi gloria, et imperium in sæcula seculorum. Amen.

* 12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ (ὡς λογίζομαι) δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ † ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν ἑστήκατε.

12 Per Silvanum vobis fidelem fratrem, (ut arbitror) pauca scripsi, obsecrans et contestans hanc esse veram gratiam Dei in quam statis.

* 13 Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι † συνεκλεκτὴ, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου.

13 Salutat vos in Babylone coëlecta et Marcus filius meus.

14 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν. 16. † 12.

14 Salutate alii alios in osculo charitatis. Pax vobis omnibus in Christo Jesu. Amen.

ΠΕΤΡΟΥ

Τοῦ Ἀποστόλου

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Κεφ. α. 1.

1 ΣΥΜΕΩΝ Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς † ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ·

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν·

3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς.

* 4 Δι' ὧν τὰ † μέγιστα ἡμῖν ‡ τίμια ‡ ἐπαγγέλματα ‡ δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας ‡ κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς.

* 5 Καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν † παρεισενέγκαντες, ‡ ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν,

6 Ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν,

7 Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.

8 Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα, καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν.

* 9 Ὧι γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα,

PETRI

Apostoli

CATHOLICA

EPISTOLA SECUNDA.

CAPUT I.

1 SIMEON Petrus, servus et Apostolus Jesu Christi, æque pretiosam nobis sortitis fidem in justitia Dei nostri et Salvatoris Jesu Christi;

2 Gratia vobis et pax adimpleatur in cognitione Dei, et Jesu Domini nostri:

3 Quomodo omnia nobis divinæ virtutis suæ ad vitam et pietatem donata, per cognitionem vocantis nos per gloriam et virtutem;

4 Per quæ pretiosa nobis et maxima promissa donata sunt; ut per hæc efficiamini divinæ consortes naturæ, fugientes ab illa in mundo in cupiditate corruptione.

5 Et hoc ipsum autem studium omne adinferentes subministrate in fide vestra virtutem, in autem virtute cognitionem,

6 In autem cognitione temperantiam, in autem temperantia tolerantiam, in autem tolerantia pietatem,

7 In autem pietate amorem fraternitatis in autem amore fraternitatis charitatem.

8 Hæc enim vobis adsistentia, et exuberantia, non otiosos nec sine fructu constituunt in Domini nostri Jesu Christi cognitionem.

9 Cui enim non adsunt hæc, cæcus

τυφλός ἐστι, † μυωπάζων, † λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν.

10 Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε.

11 Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

12 Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ.

13 Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει·

* 14 Εἰδὼς ὅτι ‡ ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ ‡ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ‡ ἐδήλωσέ μοι.

* 15 Σπουδάσω δὲ καὶ † ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ‡ ἔξοδον, τὴν τούτων † μνήμην ποιεῖσθαι.

* 16 Οὐ γὰρ ‡ σεσοφισμένοις ‡ μύθοις ‡ ἐξακολουθήσαντες ‡ ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' † ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου ‡ μεγαλειότητος.

* 17 Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ † τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς † μεγαλοπρεποῦς δόξης· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα.

18 Καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ.

* 19 Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν ‡ προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν † αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα † διαυγάσῃ, καὶ † φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.

cæcus est, non procul cernens, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum.

10 Ideo magis, fratres, studete firmam vestram vocationem et electionem facere, hæc enim facientes non impingetis aliquando.

11 Sic enim abundanter subministrabitur vobis introitus in æternum regnum Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi.

12 Ideo non negligam semper vos commonere de his, quamvis scientes, et confirmatos in præsenti veritate.

13 Justum autem arbitror, ad quantum sum in hoc tabernaculo, persuscitare vos in commonitione;

14 Sciens quod velox est depositio tabernaculi mei, sicut et Dominus noster Jesus Christus significavit mihi.

15 Studebo autem et singulatim habere vos post meum exitum, horum memoriam facere.

16 Non enim sophisticatas fabulas secuti notam fecimus vobis Domini nostri Jesu Christi virtutem et præsentiam, sed speculatores facti illius magnitudinis.

17 Accipiens enim à Deo Patre honorem et gloriam, voce delata ei hujuscemodi à magnifica gloria; Hic est Filius meus dilectus, in quem ego beneplacui.

18 Et hanc vocem nos audivimus de cælo allatam, cum ipso existentes in monte sancto.

19 Et habemus firmiorem propheticum sermonem, cui bene facitis attendentes, quasi lucernæ apparenti in caliginoso loco, usque quo dies elucescat, et lucifer oriatur in cordibus vestris.

20 Τῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα, προφητεία γραφῆς, ἰδίας † ἐπιλύσεως ὐ γίνεται.

21 Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπυ ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματ❧ ἁγίυ φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι Θεῦ ἄνθρωποι. 31. † 14.

20 Hoc primum cognoscentes, quod omnis prophetia scripturæ, propriæ interpretationis non fit.

21 Non enim voluntate hominis allata est aliquando prophetia, sed à Spiritu sancto acti locuti sunt sancti Dei homines.

Κεφ. β'. 2.

1 ᾿ΕΓένοντο δὲ ϗ ‡ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς ϗ ἐν ὑμῖν ἔσονται † ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες † παρεισάξυσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, ϗ τὸν ἀγοράσαντα αὐτὺς δεσπότην ἀρνύμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν.

2 Καὶ πολλοὶ ἐξακολυθήσυσιν αὐτῶν ταῖς ἀπωλείαις, δι' ὃς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται.

3 Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ † πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ‡ ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρῖμα ‡ ἔκπαλαι ὐκ † ἀργεῖ, ϗ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν ὐ ‡ νυστάζει.

4 Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ‡ ἁμαρτησάντων ὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ † σειραῖς ‡ ζόφυ † ταρταρώσας, παρέδωκεν εἰς κρίσιν τετηρημένυς.

5 Καὶ ἀρχαίυ κόσμυ ὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης † κήρυκα ἐφύλαξε, ‡ κατακλυσμὸν κόσμῳ ‡ ἀσεβῶν ‡ ἐπάξας·

6 Καὶ πόλεις Σοδόμων ϗ Γομόῤῥας † τεφρώσας καταςροφῇ ‡ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων † ἀσεβεῖν τεθεικώς·

7 Καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονύμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναςροφῆς ἐῤῥύσατο·

8 † (Βλέμματι γὰρ ϗ ἀκοῇ ὁ δίκαι❧, † ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ‡ ἐβασάνιζεν.)

CAPUT II.

1 FUerunt vero et pseudoprophetæ in populo, sicut et in vobis erunt falsi doctores. qui adintroducent sectas perditionis, et mercatum eos Dominum negantes, inferentes sibi ipsis celerem perditionem.

2 Et multi sequentur eorum perditione, per quos via veritatis blasphemabitur.

3 Et in avaritia fictis verbis vos negotiabuntur; quibus judicium ex olim non cessat, et perditio eorum non dormitat.

4 Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed catenis caliginis detrudens in tartarum tradidit in judicium servatos;

5 Et antiquo mundo non pepercit, sed octavum Noë justitiæ præconem custodivit, diluvium mundo impiorum indueens;

6 Et civitates Sodomorum et Gomorrhæ in cinerem redigens eversione damnavit, exemplum futurorum impie agere ponens;

7 Et justum Lot fatigatum à nefandorum in luxuria conversatione eripuit;

8 (Aspectu enim et auditu ille justus habitans in ipsis, diem ex die animam justum iniquis operibus cruciabat)

9 Novit

* 9 Οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ‡ ῥύεσθαι, ‡ ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν·

9 Novit Dominus pios de tentationibus eripere, iniquos vero in diem judicii cruciandos servare ;

* 10 Μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ † μιασμοῦ πορευομένους, καὶ † κυριότητος καταφρονοῦντας· † τολμηταὶ, αὐθάδεις, δόξας οὐ ‡ τρέμουσι βλασφημοῦντες·

10 Maxime autem post carnem in concupiscentia immunditiæ ambulantes, et dominationem contemnentes ; audaces, sibi placentes, dignitates non horrent blasphemantes ;

11 Ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν.

11 Ubi angeli, fortitudine et virtute majores existentes, non portant adversum eos à Domino blasphemum judicium.

* 12 Οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ, γεγεννημένα εἰς † ἅλωσιν καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν ‡ καταφθαρήσονται·

12 Hi vero velut irrationabilia animantia naturalia, nata in captionem et corruptionem, in his quæ ignorant blasphemantes, in corruptione sua corrumpentur ;

* 13 Κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπῖλοι καὶ † μῶμοι, † ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, ‡ συνευωχούμενοι ὑμῖν,

13 Reportantes mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes in die delicias, labes et maculæ, luxuriantes in deceptionibus suis, coëpulantes vobis,

* 14 Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος, καὶ † ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίαις ἔχοντες, κατάρας τέκνα·

14 Oculos habentes plenos adulteræ, et incessabiles peccati inescantes animas instabiles, cor exercitatum avaritiis habentes, maledictionis nati ;

15 Καταλιπόντες τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν·

15 Derelinquentes rectam viam, erraverunt secuti viam Balaam, filii Bosor. qui mercedem iniquitatis amavit ;

* 16 † Ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας † παρανομίας· ‡ ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου † παραφρονίαν.

16 Correptionem verbo habuit propriæ transgressionis legis ; subjugale mutum, in hominis voce loquutum, prohibuit Prophetæ insipientiam.

17 Οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.

17 Hi sunt fontes sine aqua, nebulæ à turbine exagitatæ ; quibus caligo tenebrarum in æternum reservata fuit.

18 Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς, ἐν ἀσελγείαις, τοὺς ὄντως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους.

18 Superba enim vanitatis loquentes inescant in desideriis carnis in luxuriis, aufugientes vere in errore versatos.

19 Liber-

19 Ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται.

20 Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων.

21 Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς.

22 Συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα· καί· Ὗς λουσαμένη, εἰς κύλισμα βορβόρου. 48. 24.

Κεφ. γ΄. 3.

1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν·

2 Μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἡμῶν ἐντολῆς, τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος·

3 Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι·

4 Καὶ λέγοντες· Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.

5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα, τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ·

6 Δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο.

19 Libertatem illis promittentes, ipsi servi existentes corruptionis; cui enim quis superatus est, huic et servus factus est.

20 Nam si aufugientes inquinamenta mundi in cognitione Domini et Salvatoris Jesu Christi, his vero rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus.

21 Melius enim erat illis non agnovisse viam justitiæ, quam agnoscentibus reverti ex tradito eis sancto mandato.

22 Contigit autem eis illud veri proverbii, Canis reversus ad proprium vomitum; et; sus lota, in volutabrum luti.

CAPUT III.

1 HAnc jam, dilecti, secundam vobis scribo epistolam, in quibus excito vestram in commonitione sinceram mentem.

2 Meminisse prædictorum verborum à sanctis Prophetis, et Apostolorum vestrorum mandati, Domini et Salvatoris;

3 Hoc primum scientes, quod venient in novissimo dierum irrisores, juxta proprias concupiscentias suas ambulantes;

4 Et dicentes; Ubi est promisso adventus ejus? ex quo enim patres dormierunt, omnia sic permanent ab initio creationis.

5 Latet enim eos hoc volentes, quod cœli erant jam olim, et terra ex aqua et per aquam consistens, Dei verbo;

6 Per quæ ille tunc mundus aqua inundatus periit.

* 7 Οἱ δὲ νῦν ȣ̓ρανοὶ ϗ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσί, πυρὶ τηρȣ́μενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως ϗ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων·

8 *Ἓν δὲ τȣ̃το μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, ϗ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.

* 9 Οὐ † βραδύνει ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, (ὥς τινες † βραδυτῆτα ἡγȣ̃νται) ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βȣλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι.

* 10 *Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίȣ ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ, ἐν ᾗ οἱ ȣ̓ρανοὶ † ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσȣ́μενα λυθήσονται, ϗ γῆ ϗ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται.

11 Τȣ́των ȣ̃ν πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς ϗ εὐσεβείαις·

* 12 Προσδοκῶντας ϗ σπεύδοντας τὴν παρȣσίαν τῆς τȣ̃ Θεȣ̃ ἡμέρας, δι' ἣν ȣ̓ρανοὶ πυρȣ́μενοι λυθήσονται, ϗ ‡ στοιχεῖα ‡ καυσȣ́μενα † τήκεται;

13 Καινοὺς δὲ ȣ̓ρανοὺς ϗ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτȣ̃ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

14 Διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπȣδάσατε ἄσπιλοι ϗ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ·

15 Καὶ τὴν τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν ἡγεῖσθε· καθὼς ϗ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,

* 16 Ὡς ϗ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τȣ́των, ἐν οἷς ἐστι † δυσνόητά τινα, ἃ οἱ † ἀμαθεῖς ϗ ‡ ἀστήρικτοι † στρεβλȣ̃σιν, ὡς ϗ τὰς

7 At nunc cæli et terra eo ipso verbo repositi sunt igni servati in diem judicii et perditionis impiorum hominum;

8 Unum vero hoc non lateat vos, dilecti quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, et mille anni, sicut unus dies.

9 Non tardat dominus promissionem, sicut quidam tarditatem ducunt; sed patienter agit in nos, non volens ullos perire, sed omnes ad pœnitentiam tendere.

10 Veniet autem dies Domini ut fur in nocte, in quo cæli stridenter præteribunt, elementa vero æstuantia solventur, et terra et quæ in ipsa opera exurentur.

11 His igitur omnibus solutis quales oportet esse vos in sanctis conversationibus et pietatibus;

12 Expectantes et properantes adventum Dei diei, per quem cæli ardentes solventur, et elementa æstuantia liquescunt;

13 Novos vero cælos et terram novam secundum ipsius promissum expectamus, in quibus justitia habitat.

14 Ideo. dilecti, hæc expectantes, studete immaculati et inviolati ei inveniri in pace;

15 Et Domini nostri longanimitatem, salutem arbitremini sicut et dilectus noster frater Paulus secundum sibi datam sapientiam scripsit vobis;

16 Sicut in et omnibus Epistolis loquens in eis de his, in quibus sunt difficilia intellectu quædam, quæ indocti, et instabiles detorquent, sicut et cætera scripturas

λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.

17 Ὑμεῖς οὖν, ‡ ἀγαπητοὶ, ‡ προγινώσκοντες, φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ‡ ἀθέσμων ‡ πλάνῃ ‡ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου † στηριγμοῦ.

18 Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι ϗ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν ϗ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα ϗ νῦν ϗ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. Ἀμήν.
3. † 8.

scripturas, ad propriam ipsorum perditionem.

17 Vos igitur, dilecti, præcognoscentes, custodite, ut ne nefariorum errore simul traducti excidatis propria firmitate.

18 Crescite vero in gratia et cognitione Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria et nunc et in diem æternitatis. Amen.

ἸΩΆΝΝΟΥ
Τοῦ Ἀποστόλου
ἘΠΙΣΤΟΛῊ
ΚΑΘΟΛΙΚῊ
ΠΡΩΤΗ.

Κεφ. ά. 1.

1 Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, ϗ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς.

2 (Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, ϗ ἑωράκαμεν, ϗ μαρτυροῦμεν ϗ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, ϗ ἐφανερώθη ἡμῖν·)

3 Ὃ ἑωράκαμεν ϗ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα ϗ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· ϗ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς ϗ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

5 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, ϗ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς

JOHANNIS
Apostoli
EPISTOLA
CATHOLICA
PRIMA.

CAPUT I.

1 QUOD erat ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod spectavimus, et manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ.

2 (Et vita manifesta est, et vidimus, et testamur, et annuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, et apparuit nobis;)

3 Quod vidimus et audivimus, annunciamus vobis, ut et vos communionem habeatis cum nobis; et communio vero nostra cum Patre et cum Filio ejus Jesu Christo.

4 Et hæc scribimus vobis, ut gaudium vestrum sit plenum.

5 Et hæc est annuntiatio quam audivimus ab eo, et annuntiamus vobis, quoniam Deus lux

est,

φῶς ἐϛι, ϗ ἡ σκοτία ἐν αὐτῷ ȣ̓κ ἔϛιν ȣ̓δεμία.

6 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτȣ͂, ϗ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, ϗ ȣ̓ ποιȣ͂μεν τὴν ἀλήθειαν·

7 Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐϛιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, ϗ τὸ αἷμα Ἰησȣ͂ Χριϛȣ͂ τȣ͂ υἱȣ͂ αὐτȣ͂ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας·

8 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν ȣ̓κ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, ϗ ἡ ἀλήθεια ȣ̓κ ἔϛιν ἐν ἡμῖν.

9 Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιϛός ἐϛι ϗ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, ϗ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας.

10 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ȣ̓χ ἡμαρτήκαμεν, ψεύϛην ποιȣ͂μεν αὐτὸν, ϗ ὁ λόγος αὐτȣ͂ ȣ̓κ ἔϛιν ἐν ἡμῖν. 1. ‡ 0.

Κεφ. β'. 2.

* 1 Τεκνία μȣ, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· ϗ ἐάν τις ἁμάρτῃ, ‡ παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησȣ͂ν Χριϛὸν δίκαιον.

* 2 Καὶ αὐτὸς ‡ ἱλασμός ἐϛι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· ȣ̓ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ ϗ περὶ ὅλȣ τȣ͂ κόσμȣ.

3 Καὶ ἐν τȣ́τῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτȣ͂ τηρῶμεν.

4 Ὁ λέγων, ἔγνωκα αὐτὸν, ϗ τὰς ἐντολὰς αὐτȣ͂ μὴ τηρῶν ψεύϛης ἐϛὶ, ϗ ἐν τȣ́τῳ ἡ ἀλήθεια ȣ̓κ ἔϛιν·

5 Ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτȣ͂ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τȣ́τῳ ἡ ἀγάπη τȣ͂ Θεȣ͂ τετελείωται· ἐν τȣ́τῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν.

6 Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, ϗ αὐτὸς ȣ̔́τως περιπατεῖν.

est, et tenebræ in eo non sunt ullæ.

6 Si dixerimus quoniam communionem habemus cum eo, et in tenebris ambulamus, mentimur, et non facimus veritatem.

7 Si autem in luce ambulamus, sicut ipse est in luce communionem habemus alii cum aliis; et sanguis Jesu Christi Filii ejus emundat nos ab omni peccato;

8 Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, nos ipsos decipimus, et veritas non est in nobis.

9 Si confitemur peccata nostra, fidelis est et justus, ut remittat nobis peccata, et emundet nos ab omni iniquitate.

10 Si dixerimus quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum, et verbum ejus non est in nobis.

CAPUT II.

1 Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis; Et si quis peccaverit advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum.

2 Et ipse propitiatio est pro peccatis nostris; non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.

3 Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus.

4 Dicens, novi eum, et mandata ejus non servans, mendax est, et in hoc veritas non est;

5 Qui autem servat ejus verbum, vere in hoc charitas Dei perfecta est; in hoc cognoscimus quoniam in ipso sumus.

6 Dicens in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, et ipse ita ambulare.

7 Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐςιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.

8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐςιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ, ϗ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, ϗ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει.

9 Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, ϗ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐςὶν ἕως ἄρτι.

10 Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, ϗ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔςιν.

11 Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐςὶ, ϗ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, ϗ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφίωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

13 Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς· γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν· γράφω ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.

14 Ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐςε, ϗ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, ϗ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔςιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ·

* 16 Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, ϗ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, ϗ ἡ ‡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔςιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐςί.

17 Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, ϗ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

7 Fratres, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis ab initio.

8 Iterum mandatum novum scribo vobis, quod est verum in ipso, et in vobis; quia tenebræ transeunt, et lumen verum jam lucet.

9 Dicens in luce esse, et fratrem suum odio habens, in tenebris est usque adhuc.

10 Diligens fratrem suum, in lumine manet; et scandalum in eo non est.

11 Verum odio habens fratrem suum, in tenebris est, et in tenebris ambulat, et nescit quo eat, quia tenebræ obcæcaverunt ejus oculos.

12 Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen ejus.

13 Scribo vobis, patres, quoniam cognovistis eum ab initio. Scribo vobis, adolescentes, quoniam vicistis malignum Scribo vobis, infantes, quoniam cognovistis Patrem.

14 Scripsi vobis patres, quoniam cognovistis eum ab initio. Scripsi vobis, adolescentes, quoniam fortes estis, et verbum Dei in vobis manet, et vicistis malignum.

15 Ne diligite mundum, neque ea quæ in mundo; Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo;

16 Quoniam omne in mundo, concupiscentia carnis, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ non est ex Patre, sed ex mundo est.

17 Et mundus transit, et concupiscentia ejus; Verum faciens voluntatem Dei, manet in æternum.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.

19 Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν.

* 20 Καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα.

21 Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι.

22 Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν.

23 Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει.

24 Ὑμεῖς οὖν ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.

25 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς.

27 Καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος· καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μενεῖτε ἐν αὐτῷ.

28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

29 Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι,

18 Pueruli, novissima hora est; et sicut audistis quia antichristus venit, et nunc antichristi, multi facti sunt; unde scimus quia novissima hora est.

19 Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis; si enim fuissent ex nobis, permansissent utique cum nobis; sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis.

20 Et vos unctionem habetis à Sancto, et nostis omnia.

21 Non scripsi vobis, quasi non nostis veritatem, sed quasi nostis eam, et quoniam omne mendacium ex veritate non est.

22 Quis est mendax, nisi is qui negans quoniam Jesus non est Christus? Hic est antichristus, negans Patrem et Filium.

23 Omnis negans Filium, nec Patrem habet.

24 Vos igitur quod audistis ab initio, in vobis permaneat; si in vobis manserit quod ab initio audistis, et vos in Filio et in Patre manebitis.

25 Et hæc est repromissio quam ipse pollicitus est nobis vitam æternam.

26 Hæc scripsi vobis de decipientibus vos.

27 Et vos unctionem quam accepistis ab eo, in vobis manet, et non opus habetis ut aliquis doceat vos; sed sicut ipsa unctio docet vos de omnibus, et vera est, et non est mendacium. Et sicut docuit vos manebitis in eo.

28 Et nunc, filioli manete in eo; ut cum apparuerit, habeamus fiduciam, et non pudefiamus ab eo, in adventu ejus.

29 Si scitis quoniam justus est, scitote

γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτῦ γεγέννηται.

scitote quoniam omnis faciens justitiam ex ipso natus est.

Κεφ. γ'. 3.

CAPUT III.

1 ΙΔετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεῦ κληθῶμεν. διὰ τῦτο ὁ κόσμος ὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι ὐκ ἔγνω αὐτόν.

1 Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut nati Dei vocemur. Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum.

2 Ἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα Θεῦ ἐσμεν, καὶ ὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι.

2 Dilecti, nunc nati Dei sumus, et nondum apparuit quid erimus. Scimus autem quoniam si apparuerit, similes ei erimus; quoniam videbimus eum sicuti est.

3 Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι.

3 Et omnis habens spem hanc in eo, sanctificat seipsum, sicut ille sanctus est.

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία.

4 Omnis faciens peccatum, et transgressionem legis facit; et peccatum est transgressio legis.

5 Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ ὐκ ἔστι.

5 Et scitis quia ille apparuit, ut peccata nostra tolleret; et peccatum in eo non est.

6 Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων, ὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, ὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, ὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.

6 Omnis in eo manens, non peccat; omnis peccans, non vidit eum, nec cognovit eum.

7 Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστι, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν.

7 Filioli, nemo decipiat vos. Faciens justitiam, justus est, sicut ille justus est.

8 Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τῦ διαβόλυ ἐστίν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τῦ Θεῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τῦ διαβόλυ.

8 Faciens peccatum, ex diabolo est. Quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei ut dissolvat opera diaboli.

9 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τῦ Θεῦ, ἁμαρτίαν ὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ ὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τῦ Θεῦ γεγέννηται.

9 Omnis natus ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet; et non potest peccare, quoniam ex Deo natus est.

10 Ἐν τύτῳ φανερά ἐστι τὰ τέκνα τῦ Θεῦ καὶ τὰ τέκνα τῦ διαβόλυ. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, ὐκ ἔστιν ἐκ τῦ Θεῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτῦ.

10 In hoc manifesti sunt nati Dei, et nati diaboli. Omnis non faciens justitiam, non est ex Deo, et non diligens fratrem suum.

* 11 Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ † ἀγγελία ἣν ἠκύσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλυς·

11 Quoniam hæc est annuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligamus alii alios;

12 Non

12 Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, δίκαια.

13 Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

14 Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ.

15 Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν.

16 Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι.

17 Ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

18 Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

19 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν.

20 Ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

21 Ἀγαπητοὶ, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν.

22 Καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

23 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι

12 Non sicut Cain ex maligno erat, et occidit fratrem suum; Et gratia cujus occidit eum? Quoniam opera ejus maligna erant, fratris autem ejus justa.

13 Ne admiremini, fratres mei, si odit vos mundus.

14 Nos scimus quoniam translati sumus de morte in vitam, quoniam diligimus fratres. Non diligens fratrem manet in morte.

15 Omnis odio habens fratrem suum, homicida est; Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem.

16 In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille pro nobis animam suam posuit; et nos debemus pro fratribus animas ponere.

17 Qui vero habuerit victum mundi, et viderit fratrem suum opus habentem, et clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?

18 Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere et veritate.

19 Et in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus, et ante eum suadebimus corda nostra.

20 Quoniam si reprehenderit nos cor, quod major est Deus corde nostro, et novit omnia.

21 Dilecti, si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus ad Deum.

22 Et quicquid petierimus accipiemus ab eo, quoniam mandata eius custodimus, et placita coram eo facimus.

23 Et hoc est mandatum ejus ut credamus nomini Filii ejus Jesu

τȣ̃ υἱȣ̃ αὐτȣ̃ Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃, ϗ ἀ-
γαπῶμεν ἀλλήλȣς, καθὼς ἔδωκεν
ἐντολὴν ἡμῖν.

24 Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς
αὐτȣ̃, ἐν αὐτῷ μένει, ϗ αὐτὸς
ἐν αὐτῷ· ϗ ἐν τȣ́τῳ γινώσκομεν
ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τȣ̃ πνεύμα-
τος ȣ̃ ἡμῖν ἔδωκεν. 1. † 1.

Κεφ. δʹ. 4.

1 Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύ-
ματι πιςεύετε, ἀλλὰ δοκι-
μάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃
ἐςιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται
ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον.

2 Ἐν τȣ́τῳ γινώσκετε τὸ πνεῦ-
μα τȣ̃ Θεȣ̃· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμο-
λογεῖ Ἰησȣ̃ν Χριςὸν ἐν σαρκὶ ἐλη-
λυθότα, ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃ ἐςι.

3 Καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμο-
λογεῖ τὸν Ἰησȣ̃ν Χριςὸν ἐν σαρκὶ
ἐληλυθότα, ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃ ȣ̓κ ἔςι· ϗ
τȣ̃τό ἐςι τὸ τȣ̃ ἀντιχρίςȣ, ὃ ἀκηκόα-
τε ὅτι ἔρχεται, ϗ νῦν ἐν τῷ κόσ-
μῳ ἐςὶν ἤδη.

4 Ὑμεῖς ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃ ἐςε, τεκ-
νία, ϗ νενικήκατε αὐτȣ́ς· ὅτι
μείζων ἐςὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ
κόσμῳ.

5 Αὐτοὶ ἐκ τȣ̃ κόσμȣ εἰσὶ, διὰ
τȣ̃το ἐκ τȣ̃ κόσμȣ λαλȣ̃σι, ϗ ὁ
κόσμος αὐτῶν ἀκȣ́ει.

6 Ἡμεῖς ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃ ἐσμεν· ὁ
γινώσκων τὸν Θεὸν, ἀκȣ́ει ἡμῶν·
ὃς ȣ̓κ ἔςιν ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃, ȣ̓κ ἀκȣ́ει
ἡμῶν· ἐκ τȣ́τȣ γινώσκομεν τὸ πνεῦ-
μα τῆς ἀληθείας ϗ τὸ πνεῦμα
τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν ἀλλή-
λȣς, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃ ἐςι·
ϗ πᾶς ὁ ἀγαπῶν, ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃ γε-
γέννηται, ϗ γινώσκει τὸν Θεόν.

8 Ὁ μὴ ἀγαπῶν, ȣ̓κ ἔγνω τὸν
Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐςίν.

9 Ἐν τȣ́τῳ ἐφανερώθη ἡ ἀ-
γάπη τȣ̃ Θεȣ̃ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν
υἱὸν αὐτȣ̃ τὸν μονογενῆ ἀπέςαλκεν
ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσω-
μεν δι' αὐτȣ̃.

Jesu Christi, et diligamus alii
alios, sicus dedit mandatum
nobis.

24 Et servans mandata ejus,
in illo manet, et ipse in eo ma-
net, et in hoc scimus quoniam
manet in nobis, de Spiritu quem
dedit nobis.

CAPUT IV.

1 Dilecti, ne omni spiritui
credite, sed probate spiri-
tus, si ex Deo sunt; quoniam
multi pseudoprophetæ exie-
runt in mundum.

2 In hoc cognoscitis spiritum
Dei; omnis spiritus qui confite-
tur Jesum Christum in carne
venisse, ex Deo est;

3 Et omnis spiritus qui non
confitetur Jesum Christum in
carne venientem, ex Deo non
est; et hic est antichristi, de quo
audistis, quoniam venit; et
nunc in mundo est jam.

4 Vos ex Deo estis, filioli, et
vicistis eos; quoniam major est
qui in vobis, quam qui in mun-
do.

5 Ipsi de mundo sunt prop-
ter hoc de mundo loquuntur, et
mundus eos audit.

6 Nos ex Deo sumus; Cog-
noscens Deum, audit nos; qui
non est ex Deo, non audit nos.
Ex hoc cognoscimus Spiritum
veritatis, et spiritum erroris.

7 Dilecti, diligamus alii alios,
quia charitas ex Deo est; Et
omnis diligens, ex Deo natus
est, et cognoscit Deum.

8 Non diligens, non novit De-
um; quoniam Deus charitas est.

9 In hoc apparuit charitas
Dei in nobis, quoniam Filium
suum unigenitum misit Deus in
mundum, ut vivamus per eum.

10 In

10 Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, ϗ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.

11 Ἀγαπητοὶ, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, ϗ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾷν.

12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, ϗ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.

13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, ϗ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.

14 Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα, ϗ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου.

15 Ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, ϗ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ.

16 Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν ϗ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί· ϗ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, ϗ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ.

17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, ϗ ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

* 18 Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ.

19 Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτὸν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.

20 Ἐάν τις εἴπῃ· Ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεὸν, ϗ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾷν;

10 In hoc est charitas, non quod nos dileximus Deum, sed quoniam ipse dilexit nos, et misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris.

11 Dilecti, si sic Deus dilexit nos, et nos debemus alii alios diligere.

12 Deum nemo unquam vidit; Si diligamus alii alios, Deus in nobis manet, et charitas ejus perfecta est in nobis.

13 In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus, et ipse in nobis, quoniam de spiritu suo dedit nobis.

14 Et nos vidimus, et testificamur quoniam Pater misit Filium Salvatorem mundi.

15 Quisquis confessus fuerit quoniam Jesus est Filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo.

16 Et nos cognovimus, et credidimus charitatem quam habet Deus in nobis. Deus charitas est; Et manens in charitate in Deo manet, et Deus in eo manet.

17 In hoc perfecta est charitas cum nobis, ut fiduciam habeamus in die judicii, quia sicut ille est, et nos sumus in mundo hoc.

18 Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem; quoniam timor punitionem habet, at timens non perfectus est in charitate.

19 Nos diligamus eum, quoniam ipse prior dilexit nos.

20 Si quis dixerit; Quoniam diligo Deum, et fratrem suum oderit, mendax est; Nam non diligens fratrem suum quem vidit, Deum quem non vidit, quomodo potest diligere?

21 Et

21 Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ ϗ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. 1, † Θ.

Κεφ. ε. 5.

ΠΑ͂Σ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται· ϗ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ ϗ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.

2 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, ϗ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.

3 Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· ϗ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν.

* 4 Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· ϗ αὕτη ἐστὶν ἡ † νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.

5 Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;

6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος ϗ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι ϗ τῷ αἵματι· ϗ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια.

7 Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος, ϗ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· ϗ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι.

8 Καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ πνεῦμα, ϗ τὸ ὕδωρ, ϗ τὸ αἷμα· ϗ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.

9 Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

10 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ, ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πε-

21 Et hoc mandatum habemus ab eo, ut diligens Deum, diligat et fratrem suum.

CAPUT V.

1 Omnis credens quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est; Et omnis diligens genitorem, diligit et genitum ex eo.

2 In hoc cognoscimus quoniam diligimus natos Dei cum Deum diligimus, et mandata ejus servamus.

3 Hæc enim est charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus; et mandata ejus gravia non sunt.

4 Quoniam omne natum ex Deo, vincit mundum; et hæc est victoria vincens mundum, fides nostra.

5 Quis est vincens mundum, si non credens quoniam Jesus est Filius Dei?

6 Hic est ille veniens per aquam et sanguinem, Jesus Christus, non in aqua solum. sed in aqua et sanguine; et Spiritus est testans, quoniam Spiritus est veritas.

7 Quoniam tres sunt testantes in cælo, Pater, Verbum, et sanctus Spiritus; et hi tres unum sunt.

8 Et tres sunt testantes in terra, Spiritus, et aqua, et sanguis; Et tres in unum sunt.

9 Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est; quoniam hoc est testimonium Dei, quod testificatus est de Filio suo.

10 Credens in Filium Dei, habet testimonium in se; Non credens Deo, mendacem fecit eum, quia non credidit in testi-

monium

πίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

11 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός· καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν.

12 Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

14 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παῤῥησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν.

15 Καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἂν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν παρ' αὐτοῦ.

16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ.

17 Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστί· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ, τηρεῖ ἑαυτὸν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ.

19 Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται.

20 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καί ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ· οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιος.

21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων. Ἀμήν. I. † I.

monium quod testificatus est Deus de Filio suo.

11 Et hoc est testimonium, Quoniam vitam æternam dedit nobis Deus; Et hæc vita in Filio ejus est.

12 Habens Filium, habet vitam; non habens Filium Dei, vitam non habet.

13 Hæc scripsi vobis credentibus in nomen Filii Dei; ut sciatis quoniam vitam æternam habetis, et ut credatis in nomen Filii Dei.

14 Et hæc est fiducia quam habemus ad eum, quia si quid petierimus secundum voluntatem ejus, audit nos.

15 Et si scimus quia audit nos, quicquid petierimus, scimus quoniam habemus petitiones quas postulavimus ab eo.

16 Si quis viderit fratrem suum peccantem peccatum non ad mortem, petet, et dabit ei vitam, peccantibus non ad mortem. Est peccatum ad mortem; non pro illo dico ut roget.

17 Omnis iniquitas peccatum est; et est peccatum non ad mortem.

18 Scimus quia omnis natus ex Deo, non peccat; sed genitus ex Deo conservat seipsum, et malignus non tangit eum.

19 Scimus quoniam ex Deo sumus; et mundus totus in maligno positus est.

20 Scimus autem quoniam Filius Dei venit, et dedit nobis mentem, ut cognoscamus verum Deum; et sumus in vero, in Filie ejus Jesu Christo; Hic est vetus Deus et vita æterna.

21 Nati, custodite vos ipsos ab idolis. Amen.

ΙΩΑΝΝΟΥ

Τοῦ Ἀποστόλου

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΚΑΘΟΛΙΚΗ

ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 Ὁ Πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν·

2 Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσαι εἰς τὸν αἰῶνα.

3 Ἔσαι μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ Κυρίου Ἰησοῦ Χρισοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός.

5 Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

6 Καὶ αὕτη ἐσὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἐσὶν ἡ ἐντολὴ, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε·

7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χρισὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐσιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχρισος.

8 Βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν.

9 Πᾶς ὁ παραβαίνων, καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χρισοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χρισοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.

JOANNIS

Apostoli

EPISTOLA

CATHOLICA

SECUNDA.

1 PRESBYTER electæ dominæ, et natis ejus, quos ego diligo in veritate, et non ego solus sed et omnes cognoscentes veritatem;

2 Propter veritatem manentem in nobis, et cum nobis erit in æternum.

3 Sit cum vobis gratia, misericordia, pax, à Deo Patre, et à Domino Jesu Christo Filio Patris, in veritate et charitate.

4 Gavisus sum valde quoniam inveni de natis tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum accepimus à Patre.

5 Et nunc rogo te, domina, non tanquam mandatum scribens tibi novum, sed quod habuimus ab initio; ut diligamus alii alios.

6 Et hæc est charitas, ut ambulemus secundum mandata ejus. Hoc est mandatum, quemadmodum audistis ab initio, ut in eo ambuletis; .

7 Quoniam multi seductores ingressi sunt in mundum, non confitentes Jesum Christum qui venit in carne; hic est seductor et antichristus.

8 Videte vosmetipsos, ut ne perdamusque operatisumus, sed mercedem plenam accipiamus

9 Omnis transgrediens, et non manens in doctrina Christi, Deum non habet; Manens in doctrina Christi, hic et Patrem et Filium habet.

10 Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν ἐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε·

11 Ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

* 12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, ἐκ ἠβελήθην διὰ † χάρτε καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ σόμα πρὸς σόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

13 Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σε τῆς ἐκλεκτῆς. Ἀμήν. 5. † 1.

10 Si quis venit ad vos, et hanc doctrinam non affert, ne recipite eum in domum, et gaudere ei ne dicite;

11 Nam dicens illi gaudere, communicat operibus ejus malignis.

12 Plura habens vobis scribere, nolui per chartam et atramentum; sed spero venire ad vos, et os ad os loqui, ut gaudium nostrum sit plenum.

13 Salutant te nati sororis tuæ electæ. Amen.

ΙΩΑΝΝΟΥ
Τοῦ Ἀποσόλου
ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΤΡΙΤΗ.

JOANNIS
Apostoli
EPISTOLA
CATHOLICA TERTIA.

1 Ὁ Πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2 Ἀγαπητὲ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σε ἡ ψυχή.

3 Ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν, καὶ μαρτυρέντων σε τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.

* 4 † Μειζοτέραν τέτων ἐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκέω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατεντα.

5 Ἀγαπητὲ, πισὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένες,

6 Οἳ ἐμαρτύρησάν σε τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· ὃς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ.

7 Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν.

1 PRESBYTER Cajo dilecto, quem ego diligo in veritate.

2 Dilecte, de omnibus opto te prospere agere et valere, sicut prospere agit tua anima.

3 Gavisus sum enim valde venientibus fratribus, et testantibus tuæ veritati, sicut tu in veritate ambulas.

4 Majus horum non habeo gaudium, ut audiam meos natos in veritate ambulantes.

5 Dilecte, fidele facis quicquid operaris in fratres et in peregrinos.

6 Qui testati sunt tuæ charitati in conspectu ecclesiæ; quos benefacies deducens digne Deo.

7 Pro enim nomine ejus exierunt, nihil accipientes à Gentibus.

8 Nos

8 Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμ-
βάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ
γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

* 9 Ἔγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ·
ἀλλ᾽ ὁ † φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διο-
τρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.

* 10 Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑ-
πομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ,
λόγοις πονηροῖς † φλυαρῶν ἡμᾶς· ϗ
μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς
ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, ϗ τοὺς
βουλομένους κωλύει, ϗ ἐκ τῆς ἐκκλη-
σίας ἐκβάλλει.

* 11 Ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κα-
κὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθο-
ποιῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὁ δὲ † κα-
κοποιῶν, οὐχ ἑώρακε τὸν Θεόν.

12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑ-
πὸ πάντων, ϗ ὑπ᾽ αὐτῆς τῆς
ἀληθείας· ϗ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν,
ϗ οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀλη-
θής ἐστι.

13 Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ᾽
οὐ θέλω διὰ μέλανος ϗ καλάμου σοι
γράψαι·

14 Ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, ϗ
στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.

15 Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε
οἱ φίλοι. Ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ᾽
ὄνομα. 4. † 3.

8 Nos ergo debemus susci-
pere hujusmodi, ut cooperato-
res simus veritati.

9 Scripsi ecclesiæ; sed amans
primatum gerere ipsorum Dio-
trephes non recipit nos.

10 Propter hoc, si venero,
submonebo ejus opera quæ fa-
cit, verbis malignis garriens
nos; et non contentus in his,
neque ipse suscipit fratres, et
volentes prohibet, et ex eccle-
sia ejicit.

11 Dilecte, ne imitare ma-
lum sed bonum. Benefaciens
ex Deo est; malefaciens autem
non vidit Deum.

12 Demetrio testatum est ab
omnibus, et ab ipsa veritate; et
nos autem testamur, et nostis
quoniam testimonium nostrum
verum est.

13 Multa habui scribere, sed
non volo per atramentum et
calamum tibi scribere;

14 Spero autem protinus vi-
dere te, et os ad os loquemur.

15 Pax tibi. Salutant te ami-
ci. Saluta amicos per nomen.

ΙΟΥΔΑ
Τοῦ Ἀποστόλου
ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

JUDÆ
Apostoli
EPISTOLA
CATHOLICA.

1 ΙΟΥΔΑΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ
δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώ-
βου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ ἡγι-
ασμένοις, ϗ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρη-
μένοις κλητοῖς·

1 JUDAS Christi Jesu ser-
vus, frater autem Jaco-
bi in Deo Patre sancti-
ficatis, et Jesu Christo servatis
vocatis;

2 Mise-

2 Ἔλε۞ ὑμῖν ϗ εἰρήνη ϗ ἀγάπη πληθυνθείη.

* 3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπεδὴν ποιέμεν۞ γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν + ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει.

* 4 † Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τῦτο τὸ κρῖμα, ἀσεβεῖς, τὴν τῦ Θεῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, ϗ τὸν μόνον δεσπότην Θεὸν ϗ Κύριον ἡμῶν Ἰησῦν Χριστὸν ἀρνέμενοι.

5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βέλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τῦτο, ὅτι ὁ Κύρι۞ λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτε σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν.

6 Ἀγγέλες τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας, δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν.

* 7 Ὡς Σόδομα ϗ Γόμοῤῥα, ϗ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις τὸν ὅμοιον τέτοις τρόπον † ἐκπορνεύσασαι, ϗ ἀπελθῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται † δεῖγμα, πυρὸς, αἰωνίε δίκην † ὑπέχεσαι.

* 8 ‡ Ὁμοίως ‡ μέν τοι ϗ ὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα μὲν μιαίνεσι, κυριότητα δὲ ἀθετῦσι, δόξας δὲ βλασφημῦσιν.

9 Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελ۞, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμεν۞ διελέγετο περὶ τῦ Μωσέως σώματ۞, ὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν· Ἐπιτιμήσαι σοι Κύρι۞.

* 10 Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν ὐκ οἴδασι βλασφημῦσιν· ὅσα δὲ † φυσικῶς, ὡς τὰ ‡ ἄλογα ‡ ζῶα, ‡ ἐπίσανται, ἐν τέτοις φθείρονται.

11 Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, ϗ τῇ πλά-

2 Misericordia vobis et pax et charitas adimpleatur.

3 Dilecti, omnem solicitudinem faciens scribere vobis de communi salute, necessitatem habui scribere vobis, deprecans supercertare semel traditæ sanctis fidei.

4 Subrepserunt enim quidam homines olim præscripti in hoc judicium, impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum herum Deum, et Dominum nostrum Jesum Christum negantes.

5 Commonere autem vos volo, scientes vos semel hoc quoniam Dominus populum de terra Ægypti salvans, secundo non credentes perdidit.

6 Angelosque non servantes suum principium, sed relinquentes proprium domicilium in judicium magni diei, vinculis æternis sub caliginem servavit.

7 Sicut Sodoma, et Gomorrha, et circa eas civitates, similem his modum exfornicatæ, et abeuntes post carnem alteram propositæ sunt exemplum ignis æterni pœnam sustinentes.

8 Similiter atqui et hi sopiti carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, dignitates autem blasphemant.

9 At Michaël archangelus cum diabolo dijudicans disceptaret de Mosis corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ, sed dixit; Increpet te Dominus.

10 Hi autem quæcumque quidem ignorant, blasphemant: quæcumque autem naturaliter tanquam irrationalia animalia norunt, in his corrumpuntur.

11 Væ illis, quia via Cain ingressi, sunt, et errore Balaam merced

πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, ϗ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.

* 12 Οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν † σπιλάδες, συνευωχούμενοι, ‡ ἀφόβως ἑαυτοὺς ‡ ποιμαίνοντες· ‡ νεφέλαι ‡ ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων ‡ περιφερόμεναι, δένδρα † φθινοπωρινά, ‡ ἄκαρπα, ‡ δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα·

* 13 Κύματα ἄγρια θαλάσσης, † ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας· ‡ ἀστέρες † πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς τὸν αἰῶνα τετήρηται.

14 Προεφήτευσε δὲ ϗ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνώχ, λέγων· Ἰδού, ἦλθε Κύριος ἐν μυριάσιν ἁγίαις αὐτοῦ,

* 15 Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, ϗ † ἐξελέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, ϗ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.

* 16 Οὗτοί εἰσι † γογγυσταί, ‡ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι· ϗ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ‡ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα, ‡ ὠφελείας χάριν.

17 Ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

18 Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.

* 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ † ἀποδιορίζοντες ἑαυτούς, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες.

20 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτούς, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι.

mercede effusi sunt, et contradictione Core perierunt.

12 Hi sunt in agapis vestris maculæ, convivantes vobis, sine timore semetipsos pascentes; nubes sine aqua. à ventis circumlatæ, arbores emarcidæ, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ.

13 Fluctus feri maris, despumantes sua ipsorum dedecora; stellæ erraticæ, quibus caligo tenebrarum in æternum servata est.

14 Prophetavit autem et his septimus ab Adam Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis,

15 Facere judicium contra omnes, et redarguere omnes impios eorum de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt, et de omnibus duris quæ locuti sunt contra eum peccatores impii.

16 Hi sunt murmuratores. querulosi, secundum desideria sua ambulantes; et os eorum loquitur prætumida, mirantes personas, utilitatis gratia.

17 Vos autem, dilecti, memores estote verborum prædictorum ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi.

18 Quia dicebant vobis, quoniam in novissimo tempore erunt illusores, secundum desideria sua ipsorum ambulantes impietatum.

19 Hi sunt segregantes se, animales, spiritum non habentes,

20 Vos autem dilecti, sanctissimæ nostræ fidei superædificantes vosmetipsos, in Spiritu sancto orantes,

21 Ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεȣ̃ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

22 Καὶ ȣ̔̀ς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι·

23 Οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τȣ̃ πυρὸς ἁρπάζοντες, μισȣ̃ντες ϗ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

* 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς † ἀπταίςους, καὶ ςῆσαι ‡ κατενώπιον τῆς δόξης αὐτȣ̃ ‡ ἀμώμȣς ἐν ἀγαλλιάσει·

25 Μόνῳ σοφῷ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν δόξα ϗ μεγαλωσύνη, κράτος ϗ ἐξȣσία, ϗ νῦν ϗ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 23. † 15.

21 Vosmetipsos in dilectione Dei servate, expectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi in vitam æternam;

22 Et hos quidem miseremini dijudicantes;

23 Hos vero in timore salvate, de igne rapientes, odientis et à carne maculatam tunicam.

24 At potenti custodire vos sine peccato, et constituere ante conspectum gloriæ suæ inculpatos in exultatione;

25 Soli sapienti Deo Salvatori nostro gloria et magnificentia, robur et auctoritas et nunc et in omnia secula. Amen.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

APOCALYPSIS JOANNIS THEOLOGI.

Κεφ. ά. 1.

1 ᾿ΑΠΟΚΑ´ΛΥΨΙΣ Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεός, δεῖξαι τοῖς δȣ́λοις αὐτȣ̃ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει· ϗ ἐσήμανεν ἀποςείλας διὰ τȣ̃ ἀγγέλȣ αὐτȣ̃ τῷ δȣ́λῳ αὐτȣ̃ Ἰωάννῃ·

2 Ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τȣ̃ Θεȣ̃, ϗ τὴν μαρτυρίαν Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃, ὅσα τε εἶδε.

3 Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, ϗ οἱ ἀκȣ́οντες τοὺς λόγȣς τῆς προφητείας, ϗ τηρȣ̃ντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν ϗ εἰρήνη ἀπὸ τȣ̃ ὁ ὢν ϗ ὁ ἦν ϗ ὁ ἐρχόμενος· ϗ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐςιν ἐνώπιον τȣ̃ θρόνȣ αὐτȣ̃·

CAPUT I.

1 REVELATIO Jesu Christi, quam dedit illi Deus indicare servis suis qu oportet fieri in celeritate; e significavit mittens per angelum suum servo suo Joanni;

2 Qui testatus est verbum Dei, et testimonium Jesu Christi, quæcunque vidit.

3 Beatus legens, et audientes verba prophetiæ, et servantes quæ in ea scripta; Nam tempus prope.

4 Joannes septem ecclesi quæ in Asia, Gratia vobis e pax ab eo qui est, et qui era et qui venturus; et à septem spiritibus, qui sunt in conspectu throni ejus;

5 E

5 Καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς πιστός, ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ ἀγαπήσαντι ἡμᾶς, καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ·

5 Et à Jesu Christo, ille testis fidelis, ille primogenitus ex mortuis, et princeps regum terræ; diligenti nos, et lavanti nos à peccatis nostris in sanguine suo;

6 Καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

6 Et fecit nos reges et sacerdotes Deo et Patri suo; ipsi gloria et robur in secula seculorum. Amen.

* 7 Ἰδοὺ, ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ οἵτινες αὐτὸν ‡ ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναὶ, ἀμήν.

7 Ecce venit cum nubibus, et videbit eum omnis oculus, et qui eum transfixerunt; Et plangent super eum omnes tribus terræ. etiam, amen.

8 Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγει ὁ Κύριος, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

8 Ego sum α et ω, principium et finis dicit Dominus qui est, et qui erat, et qui venturus, omnipotens.

9 Ἐγὼ Ἰωάννης ὁ καὶ ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

9 Ego Joannes qui et frater vester, et communicans in tribulatione et in regno et tolerantia Jesu Christi, fui in insula vocata Patmos. propter verbum Dei, et propter testimonium Jesu Christi.

* 10 Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ ‡ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος,

10 Factus sum in spiritu in dominica die. et audivi post me vocem magnam tanquam tubæ,

11 Λεγούσης· Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καί· Ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσίᾳ, εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

11 Dicentis; Ego sum α et ω primus et novissimus; et; Quod vides scribe in librum, et mitte septem ecclesiis quæ in Asia, Ephesum, et Smyrnam, et Pergamum, et Thyatira, et Sardes, et Philadelphiam, et Laodiceam.

12 Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς·

12 Et conversus sum videre vocem qua loquebatur cum me; Et conversus vidi septem candelabra aurea;

* 13 Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ‡ ἐνδεδυμένον † ποδήρη, καὶ ‡ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς ‡ μαστοῖς ζώνην ‡ χρυσῆν.

13 Et in medio septem candelabrorum similem Filio hominis, indutum talari, et præcinctum ad mamillas zonam auream.

14 At

14 Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτȣ ϗ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡσεὶ ἔριον λευκὸν, ὡς χιών· ϗ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτȣ ὡς φλὸξ πυρός·

* 15 Καὶ οἱ πόδες αὐτȣ ὅμοιοι ‡ χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν ‡ καμίνῳ ‡ πεπυρωμένοι· ϗ ἡ φωνὴ αὐτȣ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν·

16 Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτȣ χειρὶ ἀςέρας ἑπτά· ϗ ἐκ τȣ ςόματος αὐτȣ ῥομφαία δίςομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· ϗ ἡ ὄψις αὐτȣ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτȣ.

17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτȣ ὡς νεκρός· ϗ ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτȣ χεῖρα ἐπ' ἐμὲ, λέγων μοι· Μη φοβȣ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος ϗ ὁ ἔσχατος·

18 Καὶ ὁ ζῶν, ϗ ἐγενόμην νεκρὸς, ϗ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. ϗ ἔχω τὰς κλεῖς τȣ ᾅδȣ ϗ τȣ θανάτȣ.

19 Γράψον ἃ εἶδες, ϗ ἅ εἰσι, ϗ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα·

20 Τὸ μυςήριον τῶν ἑπτὰ ἀςέρων ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μȣ, ϗ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀςέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι· ϗ αἱ ἑπτα λυχνίαι ἃς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.
10. † 1.

Κεφ. β'. 2.

1 ΤΩ͂Ι ἀγγέλῳ τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀςέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῷ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν·

2 Οἶδα τὰ ἔργα σȣ, ϗ τὸν κόπον σȣ, ϗ τὴν ὑπομονήν σȣ, ϗ ὅτι ȣ̓ δύνῃ βαςάσαι κακάς· ϗ ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποςόλȣς, ϗ ȣ̓κ εἰσί· ϗ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς·

3 Καὶ ἐβάςασας, ϗ ὑπομονὴν ἔχεις, ϗ διὰ τὸ ὄνομά μȣ κεκοπίακας, ϗ ȣ̓ κέκμηκας.

14 At caput ejus et capi candidi, tanquam lana alb tanquam nix; et oculi ejus v lut flamma ignis;

15 Et pedes ejus similes ch colibano, sicut in camino ignit et vox illius tanquam vox aqu rum multarum;

16 Et habens in dextera su manu stellas septem; et de o ejus gladius anceps acutus e iens; et facies ejus sicut sol l cet in virtute sua.

17 Et cum vidissem eum, c cidi ad pedes ejus tanquam mor tuus; Et imposuit dexteram su am manum super me, dicen mihi; Ne time; ego sum pr mus et novissimus;

18 Et vivens, et factus sun mortuus, et ecce vivens sum i secula seculorum, amen. et ha beo claves inferni et mortis.

19 Scribe quæ vidisti, et qu sunt, et quæ futura sunt fier post hæc;

20 Mysterium septem stella rum quas vidisti in dextera mea, et septem candelabra aurea septem stellæ, angeli septem ecclesiarum sunt; et septem candelabra quæ vidisti, septem ecclesiæ sunt.

CAPUT II.

1 ANgelo Ephesinæ ecclesiæ scribe; Hæc dicit tenens septem stellas in dextera sua, ambulans in medio septem candelabrorum aureorum;

2 Scio opera tua, et laborem tuum, et tolerantiam tuam; et quia non potes sustinere malos; et tentasti dicentes se ese Apostolos, et non sunt; et invenisti eos mendaces;

3 Et portasti, et tolerantiam habes, et propter nomen meum laborasti, et non defecisti.

4 Sed

4 'Αλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι ὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας.

4 Sed habeo adversum te, quod charitatem tuam primam reliquisti.

5 Μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέπτωκας, ϗ μετανόησον, ϗ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, ϗ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς.

5 Memor esto itaque unde excideris, et age pœnitentiam, et prima opera fac; Si autem non, venio tibi cito, et movebo candelabrum tuum de loco suo, si non pœnitentiam egeris.

6 'Αλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ.

6 Sed hoc habes, quia odisti opera Nicolaitarum, quæ et ego odi.

7 'Ο ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν μέσῳ τοῦ παραδείσου τοῦ Θεοῦ.

7 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicit ecclesiis; Vincenti dabo illi edere de ligno vitæ, quod est in medio Paradisi Dei.

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων γράψον· Τάδε λέγει ὁ πρῶτος ϗ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς, ϗ ἔζησεν·

8 Et angelo ecclesiæ Smyrnæorum scribe; Hæc dicit primus et novissimus, qui fuit mortuus, et vixit;

9 Οἶδά σου τὰ ἔργα ϗ τὴν θλίψιν ϗ τὴν πτωχείαν, (πλούσιος δὲ εἶ) ϗ τὴν βλασφημίαν τῶν λεγόντων 'Ιουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, ϗ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ.

9 Scio tua opera, et tribulationem, et paupertatem, (sed dives es) et blasphemiam dicentium Judæos esse seipsos, et non sunt, sed synagoga satanæ.

10 Μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν· ἰδοὺ, μέλλει βαλεῖν ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε· ϗ ἕξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα· γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, ϗ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

10 Nihil timeas quæ futurus es pati; Ecce jam futurus est jacere ex vobis diabolus in custodiam ut tentemini; et habebitis tribulationem diebus decem; esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitæ.

11 'Ο ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· 'Ο νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

11 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis; Vincens non lædetur à morte secunda.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν·

12 Et angelo in Pergamo ecclesiæ scribe; Hæc dicit habens romphæam ancipitem acutam;

13 Οἶδα τὰ ἔργα σου, ϗ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· ϗ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, ϗ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου, ϗ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς 'Αντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη

13 Scio opera tua, et ubi habitas, ubi thronus Satanæ; et tenes nomen meum, et non negasti fidem meam, et in diebus in quibus Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud

παρ' ὑμῖν, ὅπου κατοικεῖ ὁ σατανᾶς·

14 'Αλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τὸν Βαλακ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν 'Ισραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα, ϗ πορνεῦσαι.

15 Οὕτως ἔχεις ϗ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν· ὃ μισῶ.

16 Μετανόησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, ϗ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου.

17 'Ο ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, ϗ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, ϗ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς ἔγνω εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς, ϗ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ·

19 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ϗ τὴν ἀγάπην, ϗ τὴν διακονίαν, ϗ τὴν πίστιν, ϗ τὴν ὑπομονήν σου, ϗ τὰ ἔργα σου, ϗ τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων.

20 'Αλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἐᾷς τὴν γυναῖκα 'Ιεζαβὴλ, τὴν λέγουσαν ἑαυτὴν προφῆτιν, διδάσκειν ϗ πλανᾶσθαι ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι ϗ εἰδωλόθυτα φαγεῖν.

21 Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, ϗ οὐ μετενόησεν.

22 'Ιδοὺ, ἐγὼ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, ϗ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς, εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

apud vos, ubi habitat Satanas.

14 Sed habeo adversus te pau ca, quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israël edere idolothyta, et fornicari.

15 Ita habes et tu tenente doctrinam Nicolaitarum; Quod odi.

16 Pœnitentiam age; Si vero non, veniam tibi cito, et pugna bo cum illis in gladio oris mei

17 Habens autem aurem, au diat quid Spiritus dicat eccle siis; Vincenti dabo ei edere de manna abscondito, et dabo ill calculum candidum, et in cal culo nomen novum scriptum quod nemo scit, si non acc piens.

18 Et angelo in Thyatiri ecclesiæ scribe; Hæc dicit Fi lius Dei, habens oculos suo tanquam flammam ignis, e pedes ejus similes chalcolibano

19 Novi tua opera, et chari tatem, et ministerium, et fidem et patientiam tuam, et oper tua, et novissima plura prior bus.

20 Sed habeo adversus te pau ca, quia permittis mulierem Je zabel, quæ dicit seipsam propho ten, docere et seducere meo servos, fornicari, et idolothyt manducare.

21 Et dedi illi tempus ut pœ nitentiam ageret à fornication sua, et non pœnituit.

22 Ecce, ego mitto eam i lectum, et mœchantes cum e in afflictionem magnam, si no pœnitentiam egerint ab operi bus suis.

23 E

* 23 Καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, ϗ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ‡ ἐρευνῶν † νεφροὺς ϗ καρδίας· ϗ δώσω ὑμῖν ἑκάςῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.

24 Ὑμῖν δὲ λέγω, ϗ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, ϗ οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βάθη τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βαλῶ ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος·

25 Πλὴν ὃ ἔχετε, κρατήσατε ἄχρις οὗ ἂν ἥξω·

26 Καὶ ὁ νικῶν, ϗ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν·

* 27 Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου·

† 28 Καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν † πρωϊνόν.

29 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

.. 4. † 3.

Κεφ. γ'. 3.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ, ϗ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς ϗ νεκρὸς εἶ.

2 Γίνου γρηγορῶν, ϗ σήριξον τὰ λοιπὰ ἃ μέλλει ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

3 Μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, ϗ τήρει, ϗ μετανόησον. Ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ἐπί σε ὡς κλέπτης, ϗ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί σε.

4 Ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ϗ ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, ϗ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς· ὅτι ἄξιοί εἰσιν.

5 Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖ-

23 Et filios ejus interficiam in mortem; et scient omnes ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes et corda; et dabo vobis unicuique secundum opera vestra.

24 Vobis autem dico, et cæteris in Thyatiris, quicunque non habent doctrinam hanc, et qui non cognoverunt profunda Satanæ quemadmodum dicunt; non mittam super vos aliud pondus.

25 Tamen quod habetis, tenete donec veniam.

26 Et vincens, et custodiens usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super Gentes;

27 Et pascet eas in virga ferrea, tanquam vasa fictilia confringuntur; Sicut et ego accepi à Patre meo;

28 Et dabo illi stellam matutinam.

29 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

CAPUT III.

1 ET angelo in Sardis ecclesiæ scribe; Hæc dicit habens septem spiritus Dei, et septem stellas; Scio tua opera, quia nomen habes quod vivas, et mortuus es.

2 Esto vigilans, et confirma cætera quæ moritura erant; non enim inveni tua opera plena coram Deo.

3 Memento ergo quomodo acceperis, et audieris, et serva, et pœnitentiam age. Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tanquam fur, et nescies qua hora veniam ad te.

4 Habes pauca nomina et in Sardis, quæ non inquinaverunt vestimenta sua, et ambulabunt mecum in albis; quia digni sunt.

5 Vincens, hic vestietur in vesti-

ται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· ϗ ȣ̓ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτȣ̃ ἐκ τῆς βίβλȣ τῆς ζωῆς, ϗ ἐξομολογήσομαι τὸ ὄνομα αὐτȣ̃ ἐνώπιον τȣ̃ πατρός μȣ, ϗ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτȣ̃.

6 Ὁ ἔχων ȣ̓̃ς, ἀκȣσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τȣ̃ Δαβίδ· ὁ ἀνοίγων, ϗ ȣ̓δεὶς κλείει· ϗ κλείει, ϗ ȣ̓δεὶς ἀνοίγει·

8 Οἶδά σȣ τὰ ἔργα· ἰδοὺ, δέδωκα ἐνώπιόν σȣ θύραν ἀνεῳγμένην, ϗ ȣ̓δεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, ϗ ἐτήρησάς μȣ τὸν λόγον, ϗ ȣ̓κ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μȣ.

9 Ἰδοὺ, δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τȣ̃ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰȣδαίȣς εἶναι, ϗ ȣ̓κ εἰσιν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξωσι ϗ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σȣ, ϗ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε·

10 Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μȣ, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τȣ̃ πειρασμȣ̃ τῆς μελλȣσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκȣμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικȣ̃ντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σȣ.

12 Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τȣ̃ Θεȣ̃ μȣ, ϗ ἔξω ȣ̓ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι· ϗ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τȣ̃ Θεȣ̃ μȣ, ϗ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τȣ̃ Θεȣ̃ μȣ τῆς καινῆς Ἰερȣσαλὴμ, ἣ καταβαίνει ἐκ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃ ἀπὸ τȣ̃ Θεȣ̃ μȣ, ϗ τὸ ὄνομά μȣ τὸ καινόν.

13 Ὁ ἔχων ȣ̓̃ς, ἀκȣσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

vestimentis albis, et non delebo nomen ejus de libro vitæ, et confitebor nomen ejus coram Patre meo, et coram angelis ejus.

6 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

7 Et angelo in Philadelphia ecclesiæ scribe; Hæc dicit Sanctus, verus, habens clavem David; aperiens, et nemo claudit; et claudens, et nemo aperit.

8 Scio tua opera; ecce, dedi coram te ostium apertum, et nemo potest claudere illud; quia parvam habes virtutem, et servasti meum verbum et non negasti nomen meum.

9 Ecce do ex synagoga Satanæ, dicentium seipsos Judæos esse, et non sunt, sed mentiuntur; ecce faciam illos ut veniant, et adorent ante pedes tuos et sciant quia dilexi te.

10 Quoniam servasti verbum patientiæ meæ, et ego te servabo ab hora tentationis futuræ venire in habitatam universam tentare habitantes in terra.

11 Ecce venio cito; tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.

12 Vincens, faciam illum columnam in templo Dei mei, et foras non egredietur amplius et scribam super eum nomen Dei mei, et nomen civitatis Dei mei novæ Hierusalem, quæ descendit de cælo à Deo meo, et nomen novum.

13 Habens autem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων γράψον· Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιςὸς ϗ ἀληθινὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ·

14 Et angelo Laodicensium ecclesiæ scribe; Hæc dicit Amen, testis fidelis et verus, principium creaturæ Dei;

* 15 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε ζεςός· ‡ ὄφελον ‡ ψυχρὸς εἴης ἢ ‡ ζεςός.

15 Scio tua opera, quia neque frigidus es, neque calidus; utinam frigidus esses aut calidus?

* 16 Οὕτως, ὅτι † χλιαρὸς εἶ, ϗ οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεςὸς, μέλλω σε † ἐμέσαι ἐκ τοῦ ςόματός μου·

16 Sic, quia tepidus es, et nec calidus nec frigidus, futurus sum te evomere ex ore meo;

* 17 Ὅτι λέγεις· Ὅτι πλούσιός εἰμι, ϗ πεπλούτηκα, ϗ οὐδενὸς χρείαν ἔχω. Καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ‡ ταλαίπωρος, ϗ ‡ ἐλεεινὸς, ϗ πτωχὸς, ϗ τυφλὸς, ϗ γυμνός.

17 Quia dicis; quod dives sum, et locupletatus sum, et nullius opus habeo. Et nescis quia tu es ærumnosus, et miserabilis, et pauper, et cæcus, et nudus.

* 18 ‡ Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσῃς· ϗ ἱμάτια λευκὰ, ἵνα περιβάλῃ, ϗ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου· ϗ † κολλούριον † ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς.

18 Suadeo tibi emere à me aurum ignitum ex igni, ut locuples fias; et vestimenta alba ut induaris; ne appareat confusio nuditatis tuæ; et collyrio inunge oculos tuos, ut videas.

19 Ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω ϗ παιδεύω· ζήλωσον οὖν ϗ μετανόησον.

19 Ego quoscunque amo, arguo et castigo; æmulare ergo, et pœnitentiam age.

* 20 Ἰδοὺ, ἕςηκα ἐπὶ τὴν θύραν, ϗ ‡ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, ϗ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν, ϗ ‡ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, ϗ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.

20 Ecce sto ad ostium, et pulso; si quis audierit vocem meam. et aperuerit januam, intrabo ad illum, et cœnabo cum illo, et ipse mecum.

21 Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, ϗ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.

21 Vincens, dabo ei sedere mecum in throno meo. sicut et ego vici, et sedi cum Patre meo in throno ejus.

22 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 12. † 4.

22 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

Κεφ. δ. 4.

1 ΜΕτὰ ταῦτα εἶδον, ϗ ἰδοὺ, θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, ϗ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγουσα· Ἀνάβα ὧδε, ϗ δείξω σοι, ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.

CAPUT IV.

1 POst hæc vidi, et ecce ostium apertum in cælo; et vox prima quam audivi tanquam tubæ loquentis cum me, dicens; Ascende huc, et ostendam tibi quæ oportet fieri post hæc.

2 Καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· ϗ ἰδοὺ, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, ϗ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος.

2 Et statim factus sum in spiritu; et ecce thronus erat positus in cælo, et supra thronum sedens.

• 3 Καὶ ὁ καθήμενος ἦν ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ‡ ἰάσπιδι ϗ † σαρδίνῳ· ϗ ‡ ἶρις ‡ κυκλόθεν τοῦ ‡ θρόνου ὁμοία ὁράσει † σμαραγδίνῳ.

3 Et sedens erat similis aspectu lapidi jaspidi, et sardio; et iris in circuitu throni similis aspectui smaragdino.

4 Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι ϗ τέσσαρες· ϗ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἴκοσι ϗ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς· ϗ ἔσχον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς.

4 Et in circuitu throni throni viginti et quatuor; et super thronos vidi viginti et quatuor seniores sedentes, circumamictos in vestimentis albis; et habebant in capitibus suis coronas aureas.

5 Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ ϗ βρονταὶ ϗ φωναί· ϗ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, αἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ.

5 Et de throno procedunt fulgura, et voces, et tonitrua; et septem lampades ignis ardentes ante thronum, quæ sunt septem spiritus Dei.

• 6 Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου θάλασσα ‡ ὑαλίνη, ὁμοία ‡ κρυστάλλῳ· ϗ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου ϗ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν ϗ ὄπισθεν.

6 Et in conspectu throni mare vitreum, simile crystallo; et in medio throni, et circuitu throni quatuor animalia plena oculis ante et retro.

7 Καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, ϗ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, ϗ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἄνθρωπος, ϗ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετωμένῳ.

7 Et animal primum simile leoni, et secundum animal simile vitulo, et tertium animal habens faciem quasi homo, et quartum animal simile aquilæ volanti.

8 Καὶ τέσσαρα ζῶα, ἓν καθ' ἑαυτὸ, εἶχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν, ϗ ἔσωθεν γέμοντα ὀφθαλμῶν· ϗ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας ϗ νυκτὸς, λέγοντα· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν ϗ ὁ ὢν ϗ ὁ ἐρχόμενος.

8 Et quatuor animalia, singula eorum habebant alas sex in circuitu, et intus plena sunt oculis; et requiem non habent die ac nocte, dicentia; Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, et existens, et qui venturus.

9 Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν ϗ τιμὴν ϗ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,

9 Et cum dederint animalia gloriam et honorem et gratiarum actionem sedenti super thronum viventi in secula seculorum.

10 Πεσοῦνται οἱ εἴκοσι ϗ τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, ϗ προσκυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶ-

10 Procident viginti et quatuor seniores ante sedentem in throno, et adorabunt viventem in secula seculorum, et mittent co-

ronas

νας τῶν αἰώνων, ϗ βαλῦσι τοὺς ςεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·

11 Ἄξιος εἶ, Κύριε λαβεῖν τὴν δόξαν ϗ τὴν τιμὴν ϗ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, ϗ διὰ τὸ θέλημά σου εἰσὶ, ϗ ἐκτίσθησαν. 8. † 2.

Κεφ. ἑ. 5.

1 ΚΑὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν ϗ ὄπισθεν, † κατεσφραγισμένον ‡ σφραγῖσιν ἑπτά.

2 Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα φωνῇ μεγάλῃ· Τίς ἐςιν ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, ϗ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ;

3 Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὐδὲ βλέπειν αὐτό.

4 Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλὰ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι ϗ ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό.

5 Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ὢν ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαβὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, ϗ λῦσαι τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ.

6 Καὶ εἶδον, ϗ ἰδοὺ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου ϗ τῶν τεσσάρων ζώων, ϗ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἀρνίον ἑςηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ, ϗ ὀφθαλμοὺς ἑπτά· οἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ τοῦ Θεοῦ πνεύματα τὰ ἀπεςαλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

7 Καὶ ἦλθε ϗ εἴληφε τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου.

8 Καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα ϗ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάρας ϗ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας θυ-

ronas suas ante thronum, dicentes;

11 Dignus es Domine accipere gloriam, et honorem, et virtutem; quia tu creasti omnia, et propter voluntatem tuam sunt, et creata sunt.

CAPUT V.

1 ET vidi in dextra sedentit supra thronum librum scriptum intus et a tergo, obsignatum sigillis septem.

2 Et vidi angelum fortem prædicantem voce magna; Quis est dignus aperire librum, et solvere signacula ejus?

3 Et nemo poterat in cælo, neque in terra, neque subtus terram, aperire librum, neque respicere illum.

4 Et ego flebam multum, quoniam nemo dignus inventus est aperire et legere librum, neque respicere eum.

6 Et unus de senioribus dicit mihi; Ne fleveris; ecce vicit leo, qui est de tribu Juda, radix David, aperire librum, et solvere septem signacula ejus.

6 Et vidi, et ecce in medio throni et quatuor animalium, et in medio seniorum, agnum stantem tanquam occisum, habentem cornua septem, et oculos septem, qui sunt septem Dei spiritus missi in omnem terram.

7 Et venit et accepit librum de dextera sedentis in throno.

8 Et cum accepisset librum, quatuor animalia et viginti quatuor seniores ceciderunt coram Agno, habentes unusquisque citharas et phialas aureas, plenas odora-

μιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων.

9 Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες· Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους·

10 Καὶ ἐποίησας ἡμᾶς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς· καὶ βασιλεύσομεν ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κυκλόθεν τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων·

12 Λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· Ἄξιόν ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

13 Καὶ πᾶν κτίσμα ὅ ἐστιν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἅ ἐστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας· Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

14 Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον· Ἀμήν· καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ προσεκύνησαν ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 2. † 1.

Κεφ. ς'. 6.

1 ΚΑὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνῆς βροντῆς· Ἔρχου καὶ βλέπε.

* 2 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός· καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ, ἔχων † τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν

odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum.

9 Et canunt canticum novum, dicentes; Dignus es accipere librum, et aperire signacula ejus; quoniam occisus es, et redemisti Deo nos in sanguine tuo, ex omni tribu, et lingua, et populo, et gente;

10 Et fecisti nos Deo nostro reges et sacerdotes, et regnabimus super terram.

11 Et vidi, et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, et animalium, et seniorum; et erat numerus eorum, myriades myriadum, et chiliades chiliadum;

12 Dicentes voce magna; Dignus est agnus occisus accipere virtutem, et divitias, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem.

13 Et omnem creaturam quæ est in cælo, et super terram, et sub terra, et in mari quæ sunt, et ea quæ in eis omnia audivi dicentes; Sedenti in throno, et Agno, benedictio, et honor, et gloria, et robur in secula seculorum.

14 Et quatuor animalia dicebant; Amen; et viginti quatuor seniores ceciderunt, et adoraverunt viventem in secula seculorum.

CAPUT VI.

1 ET vidi quum aperuisset Agnus unum de septem sigillis, et audivi unum de quatuor animalibus dicens, tanquam vox tonitrui; Veni et vide.

2 Et vidi, et ecce equus albus et sedens super illum habens arcum; et data est ei corona, et exivit vincens, et ut vinceret.

3 Et cum aperuisset secundum sigillum,

σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· Ἔρχου καὶ βλέπε.

* 4 Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος † πυῤῥός· καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους † σφάξωσι· καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τρίτην σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ, ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ, ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

* 6 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· Χοῖνιξ σίτου δηναρίου· καὶ τρεῖς † χοίνικες † κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

7 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγουσαν· Ἔρχου καὶ βλέπε.

8 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ Θάνατος· καὶ ὁ Ἅδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον·

10 Καὶ ἔκραζον φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες· Ἕως πότε ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ὁ ἀληθινὸς οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;

11 Καὶ ἐδόθησαν ἑκάστοις στολαὶ λευκαὶ, καὶ ἐῤῥέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρὸν, ἕως οὗ πληρώσονται καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

sigillum, audivi secundum animal dicens; Veni et vide.

4 Et exivit alius equus rufus, et sedenti super illum datum est ei sumere pacem de terra, et ut alii alios interficiant; et datus est ei gladius magnus.

5 Et cum aperuisset tertium sigillum, audivi tertium animal dicens; Veni et vide. Et vidi, et ecce, equus niger, et sedens super illum habens stateram in manu sua.

6 Et audivi vocem in medio quatuor animalium, dicentem; Chœnix tritici denario; et tres chœnices hordei denario; et oleum et vinum ne læseris.

7 Et cum aperuisset sigillum quartum, audivi vocem quarti animalis dicentis; Veni et vide.

8 Et vidi, et ecce equus pallidus, et sedens super eum, nomen illi Mors; et Infernus sequebatur cum ea; et data est illis potestas interficere super quartam partem terræ, in gladio et in fame, et in morte, et à bestiis terræ.

9 Et cum aperuisset quintum sigillum, vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, et propter testimonium quod habebant.

10 Et clamabant voce magna, dicentes; Usquequo Domine sanctus et verus non judicas et vindicas sanguinem nostrum de habitantibus in terra?

11 Et datæ sunt singulis stolæ albæ, et dictum est illis, ut requiescerent adhuc tempus parvum, donec complerentur et conservi eorum, et fratres eorum, futuri trucidari sicut et illi.

* 12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, ϗ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, ϗ ὁ ἥλιος ἐγένετο ‡ μέλας ὡς ‡ σάκκος † τρίχινος, ϗ ἡ ‡ σελήνη ἐγένετο ὡς αἷμα·

* 13 Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς † ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου ‡ σειομένη.

* 14 Καὶ οὐρανὸς ‡ ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον † εἱλισσόμενον, ϗ πᾶν ὄρος ϗ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν·

* 15 Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, ϗ οἱ ‡ μεγιστᾶνες, ϗ οἱ πλούσιοι, ϗ οἱ χιλίαρχοι, ϗ οἱ δυνατοί, ϗ πᾶς δοῦλος ϗ πᾶς ‡ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ ‡ σπήλαια ϗ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων·

16 Καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι ϗ ταῖς πέτραις· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, ϗ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, ϗ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου·

17 Ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· ϗ τίς δύναται σταθῆναι; 16. † 6.

12 Et vidi, cum aperuisset sigillum sextum, et ecce terræmotus magnus factus est; et sol niger factus est tanquam saccus cilicinus, et luna facta est sicut sanguis;

13 Et stellæ cæli ceciderunt in terram, sicut sicus emittit grossos suos, à magno vento mota.

14 Et cælum recessit sicut liber involutus, et omnis mons et insula de locis suis mota sunt;

15 Et reges terræ, et magnates, et divites, et tribuni, et fortes, et omnis servus, et omnis liber absconderunt seipsos in spelæa et in petras montium;

16 Et dicunt montibus et petris; Cadite super nos et abscondite nos à facie sedentis super thronum, et ab ira Agni.

17 Quoniam venit dies magnus iræ ejus; et quis potest stare?

Κεφ. ζ'. 7.

1 ΚΑὶ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον.

2 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβάντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα Θεοῦ ζῶντος· ϗ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν ϗ τὴν θάλασσαν,

3 Λέγων· Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

CAPUT VII.

1 ET post hæc vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flaret ventus super terram, neque super mare, neque super omnem arborem.

2 Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi; et clamavit voce magna quatuor angelis, quibus datum est eis nocere terræ et mari,

3 Dicens; Ne nocete terræ, neque mari, neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum.

4 Et

4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων· ρμδ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ.

5 Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Γὰδ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·

6 Ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·

7 Ἐκ φυλῆς Συμεὼν, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Λευῒ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰσασχάρ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·

8 Ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς· καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·

10 Καὶ κράζοντες φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες· Ἡ σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τῷ ἀρνίῳ·

11 Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι ἑστήκεσαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ,

12 Λέγοντες· Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν

4 Et audivi numerum signatorum, centum quadraginta quatuor millia signati, ex omni tribu filiorum Israël.

5 Ex tribu Juda, duodecim millia signati; ex tribu Ruben, duodecim millia signati · ex tribu Gad, duodecim millia signati;

6 Ex tribu Aser duodecim, millia signati; ex tribu Nephtalim, duodecim millia signati; ex tribu Manasse, duodecim millia signati;

7 Ex tribu Symeon, duodecim millia signati; ex tribu Levi, duodecim millia signati; ex tribu Iasachar, duodecim millia signati;

8 Et tribu Zabulon, duodecim millia signati; ex tribu Joseph, duodecim millia signati; ex tribu Benjamin, duodecim millia signati.

9 Post hæc vidi et ecce turba multa, quam dinumerare illam nemo poterat, ex omni gente et tribubus et populis et linguis, stantes ante thronum et in conspectu Agni, circumamicti stolis albis; et palmæ in manibus eorum;

10 Et clamantes voce magna, dicentes; Salus Deo nostro sedenti super thronum, et Agno.

11 Et omnes angeli stabant in circuitu throni. et seniorum et quatuor animalium, et ceciderunt in conspectu throni in facies suas, et adoraverunt Deum,

12 Dicentes; Amen; Benedictio, et gloria, et sapientia, et gratiarum actio et honor, et virtus, et fortitudo Deo nostro in secula seculorum. Amen.

13 Et respondit unus ex senioribus,

πρεσβυτέρων, λέγων μοι· Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον;

* 14 Καὶ εἴρηκα αὐτῷ· Κύριε, σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέ μοι· Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης· καὶ † ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν στολὰς αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.

15 Διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, σκηνώσει ἐπ' αὐτούς.

16 Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα·

17 Ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζώσας πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 1. † 1.

Κεφ. η'. 8.

* 1 ΚΑὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο ‡ σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς † ἡμιώριον.

2 Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστήκασι· καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων, ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου.

4 Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

* 5 Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν ‡ λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ ‡ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

ribus, dicens mihi; Hi circum amicti stolis albis, qui sunt, et unde venerunt?

14 Et dixi illi; Domine, tu scis. Et dixit mihi; Hi sunt venientes de tribulatione magna, et laverunt stolas suas, et dealbaverunt stolas suas in sanguine Agni.

15 Propter hoc sunt ante thronum Dei, et serviunt ei die ac nocte in templo ejus; et sedens in throno habitabit super illos.

16 Non esurient amplius, neque sitient amplius, neque cadet super illos sol, neque omnis æstus.

17 Quoniam Agnus qui per medium throni, pascet illos, et deducet eos ad vivos fontes aquarum; et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum.

CAPUT VIII.

1 ET cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cælo, quasi media hora.

2 Et vidi septem angelos qui in conspectu Dei steterunt; et datæ sunt illis septem tubæ.

3 Et alius angelus venit, et stetit ad altare, habens thuribulum aureum; et data sunt illi incensa multa, ut daret orationibus sanctorum omnium super altare aureum quod ante thronum.

4 Et ascendit fumus incensorum orationibus sanctorum, de manu angeli, coram Deo.

5 Et accepit angelus thuribulum, et implevit illud de igne altaris, et misit in terram; et factæ sunt voces, et tonitrua, et fulgura, et terræmotus.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι.

7 Καὶ ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐσάλπισε, ϗ ἐγένετο χάλαζα ϗ πῦρ μεμιγμένα αἵματι, ϗ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· ϗ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, ϗ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, ϗ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· ϗ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης, αἷμα·

9 Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς· ϗ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη.

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, ϗ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, ϗ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, ϗ ἐπὶ τὰς πηγὰς ὑδάτων.

* 11 Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται *Ἄψινθος· ϗ γίνεται τὸ † τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς † ἄψινθον, ϗ πολλοὶ ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

* 12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, ϗ † ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου, ϗ τὸ τρίτον τῆς σελήνης, ϗ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων· ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, ϗ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, ϗ ἡ νὺξ ὁμοίως.

* 13 Καὶ εἶδον, ϗ ἤκουσα ἑνὸς ἀγγέλου ‡ πετωμένου ἐν ‡ μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν. 10. † 3.

Κεφ. θ'. 9.

* 1 ΚΑὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, ϗ εἶδον ἀσ-

6 Et septem angeli habentes septem tubas, præparaverunt seipsos ut clangerent.

7 Et primus angelus clanxit, et facta est grando, et ignis, mixta sanguine, et missa sunt in terram; et tertia pars arborum combusta est, et omne fœnum viride combustum est.

8 Et secundus angelus clanxit, et tanquam mons magnus incensus missus est in mare; et facta est tertia pars maris, sanguis.

9 Et mortua est tertia pars creaturarum in mari, habentia animas, et tertia pars navium perierunt.

10 Et tertius angelus clanxit, et cecidit de cælo stella magna incensa tanquam lampas, et cecidit in tertiam partem fluminum, et in fontes aquarum.

11 Et nomen stellæ dicitur Absinthium; et facta est tertia pars aquarum in Absinthium, et multi hominum mortui sunt de aquis, quia amaræ factæ sunt.

12 Et quartus angelus clanxit, et percussa est tertia pars solis, et tertia pars lunæ, et tertia pars stellarum, ita ut obscuraretur tertia pars eorum, et dies non luceret tertiam partem ipsius, et nox similiter.

13 Et vidi, et audivi unum angelum volantem in medio cæli, dicentem voce magna; Væ, væ, væ habitantibus in terra, de cæteris vocibus tubæ trium angelorum futurorum clangere.

CAPUT IX.

1 ET quintus angelus clanxit, et vidi stellam de cælo delapsam

ρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, ϗ ἐδόθη αὐτῷ ἡ ‡ κλεὶς τοῦ ‡ φρέατος τῆς ‡ ἀβύσσου.

delapsam in terram, et data est ei clavis putei abyssi.

2 Καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· ϗ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης· ϗ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος ϗ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος.

2 Et aperuit puteum abyssi; et ascendit fumus ex puteo sicut fumus fornacis magnæ, et obscuratus est sol et aër de fumo putei.

3 Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, ϗ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς.

3 Et de fumo exierunt locustæ in terram; et data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terræ.

4 Καὶ ἐῤῥέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον· εἰ μὴν τοὺς ἀνθρώπους μόνους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

4 Et dictum est illis, ne læderent fœnum terræ, neque omne viride, neque omnem arborem, nisi homines solos, qui non habent signum Dei in frontibus suis.

* 5 Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσι μῆνας πέντε· ϗ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς ‡ βασανισμὸς ‡ σκορπίου, ὅταν ‡ παίσῃ ἄνθρωπον.

5 Et datum est illis ne occiderent eos, sed ut cruciarent mensibus quinque; et cruciatus eorum, ut cruciatus scorpii, cum percutit hominem.

6 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, ϗ οὐχ εὑρήσουσιν αὐτόν· ϗ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, ϗ φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.

6 Et in diebus illis quærent homines mortem, et non invenient eam; et desiderabunt mori, et fugiet mors ab eis.

7 Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον· ϗ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, ϗ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων

7 Et similitudines locustarum similes equis paratis in prælium; et super capita earum tanquam coronæ similes auro, et facies earum velut facies hominum.

8 Καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, ϗ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν.

8 Et habebant capillos sicut capillos mulierum; et dentes earum sicut leonum erant.

9 Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς· ϗ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων, ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον.

9 Et habebant thoraces sicut thoraces ferreos; et, vox alarum earum sicut vox curruum, equorum multorum currentium in bellum.

* 10 Καὶ ἔχουσιν ‡ οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, ϗ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· ϗ ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.

10 Et habebant caudas similes scorpiis, et aculei erant in caudis earum; et potestas earum lædere homines mensibus quinque,

* 11 Καὶ ἔχȣσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσȣ· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊςὶ Ἀβαδδὼν, ϗ ἐν τῇ ‡ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

12 Ἡ ȣαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο ȣαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, ϗ ἤκȣσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τȣ̃ θυσιαςηρίȣ τȣ̃ χρυσȣ̃ τȣ̃ ἐνώπιον τȣ̃ Θεȣ̃,

14 Λέγȣσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃς εἶχε τὴν σάλπιγγα· Λῦσον τȣ̀ς τέσσαρας ἀγγέλȣς τȣ̀ς δεδεμένȣς ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ·

15 Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν ϗ ἡμέραν ϗ μῆνα ϗ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.

* 16 Καὶ ὁ ἀριθμὸς ‡ ςρατευμάτων τȣ̃ † ἱππικȣ̃, δύο ‡ μυριάδες μυριάδων· ϗ ἤκȣσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

* 17 Καὶ ȣ̔́τως εἶδον τȣ̀ς ‡ ἵππȣς ἐν τῇ ‡ ὁράσει, ϗ τȣ̀ς καθημένȣς ἐπ' αὐτῶν ἔχοντας ‡ θώρακας † πυρίνȣς ϗ † ὑακινθίνȣς ϗ ‡ θειώδεις· ϗ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, ϗ ἐκ τῶν ςομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ ϗ καπνὸς ϗ θεῖον.

18 Ὑπὸ τῶν τριῶν τȣ́των ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τȣ̃ πυρὸς ϗ ἐκ τȣ̃ καπνȣ̃ ϗ ἐκ τȣ̃ θείȣ τȣ̃ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν ςομάτων αὐτῶν.

19 Αἱ γὰρ ἐξȣσίαι αὐτῶν ἐν τῷ ςόματι αὐτῶν εἰσιν· αἱ γὰρ ȣ̓ραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχȣσαι κεφαλάς· ϗ ἐν αὐταῖς ἀδικȣ̃σι.

* 20 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ ȣ̓κ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, ȣ̓́τε μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐ-

11 Et habent super se regem angelum abyssi nomen ei Hebraice Abaddon, et in Græca nomen habet Apollyon.

12 Væ unum abiit, ecce veniunt adhuc duo væ post hæc.

13 Et sextus angelus clanxit, et audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei quod coram Deo,

14 Dicentem sexto angelo, qui habebat tubam; Solve quatuor angelos alligatos in flumine magno Euphrate.

15 Et soluti sunt quatuor angeli parati, in horam et diem et mensem, et annum, ut occiderent tertiam partem hominum.

16 Et numerus exercituum equestris, duo myriades myriadum; et audivi numerum eorum.

17 Et ita vidi equos in visione, et sedentes super eos habentes loricas igneas, et hyacinthinas, et sulphureas; et capita equorum tanquam capita leonum; et de oribus eorum procedit ignis, et fumus, et sulphur.

18 A tribus plagis in occisa est tertia pars hominum, de igne, et de fumo, et de sulphure procedente ex oribus ipsorum.

19 Nam potestas eorum in ore eorum est; nam caudæ eorum similes serpentibus, habentes capita; et in his nocent.

20 Et cæteri hominum qui non occisi sunt in plagis his, neque pœnitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut

τῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια, ϗ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ ϗ τὰ ἀργυρᾶ ϗ τὰ † χαλκᾶ ϗ τὰ λίθινα ϗ τὰ ‡ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν·

non adorarent dæmonia, et simulacra aurea, et argentea, et ærea, et lapidea, et lignea, quæ neque videre possunt, neque audire, neque ambulare.

* 21 Καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν † κλεμμάτων αὐτῶν. 20. † 6.

21 Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis, neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.

Κεφ. ι. 10.

CAPUT X.

1 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην· ϗ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· ϗ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, ϗ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός.

1 ET vidi alium angelum fortem descendentem de cælo, amictum nube; et iris in capite; et facies ejus ut sol, et pedes ejus tanquam columnæ ignis.

2 Καὶ εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον· ϗ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τὴν γῆν.

2 Et habebat in manu sua libellum apertum; et posuit pedem suum dextrum super mare, at sinistrum super terram.

* 3 Καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων † μυκᾶται· ϗ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς.

3 Et clamavit voce magna, quemadmodum leo rugit; et cum clamasset, locuta sunt septem tonitrua suas ipsorum voces.

4 Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἤμελλον γράφειν· ϗ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσάν μοι· Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ϗ μὴ ταῦτα γράψῃς.

4 Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces suas, futurus eram scribere; et audivi vocem de cælo, dicentem mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua, et non hæc scribas.

5 Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης ϗ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν,

5 Et angelus, quem vidi stantem super mare et super terram, levavit manum suam dexteram ad cælum,

6 Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν ϗ τὰ ἐν αὐτῷ, ϗ τὴν γῆν ϗ τὰ ἐν αὐτῇ, ϗ τὴν θάλασσαν ϗ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκ ἔσται ἔτι·

6 Et juravit in vivente in secula seculorum, qui creavit cælum et quæ in eo, et terram et quæ in ea, et mare et quæ in eo, quia tempus non erit amplius;

7 Ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, ϗ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισε τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις.

7 Sed in diebus vocis septimi angeli, cum futurus erit clangere, et consummabitur mysterium Dei, sicut evangelizavit suis servis Prophetis.

8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ
ρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ,
ϗ λέγουσα· Ὕπαγε, λάβε τὸ βιβλα-
ίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ
γγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσ-
σης ϗ ἐπὶ τῆς γῆς.

9 Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγε-
ον, λέγων αὐτῷ· Δός μοι τὸ βιβ-
αρίδιον. Καὶ λέγει μοι· Λάβε
, κατάφαγε αὐτό· ϗ πικρανεῖ σου
ὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου
ται γλυκὺ ὡς μέλι.

• 10 Καὶ ἔλαβον τὸ ‡ βιβλα-
ίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου,
ϗ ‡ κατέφαγον αὐτό· ϗ ἦν ἐν τῷ
όματί μου ὡς μέλι γλυκύ· ϗ ὅτε
φαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία
ου.

11 Καὶ λέγει μοι· Δεῖ σε
άλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς ϗ ἔθ-
εσι ϗ γλώσσαις ϗ βασιλεῦσι
ολλοῖς. 3. † 1.

Κεφ. ιά. 11.

ΚΑὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅ-
μοιος ῥάβδῳ· ϗ ὁ ἄγγε-
ος εἱστήκει, λέγων· Ἔγειραι, ϗ
έτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, ϗ τὸ
υσιαστήριον, ϗ τοὺς προσκυνοῦντας
ν αὐτῷ.

2 Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν
οῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω, ϗ μὴ αὐτὴν
ετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι·
ϗ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσι
ῆνας τεσσαράκοντα δύο.

3 Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί
ου, ϗ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας
ιακοσίας ἑξήκοντα, περιβεβλημέ-
οι σάκκους.

4 Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, ϗ
ύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ
ῆς γῆς ἑστῶσαι.

5 Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆ-
αι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόμα-
τος αὐτῶν, ϗ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς
ὐτῶν· ϗ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆ-
αι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.

6 Οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν

8 Et vox quam audivi de cælo, iterum locuta cum me, et dicens; Vade, accipe libellum apertum in manu angeli stantis super mare et super terram.

9 Et abii ad angelum, dicens ei; Da mihi libellum. Et dixit mihi; Accipe et devora illum; et faciet amaricari tuum ventrem, sed in ore tuo erit dulce tanquam mel.

10 Et accepi libellum de manu angeli, et devoravi illum; et erat in ore meo tanquam mel dulce; et cum devorassem eum, amaricatus est venter meus.

11 Et dixit mihi; Oportet te iterum prophetizare in populis et gentibus et linguis et regibus multis.

CAPUT XI.

1 ET datus est mihi calamus similis virgæ, et angelus astitit, dicens; Surge, et metire templum Dei, et altare, et adorantes in eo.

2 Et atrium quod foris templum ejice foras, et ne illud metiaris, quoniam datum est Gentibus; et civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus.

3 Et dabo duobus testibus meis, et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti saccis.

4 Hi sunt duæ olivæ, et duo candelabra quæ in conspectu Dei terræ stant.

5 Et si quis eis voluerit nocere, ignis egreditur de ore eorum, et devorat inimicos eorum; et si quis eos voluerit lædere, sic oportet eum occidi.

6 Hi habent potestatem claudere

κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ‡ βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφητείας· ϗ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, ϗ πατάξαι τὴν γῆν πάσῃ πληγῇ, ‡ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι.

7 Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτῶν, ϗ νικήσει αὐτούς, ϗ ἀποκτενεῖ αὐτούς.

8 Καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα ϗ Αἴγυπτος, ὅπου ϗ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐσταυρώθη.

9 Καὶ βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν ϗ φυλῶν ϗ γλωσσῶν ϗ ἐθνῶν τὰ πτώματα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ϗ ἥμισυ, ϗ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνήματα.

10 Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαροῦσιν ἐπ' αὐτοῖς, ϗ εὐφρανθήσονται· ϗ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας ϗ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν ἐπ' αὐτούς· ϗ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, ϗ φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς.

12 Καὶ ἤκουσαν φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν αὐτοῖς· Ἀνάβητε ὧδε. Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ· ϗ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.

13 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, ϗ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, ϗ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά· ϗ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, ϗ ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.

dere cælum, ne pluat pluvia in diebus illorum prophetiæ; et potestatem habent super aquas convertere eas in sanguinem, et percutere terram omni plaga, quotiescunque voluerint.

7 Et cum finierint testimonium suum, bestia ascendens de abysso, faciet bellum cum eis, et vincet illos, et occidet eos.

8 Et cadavera eorum in platea civitatis magnæ, quæ vocatur spiritualiter Sodoma et Ægyptus, ubi et Dominus noster crucifixus est.

9 Et videbunt de populis et tribubus et linguis et Gentibus cadavera eorum dies tres et dimidium, et cadavera eorum non sinent poni in monumenta.

10 Et habitantes in terra gaudebunt super illis, et jucundabunter, et munera mittent invicem, quoniam isti duo prophetæ cruciaverunt habitantes super terram.

11 Et post illos tres dies et dimidium, spiritus vitæ à Deo intravit in eos; et steterunt super pedes suos, et timor magnus cecidit super spectantes eos.

12 Et audivi vocem magnam de cælo dicentem eis; Ascendite huc; et ascenderunt in cælum in nube; et viderunt illos inimici eorum.

13 Et in illa hora factus est terræmotus magnus, et decima pars civitatis cecidit, et occisa sunt in terræmotu nomina hominum millia septem; et reliqui territi facti sunt, et dederunt gloriam Deo cæli.

14 Væ secundum abiit, ecce væ tertium venit cito.

15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, ϗ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι· Ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι τοῦ κόσμου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ϗ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ϗ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

15 Et septimus angelus clanxit, et factæ sunt voces magnæ in cælo, dicentes; Factum est regnum hujus mundi, Domini nostri, et Christi ejus, et regnabit in secula seculorum.

16 Καὶ οἱ εἴκοσι ϗ τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ϗ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ,

16 Et viginti et quatuor seniores in conspectu Dei sedentes in thronis suis, ceciderunt in facies suas, et adoraverunt Deum,

17 Λέγοντες· Εὐχαριστοῦμέν σοι Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν, ϗ ὁ ἦν, ϗ ὁ ἐρχόμενος· ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, ϗ ἐβασίλευσας·

17 Dicentes; Gratias agimus tibi Domine Deus omnipotens, qui existens, et qui erat, et qui venturus; quia accepisti virtutem tuam magnam, et regnasti;

18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, ϗ ἦλθεν ἡ ὀργή σου· ϗ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι ϗ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις, ϗ τοῖς ἁγίοις ϗ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς ϗ τοῖς μεγάλοις· ϗ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

18 Et Gentes iratæ sunt, et advenit ira tua; et tempus mortuorum, judicari, et reddere mercedem servis tuis prophetis, et sanctis, et timentibus nomen tuum, parvis et magnis, et perdere corrumpentes terram.

19 Καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ϗ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ ϗ ἐγένοντο ἀστραπαὶ ϗ φωναὶ ϗ βρονταὶ ϗ σεισμὸς ϗ χάλαζα μεγάλη. 2. † 0.

19 Et apertum est templum Dei in cælo, et visa est arca testamenti ejus in templo ejus, et facta sunt fulgura, et voces et tonitrua et terræ motus et grando magna.

Κεφ. ιβ'. 12.

CAPUT XII.

1 ΚΑὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, ϗ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, ϗ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα·

1 ET signum magnum visum est in cælo; Mulier circumamicta sole, et luna sub pedibus ejus, et in capite ejus corona stellarum duodecim;

2 Καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, κράζει ὠδίνουσα, ϗ βασανιζομένη τεκεῖν.

2 Et in utero habens, clamabat parturiens, et cruciata parere.

3 Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, ϗ ἰδοὺ δράκων μέγας πυῤῥὸς, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ ϗ κέρατα δέκα· ϗ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ διαδήματα ἑπτά.

3 Et visum est aliud signum in cælo, et ecce draco magnus rufus, habens capita septem, et cornua decem; et in captibus suis diademata septem.

4 Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, ϗ

4 Et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cæli, et

ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· ϗ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ.

5 Καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄῤῥενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ϗ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν ϗ τὸν θρόνον αὐτοῦ.

6 Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα.

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ ϗ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ δράκοντος, ϗ ὁ δράκων ἐπολέμησε, ϗ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ·

8 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὔτε τόπος εὑρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ.

9 Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος, ϗ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· ϗ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ· Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία ϗ ἡ δύναμις ϗ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ϗ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι κατεβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας ϗ νυκτός.

11 Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, ϗ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν· ϗ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου.

12 Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οἱ οὐρανοὶ ϗ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· Οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν ϗ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ

misit eas in terram; et draco stetit ante mulierum futuram parere, ut cum peperisset, filium ejus devoraret.

5 Et peperit filium masculum, qui futurus erat pascere omnes Gentes in virga ferrea; et raptus est filius ejus ad Deum et thronum ejus.

6 Et mulier fugit in solitudinem, ubi habet ibi locum paratum à Deo, ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta.

7 Et factum est prælium in cælo; Michaël et angeli ejus præliabantur cum dracone, et draco pugnabat, et angeli ejus.

8 Et non valuerunt, neque locus inventus est eorum amplius in cælo.

9 Et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus, vocatus diabolus et satanas, decipiens habitatam universam, projectus est in terram; et angeli ejus cum illo projecti sunt.

10 Et audivi vocem magnam dicentem in cælo; Nunc facta est salus, et virtus et regnum Dei nostri, et potestas Christi ejus; quia projectus est accusator fratrum nostrorum, accusans illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte.

11 Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, et propter verbum testimonii sui; et non dilexerunt animam suam usque ad mortem.

12 Propter hoc lætamini cæli et in eis habitantes; Væ habitatoribus terræ et maris, quia descendit diabolus ad vos habens animum

διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν
μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν
ἔχει.

animum magnum, sciens quod
modicum tempus habet.

* 13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων
ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε
τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκε τὸν ‡ ἄῤ-
ῤενα.

13 Et cum vidit draco quod
projectus esset in terram, per-
secutus est mulierem, quæ pe-
perit masculum.

* 14 Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ
δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου,
ἵνα † πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς
τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ
καιρὸν ϗ καιροὺς, ϗ ἥμισυ καιροῦ,
ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως.

14 Et datæ sunt mulieri duæ
alæ aquilæ magnæ, ut volaret
in desertum in locum suum, u-
bi alitur illic tempus, et tempo-
ra, et dimidium temporis, à
facie serpentis.

* 15 Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ὀπίσω
τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
ὕδωρ ὡς ποταμὸν· ἵνα ταύτην †
ποταμοφόρητον ποιήσῃ.

15 Et emisit serpens post
mulierem ex ore suo aquam
tanquam flumen, ut eam flu-
mine ſatam faceret.

16 Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυ-
ναικὶ, ϗ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐ-
τῆς, ϗ κατέπιε τὸν ποταμὸν ὃν ἔβα-
λεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

16 Et adjuvit terra mulie-
rem, et aperuit terra os suum,
et absorbuit flumen quod ejecit
draco de ore suo.

17 Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ
τῇ γυναικὶ, ϗ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλε-
μον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος
αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς
τοῦ Θεοῦ, ϗ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν
τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

17 Et iratus est draco in mu-
lierem, et abiit facere prælium
cum reliquis seminis ejus, cus-
todientibus mandata Dei, et ha-
bentibus testimonium Jesu
Christi.

18 Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον
τῆς θαλάσσης. 3. † 2.

18 Et steti supra arenam
maris.

Κεφ. ιγ'. 13.

CAPUT XIII.

* 1 ΚΑὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσ-
σης θηρίον ἀναβαῖνον,
ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ ϗ κέρατα δέκα·
ϗ ἐπὶ τῶν ‡ κεράτων αὐτοῦ ‡ δέκα
‡ διαδήματα, ϗ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς
αὐτοῦ ὄνομα βλασφημίας.

1 ET vidi de mari bestiam
ascendentem, habentem
capita septem, et cornua decem,
et super cornua ejus decem di-
ademata, et super capita ejus
nomen blasphemiæ.

* 2 Καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν
ὅμοιον † παρδάλει, ϗ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὡς † ἄρκτου, ϗ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς
στόμα λέοντος, ϗ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ
δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ϗ τὸν
θρόνον αὐτοῦ, ϗ ἐξουσίαν μεγάλην.

2 Et bestia quam vidi erat
similis pardo, et pedes ejus si-
cut ursi, et os ejus sicut os leo-
nis, et dedit illi draco virtutem
suam, et thronum suum, et po-
testatem magnam.

3 Καὶ εἶδον μίαν τῶν κεφαλῶν
αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον·
ϗ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ

3 Et vidi unum de capitibus
suis quasi cæsum in mortem; et
plaga mortis ejus curata est; et

 admi-

ἐθεραπεύθη, καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου.

admirata est universa terra post bestiam;

* 4 Καὶ προσεκύνησαν τὸν δράκοντα ὃς ἔδωκεν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέγοντες· Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; τίς δύναται † πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;

4 Et adoraverunt draconem, qui dedit potestatem bestiæ, et adoraverunt bestiam, dicentes; Quis similis bestiæ; quis potest pugnare cum ea?

5 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας τεσσαρακονταδύο.

5 Et datum est ei os loquens magna et blasphemias, et data est ei potestas bellum facere menses quadraginta duos.

6 Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.

6 Et aperuit os suum in blasphemiam ad Deum, blasphemare nomen ejus, et tabernaculum ejus, et in cælo habitantes.

7 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.

7 Et datum est illi bellum facere cum sanctis, et vincere eos; et data est illi potestas in omnem tribum, et linguam, et gentem.

8 Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

8 Et adorabunt eum omnes habitantes super terram, quorum non scripta sunt nomina in libro vitæ Agni mactati à fundatione mundi.

9 Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω.

9 Si quis habet aurem, audiat.

* 10 Εἴ τις † αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι, ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

10 Si quis in captivitatem ducit, in captivitatem vadit; si quis in gladio occiderit, oportet eum in gladio occidi. Hic est patientia et fides sanctorum.

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ· καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.

11 Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, et habebat cornua duo similia agno; et loquebatur sicut draco.

12 Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

12 Et potestatem prioris bestiæ omnem facit in conspectu ejus, et facit terram et habitantes in ea, ut adorent bestiam primam, cujus curata est plaga mortis ejus.

13 Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ

13 Et facit signa magna, ut et ignem faciat descendere de cælo in

τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν, ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.

14 Καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου· λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃ ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας, ϗ ἔζησε.

15 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα ϗ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, ϗ ποιήσῃ, ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθῶσι·

16 Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς ϗ τοὺς μεγάλους, ϗ τοὺς πλουσίους ϗ τοὺς πτωχοὺς, ϗ τοὺς ἐλευθέρους ϗ τοὺς δούλους, ἵνα δώσῃ αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

17 Καὶ ἵνα μήτις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

19 Ὧδε ἡ σοφία ἐςί. ὁ ἔχων τὸν νοῦν, ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐςὶ, ϗ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξς΄. 7. † 2.

Κεφ. ιδ΄. 14.

1 ΚΑὶ εἶδον, ϗ ἰδοὺ ἀρνίον ἑςηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιὼν, ϗ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

2 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, ϗ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· ϗ φωνὴν ἤκουσα κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.

3 Καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ϗ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων, ϗ τῶν πρεσβυτέρων· ϗ οὐδεὶς ἠδύνατο μαθεῖν τὴν

in terram, in conspectu hominum.

14 Et decipit habitantes in terra, propter signa quæ data sunt illi facere in conspectu bestiæ, dicens habitantibus in terra, facere imaginem bestiæ, quæ habet plagam gladii, et vixit.

15 Et datum est illi dare spiritum imagini bestiæ, ut et loquatur imago bestiæ, et faciat, quicunque non adorant imaginem bestiæ, ut occidantur;

16 Et facit omnes parvos et magnos, et divites, et pauperes, et liberos et servos, ut det illis characterem, in manu eorum dextera, aut in frontibus eorum.

17 Et ut ne quis possit emere aut vendere, si non habens characterem, aut nomen bestiæ, aut numerum nominis ejus.

18 Hic sapientia est Habens mentem, computet numerum bestiæ; numerus enim hominis est, et numerus ejus sexcenti sexaginta sex.

CAPUT XIV.

1 ET vidi, et ecce Agnus stans supra montem Sion et cum eo centum quadraginta quatuor millia habentes nomen Patris ejus scriptum in frontibus suis.

2 Et audivi vocem de cœlo, tanquam vocem aquarum multarum, et tanquam vocem tonitrui magni; et vocem audivi citharœdorum citharizantium in citharis suis;

3 Et cantant quasi canticum novum ante thronum, et ante quatuor animalia, et seniores; et nemo poterat discere canticum, nisi

ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς·

nisi illa centum quadraginta quatuor millia, empti de terra;

* 4 Οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ‡ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ‡ ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ‡ ἀρνίῳ·

4 Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati; virgines enim sunt. Hi sunt sequentes Agnum quocumque ierit; hi empti sunt ex hominibus, primitiæ Deo et Agno;

5 Καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη δόλος· ἄμωμοι γάρ εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ.

5 Et in ore eorum non est inventus dolus; sine macula enim sunt coram throno Dei.

6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετώμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν.

6 Et vidi alterum angelum volantem in medio cæli, habentem evangelium æternum, evangelizare habitantibus super terram, et omni genti, et tribui, et linguæ et populo;

7 Λέγοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Φοβήθητε τὸν Θεὸν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.

7 Dicentem in voce magna; Timete Deum, et date illi gloriam, quia venit hora judicii ejus; et adorate eum qui fecit cælum et terram et mare et fontes aquarum.

8 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἠκολούθησε, λέγων· Ἔπεσεν ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα ἔθνη.

8 Et alius angelus secutus est dicens; Cecidit cecidit Babylon civitas illa magna, quia ex vino iræ fornicationis suæ potavit omnes gentes.

9 Καὶ τρίτος ἄγγελος ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Εἴ τις τὸ θηρίον προσκυνεῖ καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ·

9 Et tertius angelus secutus est illos, dicens in voce magna; Si quis bestiam adoraverit et imaginem ejus, et acceperit characterem in fronte sua aut in manu sua;

* 10 Καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ‡ κεκερασμένου † ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου.

10 Et hic bibet de vino iræ Dei, mixto mero in poculo iræ ipsius, et cruciabitur in igne et sulphure in conspectu sanctorum angelorum et ante conspectum agni.

11 Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσ-

11 Et fumus cruciatus eorum ascendit in secula seculorum; et non habent requiem die ac nocte adorantes bestiam et imaginem ejus,

κυνοῦντες τὸ θηρίον ϗ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, ϗ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

12 Ὧδε ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· ὧδε οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ϗ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

* 13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης μοι, γράψον· Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες † ἀπάρτι. Ναὶ, λέγει τὸ Πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ᾽ αὐτῶν.

14 Καὶ εἶδον, ϗ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, ϗ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενος ὅμοιος υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, ϗ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ.

15 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν μεγάλῃ φωνῇ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· Πέμψον τὸ δρέπανόν σου, ϗ θέρισον· ὅτι ἦλθέ σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι· ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς.

16 Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· ϗ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων ϗ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ.

* 18 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός· ϗ ἐφώνησε ‡ κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ ‡ δρέπανον τὸ ‡ ὀξὺ, λέγων· Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, ϗ ‡ τρύγησον τοὺς † βότρυας τῆς ‡ ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι † ἤκμασαν αἱ ‡ σταφυλαὶ αὐτῆς.

19 Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, ϗ ἐτρύγησε τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, ϗ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην.

* 20 Καὶ ‡ ἐπατήθη ἡ ‡ ληνὸς ἔξω τῆς πόλεως, ϗ ἐξῆλθεν αἷμα

ejus, et si quis acceperit characterem nominis ejus.

12 Hic patientia sanctorum est; hic custodientes mandata Dei, et fidem Jesu.

13 Et audivi vocem de cælo, dicentem mihi, Scribe; Beati mortui in Domino morientes à modo. Etiam, dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus suis; at opera illorum sequuntur cum ipsis.

14 Et vidi, et ecce nubes alba, et super nubem sedens similis Filio hominis, habens in capite suo coronam auream, et in manu sua falcem acutam.

15 Et alius angelus exivit de templo, clamans in voce magna sedenti super nubem; Mitte falcem tuam, et mete, quia venit tibi hora metendi; quoniam aruit messis terræ.

16 Et misit sedens super nubem falcem suam in terram; et demessa est terra.

17 Et alius angelus exivit de templo quod in cælo, habens et ipse falcem acutam.

18 Et alius angelus exivit de altari, habens potestatem supra ignem; et clamavit clamore magno habenti falcem acutam, dicens; Mitte tuam falcem acutam, et vindemia botros vineæ terræ; quoniam maturæ sunt uvæ ejus.

19 Et misit angelus falcem suam in terram, et vindemiavit vineam terræ, et misit in lacum iræ Dei magnum.

20 Et calcatus est lacus extra civitatem, et exivit sanguis de lacu

ἐκ τῆς ληνȣ̃ ἄχρι τῶν ‡ χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ ‡ ςαδίων ‡ χιλίων ‡ ἑξακοσίων. 20. † 4.

Κεφ. ιέ. 15.

1 ΚΑὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ ȣ̓ρανῷ μέγα ϗ θαυμαςὸν, ἀγγέλȣς ἑπτὰ, ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τȣ̃ Θεȣ̃.

2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί· ϗ τοὺς νικῶντας ἐκ τȣ̃ θηρίȣ ϗ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτȣ̃ ϗ ἐκ τȣ̃ χαράγματος αὐτȣ̃, ἐκ τȣ̃ ἀριθμȣ̃ τȣ̃ ὀνόματος αὐτȣ̃, ἑςῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τȣ̃ Θεȣ̃·

3 Καὶ ᾄδȣσι τὴν ᾠδὴν Μωσέως δȣ́λȣ τȣ̃ Θεȣ̃, ϗ τὴν ᾠδὴν τȣ̃ ἀρνίȣ, λέγοντες· Μεγάλα ϗ θαυμαςὰ τὰ ἔργα σȣ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι ϗ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σȣ, ὁ βασιλεὺς τῶν ἁγίων.

4 Τίς ȣ̓ μὴ φοβηθῇ σε, Κύριε, ϗ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σȣ; ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξȣσι ϗ προσκυνήσȣσιν ἐνώπιόν σȣ· ὅτι τὰ δικαιώματά σȣ ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, ϗ ἰδȣ̀ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τȣ̃ μαρτυρίȣ ἐν τῷ ȣ̓ρανῷ.

6 Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς, ἐκ τȣ̃ ναȣ̃, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν ϗ λαμπρὸν, ϗ περιεζωσμένοι περὶ τὰ ςήθη ζώνας χρυσᾶς·

7 Καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμȣ́σας τȣ̃ θυμȣ̃ τȣ̃ Θεȣ̃ τȣ̃ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

8 Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνȣ̃ ἐκ τῆς δόξης τȣ̃ Θεȣ̃, ϗ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτȣ̃· ϗ ȣ̓δεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τε-

lacu usque ad frenos equorum à stadiis mille sexcentis.

CAPUT XV.

1 ET vidi aliud signum in cælo magnum et mirabile, angelos septem, habentes plagas septem novissimas, quoniam in illis consummata est ira Dei.

2 Et vidi tanquam mare vitreum mistum igne; et vincentes ex bestia et ex imagine ejus, et ex charactere ejus, ex numero nominis ejus, stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei;

3 Et cantant canticum Mosis servi Dei, et canticum Agni, dicentes; Magna et mirabilia opera tua, Domine Deus omnipotens; justæ et veræ viæ tuæ, Rex sanctorum.

4 Quis non timebit te, Domine, et glorificabit nomen tuum? quia solus sanctus, quoniam omnes gentes venient et adorabunt in conspectu tuo; quoniam judicia tua manifestata sunt.

5 Et post hæc vidi, et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in cælo.

6 Et exierunt septem angeli, habentes septem plagas, de templo, vestiti linum purum, et splendidum. et præcincti circa pectora zonas aureas.

7 Et unum de quatuor animalibus dedit septem angelis septem phialas aureas, plenas iracundiæ Dei viventis in secula seculorum.

8 Et impletum est templum fumo ex gloria Dei, et de virtute ejus; et nemo poterat introire in templum, donec consummaren-

tur

λεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

Κεφ. ιϛ'. 16.

1 ΚΑὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· Ὑπάγετε καὶ ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας.

3 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ· καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα.

5 Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· Δίκαιος, Κύριε, εἶ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας·

6 Ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοι γάρ εἰσι.

7 Καὶ ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος. Ναὶ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

8 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί.

* 9 Καὶ ‡ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι ‡ καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας· καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

* 10 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν ‡ φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο

tur septem plagæ septem angelorum.

CAPUT XVI.

1 ET audivi vocem magnam de templo, dicentem septem angelis; Ite et effundite phialas iræ Dei in terram.

2 Et abiit primus, et effudit phialam suam in terram; et factum est vulnus malum et malignum in homines habentes characterem bestiæ, et imaginem ejus adorantes.

3 Et secundus angelus effudit phialam suam in mare; et factus est sanguis tanquam mortui; et omnes anima vivens mortua est in mari.

4 Et tertius angelus effudit phialam suam in flumina et fontes aquarum; et factus est sanguis.

5 Et audivi angelum aquarum dicentem, Justus, Domine, es, qui existens, et qui erat et sanctus quia hæc judicasti.

6 Quia sanguinem sanctorum et prophetarum effuderunt, et sanguinem eis dedisti bibere; digni enim sunt.

7 Et audivi alterum de altari dicentem; Etiam Domine Deus omnipotens, vera et justa judicia tua.

8 Et quartus angelus effudit phialam suam in solem; et datum est ei æstu affligere homines in igne.

9 Et æstuaverunt homines æstu magno, et blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatem super plagas has; et non egerunt pœnitentiam dare illi gloriam.

10 Et quintus angelus effudit phialam suam super thronum bestiæ; et factum est regnum ejus

ἡ βασιλεία αὐτοῦ † ἐσκοτωμένη· ϗ † ἐμασσῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ ‡ πόνȣ·

11 Καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν ϗ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν· ϗ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

12 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην· ϗ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίȣ.

* 13 Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ‡ δράκοντος ϗ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίȣ ϗ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτȣ πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὅμοια † βατράχοις.

14 Εἰσὶ γὰρ πνεύματα δαιμόνων ποιοῦντα σημεῖα ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς ϗ τῆς οἰκȣμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ παντοκράτορος.

15 Ἰδού, ἔρχομαι ὡς κλέπτης· Μακάριος ὁ γρηγορῶν, ϗ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, ϗ βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ.

16 Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἀρμαγεδδών.

17 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα· ϗ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνȣ, λέγȣσα· Γέγονε.

18 Καὶ ἐγένοντο φωναὶ ϗ βρονταὶ ϗ ἀστραπαί· ϗ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας.

19 Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, ϗ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· ϗ Βα-

ejus tenebrosum; et mandebant linguas suas ex labore;

11 Et blasphemaverunt Deum cæli ex laboribus suis et ex vulneribus suis; et non egerunt pœnitentiam ex operibus suis.

12 Et sextus angelus effudit phialam suam in flumen magnum Euphraten; et exsiccata est aqua ejus, ut præpararetur via regum ab ortu solis.

13 Et vidi de ore draconis, et de ore bestiæ, et de ore pseudoprophetæ spiritus tres immundos similes ranis.

14 Sunt enim spiritus dæmoniorum facientes signa, qui procedunt ad reges terræ et habitatæ totius, congregare illos in prælium diei illius magnæ Dei omnipotentis.

15 Ecce venio sicut fur; Beatus vigilans, et custodiens vestimenta sua, ne nudus ambulet, et videant turpitudinem ejus.

16 Et congregavit illos in locum vocatum Hebraïce Armageddon.

17 Et septimus angelus effudit phialam suam in aërem; et exivit vox magna de templo cœli, à throno, dicens; Factum est.

18 Et factæ sunt voces, et fulgura, et tonitrua; et terræmotus factus est magnus, qualis non factus est ex quo homines facti sunt super terram, talis terræmotus sic magnus.

19 Et facta est civitas magna in tres partes, et civitates Gentium ceciderunt; et Babylon magna

Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτή-
ριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς
αὐτοῦ.

20 Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, ϗ
ὄρη οὐχ εὑρέθησαν.

* 21 Καὶ † χάλαζα μεγάλη
ὡς † ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους·
ϗ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν
Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλά-
ζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐ-
τῆς ‡ σφόδρα. 11. † 4.

Κεφ. ιζ'. 17.

1 ΚΑὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ
ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς
ἑπτὰ φιάλας, ϗ ἐλάλησε μετ' ἐ-
μοῦ, λέγων μοι· Δεῦρο, δείξω σοι
τὸ κρῖμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης,
τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν
πολλῶν·

2 Μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασι-
λεῖς τῆς γῆς, ϗ ἐμεθύσθησαν ἐκ
τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ
κατοικοῦντες τὴν γῆν.

3 Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον
ἐν πνεύματι· ϗ εἶδον γυναῖκα
καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον,
γέμον ὀνομάτων βλασφημίας, ἔ-
χον κεφαλὰς ἑπτὰ ϗ κέρατα
δέκα.

* 4 Καὶ ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλη-
μένη πορφύρᾳ ϗ κοκκίνῳ, ϗ ‡ κε-
χρυσωμένη χρυσῷ ϗ λίθῳ τιμίῳ
ϗ μαργαρίταις, ἔχουσα χρυσοῦν
ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέ-
μον ‡ βδελυγμάτων ϗ † ἀκαθάρ-
τητος πορνείας αὐτῆς·

5 Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς
ὄνομα γεγραμμένον· Μυστήριον·
Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν
πορνῶν ϗ τῶν βδελυγμάτων τῆς
γῆς.

* 6 Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα
μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁ-
γίων, ϗ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρ-
τύρων Ἰησοῦ· ϗ ἐθαύμασα, ἰδὼν
αὐτὴν, † θαῦμα μέγα.

magna venit in memoriam ante
Deum, dare illi poculum vini in
dignationis iræ ejus.

20 Et omnis insula fugit, et
montes non sunt inventi.

21 Et grando magna sicut ta-
lentaria descendit de cælo in
homines; et blasphemaverunt
homines Deum ex plaga gran-
dinis; quoniam magna est pla-
ga ejus vehementer.

CAPUT XVII.

1 ET venit unus de septem
angelis habentibus sep-
tem phialas, et locutus est me-
cum, dicens; Veni, ostendam
tibi damnationem meretricis
magnæ, sedentis super aquas
multas;

2 Cum qua fornicati sunt re-
ges terræ, et inebriati sunt de
vino fornicationis ejus habitan-
tes terram.

3 Et abstulit me in desertum
in spiritu; et vidi mulierem se-
dentem super bestiam cocci-
neam, plenam nominibus blas-
phemiæ, habentem capita sep-
tem et cornua decem.

4 Et mulier circumdata pur-
pura et coccino, et inaurata au-
ro et lapide pretioso et marga-
ritis, habens aureum poculum
in manu sua, plenum abomina-
tionibus etimmunditia fornica-
tionis suæ;

5 Et in fronte ejus nomen
scriptum; Mysterium; Babylon
magna, mater fornicationum
et abominationum terræ.

6 Et vidi mulierem ebriam de
sanguine sanctorum, et de san-
guine martyrum Jesu; et mira-
tus sum, videns illam, admira-
tionem magnam.

7 Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος· Διατί ἐθαύμασας; ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς ϗ τȣ͂ θηρίȣ τȣ͂ βαστάζοντος αὐτὴν, τȣ͂ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς ϗ τὰ δέκα κέρατα.

8 Θηρίον ὃ εἶδες, ἦν, ϗ ȣ̓κ ἔστι· ϗ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσȣ, ϗ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν, ϗ θαυμάσονται οἱ κατοικȣ͂ντες ἐπὶ τῆς γῆς, (ὧν ȣ̓ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμȣ) βλέποντες τὸ θηρίον ὅ,τι ἦν, ϗ ȣ̓κ ἔστι, καίπερ ἐστίν.

9 Ὧδε ὁ νȣ͂ς ὁ ἔχων σοφίαν. Αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ, ὄρη εἰσὶν ἑπτὰ, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν.

10 Καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν· οἱ πέντε ἔπεσαν, ϗ ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος ȣ̓́πω ἦλθε· ϗ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι.

11 Καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, ϗ ȣ̓κ ἔστι, ϗ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, ϗ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, ϗ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει.

12 Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν ȣ̓́πω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξȣσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνȣσι μετὰ τȣ͂ θηρίȣ.

13 Οὗτοι μίαν γνώμην ἔχȣσι, ϗ τὴν δύναμιν ϗ τὴν ἐξȣσίαν ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ διαδιδώσȣσιν.

14 Οὗτοι μετὰ τȣ͂ ἀρνίȣ πολεμήσȣσι, ϗ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτοὺς, ὅτι Κύριος κυρίων ἐστὶ ϗ βασιλεὺς βασιλέων· ϗ οἱ μετ' αὐτȣ͂, κλητοὶ ϗ ἐκλεκτοὶ ϗ πιστοί.

15 Καὶ λέγει μοι, τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, ȣ̓͂ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ ϗ ὄχλοι εἰσὶ, ϗ ἔθνη ϗ γλῶσσαι.

16 Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες ἐπὶ τὸ θηρίον, ȣ̔͂τοι μισήσȣσι τὴν πόρνην, ϗ ἠρημωμένην ποιήσȣσιν αὐτὴν ϗ γυμνὴν, ϗ τὰς

7 Et dixit mihi angelus; Quare miraris ? ego tibi dicam mysterium mulieris, et bestiæ portantis eam habentis septem capita, et decem cornua.

8 Bestia quam vidisti, erat, et non est ; et futura est ascendere de abysso, et in interitum abire, et mirabuntur habitantes super terram, (quorum non scripta sunt nomina in libro vitæ a constitutione mundi) videntes bestiam, quæ erat, et non est, quamvis est.

9 Hic sensus habens sapientiam. Septem capita, septem sunt montes, ubi mulier sedet super eos.

10 Et reges septem sunt; quinque ceciderunt,et unus est, alius nondum venit; et eum venerit, paululum illum oportet manere.

11 Et bestia quæ erat, ei non est,et ipse octavus est, et de septem est, et in interitum vadit.

12 Et decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, qui regnum nondum acceperunt, sed potestatemtanquam regesunam horam accipiunt cum bestia.

13 Hi unum consilium habent, et virtutem et potestatem suam bestiæ tradent.

14 Hi cum Agno pugnabunt, et Agnus vincet illos; quoniam Dominus dominorum est,et rex regum ; et qui cum illo, vocati et electi et fideles.

15 Et dicit mihi, aquæ quas vidisti, ubi meretrix sedet, populi et turbæ sunt, et gentes et linguæ,

16 Et decem cornua quæ vidisti in bestia, hi odient fornicatiam, et desolatam facient illam et nudam, et carnes ejus manducabunt

σάρκας αὐτῆς φάγονται, ϗ αὐτὴν κατακαύσȣσιν ἐν πυρί.

17 Ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτȣ̃, ϗ ποιῆσαι μίαν γνώμην, ϗ δȣ̃ναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ ἄχρι τελεσθῇ τὰ ῥήματα τȣ̃ Θεȣ̃.

18 Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔςιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχȣσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.
5. † 2.

Κεφ. ιή. 18.

1 ΚΑὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃, ἔχοντα ἐξȣσίαν μεγάλην· ϗ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτȣ̃·

2 Καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ, φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· Ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ϗ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων, ϗ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτȣ, ϗ φυλακὴ παντὸς ὀρνέȣ ἀκαθάρτȣ ϗ μεμισημένȣ·

3 Ὅτι ἐκ τȣ̃ οἴνȣ τȣ̃ θυμȣ̃ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκε πάντα τὰ ἔθνη· ϗ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, ϗ οἱ ‡ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τȣ̃ ςρήνȣς αὐτῆς ἐπλȣ́τησαν.

* 4 Καὶ ἤκȣσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃, λέγȣσαν· Ἐξέλθετε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μȣ, ἵνα μὴ † συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, ϗ ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς·

5 Ὅτι ἠκολȣ́θησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃, ϗ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.

* 6 Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς ϗ αὐτὴ ἀπέδωκεν ὑμῖν, ϗ † διπλώσατε αὐτῇ διπλȣ̃ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλȣ̃ν.

7 Ὅσα ἐδόξασεν ἑαυτὴν ϗ ἐ-

ducabunt, et ipsam concremabunt in igni.

17 Nam Deus dedit in corda eorum facere sententiam ejus, et facere unam sententiam, et dare regnum suum bestiæ, donec consummentur verba Dei.

18 Et mulier quam vidisti, est civitas magna, habens regnum super reges terræ.

CAPUT XVIII.

1 ET post hæc vidi angelum descendentem de cœlo, habentem potestatem magnam; et terra illuminata est à gloria ejus.

2 Et exclamavit in fortitudine, voce magna dicens, Cecidit cecidit Babylon magna, et facta est habitatio dæmoniorum, et custodia omnis spiritus immundi, et custodia omnis volucris immundæ et odibilis.

3 Quia de vino iræ fornicationis ejus biberunt omnes gentes; et reges terræ cum illa fornicati sunt, et mercatores, terræ de virtute deliciarum ejus divites facti sunt.

4 Et audivi aliam vocem de cœlo, dicentem; Exite de illa populus meus, ne communicetis peccatis ejus, et ut non accipiatis de plagis ejus.

5 Quoniam pervenerunt ejus peccata usque ad cælum, et recordatus est Deus injustitias ejus.

6 Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis, et duplicate ei duplicia secundum opera ejus; in poculo quo miscuit, miscete illi duplum.

7 Quanta glorificavit se ipsam et

ϛρηνίασε, τοσȣ̃τον δότε αὐτῇ βασανισμὸν ϗ πένθ@· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει· Κάθημαι βασίλισσα, ϗ χήρα ὀυκ εἰμὶ, ϗ πένθ@ ὀυ μὴ ἴδω.

8 Διὰ τȣ̃το ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξȣσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατ@ ϗ πένθ@ ϗ λιμός· ϗ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς Κύρι@ ὁ Θεὸς ὁ κρίνων αὐτήν.

* 9 Καὶ κλαύσονται αὐτὴν ϗ κόψονται ἐπ' αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς ‡ πορνεύσαντες ϗ ‡ ϛρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν ‡ καπνὸν τῆς ‡ πυρώσεως αὐτῆς·

10 Ἀπὸ μακρόθεν ἑϛηκότες, διὰ τὸν φόβον τȣ̃ βασανισμȣ̃ αὐτῆς, λέγοντες· Οὐαὶ, ὀυαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρὰ, ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σȣ.

11 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίȣσι ϗ πενθȣ̃σιν ἐπ' αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν ὀυδεὶς ἀγοράζει ὀυκέτι·

* 12 Γόμον χρυσȣ̃ ϗ ἀργύρȣ ϗ λίθȣ τιμίȣ, ϗ μαργαρίτȣ, ϗ βύσσȣ, ϗ πορφύρας, ϗ † σηρικȣ̃, ϗ κοκκίνȣ, ϗ παν ξύλον † θύϊνον, ϗ πᾶν σκεῦ@ † ἐλεφάντινον, ϗ πᾶν σκεῦ@ ἐκ ξύλȣ τιμιωτάτȣ, ϗ χαλκȣ̃, ϗ † σιδήρȣ, ϗ † μαρμάρȣ,

* 13 Καὶ † κινάμωμον, ϗ ‡ θυμιάματα, ϗ μύρον, ϗ ‡ λίβανον, ϗ οἶνον, ϗ ἔλαιον, ϗ † σεμίδαλιν, ϗ σῖτον, ϗ κτήνη, ϗ πρόβατα, ϗ ἵππων, ϗ † ῥεδῶν, ϗ σωμάτων, ϗ ψυχὰς ἀνθρώπων.

* 14 Καὶ ἡ † ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σȣ ἀπῆλθεν ἀπὸ σȣ̃, ϗ πάντα τὰ † λιπαρὰ ϗ τὰ λαμπρὰ ἀπῆλθεν ἀπὸ σȣ̃, ϗ ὀυκέτι ὀυ μὴ εὑρήσῃς αὐτά.

15 Οἱ ἔμποροι τȣ́των οἱ πλȣτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ϛήσονται, διὰ τὸν φόβον τȣ̃

et in deliciis fuit, tantum date illi cruciatum et luctum; quia in corde suo dicit; Sedeo regina, et vidua non sum, et luctum non videbo.

8 Propter hoc in una die venient plagæ ejus, mors et luctus et fames; et in igne comburetur, quia fortis Dominus Deus judicans illam.

9 Et flebunt eam, et plangent super illam reges terræ, eum illa fornicantes et luxuriantes, cum viderint fumum incendii ejus;

10 A longe stantes propter timorem cruciatus ejus, dicentes; Væ, væ civitas illa magna, Babylon, civitas illa fortis; quoniam in una hora venit judicium tuum.

11 Et mercatores terræ plorant et lugent super illam; quoniam merces eorum nemo emit amplius;

12 Merces auri et argenti et lapidis pretiosi, et margaritæ, et byssi, et purpuræ, et serici, et coccini, et omne lignum thyinum, et omne vas eburneum, et omne vas ex ligno pretioso, et ære, et ferro, et marmore,

13 Et cinamomum, et suffitus, et unguentum, et thus, et vinum, et oleum, et similam, et triticum, et jumenta, et oves; et equorum, et rhedarum et mancipiorum, et animas hominum.

14 Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt à te, et omnia pinguia et præclara perierunt à te, et amplius non invenies illa.

15 Mercatores horum divites facti ab ea, à longe stabunt propter

βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες·

ter timorem cruciatus ejus, flentes ac lugentes;

16 Καὶ λέγοντες· Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.

16 Et dicentes; Væ, væ, civitas illa magna, circumamicta bysso et purpura et coccino, et deaurata in auro et lapide pretioso, et margaritis; quoniam una hora desertæ sunt tantæ divitiæ.

* 17 Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ † ὅμιλος, καὶ ‡ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ ‡ μακρόθεν ἔστησαν,

17 Et omnis gubernator, et omnis in navibus turba, et nautæ et quotquot mare operantur, à longe steterunt,

18 Καὶ ἔκραζον, ὁρῶντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες· Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ;

18 Et clamaverunt, videntes fumum incendii ejus, dicentes; Quæ similis civitati huic magnæ?

* 19 Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς † τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.

19 Et miserunt pulverem super capita sua, et clamaverunt flentes et lugentes, dicentes; Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes habentes naves in mari de pretio ejus, quoniam una hora desolata est.

20 Εὐφραίνου ἐπ' αὐτὴν οὐρανὲ, καὶ οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

20 Exulta super eam cælum, et sancti Apostoli et Prophetæ, quoniam judicavit Deus judicium vestrum de illa.

* 21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων· Οὕτως † ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι·

21 Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum, et misit in mare, dicens; Sic impetu mittetur Babylon illa magna civitas, et non invenietur amplius;

* 22 Καὶ φωνὴ ‡ κιθαρῳδῶν καὶ † μουσικῶν καὶ ‡ αὐλητῶν, καὶ † σαλπιστῶν, οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι·

22 Et vox citharædorum, et musicorum et tibia canentium, et clangentium, non audietur in te amplius; et omnis artifex omnis artis non invenietur in te amplius; et vox molæ non audietur in te amplius.

23 Καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμα-

23 Et lux lucernæ non lucebit in te amplius, et vox sponsi et sponsæ non audietur in te adhuc; quia mercatores tui erant magnates terræ, quia in vene-

κείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη.

24 Καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν ϗ ἁγίων εὑρέθη, ϗ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς. 30. † 17.

Κεφ. ιθ'. 19.

1 ΚΑὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντος· Ἀλληλουΐα· ἡ σωτηρία, ϗ ἡ δόξα, ϗ ἡ τιμὴ, ϗ ἡ δύναμις Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν·

* 2 Ὅτι ἀληθιναὶ ϗ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις ἔφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, ϗ ‡ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς·

3 Καὶ δεύτερον εἴρηκαν· Ἀλληλουΐα. Καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

4 Καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι ϗ τέσσαρες, ϗ τὰ τέσσαρα ζῶα, ϗ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέγοντες· Ἀμὴν· Ἀλληλουΐα.

5 Καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, λέγουσα· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, ϗ οἱ φοβούμενοι αὐτὸν, ϗ οἱ μικροὶ ϗ οἱ μεγάλοι.

* 6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, ϗ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, ϗ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων· ‡ Ἀλληλουΐα· ὅτι ‡ ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ ‡ παντοκράτωρ.

7 Χαίρωμεν ϗ ἀγαλλιώμεθα, ϗ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, ϗ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν.

* 8 Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα ‡ περιβάληται ‡ βύσσινον ‡ καθαρὸν ϗ ‡ λαμπρόν· τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ δικαιώματά ἐστι τῶν ἁγίων.

9 Καὶ λέγει μοι· Γράψον· Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου

ficio tuo erraverunt omnes gentes.

24 Et in ea sanguis prophetarum et sanctorum inventus est, et omnium mactatorum in terra.

CAPUT XIX.

1 ET post hæc audivi quasi vocem turbæ multæ magnam in cælo, dicentis; Alleluia; Salus, et gloria, et honor; et virtus Domino Deo nostro;

2 Quia vera et justa judicia ejus; quia judicavit meretricem magnam, quæ corrupit terram in fornicatione sua, et vindicavit sanguinem servorum suorum de manu ejus.

3 Et iterum dixerunt? Alleluia. Et fumus ejus ascendit in secula seculorum.

4 Et ceciderunt seniores viginti et quatuor, et quatuor animalia, et adoraverunt Deum sedentem super thronum, dicentes; Amen; Alleluia.

5 Et vox de throno exivit, dicens; Laudate Deum nostrum omnes servi ejus, et timentes eum, et parvi et magni.

6 Et audivi quasi vocem turbæ multæ, et sicut vocem aquarum multarum, et sicut vocem tonitruorum fortium, dicentium; Alleluia; quoniam regnavit Dominus Deus omnipotens.

7 Gaudeamus et uxultemus, et demus gloriam ei; quia venerunt nuptiæ Agni, et uxor ejus præparavit seipsam.

8 Et datum est illi ut amiciretur byssino mundo et splendenti; nam byssinum, justificationes sunt sanctorum.

9 Et dicit mihi; Scribe; Beati ad cœnam nuptiarum Agni vocati.

τȣ̃ ἀρνίȣ κεκλημένοι. Καὶ λέγει μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοί εἰσι τȣ̃ Θεȣ̃.

vocati. Et dicit mihi; Hæc verba vera sunt Dei.

10 Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτȣ̃ προσκυνῆσαι αὐτῷ· ϗ λέγει μοι· Ὅρα μή· σύνδȣλός σȣ εἰμὶ ϗ τῶν ἀδελφῶν σȣ τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τȣ̃ Ἰησȣ̃, τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τȣ̃ Ἰησȣ̃ ἐςὶ τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

10 Et cecidi ante pedes ejus adorare eum; et dicit mihi; Vide ne; conservus tuus sum et fratrum tuorum habentium testimonium Jesu; Deum adora; nam testimonium Jesu est spiritus prophetiæ.

11 Καὶ εἶδον τὸν ȣ̓ρανὸν ἀνεῳγμένον, ϗ ἰδȣ̀ ἵππ© λευκός, ϗ ὁ καθήμεν© ἐπ' αὐτὸν καλȣ́μεν© πιςὸς ϗ ἀληθινός, ϗ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει ϗ πολεμεῖ.

11 Et vidi cælum apertum, et ecce equus albus, et sedens super eum vocatus Fidelis et Verax, et in justitia judicat et belligerat.

12 Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτȣ̃ ὡς φλὸξ πυρός, ϗ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτȣ̃ διαδήματα πολλά· ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ ȣ̓δεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός·

12 At oculi ejus sicut flamma ignis, et in capite ejus diademata multa; habens nomen scriptum, quod nemo novit nisi ipse;

13 Καὶ περιβεβλημέν© ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· ϗ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτȣ̃· Ὁ λόγ© τȣ̃ Θεȣ̃.

13 Et circumindutus vestimentum tinctum sanguine; et vocatur nomen ejus; Verbum Dei.

14 Καὶ τὰ ςρατεύματα τὰ ἐν τῷ ȣ̓ρανῷ ἠκολȣ́θει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν ϗ καθαρόν.

14 Exercitus qui in cælo sequebantur eum in equis albis, induti byssino albo et mundo.

15 Καὶ ἐκ τȣ̃ ςόματ© αὐτȣ̃ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάσσῃ τὰ ἔθνη· ϗ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτȣ̀ς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ϗ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τȣ̃ οἴνȣ τοῦ θυμοῦ ϗ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορ©.

15 Et de ore ejus procedit gladius acutus, ut in ipso percutiat gentes; et ipse pascet eas in virga ferrea; et ipse calcat lacum vini furoris et iræ Dei omnipotentis.

* 16 Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον ϗ ἐπὶ τὸν † μηρὸν αὐτȣ̃ τὸ ὄνομα γεγραμμένον· Βασιλεὺς βασιλέων, ϗ Κύρι© κυρίων.

16 Et habet in vestimento et in femore suo nomen scriptum; Rex regum et Dominus dominorum.

17 Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑςῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· ϗ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετωμένοις ἐν μεσȣρανήματι· Δεῦτε ϗ συνάγεσθε εἰς τὸ δεῖπνον τȣ̃ μεγάλȣ Θεȣ̃,

17 Et vidi unum angelum stantem in sole; et clamavit voce magna, dicens omnibus avibus volantibus in medio cæli; Venite et congregamini ad cœnam magni Dei,

18 Ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, ϗ σάρκας χιλιάρχων, ϗ

18 Ut manducetis carnes regum, et carnes tribunorum, et carnes

σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.

19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ.

20 Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ μετὰ τούτου ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην ἐν τῷ θείῳ·

* 21 Καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ † ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἐκπορευομένῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ‡ ὄρνεα ‡ ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν. 12. † 1.

Κεφ. κ'. 20.

1 ΚΑὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖδα τῆς ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

2 Καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστι διάβολος καὶ σατανᾶς· καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη.

3 Καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν αὐτόν, καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ τὰ ἔθνη ἔτι, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

* 4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν † πεπελεκισμένων διὰ τὴν ‡ μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν

carnes fortium, et carnes equorum et sedentium in ipsis, et carnes omnium, liberorum et servorum, parvorumque et magnorum.

19 Et vidi bestiam, et reges terræ, et exercitus eorum congregatos facere prælium cum sedente in equo, et cum exercitu ejus.

20 Et apprehensa est bestia, et cum ea pseudopropheta qui fecit signa coram ipsa, in quibus decepit accipientes characterem bestiæ, et adorantes imaginem ejus; vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardens in sulphure;

21 Et cæteri occisi sunt in gladio sedentis super equum, procedente de ore ipsius; et omnes aves saturatæ sunt ex carnibus eorum.

CAPUT XX.

1 ET vidi angelum descendentem de cælo, habentem clavem abyssi, et catenam magnam in manu sua.

2 Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus et satanas, et ligavit eum mille annos.

3 Et misit eum in abyssum, et clausit eum, et signavit super illum, ut non decipiat gentes amplius, donec consummentur mille anni; et post hæc oportet illum solvi parvum tempus.

4 Et vidi thronos, et sederunt super eos, et judicium datum est illis; et animas securi percussorum propter testimonium Jesu, et propter verbum Dei, et qui non adoraverunt bestiam, neque

ima-

τῷ θηρίῳ, ȣτε τῇ εἰκόνι αὐτȣ̃· ϗ ȣ̓κ ἔλαβον τὸ ‡ χάραγμα ἐπὶ τὸ ‡ μέτωπον αὐτῶν, ϗ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· ϗ ἔζησαν, ϗ ἐβασίλευσαν μετὰ τȣ̃ Χριςȣ̃ τὰ χίλια ἔτη.

imaginem ejus ; et non acceperunt characterem in frontem suam, et in manum suam, et vixerunt, et regnaverunt cum Christo mille annis.

* 5 Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν νεκρῶν ȣ̓κ ‡ ἀνέζησαν ἕως τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάςασις ἡ πρώτη.

5 Et cæteri mortuorum non revixerunt donec consummentur mille anni. Hæc illa resurrectio prima.

6 Μακάριος ϗ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναςάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τȣ́των ὁ θάνατος ὁ δεύτερος ȣ̓κ ἔχει ἐξȣσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τȣ̃ Θεȣ̃ ϗ τȣ̃ Χριςȣ̃, ϗ βασιλεύσȣσι μετ' αὐτȣ̃ χίλια ἔτη.

6 Beatus et sanctus habens partem in resurrectione prima ; in his secunda mors non habet potestatem, sed erunt sacerdotes Dei et Christi, et regnabunt cum illo mille annis.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτȣ̃·

7 Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur Satanas de carcere suo.

8 Καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ ϗ τὸν Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης.

8 Et exibit decipere Gentes quæ in quatuor angulis terræ, Gog et Magog, congregare eos in prælium, quorum numerus sicut arena maris.

9 Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, ϗ ἐκύκλωσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, ϗ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην· ϗ κατέβη πῦρ ἀπὸ τȣ̃ Θεȣ̃ ἐκ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃, ϗ κατέφαγεν αὐτȣ́ς·

9 Et ascenderunt super latitudinem terræ, et circuierunt castra sanctorum, et civitatem dilectam ; et descendit ignis à Deo de cælo, et devoravit eos.

10 Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτȣ̀ς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τȣ̃ πυρὸς ϗ θείȣ, ὅπȣ τὸ θηρίον ϗ ὁ ψευδοπροφήτης· ϗ βασανισθήσονται ἡμέρας ϗ νυκτὸς εἰς τȣ̀ς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

10 Et diabolus decipiens eos missus est in stagnum ignis et sulphuris, ubi et bestia et pseudopropheta ; et cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum.

11 Καὶ εἶδον θρόνον λευκὸν μέγαν, ϗ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτȣ̃, ȣ̃ ἀπὸ προσώπȣ ἔφυγεν ἡ γῆ ϗ ὁ ȣ̓ρανός· ϗ τόπος ȣ̓χ εὑρέθη αὐτοῖς.

11 Et vidi thronum candidum magnum, et sedentem super eum, cujus à conspectu fugit terra et cælum, et locus non est inventus eis.

12 Καὶ εἶδον τȣ̀ς νεκρȣ́ς, μικρȣ̀ς ϗ μεγάλȣς, ἑςῶτας ἐνώπιον τȣ̃ Θεȣ̃, ϗ βιβλία ἠνεῴχθησαν· ϗ βιβλίον ἄλλο ἠνεῴχθη, ὅ ἐςι τῆς ζωῆς· ϗ ἐκρίθησαν οἱ νεκ-

12 Et vidi mortuos, parvos et magnos, stantes in conspectu Dei, et libri aperti sunt ; et alius liber apertus est, qui est vitæ ; et judicati sunt mortui ex scriptis in

ροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

13 Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ἐν αὐτῇ νεκροὺς, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς ἐν αὐτοῖς νεκρούς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

14 Καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος θάνατος·

15 Καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. 5. † 1.

Κεφ. κά. 21.

1 ΚΑὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ παρῆλθε· καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι.

2 Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ καινὴν, καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.

3 Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης· Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, Θεὸς αὐτῶν·

4 Καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος, οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.

5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου· Ἰδοὺ, καινὰ πάντα ποιῶ. Καὶ λέγει μοι· Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ πιστοί εἰσι·

6 Καὶ εἶπέ μοι· Γέγονε. ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν.

in libris, secundum opera ipsorum.

13 Et dedit mare eos qui in eo mortuos, et mors et infernus dederunt in ipsis mortuos; judicati sunt unusquisque secundum opera ipsorum.

14 Et mors et infernus missi sunt in stagnum ignis; hæc est mors secunda.

15 Et si quis non inventus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.

CAPUT XXI.

1 ET vidi cælum novum et terram novam; nam primum cælum et prima terra abiit; et mare non est jam.

2 Et ego Joannes vidi civitatem sanctam, Hierusalem, novam, descendentem à Deo de cælo, paratam sicut sponsam ornatam viro suo.

3 Et audivi vocem magnam de cælo, dicentem; Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis, et ipsi populi ejus erunt, et ipsi Deus erit cum eis, Deus eorum.

4 Et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, et mors non erit ultra, neque luctus, neque clamor, neque dolor non erit ultra, quia prima abierunt.

5 Et dixit sedens in throno; Ecce nova facio omnia. Et dicit mihi; Scribe; quia hæc verba vera et fidelia sunt.

6 Et dixit mihi; Factum est. Ego sum α et ω, initium et finis; ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ gratis.

7 Vin-

7 Ὁ νικῶν κληρονομήσει πάντα, ϗ ἔσομαι αὐτῷ Θεὸς, ϗ αὐτὸς ἔσται μοι ὁ υἱός.

7 Vincens possidebit omnia, et ero illi Deus, et ille erit mihi filius,

* 8 ‡ Δειλοῖς δὲ ϗ ἀπίςοις ϗ ἐβδελυγμένοις ϗ φονεῦσι ϗ ‡ πόρνοις ϗ † φαρμακεῦσι ϗ ‡ εἰδωλολάτραις. ϗ πᾶσι τοῖς ‡ ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ ‡ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ ϗ ‡ θείῳ, ὅ ἐςι ‡ δεύτερος θάνατος.

8 At timidis et incredulis et abominandis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et idolo latris, et omnibus mendacibus, pars illorum in stagno ardenti igne et sulphure, quod est mors secunda.

9 Καὶ ἦλθε πρός με εἷς τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων· τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τὰς γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων· ϗ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων· Δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα.

9 Et venit ad me unus de septem angelis habentibus septem phialas plenas septem plagis novissimis; et locutus est mecum, dicens; Veni, ostendam tibi sponsam Agni uxorem.

10 Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα ϗ ὑψηλὸν, ϗ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ·

10 Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum, et ostendit mihi civitatem magnam, sanctam Hierusalem, descendentem de cælo à Deo;

* 11 Ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ϗ ὁ ‡ φωςὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ ὡς λίθῳ ἰάσπιδι † κρυςαλλίζοντι·

11 Habentem gloriam Dei; lumen ejus simile lapidi pretiosissimo, tanquam lapidi jaspidi crystallizanti;

12 Ἔχουσάν τε τεῖχος μέγα ϗ ὑψηλὸν, ἔχουσαν πυλῶνας δώδεκα, ϗ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, ϗ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐςι τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

12 Habentem murum magnum et altum, habentem portas duodecim, et in portis angelos duodecim, et nomina inscripta, quæ sunt duodecim tribuum filiorum Israël.

* 13 Ἀπ' ‡ ἀνατολῆς, πυλῶνες τρεῖς· ἀπὸ ‡ βορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς· ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· ἀπὸ ‡ δυσμῶν, ‡ πυλῶνες τρεῖς.

13 Ab oriente portæ tres, ab Aquilone portæ tres; ab Austro portæ tres; ab occasu portæ tres.

14 Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα. ϗ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποςόλων τοῦ ἀρνίου.

14 Et murus civitatis habens fundamenta duodecim. et in ipsis nomina duodecim Apostolorum Agni.

15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ, εἶχε κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν ϗ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς ϗ τὸ τεῖχος αὐτῆς.

15 Et loquens cum me habebat calamum aureum, ut metiretur civitatem, et portas ejus et murum ejus.

* 16 Καὶ ἡ πόλις † τετράγωνος κεῖται, ϗ τὸ ‡ μῆκος αὐ-

16 Et civitas quadrangularis sita est, est longitudo ejus tanta

est

τῆς ‡ τοσοῦτόν ἐστιν ‡ ὅσον ϗ τὸ ‡ πλάτος. ϗ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους δώδεκα ‡ χιλιάδων· τὸ μῆκος ϗ τὸ πλάτος ϗ τὸ ‡ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί.

• 17 Καὶ ἐμέτρησε τὸ ‡ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν ‡ τεσσαράκοντα ‡ τεσσάρων ‡ πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.

• 18 Καὶ ἦν ἡ † ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς, ἴασπις· ϗ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, ὁμοία ὑάλῳ καθαρῷ·

• 19 Καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, † σάπφειρος· ὁ ‡ τρίτος, † χαλκηδών· ὁ ‡ τέταρτος, † σμάραγδος·

• 20 Ὁ ‡ πέμπτος, † σαρδόνυξ· ὁ ‡ ἕκτος, † σάρδιος· ὁ ‡ ἕβδομος, † χρυσόλιθος· ὁ ‡ ὄγδοος, † βήρυλλος· ὁ ‡ ἔννατος, † τοπάζιον· ὁ ‡ δέκατος, † χρυσόπρασος· ὁ ‡ ἑνδέκατος, † ὑάκινθος· ὁ † δωδέκατος, † ἀμέθυστος.

• 21 Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· ϗ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως, χρυσίον καθαρὸν, ὡς ‡ ὕαλος † διαφανής.

22 Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ναὸς αὐτῆς ἐστι, ϗ τὸ ἀρνίον.

23 Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν ἐν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, ϗ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον.

24 Καὶ τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπατήσουσι· ϗ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν ϗ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτήν.

est quanta est latitudo, et mensus est civitatem calamo ad stadia duodecim millium; longitudo et latitudo et altitudo ejus æqualia sunt.

17 Et mensus est murum ejus centum quadraginta quatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est angeli.

18 Et erat structura muri ejus, jaspis; et civitas aurum mundum, simile vitro mundo;

19 Et fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata; fundamentum primum, jaspis; secundum, sapphirus; tertium, chalcedonius; quartum smaragdus;

20 Quintum, sardonyx; sextum, sardius; septimum, chrysolithus; octavum, beryllus; nonum, topazius; decimum, chrysoprasus; undecimum, hyacinthus; duodecimum, amethystus.

21 Et duodecim portæ, duodecim margaritæ, uncrumque portarum erat ex una margarita; et platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum perlucidum.

22 Et templum non vidi in ea; nam Dominus Deus omnipotens, templum illius est, et Agnus.

23 Et civitas non opus habet sole, neque luna, ut luceant in ea; nam gloria Dei illuminavit eam, et lucerna ejus Agnus.

24 Et Gentes quæ servatæ erunt in lumine ejus ambulabunt; et reges terræ afferent gloriam et honorem suum in illam.

25 Et

25 Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας· νὺξ γὰρ οὐκ ἔσαι ἐκεῖ.

26 Καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν ϗ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν·

27 Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινοῦν, ϗ ποιοῦν βδέλυγμα, ϗ ψεῦδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου· 51. † 17.

Κεφ. κβ΄. 22.

1 ΚΑὶ ἔδειξέ μοι καθαρὸν ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσαλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, ϗ τοῦ ἀρνίου.

2 Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, ϗ τοῦ ποταμοῦ, ἐντεῦθεν ϗ ἐντεῦθεν, ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕνα ἕκασον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ· ϗ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.

* 3 Καὶ πᾶν † κατανάθεμα οὐκ ἔσαι ἔτι· ϗ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ ϗ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσαι· ϗ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ.

4 Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ϗ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

5 Καὶ νὺξ οὐκ ἔσαι ἐκεῖ· ϗ χρείαν οὐκ ἔχουσι λύχνου ϗ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίζει αὐτούς· ϗ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

6 Καὶ εἶπέ μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι πισοὶ ϗ ἀληθινοί· ϗ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν ἀπέσειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.

7 Ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

8 Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα ϗ ἀκούων· ϗ ὅτε ἤκουσα ϗ ἔβλεψα, ἔπεσον προσκυνῆσαι ἔμ-

25 Et portæ ejus non claudentur die; nox enim non erit illic.

26 Et afferent gloriam et honorem Gentium in illam;

27 Et non intrabit in eam omne commune, et faciens abominationem et mendacium; si non scripti in libro vitæ Agni.

CAPUT XXII.

1 ET ostendit mihi purum fluvium aquæ vitæ, splendidum tanquam crystallum, procedentem de throno Dei, et Agni.

2 In medio plateæ ejus, et fluminis, hinc et hinc lignum vitæ faciens fructus duodecim, per mensem unumquemque reddens fructum suum; et folia ligni ad sanitatem Gentium.

3 Et omne maledictum non erit illic; et thronus Dei et Agni in illa erunt; et servi ejus servient illi.

4 Et videbunt faciem ejus; et nomen ejus in frontibus suis.

5 Et nox non erit illic; et opus non habent lucerna et lumine solis; quoniam Dominus Deus illuminat illos; et regnabunt in secula seculorum.

6 Et dicit mihi; Hæc verba fidelia et vera; et Dominus Deus sanctorum prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis quæ oportet fieri in celeritate.

7 Ecce, venio velociter; beatus custodiens verba prophetiæ libri hujus.

8 Et ego Johannes videns hæc et audiens; et postquam audissem et vidissem, cecidi adorare

προσθεν τῶν ποδῶν τ8 ἀγγέλ8 τ8 δεικνύοντός μοι ταῦτα.

9 Καὶ λέγει μοι· Ὅρα μή· σύνδελός σ8 γάρ εἰμι, ϗ τῶν ἀδελφῶν σ8 τῶν προφητῶν, ϗ τῶν τηρέντων τοὺς λόγ8ς τ8 βιβλί8 τέτ8· τῷ Θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι· Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγ8ς τῆς προφητείας τ8 βιβλί8 τέτ8· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐςιν.

* 11 Ὁ ἀδικῶν, ἀδικησάτω ἔτι· ϗ ὁ ῥυπῶν, † ῥυπωσάτω ἔτι· ϗ ὁ δίκαιος, δικαιωθήτω ἔτι· ϗ ὁ ἅγιος, ἁγιασθήτω ἔτι.

12 Καὶ ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ· ϗ ὁ μισθός μ8 μετ' ἐμ8, ἀποδ8ναι ἑκάςῳ ὡς τὸ ἔργον αὐτ8 ἔςαι.

13 Ἐγώ εἰμι τὸ Α ϗ τὸ Ω, ἀρχὴ ϗ τέλος, ὁ πρῶτος ϗ ὁ ἔσχατος.

14 Μακάριοι οἱ ποι8ντες τὰς ἐντολὰς αὐτ8, ἵνα ἔςαι ἡ ἐξ8σία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ϗ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.

* 15 Ἔξω δὲ οἱ κύνες ϗ οἱ † φαρμακοὶ ϗ οἱ πόρνοι ϗ οἱ φονεῖς ϗ οἱ εἰδωλολάτραι, ϗ πᾶς ὁ φιλῶν ϗ ποιῶν ψεῦδος.

16 Ἐγὼ Ἰησ8ς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μ8 μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα ϗ τὸ γένος τ8 Δαβὶδ, ὁ ἀςὴρ ὁ λαμπρὸς ϗ † ὀρθρινός.

17 Καὶ τὸ πνεῦμα ϗ ἡ νύμφη λέγ8σιν· Ἐλθέ. ϗ ὁ ἀκ8ων εἰπάτω· Ἐλθέ. ϗ ὁ διψῶν ἐλθέτω, ϗ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

18 Συμμαρτυρ8μαι γὰρ παντὶ ἀκ8οντι τοὺς λόγ8ς τῆς προφητείας τ8 βιβλί8 τέτ8· Ἐάν τις ἐπιθῇ πρὸς ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν βιβλίῳ τέτῳ·

ante pedes angeli ostendentis mihi hæc.

9 Et dicit mihi; Vide ne; conservus tuus nam sum, et fratrum tuorum prophetarum, et servantium verba libri hujus; Deum adora.

10 Et dicit mihi; Ne signaveris verba prophetiæ libri hujus; quia tempus prope est.

11 Nocens noceat adhuc; et sordidus sordescat adhuc; et justus justitiam faciat adhuc; et sanctus sanctificetur adhuc.

12 Ecce, venio cito; et merces mea cum me, reddere unicuique ut opus erit ejus.

13 Ego sum α et ω, principium et finis, primus et novissimus.

14 Beati facientes mandata ejus, ut sit potestas eorum in ligno vitæ, et portis intrent in civitatem.

15 Foris verò canes et venefici, et fornicatores et homicidæ et idololatræ et omnis amans et faciens mendacium.

16 Ego Jesus misi angelum meum, testificari vobis hæc in ecclesiis. Ego sum radix et genus David, stella splendida et matutina.

17 Et Spiritus et sponsa dicunt; Veni. Et audiens dicat; Veni. Et sitiens veniat, et volens accipiat aquam vitæ gratis.

18 Contestor enim omni audienti verba prophetiæ libri hujus; Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto;

19 Καὶ ἐάν τις ἀφαιρῇ ἀπὸ
τῶν λόγων βίβλȣ τῆς προφητείας
ταύτης, ἀφαιρήσει ὁ Θεὸς τὸ μέ-
ρος αὐτȣ̃ ἀπὸ βίβλȣ τῆς ζωῆς, καὶ
ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ τῶν
γεγραμμένων ἐν βιβλίῳ τȣ́τῳ.

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα·
Ναὶ ἔρχομαι ταχύ· Ἀμήν. Ναὶ
ἔρχȣ, Κύριε Ἰησȣ̃.

21 Ἡ χάρις τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν
Ἰησȣ̃ Χριστȣ̃ μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ἀμήν. 4. † 4.

19 Et si quis abstulerit de
verbis libri prophetiæ hujus,
auferet Deus partem ejus de
libro vitæ, et de civitate sancta,
et scriptis in libro isto,

20 Dicit testans hæc; Etiam
venio cito. Amen. Etiam ve-
ni, Domine Jesu.

21 Gratia Domini nostri Jesu
Christi cum omnibus vobis.
Amen.

FINIS.

